॥ နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ॥

အင်္ဂုတ္တရနိကာယော

တိကနိပါတပါဠိ

၁. ပဌမပဏ္ဏာသကံ

၁. ဗာလဝဂ္ဂေါ

၁. ဘယသုတ္တံ

၁. ဧဝံ မေ သုတံ – ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ ဇေတဝနေ အနာထပိဏ္ဍိကဿ အာရာမေ။ တတြ ခေါ ဘဂဝါ ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ – ''ဘိက္ခဝေါ''တိ။ ''ဘဒန္တေ [ဘဒ္ဒန္တေ (က.)] ''တိ တေ ဘိက္ခူ ဘဂဝတော ပစ္စဿောသုံ။ ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ –

''ယာနိ ကာနိစိ, ဘိက္ခဝေ, ဘယာနိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ သဗ္ဗာနိ တာနိ ဗာလတော ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, နော ပဏ္ဍိတတော။ ယေ ကေစိ ဥပဒ္ဒဝါ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ သဗ္ဗေ တေ ဗာလတော ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, နော ပဏ္ဍိတတော။ ယေ ကေစိ ဥပသဂ္ဂါ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ သဗ္ဗေ တေ ဗာလတော ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, နော ပဏ္ဍိတတော။ သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, နဠာဂါရာ ဝါ တိဏာဂါရာ ဝါ [နဠာဂါရံ ဝါ တိဏာဂါရံ ဝါ (သီ.)] အဂ္ဂိ မုတ္တော [အဂ္ဂိမုက္ကော (သီ.), အဂ္ဂိ မုက္ကော (သျာ. ကံ. ပီ.)] ကူဋာဂါရာနိပိ ဍဟတိ ဥလ္လိတ္တာဝလိတ္တာနိ နိဝါတာနိ ဖုသိတဂ္ဂဠာနိ ပိဟိတဝါတပါနာနိ; ဧဝမေဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ယာနိ ကာနိစိ ဘယာနိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ သဗ္ဗာနိ တာနိ ဗာလတော ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, နော ပဏ္ဍိတတော။ ယေ ကေစိ ဥပဒ္ဒဝါ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ သဗ္ဗေ တေ ဗာလတော ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, နော ပဏ္ဍိတတော။ ယေ ကေစိ ဥပသဂ္ဂါ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ သဗ္ဗေ တေ ဗာလတော ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, နော ပဏ္ဍိတတော။

''ဣတိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, သပ္ပဋိဘယော ဗာလော, အပ္ပဋိဘယော ပဏ္ဍိတော။ သဉပဒ္ဒဝေါ ဗာလော, အနုပဒ္ဒဝေါ ပဏ္ဍိတော။ သဉပသဂ္ဂေါ ဗာလော, အနုပသဂ္ဂေါ ပဏ္ဍိတော။ နတ္ထိ, ဘိက္ခဝေ, ပဏ္ဍိတတော ဘယံ, နတ္ထိ ပဏ္ဍိတတော ဥပဒ္ဒဝေါ, နတ္ထိ ပဏ္ဍိတတော ဥပသဂ္ဂေါ။

''တသ္မာတိဟ, ဘိက္ခဝေ, ဧဝံ သိက္ခိတဗ္ဗံ – 'ယေဟိ တီဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဗာလော ဝေဒိတဗ္ဗော တေ တယော ဓမ္မေ အဘိနိဝဇ္ဇေတွာ, ယေဟိ တီဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ပဏ္ဍိတော ဝေဒိတဗ္ဗော တေ တယော ဓမ္မေ သမာဒါယ ဝတ္တိဿာမာ'တိ။ ဧဝဉှိ ဝေါ, ဘိက္ခဝေ, သိက္ခိတဗ္ဗ''န္တိ။ ပဌမံ။

၂. လက္ခဏသုတ္တံ

၂. ''ကမ္မလက္ခဏော, ဘိက္ခဝေ, ဗာလော, ကမ္မလက္ခဏော ပဏ္ဍိတော, အပဒါနသောဘနီ [အပဒါနေ သောဘတိ (သျာ. ကံ. ပီ.)] ပညာတိ [ပညတ္တိ (?)] ။ တီဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဗာလော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ကတမေဟိ တီဟိ? ကာယဒုစ္စရိတေန, ဝစီဒုစ္စရိတေန, မနောဒုစ္စရိတေန။ ဣမေဟိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, တီဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဗာလော ဝေဒိတဗ္ဗော။

''တီဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ပဏ္ဍိတော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ကတမေဟိ တီဟိ? ကာယသုစရိတေန, ဝစီသုစရိတေန, မနောသုစရိတေန။ ဣမေဟိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, တီဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ပဏ္ဍိတော ဝေဒိတဗ္ဗော။

“တသ္မာတိဟ, ဘိက္ခဝေ, ဧဝံ သိက္ခိတဗ္ဗံ – ‘ယေဟိ တီဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဗာလော ဝေဒိတဗ္ဗော တေ တယော ဓမ္မေ အဘိနိဝဇ္ဇေတွာ, ယေဟိ တီဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ပဏ္ဍိတော ဝေဒိတဗ္ဗော တေ တယော ဓမ္မေ သမာဒါယ ဝတ္တိဿာမာ’တိ။ ဧဝဉ္ဟိ ဝေါ, ဘိက္ခဝေ, သိက္ခိတဗ္ဗ”န္တိ။ ဒုတိယံ။

၃. စိန္တီသုတ္တံ

၃. “တီဏိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, ဗာလဿ ဗာလလက္ခဏာနိ ဗာလနိမိတ္တာနိ ဗာလာပဒါနာနိ ။ ကတမာနိ တီဏိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဗာလော ဒုစ္စိန္တိတစိန္တီ စ ဟောတိ ဒုဗ္ဘာသိတဘာသီ စ ဒုက္ကဋကမ္မကာရီ စ။ နော စေဒံ [နော စေတံ (သျာ. ကံ. က.)], ဘိက္ခဝေ, ဗာလော ဒုစ္စိန္တိတစိန္တီ စ အဘဝိဿ ဒုဗ္ဘာသိတဘာသီ စ ဒုက္ကဋကမ္မကာရီ စ, ကေန နံ ပဏ္ဍိတာ ဇာနေယျုံ [တေန နံ ပဏ္ဍိတာ န ဇာနေယျုံ (က.), န နံ ပဏ္ဍိတာ ဇာနေယျုံ (?)] – ‘ဗာလော အယံ ဘဝံ အသပ္ပုရိသော’တိ? ယသ္မာ စ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဗာလော ဒုစ္စိန္တိတစိန္တီ စ ဟောတိ ဒုဗ္ဘာသိတဘာသီ စ ဒုက္ကဋကမ္မကာရီ စ တသ္မာ နံ ပဏ္ဍိတာ ဇာနန္တိ – ‘ဗာလော အယံ ဘဝံ အသပ္ပုရိသော’တိ။ ဣမာနိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, တီဏိ ဗာလဿ ဗာလလက္ခဏာနိ ဗာလနိမိတ္တာနိ ဗာလာပဒါနာနိ။

“တီဏိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, ပဏ္ဍိတဿ ပဏ္ဍိတလက္ခဏာနိ ပဏ္ဍိတနိမိတ္တာနိ ပဏ္ဍိတာပဒါနာနိ။ ကတမာနိ တီဏိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ပဏ္ဍိတော သုစိန္တိတစိန္တီ စ ဟောတိ သုဘာသိတဘာသီ စ သုကတကမ္မကာရီ စ။ နော စေဒံ, ဘိက္ခဝေ, ပဏ္ဍိတော သုစိန္တိတစိန္တီ စ အဘဝိဿ သုဘာသိတဘာသီ စ သုကတကမ္မကာရီ စ, ကေန နံ ပဏ္ဍိတာ ဇာနေယျုံ – ‘ပဏ္ဍိတော အယံ ဘဝံ သပ္ပုရိသော’တိ? ယသ္မာ စ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဏ္ဍိတော သုစိန္တိတစိန္တီ စ ဟောတိ သုဘာသိတဘာသီ စ သုကတကမ္မကာရီ စ တသ္မာ နံ ပဏ္ဍိတာ ဇာနန္တိ – ‘ပဏ္ဍိတော အယံ ဘဝံ သပ္ပုရိသော’တိ။ ဣမာနိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, တီဏိ ပဏ္ဍိတဿ ပဏ္ဍိတလက္ခဏာနိ ပဏ္ဍိတနိမိတ္တာနိ ပဏ္ဍိတာပဒါနာနိ။ တသ္မာတိဟ။ပေ။ တတိယံ။

၄. အစ္စယသုတ္တံ

၄. “တီဟိ , ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဗာလော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ကတမေဟိ တီဟိ? အစ္စယံ အစ္စယတော န ပဿတိ, အစ္စယံ အစ္စယတော ဒိသွာ ယထာဓမ္မံ နပ္ပဋိကရောတိ, ပရဿ ခေါ ပန အစ္စယံ ဒေသေန္တဿ ယထာဓမ္မံ နပ္ပဋိဂ္ဂဏှာတိ။ ဣမေဟိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, တီဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဗာလော ဝေဒိတဗ္ဗော။

“တီဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ပဏ္ဍိတော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ကတမေဟိ တီဟိ? အစ္စယံ အစ္စယတော ပဿတိ, အစ္စယံ အစ္စယတော ဒိသွာ ယထာဓမ္မံ ပဋိကရောတိ, ပရဿ ခေါ ပန အစ္စယံ ဒေသေန္တဿ ယထာဓမ္မံ ပဋိဂ္ဂဏှာတိ။ ဣမေဟိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, တီဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ပဏ္ဍိတော ဝေဒိတဗ္ဗော။ တသ္မာတိဟ။ပေ။ စတုတ္ထံ။

၅. အယောနိသောသုတ္တံ

၅. “တီဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဗာလော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ကတမေဟိ တီဟိ? အယောနိသော ပဉှံ ကတ္တာ ဟောတိ, အယောနိသော ပဉှံ ဝိဿဇ္ဇေတာ ဟောတိ, ပရဿ ခေါ ပန ယောနိသော ပဉှံ ဝိဿဇ္ဇိတံ ပရိမဏ္ဍလေဟိ ပဒဗ္យဉ္ဇနေဟိ သိလိဋ္ဌေဟိ ဥပဂတေဟိ နာဗ္ဘနုမောဒိတာ ဟောတိ။ ဣမေဟိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, တီဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဗာလော ဝေဒိတဗ္ဗော။

“တီဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ပဏ္ဍိတော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ကတမေဟိ တီဟိ? ယောနိသော ပဉှံ ကတ္တာ ဟောတိ, ယောနိသော ပဉှံ ဝိဿဇ္ဇေတာ ဟောတိ, ပရဿ ခေါ ပန ယောနိသော ပဉှံ ဝိဿဇ္ဇိတံ ပရိမဏ္ဍလေဟိ ပဒဗ္យဉ္ဇနေဟိ သိလိဋ္ဌေဟိ ဥပဂတေဟိ အဗ္ဘနုမောဒိတာ ဟောတိ။ ဣမေဟိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, တီဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ပဏ္ဍိတော ဝေဒိတဗ္ဗော။ တသ္မာတိဟ။ပေ။ ပဉ္စမံ။

၆. အကုသလသုတ္တံ

၆. ‘‘တီဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဗာလော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ကတမေဟိ တီဟိ? အကုသလေန ကာယကမ္မေန, အကုသလေန ဝစီကမ္မေန, အကုသလေန မနောကမ္မေန။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, တီဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဗာလော ဝေဒိတဗ္ဗော။

‘‘တီဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ပဏ္ဍိတော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ကတမေဟိ တီဟိ? ကုသလေန ကာယကမ္မေန , ကုသလေန ဝစီကမ္မေန, ကုသလေန မနောကမ္မေန။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, တီဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ပဏ္ဍိတော ဝေဒိတဗ္ဗော။ တသ္မာတိဟ။။ ဆဋ္ဌံ။

၇. သာဝဇ္ဇသုတ္တံ

၇. ‘‘တီဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဗာလော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ကတမေဟိ တီဟိ? သာဝဇ္ဇေန ကာယကမ္မေန, သာဝဇ္ဇေန ဝစီကမ္မေန, သာဝဇ္ဇေန မနောကမ္မေန။ပေ.။ အနဝဇ္ဇေန ကာယကမ္မေန, အနဝဇ္ဇေန ဝစီကမ္မေန, အနဝဇ္ဇေန မနောကမ္မေန။ပေ.။။ သတ္တမံ။

၈. သဗျာဗဇ္ဈသုတ္တံ

၈. ‘‘တီဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဗာလော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ကတမေဟိ တီဟိ? သဗျာဗဇ္ဈေန ကာယကမ္မေန, သဗျာဗဇ္ဈေန ဝစီကမ္မေန, သဗျာဗဇ္ဈေန မနောကမ္မေန။ပေ.။ အဗျာဗဇ္ဈေန ကာယကမ္မေန, အဗျာဗဇ္ဈေန ဝစီကမ္မေန , အဗျာဗဇ္ဈေန မနောကမ္မေန။ ဣမေဟိ, ခော, ဘိက္ခဝေ, တီဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ပဏ္ဍိတော ဝေဒိတဗ္ဗော။

‘‘တသ္မာတိဟ, ဘိက္ခဝေ, ဧဝံ သိက္ခိတဗ္ဗံ – ‘ယေဟိ တီဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဗာလော ဝေဒိတဗ္ဗော တေ တယော ဓမ္မေ အဘိနိဝဇ္ဇေတွာ, ယေဟိ တီဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ပဏ္ဍိတော ဝေဒိတဗ္ဗော တေ တယော ဓမ္မေ သမာဒာယ ဝတ္တိဿာမာ’တိ။ ဧဝဉှိ ဝော, ဘိက္ခဝေ, သိက္ခိတဗ္ဗ’’န္တိ။ အဋ္ဌမံ။

၉. ခတသုတ္တံ

၉. ‘‘တီဟိ , ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဗာလော အဗျတ္တော အသပ္ပုရိသော ခတံ ဥပဟတံ အတ္တာနံ ပရိဟရတိ, သာဝဇ္ဇော စ ဟောတိ သာနုဝဇ္ဇော စ ဝိညူနံ, ဗဟုဉ္စ အပုညံ ပသဝတိ။ ကတမေဟိ တီဟိ? ကာယဒုစ္စရိတေန, ဝစီဒုစ္စရိတေန, မနောဒုစ္စရိတေန။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, တီဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဗာလော အဗျတ္တော အသပ္ပုရိသော ခတံ ဥပဟတံ အတ္တာနံ ပရိဟရတိ, သာဝဇ္ဇော စ ဟောတိ သာနုဝဇ္ဇော စ ဝိညူနံ, ဗဟုဉ္စ အပုညံ ပသဝတိ။

‘‘တီဟိ , ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ပဏ္ဍိတော ဝိယတ္တော သပ္ပုရိသော အက္ခတံ အနုပဟတံ အတ္တာနံ ပရိဟရတိ, အနဝဇ္ဇော စ ဟောတိ အနနုဝဇ္ဇော စ ဝိညူနံ, ဗဟုဉ္စ ပုညံ ပသဝတိ။ ကတမေဟိ တီဟိ? ကာယသုစရိတေန, ဝစီသုစရိတေန, မနောသုစရိတေန။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, တီဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ပဏ္ဍိတော ဝိယတ္တော သပ္ပုရိသော အက္ခတံ အနုပဟတံ အတ္တာနံ ပရိဟရတိ, အနဝဇ္ဇော စ ဟောတိ အနနုဝဇ္ဇော စ ဝိညူနံ, ဗဟုဉ္စ ပုညံ ပသဝတီ’’တိ။ နဝမံ။

၁၀. မလသုတ္တံ

၁၀. ‘‘တီဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော တယော မလေ အပ္ပဟာယ ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ နိရယေ။ ကတမေဟိ တီဟိ? ဒုဿီလော စ ဟောတိ, ဒုဿီလျမလဉ္စဿ အပ္ပဟီနံ ဟောတိ; ဣဿုကီ စ ဟောတိ, ဣဿာမလဉ္စဿ အပ္ပဟီနံ ဟောတိ; မစ္ဆရီ စ ဟောတိ, မစ္ဆေရမလဉ္စဿ အပ္ပဟီနံ ဟောတိ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, တီဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဣမေ တယော မလေ အပ္ပဟာယ ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ နိရယေ။

“တီဟိ , ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော တယော မလေ ပဟာယ ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ သဂ္ဂေ။ ကတမေဟိ တီဟိ? သီလတ စ ဟောတိ, ဒုဿီလျမလဉ္စဿ ပဟီနံ ဟောတိ; အနိဿုကီ စ ဟောတိ, ဣဿာမလဉ္စဿ ပဟီနံ ဟောတိ; အမစ္ဆရီ စ ဟောတိ, မစ္ဆေရမလဉ္စဿ ပဟီနံ ဟောတိ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, တီဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဣမေ တယော မလေ ပဟာယ ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ သဂ္ဂေ”တိ။ ဒသမံ။

မလဝဂ္ဂေါ ပဉ္စမော။

တဿုဒ္ဒာနံ –

ဘယံ လက္ခဏစိန္တီ စ၊ အစ္စယဉ္စ အယောနိသော။
အကုသလဉ္စ သာဝဇ္ဇံ၊ သဗျာပဇ္ဈခတံ မလန္တိ။

၂. ရထကာရဝဂ္ဂော

၁. ဉာတသုတ္တံ

၁၁. ‘‘တီဟိ , ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဉာတော ဘိက္ခု ဗဟုဇနအဟိတာယ ပဋိပန္နော ဟောတိ ဗဟုဇနဒုက္ခာယ, ဗဟုနော ဇနဿ အနတ္ထာယ အဟိတာယ ဒုက္ခာယ ဒေဝမနုဿာနံ။ ကတမေဟိ တီဟိ? အနနုလောမိကေ ကာယကမ္မေ သမာဒပေတိ, အနနုလောမိကေ ဝစီကမ္မေ သမာဒပေတိ, အနနုလောမိကေသု ဓမ္မေသု သမာဒပေတိ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, တီဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဉာတော ဘိက္ခု ဗဟုဇနအဟိတာယ ပဋိပန္နော ဟောတိ ဗဟုဇနဒုက္ခာယ, ဗဟုနော ဇနဿ အနတ္ထာယ အဟိတာယ ဒုက္ခာယ ဒေဝမနုဿာနံ။

‘‘တီဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဉာတော ဘိက္ခု ဗဟုဇနဟိတာယ ပဋိပန္နော ဟောတိ ဗဟုဇနသုခာယ, ဗဟုနော ဇနဿ အတ္ထာယ ဟိတာယ သုခာယ ဒေဝမနုဿာနံ။ ကတမေဟိ တီဟိ? အနုလောမိကေ ကာယကမ္မေ သမာဒပေတိ, အနုလောမိကေ ဝစီကမ္မေ သမာဒပေတိ, အနုလောမိကေသု ဓမ္မေသု သမာဒပေတိ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, တီဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဉာတော ဘိက္ခု ဗဟုဇနဟိတာယ ပဋိပန္နော ဟောတိ ဗဟုဇနသုခာယ, ဗဟုနော ဇနဿ အတ္ထာယ ဟိတာယ သုခာယ ဒေဝမနုဿာန’’န္တိ။ ပဌမံ။

၂. သာရဏီယသုတ္တံ

၁၂. ‘‘တီဏိမာနိ , ဘိက္ခဝေ, ရညော ခတ္တိယဿ မုဒ္ဓာဝသိတ္တဿ ယာဝဇီဝံ သာရဏီယာနိ [သရဏီယာနိ (သီ. ဿျာ. ကံ. ပီ.)] ဘဝန္တိ။ ကတမာနိ တီဏိ? ယသ္မိံ, ဘိက္ခဝေ, ပဒေသေ ရာဇာ ခတ္တိယော မုဒ္ဓာဝသိတ္တော ဇာတော ဟောတိ။ ဣဒံ, ဘိက္ခဝေ, ပဌမံ ရညော ခတ္တိယဿ မုဒ္ဓာဝသိတ္တဿ ယာဝဇီဝံ သာရဏီယံ ဟောတိ။

‘‘ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ယသ္မိံ ပဒေသေ ရာဇာ ခတ္တိယော မုဒ္ဓာဝသိတ္တော ဟောတိ။ ဣဒံ, ဘိက္ခဝေ, ဒုတိယံ ရညော ခတ္တိယဿ မုဒ္ဓာဝသိတ္တဿ ယာဝဇီဝံ သာရဏီယံ ဟောတိ။

‘‘ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ယသ္မိံ ပဒေသေ ရာဇာ ခတ္တိယော မုဒ္ဓာဝသိတ္တော သင်္ဂာမံ အဘိဝိဇိနိတွာ ဝိဇိတသင်္ဂာမော တမေဝ သင်္ဂာမသီသံ အဇ္ဈာဝသတိ။ ဣဒံ, ဘိက္ခဝေ, တတိယံ ရညော ခတ္တိယဿ မုဒ္ဓာဝသိတ္တဿ ယာဝဇီဝံ သာရဏီယံ ဟောတိ။ ဣမာနိ ခော, ဘိက္ခဝေ, တီဏိ ရညော ခတ္တိယဿ မုဒ္ဓာဝသိတ္တဿ ယာဝဇီဝံ သာရဏီယာနိ ဘဝန္တိ။

‘‘ဧဝမေဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, တီဏိမာနိ ဘိက္ခုဿ ယာဝဇီဝံ သာရဏီယာနိ ဘဝန္တိ။ ကတမာနိ တီဏိ? ယသ္မိံ, ဘိက္ခဝေ, ပဒေသေ ဘိက္ခု ကေသမဿုံ ဩဟာရေတွာ ကာသာယာနိ ဝတ္ထာနိ အစ္ဆာဒေတွာ အဂါရသ္မာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇိတော ဟောတိ။ ဣဒံ, ဘိက္ခဝေ, ပဌမံ ဘိက္ခုဿ ယာဝဇီဝံ သာရဏီယံ ဟောတိ။

‘‘ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ယသ္မိံ ပဒေသေ ဘိက္ခု ‘ဣဒံ ဒုက္ခ’န္တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ, ‘အယံ ဒုက္ခသမုဒယော’တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ, ‘အယံ ဒုက္ခနိရောဓော’တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ, ‘အယံ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒာ’တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ။ ဣဒံ, ဘိက္ခဝေ, ဒုတိယံ ဘိက္ခုဿ ယာဝဇီဝံ သာရဏီယံ ဟောတိ။

‘‘ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ယသ္မိံ ပဒေသေ ဘိက္ခု အာသဝါနံ ခယာ အနာသဝံ စေတောဝိမုတ္တိံ ပညာဝိမုတ္တိံ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ ဣဒံ, ဘိက္ခဝေ, တတိယံ ဘိက္ခုဿ ယာဝဇီဝံ သာရဏီယံ ဟောတိ။ ဣမာနိ ခော, ဘိက္ခဝေ, တီဏိ ဘိက္ခုဿ ယာဝဇီဝံ သာရဏီယာနိ ဘဝန္တီ’’တိ။ ဒုတိယံ။

၃. အာသံသသုတ္တံ

၁၃. ‘‘တယောမေ , ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။ ကတမေ တယော? နိရာသော, အာသံသော, ဝိဂတာသော။ ကတမော စ, ဘိက္ခဝေ ပုဂ္ဂလော နိရာသော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော နီစေ ကုလေ ပစ္စာဇာတော ဟောတိ, စဏ္ဍာလကုလေ တ ဝေနကုလေ [ဝေဏကုလေ (သ္យာ. ကံ. ပီ.)] တ နေသာဒကုလေ တ ရထကာရကုလေ တ ပုက္ကုသကုလေ တ ဒလိဒ္ဒေ အပ္ပန္နပာနဘောဇနေ ကသိရဝုတ္တိကေ, ယတ္ထ ကသိရေန ဃာသစ္ဆာဒော လဗ္ဘတိ။ သော စ ဟောတိ ဒုဗ္ဗဏ္ဏော ဒုဒ္ဒသိကော ဩကောဋိမကော ဗဝ္ဟာဗာဓော [ဗဟ္ဝာဗာဓော (သ္យာ. ကံ. ပီ. က.)] ကာဏော တ ကုဏီ တ ခဥ္ဇော တ ပက္ခဟတော တ, န လာဘီ အန္နဿ ပာနဿ ဝတ္ထဿ ယာနဿ မာလာဂန္ဓဝိလေပနဿ သေယျာဝသထပဒီပေယျဿ။ သော သုဏာတိ – ‘ဣတ္ထန္နာမော ကိရ ခတ္တိယော ခတ္တိယေဟိ ခတ္တိယာဘိသေကေန အဘိသိတ္တော’တိ။ တဿ န ဧဝံ ဟောတိ – ‘ကုဒာဿု နာမ မမ္ပိ ခတ္တိယာ ခတ္တိယာဘိသေကေန အဘိသိဉ္စိဿန္တီ’တိ! အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော နိရာသော။

‘‘ကတမော စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော အာသံသော? ဣဓ , ဘိက္ခဝေ, ရညော ခတ္တိယဿ မုဒ္ဓာဝသိတ္တဿ ဇေဋ္ဌော ပုတ္တော ဟောတိ အာဘိသေကော အနဘိသိတ္တော အစလပ္ပတ္တော [မစလပ္ပတ္တော (သီ. ပီ.)] ။ သော သုဏာတိ – ‘ဣတ္ထန္နာမော ကိရ ခတ္တိယော ခတ္တိယေဟိ ခတ္တိယာဘိသေကေန အဘိသိတ္တော’တိ။ တဿ ဧဝံ ဟောတိ – ‘ကုဒာဿု နာမ မမ္ပိ ခတ္တိယာ ခတ္တိယာဘိသေကေန အဘိသိဉ္စိဿန္တီ’တိ! အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော အာသံသော။

‘‘ကတမော စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ဝိဂတာသော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ရာဇာ ဟောတိ ခတ္တိယော မုဒ္ဓာဝသိတ္တော။ သော သုဏာတိ – ‘ဣတ္ထန္နာမော ကိရ ခတ္တိယော ခတ္တိယေဟိ ခတ္တိယာဘိသေကေန အဘိသိတ္တော’တိ။ တဿ န ဧဝံ ဟောတိ – ‘ကုဒာဿု နာမ မမ္ပိ ခတ္တိယာ ခတ္တိယာဘိသေကေန အဘိသိဉ္စိဿန္တီ’တိ! တံ ကိဿ ဟေတု? ယာ ဟိဿ, ဘိက္ခဝေ, ပုဗ္ဗေ အနဘိသိတ္တဿ အဘိသေကာသာ သာ [သာဿ (သီ. သ္យာ. ကံ. ပီ.)] ပဋိပ္ပဿဒ္ဓာ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ဝိဂတာသော။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, တယော ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။

‘‘ဧဝမေဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, တယော ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ ဘိက္ခူသု။ ကတမေ တယော? နိရာသော, အာသံသော, ဝိဂတာသော။ ကတမော စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော နိရာသော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော ဒုဿီလော ဟောတိ ပာပဓမ္မော အသုစိ သင်္ကဿရသမာစာရော ပဋိစ္ဆန္နကမ္မန္တော အဿမဏော သမဏပဋိညော အဗြဟ္မစာရီ ဗြဟ္မစာရိပဋိညော အန္တောပူတိ အဝဿုတော ကသမ္ဗုဇာတော။ သော သုဏာတိ – ‘ဣတ္ထန္နာမော ကိရ ဘိက္ခု အာသဝာနံ ခယာ အနာသဝံ စေတောဝိမုတ္တိံ ပညာဝိမုတ္တိံ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတီ’တိ။ တဿ န ဧဝံ ဟောတိ – ‘ကုဒာဿု နာမ အဟမ္ပိ အာသဝာနံ ခယာ အနာသဝံ စေတောဝိမုတ္တိံ ပညာဝိမုတ္တိံ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရိဿာမီ’တိ! အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော နိရာသော။

‘‘ကတမော စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော အာသံသော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သီလဝါ ဟောတိ ကလျာဏဓမ္မော။ သော သုဏာတိ အာသဝာနံ ခယာ အနာသဝံ စေတောဝိမုတ္တိံ ပညာဝိမုတ္တိံ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတီ’တိ။ တဿ ဧဝံ ဟောတိ – ‘ကုဒာဿု နာမ အဟမ္ပိ အာသဝာနံ ခယာ အနာသဝံ စေတောဝိမုတ္တိံ ပညာဝိမုတ္တိံ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရိဿာမီ’တိ! အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော အာသံသော။

‘‘ကတမော စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ဝိဂတာသော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အရဟံ ဟောတိ ခီဏာသဝော။ သော သုဏာတိ – ‘ဣတ္ထန္နာမော ကိရ ဘိက္ခု အာသဝာနံ ခယာ အနာသဝံ စေတောဝိမုတ္တိံ ပညာဝိမုတ္တိံ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတီ’တိ။ တဿ န ဧဝံ ဟောတိ – ‘ကုဒာဿု နာမ အဟမ္ပိ အာသဝာနံ ခယာ။ပေ.။ သစ္ဆိကတွာ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရိဿာမီ’တိ! တံ ကိဿ ဟေတု? ယာ ဟိဿ, ဘိက္ခဝေ, ပုဗ္ဗေ အဝိမုတ္တဿ ဝိမုတ္တာသာ သာ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓာ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ဝိဂတာသော။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, တယော ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ ဘိက္ခူသူ’’တိ။ တတိယံ။

၄. စက္ကဝတ္တိသုတ္တံ

၁၄. ‘‘ယောပိ သော, ဘိက္ခဝေ, ရာဇာ စက္ကဝတ္တီ ဓမ္မိကော ဓမ္မရာဇာ သောပိ န အရာဇကံ စက္ကံ ဝတ္တေတီ’’တိ။ ဧဝံ ဝုတ္တေ အညတရော ဘိက္ခု ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – ‘‘ကော ပန, ဘန္တေ, ရညော စက္ကဝတ္တိဿ ဓမ္မိကဿ ဓမ္မရညော ရာဇာ’’တိ [စက္ကဝတ္တိဿ (က.)] ? ‘‘ဓမ္မော, ဘိက္ခူ’’တိ ဘဂဝါ အဝေါစ – ‘‘ဣဓ, ဘိက္ခု, ရာဇာ စက္ကဝတ္တီ ဓမ္မိကော ဓမ္မရာဇာ ဓမ္မံယေဝ နိဿာယ [ဂရုကရောန္တော (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ဓမ္မံ သက္ကရောန္တော ဓမ္မံ ဂရုံ ကရောန္တော ဓမ္မံ အပစာယမာနော ဓမ္မဒ္ဓဇော ဓမ္မကေတု ဓမ္မာဓိပတေယျော ဓမ္မိကံ ရက္ခာဝရဏဂုတ္တိံ သံဝိဒဟတိ အန္တောဇနသ္မိံ’’။

‘‘ပုန စပရံ, ဘိက္ခု, ရာဇာ စက္ကဝတ္တီ ဓမ္မိကော ဓမ္မရာဇာ ဓမ္မံယေဝ နိဿာယ ဓမ္မံ သက္ကရောန္တော ဓမ္မံ ဂရုံ ကရောန္တော ဓမ္မံ အပစာယမာနော ဓမ္မဒ္ဓဇော ဓမ္မကေတု ဓမ္မာဓိပတေယျော ဓမ္မိကံ ရက္ခာဝရဏဂုတ္တိံ သံဝိဒဟတိ ခတ္တိယေသု, အနုယန္တေသု [အနုယုတ္တေသု (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] , ဗလကာယသ္မိံ, ဗြာဟ္မဏဂဟပတိကေသု, နေဂမဇာနပဒေသု, သမဏဗြာဟ္မဏေသု, မိဂပက္ခီသု။ သ ခော သော ဘိက္ခု ရာဇာ စက္ကဝတ္တီ ဓမ္မိကော ဓမ္မရာဇာ ဓမ္မံယေဝ နိဿာယ ဓမ္မံ သက္ကရောန္တော ဓမ္မံ ဂရုံ ကရောန္တော ဓမ္မံ အပစာယမာနော ဓမ္မဒ္ဓဇော ဓမ္မကေတု ဓမ္မာဓိပတေယျော ဓမ္မိကံ ရက္ခာဝရဏဂုတ္တိံ သံဝိဒဟိတွာ အန္တောဇနသ္မိံ, ဓမ္မိကံ ရက္ခာဝရဏဂုတ္တိံ သံဝိဒဟိတွာ ခတ္တိယေသု, အနုယန္တေသု, ဗလကာယသ္မိံ, ဗြာဟ္မဏဂဟပတိကေသု, နေဂမဇာနပဒေသု, သမဏဗြာဟ္မဏေသု, မိဂပက္ခီသု, ဓမ္မေနေဝ စက္ကံ ဝတ္တေတိ။ တံ ဟောတိ စက္ကံ အပ္ပဋိဝတ္တိယံ ကေနစိ မနုဿဘူတေန ပစ္စတ္ထိကေန ပာဏိနာ။

‘‘ဧဝမေဝံ ခော, ဘိက္ခု [ဘိက္ခဝေ (က.)] , တထာဂတော အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓော ဓမ္မိကော ဓမ္မရာဇာ ဓမ္မံယေဝ နိဿာယ ဓမ္မံ သက္ကရောန္တော ဓမ္မံ ဂရုံ ကရောန္တော ဓမ္မံ အပစာယမာနော ဓမ္မဒ္ဓဇော ဓမ္မကေတု ဓမ္မာဓိပတေယျော ဓမ္မိကံ ရက္ခာဝရဏဂုတ္တိံ သံဝိဒဟတိ ကာယကမ္မသ္မိံ – ‘ဧဝရူပံ ကာယကမ္မံ သေဝိတဗ္ဗံ, ဧဝရူပံ ကာယကမ္မံ န သေဝိတဗ္ဗ’’’န္တိ။

‘‘ပုန စပရံ, ဘိက္ခု, တထာဂတော အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓော ဓမ္မိကော ဓမ္မရာဇာ ဓမ္မံယေဝ နိဿာယ ဓမ္မံ သက္ကရောန္တော ဓမ္မံ ဂရုံ ကရောန္တော ဓမ္မံ အပစာယမာနော ဓမ္မဒ္ဓဇော ဓမ္မကေတု ဓမ္မာဓိပတေယျော ဓမ္မိကံ ရက္ခာဝရဏဂုတ္တိံ သံဝိဒဟတိ ဝစီကမ္မသ္မိံ – ‘ဧဝရူပံ ဝစီကမ္မံ သေဝိတဗ္ဗံ, ဧဝရူပံ ဝစီကမ္မံ န သေဝိတဗ္ဗ’န္တိ။ပေ.။ မနောကမ္မသ္မိံ – ‘ဧဝရူပံ မနောကမ္မံ သေဝိတဗ္ဗံ, ဧဝရူပံ မနောကမ္မံ န သေဝိတဗ္ဗ’’’န္တိ။

‘‘သ ခော သော, ဘိက္ခု, တထာဂတော အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓော ဓမ္မိကော ဓမ္မရာဇာ ဓမ္မံယေဝ နိဿာယ ဓမ္မံ သက္ကရောန္တော ဓမ္မံ ဂရုံ ကရောန္တော ဓမ္မံ အပစာယမာနော ဓမ္မဒ္ဓဇော ဓမ္မကေတု ဓမ္မာဓိပတေယျော ဓမ္မိကံ ရက္ခာဝရဏဂုတ္တိံ သံဝိဒဟိတွာ ကာယကမ္မသ္မိံ, ဓမ္မိကံ ရက္ခာဝရဏဂုတ္တိံ သံဝိဒဟိတွာ ဝစီကမ္မသ္မိံ, ဓမ္မိကံ ရက္ခာဝရဏဂုတ္တိံ သံဝိဒဟိတွာ မနောကမ္မသ္မိံ, ဓမ္မေနေဝ အနုတ္တရံ ဓမ္မစက္ကံ ပဝတ္တေတိ။ တံ ဟောတိ စက္ကံ အပ္ပဋိဝတ္တိယံ သမဏေန ဝါ ဗြာဟ္မဏေန ဝါ ဒေဝေန ဝါ မာရေန ဝါ ဗြဟ္မုနာ ဝါ ကေနစိ ဝါ လောကသ္မိ’’န္တိ။ စတုတ္ထံ။

၅. သစေတနသုတ္တံ

၁၅. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ဗာရာဏသိယံ ဝိဟရတိ ဣသိပတနေ မိဂဒါယေ။ တတြ ခော ဘဂဝါ ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ – ‘‘ဘိက္ခဝေါ’’တိ။ ‘‘ဘဒန္တေ’’တိ တေ ဘိက္ခူ ဘဂဝတော ပစ္စဿောသုံ။ ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ –

‘‘ဘူတပုဗ္ဗံ, ဘိက္ခဝေ, ရာဇာ အဟောသိ သစေတနော [ပစေတနော (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] နာမ။ အထ ခော, ဘိက္ခဝေ, ရာဇာ သစေတနော ရထကာရံ အာမန္တေသိ – ‘ဣတော မေ, သမ္မ ရထကာရ, ဆန္နံ မာသာနံ အစ္စယေန သင်္ဂါမော ဘဝိဿတိ။ သက္ခိဿသိ [သက္ခသိ (သျာ. ကံ. ပီ.)] မေ, သမ္မ ရထကာရ, နဝံ စက္ကယုဂံ ကာတု’န္တိ? ‘သက္ကောမိ ဒေဝါ’တိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ရထကာရော ရညော သစေတနဿ ပစ္စဿောသိ။ အထ ခော, ဘိက္ခဝေ, ရထကာ

ရော ဆဟိ မာသေဟိ ဆာရတ္တူနေဟိ ဧကံ စက္ကံ နိဋ္ဌာပေသိ။ အထ ခော, ဘိက္ခဝေ, ရာဇာ သစေတနော ရထကာရံ အာမန္တေသိ – ‘ဣတော မေ, သမ္မ ရထကာရ, ဆန္နံ ဒိဝသာနံ အစ္စယေန သင်္ဂါမော ဘဝိဿတိ, နိဋ္ဌိတံ နဝံ စက္ကယုဂ’န္တိ? ‘ဣမေဟိ ခော, ဒေဝ, ဆဟိ မာသေဟိ ဆာရတ္တူနေဟိ ဧကံ စက္ကံ နိဋ္ဌိတ’န္တိ။ ‘သက္ခိဿသိ ပန မေ, သမ္မ ရထကာရ, ဣမေဟိ ဆဟိ ဒိဝသေဟိ ဒုတိယံ စက္ကံ နိဋ္ဌာပေတု’န္တိ? ‘သက္ကောမိ ဒေဝါ’တိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ရထကာရော ဆဟိ ဒိဝသေဟိ ဒုတိယံ စက္ကံ နိဋ္ဌာပေတွာ နဝံ စက္ကယုဂံ အာဒါယ ယေန ရာဇာ သစေတနော တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ရာဇာနံ သစေတနံ ဧတဒဝေါစ – ‘ဣဒံ တေ, ဒေဝ, နဝံ စက္ကယုဂံ နိဋ္ဌိတ’န္တိ။ ‘ယဉ္စ တေ ဣဒံ, သမ္မ ရထကာရ, စက္ကံ ဆဟိ မာသေဟိ နိဋ္ဌိတံ ဆာရတ္တူနေဟိ ယဉ္စ တေ ဣဒံ စက္ကံ ဆဟိ ဒိဝသေဟိ နိဋ္ဌိတံ, ဣမေသံ ကိံ နာနာကရဏံ? နေသာဟံ ကိဉ္စိ နာနာကရဏံ ပဿာမီ’တိ။ ‘အတ္ထေသံ, ဒေဝ, နာနာကရဏံ။ ပဿတု ဒေဝေါ နာနာကရဏ’’’န္တိ။

‘‘အထ ခော, ဘိက္ခဝေ, ရထကာရော ယံ တံ စက္ကံ ဆဟိ ဒိဝသေဟိ နိဋ္ဌိတံ တံ ပဝတ္တေသိ။ တံ ပဝတ္တိတံ သမာနံ ယာဝတိကာ အဘိသင်္ခါရဿ ဂတိ တာဝတိကံ ဂန္တွာ စိင်္ဂုလာယိတွာ ဘူမိယံ ပပတိ။ ယံ ပန တံ စက္ကံ ဆဟိ မာသေဟိ နိဋ္ဌိတံ ဆာရတ္တူနေဟိ တံ ပဝတ္တေသိ။ တံ ပဝတ္တိတံ သမာနံ ယာဝတိကာ အဘိသင်္ခါရဿ ဂတိ တာဝတိကံ ဂန္တွာ အက္ခာဟတံ မညေ အဋ္ဌာသိ။

‘‘‘ကော နု ခော, သမ္မ ရထကာရ, ဟေတု ကော ပစ္စယော ယမိဒံ [ယဒိဒံ (က.)] စက္ကံ ဆဟိ ဒိဝသေဟိ နိဋ္ဌိတံ တံ ပဝတ္တိတံ သမာနံ ယာဝတိကာ အဘိသင်္ခါရဿ ဂတိ တာဝတိကံ ဂန္တွာ စိင်္ဂုလာယိတွာ ဘူမိယံ ပပတိ? ကော ပန, သမ္မ ရထကာရ, ဟေတု ကော ပစ္စယော ယမိဒံ စက္ကံ ဆဟိ မာသေဟိ နိဋ္ဌိတံ ဆာရတ္တူနေဟိ တံ ပဝတ္တိတံ သမာနံ ယာဝတိကာ အဘိသင်္ခါရဿ ဂတိ တာဝတိကံ ဂန္တွာ အက္ခာဟတံ မညေ အဋ္ဌာသီ’တိ? ‘ယမိဒံ, ဒေဝ, စက္ကံ ဆဟိ ဒိဝသေဟိ နိဋ္ဌိတံ တဿ နေမိပိ သဝင်္ကာ သဒေါသာ သကသာဝါ, အရာပိ သဝင်္ကာ သဒေါသာ သကသာဝါ, နာဘိပိ သဝင်္ကာ သဒေါသာ သကသာဝါ။ တံ နေမိယာပိ သဝင်္ကတ္တာ သဒေါသတ္တာ သကသာဝတ္တာ, အရာနမ္ပိ သဝင်္ကတ္တာ သဒေါသတ္တာ သကသာဝတ္တာ, နာဘိယာပိ သဝင်္ကတ္တာ သဒေါသတ္တာ သကသာဝတ္တာ ပဝတ္တိတံ သမာနံ ယာဝတိကာ အဘိသင်္ခါရဿ ဂတိ တာဝတိကံ ဂန္တွာ စိင်္ဂုလာယိတွာ ဘူမိယံ ပပတိ။ ယံ ပန တံ, ဒေဝ, စက္ကံ ဆဟိ မာသေဟိ နိဋ္ဌိတံ ဆာရတ္တူနေဟိ တဿ နေမိပိ အဝင်္ကာ အဒေါသာ အကသာဝါ, အရာပိ အဝင်္ကာ အဒေါသာ အကသာဝါ, နာဘိပိ အဝင်္ကာ အဒေါသာ အကသာဝါ။ တံ နေမိယာပိ အဝင်္ကတ္တာ အဒေါသတ္တာ အကသာဝတ္တာ, အရာနမ္ပိ အဝင်္ကတ္တာ အဒေါသတ္တာ အကသာဝတ္တာ, နာဘိယာပိ အဝင်္ကတ္တာ အဒေါသတ္တာ အကသာဝတ္တာ ပဝတ္တိတံ သမာနံ ယာဝတိကာ အဘိသင်္ခါရဿ ဂတိ တာဝတိကံ ဂန္တွာ အက္ခာဟတံ မညေ အဋ္ဌာသီ’’’တိ။

‘‘သိယာ ခော ပန, ဘိက္ခဝေ, တုမှာကံ ဧဝမဿ – ‘အညော နူန တေန သမယေန သော ရထကာရော အဟောသီ’တိ! န ခော ပနေတံ, ဘိက္ခဝေ, ဧဝံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ အဟံ တေန သမယေန သော ရထကာရော အဟောသိံ။ တဒါဟံ, ဘိက္ခဝေ, ကုသလော ဒါရုဝင်္ကာနံ ဒါရုဒေါသာနံ ဒါရုကသာဝါနံ။ ဧတရဟိ ခော ပနာဟံ, ဘိက္ခဝေ, အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓော ကုသလော ကာယဝင်္ကာနံ ကာယဒေါသာနံ ကာယကသာဝါနံ, ကုသလော ဝစီဝင်္ကာနံ ဝစီဒေါသာနံ ဝစီကသာဝါနံ, ကုသလော မနောဝင်္ကာနံ မနောဒေါသာနံ မနောကသာဝါနံ။ ယဿ ကဿစိ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုဿ ဝါ ဘိက္ခုနိယာ ဝါ ကာယဝင်္ကော အပ္ပဟီနော ကာယဒေါသော ကာယကသာဝေါ, ဝစီဝင်္ကော အပ္ပဟီနော ဝစီဒေါသော ဝစီကသာဝေါ, မနောဝင်္ကော အပ္ပဟီနော မနောဒေါသော မနောကသာဝေါ, ဧဝံ ပပတိတာ တေ, ဘိက္ခဝေ, ဣမသ္မာ ဓမ္မဝိနယာ, သေယျထာပိ တံ စက္ကံ ဆဟိ ဒိဝသေဟိ နိဋ္ဌိတံ။

‘‘ယဿ ကဿစိ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုဿ ဝါ ဘိက္ခုနိယာ ဝါ ကာယဝင်္ကော ပဟီနော ကာယဒေါသော ကာယကသာဝေါ, ဝစီဝင်္ကော ပဟီနော ဝစီဒေါသော ဝစီကသာဝေါ, မနောဝင်္ကော ပဟီနော မနောဒေါသော မနောကသာဝေါ , ဧဝံ ပတိဋ္ဌိတာ တေ, ဘိက္ခဝေ, ဣမသ္မိံ ဓမ္မဝိနယေ, သေယျထာပိ တံ စက္ကံ ဆဟိ မာသေဟိ နိဋ္ဌိတံ ဆာရတ္တူနေဟိ။

‘‘တသ္မာတိဟ , ဘိက္ခဝေ, ဧဝံ သိက္ခိတဗ္ဗံ – ‘ကာယဝင်္ကံ ပဇဟိဿာမ ကာယဒေါသံ ကာယကသာဝံ, ဝစီဝင်္ကံ ပဇဟိဿာမ ဝစီဒေါသံ ဝစီကသာဝံ, မနောဝင်္ကံ ပဇဟိဿာမ မနောဒေါသံ မနောကသာဝ’န္တိ။ ဧဝဉှိ ဝော, ဘိက္ခဝေ, သိက္ခိတဗ္ဗ’’န္တိ။ ပဉ္စမံ။

၆. အပဏ္ဏကသုတ္တံ

၁၆. “တီဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အပဏ္ဏကပဋိပဒံ [အပဏ္ဏကတံ ပဋိပဒံ (သီ. ပီ.) ဋီကာယ ပန သမေတိ] ပဋိပန္နော ဟောတိ, ယောနိ စဿ အာရဒ္ဓာ ဟောတိ အာသဝါနံ ခယာယ။ ကတမေဟိ တီဟိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဣန္ဒြိယေသု ဂုတ္တဒွါရော ဟောတိ, ဘောဇနေ မတ္တညူ ဟောတိ, ဇာဂရိယံ အနုယုတ္တော ဟောတိ။

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဣန္ဒြိယေသု ဂုတ္တဒွါရော ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု စက္ခုနာ ရူပံ ဒိသွာ န နိမိတ္တဂ္ဂါဟီ ဟောတိ နာနုဗျဉ္ဇနဂ္ဂါဟီ။ ယတွာဓိကရဏမေနံ [ယတွာဓိကရဏမေတံ (သီ.)] စက္ခုန္ဒြိယံ အသံဝုတံ ဝိဟရန္တံ အဘိဇ္ဈာဒောမနဿာ ပါပကာ အကုသလာ ဓမ္မာ အန္ဝာဿဝေယျုံ တဿ သံဝရာယ ပဋိပဇ္ဇတိ, ရက္ခတိ စက္ခုန္ဒြိယံ, စက္ခုန္ဒြိယေ သံဝရံ အာပဇ္ဇတိ။ သောတေန သဒ္ဒံ သုတွာ။ ဃာနေန ဂန္ဓံ ဃာယိတွာ။ ဇိဝှာယ ရသံ သာယိတွာ။ ကာယေန ဖောဋ္ဌဗ္ဗံ ဖုသိတွာ။ မနသာ ဓမ္မံ ဝိညာယ န နိမိတ္တဂ္ဂါဟီ ဟောတိ နာနုဗျဉ္ဇနဂ္ဂါဟီ။ ယတွာဓိကရဏမေနံ မနိန္ဒြိယံ အသံဝုတံ ဝိဟရန္တံ အဘိဇ္ဈာဒောမနဿာ ပါပကာ အကုသလာ ဓမ္မာ အန္ဝာဿဝေယျုံ တဿ သံဝရာယ ပဋိပဇ္ဇတိ, ရက္ခတိ မနိန္ဒြိယံ, မနိန္ဒြိယေ သံဝရံ အာပဇ္ဇတိ။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဣန္ဒြိယေသု ဂုတ္တဒွါရော ဟောတိ။

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဘောဇနေ မတ္တညူ ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ပဋိသင်္ခါ ယောနိသော အာဟာရံ အာဟာရေတိ – ‘နေဝ ဒဝါယ န မဒါယ န မဏ္ဍနာယ န ဝိဘူသနာယ, ယာဝဒေဝ ဣမဿ ကာယဿ ဌိတိယာ ယာပနာယ ဝိဟိံသူပရတိယာ ဗြဟ္မစရိယာနုဂ္ဂဟာယ, ဣတိ ပုရာဏဉ္စ ဝေဒနံ ပဋိဟင်္ခါမိ, နဝဉ္စ ဝေဒနံ န ဥပ္ပါဒေဿာမိ, ယာတြာ စ မေ ဘဝိဿတိ အနဝဇ္ဇတာ စ ဖာသုဝိဟာရော စာ’တိ။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဘောဇနေ မတ္တညူ ဟောတိ။

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဇာဂရိယံ အနုယုတ္တော ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဒိဝသံ စင်္ကမေန နိသဇ္ဇာယ အာဝရဏီယေဟိ ဓမ္မေဟိ စိတ္တံ ပရိသောဓေတိ, ရတ္တိယာ ပဌမံ ယာမံ စင်္ကမေန နိသဇ္ဇာယ အာဝရဏီယေဟိ ဓမ္မေဟိ စိတ္တံ ပရိသောဓေတိ, ရတ္တိယာ မဇ္ဈိမံ ယာမံ ဒက္ခိဏေန ပဿေန သီဟသေယျံ ကပ္ပေတိ ပါဒေ ပါဒံ အစ္စာဓာယ သတော သမ္ပဇာနော ဥဋ္ဌာနသညံ မနသိ ကရိတွာ, ရတ္တိယာ ပစ္ဆိမံ ယာမံ ပစ္စုဋ္ဌာယ စင်္ကမေန နိသဇ္ဇာယ အာဝရဏီယေဟိ ဓမ္မေဟိ စိတ္တံ ပရိသောဓေတိ။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဇာဂရိယံ အနုယုတ္တော ဟောတိ။ ဣမေဟိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, တီဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အပဏ္ဏကပဋိပဒံ ပဋိပန္နော ဟောတိ, ယောနိ စဿ အာရဒ္ဓာ ဟောတိ အာသဝါနံ ခယာယာ”တိ။ ဆဋ္ဌံ။

၇. အတ္တဗျာဗာဓသုတ္တံ

၁၇. “တယောမေ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မာ အတ္တဗျာဗာဓာယပိ သံဝတ္တန္တိ, ပရဗျာဗာဓာယပိ သံဝတ္တန္တိ, ဥဘယဗျာဗာဓာယပိ သံဝတ္တန္တိ။ ကတမေ တယော? ကာယဒုစ္စရိတံ, ဝစီဒုစ္စရိတံ, မနောဒုစ္စရိတံ။ ဣမေ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, တယော ဓမ္မာ အတ္တဗျာဗာဓာယပိ သံဝတ္တန္တိ, ပရဗျာဗာဓာယပိ သံဝတ္တန္တိ, ဥဘယဗျာဗာဓာယပိ သံဝတ္တန္တိ။

“တယောမေ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မာ နေဝတ္တဗျာဗာဓာယပိ သံဝတ္တန္တိ, န ပရဗျာဗာဓာယပိ သံဝတ္တန္တိ, န ဥဘယဗျာဗာဓာယပိ သံဝတ္တန္တိ။ ကတမေ တယော? ကာယသုစရိတံ, ဝစီသုစရိတံ, မနောသုစရိတံ။ ဣမေ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, တယော ဓမ္မာ နေဝတ္တဗျာဗာဓာယပိ သံဝတ္တန္တိ, န ပရဗျာဗာဓာယပိ သံဝတ္တန္တိ, န ဥဘယဗျာဗာဓာယပိ သံဝတ္တန္တီ”တိ။ သတ္တမံ။

၈. ဒေဝလောကသုတ္တံ

၁၈. “သစေ ဝေါ, ဘိက္ခဝေ, အညတိတ္ထိယာ ပရိဗ္ဗာဇကာ ဧဝံ ပုစ္ဆေယျုံ – ‘ဒေဝလောကူပပတ္တိယာ, အာဝုသော, သမဏေ ဂေါတမေ ဗြဟ္မစရိယံ ဝုဿထာ’တိ? နနု တုမှေ, ဘိက္ခဝေ, ဧဝံ ပုဋ္ဌာ အဋ္ဋီယေယျာထ ဟ

ရာယေယျာထ ဖိဂုစ္ဆေယျာထာ”တိ? “ဧဝံ, ဘန္တေ”။ “ဣတိ ကိရ တုမှေ့ဟ, ဘိက္ခဝေ, ဒိဗ္ဗေန အာယုနာ အဋ္ဋီယထ ဟရာယထ ဇိဂုစ္ဆထ, ဒိဗ္ဗေန ဝဏ္ဏေန ဒိဗ္ဗေန သုခေန ဒိဗ္ဗေန ယသေန ဒိဗ္ဗေနာဓိပတေယျေန အဋ္ဋီယထ ဟရာယထ ဇိဂုစ္ဆထ; ပဂေဝ ခေါ ပန, ဘိက္ခဝေ, တုမှေ့ဟိ ကာယဒုစ္စရိတေန အဋ္ဋီယိတဗ္ဗံ ဟရာယိတဗ္ဗံ ဇိဂုစ္ဆိတဗ္ဗံ, ဝစီဒုစ္စရိတေန။ မနောဒုစ္စရိတေန အဋ္ဋီယိတဗ္ဗံ ဟရာယိတဗ္ဗံ ဇိဂုစ္ဆိတဗ္ဗ”န္တိ။ အဋ္ဌမံ။

၉. ပဌမဟပဏ္ဏကသုတ္တံ

၁၉. “တီဟိ , ဘိက္ခဝေ, အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတော ဟပဏ္ဏကော အဘဗ္ဗော အနဓိဂတံ တ ဘောဂံ အဓိဂန္တုံ, အဓိဂတံ တ ဘောဂံ ဖာတိံ ကာတုံ။ ကတမေဟိ တီဟိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဟပဏ္ဏကော ပုဗ္ဗဏှသမယံ [မဇ္ဈန္တိကသမယံ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] န သက္ကစ္စံ ကမ္မန္တံ အဓိဋ္ဌာတိ, မဇ္ဈန္ဟိကသမယံ န သက္ကစ္စံ ကမ္မန္တံ အဓိဋ္ဌာတိ, သာယန္ဟသမယံ န သက္ကစ္စံ ကမ္မန္တံ အဓိဋ္ဌာတိ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, တီဟိ အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတော ဟပဏ္ဏကော အဘဗ္ဗော အနဓိဂတံ တ ဘောဂံ အဓိဂန္တုံ, အဓိဂတံ တ ဘောဂံ ဖာတိံ ကာတုံ [ဖာတိကတ္တုံ (သီ.), ဖာတိကာတုံ (သျာ. ကံ. ပီ.)]။

“ဧဝမေဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, တီဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အဘဗ္ဗော အနဓိဂတံ တ ကုသလံ ဓမ္မံ အဓိဂန္တုံ, အဓိဂတံ တ ကုသလံ ဓမ္မံ ဖာတိံ ကာတုံ။ ကတမေဟိ တီဟိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ပုဗ္ဗဏှသမယံ န သက္ကစ္စံ သမာဓိနိမိတ္တံ အဓိဋ္ဌာတိ, မဇ္ဈန္ဟိကသမယံ န သက္ကစ္စံ သမာဓိနိမိတ္တံ အဓိဋ္ဌာတိ, သာယန္ဟသမယံ န သက္ကစ္စံ သမာဓိနိမိတ္တံ အဓိဋ္ဌာတိ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, တီဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အဘဗ္ဗော အနဓိဂတံ တ ကုသလံ ဓမ္မံ အဓိဂန္တုံ, အဓိဂတံ တ ကုသလံ ဓမ္မံ ဖာတိံ ကာတုံ။

“တီဟိ , ဘိက္ခဝေ, အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတော ဟပဏ္ဏကော ဘဗ္ဗော အနဓိဂတံ တ ဘောဂံ အဓိဂန္တုံ, အဓိဂတံ တ ဘောဂံ ဖာတိံ ကာတုံ။ ကတမေဟိ တီဟိ? ဣဓ , ဘိက္ခဝေ, ဟပဏ္ဏကော ပုဗ္ဗဏှသမယံ သက္ကစ္စံ ကမ္မန္တံ အဓိဋ္ဌာတိ, မဇ္ဈန္ဟိကသမယံ။ပေ။ သာယန္ဟသမယံ သက္ကစ္စံ ကမ္မန္တံ အဓိဋ္ဌာတိ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, တီဟိ အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတော ဟပဏ္ဏကော ဘဗ္ဗော အနဓိဂတံ တ ဘောဂံ အဓိဂန္တုံ, အဓိဂတံ တ ဘောဂံ ဖာတိံ ကာတုံ။

“ဧဝမေဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, တီဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု ဘဗ္ဗော အနဓိဂတံ တ ကုသလံ ဓမ္မံ အဓိဂန္တုံ, အဓိဂတံ တ ကုသလံ ဓမ္မံ ဖာတိံ ကာတုံ။ ကတမေဟိ တီဟိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ပုဗ္ဗဏှသမယံ သက္ကစ္စံ သမာဓိနိမိတ္တံ အဓိဋ္ဌာတိ, မဇ္ဈန္ဟိကသမယံ။ပေ။ သာယန္ဟသမယံ သက္ကစ္စံ သမာဓိနိမိတ္တံ အဓိဋ္ဌာတိ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, တီဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု ဘဗ္ဗော အနဓိဂတံ တ ကုသလံ ဓမ္မံ အဓိဂန္တုံ, အဓိဂတံ တ ကုသလံ ဓမ္မံ ဖာတိံ ကာတု”န္တိ။ နဝမံ။

၁၀. ဒုတိယဟပဏ္ဏကသုတ္တံ

၂၀. “တီဟိ , ဘိက္ခဝေ, အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတော ဟပဏ္ဏကော နစိရဿေဝ မဟတ္တံ ဝေပုလ္လတ္တံ [မဟန္တတ္တံ တ ဝေပုလ္လတ္တံ တ (ပီ. က.)] ဟပုဏာတိ ဘောဂေသု။ ကတမေဟိ တီဟိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဟပဏ္ဏကော စက္ခုမာ စ ဟောတိ ဝိဓုရော စ နိဿယသမ္ပန္နော စ။ ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဟပဏ္ဏကော စက္ခုမာ ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဟပဏ္ဏကော ပဏိယံ ဇာနာတိ – ‘ဣဒံ ပဏိယံ ဧဝံ ကီတံ, ဧဝံ ဝိက္ကယမာနံ [ဝိက္ကီယမာနံ (?)] , ဧတ္တကံ မူလံ ဘဝိဿတိ, ဧတ္တကော ဥဒယော’တိ [ဥဒ္ဒယောတိ (သီ.)] ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဟပဏ္ဏကော စက္ခုမာ ဟောတိ။

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဟပဏ္ဏကော ဝိဓုရော ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဟပဏ္ဏကော ကုသလော ဟောတိ ပဏိယံ ကေတုဉ္စ ဝိက္ကေတုဉ္စ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဟပဏ္ဏကော ဝိဓုရော ဟောတိ။

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဟပဏ္ဏကော နိဿယသမ္ပန္နော ဟောတိ? ဣဓ ဘိက္ခဝေ , ဟပဏ္ဏကံ ယေ တေ ဂဟပတီ တ ဂဟပတိပုတ္တာ တ အဍ္ဎာ မဟဒ္ဓနာ မဟာဘောဂါ တေ ဧဝံ ဇာနန္တိ – ‘အယံ ခော ဘဝံ ဟပဏ္ဏကော စက္ခုမာ ဝိဓုရော စ ပဋိဗလော ပုတ္တဒာရဉ္စ ပောသေတုံ, အမှာကဉ္စ ကာလေန ကာလံ အနုပ္ပဒာတု’န္တိ။ တေ နံ ဘောဂေဟိ နိပတ

န္တိ – ‘ဣတော, သမ္မ ဟပဏိက, ဘောဂေ ကရိတ္ဝတ [ဟရိတ္ဝတ (သီ. သျာ. ကံ.)] ပုတ္တအရုဠ္ဟ ဟေသေဟိ, အမ္ဟာ ကဋ္ဌ ကာလေန ကာလံ အနုပ္ပဒေဟီ’တိ။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဟာပဏိကော နိဿယသမ္ပန္နော ဟောတိ။ ဧဝမေဝ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, တီဟိ အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတော ဟာပဏိကော နစိရဿေဝ မဟတ္တံ ဝေပုလ္လတ္တံ ဟာပုဏာတိ ဘောဂေသု။

“ဧဝမေဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, တီဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု နစိရဿေဝ မဟတ္တံ ဝေပုလ္လတ္တံ ဟာပုဏာတိ ကုသလေသု ဓမ္မေသု။ ကတမေဟိ တီဟိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု စက္ခုမာ စ ဟောတိ ဝိဓုရော စ နိဿယသမ္ပန္နော စ။ ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု စက္ခုမာ ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ‘ဣဒံ ဒုက္ခ’န္တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ, ‘အယံ ဒုက္ခ သမုဒယော’တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ, ‘အယံ ဒုက္ခနိရောဓော’တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ, ‘အယံ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပ အာ’တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု စက္ခုမာ ဟောတိ။

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဝိဓုရော ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အာရဒ္ဓဝီရိယော ဝိဟရတိ အကုသလာနံ ဓမ္မ မာနံ ပဟာနာယ, ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ဥပသမ္ပဒာယ, ထာမဝါ ဒဠှပရက္ကမော အနိက္ခိတ္တဓုရော ကုသလေသု ဓမ္မေ သု။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဝိဓုရော ဟောတိ။

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု နိဿယသမ္ပန္နော ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ယေ တေ ဘိက္ခူ ဗဟုဿုတာ အာဂတာဂမာ ဓမ္မဓရာ ဝိနယဓရာ မာတိကာဓရာ တေ ကာလေန ကာလံ ဥပသင်္ကမိတ္ဝာ ပရိပုစ္ဆတိ ပရိပဉှတိ – ‘ဣဒံ, ဘန္တေ, ကထံ, ဣမဿ ကော အတ္ထော’တိ? တဿ တေ အာယသ္မန္တော အဝိဝဋဉ္စေဝ ဝိဝရန္တိ, အနုတ္တာနီက တဉ္စ ဥတ္တာနီကရောန္တိ, အနေကဝိဟိတေသု စ ကင်္ခါဌာနိယေသု ဓမ္မေသု ကင်္ခံ ပဋိဝိနောဒေန္တိ။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခ ဝေ, ဘိက္ခု နိဿယသမ္ပန္နော ဟောတိ။ ဣမေဟိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, တီဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု နစိရဿေဝ မဟတ္တံ ဝေပုလ္လတ္တံ ဟာပုဏာတိ ကုသလေသု ဓမ္မေသူ”တိ။ ဒသမံ။

ရထကာရဝဂ္ဂေါ ဒုတိယော။

ပဌမဘာဏဝါရော နိဋ္ဌိတော။

တဿုဒ္ဒါနံ –

ဉာတော [ဉာတကော (သျာ. ကံ.)] သာရဏီယော ဘိက္ခု၊ စက္ကဝတ္တီ သစေတနော။
အပဏ္ဏကတ္တာ ဒေဝတော စ၊ ဒုဝေ ဟာပဏိကေန စာတိ။

၃. ပုဂ္ဂလဝဂ္ဂေါ

၁. သမိဒ္ဓသုတ္တံ

၂၁. ဧဝံ မေ သုတံ – ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ ဇေတဝနေ အနာထပိဏ္ဍိကဿ အာရာမေ။ အထ ခေါ အာယသ္မာ စ သမိဒ္ဓေါ [သဝိဋ္ဌော (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] အာယသ္မာ စ မဟာကောဋ္ဌိကော [မဟာကောဋ္ဌိတော (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ယေနာယသ္မာ သာရိပုတ္တော တေနုပသင်္ကမိံသု; ဥပသင်္ကမိတွာ အာယသ္မတာ သာရိပုတ္တေန သဒ္ဓိံ သမ္မောဒိံသု။ သမ္မောဒနီယံ ကထံ သာရဏီယံ ဝီတိသာရေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိံသု။ ဧကမန္တံ နိသိန္နံ ခေါ အာယသ္မန္တံ သမိဒ္ဓံ အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော ဧတဒဝေါစ –

''တယောမေ, အာဝုသော သမိဒ္ဓ, ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။ ကတမေ တယော? ကာယသက္ခိ, ဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တော [ဒိဋ္ဌပ္ပတ္တော (က.)] , သဒ္ဓါဝိမုတ္တော။ ဣမေ ခေါ, အာဝုသော, တယော ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။ ဣမေသံ, အာဝုသော, တိဏ္ဏံ ပုဂ္ဂလာနံ ကတမော တေ ပုဂ္ဂလော ခမတိ အဘိက္ကန္တတရော စ ပဏီတတရော စာ''တိ?

''တယောမေ, အာဝုသော သာရိပုတ္တ, ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။ ကတမေ တယော? ကာယသက္ခိ, ဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တော, သဒ္ဓါဝိမုတ္တော။ ဣမေ ခေါ, အာဝုသော, တယော ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။ ဣမေသံ, အာဝုသော, တိဏ္ဏံ ပုဂ္ဂလာနံ ယွာယံ [ယောယံ (က.)] ပုဂ္ဂလော သဒ္ဓါဝိမုတ္တော, အယံ မေ ပုဂ္ဂလော ခမတိ ဣမေသံ တိဏ္ဏံ ပုဂ္ဂလာနံ အဘိက္ကန္တတရော စ ပဏီတတရော စ။ တံ ကိဿ ဟေတု? ဣမဿ, အာဝုသော, ပုဂ္ဂလဿ သဒ္ဓိန္ဒြိယံ အဓိမတ္တ''န္တိ။

အထ ခေါ အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော အာယသ္မန္တံ မဟာကောဋ္ဌိကံ ဧတဒဝေါစ – ''တယောမေ, အာဝုသော ကောဋ္ဌိက, ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ ။ ကတမေ တယော? ကာယသက္ခိ, ဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တော, သဒ္ဓါဝိမုတ္တော။ ဣမေ ခေါ, အာဝုသော, တယော ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။ ဣမေသံ , အာဝုသော, တိဏ္ဏံ ပုဂ္ဂလာနံ ကတမော တေ ပုဂ္ဂလော ခမတိ အဘိက္ကန္တတရော စ ပဏီတတရော စာ''တိ?

''တယောမေ , အာဝုသော သာရိပုတ္တ, ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။ ကတမေ တယော? ကာယသက္ခိ, ဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တော, သဒ္ဓါဝိမုတ္တော။ ဣမေ ခေါ, အာဝုသော, တယော ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။ ဣမေသံ, အာဝုသော, တိဏ္ဏံ ပုဂ္ဂလာနံ ယွာယံ ပုဂ္ဂလော ကာယသက္ခိ, အယံ မေ ပုဂ္ဂလော ခမတိ ဣမေသံ တိဏ္ဏံ ပုဂ္ဂလာနံ အဘိက္ကန္တတရော စ ပဏီတတရော စ။ တံ ကိဿ ဟေတု? ဣမဿ, အာဝုသော, ပုဂ္ဂလဿ သမာဓိန္ဒြိယံ အဓိမတ္တ''န္တိ။

အထ ခေါ အာယသ္မာ မဟာကောဋ္ဌိကော အာယသ္မန္တံ သာရိပုတ္တံ ဧတဒဝေါစ – ''တယောမေ, အာဝုသော သာရိပုတ္တ, ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။ ကတမေ တယော? ကာယသက္ခိ , ဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တော, သဒ္ဓါဝိမုတ္တော။ ဣမေ ခေါ, အာဝုသော, တယော ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။ ဣမေသံ, အာဝုသော, တိဏ္ဏံ ပုဂ္ဂလာနံ ကတမော တေ ပုဂ္ဂလော ခမတိ အဘိက္ကန္တတရော စ ပဏီတတရော စာ''တိ?

''တယောမေ, အာဝုသော ကောဋ္ဌိက, ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။ ကတမေ တယော? ကာယသက္ခိ, ဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တော, သဒ္ဓါဝိမုတ္တော။ ဣမေ ခေါ, အာဝုသော, တယော ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။ ဣမေသံ, အာဝုသော, တိဏ္ဏံ ပုဂ္ဂလာနံ ယွာယံ ပုဂ္ဂလော ဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တော, အယံ မေ ပုဂ္ဂလော ခမတိ ဣမေသံ တိဏ္ဏံ ပုဂ္ဂလာနံ အဘိက္ကန္တတရော စ ပဏီတတရော စ။ တံ ကိဿ ဟေတု? ဣမဿ, အာဝုသော, ပုဂ္ဂလဿ ပညိန္ဒြိယံ အဓိမတ္တ''န္တိ။

အထ ခေါ အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော အာယသ္မန္တဉ္စ သမိဒ္ဓိံ အာယသ္မန္တဉ္စ မဟာကောဋ္ဌိကံ ဧတဒဝေါစ – “ဗျာကတံ ခေါ, အာဝုသော, အမှေဟိ သဗ္ဗေဟေဝ ယထာသကံ ပဋိဘာနံ။ အာယာမာဝုသော, ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိဿာမ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝတော ဧတမတ္ထံ အာရောစေဿာမ။ ယထာ နော ဘဂဝါ ဗျာကရိဿတိ တထာ နံ ဓာရေဿာမာ”တိ။ “ဧဝမာဝုသော”တိ ခေါ အာယသ္မာ စ သမိဒ္ဓေါ အာယသ္မာ စ မဟာကောဋ္ဌိကော အာယသ္မတော သာရိပုတ္တဿ ပစ္စဿောသုံ။ အထ ခေါ အာယသ္မာ စ သာရိပုတ္တော အာယသ္မာ စ သမိဒ္ဓေါ အာယသ္မာ စ မဟာကောဋ္ဌိကော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိံသု; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိံသု။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခေါ အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော ယာဝတကော အဟောသိ အာယသ္မတာ စ သမိဒ္ဓေန အာယသ္မတာ စ မဟာကောဋ္ဌိကေန သဒ္ဓိံ ကထာသလ္လာပော တံ သဗ္ဗံ ဘဂဝတော အာရောစေသိ။

“န ခ္ဝေတ္ထ, သာရိပုတ္တ, သုကရံ ဧကံသေန ဗျာကာတုံ – ‘အယံ ဣမေသံ တိဏ္ဏံ ပုဂ္ဂလာနံ အဘိက္ကန္တတရော စ ပဏီတတရော စာ’တိ။ ဌာနဉှေတံ, သာရိပုတ္တ, ဝိဇ္ဇတိ ယွာယံ ပုဂ္ဂလော သဒ္ဓါဝိမုတ္တော သွာဿ [သွာယံ (သျာ. ကံ. ပီ.), သောယံ (က.)] အရဟတ္တာယ ပဋိပန္နော, ယွာယံ ပုဂ္ဂလော ကာယသက္ခီ သွာဿ သကဒါဂါမီ ဝါ အနာဂါမီ ဝါ, ယော စာယံ ပုဂ္ဂလော ဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တော သောပဿ [သောယံ (က.)] သကဒါဂါမီ ဝါ အနာဂါမီ ဝါ။

“န ခ္ဝေတ္ထ, သာရိပုတ္တ, သုကရံ ဧကံသေန ဗျာကာတုံ – ‘အယံ ဣမေသံ တိဏ္ဏံ ပုဂ္ဂလာနံ အဘိက္ကန္တတရော စ ပဏီတတရော စာ’တိ။ ဌာနဉှေတံ, သာရိပုတ္တ, ဝိဇ္ဇတိ ယွာယံ ပုဂ္ဂလော ကာယသက္ခီ သွာဿ အရဟတ္တာယ ပဋိပန္နော, ယွာယံ ပုဂ္ဂလော သဒ္ဓါဝိမုတ္တော သွာဿ သကဒါဂါမီ ဝါ အနာဂါမီ ဝါ, ယော စာယံ ပုဂ္ဂလော ဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တော သောပဿ သကဒါဂါမီ ဝါ အနာဂါမီ ဝါ။

“န ခ္ဝေတ္ထ, သာရိပုတ္တ, သုကရံ ဧကံသေန ဗျာကာတုံ – ‘အယံ ဣမေသံ တိဏ္ဏံ ပုဂ္ဂလာနံ အဘိက္ကန္တတရော စ ပဏီတတရော စာ’တိ။ ဌာနဉှေတံ, သာရိပုတ္တ, ဝိဇ္ဇတိ ယွာယံ ပုဂ္ဂလော ဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တော သွာဿ အရဟတ္တာယ ပဋိပန္နော, ယွာယံ ပုဂ္ဂလော သဒ္ဓါဝိမုတ္တော သွာဿ သကဒါဂါမီ ဝါ အနာဂါမီ ဝါ, ယော စာယံ ပုဂ္ဂလော ကာယသက္ခီ သောပဿ သကဒါဂါမီ ဝါ အနာဂါမီ ဝါ။

“န ခ္ဝေတ္ထ, သာရိပုတ္တ, သုကရံ ဧကံသေန ဗျာကာတုံ – ‘အယံ ဣမေသံ တိဏ္ဏံ ပုဂ္ဂလာနံ အဘိက္ကန္တတရော စ ပဏီတတရော စာ’”တိ။ ပဌမံ။

၂. ဂိလာနသုတ္တံ

၂၂. [ပု. ပ. ၉၄] “တယောမေ, ဘိက္ခဝေ, ဂိလာနာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။ ကတမေ တယော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ဂိလာနော လဘန္တော ဝါ သပ္ပာယာနိ ဘောဇနာနိ အလဘန္တော ဝါ သပ္ပာယာနိ ဘောဇနာနိ, လဘန္တော ဝါ သပ္ပာယာနိ ဘေသဇ္ဇာနိ အလဘန္တော ဝါ သပ္ပာယာနိ ဘေသဇ္ဇာနိ, လဘန္တော ဝါ ပတိရူပံ ဥပဋ္ဌာကံ အလဘန္တော ဝါ ပတိရူပံ ဥပဋ္ဌာကံ နေဝ ဝုဋ္ဌာတိ တမှာ အာဗာဓာ။

“ဣဓ ပန, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ဂိလာနော လဘန္တော ဝါ သပ္ပာယာနိ ဘောဇနာနိ အလဘန္တော ဝါ သပ္ပာယာနိ ဘောဇနာနိ, လဘန္တော ဝါ သပ္ပာယာနိ ဘေသဇ္ဇာနိ အလဘန္တော ဝါ သပ္ပာယာနိ ဘေသဇ္ဇာနိ , လဘန္တော ဝါ ပတိရူပံ ဥပဋ္ဌာကံ အလဘန္တော ဝါ ပတိရူပံ ဥပဋ္ဌာကံ ဝုဋ္ဌာတိ တမှာ အာဗာဓာ။

“ဣဓ ပန, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ဂိလာနော လဘန္တောဝ သပ္ပာယာနိ ဘောဇနာနိ နော အလဘန္တော, လဘန္တောဝ သပ္ပာယာနိ ဘေသဇ္ဇာနိ နော အလဘန္တော, လဘန္တောဝ ပတိရူပံ ဥပဋ္ဌာကံ နော အလဘန္တော ဝုဋ္ဌာတိ တမှာ အာဗာဓာ။

“တတြ, ဘိက္ခဝေ, ယွာယံ ဂိလာနော လဘန္တောဝ သပ္ပာယာနိ ဘောဇနာနိ နော အလဘန္တော, လဘန္တောဝ သပ္ပာယာနိ ဘေသဇ္ဇာနိ နော အလဘန္တော, လဘန္တောဝ ပတိရူပံ ဥပဋ္ဌာကံ နော အလဘန္တော ဝုဋ္ဌာတိ တမှာ

အာဗာဓာ, ဣမံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဂိလာနံ ပဋိစ္စ ဂိလာနဘတ္တံ အနုညာတံ ဂိလာနဘေသဇ္ဇံ အနုညာတံ ဂိလာနုပဋ္ဌာကော အနုညာတော။ ဣမဉ္စ ပန, ဘိက္ခဝေ, ဂိလာနံ ပဋိစ္စ အညေပိ ဂိလာနာ ဥပဋ္ဌာတဗ္ဗာ။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, တယော ဂိလာနာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။

“ဧဝမေဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, တယောမေ ဂိလာနူပမာ ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။ ကတမေ တယော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော လဘန္တော ဝါ တထာဂတံ ဒဿနာယ အလဘန္တော ဝါ တထာဂတံ ဒဿနာယ, လဘန္တော ဝါ တထာဂတပ္ပဝေဒိတံ ဓမ္မဝိနယံ သဝနာယ အလဘန္တော ဝါ တထာဂတပ္ပဝေဒိတံ ဓမ္မဝိနယံ သဝနာယ နေဝ ဩက္ကမတိ နိယာမံ ကုသလေသု ဓမ္မေသု သမ္မတ္တံ။

“ဣဓ, ပန, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော လဘန္တော ဝါ တထာဂတံ ဒဿနာယ အလဘန္တော ဝါ တထာဂတံ ဒဿနာယ, လဘန္တော ဝါ တထာဂတပ္ပဝေဒိတံ ဓမ္မဝိနယံ သဝနာယ အလဘန္တော ဝါ တထာဂတပ္ပဝေဒိတံ ဓမ္မဝိနယံ သဝနာယ ဩက္ကမတိ နိယာမံ ကုသလေသု ဓမ္မေသု သမ္မတ္တံ။

“ဣဓ ပန, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော လဘန္တောဝ တထာဂတံ ဒဿနာယ နော အလဘန္တော, လဘန္တောဝ တထာဂတပ္ပဝေဒိတံ ဓမ္မဝိနယံ သဝနာယ နော အလဘန္တော ဩက္ကမတိ နိယာမံ ကုသလေသု ဓမ္မေသု သမ္မတ္တံ။

“တတြ , ဘိက္ခဝေ, ယွာယံ ပုဂ္ဂလော လဘန္တောဝ တထာဂတံ ဒဿနာယ နော အလဘန္တော, လဘန္တောဝ တထာဂတပ္ပဝေဒိတံ ဓမ္မဝိနယံ သဝနာယ နော အလဘန္တော ဩက္ကမတိ နိယာမံ ကုသလေသု ဓမ္မေသု သမ္မတ္တံ, ဣမံ ခော ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလံ ပဋိစ္စ ဓမ္မဒေသနာ အနုညာတာ။ ဣမဉ္စ ပန, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလံ ပဋိစ္စ အညေသမ္ပိ ဓမ္မော ဒေသေတဗ္ဗော။ “ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, တယော ဂိလာနူပမာ ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိ”န္တိ။ ဒုတိယံ။

၃. သင်္ခါရသုတ္တံ

၂၃. “တယောမေ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။ ကတမေ တယော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော သဗျာဗဇ္ဈံ [သဗျာပဇ္ဈံ (သဗ္ဗတ္ထ) ဧဝမုပရိပိ] ကာယသင်္ခါရံ အဘိသင်္ခရောတိ, သဗျာဗဇ္ဈံ ဝစီသင်္ခါရံ အဘိသင်္ခရောတိ, သဗျာဗဇ္ဈံ မနောသင်္ခါရံ အဘိသင်္ခရောတိ။ သော သဗျာဗဇ္ဈံ ကာယသင်္ခါရံ အဘိသင်္ခရိတွာ, သဗျာဗဇ္ဈံ ဝစီသင်္ခါရံ အဘိသင်္ခရိတွာ, သဗျာဗဇ္ဈံ မနောသင်္ခါရံ အဘိသင်္ခရိတွာ သဗျာဗဇ္ဈံ လောကံ ဥပပဇ္ဇတိ။ တမေနံ သဗျာဗဇ္ဈံ လောကံ ဥပပန္နံ သမာနံ သဗျာဗဇ္ဈာ ဖဿာ ဖုသန္တိ။ သော သဗျာဗဇ္ဈေဟိ ဖဿေဟိ ဖုဋ္ဌော သမာနော သဗျာဗဇ္ဈံ ဝေဒနံ ဝေဒယတိ ဧကန္တဒုက္ခံ, သေယျထာပိ သတ္တာ နေရယိကာ။

“ဣဓ ပန, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော အဗျာဗဇ္ဈံ ကာယသင်္ခါရံ အဘိသင်္ခရောတိ, အဗျာဗဇ္ဈံ ဝစီသင်္ခါရံ အဘိသင်္ခရောတိ, အဗျာဗဇ္ဈံ မနောသင်္ခါရံ အဘိသင်္ခရောတိ။ သော အဗျာဗဇ္ဈံ ကာယသင်္ခါရံ အဘိသင်္ခရိတွာ, အဗျာဗဇ္ဈံ ဝစီသင်္ခါရံ အဘိသင်္ခရိတွာ, အဗျာဗဇ္ဈံ မနောသင်္ခါရံ အဘိသင်္ခရိတွာ အဗျာဗဇ္ဈံ လောကံ ဥပပဇ္ဇတိ။ တမေနံ အဗျာဗဇ္ဈံ လောကံ ဥပပန္နံ သမာနံ အဗျာဗဇ္ဈာ ဖဿာ ဖုသန္တိ။ သော အဗျာဗဇ္ဈေဟိ ဖဿေဟိ ဖုဋ္ဌော သမာနော အဗျာဗဇ္ဈံ ဝေဒနံ ဝေဒယတိ ဧကန္တသုခံ, သေယျထာပိ ဒေဝါ သုဘကိဏှာ။

“ဣဓ ပန, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော သဗျာဗဇ္ဈမ္ပိ အဗျာဗဇ္ဈမ္ပိ ကာယသင်္ခါရံ အဘိသင်္ခရောတိ, သဗျာဗဇ္ဈမ္ပိ အဗျာဗဇ္ဈမ္ပိ ဝစီသင်္ခါရံ အဘိသင်္ခရောတိ, သဗျာဗဇ္ဈမ္ပိ အဗျာဗဇ္ဈမ္ပိ မနောသင်္ခါရံ အဘိသင်္ခရောတိ။ သော သဗျာဗဇ္ဈမ္ပိ အဗျာဗဇ္ဈမ္ပိ ကာယသင်္ခါရံ အဘိသင်္ခရိတွာ, သဗျာဗဇ္ဈမ္ပိ အဗျာဗဇ္ဈမ္ပိ ဝစီသင်္ခါရံ အဘိသင်္ခရိတွာ, သဗျာဗဇ္ဈမ္ပိ အဗျာဗဇ္ဈမ္ပိ မနောသင်္ခါရံ အဘိသင်္ခရိတွာ သဗျာဗဇ္ဈမ္ပိ အဗျာဗဇ္ဈမ္ပိ လောကံ ဥပပဇ္ဇတိ။ တမေနံ သဗျာဗဇ္ဈမ္ပိ အဗျာဗဇ္ဈမ္ပိ လောကံ ဥပပန္နံ သမာနံ သဗျာဗဇ္ဈာပိ အဗျာဗဇ္ဈာပိ ဖဿာ ဖုသန္တိ။ သော သဗျာဗဇ္ဈေဟိပိ အဗျာဗဇ္ဈေဟိပိ ဖဿေဟိ ဖုဋ္ဌော သမာနော သဗျာဗ

ဖျမ္ပိ အဗ္ဘာဗဖျမ္ပိ ဝေဒနံ ဝေဒယတိ တေကိစ္စာသုခဒုက္ခံ, သေယျထာပိ မနုဿာ ဧကစ္စေ စ ဒေဝါ ဧကစ္စေ စ ဝိနိပါတိကာ။ ဣမေ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, တယော ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိ”န္တိ။ တတိယံ။

၄. ဗဟုကာရသုတ္တံ

၂၄. “တယောမေ , ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလာ ပုဂ္ဂလဿ ဗဟုကာရာ။ ကတမေ တယော? ယံ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလံ အာဂမ္မ ပုဂ္ဂလော ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဂတော ဟောတိ, ဓမ္မံ သရဏံ ဂတော ဟောတိ, သင်္ဃံ သရဏံ ဂတော ဟောတိ; အယံ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ဣမဿ ပုဂ္ဂလဿ ဗဟုကာရော။

“ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ယံ ပုဂ္ဂလံ အာဂမ္မ ပုဂ္ဂလော ‘ဣဒံ ဒုက္ခ’န္တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ, ‘အယံ ဒုက္ခသမုဒယော’တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ, ‘အယံ ဒုက္ခနိရောဓော’တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ, ‘အယံ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ’တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ; အယံ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ဣမဿ ပုဂ္ဂလဿ ဗဟုကာရော။

“ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ယံ ပုဂ္ဂလံ အာဂမ္မ ပုဂ္ဂလော အာသဝါနံ ခယာ အနာသဝံ စေတောဝိမုတ္တိံ ပညာဝိမုတ္တိံ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ; အယံ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ဣမဿ ပုဂ္ဂလဿ ဗဟုကာရော။ ဣမေ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, တယော ပုဂ္ဂလာ ပုဂ္ဂလဿ ဗဟုကာရာ။

“ဣမေဟိ စ ပန, ဘိက္ခဝေ, တီဟိ ပုဂ္ဂလေဟိ ဣမဿ ပုဂ္ဂလဿ နတ္ထညော ပုဂ္ဂလော ဗဟုကာရောတိ ဝဒါမိ။ ဣမေသံ ပန, ဘိက္ခဝေ, တိဏ္ဏံ ပုဂ္ဂလာနံ ဣမိနာ ပုဂ္ဂလေန န သုပ္ပတိကာရံ ဝဒါမိ, ယဒိဒံ အဘိဝါဒနပစ္စုဋ္ဌာနအဉ္ဇလိကမ္မသာမီစိကမ္မစီဝရပိဏ္ဍပါတသေနာသန-ဂိလာနပစ္စယဘေသဇ္ဇပရိက္ခာရာနုပ္ပဒါနေနာ”တိ။ စတုတ္ထံ။

၅. ဝဇိရူပမသုတ္တံ

၂၅. “တယောမေ , ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ ။ ကတမေ တယော? အရုကူပမစိတ္တော ပုဂ္ဂလော, ဝိဇ္ဇူပမစိတ္တော ပုဂ္ဂလော, ဝဇိရူပမစိတ္တော ပုဂ္ဂလော။ ကတမော စ, ဘိက္ခဝေ, အရုကူပမစိတ္တော ပုဂ္ဂလော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော ကောဓနော ဟောတိ ဥပါယာသဗဟုလော အပ္ပမ္ပိ ဝုတ္တော သမာနော အဘိသဇ္ဇတိ ကုပ္ပတိ ဗျာပဇ္ဇတိ ပတိတ္ထီယတိ ကောပဉ္စ ဒောသဉ္စ အပ္ပစ္စယဉ္စ ပါတုကရောတိ။ သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, ဒုဋ္ဌာရုကော [ဒုဋ္ဌာရုကာ (သီ.)] ကဋ္ဌေန ဝါ ကဌလာယ [ကထလာယ (သျာ. ကံ. က.), ကဌလေန-ကထလေန (အဋ္ဌကထာ)] ဝါ ဃဋ္ဋိတော [ဃဋ္ဋိတာ (သီ.)] ဘိယျောသောမတ္တာယ အာသဝံ ဒေတိ [အဿဝနောတိ (သီ.)]; ဧဝမေဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဣဓေကစ္စော ပုဂ္ဂလော ကောဓနော ဟောတိ ဥပါယာသဗဟုလော အပ္ပမ္ပိ ဝုတ္တော သမာနော အဘိသဇ္ဇတိ ကုပ္ပတိ ဗျာပဇ္ဇတိ ပတိတ္ထီယတိ ကောပဉ္စ ဒောသဉ္စ အပ္ပစ္စယဉ္စ ပါတုကရောတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, အရုကူပမစိတ္တော ပုဂ္ဂလော။

“ကတမော စ, ဘိက္ခဝေ, ဝိဇ္ဇူပမစိတ္တော ပုဂ္ဂလော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော ‘ဣဒံ ဒုက္ခ’န္တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ, ‘အယံ ဒုက္ခသမုဒယော’တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ, ‘အယံ ဒုက္ခနိရောဓော’တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ, ‘အယံ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ’တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ။ သေယျထာပိ ဘိက္ခဝေ, စက္ခုမာ ပုရိသော ရတ္တန္ဓကာရတိမိသာယံ ဝိဇ္ဇန္တရိကာယ ရူပါနိ ပဿေယျ; ဧဝမေဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဣဓေကစ္စော ပုဂ္ဂလော ‘ဣဒံ ဒုက္ခ’န္တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ။ပေ။ ‘အယံ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ’တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ဝိဇ္ဇူပမစိတ္တော ပုဂ္ဂလော။

“ကတမော စ, ဘိက္ခဝေ, ဝဇိရူပမစိတ္တော ပုဂ္ဂလော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော အာသဝါနံ ခယာ အနာသဝံ စေတောဝိမုတ္တိံ ပညာဝိမုတ္တိံ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, ဝဇိရဿ နတ္ထိ ကိဉ္စိ အဘေဇ္ဇံ မဏိ ဝါ ပါသာဏော ဝါ; ဧဝမေဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဣဓေကစ္စော ပုဂ္ဂလော အာသဝါနံ ခယာ။ပေ။ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ဝဇိရူပမစိတ္တော ပုဂ္ဂလော။ ‘ဣမေ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, တယော ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိ’”န္တိ [ပု. ပ. ၁၀၂]။ ပဉ္စမံ။

၆. သေဝိတဗ္ဗသုတ္တံ

၂၆. “တယောမေ , ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။ ကတမေ တယော? အတ္ထိ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော န သေဝိတဗ္ဗော န ဘဇိတဗ္ဗော န ပယိရုပာသိတဗ္ဗော။ အတ္ထိ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော သေဝိတဗ္ဗော ဘဇိတဗ္ဗော ပယိရုပာသိတဗ္ဗော။ အတ္ထိ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော သက္ကတွာ ဂရုံ ကတွာ သေဝိတဗ္ဗော ဘဇိတဗ္ဗော ပယိရုပာသိတဗ္ဗော။ ကတမော စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော န သေဝိတဗ္ဗော န ဘဇိတဗ္ဗော န ပယိရုပာသိတဗ္ဗော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော ဟီနော ဟောတိ သီလေန သမာဓိနာ ပညာယ။ ဧဝရူပော, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော န သေဝိတဗ္ဗော န ဘဇိတဗ္ဗော န ပယိရုပာသိတဗ္ဗော အညတြ အနုဒ္ဒယာ အညတြ အနုကမ္ပာ။

“ကတမော စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော သေဝိတဗ္ဗော ဘဇိတဗ္ဗော ပယိရုပာသိတဗ္ဗော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော သဒိသော ဟောတိ သီလေန သမာဓိနာ ပညာယ။ ဧဝရူပော, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော သေဝိတဗ္ဗော ဘဇိတဗ္ဗော ပယိရုပာသိတဗ္ဗော။ တံ ကိဿ ဟေတု? သီလသာမညဂတာနံ သတံ သီလကထာ စ နော ဘဝိဿတိ, သာ စ နော ပဝတ္တိနီ [ပဝတ္တနီ (သီ. ဿျာ. ကံ. ပီ.) ပု. ပ. ၁၂၂ ပဿိတဗ္ဗံ] ဘဝိဿတိ, သာ စ နော ဖာသု ဘဝိဿတိ။ သမာဓိသာမညဂတာနံ သတံ သမာဓိကထာ စ နော ဘဝိဿတိ, သာ စ နော ပဝတ္တိနီ ဘဝိဿတိ, သာ စ နော ဖာသု ဘဝိဿတိ။ ပညာသာမညဂတာနံ သတံ ပညာကထာ စ နော ဘဝိဿတိ, သာ စ နော ပဝတ္တိနီ ဘဝိဿတိ, သာ စ နော ဖာသု ဘဝိဿတီတိ။ တသ္မာ ဧဝရူပော ပုဂ္ဂလော သေဝိတဗ္ဗော ဘဇိတဗ္ဗော ပယိရုပာသိတဗ္ဗော။

“ကတမော စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော သက္ကတွာ ဂရုံ ကတွာ သေဝိတဗ္ဗော ဘဇိတဗ္ဗော ပယိရုပာသိတဗ္ဗော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ , ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော အဓိကော ဟောတိ သီလေန သမာဓိနာ ပညာယ။ ဧဝရူပော, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော သက္ကတွာ ဂရုံ ကတွာ သေဝိတဗ္ဗော ဘဇိတဗ္ဗော ပယိရုပာသိတဗ္ဗော။ တံ ကိဿ ဟေတု? ဣတိ အပရိပူရံ ဝါ သီလက္ခန္ဓံ ပရိပူရေဿာမိ, ပရိပူရံ ဝါ သီလက္ခန္ဓံ တတ္ထ တတ္ထ ပညာယ အနုဂ္ဂဟေဿာမိ; အပရိပူရံ ဝါ သမာဓိက္ခန္ဓံ ပရိပူရေဿာမိ, ပရိပူရံ ဝါ သမာဓိက္ခန္ဓံ တတ္ထ တတ္ထ ပညာယ အနုဂ္ဂဟေဿာမိ; အပရိပူရံ ဝါ ပညာက္ခန္ဓံ ပရိပူရေဿာမိ, ပရိပူရံ ဝါ ပညာက္ခန္ဓံ တတ္ထ တတ္ထ ပညာယ အနုဂ္ဂဟေဿာမီတိ။ တသ္မာ ဧဝရူပော ပုဂ္ဂလော သက္ကတွာ ဂရုံ ကတွာ သေဝိတဗ္ဗော ဘဇိတဗ္ဗော ပယိရုပာသိတဗ္ဗော။ ဣမေ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, တယော ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိ”န္တိ။

“နိဟီယတိ ပုရိသော နိဟီနသေဝီ၊
န စ ဟာယေထ ကဒာစိ တုလျသေဝီ။
သေဋ္ဌမုပနမံ ဥဒေတိ ခိပ္ပံ၊
တသ္မာ အတ္တနော ဥတ္တရိံ ဘဇေထာ”တိ။ ဆဋ္ဌံ။

၇. ဇိဂုစ္ဆိတဗ္ဗသုတ္တံ

၂၇. “တယောမေ , ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။ ကတမေ တယော? အတ္ထိ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ဇိဂုစ္ဆိတဗ္ဗော န သေဝိတဗ္ဗော န ဘဇိတဗ္ဗော န ပယိရုပာသိတဗ္ဗော။ အတ္ထိ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော အဇ္ဈုပေက္ခိတဗ္ဗော န သေဝိတဗ္ဗော န ဘဇိတဗ္ဗော န ပယိရုပာသိတဗ္ဗော။ အတ္ထိ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော သေဝိတဗ္ဗော ဘဇိတဗ္ဗော ပယိရုပာသိတဗ္ဗော။ ကတမော စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ဇိဂုစ္ဆိတဗ္ဗော န သေဝိတဗ္ဗော န ဘဇိတဗ္ဗော န ပယိရုပာသိတဗ္ဗော? ဣဓ , ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော ဒုဿီလော ဟောတိ ပာပဓမ္မော အသုစိ သင်္ကဿရသမာစာရော ပဋိစ္ဆန္နကမ္မန္တော, အဿမဏော သမဏပဋိညော, အဗြဟ္မစာရီ ဗြဟ္မစာရိပဋိညော, အန္တောပူတိ အဝဿုတော ကသမ္ဗုဇာတော။ ဧဝရူပော, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ဇိဂုစ္ဆိတဗ္ဗော န သေဝိတဗ္ဗော န ဘဇိတဗ္ဗော န ပယိရုပာသိတဗ္ဗော။ တံ ကိဿ ဟေတု? ကိဉ္စာပိ, ဘိက္ခဝေ, ဧဝရူပဿ ပုဂ္ဂလဿ န ဒိဋ္ဌာနုဂတိံ အာပဇ္ဇတိ, အထ ခေါ နံ ပာပကော ကိတ္တိသဒ္ဒော အဗ္ဘုဂ္ဂစ္ဆတိ – ‘ပာပမိတ္တော ပုရိသပုဂ္ဂလော ပာပသဟာယော ပာပသမ္ပဝင်္ကော’တိ။ သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, အဟိ ဂူထဂတော ကိဉ္စာပိ န ဒံသတိ [ဍံသတိ (သီ. ဿျာ.), ဍဿတိ (ပီ.)] , အထ ခေါ နံ မက္ခေတိ; ဧဝမေဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ကိဉ္စာပိ ဧဝရူပဿ ပုဂ္ဂလဿ န ဒိဋ္ဌာနုဂတိံ အာပဇ္ဇတိ, အထ ခေါ နံ

ဟပကော ကိတ္တိသဒ္ဒော အဗ္ဘုဂ္ဂစ္ဆတိ – ‘ဟပမိတ္တော ပုရိသပုဂ္ဂလော ဟပသဟာယော ဟပသမ္ပဝင်္ကော’တိ။ တသ္မာ ဧဝရူပော ပုဂ္ဂလော ဇိဂုစ္ဆိတဗ္ဗော န သေဝိတဗ္ဗော န ဘဇိတဗ္ဗော န ပယိရုပာသိတဗ္ဗော။

“ကတမော စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော အဇ္ဈုပေက္ခိတဗ္ဗော န သေဝိတဗ္ဗော န ဘဇိတဗ္ဗော န ပယိရုပာသိတဗ္ဗော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော ကောဓနော ဟောတိ ဥပာယာသဗဟုလော , အပ္ပမ္ပိ ဝုတ္တော သမာနော အဘိသဇ္ဇတိ ကုပ္ပတိ ဗျာပဇ္ဇတိ ပတိတ္ထီယတိ, ကောပဉ္စ ဒောသဉ္စ အပ္ပစ္စယဉ္စ ပာတုကရောတိ။ သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, ဒုဋ္ဌာရုကော ကဋ္ဌေန ဝါ ကဌလာယ ဝါ ဃဋ္ဋိတော ဘိယျောသောမတ္တာယ အာသဝံ ဒေတိ; ဧဝမေဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ။ပေ.။ သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, တိန္ဒုကာလာတံ ကဋ္ဌေန ဝါ ကဌလာယ ဝါ ဃဋ္ဋိတံ ဘိယျောသောမတ္တာယ စိစ္စိဋာယတိ စိဋိစိဋာယတိ; ဧဝမေဝံ ခော ဘိက္ခဝေ။ပေ.။ သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, ဂူထကူပော ကဋ္ဌေန ဝါ ကဌလာယ ဝါ ဃဋ္ဋိတော ဘိယျောသောမတ္တာယ ဒုဂ္ဂန္ဓော ဟောတိ; ဧဝမေဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဣဓေကစ္စော ပုဂ္ဂလော ကောဓနော ဟောတိ ဥပာယာသဗဟုလော, အပ္ပမ္ပိ ဝုတ္တော သမာနော အဘိသဇ္ဇတိ ကုပ္ပတိ ဗျာပဇ္ဇတိ ပတိတ္ထီယတိ, ကောပဉ္စ ဒောသဉ္စ အပ္ပစ္စယဉ္စ ပာတုကရောတိ။ ဧဝရူပော, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော အဇ္ဈုပေက္ခိတဗ္ဗော န သေဝိတဗ္ဗော န ဘဇိတဗ္ဗော န ပယိရုပာသိတဗ္ဗော။ တံ ကိဿ ဟေတု? အက္ကောသေယျပိ မံ ပရိဘာသေယျပိ မံ အနတ္ထမ္ပိ မံ ကရေယျာတိ။ တသ္မာ ဧဝရူပော ပုဂ္ဂလော အဇ္ဈုပေက္ခိတဗ္ဗော န သေဝိတဗ္ဗော န ဘဇိတဗ္ဗော န ပယိရုပာသိတဗ္ဗော။

“ကတမော စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော သေဝိတဗ္ဗော ဘဇိတဗ္ဗော ပယိရုပာသိတဗ္ဗော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော သီလဝါ ဟောတိ ကလျာဏဓမ္မော။ ဧဝရူပော, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော သေဝိတဗ္ဗော ဘဇိတဗ္ဗော ပယိရုပာသိတဗ္ဗော။ တံ ကိဿ ဟေတု? ကိဉ္စာပိ, ဘိက္ခဝေ, ဧဝရူပဿ ပုဂ္ဂလဿ န ဒိဋ္ဌာနုဂတိံ အာပဇ္ဇတိ, အထ ခော နံ ကလျာဏော ကိတ္တိသဒ္ဒော အဗ္ဘုဂ္ဂစ္ဆတိ – ‘ကလျာဏမိတ္တော ပုရိသပုဂ္ဂလော ကလျာဏသဟာယော ကလျာဏသမ္ပဝင်္ကော’တိ။ တသ္မာ ဧဝရူပော ပုဂ္ဂလော သေဝိတဗ္ဗော ဘဇိတဗ္ဗော ပယိရုပာသိတဗ္ဗော။ ‘ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, တယော ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိ’’’န္တိ။

“နိဟီယတိ ပုရိသော နိဟီနသေဝီ၊
န စ ဟာယေထ ကဒာစိ တုလျသေဝီ။
သေဋ္ဌမုပနမံ ဥဒေတိ ခိပ္ပံ၊
တသ္မာ အတ္တနော ဥတ္တရိံ ဘဇေထာ’’တိ။ သတ္တမံ။

၈. ဂူထဘာဏီသုတ္တံ

၂၈. “တယောမေ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ ။ ကတမေ တယော? ဂူထဘာဏီ, ပုပ္ဖဘာဏီ, မဓုဘာဏီ။ ကတမော စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ဂူထဘာဏီ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော သဘဂ္ဂတော ဝါ ပရိသဂ္ဂတော ဝါ [သဘာဂတော ဝါ ပရိသာဂတော ဝါ (သျာ. ကံ.)] ဉာတိမဇ္ဈဂတော ဝါ ပူဂမဇ္ဈဂတော ဝါ ရာဇကုလမဇ္ဈဂတော ဝါ အဘိနီတော သက္ခိပုဋ္ဌော – ‘ဟေမ္ဘော ပုရိသ, ယံ ဇာနာသိ တံ ဝဒေဟီ’တိ။ သော အဇာနံ ဝါ အာဟ ‘ဇာနာမီ’တိ, ဇာနံ ဝါ အာဟ ‘န ဇာနာမီ’တိ, အပဿံ ဝါ အာဟ ‘ပဿာမီ’တိ, ပဿံ ဝါ အာဟ ‘န ပဿာမီ’တိ [မ. နိ. ၁.၄၄၀; ပု. ပ. ၉၁]; ဣတိ အတ္တဟေတု ဝါ ပရဟေတု ဝါ အာမိသကိဉ္စိက္ခဟေတု ဝါ သမ္ပဇာနမုသာ ဘာသိတာ ဟောတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ဂူထဘာဏီ။

“ကတမော စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ပုပ္ဖဘာဏီ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော သဘဂ္ဂတော ဝါ ပရိသဂ္ဂတော ဝါ ဉာတိမဇ္ဈဂတော ဝါ ပူဂမဇ္ဈဂတော ဝါ ရာဇကုလမဇ္ဈဂတော ဝါ အဘိနီတော သက္ခိပုဋ္ဌော – ‘ဟေမ္ဘော ပုရိသ, ယံ ပဇာနာသိ တံ ဝဒေဟီ’တိ, သော အဇာနံ ဝါ အာဟ ‘န ဇာနာမီ’တိ, ဇာနံ ဝါ အာဟ ‘ဇာနာမီ’တိ, အပဿံ ဝါ အာဟ ‘န ပဿာမီ’တိ, ပဿံ ဝါ အာဟ ‘ပဿာမီ’တိ; ဣတိ အတ္တဟေတု ဝါ ပရဟေတု ဝါ အာမိသကိဉ္စိက္ခဟေတု ဝါ န သမ္ပဇာနမုသာ ဘာသိတာ ဟောတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ပုပ္ဖဘာဏီ။

“ကတမော စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော မဓုဘာဏီ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော ဖရုသံ တစ် ပဟာယ ဖရုသာ ယ တစာယ ပဋိဝိရတော ဟောတိ; ယာ သာ တစာ နေလာ ကဏ္ဏသုခာ ပေမနီယာ ဟဒယင်္ဂမာ ပောရီ ဗဟုဇနကန္တာ ဗ ဟုဇနမနာပာ တထာရူပိ တစံ ဘာသိတာ ဟောတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော မဓုဘာဏီ။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, တယော ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိ”န္တိ။ အဋ္ဌမံ။

၉. အန္ဓသုတ္တံ

၂၉. “တယောမေ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။ ကတမေ တယော? အန္ဓော, ဧကစက္ခု, ဒ္ဝိစက္ခု။ ကတမော စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော အန္ဓော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စဿ ပုဂ္ဂလဿ တထာရူပံ စက္ခု န ဟောတိ ယထာရူပေန စက္ခုနာ အနဓိဂတံ တ ဘောဂံ အဓိဂစ္ဆေယျ အဓိဂတံ တ ဘောဂံ ဖာတိံ ကရေယျ [ဖာတိကရေယျ (သီ.)]; တထာရူပမ္ပိဿ စက္ခု န ဟောတိ ယထာရူပေန စက္ခုနာ ကုသလာကုသလေ ဓမ္မေ ဇာနေယျ, သာဝဇ္ဇာန ဝဇ္ဇေ ဓမ္မေ ဇာနေယျ, ဟီနပ္ပဏီတေ ဓမ္မေ ဇာနေယျ, ကဏှသုက္ကသပ္ပဋိဘာဂေ ဓမ္မေ ဇာနေယျ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော အန္ဓော။

“ကတမော စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ဧကစက္ခု? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စဿ ပုဂ္ဂလဿ တထာရူပံ စက္ခု ဟောတိ ယထာရူပေန စက္ခုနာ အနဓိဂတံ တ ဘောဂံ အဓိဂစ္ဆေယျ အဓိဂတံ တ ဘောဂံ ဖာတိံ ကရေယျ; တထာရူပံ ပနဿ [တထာရူပမ္ပိဿ (သျာ. ကံ. ပီ. က.)] စက္ခု န ဟောတိ ယထာရူပေန စက္ခုနာ ကုသလာကုသလေ ဓမ္မေ ဇာနေယျ, သာဝဇ္ဇာနဝဇ္ဇေ ဓမ္မေ ဇာနေယျ, ဟီနပ္ပဏီတေ ဓမ္မေ ဇာနေယျ, ကဏှသုက္ကသပ္ပဋိဘာဂေ ဓမ္မေ ဇာနေယျ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ဧကစက္ခု။

“ကတမော စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ဒ္ဝိစက္ခု? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စဿ ပုဂ္ဂလဿ တထာရူပံ စက္ခု ဟောတိ ယထာရူပေန စက္ခုနာ အနဓိဂတံ တ ဘောဂံ အဓိဂစ္ဆေယျ, အဓိဂတံ တ ဘောဂံ ဖာတိံ ကရေယျ; တထာရူပမ္ပိဿ စက္ခု ဟောတိ ယထာရူပေန စက္ခုနာ ကုသလာကုသလေ ဓမ္မေ ဇာနေယျ; သာဝဇ္ဇာနဝဇ္ဇေ ဓမ္မေ ဇာနေယျ, ဟီနပ္ပဏီတေ ဓမ္မေ ဇာနေယျ, ကဏှသုက္ကသပ္ပဋိဘာဂေ ဓမ္မေ ဇာနေယျ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ဒ္ဝိစက္ခု။ ‘ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, တယော ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိ’”န္တိ။

“န စေဝ ဘောဂာ တထာရူပာ၊ န စ ပုညာနိ ကုဗ္ဗတိ။
ဥဘယတ္ထ ကလိဂ္ဂဟော၊ အန္ဓဿ ဟတစက္ခုနော။

“အထာပရာယံ အက္ခာတော၊ ဧကစက္ခု စ ပုဂ္ဂလော။
ဓမ္မာဓမ္မေန သဌောသော [သံသဌော (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)၊ သဌောတိ (က.)] ၊ ဘောဂါနိ ပရိယေသတိ။

“ထေယျေန ကူဋကမ္မေန၊ မုသာဝါဒေန စူဘယံ။
ကုသလော ဟောတိ သင်္ဃာတုံ [သံဟာတုံ (သျာ.)] ၊ ကာမဘောဂီ စ မာနဝေါ။
ဣတော သော နိရယံ ဂန္တွာ၊ ဧကစက္ခု ဝိဟညတိ။

“ဒ္ဝိစက္ခု ပန အက္ခာတော၊ သေဋ္ဌော ပုရိသပုဂ္ဂလော။
ဓမ္မလဒ္ဓေဟိ ဘောဂေဟိ၊ ဥဋ္ဌာနာဓိဂတံ ဓနံ။

“ဒဒာတိ သေဋ္ဌသင်္ကပ္ပော၊ အဗျဂ္ဂမာနသော နရော။
ဥပေတိ ဘဒ္ဒကံ ဌာနံ၊ ယတ္ထ ဂန္တွာ န သောစတိ။

“အန္ဓဉ္စ ဧကစက္ခုဉ္စ၊ အာရကာ ပရိဝဇ္ဇယေ။
ဒ္ဝိစက္ခုံ ပန သေဝေထ၊ သေဋ္ဌံ ပုရိသပုဂ္ဂလ”န္တိ။ နဝမံ။

၁၀. အဝကုဇ္ဇသုတ္တံ

၃၀. ‘‘တယောမေ, ဘိက္ခဝေ [ပု. ပ. ၁၀၇-၁၀၈], ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။ ကတမေ တယော? အဝကုဇ္ဇပညော ပုဂ္ဂလော, ဥစ္ဆင်္ဂပညော ပုဂ္ဂလော, ပုထုပညော ပုဂ္ဂလော။ ကတမော စ, ဘိက္ခဝေ, အဝကုဇ္ဇပညော ပုဂ္ဂလော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော အာရာမံ ဂန္တာ ဟောတိ အဘိက္ခဏံ ဘိက္ခူနံ သန္တိကေ ဓမ္မဿဝနာယ။ တဿ ဘိက္ခူ ဓမ္မံ ဒေသေန္တိ အာဒိကလျာဏံ မဇ္ဈေကလျာဏံ ပရိယောသာနကလျာဏံ သာတ္ထံ သဗျဉ္ဇနံ, ကေဝလပရိပုဏ္ဏံ ပရိသုဒ္ဓံ ဗြဟ္မစရိယံ ပကာသေန္တိ။ သော တသ္မိံ အာသနေ နိသိန္နော တဿာ ကထာယ နေဝ အာဒိံ မနသိ ကရောတိ, န မဇ္ဈံ မနသိ ကရောတိ, န ပရိယောသာနံ မနသိ ကရောတိ; ဝုဋ္ဌိတောပိ တမှာ အာသနာ တဿာ ကထာယ နေဝ အာဒိံ မနသိ ကရောတိ, န မဇ္ဈံ မနသိ ကရောတိ, န ပရိယောသာနံ မနသိ ကရောတိ။ သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, ကုမ္ဘော နိက္ကုဇ္ဇော [နိက္ကုဇ္ဇော (သီ. ပီ.)] တတြ ဥဒကံ အာသိတ္တံ ဝိဝဋ္ဋတိ, နော သဏ္ဌာတိ; ဧဝမေဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဣဓေကစ္စော ပုဂ္ဂလော အာရာမံ ဂန္တာ ဟောတိ အဘိက္ခဏံ ဘိက္ခူနံ သန္တိကေ ဓမ္မဿဝနာယ။ တဿ ဘိက္ခူ ဓမ္မံ ဒေသေန္တိ အာဒိကလျာဏံ မဇ္ဈေကလျာဏံ ပရိယောသာနကလျာဏံ သာတ္ထံ သဗျဉ္ဇနံ, ကေဝလပရိပုဏ္ဏံ ပရိသုဒ္ဓံ ဗြဟ္မစရိယံ ပကာသေန္တိ။ သော တသ္မိံ အာသနေ နိသိန္နော တဿာ ကထာယ နေဝ အာဒိံ မနသိ ကရောတိ, န မဇ္ဈံ မနသိ ကရောတိ, န ပရိယောသာနံ မနသိ ကရောတိ; ဝုဋ္ဌိတောပိ တမှာ အာသနာ တဿာ ကထာယ နေဝတာဒိံ မနသိ ကရောတိ, န မဇ္ဈံ မနသိ ကရောတိ, န ပရိယောသာနံ မနသိ ကရောတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, အဝကုဇ္ဇပညော ပုဂ္ဂလော။

‘‘ကတမော စ, ဘိက္ခဝေ, ဥစ္ဆင်္ဂပညော ပုဂ္ဂလော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော အာရာမံ ဂန္တာ ဟောတိ အဘိက္ခဏံ ဘိက္ခူနံ သန္တိကေ ဓမ္မဿဝနာယ။ တဿ ဘိက္ခူ ဓမ္မံ ဒေသေန္တိ အာဒိကလျာဏံ မဇ္ဈေကလျာဏံ ပရိယောသာနကလျာဏံ သာတ္ထံ သဗျဉ္ဇနံ, ကေဝလပရိပုဏ္ဏံ ပရိသုဒ္ဓံ ဗြဟ္မစရိယံ ပကာသေန္တိ။ သော တသ္မိံ အာသနေ နိသိန္နော တဿာ ကထာယ အာဒိမ္ပိ မနသိ ကရောတိ, မဇ္ဈမ္ပိ မနသိ ကရောတိ, ပရိယောသာနမ္ပိ မနသိ ကရောတိ; ဝုဋ္ဌိတော စ ခော တမှာ အာသနာ တဿာ ကထာယ နေဝတာဒိံ မနသိ ကရောတိ, န မဇ္ဈံ မနသိ ကရောတိ, န ပရိယောသာနံ မနသိ ကရောတိ။ သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, ပုရိသဿ ဥစ္ဆင်္ဂေ နာနာခဇ္ဇကာနိ အာကိဏ္ဏာနိ – တိလာ တဏ္ဍုလာ မောဒကာ ဗဒရာ။ သော တမှာ အာသနာ ဝုဋ္ဌဟန္တော သတိသမ္မောသာ ပကိရေယျ။ ဧဝမေဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဣဓေကစ္စော ပုဂ္ဂလော အာရာမံ ဂန္တာ ဟောတိ အဘိက္ခဏံ ဘိက္ခူနံ သန္တိကေ ဓမ္မဿဝနာယ။ တဿ ဘိက္ခူ ဓမ္မံ ဒေသေန္တိ အာဒိကလျာဏံ မဇ္ဈေကလျာဏံ ပရိယောသာနကလျာဏံ သာတ္ထံ သဗျဉ္ဇနံ, ကေဝလပရိပုဏ္ဏံ ပရိသုဒ္ဓံ ဗြဟ္မစရိယံ ပကာသေန္တိ။ သော တသ္မိံ အာသနေ နိသိန္နော တဿာ ကထာယ အာဒိမ္ပိ မနသိ ကရောတိ, မဇ္ဈမ္ပိ မနသိ ကရောတိ, ပရိယောသာနမ္ပိ မနသိ ကရောတိ; ဝုဋ္ဌိတော စ ခော တမှာ အာသနာ တဿာ ကထာယ နေဝ အာဒိံ မနသိ ကရောတိ, န မဇ္ဈံ မနသိ ကရောတိ, န ပရိယောသာနံ မနသိ ကရောတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ဥစ္ဆင်္ဂပညော ပုဂ္ဂလော။

‘‘ကတမော စ, ဘိက္ခဝေ, ပုထုပညော ပုဂ္ဂလော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော အာရာမံ ဂန္တာ ဟောတိ အဘိက္ခဏံ ဘိက္ခူနံ သန္တိကေ ဓမ္မဿဝနာယ။ တဿ ဘိက္ခူ ဓမ္မံ ဒေသေန္တိ အာဒိကလျာဏံ မဇ္ဈေကလျာဏံ ပရိယောသာနကလျာဏံ သာတ္ထံ သဗျဉ္ဇနံ, ကေဝလပရိပုဏ္ဏံ ပရိသုဒ္ဓံ ဗြဟ္မစရိယံ ပကာသေန္တိ။ သော တသ္မိံ အာသနေ နိသိန္နော တဿာ ကထာယ အာဒိမ္ပိ မနသိ ကရောတိ, မဇ္ဈမ္ပိ မနသိ ကရောတိ, ပရိယောသာနမ္ပိ မနသိ ကရောတိ; ဝုဋ္ဌိတောပိ တမှာ အာသနာ တဿာ ကထာယ အာဒိမ္ပိ မနသိ ကရောတိ, မဇ္ဈမ္ပိ မနသိ ကရောတိ, ပရိယောသာနမ္ပိ မနသိ ကရောတိ။ သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, ကုမ္ဘော ဥက္ကုဇ္ဇော တတြ ဥဒကံ အာသိတ္တံ သဏ္ဌာတိ နော ဝိဝဋ္ဋတိ; ဧဝမေဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဣဓေကစ္စော ပုဂ္ဂလော အာရာမံ ဂန္တာ ဟောတိ အဘိက္ခဏံ ဘိက္ခူနံ သန္တိကေ ဓမ္မဿဝနာယ။ တဿ ဘိက္ခူ ဓမ္မံ ဒေသေန္တိ အာဒိကလျာဏံ မဇ္ဈေကလျာဏံ ပရိယောသာနကလျာဏံ သာတ္ထံ သဗျဉ္ဇနံ, ကေဝလပရိပုဏ္ဏံ ပရိသုဒ္ဓံ ဗြဟ္မစရိယံ ပကာသေန္တိ။ သော တသ္မိံ အာသနေ နိသိန္နော တဿာ ကထာယ အာဒိမ္ပိ မနသိ ကရောတိ, မဇ္ဈမ္ပိ မနသိ ကရောတိ, ပရိယောသာနမ္ပိ မနသိ ကရောတိ; ဝုဋ္ဌိတောပိ တမှာ အာသနာ တဿာ ကထာယ အာဒိမ္ပိ မနသိ ကရောတိ, မဇ္ဈမ္ပိ မနသိ ကရောတိ, ပရိယောသာနမ္ပိ မနသိ ကရောတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ပုထုပညော ပုဂ္ဂလော။ ‘ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, တယော ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိ’’’န္တိ။

“အဝကုဇ္ဇပညော ပုရိသော၊ ဒုမ္မေဓော အဝိစက္ခဏော။
အဘိက္ခဏမ္ပိ စေ ဟောတိ၊ ဂန္တာ ဘိက္ခုန သန္တိကေ။

“အာဒိံ ကထာယ မဇ္ဈဉ္စ၊ ပရိယောသာနဉ္စ တာဒိသော။
ဥဂ္ဂဟေတုံ န သက္ကောတိ၊ ပညာ ဟိဿ န ဝိဇ္ဇတိ။

“ဥစ္ဆင်္ဂပညော ပုရိသော၊ သေယျော ဧတေန ဝုစ္စတိ။
အဘိက္ခဏမ္ပိ စေ ဟောတိ၊ ဂန္တာ ဘိက္ခုန သန္တိကေ။

“အာဒိံ ကထာယ မဇ္ဈဉ္စ၊ ပရိယောသာနဉ္စ တာဒိသော။
နိသိန္နော အာသနေ တသ္မိံ၊ ဥဂ္ဂဟေတွာန ဗျဉ္ဇနံ။
ဝုဋ္ဌိတော နပ္ပဇာနာတိ၊ ဂဟိတံ ဟိဿ [ဂဟိတမ္ပိဿ (က.)] မုဿတိ။

“ပုထုပညော စ ပုရိသော၊ သေယျော ဧတေဟိ [ဧတေန (က.)] ဝုစ္စတိ။
အဘိက္ခဏမ္ပိ စေ ဟောတိ၊ ဂန္တာ ဘိက္ခုန သန္တိကေ။

“အာဒိံ ကထာယ မဇ္ဈဉ္စ၊ ပရိယောသာနဉ္စ တာဒိသော။
နိသိန္နော အာသနေ တသ္မိံ၊ ဥဂ္ဂဟေတွာန ဗျဉ္ဇနံ။

“ဓာရေတိ သေဋ္ဌသင်္ကပ္ပော၊ အဗျဂ္ဂမာနသော နရော။
ဓမ္မာနုဓမ္မပ္ပဋိပန္နော၊ ဒုက္ခဿန္တကရော သိယာ”တိ။ ဒသမံ။

ပုဂ္ဂလဝဂ္ဂေါ တတိယော။

တဿုဒ္ဒါနံ –

သမိဒ္ဓ [ကာယသက္ခိ (သီ.)၊ သဝိဋ္ဌ (သျာ. ကံ.)၊ သေဋ္ဌ (က.)] -ဂိလာန-သင်္ခါရာ၊ ဗဟုကာရာ ဝဇိရေန စ။
သေဝိ-ဇိဂုစ္ဆ-ဂူထဘာဏီ၊ အန္ဓော စ အဝကုဇ္ဇတာတိ။

၄. ဒေဝဒူတဝဂ္ဂေါ

၁.သဗ္ရဟ္မကသုတ္တံ

၃၁. ''သဗ္ရဟ္မကာနိ , ဘိက္ခဝေ, တာနိ ကုလာနိ ယေသံ ပုတ္တာနံ မာတာပိတရော အဇ္ဈာဂါရေ ပူဇိတာ ဟောန္တိ။ သပုဗ္ဗာစရိယကာနိ, ဘိက္ခဝေ, တာနိ ကုလာနိ ယေသံ ပုတ္တာနံ မာတာပိတရော အဇ္ဈာဂါရေ ပူဇိတာ ဟောန္တိ။ သာဟုနေယျာနိ , ဘိက္ခဝေ, တာနိ ကုလာနိ ယေသံ ပုတ္တာနံ မာတာပိတရော အဇ္ဈာဂါရေ ပူဇိတာ ဟောန္တိ။ 'ဗ္ရဟ္မာ'တိ, ဘိက္ခဝေ, မာတာပိတူနံ ဧတံ အဓိဝစနံ။ 'ပုဗ္ဗာစရိယာ'တိ, ဘိက္ခဝေ, မာတာပိတူနံ ဧတံ အဓိဝစနံ။ 'အာဟုနေယျာ'တိ , ဘိက္ခဝေ, မာတာပိတူနံ ဧတံ အဓိဝစနံ။ တံ ကိဿ ဟေတု? ဗဟုကာရာ, ဘိက္ခဝေ, မာတာပိတရော ပုတ္တာနံ, အာပာဒကာ ပောသကာ, ဣမဿ လောကဿ ဒဿေတာရောတိ။

''ဗ္ရဟ္မာတိ မာတာပိတရော၊ ပုဗ္ဗာစရိယာတိ ဝုစ္စရေ။
အာဟုနေယျာ စ ပုတ္တာနံ၊ ပဇာယ အနုကမ္ပကာ။

''တသ္မာ ဟိ နေ နမဿေယျ၊ သက္ကရေယျ စ ပဏ္ဍိတော။
အန္နေန အထ ပါနေန၊ ဝတ္ထေန သယနေန စ။
ဥစ္ဆာဒနေန နှာပနေန [နဟာပနေန (သီ.)]၊ ပါဒါနံ ဓောဝနေန စ။

''တာယ နံ ပါရိစရိယာယ၊ မာတာပိတူသု ပဏ္ဍိတာ။
ဣဓေဝ [ဣဓ စေဝ (သီ.)] နံ ပသံသန္တိ၊ ပေစ္စ သဂ္ဂေ ပမောဒတီ''တိ [သဂ္ဂေ စ မောဒတီတိ (သီ.) ဣတိဝု. ၁၀၆ ဣတိဝုတ္တကေ]။ ပဌမံ။

၂. အာနန္ဒသုတ္တံ

၃၂. အထ ခော အာယသ္မာ အာနန္ဒော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခော အာယသ္မာ အာနန္ဒော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ –

''သိယာ နု ခော, ဘန္တေ, ဘိက္ခုနော တထာရူပေါ သမာဓိပဋိလာဘော ယထာ ဣမသ္မိဉ္စ သဝိညာဏကေ ကာယေ အဟင်္ကာရမမင်္ကာရမာနာနုသယာ နာဿု, ဗဟိဒ္ဓာ စ သဗ္ဗနိမိတ္တေသု အဟင်္ကာရမမင်္ကာရမာနာနုသယာ နာဿု; ယဉ္စ စေတောဝိမုတ္တိံ ပညာဝိမုတ္တိံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတော အဟင်္ကာရမမင်္ကာရမာနာနုသယာ န ဟောန္တိ တဉ္စ စေတောဝိမုတ္တိံ ပညာဝိမုတ္တိံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရေယျာ''တိ? ''သိယာ, အာနန္ဒ, ဘိက္ခုနော တထာရူပေါ သမာဓိပဋိလာဘော ယထာ ဣမသ္မိဉ္စ သဝိညာဏကေ ကာယေ အဟင်္ကာရမမင်္ကာရမာနာနုသယာ နာဿု, ဗဟိဒ္ဓာ စ သဗ္ဗနိမိတ္တေသု အဟင်္ကာရမမင်္ကာရမာနာနုသယာ နာဿု; ယဉ္စ စေတောဝိမုတ္တိံ ပညာဝိမုတ္တိံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတော အဟင်္ကာရမမင်္ကာရမာနာနုသယာ န ဟောန္တိ တဉ္စ စေတောဝိမုတ္တိံ ပညာဝိမုတ္တိံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရေယျာ''တိ။

''ယထာ ကထံ ပန, ဘန္တေ, သိယာ ဘိက္ခုနော တထာရူပေါ သမာဓိပဋိလာဘော ယထာ ဣမသ္မိဉ္စ သဝိညာဏကေ ကာယေ အဟင်္ကာရမမင်္ကာရမာနာနုသယာ နာဿု, ဗဟိဒ္ဓာ စ သဗ္ဗနိမိတ္တေသု အဟင်္ကာရမမင်္ကာရမာနာနုသယာ နာဿု; ယဉ္စ စေတောဝိမုတ္တိံ ပညာဝိမုတ္တိံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတော အဟင်္ကာရမမင်္ကာရမာနာနုသယာ န ဟောန္တိ တဉ္စ စေတောဝိမုတ္တိံ ပညာဝိမုတ္တိံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရေယျာ''တိ?

''ဣဓာနန္ဒ , ဘိက္ခုနော ဧဝံ ဟောတိ – 'ဧတံ သန္တံ ဧတံ ပဏီတံ ယဒိဒံ သဗ္ဗသင်္ခါရသမထော သဗ္ဗူပဓိပဋိနိဿဂ္ဂေါ တဏှာက္ခယော ဝိရာဂေါ နိရောဓော နိဗ္ဗာန'န္တိ။ ဧဝံ ခော, အာနန္ဒ, သိယာ ဘိက္ခုနော တထာရူပေါ သမာဓိပဋိလာဘော ယထာ ဣမသ္မိဉ္စ သဝိညာဏကေ ကာယေ အဟင်္ကာရမမင်္ကာရမာနာနုသယာ နာဿု, ဗဟိဒ္ဓာ စ သဗ္ဗနိမိတ္တေသု

တေသု အဟင္ကာရမမင္ကာရမာနာနုသယာ နာဿု; ယဥ္စ စေတောဝိမုတ္တိံ ပညာဝိမုတ္တိံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတော အဟင္ကာရမမင္ကာရမာနာနုသယာ န ဟောန္တိ တဥ္စ စေတောဝိမုတ္တိံ ပညာဝိမုတ္တိံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရေယ္ယာ''တိ။

''ဣဒဥ္စ ပန မေတံ, အာနန္ဒ, သန္ဓာယ ဘာသိတံ ပာရာယနေ ပုဏ္ဏကပဥှေ –

''သင်္ခာယ လောကသ္မိ ပရောပရာနိ [ပရောဝရာနိ (သီ. ပီ.) သု. နိ. ၁၀၅၄; စူဠနိ. ပုဏ္ဏကမာဏဝပုစ္ဆာ ၇၃] ၊
ယဿိဉ္ဇိတံ နတ္ထိ ကုဟိဉ္စိ လောကေ။
သန္တော ဝိဓူမော အနီဃော [အနိဃော (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)၊ အနဃော (?)] နိရာသော၊
အတာရိ သော ဇာတိဇရန္တိ ဗြူမီ''တိ။ ဒုတိယံ။

၃. သာရိပုတ္တသုတ္တံ

၃၃. အထ ခော အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နံ ခော အာယသ္မန္တံ သာရိပုတ္တံ ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ – ''သံခိတ္တေနပိ ခော အဟံ, သာရိပုတ္တ, ဓမ္မံ ဒေသေယျံ; ဝိတ္ထာရေနပိ ခော အဟံ, သာရိပုတ္တ, ဓမ္မံ ဒေသေယျံ; သံခိတ္တဝိတ္ထာရေနပိ ခော အဟံ, သာရိပုတ္တ, ဓမ္မံ ဒေသေယျံ; အညာတာရော စ ဒုလ္လဘာ''တိ။ ''ဧတဿ, ဘဂဝါ, ကာလော, ဧတဿ, သုဂတ, ကာလော ယံ ဘဂဝါ သံခိတ္တေနပိ ဓမ္မံ ဒေသေယျ, ဝိတ္ထာရေနပိ ဓမ္မံ ဒေသေယျ, သံခိတ္တဝိတ္ထာရေနပိ ဓမ္မံ ဒေသေယျ။ ဘဝိဿန္တိ ဓမ္မဿ အညာတာရော''တိ။

''တသ္မာတိဟ, သာရိပုတ္တ, ဧဝံ သိက္ခိတဗ္ဗံ – 'ဣမသ္မိဉ္စ သဝိညာဏကေ ကာယေ အဟင္ကာရမမင္ကာရမာနာနုသယာ န ဘဝိဿန္တိ, ဗဟိဒ္ဓာ စ သဗ္ဗနိမိတ္တေသု အဟင္ကာရမမင္ကာရမာနာနုသယာ န ဘဝိဿန္တိ, ယဥ္စ စေတောဝိမုတ္တိံ ပညာဝိမုတ္တိံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတော အဟင္ကာရမမင္ကာရမာနာနုသယာ န ဟောန္တိ တဥ္စ စေတောဝိမုတ္တိံ ပညာဝိမုတ္တိံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရိဿာမာ'တိ။ ဧဝဉှိ ခော, သာရိပုတ္တ, သိက္ခိတဗ္ဗံ။

''ယတော စ ခော, သာရိပုတ္တ, ဘိက္ခုနော ဣမသ္မိဉ္စ သဝိညာဏကေ ကာယေ အဟင္ကာရမမင္ကာရမာနာနုသယာ န ဟောန္တိ, ဗဟိဒ္ဓာ စ သဗ္ဗနိမိတ္တေသု အဟင္ကာရမမင္ကာရမာနာနုသယာ န ဟောန္တိ, ယဥ္စ စေတောဝိမုတ္တိံ ပညာဝိမုတ္တိံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတော အဟင္ကာရမမင္ကာရမာနာနုသယာ န ဟောန္တိ တဥ္စ စေတောဝိမုတ္တိံ ပညာဝိမုတ္တိံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ; အယံ ဝုစ္စတိ, သာရိပုတ္တ – 'ဘိက္ခု အစ္ဆေစ္ဆိ [အစ္ဆေဇ္ဇိ (သျာ. ကံ. က.)] တဏှံ, ဝိဝတ္တယိ [ဝါဝတ္တယိ (သီ. ပီ.)] သံယောဇနံ, သမ္မာ မာနာဘိသမယာ အန္တမကာသိ ဒုက္ခဿ'။ ဣဒဥ္စ ပန မေတံ, သာရိပုတ္တ, သန္ဓာယ ဘာသိတံ ပာရာယနေ [ပာရာယဏေ (သီ.)] ဥဒယပဥှေ –

''ပဟာနံ ကာမသညာနံ၊ ဒောမနဿာန စူဘယံ။
ထိနဿ စ ပနူဒနံ၊ ကုက္ကုစ္စာနံ နိဝါရဏံ။

''ဥပေက္ခာသတိသံသုဒ္ဓံ ၊ ဓမ္မတက္ကပုရေဇဝံ။
အညာဝိမောက္ခံ ပဗြူမိ၊ အဝိဇ္ဇာယ ပဘေဒန''န္တိ [သု. နိ. ၁၁၁၂; စူဠနိ. ဥဒယမာဏဝပုစ္ဆာ ၁၃၁]။ တတိယံ။

၄. နိဒာနသုတ္တံ

၃၄. ''တီဏိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, နိဒာနာနိ ကမ္မာနံ သမုဒယာယ။ ကတမာနိ တီဏိ? လောဘော နိဒာနံ ကမ္မာနံ သမုဒယာယ, ဒေါသော နိဒာနံ ကမ္မာနံ သမုဒယာယ, မောဟော နိဒာနံ ကမ္မာနံ သမုဒယာယ။

''ယံ, ဘိက္ခဝေ, လောဘပကတံ ကမ္မံ လောဘဇံ လောဘနိဒာနံ လောဘသမုဒယံ, ယတ္ထဿ အတ္တဘာဝေါ နိဗ္ဗတ္တတိ တတ္ထ တံ ကမ္မံ ဝိပစ္စတိ။ ယတ္ထ တံ ကမ္မံ ဝိပစ္စတိ တတ္ထ တဿ ကမ္မဿ ဝိပါကံ ပဋိသံဝေဒေတိ, ဒိ

ဌေ တ ဓမ္မေ ဥပပဇ္ဇ တ [ဥပပဇ္ဇေ တ (သီ. သ္ယာ. ကံ.) ဥပပဇ္ဇိတ္ဝာတတိ မ. နိ. ၃.၃၀၃ ပဋိဃာ သံဝဏ္ဏနာ] အပရေ တ [အပရာပရေ တ (က.)] ပရိယာယေ။

“ယံ , ဘိက္ခဝေ, ဒောသပကတံ ကမ္မံ ဒောသဇံ ဒောသနိဒါနံ ဒောသသမုဒယံ, ယတ္ထဿ အတ္တဘာဝေါ နိဗ္ဗတ္တ တိ တတ္ထ တံ ကမ္မံ ဝိပစ္စတိ။ ယတ္ထ တံ ကမ္မံ ဝိပစ္စတိ တတ္ထ တဿ ကမ္မဿ ဝိပါကံ ပဋိသံဝေဒေတိ, ဒိဋ္ဌေ တ ဓမ္မေ ဥပပဇ္ဇ တ အပရေ တ ပရိယာယေ။

“ယံ, ဘိက္ခဝေ, မောဟပကတံ ကမ္မံ မောဟဇံ မောဟနိဒါနံ မောဟသမုဒယံ, ယတ္ထဿ အတ္တဘာဝေါ နိဗ္ဗတ္တ တိ တတ္ထ တံ ကမ္မံ ဝိပစ္စတိ။ ယတ္ထ တံ ကမ္မံ ဝိပစ္စတိ တတ္ထ တဿ ကမ္မဿ ဝိပါကံ ပဋိသံဝေဒေတိ, ဒိဋ္ဌေ တ ဓမ္မေ ဥပပဇ္ဇ တ အပရေ တ ပရိယာယေ။

“သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, ဗီဇာနိ အခဏ္ဍာနိ အပူတီနိ အဝါတာတပဟတာနိ သာရာဒါနိ သုခသယိတာနိ သုခေတ္တ ေတ သုပရိကမ္မကတာယ ဘူမိယာ နိက္ခိတ္တာနိ။ ဒေဝေါ စ သမ္မာဓာရံ အနုပ္ပဝေစ္ဆေယျ။ ဧဝဿု တာနိ, ဘိက္ခဝေ, ဗီဇာနိ ဝုဒ္ဓိံ ဝိရုဠှိံ ဝေပုလ္လံ အာပဇ္ဇေယျုံ။ ဧဝမေဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ယံ လောဘပကတံ ကမ္မံ လောဘဇံ လောဘနိဒါ နံ လောဘသမုဒယံ, ယတ္ထဿ အတ္တဘာဝေါ နိဗ္ဗတ္တတိ တတ္ထ တံ ကမ္မံ ဝိပစ္စတိ။ ယတ္ထ တံ ကမ္မံ ဝိပစ္စတိ တတ္ထ တဿ ကမ္မဿ ဝိပါကံ ပဋိသံဝေဒေတိ, ဒိဋ္ဌေ တ ဓမ္မေ ဥပပဇ္ဇ တ အပရေ တ ပရိယာယေ။

“ယံ ဒောသပကတံ ကမ္မံ။ပေ.။ ယံ မောဟပကတံ ကမ္မံ မောဟဇံ မောဟနိဒါနံ မောဟသမုဒယံ, ယတ္ထဿ အတ္တ ဘာဝေါ နိဗ္ဗတ္တတိ တတ္ထ တံ ကမ္မံ ဝိပစ္စတိ။ ယတ္ထ တံ ကမ္မံ ဝိပစ္စတိ တတ္ထ တဿ ကမ္မဿ ဝိပါကံ ပဋိ သံဝေဒေတိ, ဒိဋ္ဌေ တ ဓမ္မေ ဥပပဇ္ဇ တ အပရေ တ ပရိယာယေ။ ဣမာနိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, တီဏိ နိဒါနာနိ ကမ္မာနံ သမုဒ ယာယ။

“တီဏိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, နိဒါနာနိ ကမ္မာနံ သမုဒယာယ။ ကတမာနိ တီဏိ? အလောဘော နိဒါနံ ကမ္မာနံ သမုဒယာယ, အဒောသော နိဒါနံ ကမ္မာနံ သမုဒယာယ, အမောဟော နိဒါနံ ကမ္မာနံ သမုဒယာယ။

“ယံ, ဘိက္ခဝေ, အလောဘပကတံ ကမ္မံ အလောဘဇံ အလောဘနိဒါနံ အလောဘသမုဒယံ, လောဘေ ဝိဂတေ ဧဝံ တံ ကမ္မံ ပဟီနံ ဟောတိ ဥစ္ဆိန္နမူလံ တာလာဝတ္ထုကတံ အနဘာဝင်္ကတံ အာယတိံ အနုပ္ပာဒဓမ္မံ။

“ယံ, ဘိက္ခဝေ, အဒောသပကတံ ကမ္မံ အဒောသဇံ အဒောသနိဒါနံ အဒောသသမုဒယံ, ဒောသေ ဝိဂတေ ဧဝံ တံ ကမ္ မံ ပဟီနံ ဟောတိ ဥစ္ဆိန္နမူလံ တာလာဝတ္ထုကတံ အနဘာဝင်္ကတံ အာယတိံ အနုပ္ပာဒဓမ္မံ။

“ယံ , ဘိက္ခဝေ, အမောဟပကတံ ကမ္မံ အမောဟဇံ အမောဟနိဒါနံ အမောဟသမုဒယံ, မောဟေ ဝိဂတေ ဧဝံ တံ က မ္မံ ပဟီနံ ဟောတိ ဥစ္ဆိန္နမူလံ တာလာဝတ္ထုကတံ အနဘာဝင်္ကတံ အာယတိံ အနုပ္ပာဒဓမ္မံ။

“သေယျထာပိ , ဘိက္ခဝေ, ဗီဇာနိ အခဏ္ဍာနိ အပူတီနိ အဝါတာတပဟတာနိ သာရာဒါနိ သုခသယိတာနိ။ တာနိ ပု ရိသော အဂ္ဂိနာ ဍဟေယျ။ အဂ္ဂိနာ ဍဟိတ္ဝာ မသိံ ကရေယျ။ မသိံ ကရိတ္ဝာ မဟာဝါတေ ဝါ ဩဖုဏေယျ [ဩပု နေယျ (သီ. ပီ.)] နဒိယာ ဝါ သီဃသောတာယ ပဝါဟေယျ။ ဧဝဿု တာနိ, ဘိက္ခဝေ, ဗီဇာနိ ဥစ္ဆိန္နမူလာနိ တာလာ ဝတ္ထုကတာနိ အနဘာဝင်္ကတာနိ [အနဘာဝကတာနိ (သီ. ပီ.)] အာယတိံ အနုပ္ပာဒဓမ္မာနိ။ ဧဝမေဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ယံ အလောဘပကတံ ကမ္မံ အလောဘဇံ အလောဘနိဒါနံ အလောဘသမုဒယံ, လောဘေ ဝိဂတေ ဧဝံ တံ ကမ္မံ ပဟီနံ ဟောတိ ဥစ္ဆိန္နမူလံ တာလာဝတ္ထုကတံ အနဘာဝင်္ကတံ အာယတိံ အနုပ္ပာဒဓမ္မံ။

“ယံ အဒောသပကတံ ကမ္မံ။ပေ.။ ယံ အမောဟပကတံ ကမ္မံ အမောဟဇံ အမောဟနိဒါနံ အမောဟသမုဒယံ, မော ဟေ ဝိဂတေ ဧဝံ တံ ကမ္မံ ပဟီနံ ဟောတိ။ပေ.။ အာယတိံ အနုပ္ပာဒဓမ္မံ။ ဣမာနိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, တီဏိ နိဒါနာနိ ကမ္မာနံ သမုဒယာယာ”တိ။

‘‘လောဘဇံ ဒောသဇဉ္စေဝ [ဒောသဇံ ကမ္မံ (က.)] ၊ မောဟဇဉ္စာပဝိဒ္ဒသု။
ယံ တေန ပကတံ ကမ္မံ၊ အပ္ပံ ဝါ ယဒိ ဝါ ဗဟုံ။
ဣဓေဝ တံ ဝေဒနိယံ၊ ဝတ္ထု အညံ န ဝိဇ္ဇတိ။

‘‘တသ္မာ လောဘဉ္စ ဒောသဉ္စ၊ မောဟဇဉ္စာပိ ဝိဒ္ဒသု။
ဝိဇ္ဇံ ဥပ္ပာဒယံ ဘိက္ခု၊ သဗ္ဗာ ဒုဂ္ဂတိယော ဇဟေ’’တိ။ စတုတ္ထံ။

၅. ဟတ္ထကသုတ္တံ

၃၅. ဧဝံ မေ သုတံ – ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ အာဠဝိယံ ဝိဟရတိ ဂေါမဂ္ဂေ သိံသပါဝနေ ပဏ္ဏသန္ထရေ။ အထ ခေါ ဟတ္ထကော အာဠဝကော ဇင်္ဃာဝိဟာရံ အနုစင်္ကမမာနော အနုဝိစရမာနော အဒ္ဒသ ဘဂဝန္တံ ဂေါမဂ္ဂေ သိံသပါဝနေ ပဏ္ဏသန္ထရေ နိသိန္နံ။ ဒိသွာ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခေါ ဟတ္ထကော အာဠဝကော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – ‘‘ကစ္စိ, ဘန္တေ, ဘဂဝါ သုခမသယိတ္ထာ’’တိ? ‘‘ဧဝံ , ကုမာရ, သုခမသယိတ္ထံ။ ယေ စ ပန လောကေ သုခံ သေန္တိ, အဟံ တေသံ အညတရော’’တိ။

‘‘သီတာ, ဘန္တေ, ဟေမန္တိကာ ရတ္တိ, အန္တရဋ္ဌကော ဟိမပါတသမယော, ခရာ ဂေါကဏ္ဋကဟတာ ဘူမိ, တနုကော ပဏ္ဏသန္ထရော, ဝိရဠာနိ ရုက္ခဿ ပတ္တာနိ, သီတာနိ ကာသာယာနိ ဝတ္ထာနိ, သီတော စ ဝေရမ္ဘော ဝါတော ဝါယတိ။ အထ စ ပန ဘဂဝါ ဧဝမာဟ – ‘ဧဝံ, ကုမာရ, သုခမသယိတ္ထံ။ ယေ စ ပန လောကေ သုခံ သေန္တိ, အဟံ တေသံ အညတရော’’’တိ။

‘‘တေန ဟိ, ကုမာရ, တညေဝေတ္ထ ပဋိပုစ္ဆိဿာမိ။ ယထာ တေ ခမေယျ တထာ နံ ဗျာကရေယျာသိ။ တံ ကိံ မညသိ, ကုမာရ, ဣဓဿ ဂဟပတိဿ ဝါ ဂဟပတိပုတ္တဿ ဝါ ကူဋာဂါရံ ဥလ္လိတ္တာဝလိတ္တံ နိဝါတံ ဖုသိတဂ္ဂဠံ ပိဟိတဝါတပါနံ။ တတြဿ ပလ္လင်္ကော ဂေါနကတ္ထတော ပဋိကတ္ထတော ပဋလိကတ္ထတော ကဒလိမိဂပဝရပစ္စတ္ထရဏော [ကာဒလိမိဂပဝရပစ္စတ္ထရဏော (သီ.)] သဥတ္တရစ္ဆဒော ဥဘတောလောဟိတကူပဓာနော; တေလပ္ပဒီပော စေတ္ထ ဈာယေယျ [ဈာလေယျ (က.)] ; စတဿော စ [တဿေဝ (က.)] ပဇာပတိယော မနာပါမနာပေန ပစ္စုပဋ္ဌိတာ အဿု။ တံ ကိံ မညသိ, ကုမာရ, သုခံ ဝါ သော သယေယျ နော ဝါ? ကထံ ဝါ တေ ဧတ္ထ ဟောတီ’’တိ? ‘‘သုခံ သော, ဘန္တေ, သယေယျ။ ယေ စ ပန လောကေ သုခံ သေန္တိ, သော တေသံ အညတရော’’တိ။

‘‘တံ ကိံ မညသိ, ကုမာရ, အပိ နု တဿ ဂဟပတိဿ ဝါ ဂဟပတိပုတ္တဿ ဝါ ဥပ္ပဇ္ဇေယျုံ ရာဂဇာ ပရိဠာဟာ ကာယိကာ ဝါ စေတသိကာ ဝါ ယေဟိ သော ရာဂဇေဟိ ပရိဠာဟေဟိ ပရိဍယှမာနော ဒုက္ခံ သယေယျာ’’တိ? ‘‘ဧဝံ, ဘန္တေ’’တိ။

‘‘ယေဟိ ခေါ သော, ကုမာရ, ဂဟပတိ ဝါ ဂဟပတိပုတ္တော ဝါ ရာဂဇေဟိ ပရိဠာဟေဟိ ပရိဍယှမာနော ဒုက္ခံ သယေယျ, သော ရာဂေါ တထာဂတဿ ပဟီနော ဥစ္ဆိန္နမူလော တာလာဝတ္ထုကတော အနဘာဝင်္ကတော အာယတိံ အနုပ္ပာဒဓမ္မော။ တသ္မာဟံ သုခမသယိတ္ထံ။

‘‘တံ ကိံ မညသိ, ကုမာရ, အပိ နု တဿ ဂဟပတိဿ ဝါ ဂဟပတိပုတ္တဿ ဝါ ဥပ္ပဇ္ဇေယျုံ ဒောသဇာ ပရိဠာဟာ။ပေ.။ မောဟဇာ ပရိဠာဟာ ကာယိကာ ဝါ စေတသိကာ ဝါ ယေဟိ သော မောဟဇေဟိ ပရိဠာဟေဟိ ပရိဍယှမာနော ဒုက္ခံ သယေယျာ’’တိ? ‘‘ဧဝံ, ဘန္တေ’’တိ။

‘‘ယေ ဟိ ခေါ သော, ကုမာရ, ဂဟပတိ ဝါ ဂဟပတိပုတ္တော ဝါ မောဟဇေဟိ ပရိဠာဟေဟိ ပရိဍယှမာနော ဒုက္ခံ သယေယျ, သော မောဟော တထာဂတဿ ပဟီနော ဥစ္ဆိန္နမူလော တာလာဝတ္ထုကတော အနဘာဝင်္ကတော အာယတိံ အနုပ္ပာဒဓမ္မော။ တသ္မာဟံ သုခမသယိတ္ထ’’န္တိ။

[စူဠဝ. ၃၀၅; သံ. နိ. ၁.၂၄၂] ‘‘သဗ္ဗဒာ ဝေ သုခံ သေတိ၊ ဗြာဟ္မဏော ပရိနိဗ္ဗုတော။

ယော န လိမ္ပတိ [လိပ္ပတိ (သီ. သျာ. ကံ. က.)] ကာမေသု၊ သီတိဘူတော နိရူပဓိ။

“သဗ္ဗာ အာသတ္တိယော ဆေတွာ၊ ဝိနေယျ ဟဒယေ ဒရံ။
ဥပသန္တော သုခံ သေတိ၊ သန္တိံ ပပ္ပုယျ စေတသော”တိ။ ပဉ္စမံ။

၆. ဒေဝဒူတသုတ္တံ

၃၆. “တီဏိမာနိ , ဘိက္ခဝေ, ဒေဝဒူတာနိ။ ကတမာနိ တီဏိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ကာယေန ဒုစ္စရိတံ စရတိ, ဝါစာယ ဒုစ္စရိတံ စရတိ, မနသာ ဒုစ္စရိတံ စရတိ။ သော ကာယေန ဒုစ္စရိတံ စရိတွာ, ဝါစာယ ဒုစ္စရိတံ စရိတွာ, မနသာ ဒုစ္စရိတံ စရိတွာ ကာယဿ ဘေဒါ ပရံ မရဏာ အပာယံ ဒုဂ္ဂတိံ ဝိနိပါတံ နိရယံ ဥပပဇ္ဇတိ။ တမေနံ, ဘိက္ခဝေ, နိရယပါလာ နာနာဗာဟာသု ဂဟေတွာ ယမဿ ရညော ဒဿေန္တိ – ‘အယံ, ဒေဝ, ပုရိသော အမတ္တေယျော အပေတ္တေယျော အသာမညော အဗြဟ္မညော, န ကုလေ ဇေဋ္ဌာပစာယီ။ ဣမဿ ဒေဝေါ ဒဏ္ဍံ ပဏေတူ’”တိ။

“တမေနံ, ဘိက္ခဝေ, ယမော ရာဇာ ပဌမံ ဒေဝဒူတံ သမနုယုဉ္ဇတိ သမနုဂါဟတိ သမနုဘာသတိ – ‘အမ္ဘော, ပုရိသ, န တ္ဝံ အဒ္ဒသ မနုဿေသု ပဌမံ ဒေဝဒူတံ ပါတုဘူတ’န္တိ? သော ဧဝမာဟ – ‘နာဒ္ဒသံ, ဘန္တေ’”တိ။

“တမေနံ, ဘိက္ခဝေ, ယမော ရာဇာ ဧဝမာဟ – ‘အမ္ဘော ပုရိသ, န တ္ဝံ အဒ္ဒသ မနုဿေသု ဣတ္ထိံ ဝါ ပုရိသံ ဝါ အာသီတိကံ ဝါ နာဝုတိကံ ဝါ ဝဿသတိကံ ဝါ [ပဿ မ. နိ. ၃.၂၆၃] ဇာတိယာ ဇိဏ္ဏံ ဂေါပါနသိဝင်္ကံ ဘောဂ္ဂံ ဒဏ္ဍပရာယဏံ [ဒဏ္ဍပရာယနံ (သျာ. ကံ. ပီ.)] ပဝေဓမာနံ ဂစ္ဆန္တံ အာတုရံ ဂတယောဗ္ဗနံ ခဏ္ဍဒန္တံ ပလိတကေသံ ဝိလူနံ ခလ္လိတသိရံ [ခလိတံ သိရော (သီ. ပီ.), ခလိတသိရံ (သျာ. ကံ.) မ. နိ. ၃.၂၆၃] ဝလိတံ တိလကာဟတဂတ္တ’န္တိ? သော ဧဝမာဟ – ‘အဒ္ဒသံ, ဘန္တေ’”တိ။

“တမေနံ , ဘိက္ခဝေ, ယမော ရာဇာ ဧဝမာဟ – ‘အမ္ဘော, ပုရိသ, တဿ တေ ဝိညုဿ သတော မဟလ္လကဿ န ဧတဒဟောသိ – အဟမ္ပိ ခေါမှိ ဇရာဓမ္မော ဇရံ အနတီတော, ဟန္ဒာဟံ ကလျာဏံ ကရောမိ, ကာယေန ဝါစာယ မနသာ’တိ? သော ဧဝမာဟ – ‘နာသက္ခိဿံ, ဘန္တေ။ ပမာဒိဿံ, ဘန္တေ’”တိ။

“တမေနံ, ဘိက္ခဝေ, ယမော ရာဇာ ဧဝမာဟ – ‘အမ္ဘော, ပုရိသ, ပမာဒတာယ [ပမာဒဝတာယ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.) မ. နိ. ၃.၂၆၂] န ကလျာဏမကာသိ ကာယေန ဝါစာယ မနသာ။ တဂ္ဃ တ္ဝံ [တံ (က.)], အမ္ဘော ပုရိသ, တထာ ကရိဿန္တိ ယထာ တံ [တေ (က.)] ပမတ္တံ။ တံ ခေါ ပန တေ ဧတံ [တံ ခေါ ပနေတံ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ပါပကမ္မံ [ပါပံ ကမ္မံ (သီ.)] နေဝ မာတရာ ကတံ, န ပိတရာ ကတံ, န ဘာတရာ ကတံ, န ဘဂိနိယာ ကတံ, န မိတ္တာမစ္စေဟိ ကတံ, န ဉာတိသာလောဟိတေဟိ ကတံ, န ဒေဝတာဟိ ကတံ , န သမဏဗြာဟ္မဏေဟိ ကတံ; အထ ခေါ တယာဝေတံ ပါပကမ္မံ ကတံ, တ္ဝဉ္စေဝေတဿ ဝိပါကံ ပဋိသံဝေဒိဿသီ’”တိ။

“တမေနံ, ဘိက္ခဝေ, ယမော ရာဇာ ပဌမံ ဒေဝဒူတံ သမနုယုဉ္ဇိတွာ သမနုဂါဟိတွာ သမနုဘာသိတွာ, ဒုတိယံ ဒေဝဒူတံ သမနုယုဉ္ဇတိ သမနုဂါဟတိ သမနုဘာသတိ – ‘အမ္ဘော ပုရိသ, န တ္ဝံ အဒ္ဒသ မနုဿေသု ဒုတိယံ ဒေဝဒူတံ ပါတုဘူတ’န္တိ? သော ဧဝမာဟ – ‘နာဒ္ဒသံ, ဘန္တေ’တိ။ “တမေနံ, ဘိက္ခဝေ, ယမော ရာဇာ ဧဝမာဟ – ‘အမ္ဘော ပုရိသ, န တ္ဝံ အဒ္ဒသ မနုဿေသု ဣတ္ထိံ ဝါ ပုရိသံ ဝါ အာဗာဓိကံ ဒုက္ခိတံ ဗာဠှဂိလာနံ, သကေ မုတ္တကရီသေ ပလိပန္နံ သေမာနံ, အညေဟိ ဝုဋ္ဌာပိယမာနံ, အညေဟိ သံဝေသိယမာန’န္တိ? သော ဧဝမာဟ – ‘အဒ္ဒသံ, ဘန္တေ’”တိ။

“တမေနံ, ဘိက္ခဝေ, ယမော ရာဇာ ဧဝမာဟ – ‘အမ္ဘော ပုရိသ, တဿ တေ ဝိညုဿ သတော မဟလ္လကဿ န ဧတဒဟောသိ – အဟမ္ပိ ခေါမှိ ဗျာဓိဓမ္မော ဗျာဓိံ အနတီတော, ဟန္ဒာဟံ ကလျာဏံ ကရောမိ ကာယေန ဝါစာယ မနသာ’တိ? သော ဧဝမာဟ – ‘နာသက္ခိဿံ, ဘန္တေ။ ပမာဒိဿံ, ဘန္တေ’”တိ။

“တမေနံ, ဘိက္ခဝေ, ယမော ရာဇာ ဧဝမာဟ – ‘အမ္ဘော ပုရိသ , ပမာဒတာယ န ကလျာဏမကာသိ ကာယေန ဝါစာယ မနသာ။ တဂ္ဃ တ္ဝံ, အမ္ဘော ပုရိသ, တထာ ကရိဿန္တိ ယထာ တံ ပမတ္တံ။ တံ ခေါ ပန တေ ဧတံ ပါပကမ္မံ

နေဝ မာတရာ ကတံ, န ပိတရာ ကတံ, န ဘာတရာ ကတံ, န ဘဂိနိယာ ကတံ, န မိတ္တာမစ္စေဟိ ကတံ, န ဉာတိသာလောဟိတေဟိ ကတံ, န ဒေဝတာဟိ ကတံ, န သမဏဗြာဟ္မဏေဟိ ကတံ; အထ ခော တယာဝေတံ ပါပကမ္မံ ကတံ။ တွဉ္ဉေဝေတဿ ဝိပါကံ ပဋိသံဝေဒိဿသီ’’’တိ။

“တမေနံ, ဘိက္ခဝေ, ယမော ရာဇာ ဒုတိယံ ဒေဝဒူတံ သမနုယုဉ္ဇိတွာ သမနုဂ္ဂါဟိတွာ သမနုဘာသိတွာ, တတိယံ ဒေဝဒူတံ သမနုယုဉ္ဇတိ သမနုဂ္ဂါဟတိ သမနုဘာသတိ – ‘အမ္ဘော ပုရိသ, န တွံ အဒ္ဒသ မနုဿေသု တတိယံ ဒေဝဒူတံ ပါတုဘူတ’န္တိ? သော ဧဝမာဟ – ‘နာဒ္ဒသံ, ဘန္တေ’’’တိ။

“တမေနံ, ဘိက္ခဝေ, ယမော ရာဇာ ဧဝမာဟ – ‘အမ္ဘော ပုရိသ, န တွံ အဒ္ဒသ မနုဿေသု ဣတ္ထိံ ဝါ ပုရိသံ ဝါ ဧကာဟမတံ ဝါ ဒွီဟမတံ ဝါ တီဟမတံ ဝါ ဥဒ္ဓုမာတကံ ဝိနီလကံ ဝိပုဗ္ဗကဇာတ’န္တိ? သော ဧဝမာဟ – ‘အဒ္ဒသံ, ဘန္တေ’’’တိ။

“တမေနံ, ဘိက္ခဝေ, ယမော ရာဇာ ဧဝမာဟ – ‘အမ္ဘော ပုရိသ, တဿ တေ ဝိညုဿ သတော မဟလ္လကဿ န ဧတဒဟောသိ – အဟမ္ပိ ခေါမှိ မရဏဓမ္မော မရဏံ အနတီတော, ဟန္ဒာဟံ ကလျာဏံ ကရောမိ ကာယေန ဝါစာယ မနသာ’တိ? သော ဧဝမာဟ – ‘နာသက္ခိဿံ, ဘန္တေ။ ပမာဒဿံ, ဘန္တေ’’’တိ။

“တမေနံ, ဘိက္ခဝေ, ယမော ရာဇာ ဧဝမာဟ – ‘အမ္ဘော ပုရိသ, ပမာဒတာယ န ကလျာဏမကာသိ ကာယေန ဝါစာယ မနသာ။ တဂ္ဃ တွံ, အမ္ဘော ပုရိသ, တထာ ကရိဿန္တိ ယထာ တံ ပမတ္တံ။ တံ ခော ပန တေ ဧတံ ပါပကမ္မံ နေဝ မာတရာ ကတံ, န ပိတရာ ကတံ, န ဘာတရာ ကတံ, န ဘဂိနိယာ ကတံ, န မိတ္တာမစ္စေဟိ ကတံ, န ဉာတိသာလောဟိတေဟိ ကတံ, န ဒေဝတာဟိ ကတံ, န သမဏဗြာဟ္မဏေဟိ ကတံ; အထ ခော တယာဝေတံ ပါပကမ္မံ ကတံ။ တွဉ္ဉေဝေတဿ ဝိပါကံ ပဋိသံဝေဒိဿသီ’’’တိ။

“တမေနံ, ဘိက္ခဝေ, ယမော ရာဇာ တတိယံ ဒေဝဒူတံ သမနုယုဉ္ဇိတွာ သမနုဂ္ဂါဟိတွာ သမနုဘာသိတွာ တုဏှီ ဟောတိ။ တမေနံ , ဘိက္ခဝေ, နိရယပါလာ ပဉ္စဝိဓဗန္ဓနံ နာမ ကာရဏံ ကရောန္တိ။ တတ္တံ အယောခိလံ ဟတ္ထေ ဂမေန္တိ။ တတ္တံ အယောခိလံ ဒုတိယသ္မိံ ဟတ္ထေ ဂမေန္တိ။ တတ္တံ အယောခိလံ ပါဒေ ဂမေန္တိ။ တတ္တံ အယောခိလံ ဒုတိယသ္မိံ ပါဒေ ဂမေန္တိ။ တတ္တံ အယောခိလံ မဇ္ဈေ ဥရသ္မိံ ဂမေန္တိ။ သော တတ္ထ ဒုက္ခာ တိဗ္ဗာ [တိပ္ပာ (သီ.)] ခရာ ကဋုကာ ဝေဒနာ ဝေဒိယတိ, န စ တာဝ ကာလင်္ကရောတိ ယာဝ န တံ ပါပကမ္မံ ဗျန္တီဟောတိ။

“တမေနံ , ဘိက္ခဝေ, နိရယပါလာ သံဝေသေတွာ [သံကမိတွာ (က.)] ကုဓာရီဟိ တစ္ဆန္တိ။ သော တတ္ထ ဒုက္ခာ တိဗ္ဗာ ခရာ ကဋုကာ ဝေဒနာ ဝေဒိယတိ, န စ တာဝ ကာလင်္ကရောတိ ယာဝ န တံ ပါပကမ္မံ ဗျန္တီဟောတိ။

“တမေနံ, ဘိက္ခဝေ, နိရယပါလာ ဥဒ္ဓံပါဒံ အဓောသိရံ ဂဟေတွာ ဝါသီဟိ တစ္ဆန္တိ။ပေ.။ တမေနံ, ဘိက္ခဝေ, နိရယပါလာ ရထေ ယောဇေတွာ အာဒိတ္တာယ ဘူမိယာ သမ္ပဇ္ဇလိတာယ သဇောတိဘူတာယ [သဉ္ဇောတိဘူတာယ (သျာ. ကံ.)] သာရေန္တိပိ ပစ္စာသာရေန္တိပိ။ပေ.။ တမေနံ, ဘိက္ခဝေ, နိရယပါလာ မဟန္တံ အင်္ဂါရပဗ္ဗတံ အာဒိတ္တံ သမ္ပဇ္ဇလိတံ သဇောတိဘူတံ အာရောပေန္တိပိ ဩရောပေန္တိပိ။ပေ.။ တမေနံ, ဘိက္ခဝေ, နိရယပါလာ ဥဒ္ဓံပါဒံ အဓောသိရံ ဂဟေတွာ တတ္တာယ လောဟကုမ္ဘိယာ ပက္ခိပန္တိ, အာဒိတ္တာယ သမ္ပဇ္ဇလိတာယ သဇောတိဘူတာယ။ သော တတ္ထ ဖေဏုဒ္ဒေဟကံ ပစ္စမာနော သကိမ္ပိ ဥဒ္ဓံ ဂစ္ဆတိ, သကိမ္ပိ အဓော ဂစ္ဆတိ, သကိမ္ပိ တိရိယံ ဂစ္ဆတိ။ သော တတ္ထ ဒုက္ခာ တိဗ္ဗာ ခရာ ကဋုကာ ဝေဒနာ ဝေဒိယတိ, န စ တာဝ ကာလံ ကရောတိ ယာဝ န တံ ပါပကမ္မံ ဗျန္တီဟောတိ။ တမေနံ, ဘိက္ခဝေ, နိရယပါလာ မဟာနိရယေ ပက္ခိပန္တိ။ သော ခော ပန, ဘိက္ခဝေ, မဟာနိရယော –

“စတုက္ကဏ္ဏော စတုဒွါရော၊ ဝိဘတ္တော ဘာဂသော မိတော။
အယောပါကာရပရိယန္တော၊ အယသာ ပဋိကုဇ္ဇိတော။

“တဿ အယောမယာ ဘူမိ၊ ဇလိတာ တေဇသာ ယုတာ။
သမန္တာ ယောဇနသတံ၊ ဖရိတွာ တိဋ္ဌတိ သဗ္ဗဒာ’’တိ [ပေ. ဝ. ၇၀-၇၁၊ ၂၄၀-၂၄၁]။

‘‘ဘူတပုဗ္ဗံ, ဘိက္ခဝေ, ယမဿ ရညော ဧတဒဟောသိ – ‘ယေ ကိရ, ဘော, လောကေ ပါပကာနိ ကမ္မာနိ ကရောန္တိ တေ ဧဝရူပါ ဝိဝိဓာ ကမ္မကာရဏာ ကရီယန္တိ။ အဟော ဝတာဟံ မနုဿတ္တံ လဘေယျံ, တထာဂတော စ လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇေယျ အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ, တဉ္စာဟံ ဘဂဝန္တံ ပယိရုပါသေယျံ။ သော စ မေ ဘဂဝါ ဓမ္မံ ဒေသေယျ, တဿ စာဟံ ဘဂဝတော ဓမ္မံ အာဇာနေယျ’န္တိ။ တံ ခေါ ပနာဟံ, ဘိက္ခဝေ, န အညဿ သမဏဿ ဝါ ဗြာဟ္မဏဿ ဝါ သုတွာ ဧဝံ ဝဒါမိ, အပိ စ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ယဒေဝ မေ သာမံ ဉာတံ သာမံ ဒိဋ္ဌံ သာမံ ဝိဒိတံ တဒေဝါဟံ ဝဒါမီ’’တိ။

‘‘စောဒိတာ ဒေဝဒူတေဟိ, ယေ ပမဇ္ဇန္တိ မာဏဝါ။
တေ ဒီဃရတ္တံ သောစန္တိ, ဟီနကာယူပဂါ နရာ။

‘‘ယေ စ ခေါ ဒေဝဒူတေဟိ, သန္တော သပ္ပုရိသာ ဣဓ။
စောဒိတာ နပ္ပမဇ္ဇန္တိ, အရိယဓမ္မေ ကုဒာစနံ။

‘‘ဥပါဒါနေ ဘယံ ဒိသွာ, ဇာတိမရဏသမ္ဘဝေ။
အနုပါဒါ ဝိမုစ္စန္တိ, ဇာတိမရဏသင်္ခယေ။

‘‘တေ အပ္ပမတ္တာ [တေ ခေါပ္ပမတ္တာ (သီ.)၊ တေ ခေမပ္ပတ္တာ (သျာ. ကံ. ပီ.) မ. နိ. ၃.၂၇၁] သုခိနော [သုခိတာ (သီ. သျာ.)], ဒိဋ္ဌဓမ္မာဘိနိဗ္ဗုတာ။
သဗ္ဗဝေရဘယာတီတာ, သဗ္ဗဒုက္ခံ ဥပစ္စဂု’’န္တိ။ ဆဋ္ဌံ။

၇. စတုမဟာရာဇသုတ္တံ

၃၇. ‘‘အဋ္ဌမိယံ, ဘိက္ခဝေ, ပက္ခဿ စတုန္နံ မဟာရာဇာနံ အမစ္စာ ပါရိသဇ္ဇာ ဣမံ လောကံ အနုဝိစရန္တိ – ‘ကစ္စိ ဗဟူ မနုဿာ မနုဿေသု မတ္တေယျာ ပေတ္တေယျာ သာမညာ ဗြဟ္မညာ ကုလေ ဇေဋ္ဌာပစာယိနော ဥပောသထံ ဥပဝသန္တိ ပဋိဇာဂရောန္တိ ပုညာနိ ကရောန္တီ’တိ။ စာတုဒ္ဒသိံ, ဘိက္ခဝေ, ပက္ခဿ စတုန္နံ မဟာရာဇာနံ ပုတ္တာ ဣမံ လောကံ အနုဝိစရန္တိ – ‘ကစ္စိ ဗဟူ မနုဿာ မနုဿေသု မတ္တေယျာ ပေတ္တေယျာ သာမညာ ဗြဟ္မညာ ကုလေ ဇေဋ္ဌာပစာယိနော ဥပောသထံ ဥပဝသန္တိ ပဋိဇာဂရောန္တိ ပုညာနိ ကရောန္တီ’တိ။ တဒဟု, ဘိက္ခဝေ, ဥပောသထေ ပန္နရသေ စတ္တာရော မဟာရာဇာနော သာမညေဝ ဣမံ လောကံ အနုဝိစရန္တိ – ‘ကစ္စိ ဗဟူ မနုဿာ မနုဿေသု မတ္တေယျာ ပေတ္တေယျာ သာမညာ ဗြဟ္မညာ ကုလေ ဇေဋ္ဌာပစာယိနော ဥပောသထံ ဥပဝသန္တိ ပဋိဇာဂရောန္တိ ပုညာနိ ကရောန္တီ’’’တိ။

‘‘သစေ, ဘိက္ခဝေ, အပ္ပကာ ဟောန္တိ မနုဿာ မနုဿေသု မတ္တေယျာ ပေတ္တေယျာ သာမညာ ဗြဟ္မညာ ကုလေ ဇေဋ္ဌာပစာယိနော ဥပောသထံ ဥပဝသန္တိ ပဋိဇာဂရောန္တိ ပုညာနိ ကရောန္တိ။ တမေနံ, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော မဟာရာဇာနော ဒေဝါနံ တာဝတိံသာနံ သုဓမ္မာယ သဘာယ သန္နိသိန္နာနံ သန္နိပတိတာနံ အာရောစေန္တိ – ‘အပ္ပကာ ခေါ, မာရိသာ, မနုဿာ မနုဿေသု မတ္တေယျာ ပေတ္တေယျာ သာမညာ ဗြဟ္မညာ ကုလေ ဇေဋ္ဌာပစာယိနော ဥပောသထံ ဥပဝသန္တိ ပဋိဇာဂရောန္တိ ပုညာနိ ကရောန္တီ’တိ။ တေန ခေါ, ဘိက္ခဝေ , ဒေဝါ တာဝတိံသာ အနတ္တမနာ ဟောန္တိ – ‘ဒိဗ္ဗာ ဝတ, ဘော, ကာယာ ပရိဟာယိဿန္တိ, ပရိပူရိဿန္တိ အသုရကာယာ’’’တိ။

‘‘သစေ ပန, ဘိက္ခဝေ, ဗဟူ ဟောန္တိ မနုဿာ မနုဿေသု မတ္တေယျာ ပေတ္တေယျာ သာမညာ ဗြဟ္မညာ ကုလေ ဇေဋ္ဌာပစာယိနော ဥပောသထံ ဥပဝသန္တိ ပဋိဇာဂရောန္တိ ပုညာနိ ကရောန္တိ။ တမေနံ, ဘိက္ခဝေ , စတ္တာရော မဟာရာဇာနော ဒေဝါနံ တာဝတိံသာနံ သုဓမ္မာယ သဘာယ သန္နိသိန္နာနံ သန္နိပတိတာနံ အာရောစေန္တိ – ‘ဗဟူ ခေါ , မာရိသာ, မနုဿာ မနုဿေသု မတ္တေယျာ ပေတ္တေယျာ သာမညာ ဗြဟ္မညာ ကုလေ ဇေဋ္ဌာပစာယိနော ဥပောသထံ ဥပဝသန္တိ ပဋိဇာဂရောန္တိ ပုညာနိ ကရောန္တီ’တိ။ တေန, ဘိက္ခဝေ, ဒေဝါ တာဝတိံသာ အတ္တမနာ ဟောန္တိ – ‘ဒိဗ္ဗာ ဝတ, ဘော, ကာယာ ပရိပူရိဿန္တိ, ပရိဟာယိဿန္တိ အသုရကာယာ’’’တိ။

“ဘူတပုဗ္ဗံ, ဘိက္ခဝေ, သက္ကော ဒေဝာနမိန္ဒော ဒေဝေ တာဝတိံသေ အနုနယမာနော တာယံ ဝေလာယံ ဣမံ ဂါထံ အဘာသိ –

“စာတုဒ္ဒသိံ ပဉ္စဒသိံ, ယာ စ ပက္ခဿ အဋ္ဌမီ။
ပာဋိဟာရိယပက္ခဉ္စ, အဋ္ဌင်္ဂသုသမာဂတံ။
ဥပေါသထံ ဥပဝသေယျ, ယောပိဿ [ယောပဿ (သီ. ဿျာ. ကံ. ပီ.)] မာဒိသော နရော”တိ။

“သာ ခော ပနေသာ, ဘိက္ခဝေ, သက္ကေန ဒေဝာနမိန္ဒေန ဂါထာ ဒုဂ္ဂီတာ န သုဂီတာ ဒုဗ္ဘာသိတာ န သုဘာသိတာ။ တံ ကိဿ ဟေတု? သက္ကော ဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဒေဝာနမိန္ဒော အဝီတရာဂေါ အဝီတဒေါသော အဝီတမောဟော။

“ယော စ ခော သော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အရဟံ ခီဏာသဝေါ ဝုသိတဝါ ဗြဟ္မစရိယော ကတကရဏီယော ဩဟိတဘာရော အနုပ္ပတ္တသဒတ္ထော ပရိက္ခီဏဘဝသံယောဇနော သမ္မဒညာ ဝိမုတ္တော, တဿ ခော ဧတံ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနော [တဿ ခော ဧတံ ဘိက္ခုနော (သီ. ဿျာ.), တဿ ခော ဧဝံ ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခုနော (က.)] ကလ္လံ ဝစနာယ –

“စာတုဒ္ဒသိံ ပဉ္စဒသိံ, ယာ စ ပက္ခဿ အဋ္ဌမီ။
ပာဋိဟာရိယပက္ခဉ္စ, အဋ္ဌင်္ဂသုသမာဂတံ။
ဥပေါသထံ ဥပဝသေယျ, ယောပိဿ မာဒိသော နရော”တိ။

“တံ ကိဿ ဟေတု? သော ဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဝီတရာဂေါ ဝီတဒေါသော ဝီတမောဟော”တိ။ သတ္တမံ။

၈. ဒုတိယစတုမဟာရာဇသုတ္တံ

၃၈. “ဘူတပုဗ္ဗံ, ဘိက္ခဝေ, သက္ကော ဒေဝာနမိန္ဒော ဒေဝေ တာဝတိံသေ အနုနယမာနော တာယံ ဝေလာယံ ဣမံ ဂါထံ အဘာသိ –

“စာတုဒ္ဒသိံ ပဉ္စဒသိံ, ယာ စ ပက္ခဿ အဋ္ဌမီ။
ပာဋိဟာရိယပက္ခဉ္စ, အဋ္ဌင်္ဂသုသမာဂတံ။
ဥပေါသထံ ဥပဝသေယျ, ယောပိဿ မာဒိသော နရော”တိ။

“သာ ခော ပနေသာ, ဘိက္ခဝေ, သက္ကေန ဒေဝာနမိန္ဒေန ဂါထာ ဒုဂ္ဂီတာ န သုဂီတာ ဒုဗ္ဘာသိတာ န သုဘာသိတာ။ တံ ကိဿ ဟေတု? သက္ကော ဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဒေဝာနမိန္ဒော အပရိမုတ္တော ဇာတိယာ ဇရာယ မရဏေန သောကေဟိ ပရိဒေဝေဟိ ဒုက္ခေဟိ ဒောမနဿေဟိ ဥပာယာသေဟိ, အပရိမုတ္တော ဒုက္ခသ္မာတိ ဝဒါမိ။

“ယော စ ခော သော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အရဟံ ခီဏာသဝေါ ဝုသိတဝါ ကတကရဏီယော ဩဟိတဘာရော အနုပ္ပတ္တသဒတ္ထော ပရိက္ခီဏဘဝသံယောဇနော သမ္မဒညာ ဝိမုတ္တော, တဿ ခော ဧတံ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနော ကလ္လံ ဝစနာယ –

“စာတုဒ္ဒသိံ ပဉ္စဒသိံ, ယာ စ ပက္ခဿ အဋ္ဌမီ။
ပာဋိဟာရိယပက္ခဉ္စ, အဋ္ဌင်္ဂသုသမာဂတံ။
ဥပေါသထံ ဥပဝသေယျ, ယောပိဿ မာဒိသော နရော”တိ။

“တံ ကိဿ ဟေတု? သော ဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ပရိမုတ္တော ဇာတိယာ ဇရာယ မရဏေန သောကေဟိ ပရိဒေဝေဟိ ဒုက္ခေဟိ ဒောမနဿေဟိ ဥပာယာသေဟိ, ပရိမုတ္တော ဒုက္ခသ္မာတိ ဝဒါမီ”တိ။ အဋ္ဌမံ။

၉. သုခုမာလသုတ္တံ

၃၉. ‘‘သုခုမာလော အဟံ, ဘိက္ခဝေ, ပရမသုခုမာလော အစ္စန္တသုခုမာလော။ မမ သုဒံ, ဘိက္ခဝေ, ပိတု နိဝေသနေ ပောက္ခရဏိယော ကာရိတာ ဟောန္တိ။ ဧကတ္ထ သုဒံ, ဘိက္ခဝေ, ဥပ္ပလံ ဝပ္ပတိ [ပုပ္ဖတိ (သီ. ပီ.)] , ဧကတ္ထ ပဒုမံ, ဧကတ္ထ ပုဏ္ဍရီကံ, ယာဝဒေဝ မမတ္ထာယ ။ န ခော ပနဿာဟံ, ဘိက္ခဝေ, အကာသိကံ စန္ဒနံ ဓာရေမိ [ကာသိကံ စန္ဒနံ ဓာရေမိ (သျာ. ကံ. က.), အကာသိကံ ဓာရေမိ (?)]။ ကာသိကံ , ဘိက္ခဝေ, သု မေ တံ ဝေဌနံ ဟောတိ, ကာသိကာ ကဉ္စုကာ, ကာသိကံ နိဝါသနံ, ကာသိကော ဥတ္တရာသင်္ဂေါ။ ရတ္တိန္ဒိဝံ [ရတ္တိဒိဝံ (က.)] ခော ပန မေ သု တံ, ဘိက္ခဝေ, သေတစ္ဆတ္တံ ဓာရီယတိ – ‘မာ နံ ဖုသိ သီတံ ဝါ ဥဏှံ ဝါ တိဏံ ဝါ ရဇော ဝါ ဥဿာဝော ဝါ’’’တိ။

‘‘တဿ မယှံ, ဘိက္ခဝေ, တယော ပါသာဒါ အဟေသုံ – ဧကော ဟေမန္တိကော, ဧကော ဂိမှိကော, ဧကော ဝဿိကော။ သော ခော အဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဝဿိကေ ပါသာဒေ ဝဿိကေ စတ္တာရော မာသေ နိပ္ပုရိသေဟိ တူရိယေဟိ ပရိစာရယမာနော [ပရိစာရိယမာနော (သျာ. ကံ. ပီ. က.)] န ဟေဋ္ဌာပါသာဒံ ဩရောဟာမိ။ ယထာ ခော ပန, ဘိက္ခဝေ, အညေသံ နိဝေသနေ ဒါသကမ္မကရပေါရိသဿ ကဏာဇကံ ဘောဇနံ ဒီယတိ ဗိလင်္ဂဒုတိယံ, ဧဝမေဝဿု မေ, ဘိက္ခဝေ, ပိတု နိဝေသနေ ဒါသကမ္မကရပေါရိသဿ သာလိမံသောဒနော ဒီယတိ။

‘‘တဿ မယှံ, ဘိက္ခဝေ, ဧဝရူပါယ ဣဒ္ဓိယာ သမန္နာဂတဿ ဧဝရူပေန စ သုခုမာလေန ဧတဒဟောသိ – ‘အဿုတဝါ ခော ပုထုဇ္ဇနော အတ္တနာ ဇရာဓမ္မော သမာနော ဇရံ အနတီတော ပရံ ဇိဏ္ဏံ ဒိသွာ အဋ္ဋီယတိ ဟရာယတိ ဇိဂုစ္ဆတိ အတ္တာနံယေဝ အတိသိတွာ, အဟမ္ပိ ခေါမှိ ဇရာဓမ္မော ဇရံ အနတီတော။ အဟဉ္စေဝ [အဟဉ္စေ (?)] ခော ပန ဇရာဓမ္မော သမာနော ဇရံ အနတီတော ပရံ ဇိဏ္ဏံ ဒိသွာ အဋ္ဋီယေယျံ ဟရာယေယျံ ဇိဂုစ္ဆေယျံ န မေတံ အဿ ပတိရူပ’န္တိ။ တဿ မယှံ, ဘိက္ခဝေ, ဣတိ ပဋိသဉ္စိက္ခတော ယော ယောဗ္ဗနေ ယောဗ္ဗနမဒေါ သော သဗ္ဗသော ပဟီယိ။

‘‘အဿုတဝါ ခော ပုထုဇ္ဇနော အတ္တနာ ဗျာဓိဓမ္မော သမာနော ဗျာဓိံ အနတီတော ပရံ ဗျာဓိတံ ဒိသွာ အဋ္ဋီယတိ ဟရာယတိ ဇိဂုစ္ဆတိ အတ္တာနံယေဝ အတိသိတွာ – ‘အဟမ္ပိ ခေါမှိ ဗျာဓိဓမ္မော ဗျာဓိံ အနတီတော, အဟဉ္စေဝ ခော ပန ဗျာဓိဓမ္မော သမာနော ဗျာဓိံ အနတီတော ပရံ ဗျာဓိကံ ဒိသွာ အဋ္ဋီယေယျံ ဟရာယေယျံ ဇိဂုစ္ဆေယျံ, န မေတံ အဿ ပတိရူပ’န္တိ။ တဿ မယှံ, ဘိက္ခဝေ, ဣတိ ပဋိသဉ္စိက္ခတော ယော အာရောဂျေ အာရောဂျမဒေါ သော သဗ္ဗသော ပဟီယိ။

‘‘အဿုတဝါ ခော ပုထုဇ္ဇနော အတ္တနာ မရဏဓမ္မော သမာနော မရဏံ အနတီတော ပရံ မတံ ဒိသွာ အဋ္ဋီယတိ ဟရာယတိ ဇိဂုစ္ဆတိ အတ္တာနံယေဝ အတိသိတွာ – ‘အဟမ္ပိ ခေါမှိ မရဏဓမ္မော, မရဏံ အနတီတော, အဟံ စေဝ ခော ပန မရဏဓမ္မော သမာနော မရဏံ အနတီတော ပရံ မတံ ဒိသွာ အဋ္ဋီယေယျံ ဟရာယေယျံ ဇိဂုစ္ဆေယျံ, န မေတံ အဿ ပတိရူပ’န္တိ။ တဿ မယှံ, ဘိက္ခဝေ, ဣတိ ပဋိသဉ္စိက္ခတော ယော ဇီဝိတေ ဇီဝိတမဒေါ သော သဗ္ဗသော ပဟီယီ’’တိ။

‘‘တယောမေ, ဘိက္ခဝေ, မဒါ။ ကတမေ တယော? ယောဗ္ဗနမဒေါ, အာရောဂျမဒေါ, ဇီဝိတမဒေါ။ ယောဗ္ဗနမဒမတ္တော ဝါ, ဘိက္ခဝေ, အဿုတဝါ ပုထုဇ္ဇနော ကာယေန ဒုစ္စရိတံ စရတိ, ဝါစာယ ဒုစ္စရိတံ စရတိ, မနသာ ဒုစ္စရိတံ စရတိ။ သော ကာယေန ဒုစ္စရိတံ စရိတွာ, ဝါစာယ ဒုစ္စရိတံ စရိတွာ, မနသာ ဒုစ္စရိတံ စရိတွာ ကာယဿ ဘေဒါ ပရံ မရဏာ အပါယံ ဒုဂ္ဂတိံ ဝိနိပါတံ နိရယံ ဥပပဇ္ဇတိ။ အာရောဂျမဒမတ္တော ဝါ, ဘိက္ခဝေ, အဿုတဝါ ပုထုဇ္ဇနော။ ပေ.။ ဇီဝိတမဒမတ္တော ဝါ, ဘိက္ခဝေ, အဿုတဝါ ပုထုဇ္ဇနော ကာယေန ဒုစ္စရိတံ စရတိ, ဝါစာယ ဒုစ္စရိတံ စရတိ, မနသာ ဒုစ္စရိတံ စရတိ။ သော ကာယေန ဒုစ္စရိတံ စရိတွာ , ဝါစာယ ဒုစ္စရိတံ စရိတွာ, မနသာ ဒုစ္စရိတံ စရိတွာ ကာယဿ ဘေဒါ ပရံ မရဏာ အပါယံ ဒုဂ္ဂတိံ ဝိနိပါတံ နိရယံ ဥပပဇ္ဇတိ။

‘‘ယောဗ္ဗနမဒမတ္တော ဝါ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သိက္ခံ ပစ္စက္ခာယ ဟီနာယာဝတ္တတိ။ အာရောဂျမဒမတ္တော ဝါ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု။ပေ.။ ဇီဝိတမဒမတ္တော ဝါ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သိက္ခံ ပစ္စက္ခာယ ဟီနာယာဝတ္တတီ’’တိ။

‘‘ဗျာဓိဓမ္မာ ဇရာဓမ္မာ, အထော မရဏဓမ္မိနော။

ယထာဓမ္မာ [ဗျာဓိဓမ္မော ဇရာဓမ္မော၊ အထော မရဏဓမ္မိကော။ ယထာ ဓမ္မော (က.)] တထာသန္တာ၊ ဇိဂုစ္ဆန္တိ ပုထုဇ္ဇနာ။

“အဟဉ္စေ တံ ဇိဂုစ္ဆေယျံ၊ ဧဝံဓမ္မေသု ပါဏိသု။
န မေတံ ပတိရူပဿ၊ မမ ဧဝံ ဝိဟာရိနော။

“သောဟံ ဧဝံ ဝိဟရန္တော၊ ဉတွာ ဓမ္မံ နိရူပဓိံ။
အာရောဂျေ ယောဗ္ဗနသ္မိဉ္စ၊ ဇီဝိတသ္မိဉ္စ ယေ မဒါ။

“သဗ္ဗေ မဒေ အဘိဘောသ္မိ [အတီတောသ္မိ (က.)] ၊ နေက္ခမ္မေ ဒဋ္ဌု ခေမတံ။
တဿ မေ အဟု ဥဿာဟော၊ နိဗ္ဗာနံ အဘိပဿတော။

“နာဟံ ဘဗ္ဗော ဧတရဟိ၊ ကာမာနိ ပဋိသေဝိတုံ။
အနိဝတ္တိ ဘဝိဿာမိ၊ ဗြဟ္မစရိယပရာယဏော”တိ။ နဝမံ။

၁၀. အာဓိပတေယျသုတ္တံ

၄၀. “တီဏိမာနိ , ဘိက္ခဝေ, အာဓိပတေယျာနိ။ ကတမာနိ တီဏိ? အတ္တာဓိပတေယျံ, လောကာဓိပတေယျံ, ဓမ္မာဓိပတေယျံ။ ကတမဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, အတ္တာဓိပတေယျံ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အရညဂတော ဝါ ရုက္ခမူလဂတော ဝါ သုညာဂါရဂတော ဝါ ဣတိ ပဋိသဉ္စိက္ခတိ – ‘န ခေါ ပနာဟံ စီဝရဟေတု အဂါရသ္မာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇိတော။ န ပိဏ္ဍပါတဟေတု, န သေနာသနဟေတု, န ဣတိဘဝါဘဝဟေတု အဂါရသ္မာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇိတော။ အပိ စ ခေါမှိ ဩတိဏ္ဏော ဇာတိယာ ဇရာယ မရဏေန သောကေဟိ ပရိဒေဝေဟိ ဒုက္ခေဟိ ဒောမနဿေဟိ ဥပါယာသေဟိ, ဒုက္ခောတိဏ္ဏော ဒုက္ခပရေတော။ အပ္ပေဝ နာမ ဣမဿ ကေဝလဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ အန္တကိရိယာ ပညာယေထာတိ။ အဟဉ္စေဝ ခေါ ပန ယာဒိသကေ [ယာဒိသကေ ဝါ (သီ. ပီ. က.)] ကာမေ ဩဟာယ အဂါရသ္မာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇိတော တာဒိသကေ ဝါ [စ (က.)] ကာမေ ပရိယေသေယျံ တတော ဝါ [စ (က.)] ပါပိဋ္ဌတရေ, န မေတံ ပတိရူပ’န္တိ။ သော ဣတိ ပဋိသဉ္စိက္ခတိ – ‘အာရဒ္ဓံ ခေါ ပန မေ ဝီရိယံ ဘဝိဿတိ အသလ္လီနံ, ဥပဋ္ဌိတာ သတိ အသမ္မုဋ္ဌာ, ပဿဒ္ဓော ကာယော အသာရဒ္ဓော, သမာဟိတံ စိတ္တံ ဧကဂ္ဂ’န္တိ။ သော အတ္တာနံယေဝ အဓိပတိံ ကရိတွာ အကုသလံ ပဇဟတိ, ကုသလံ ဘာဝေတိ, သာဝဇ္ဇံ ပဇဟတိ, အနဝဇ္ဇံ ဘာဝေတိ, သုဒ္ဓံ အတ္တာနံ ပရိဟရတိ။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, အတ္တာဓိပတေယျံ။

“ကတမဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, လောကာဓိပတေယျံ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အရညဂတော ဝါ ရုက္ခမူလဂတော ဝါ သုညာဂါရဂတော ဝါ ဣတိ ပဋိသဉ္စိက္ခတိ – ‘န ခေါ ပနာဟံ စီဝရဟေတု အဂါရသ္မာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇိတော။ န ပိဏ္ဍပါတဟေတု, န သေနာသနဟေတု, န ဣတိဘဝါဘဝဟေတု အဂါရသ္မာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇိတော။ အပိ စ ခေါမှိ ဩတိဏ္ဏော ဇာတိယာ ဇရာယ မရဏေန သောကေဟိ ပရိဒေဝေဟိ ဒုက္ခေဟိ ဒောမနဿေဟိ ဥပါယာသေဟိ, ဒုက္ခောတိဏ္ဏော ဒုက္ခပရေတော။ အပ္ပေဝ နာမ ဣမဿ ကေဝလဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ အန္တကိရိယာ ပညာယေထာ’တိ။ အဟဉ္စေဝ ခေါ ပန ဧဝံ ပဗ္ဗဇိတော သမာနော ကာမဝိတက္ကံ ဝါ ဝိတက္ကေယျံ, ဗျာပါဒဝိတက္ကံ ဝါ ဝိတက္ကေယျံ, ဝိဟိံသာဝိတက္ကံ ဝါ ဝိတက္ကေယျံ, မဟာ ခေါ ပနာယံ လောကသန္နိဝါသော။ မဟန္တသ္မိံ ခေါ ပန လောကသန္နိဝါသေ သန္တိ သမဏဗြာဟ္မဏာ ဣဒ္ဓိမန္တော ဒိဗ္ဗစက္ခုကာ ပရစိတ္တဝိဒုနော။ တေ ဒူရတောပိ ပဿန္တိ, အာသန္နာပိ န ဒိဿန္တိ, စေတသာပိ စိတ္တံ ပဇာနန္တိ [ဇာနန္တိ (က.)] ။ တေပိ မံ ဧဝံ ဇာနေယျုံ – ‘ပဿထ, ဘော, ဣမံ ကုလပုတ္တံ သဒ္ဓါ အဂါရသ္မာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇိတော သမာနော ဝေါကိဏ္ဏော ဝိဟရတိ ပါပကေဟိ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟီ’တိ။ ဒေဝတာပိ ခေါ သန္တိ ဣဒ္ဓိမန္တိနိယော ဒိဗ္ဗစက္ခုကာ ပရစိတ္တဝိဒုနိယော။ တာ ဒူရတောပိ ပဿန္တိ, အာသန္နာပိ န ဒိဿန္တိ, စေတသာပိ စိတ္တံ ဇာနန္တိ။ တာပိ မံ ဧဝံ ဇာနေယျုံ – ‘ပဿထ, ဘော, ဣမံ ကုလပုတ္တံ သဒ္ဓါ အဂါရသ္မာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇိတော သမာနော ဝေါကိဏ္ဏော ဝိဟရတိ ပါပကေဟိ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟီ’တိ။ သော ဣတိ ပဋိသဉ္စိက္ခတိ – ‘အာရဒ္ဓံ ခေါ ပန မေ ဝီရိယံ ဘဝိဿတိ အသလ္လီနံ, ဥပဋ္ဌိတာ သတိ အသမ္မုဋ္ဌာ, ပဿဒ္ဓော ကာယော အသာရဒ္ဓော, သမာဟိတံ စိတ္တံ ဧကဂ္ဂ’န္တိ။ သော လောကံယေဝ အဓိပတိံ ကရိတွာ အကုသလံ ပဇဟ

တိ, ကုသလံ ဘာဝေတိ, သာဝဇ္ဇံ ပဇဟတိ, အနဝဇ္ဇံ ဘာဝေတိ, သုဒ္ဓံ အတ္တာနံ ပရိဟရတိ။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, လောကာဓိပတေယျံ။

"ကတမဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မာဓိပတေယျံ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အရညဂတော ဝါ ရုက္ခမူလဂတော ဝါ သုညာဂါရဂတော ဝါ ဣတိ ပဋိသဉ္စိက္ခတိ – 'န ခော ပနာဟံ စီဝရဟေတု အဂါရသ္မာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇိတော။ န ပိဏ္ဍပါတဟေတု, န သေနာသနဟေတု, န ဣတိဘဝါဘဝဟေတု အဂါရသ္မာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇိတော။ အပိ စ ခေါမှိ ဩတိဏ္ဏော ဇာတိယာ ဇရာယ မရဏေန သောကေဟိ ပရိဒေဝေဟိ ဒုက္ခေဟိ ဒောမနဿေဟိ ဥပါယာသေဟိ, ဒုက္ခောတိဏ္ဏော ဒုက္ခပရေတော။ အပ္ပေဝ နာမ ကေဝလဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ အန္တကိရိယာ ပညာယေထာတိ။ သွာကျာတော ဘဂဝတာ ဓမ္မော သန္ဒိဋ္ဌိကော အကာလိကော ဧဟိပဿိကော ဩပနေယျိကော ပစ္စတ္တံ ဝေဒိတဗ္ဗော ဝိညူဟီတိ။ သန္တိ ခော ပန မေ သဗြဟ္မစာရီ ဇာနံ ပဿံ ဝိဟရန္တိ။ အဟဉ္စေဝ ခေါ ပန ဧဝံ သွာကျာတေ ဓမ္မဝိနယေ ပဗ္ဗဇိတော သမာနော ကုသီတော ဝိဟရေယျံ ပမတ္တော, န မေတံ အဿ ပတိရူပ'န္တိ။ သော ဣတိ ပဋိသဉ္စိက္ခတိ – 'အာရဒ္ဓံ ခော ပန မေ ဝီရိယံ ဘဝိဿတိ အသလ္လီနံ, ဥပဋ္ဌိတာ သတိ အသမ္မုဋ္ဌာ, ပဿဒ္ဓော ကာယော အသာရဒ္ဓော, သမာဟိတံ စိတ္တံ ဧကဂ္ဂ'န္တိ။ သော ဓမ္မံယေဝ အဓိပတိံ ကရိတွာ အကုသလံ ပဇဟတိ, ကုသလံ ဘာဝေတိ, သာဝဇ္ဇံ ပဇဟတိ, အနဝဇ္ဇံ ဘာဝေတိ, သုဒ္ဓံ အတ္တာနံ ပရိဟရတိ။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မာဓိပတေယျံ။ ဣမာနိ ခော, ဘိက္ခဝေ, တီဏိ အာဓိပတေယျာနီ"တိ။

"နတ္ထိ လောကေ ရဟော နာမ, ပါပကမ္မံ ပကုဗ္ဗတော။
အတ္တာ တေ ပုရိသ ဇာနာတိ, သစ္စံ ဝါ ယဒိ ဝါ မုသာ။

"ကလျာဏံ ဝတ ဘော သက္ခိ, အတ္တာနံ အတိမညသိ။
ယော သန္တံ အတ္တနိ ပါပံ, အတ္တာနံ ပရိဂူဟသိ။

"ပဿန္တိ ဒေဝါ စ တထာဂတာ စ,
လောကသ္မိံ ဗာလံ ဝိသမံ စရန္တံ။
တသ္မာ ဟိ အတ္တာဓိပတေယျကော စ [အတ္တာဓိပကော သကော စရေ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)],
လောကာဓိပော စ နိပကော စ ဈာယီ။

"ဓမ္မာဓိပော စ အနုဓမ္မစာရီ,
န ဟီယတိ သစ္စပရက္ကမော မုနိ။
ပသယှ မာရံ အဘိဘုယျ အန္တကံ,
ယော စ ဖုသီ ဇာတိက္ခယံ ပဓာနဝါ။
သော တာဒိသော လောကဝိဒူ သုမေဓော,
သဗ္ဗေသု ဓမ္မေသု အတမ္မယော မုနီ"တိ။ ဒသမံ။

ဒေဝဒူတဝဂ္ဂေါ စတုတ္ထော။

တဿုဒ္ဒာနံ –

ဗြဟ္မ အာနန္ဒ သာရိပုတ္တော, နိဒာနံ ဟတ္ထကေန စ။
ဒူတာ ဒုဝေ စ ရာဇာနော, သုခုမာလာဓိပတေယျေန တေ ဒသာတိ။

၅. စူဠဝဂ္ဂေါ

၁. သမ္မုခီဘာဝသုတ္တံ

၄၁. ‘‘တိဏ္ဏံ , ဘိက္ခဝေ, သမ္မုခီဘာဝါ သဒ္ဓော ကုလပုတ္တော ဗဟုံ ပုညံ ပသဝတိ။ ကတမေသံ တိဏ္ဏံ? သဒ္ဓါယ, ဘိက္ခဝေ, သမ္မုခီဘာဝါ သဒ္ဓော ကုလပုတ္တော ဗဟုံ ပုညံ ပသဝတိ။ ဒေယျဓမ္မဿ, ဘိက္ခဝေ, သမ္မုခီဘာဝါ သဒ္ဓော ကုလပုတ္တော ဗဟုံ ပုညံ ပသဝတိ။ ဒက္ခိဏေယျာနံ, ဘိက္ခဝေ, သမ္မုခီဘာဝါ သဒ္ဓော ကုလပုတ္တော ဗဟုံ ပုညံ ပသဝတိ။ ဣမေသံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, တိဏ္ဏံ သမ္မုခီဘာဝါ သဒ္ဓော ကုလပုတ္တော ဗဟုံ ပုညံ ပသဝတီ’’တိ။ ပဌမံ။

၂. တိဌာနသုတ္တံ

၄၂. ‘‘တီဟိ , ဘိက္ခဝေ, ဌာနေဟိ သဒ္ဓော ပသန္နော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ကတမေဟိ တီဟိ? သီလဝန္တာနံ ဒဿနကာမော ဟောတိ, သဒ္ဓမ္မံ သောတုကာမော ဟောတိ , ဝိဂတမလမစ္ဆေရေန စေတသာ အဂါရံ အဇ္ဈာဝသတိ မုတ္တစာဂေါ ပယတပါဏိ ဝေဿဂ္ဂရတော ယာစယောဂေါ ဒါနသံဝိဘာဂရတော။ ဣမေဟိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, တီဟိ ဌာနေဟိ သဒ္ဓော ပသန္နော ဝေဒိတဗ္ဗော’’။

‘‘ဒဿနကာမော သီလဝတံ၊ သဒ္ဓမ္မံ သောတုမိစ္ဆတိ။
ဝိနယေ မစ္ဆေရမလံ၊ သ ဝေ သဒ္ဓောတိ ဝုစ္စတီ’’တိ။ ဒုတိယံ။

၃. အတ္ထဝသသုတ္တံ

၄၃. ‘‘တယော , ဘိက္ခဝေ, အတ္ထဝသေ သမ္ပဿမာနေန အလမေဝ ပရေသံ ဓမ္မံ ဒေသေတုံ။ ကတမေ တယော? ယော ဓမ္မံ ဒေသေတိ သော အတ္ထပ္ပဋိသံဝေဒီ စ ဟောတိ ဓမ္မပ္ပဋိသံဝေဒီ စ။ ယော ဓမ္မံ သုဏာတိ သော အတ္ထပ္ပဋိသံဝေဒီ စ ဟောတိ ဓမ္မပ္ပဋိသံဝေဒီ စ။ ယော စေဝ ဓမ္မံ ဒေသေတိ ယော စ ဓမ္မံ သုဏာတိ ဥဘော အတ္ထပ္ပဋိသံဝေဒိနော စ ဟောန္တိ ဓမ္မပ္ပဋိသံဝေဒိနော စ။ ဣမေ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, တယော အတ္ထဝသေ သမ္ပဿမာနေန အလမေဝ ပရေသံ ဓမ္မံ ဒေသေတု’’န္တိ။ တတိယံ။

၄. ကထာပဝတ္တိသုတ္တံ

၄၄. ‘‘တီဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဌာနေဟိ ကထာ ပဝတ္တိနီ ဟောတိ။ ကတမေဟိ တီဟိ? ယော ဓမ္မံ ဒေသေတိ သော အတ္ထပ္ပဋိသံဝေဒီ စ ဟောတိ ဓမ္မပ္ပဋိသံဝေဒီ စ။ ယော ဓမ္မံ သုဏာတိ သော အတ္ထပ္ပဋိသံဝေဒီ စ ဟောတိ ဓမ္မပ္ပဋိသံဝေဒီ စ။ ယော စေဝ ဓမ္မံ ဒေသေတိ ယော စ ဓမ္မံ သုဏာတိ ဥဘော အတ္ထပ္ပဋိသံဝေဒိနော စ ဟောန္တိ ဓမ္မပ္ပဋိသံဝေဒိနော စ။ ဣမေဟိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, တီဟိ ဌာနေဟိ ကထာ ပဝတ္တိနီ ဟောတီ’’တိ။ စတုတ္ထံ။

၅. ပဏ္ဍိတသုတ္တံ

၄၅. ‘‘တီဏိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, ပဏ္ဍိတပညတ္တာနိ သပ္ပုရိသပညတ္တာနိ။ ကတမာနိ တီဏိ? ဒါနံ, ဘိက္ခဝေ, ပဏ္ဍိတပညတ္တံ သပ္ပုရိသပညတ္တံ ။ ပဗ္ဗဇ္ဇာ, ဘိက္ခဝေ , ပဏ္ဍိတပညတ္တာ သပ္ပုရိသပညတ္တာ။ မာတာပိတူနံ, ဘိက္ခဝေ, ဥပဋ္ဌာနံ ပဏ္ဍိတပညတ္တံ သပ္ပုရိသပညတ္တံ။ ဣမာနိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, တီဏိ ပဏ္ဍိတပညတ္တာနိ သပ္ပုရိသပညတ္တာနီ’’တိ။

‘‘သဗ္ဘိ ဒါနံ ဥပညတ္တံ၊ အဟိံသာ သံယမော ဒမော။
မာတာပိတု ဥပဋ္ဌာနံ၊ သန္တာနံ ဗြဟ္မစာရိနံ။

‘‘သတံ ဧတာနိ ဌာနာနိ၊ ယာနိ သေဝေထ ပဏ္ဍိတော။

အရိယော ဒဿနသမ္ပန္နော၊ သ လောကံ ဘဇတေ သိဝ”န္တိ။ ပဋ္ဌမံ။

၆. သီလဝန္တသုတ္တံ

၄၆. “ယံ, ဘိက္ခဝေ, သီလဝန္တော ပဗ္ဗဇိတာ ကမံ တ နိဂမံ တ ဥပနိဿာယ ဝိဟရန္တိ။ တတ္ထ မနုဿာ တီဟိ ဌာနေဟိ ဗဟုံ ပုညံ ပသဝန္တိ။ ကတမေဟိ တီဟိ? ကာယေန , တစာယ , မနသာ။ ယံ, ဘိက္ခဝေ, သီလဝန္တော ပဗ္ဗဇိတာ ကမံ တ နိဂမံ တ ဥပနိဿာယ ဝိဟရန္တိ။ တတ္ထ မနုဿာ ဣမေဟိ တီဟိ ဌာနေဟိ ဗဟုံ ပုညံ ပသဝန္တီ”တိ။ ဆဋ္ဌံ။

၇. သင်္ခတလက္ခဏသုတ္တံ

၄၇. “တီဏိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, သင်္ခတဿ သင်္ခတလက္ခဏာနိ။ ကတမာနိ တီဏိ? ဥပ္ပာဒေါ ပညာယတိ, ဝယော ပညာယတိ, ဌိတဿ အညထတ္တံ ပညာယတိ။ ဣမာနိ ခော, ဘိက္ခဝေ, တီဏိ သင်္ခတဿ သင်္ခတလက္ခဏာနီ”တိ။ သတ္တမံ။

၈. အသင်္ခတလက္ခဏသုတ္တံ

၄၈. “တီဏိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, အသင်္ခတဿ အသင်္ခတလက္ခဏာနိ။ ကတမာနိ တီဏိ? န ဥပ္ပာဒေါ ပညာယတိ, န ဝ ယော ပညာယတိ, န ဌိတဿ အညထတ္တံ ပညာယတိ။ ဣမာနိ ခော, ဘိက္ခဝေ, တီဏိ အသင်္ခတဿ အသင်္ခတ လက္ခဏာနီ”တိ။ အဋ္ဌမံ။

၉. ပဗ္ဗတရာဇသုတ္တံ

၄၉. “ဟိမဝန္တံ, ဘိက္ခဝေ, ပဗ္ဗတရာဇံ နိဿာယ မဟာသာလာ တီဟိ ဝမီဟိ ဝမုန္တိ။ ကတမာဟိ တီဟိ? သာ ခါပတ္တပလာသေန ဝမုန္တိ, တစပပဋိကာယ ဝမုန္တိ , ဖေဂ္ဂုသာရေန ဝမုန္တိ။ ဟိမဝန္တံ, ဘိက္ခဝေ, ပဗ္ဗတရာဇံ နိ ဿာယ မဟာသာလာ ဣမာဟိ တီဟိ ဝမီဟိ ဝမုန္တိ။

“ဧဝမေဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, သဒ္ဓံ ကုလပတိံ နိဿာယ အန္တော ဇနော တီဟိ ဝမီဟိ ဝမုတိ။ ကတမာဟိ တီဟိ? သဒ္ဓာယ ဝမုတိ, သီလေန ဝမုတိ, ပညာယ ဝမုတိ။ သဒ္ဓံ, ဘိက္ခဝေ, ကုလပတိံ နိဿာယ အန္တော ဇနော ဣမာဟိ တီဟိ ဝမီဟိ ဝမုတီ”တိ။

“ယထာပိ ပဗ္ဗတော သေလော၊ အရညသ္မိံ ဗြဟာဝနေ။
တံ ရုက္ခာ ဥပနိဿာယ၊ ဝမုန္တေ တေ ဝနပ္ပတီ။

“တထေဝ သီလသမ္ပန္နံ၊ သဒ္ဓံ ကုလပတိံ ဣခ။
ဥပနိဿာယ ဝမုန္တိ၊ ပုတ္တဒါရာ စ ဗန္ဓဝါ။
အမစ္စာ ဉာတိသင်္ဃာ စ၊ ယေ စဿ အနုဇီဝိနော။

“တျာဿ သီလဝတော သီလံ၊ စာဂံ သုစရိတာနိ စ။
ပဿမာနာနုကုဗ္ဗန္တိ၊ အတ္တမတ္တံ [ယေ ဘဝန္တိ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ဝိစက္ခဏာ။

“ဣဓ ဓမ္မံ စရိတွာန၊ မဂ္ဂံ သုဂတိဂါမိနံ။
နန္ဒိနော ဒေဝလောကသ္မိံ၊ မောဒန္တိ ကာမကာမိနော”တိ။ နဝမံ။

၁၀. အာတပ္ပကရဏီယသုတ္တံ

၅၀. ‘‘တီဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဌာနေဟိ အာတပ္ပံ ကရဏီယံ။ ကတမေဟိ တီဟိ? အနုပ္ပန္နာနံ ပာပကာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ အနုပ္ပာဒာယ အာတပ္ပံ ကရဏီယံ , အနုပ္ပန္နာနံ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ဥပ္ပာဒာယ အာတပ္ပံ ကရဏီယံ, ဥပ္ပန္နာနံ သာရီရိကာနံ ဝေဒနာနံ ဒုက္ခာနံ တိဗ္ဗာနံ ခရာနံ ကဋုကာနံ အသာတာနံ အမနာပာနံ ပာဏဟရာနံ အဓိဝါသနာယ အာတပ္ပံ ကရဏီယံ။ ဣမေဟိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, တီဟိ ဌာနေဟိ အာတပ္ပံ ကရဏီယံ။

‘‘ယတော ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အနုပ္ပန္နာနံ ပာပကာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ အနုပ္ပာဒာယ အာတပ္ပံ ကရောတိ, အနုပ္ပန္နာနံ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ဥပ္ပာဒာယ အာတပ္ပံ ကရောတိ, ဥပ္ပန္နာနံ သာရီရိကာနံ ဝေဒနာနံ ဒုက္ခာနံ တိဗ္ဗာနံ ခရာနံ ကဋုကာနံ အသာတာနံ အမနာပာနံ ပာဏဟရာနံ အဓိဝါသနာယ အာတပ္ပံ ကရောတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အာတာပီ နိပကော သတော သမ္မာ ဒုက္ခဿ အန္တကိရိယာယာ’’တိ။ ဒသမံ။

၁၁. မဟာစောရသုတ္တံ

၅၁. ‘‘တီဟိ, ဘိက္ခဝေ, အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတော မဟာစောရော သန္ဓိမ္ပိ ဆိန္ဒတိ, နိလ္လောပမ္ပိ ဟရတိ, ဧကာဂါရိကမ္ပိ ကရောတိ, ပရိပန္ထေပိ တိဋ္ဌတိ။ ကတမေဟိ တီဟိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, မဟာစောရော ဝိသမနိဿိတော စ ဟောတိ, ဂဟနနိဿိတော စ ဟောတိ, ဗလဝနိဿိတော စ ဟောတိ။ ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, မဟာစောရော ဝိသမနိဿိတော ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, မဟာစောရော နဒီဝိဒုဂ္ဂံ ဝါ နိဿိတော ဟောတိ ပဗ္ဗတဝိသမံ ဝါ။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, မဟာစောရော ဝိသမနိဿိတော ဟောတိ။

‘‘ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, မဟာစောရော ဂဟနနိဿိတော ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, မဟာစောရော တိဏဂဟနံ ဝါ နိဿိတော ဟောတိ, ရုက္ခဂဟနံ ဝါ ရောဓံ [ဂေဓံ (သီ. ပီ.)] ဝါ မဟာဝနသဏ္ဍံ ဝါ။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, မဟာစောရော ဂဟနနိဿိတော ဟောတိ။

‘‘ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, မဟာစောရော ဗလဝနိဿိတော ဟောတိ? ဣဓ , ဘိက္ခဝေ, မဟာစောရော ရာဇာနံ ဝါ ရာဇမဟာမတ္တာနံ ဝါ နိဿိတော ဟောတိ။ တဿ ဧဝံ ဟောတိ – ‘သစေ မံ ကောစိ ကိဉ္စိ ဝက္ခတိ, ဣမေ မေ ရာဇာနော ဝါ ရာဇမဟာမတ္တာ ဝါ ပရိယောဒာယ အတ္ထံ ဘဏိဿန္တီ’တိ။ သစေ နံ ကောစိ ကိဉ္စိ အာဟ, တျာဿ ရာဇာနော ဝါ ရာဇမဟာမတ္တာ ဝါ ပရိယောဒာယ အတ္ထံ ဘဏန္တိ။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, မဟာစောရော ဗလဝနိဿိတော ဟောတိ။ ဣမေဟိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, တီဟိ အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတော မဟာစောရော သန္ဓိမ္ပိ ဆိန္ဒတိ, နိလ္လောပမ္ပိ ဟရတိ, ဧကာဂါရိကမ္ပိ ကရောတိ, ပရိပန္ထေပိ တိဋ္ဌတိ။

‘‘ဧဝမေဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, တီဟိ အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတော ပာပဘိက္ခု ခတံ ဥပဟတံ အတ္တာနံ ပရိဟရတိ, သာဝဇ္ဇော စ ဟောတိ သာနုဝဇ္ဇော စ ဝိညူနံ, ဗဟုဉ္စ အပုညံ ပသဝတိ။ ကတမေဟိ တီဟိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ပာပဘိက္ခု ဝိသမနိဿိတော စ ဟောတိ ဂဟနနိဿိတော စ ဗလဝနိဿိတော စ။

‘‘ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ပာပဘိက္ခု ဝိသမနိဿိတော ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ပာပဘိက္ခု ဝိသမေန ကာယကမ္မေန သမန္နာဂတော ဟောတိ, ဝိသမေန ဝစီကမ္မေန သမန္နာဂတော ဟောတိ, ဝိသမေန မနောကမ္မေန သမန္နာဂတော ဟောတိ။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပာပဘိက္ခု ဝိသမနိဿိတော ဟောတိ။

‘‘ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ပာပဘိက္ခု ဂဟနနိဿိတော ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ပာပဘိက္ခု မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကော ဟောတိ, အန္တဂ္ဂါဟိကာယ ဒိဋ္ဌိယာ သမန္နာဂတော ဟောတိ။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပာပဘိက္ခု ဂဟနနိဿိတော ဟောတိ။

‘‘ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ပာပဘိက္ခု ဗလဝနိဿိတော ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ပာပဘိက္ခု ရာဇာနံ ဝါ ရာဇမဟာမတ္တာနံ ဝါ နိဿိတော ဟောတိ။ တဿ ဧဝံ ဟောတိ – ‘သစေ မံ ကောစိ ကိဉ္စိ ဝက္ခတိ, ဣမေ မေ ရာဇာနော ဝါ ရာဇမဟာမတ္တာ ဝါ ပရိယောဒာယ အတ္ထံ ဘဏိဿန္တီ’တိ။ သစေ နံ ကောစိ ကိဉ္စိ အာဟ, တျာဿ ရာဇာနော ဝါ ရာဇမဟာမတ္တာ ဝါ ပရိယောဒာယ အတ္ထံ ဘဏန္တိ။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပာပဘိက္ခု ဗလဝနိဿိတော ဟောတိ။ ဣ

မေဟိ ခော , ဘိက္ခဝေ, တီဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဟပဘိက္ခု ခတံ ဥပဟတံ အတ္တာနံ ပရိဟရတိ, သာဝဇ္ဇော စ ဟောတိ သာနုဝဇ္ဇော စ ဝိညူနံ, ဗဟုဥ္စ အပုညံ ပသဝတီ''တိ။ ဧကာဒသမံ။

စူဠဝဂ္ဂေါ ပဥ္စမော။

တဿုဒ္ဒာနံ –

သမ္မုခီ ဌာနတ္ထဝသံ၊ ပဝတ္တိ ပဏ္ဍိတ သီလဝံ။
သင်္ခတံ ပဗ္ဗတာတပ္ပံ၊ မဟာစောရေနေကာဒသာတိ [မဟာစောရေန တေ ဒသာတိ (က.)]။

ပဌမော ပဏ္ဏာသကော သမတ္တော။

၂. ဒုတိယပဏ္ဏာသကံ

(၆) ၁. ဗြာဟ္မဏဝဂ္ဂေါ

၁. ပဌမဒေ့ဝဗြာဟ္မဏသုတ္တံ

၅၂. အထ ခေါ ဒေ့ဝ ဗြာဟ္မဏာ ဇိဏ္ဏာ ဝုဒ္ဓာ မဟလ္လကာ အဒ္ဓဂတာ ဝယောအနုပ္ပတ္တာ ဝီသဝဿသတိကာ ဇာတိယာ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိံသု; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝတာ သဒ္ဓိံ သမ္မောဒိံသု။ သမ္မောဒနီယံ ကထံ သာရဏီယံ ဝီတိသာရေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိံသု။ ဧကမန္တံ နိသိန္နာ ခေါ တေ ဗြာဟ္မဏာ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစုံ – “မယမဿု, ဘော ဂေါတမ, ဗြာဟ္မဏာ ဇိဏ္ဏာ ဝုဒ္ဓာ မဟလ္လကာ အဒ္ဓဂတာ ဝယောအနုပ္ပတ္တာ ဝီသဝဿသတိကာ ဇာတိယာ; တေ စမှာ အကတကလျာဏာ အကတကုသလာ အကတဘီရုတ္တာဏာ။ ဩဝဒတု နော ဘဝံ ဂေါတမော, အနုသာသတု နော ဘဝံ ဂေါတမော ယံ အမှာကံ အဿ ဒီဃရတ္တံ ဟိတာယ သုခါယာ”တိ။

“တဂ္ဃ တုမှေ, ဗြာဟ္မဏာ, ဇိဏ္ဏာ ဝုဒ္ဓာ မဟလ္လကာ အဒ္ဓဂတာ ဝယောအနုပ္ပတ္တာ ဝီသဝဿသတိကာ ဇာတိယာ; တေ စတ္ထ အကတကလျာဏာ အကတကုသလာ အကတဘီရုတ္တာဏာ။ ဥပနီယတိ ခေါ အယံ, ဗြာဟ္မဏာ, လောကော ဇရာယ ဗျာဓိနာ မရဏေန။ ဧဝံ ဥပနီယမာနေ ခေါ, ဗြာဟ္မဏာ, လောကေ ဇရာယ ဗျာဓိနာ မရဏေန, ယော ဣဓ ကာယေန သံယမော ဝါစာယ သံယမော မနသာ သံယမော, တံ တဿ ပေတဿ တာဏဉ္စ လေဏဉ္စ ဒီပဉ္စ သရဏဉ္စ ပရာယဏဉ္စာ”တိ။

“ဥပနီယတိ ဇီဝိတမပ္ပမာယု၊
ဇရူပနီတဿ န သန္တိ တာဏာ။
ဧတံ ဘယံ မရဏေ ပေက္ခမာနော၊
ပုညာနိ ကယိရာထ သုခါဝဟာနိ။

“ယောဓ ကာယေန သံယမော၊ ဝါစာယ ဥဒ စေတသာ။
တံ တဿ ပေတဿ သုခါယ ဟောတိ၊
ယံ ဇီဝမာနော ပကရောတိ ပုည”န္တိ။ [သံ. နိ. ၁.၁၀၀] ပဌမံ။

၂. ဒုတိယဒေ့ဝဗြာဟ္မဏသုတ္တံ

၅၃. အထ ခေါ ဒေ့ဝ ဗြာဟ္မဏာ ဇိဏ္ဏာ ဝုဒ္ဓာ မဟလ္လကာ အဒ္ဓဂတာ ဝယောအနုပ္ပတ္တာ ဝီသဝဿသတိကာ ဇာတိယာ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိံသု; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိံသု။ ဧကမန္တံ နိသိန္နာ ခေါ တေ ဗြာဟ္မဏာ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစုံ – “မယမဿု, ဘော ဂေါတမ, ဗြာဟ္မဏာ ဇိဏ္ဏာ ဝုဒ္ဓာ မဟလ္လကာ အဒ္ဓဂတာ ဝယောအနုပ္ပတ္တာ ဝီသဝဿသတိကာ ဇာတိယာ; တေ စမှာ အကတကလျာဏာ အကတကုသလာ အကတဘီရုတ္တာဏာ။ ဩဝဒတု နော ဘဝံ ဂေါတမော, အနုသာသတု နော ဘဝံ ဂေါတမော ယံ အမှာကံ အဿ ဒီဃရတ္တံ ဟိတာယ သုခါယာ”တိ။

“တဂ္ဃ တုမှေ, ဗြာဟ္မဏာ, ဇိဏ္ဏာ ဝုဒ္ဓာ မဟလ္လကာ အဒ္ဓဂတာ ဝယောအနုပ္ပတ္တာ ဝီသဝဿသတိကာ ဇာတိယာ; တေ စတ္ထ အကတကလျာဏာ အကတကုသလာ အကတဘီရုတ္တာဏာ။ အာဒိတ္တော ခေါ အယံ, ဗြာဟ္မဏာ, လောကော ဇရာယ ဗျာဓိနာ မရဏေန။ ဧဝံ အာဒိတ္တေ ခေါ, ဗြာဟ္မဏာ, လောကေ ဇရာယ ဗျာဓိနာ မရဏေန, ယော ဣဓ ကာယေန သံယမော ဝါစာယ သံယမော မနသာ သံယမော, တံ တဿ ပေတဿ တာဏဉ္စ လေဏဉ္စ ဒီပဉ္စ သရဏဉ္စ ပရာယဏဉ္စာ”တိ။

“အာဒိတ္တသ္မိံ အဂါရသ္မိံ၊ ယံ နီဟရတိ ဘာဇနံ။
တံ တဿ ဟောတိ အတ္ထာယ၊ နော စ ယံ တတ္ထ ဍယှတိ။

“ဓေ အာဒိတ္တော ခေါ [ဓေ အာဒီဝိတော (သီ. ပီ.)၊ ဓေ အာဒိတ္တကော (သျာ. ကံ.) သံ. နိ. ၁.၄၁] လော
ကော၊ ဇရာယ မရဏေန စ။
နီဟရေထေဝ အနေန၊ ဒိန္နံ ဟောတိ သုနီဟတံ [သုနိဗ္ဘတံ (က.)] ။

“ယောဓ ကာယေန သံယမေ၊ ဝါစာယ ဥဒ စေတသာ။
တံ တဿ ပေတဿ သုခာယ ဟောတိ၊
ယံ ဇီဝမာနော ပကရောတိ ပုည”န္တိ။ ဒုတိယံ။

၃. အညတရဗြာဟ္မဏသုတ္တံ

၅၄. အထ ခေါ အညတရော ဗြာဟ္မဏော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝတာ သဒ္ဓိံ သမ္မောဒိ။ပေ.။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခေါ သော ဗြာဟ္မဏော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – ““သန္ဒိဋ္ဌိကော ဓမ္မော သန္ဒိဋ္ဌိကော ဓမ္မော’တိ, ဘော ဂေါတမ, ဝုစ္စတိ။ ကိတ္တာဝတာ နု ခေါ, ဘော ဂေါတမ, သန္ဒိဋ္ဌိကော ဓမ္မော ဟောတိ အကာလိကော ဧဟိပဿိကော ဩပနေယျိကော [ဩပနယိကော (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.) ပဌမသုတ္တဿ ဋီကာ ဩလောကေတဗ္ဗာ] ပစ္စတ္တံ ဝေဒိတဗ္ဗော ဝိညူဟီ”တိ?

“ရတ္တော ခေါ, ဗြာဟ္မဏ, ရာဂေန အဘိဘူတော ပရိယာဒိန္နစိတ္တော အတ္တဗျာဗာဓာယပိ စေတေတိ, ပရဗျာဗာဓာယပိ စေတေတိ, ဥဘယဗျာဗာဓာယပိ စေတေတိ, စေတသိကမ္ပိ ဒုက္ခံ ဒောမနဿံ ပဋိသံဝေဒေတိ။ ရာဂေ ပဟီနေ နေဝတ္တဗျာဗာဓာယပိ စေတေတိ, န ပရဗျာဗာဓာယပိ စေတေတိ, န ဥဘယဗျာဗာဓာယပိ စေတေတိ, န စေတသိကံ ဒုက္ခံ ဒောမနဿံ ပဋိသံဝေဒေတိ။ (ရတ္တော ခေါ။ပေ.။ ကာယေန ဒုစ္စရိတံ စရတိ, ဝါစာယ ဒုစ္စရိတံ စရတိ, မနသာ ဒုစ္စရိတံ စရတိ။ ရာဂေ ပဟီနေ နေဝ ကာယေန ဒုစ္စရိတံ စရတိ, န ဝါစာယ ဒုစ္စရိတံ စရတိ, န မနသာ ဒုစ္စရိတံ စရတိ။ ရတ္တော ခေါ။ပေ.။ အတ္တတ္ထမ္ပိ ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနာတိ, ပရတ္ထမ္ပိ ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနာတိ, ဥဘယတ္ထမ္ပိ ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနာတိ။ ရာဂေ ပဟီနေ အတ္တတ္ထမ္ပိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ, ပရတ္ထမ္ပိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ, ဥဘယတ္ထမ္ပိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ။) [( ) ဧတ္ထန္တရေ ပါဌော သီ. သျာ. ကံ. ပီ. ပေါတ္ထကေသု န ဒိဿတိ, ဋီကာပိ ဒုဋ္ဌမူဠ္ဟာဝတရေသု] ဧဝမ္ပိ ခေါ, ဗြာဟ္မဏ, သန္ဒိဋ္ဌိကော ဓမ္မော ဟောတိ။ပေ.။။

“ဒုဋ္ဌော ခေါ, ဗြာဟ္မဏ, ဒောသေန အဘိဘူတော ပရိယာဒိန္နစိတ္တော အတ္တဗျာဗာဓာယပိ စေတေတိ, ပရဗျာဗာဓာယပိ စေတေတိ, ဥဘယဗျာဗာဓာယပိ စေတေတိ, စေတသိကမ္ပိ ဒုက္ခံ ဒောမနဿံ ပဋိသံဝေဒေတိ။ ဒောသေ ပဟီနေ နေဝတ္တဗျာဗာဓာယပိ စေတေတိ, န ပရဗျာဗာဓာယပိ စေတေတိ, န ဥဘယဗျာဗာဓာယပိ စေတေတိ, န စေတသိကမ္ပိ [န စေတသိကံ (သီ. သျာ. က.)] ဒုက္ခံ ဒောမနဿံ ပဋိသံဝေဒေတိ။ ဧဝမ္ပိ ခေါ, ဗြာဟ္မဏ, သန္ဒိဋ္ဌိကော ဓမ္မော ဟောတိ။ပေ.။။

“မူဠ္ဟော ခေါ, ဗြာဟ္မဏ, မောဟေန အဘိဘူတော ပရိယာဒိန္နစိတ္တော အတ္တဗျာဗာဓာယပိ စေတေတိ, ပရဗျာဗာဓာယပိ စေတေတိ, ဥဘယဗျာဗာဓာယပိ စေတေတိ, စေတသိကမ္ပိ ဒုက္ခံ ဒောမနဿံ ပဋိသံဝေဒေတိ။ မောဟေ ပဟီနေ နေဝတ္တဗျာဗာဓာယပိ စေတေတိ, န ပရဗျာဗာဓာယပိ စေတေတိ, န ဥဘယဗျာဗာဓာယပိ စေတေတိ, န စေတသိကံ ဒုက္ခံ ဒောမနဿံ ပဋိသံဝေဒေတိ ။ ဧဝံ ခေါ, ဗြာဟ္မဏ, သန္ဒိဋ္ဌိကော ဓမ္မော ဟောတိ အကာလိကော ဧဟိပဿိကော ဩပနေယျိကော ပစ္စတ္တံ ဝေဒိတဗ္ဗော ဝိညူဟီ”တိ။

“အဘိက္ကန္တံ, ဘော ဂေါတမ, အဘိက္ကန္တံ, ဘော ဂေါတမ! သေယျထာပိ, ဘော ဂေါတမ, နိက္ကုဇ္ဇိတံ ဝါ ဥက္ကုဇ္ဇေယျ, ပဋိစ္ဆန္နံ ဝါ ဝိဝရေယျ, မူဠ္ဟဿ ဝါ မဂ္ဂံ အာစိက္ခေယျ, အန္ဓကာရေ ဝါ တေလပဇ္ဇောတံ ဓာရေယျ – ‘စက္ခုမန္တော ရူပါနိ ဒက္ခန္တီ’တိ; ဧဝမေဝံ ဘောတာ ဂေါတမေန အနေကပရိယာယေန ဓမ္မော ပကာသိတော။ ဧသာဟံ ဘဝန္တံ ဂေါတမံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ ဓမ္မဉ္စ ဘိက္ခုသင်္ဃဉ္စ။ ဥပာသကံ မံ ဘဝံ ဂေါတမော ဓာရေတု အဇ္ဇတဂ္ဂေ ပါဏုပေတံ သရဏံ ဂတ”န္တိ။ တတိယံ။

၄. ပရိဗ္ဗာဇကသုတ္တံ

၅၅. အထ ခော အညတရော ဗြာဟ္မဏပရိဗ္ဗာဇကော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ။ပေ.။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခော သော ဗြာဟ္မဏပရိဗ္ဗာဇကော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – “‘သန္ဒိဋ္ဌိကော ဓမ္မော သန္ဒိဋ္ဌိကော ဓမ္မော’တိ, ဘော ဂေါတမ, ဝုစ္စတိ။ ကိတ္တာဝတာ နု ခော, ဘော ဂေါတမ, သန္ဒိဋ္ဌိကော ဓမ္မော ဟောတိ အကာလိကော ဧဟိပဿိကော ဩပနေယျိကော ပစ္စတ္တံ ဝေဒိတဗ္ဗော ဝိညူဟီ”တိ?

“ရတ္တော ခော, ဗြာဟ္မဏ, ရာဂေန အဘိဘူတော ပရိယာဒိန္နစိတ္တော အတ္တဗျာဗာဓာယပိ စေတေတိ, ပရဗျာဗာဓာယပိ စေတေတိ, ဥဘယဗျာဗာဓာယပိ စေတေတိ, စေတသိကမ္ပိ ဒုက္ခံ ဒောမနဿံ ပဋိသံဝေဒေတိ။ ရာဂေ ပဟီနေ နေဝတ္တဗျာဗာဓာယပိ စေတေတိ, န ပရဗျာဗာဓာယပိ စေတေတိ, န ဥဘယဗျာဗာဓာယပိ စေတေတိ, န စေတသိကမ္ပိ ဒုက္ခံ ဒောမနဿံ ပဋိသံဝေဒေတိ။

“ရတ္တော ခော, ဗြာဟ္မဏ, ရာဂေန အဘိဘူတော ပရိယာဒိန္နစိတ္တော ကာယေန ဒုစ္စရိတံ စရတိ, ဝါစာယ ဒုစ္စရိတံ စရတိ, မနသာ ဒုစ္စရိတံ စရတိ။ ရာဂေ ပဟီနေ နေဝ ကာယေန ဒုစ္စရိတံ စရတိ, န ဝါစာယ ဒုစ္စရိတံ စရတိ, န မနသာ ဒုစ္စရိတံ စရတိ။

“ရတ္တော ခော, ဗြာဟ္မဏ, ရာဂေန အဘိဘူတော ပရိယာဒိန္နစိတ္တော အတ္တတ္ထမ္ပိ ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနာတိ, ပရတ္ထမ္ပိ ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနာတိ, ဥဘယတ္ထမ္ပိ ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနာတိ။ ရာဂေ ပဟီနေ အတ္တတ္ထမ္ပိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ , ပရတ္ထမ္ပိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ, ဥဘယတ္ထမ္ပိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ။ ဧဝမ္ပိ ခော, ဗြာဟ္မဏ, သန္ဒိဋ္ဌိကော ဓမ္မော ဟောတိ။ပေ.။။

“ဒုဋ္ဌော ခော, ဗြာဟ္မဏ, ဒောသေန။ပေ.။ မူဠှော ခော, ဗြာဟ္မဏ, မောဟေန အဘိဘူတော ပရိယာဒိန္နစိတ္တော အတ္တဗျာဗာဓာယပိ စေတေတိ, ပရဗျာဗာဓာယပိ စေတေတိ, ဥဘယဗျာဗာဓာယပိ စေတေတိ, စေတသိကမ္ပိ ဒုက္ခံ ဒောမနဿံ ပဋိသံဝေဒေတိ။ မောဟေ ပဟီနေ နေဝတ္တဗျာဗာဓာယပိ စေတေတိ, န ပရဗျာဗာဓာယပိ စေတေတိ, န ဥဘယဗျာဗာဓာယပိ စေတေတိ, န စေတသိကံ ဒုက္ခံ ဒောမနဿံ ပဋိသံဝေဒေတိ။

“မူဠှော ခော, ဗြာဟ္မဏ, မောဟေန အဘိဘူတော ပရိယာဒိန္နစိတ္တော, ကာယေန ဒုစ္စရိတံ စရတိ, ဝါစာယ ဒုစ္စရိတံ စရတိ, မနသာ ဒုစ္စရိတံ စရတိ။ မောဟေ ပဟီနေ နေဝ ကာယေန ဒုစ္စရိတံ စရတိ, န ဝါစာယ ဒုစ္စရိတံ စရတိ, န မနသာ ဒုစ္စရိတံ စရတိ။

“မူဠှော ခော, ဗြာဟ္မဏ, မောဟေန အဘိဘူတော ပရိယာဒိန္နစိတ္တော အတ္တတ္ထမ္ပိ ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနာတိ, ပရတ္ထမ္ပိ ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနာတိ , ဥဘယတ္ထမ္ပိ ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနာတိ။ မောဟေ ပဟီနေ အတ္တတ္ထမ္ပိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ, ပရတ္ထမ္ပိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ, ဥဘယတ္ထမ္ပိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ။ ဧဝံ ခော, ဗြာဟ္မဏ, သန္ဒိဋ္ဌိကော ဓမ္မော ဟောတိ အကာလိကော ဧဟိပဿိကော ဩပနေယျိကော ပစ္စတ္တံ ဝေဒိတဗ္ဗော ဝိညူဟီ”တိ။

“အဘိက္ကန္တံ, ဘော ဂေါတမ။ပေ.။ ဥပါသကံ မံ ဘဝံ ဂေါတမော ဓာရေတု အဇ္ဇတဂ္ဂေ ပါဏုပေတံ သရဏံ ဂတ”န္တိ။ စတုတ္ထံ။

၅. နိဗ္ဗုတသုတ္တံ

၅၆. အထ ခော ဇာဏုဿောဏိ ဗြာဟ္မဏော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခော ဇာဏုဿောဏိ ဗြာဟ္မဏော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – “‘သန္ဒိဋ္ဌိကံ နိဗ္ဗာနံ သန္ဒိဋ္ဌိကံ နိဗ္ဗာန’န္တိ, ဘော ဂေါတမ, ဝုစ္စတိ။ ကိတ္တာဝတာ နု ခော, ဘော ဂေါတမ, သန္ဒိဋ္ဌိကံ နိဗ္ဗာနံ ဟောတိ အကာလိကံ ဧဟိပဿိကံ ဩပနေယျိကံ ပစ္စတ္တံ ဝေဒိတဗ္ဗံ ဝိညူဟီ”တိ?

“ရတ္တော ခော, ဗြာဟ္မဏ, ရာဂေန အဘိဘူတော ပရိယာဒိန္နစိတ္တော အတ္တဗျာဗာဓာယပိ စေတေတိ, ပရဗျာဗာဓာယပိ စေတေတိ, ဥဘယဗျာဗာဓာယပိ စေတေတိ, စေတသိကမ္ပိ ဒုက္ခံ ဒောမနဿံ ပဋိသံဝေဒေတိ။ ရာဂေ ပ

ဟီနေ နေဝတ္တဗ္ဗာဗာဓာယပိ စေတေတိ, န ပရဗ္ဗာဗာဓာယပိ စေတေတိ, န ဥဘယဗ္ဗာဗာဓာယပိ စေတေတိ, န စေတသိကမ္ပိ ဒုက္ခံ ဒောမနဿံ ပဋိသံဝေဒေတိ။ ဧဝမ္ပိ ခေါ, ဗြာဟ္မဏ, သန္ဒိဋ္ဌိကံ နိဗ္ဗာနံ ဟောတိ။

“ဒုဋ္ဌော ခေါ, ဗြာဟ္မဏ။ပေ။ မူဠှော ခေါ, ဗြာဟ္မဏ, မောဟေန အဘိဘူတော ပရိယာဒိန္နစိတ္တော အတ္တဗ္ဗာဗာဓာယပိ စေတေတိ, ပရဗ္ဗာဗာဓာယပိ စေတေတိ, ဥဘယဗ္ဗာဗာဓာယပိ စေတေတိ, စေတသိကမ္ပိ ဒုက္ခံ ဒောမနဿံ ပဋိသံဝေဒေတိ။ မောဟေ ပဟီနေ နေဝတ္တဗ္ဗာဗာဓာယပိ စေတေတိ, န ပရဗ္ဗာဗာဓာယပိ စေတေတိ, န ဥဘယဗ္ဗာဗာဓာယပိ စေတေတိ, န စေတသိကံ ဒုက္ခံ ဒောမနဿံ ပဋိသံဝေဒေတိ။ ဧဝမ္ပိ ခေါ, ဗြာဟ္မဏ, သန္ဒိဋ္ဌိကံ နိဗ္ဗာနံ ဟောတိ။

“ယတော ခေါ အယံ, ဗြာဟ္မဏ [ယတော စ ခေါ အယံ ဗြာဟ္မဏ (သီ.), ယတော ခေါ ဗြာဟ္မဏ အကာလိကံ ဧဟိပဿိကံ ဩပနေယျိကံ ပစ္စတ္တံ ဝေဒိတဗ္ဗံ (က.)], အနဝသေသံ ရာဂက္ခယံ ပဋိသံဝေဒေတိ, အနဝသေသံ ဒောသက္ခယံ ပဋိသံဝေဒေတိ, အနဝသေသံ မောဟက္ခယံ ပဋိသံဝေဒေတိ; ဧဝံ ခေါ, ဗြာဟ္မဏ, သန္ဒိဋ္ဌိကံ နိဗ္ဗာနံ ဟောတိ အကာလိကံ ဧဟိပဿိကံ ဩပနေယျိကံ ပစ္စတ္တံ ဝေဒိတဗ္ဗံ ဝိညူဟီ”တိ။ “အဘိက္ကန္တံ, ဘော ဂောတမ။ပေ။ ဥပာသကံ မံ ဘဝံ ဂောတမော ဓာရေတု အဇ္ဇတဂ္ဂေ ပါဏုပေတံ သရဏံ ဂတ”န္တိ။ ပဉ္စမံ။

၆. ပလောကသုတ္တံ

၅၇. အထ ခေါ အညတရော ဗြာဟ္မဏမဟာသာလော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ။ပေ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခေါ သော ဗြာဟ္မဏမဟာသာလော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – “သုတံ မေတံ, ဘော ဂောတမ, ပုဗ္ဗကာနံ ဗြာဟ္မဏာနံ ဝုဒ္ဓာနံ မဟလ္လကာနံ အာစရိယပါစရိယာနံ ဘာသမာနာနံ – ‘ပုဗ္ဗေ သုဒံ [ပုဗ္ဗဿုဒံ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] အယံ လောကော အဝီစိ မညေ ဖုဋော အဟောသိ မနုဿေဟိ, ကုက္ကုဋသမ္ပာတိကာ ဂါမနိဂမရာဇဓာနိယော’တိ။ ကော နု ခေါ, ဘော ဂောတမ, ဟေတု ကော ပစ္စယော ယေနေတရဟိ မနုဿာနံ ခယော ဟောတိ, တနုတ္တံ ပညာယတိ, ဂါမာပိ အဂါမာ ဟောန္တိ, နိဂမာပိ အနိဂမာ ဟောန္တိ, နဂရာပိ အနဂရာ ဟောန္တိ, ဇနပဒာပိ အဇနပဒာ ဟောန္တီ”တိ?

“ဧတရဟိ, ဗြာဟ္မဏ, မနုဿာ အဓမ္မရာဂရတ္တာ ဝိသမလောဘာဘိဘူတာ မိစ္ဆာဓမ္မပရေတာ။ တေ အဓမ္မရာဂရတ္တာ ဝိသမလောဘာဘိဘူတာ မိစ္ဆာဓမ္မပရေတာ တိဏှာနိ သတ္ထာနိ ဂဟေတွာ အညမညံ [အညမညဿ (သဗ္ဗတ္ထ)] ဇီဝိတာ ဝေါရောပေန္တိ, တေန ဗဟူ မနုဿာ ကာလံ ကရောန္တိ။ အယမ္ပိ ခေါ , ဗြာဟ္မဏ, ဟေတု အယံ ပစ္စယော ယေနေတရဟိ မနုဿာနံ ခယော ဟောတိ, တနုတ္တံ ပညာယတိ, ဂါမာပိ အဂါမာ ဟောန္တိ, နိဂမာပိ အနိဂမာ ဟောန္တိ, နဂရာပိ အနဂရာ ဟောန္တိ, ဇနပဒာပိ အဇနပဒာ ဟောန္တိ။

“ပုန စပရံ, ဗြာဟ္မဏ, ဧတရဟိ မနုဿာ အဓမ္မရာဂရတ္တာ ဝိသမလောဘာဘိဘူတာ မိစ္ဆာဓမ္မပရေတာ။ တေသံ အဓမ္မရာဂရတ္တာနံ ဝိသမလောဘာဘိဘူတာနံ မိစ္ဆာဓမ္မပရေတာနံ ဒေဝေါ န သမ္မာဓာရံ အနုပ္ပဝေစ္ဆတိ။ တေန ဒုဗ္ဘိက္ခံ ဟောတိ ဒုဿဿံ သေတဋ္ဌိကံ သလာကာဝုတ္တံ။ တေန ဗဟူ မနုဿာ ကာလံ ကရောန္တိ။ အယမ္ပိ ခေါ, ဗြာဟ္မဏ, ဟေတု အယံ ပစ္စယော ယေနေတရဟိ မနုဿာနံ ခယော ဟောတိ, တနုတ္တံ ပညာယတိ, ဂါမာပိ အဂါမာ ဟောန္တိ, နိဂမာပိ အနိဂမာ ဟောန္တိ, နဂရာပိ အနဂရာ ဟောန္တိ, ဇနပဒာပိ အဇနပဒာ ဟောန္တိ။

“ပုန စပရံ, ဗြာဟ္မဏ, ဧတရဟိ မနုဿာ အဓမ္မရာဂရတ္တာ ဝိသမလောဘာဘိဘူတာ မိစ္ဆာဓမ္မပရေတာ။ တေသံ အဓမ္မရာဂရတ္တာနံ ဝိသမလောဘာဘိဘူတာနံ မိစ္ဆာဓမ္မပရေတာနံ ယက္ခာ ဝါဠေ အမနုဿေ ဩဿဇ္ဇန္တိ [ဩဿဇေန္တိ (သီ.)], တေန ဗဟူ မနုဿာ ကာလံ ကရောန္တိ။ အယမ္ပိ ခေါ, ဗြာဟ္မဏ, ဟေတု အယံ ပစ္စယော ယေနေတရဟိ မနုဿာနံ ခယော ဟောတိ, တနုတ္တံ ပညာယတိ, ဂါမာပိ အဂါမာ ဟောန္တိ, နိဂမာပိ အနိဂမာ ဟောန္တိ, နဂရာပိ အနဂရာ ဟောန္တိ, ဇနပဒာပိ အဇနပဒာ ဟောန္တီ”တိ။

“အဘိက္ကန္တံ, ဘော ဂောတမ။ပေ။ ဥပာသကံ မံ ဘဝံ ဂောတမော ဓာရေတု အဇ္ဇတဂ္ဂေ ပါဏုပေတံ သရဏံ ဂတ”န္တိ။ ဆဋ္ဌံ။

၇. ဝစ္ဆဂေါတ္တသုတ္တံ

၅၈. အထ ခေါ ဝစ္ဆဂေါတ္တော [ဝစ္ဆပုတ္တော (က.)] ပရိဗ္ဗာဇကော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝတာ သဒ္ဓိံ သမ္မောဒိ။ သမ္မောဒနီယံ ကထံ သာရဏီယံ ဝီတိသာရေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခေါ ဝစ္ဆဂေါတ္တော ပရိဗ္ဗာဇကော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – ''သုတံ မေတံ, ဘော ဂေါတမ, သမဏော ဂေါတမော ဧဝမာဟ – 'မယှမေဝ ဒါနံ ဒါတဗ္ဗံ , နာညေသံ ဒါနံ ဒါတဗ္ဗံ; မယှမေဝ သာဝကာနံ ဒါနံ ဒါတဗ္ဗံ, နာညေသံ သာဝကာနံ ဒါနံ ဒါတဗ္ဗံ; မယှမေဝ ဒိန္နံ မဟပ္ဖလံ, နာညေသံ ဒိန္နံ မဟပ္ဖလံ; မယှမေဝ သာဝကာနံ ဒိန္နံ မဟပ္ဖလံ, နာညေသံ သာဝကာနံ ဒိန္နံ မဟပ္ဖလ'န္တိ။ ယေ တေ, ဘော ဂေါတမ, ဧဝမာဟံသု 'သမဏော ဂေါတမော ဧဝမာဟ မယှမေဝ ဒါနံ ဒါတဗ္ဗံ, နာညေသံ ဒါနံ ဒါတဗ္ဗံ။ မယှမေဝ သာဝကာနံ ဒါနံ ဒါတဗ္ဗံ, နာညေသံ သာဝကာနံ ဒါနံ ဒါတဗ္ဗံ။ မယှမေဝ ဒိန္နံ မဟပ္ဖလံ, နာညေသံ ဒိန္နံ မဟပ္ဖလံ။ မယှမေဝ သာဝကာနံ ဒိန္နံ မဟပ္ဖလံ, နာညေသံ သာဝကာနံ ဒိန္နံ မဟပ္ဖလ'န္တိ။ ကစ္စိ တေ ဘောတော ဂေါတမဿ ဝုတ္တဝါဒိနော စ ဘဂဝန္တံ ဂေါတမံ အဘူတေန အဗ္ဘာစိက္ခန္တိ, ဓမ္မဿ စာနုဓမ္မံ ဗျာကရောန္တိ, န စ ကောစိ သဟဓမ္မိကော ဝါဒါနုပါတော [ဝါဒါနုဝါဒေါ (က.)] ဂါရယှံ ဌာနံ အာဂစ္ဆတိ? အနဗ္ဘက္ခာတုကာမာ ဟိ မယံ ဘဝန္တံ ဂေါတမ''န္တိ။

''ယေ တေ, ဝစ္ဆ, ဧဝမာဟံသု – 'သမဏော ဂေါတမော ဧဝမာဟ – မယှမေဝ ဒါနံ ဒါတဗ္ဗံ။ပေ.။ နာညေသံ သာဝကာနံ ဒိန္နံ မဟပ္ဖလ'န္တိ န မေ တေ ဝုတ္တဝါဒိနော။ အဗ္ဘာစိက္ခန္တိ စ ပန မံ [စ ပန မံ တေ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] အသတာ အဘူတေန။ ယော ခေါ, ဝစ္ဆ, ပရံ ဒါနံ ဒဒန္တံ ဝါရေတိ သော တိဏ္ဏံ အန္တရာယကရော ဟောတိ, တိဏ္ဏံ ပါရိပန္ထိကော။ ကတမေသံ တိဏ္ဏံ? ဒါယကဿ ပုညန္တရာယကရော ဟောတိ, ပဋိဂ္ဂါဟကာနံ လာဘန္တရာယကရော ဟောတိ, ပုဗ္ဗေဝ ခော ပနဿ အတ္တာ ခတော စ ဟောတိ ဥပဟတော စ။ ယော ခေါ, ဝစ္ဆ, ပရံ ဒါနံ ဒဒန္တံ ဝါရေတိ သော ဣမေသံ တိဏ္ဏံ အန္တရာယကရော ဟောတိ, တိဏ္ဏံ ပါရိပန္ထိကော။

''အဟံ ခေါ ပန, ဝစ္ဆ, ဧဝံ ဝဒါမိ – ယေ ဟိ တေ စန္ဒနိကာယ ဝါ ဩလိဂလ္လေ ဝါ ပါဏာ, တတြပိ ယော ထာလိဓောဝနံ [ထာလကဓောဝနံ (က.)] ဝါ သရာဝဓောဝနံ ဝါ ဆဍ္ဍေတိ – ယေ တတ္ထ ပါဏာ တေ တေန ယာပေန္တူတိ, တတောနိဒါနမ္ပာဟံ, ဝစ္ဆ, ပုညဿ အာဂမံ ဝဒါမိ။ ကော ပန ဝါဒော မနုဿဘူတေ! အပိ စာဟံ, ဝစ္ဆ, သီလဝတော ဒိန္နံ မဟပ္ဖလံ ဝဒါမိ, နော တထာ ဒုဿီလဿ, သော စ ဟောတိ ပဉ္စင်္ဂဝိပ္ပဟီနော ပဉ္စင်္ဂသမန္နာဂတော။

''ကတမာနိ ပဉ္စင်္ဂါနိ ပဟီနာနိ ဟောန္တိ? ကာမစ္ဆန္ဒော ပဟီနော ဟောတိ, ဗျာပါဒော ပဟီနော ဟောတိ, ထိနမိဒ္ဓံ ပဟီနံ ဟောတိ, ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စံ ပဟီနံ ဟောတိ, ဝိစိကိစ္ဆာ ပဟီနာ ဟောတိ။ ဣမာနိ ပဉ္စင်္ဂါနိ ပဟီနာနိ ဟောန္တိ။

''ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတော ဟောတိ? အသေက္ခေန သီလက္ခန္ဓေန သမန္နာဂတော ဟောတိ, အသေက္ခေန သမာဓိက္ခန္ဓေန သမန္နာဂတော ဟောတိ, အသေက္ခေန ပညာက္ခန္ဓေန သမန္နာဂတော ဟောတိ, အသေက္ခေန ဝိမုတ္တိက္ခန္ဓေန သမန္နာဂတော ဟောတိ, အသေက္ခေန ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနက္ခန္ဓေန သမန္နာဂတော ဟောတိ; ဣမေဟိ ပဉ္စဟိ အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတော ဟောတိ။ ဣတိ ပဉ္စင်္ဂဝိပ္ပဟီနေ ပဉ္စင်္ဂသမန္နာဂတေ ဒိန္နံ မဟပ္ဖလန္တိ ဝဒါမီ''တိ။

''ဣတိ ကဏှာသု သေတာသု, ရောဟိဏီသု ဟရီသု ဝါ။
ကမ္မာသာသု သရူပါသု, ဂောသု ပါရေဝတာသု ဝါ။

''ယာသု ကာသုစိ ဧတာသု, ဒန္တော ဇာယတိ ပုင်္ဂဝေါ။
ဓောရယှော ဗလသမ္ပန္နော, ကလျာဏဇဝနိက္ကမော။
တမေဝ ဘာရေ ယုဉ္ဇန္တိ, နာဿ ဝဏ္ဏံ ပရိက္ခရေ။

''ဧဝမေဝံ မနုဿေသု, ယသ္မိံ ကသ္မိဉ္စိ ဇာတိယေ။
ခတ္တိယေ ဗြာဟ္မဏေ ဝေဿေ, သုဒ္ဒေ စဏ္ဍာလပုက္ကုသေ။

‘‘ယာသု ကာသုစိ တောသု၊ ဒန္တော ဇာယတိ သုဗ္ဗတော။
ဓမ္မဋ္ဌော သီလသမ္ပန္နော၊ သစ္စဝါဒီ ဟိရီမနော။

‘‘ပဟီနဇာတိမရဏော၊ ဗ္ရဟ္မစရိယဿ ကေဝလီ။
ပန္နဘာရော ဝိသံယုတ္တော၊ ကတကိစ္စော အနာသဝေါ။

‘‘ပါရဂူ သဗ္ဗဓမ္မာနံ၊ အနုပါဒါယ နိဗ္ဗုတော။
တသ္မိံယေဝ [တသ္မိံ ဝေ (သျာ. ကံ.)] ဝိရဇေ ခေတ္တေ၊ ဝိပုလာ ဟောတိ ဒက္ခိဏာ။

‘‘ဗာလာ စ အဝိဇာနန္တာ၊ ဒုမ္မေဓာ အဿုတာဝိနော။
ဗဟိဒ္ဓါ ဒေန္တိ ဒါနာနိ၊ န ဟိ သန္တေ ဥပါသရေ။

‘‘ယေ စ သန္တေ ဥပါသန္တိ၊ သပ္ပညေ ဓီရသမ္မတေ။
သဒ္ဓါ စ နေသံ သုဂတေ၊ မူလဇာတာ ပတိဋ္ဌိတာ။

‘‘ဒေဝလောကဉ္စ တေ ယန္တိ၊ ကုလေ ဝါ ဣဓ ဇာယရေ။
အနုပုဗ္ဗေန နိဗ္ဗာနံ၊ အဓိဂစ္ဆန္တိ ပဏ္ဍိတာ’’တိ။ သတ္တမံ။

၈. တိကဏ္ဏသုတ္တံ

၅၉. အထ ခေါ တိကဏ္ဏော ဗြာဟ္မဏော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝတာ သဒ္ဓိံ။ပေ.။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခေါ တိကဏ္ဏော ဗြာဟ္မဏော ဘဂဝတော သမ္မုခါ တေဝိဇ္ဇာနံ သုဒံ ဗြာဟ္မဏာနံ ဝဏ္ဏံ ဘာသတိ – ‘‘ဧဝမ္ပိ တေဝိဇ္ဇာ ဗြာဟ္မဏာ, ဣတိပိ တေဝိဇ္ဇာ ဗြာဟ္မဏာ’’တိ။

‘‘ယထာ ကထံ ပန, ဗြာဟ္မဏ, ဗြာဟ္မဏာ ဗြာဟ္မဏံ တေဝိဇ္ဇံ ပညပေန္တီ’’တိ? ‘‘ဣဓ, ဘော ဂေါတမ, ဗြာဟ္မဏော ဥဘတော သုဇာတော ဟောတိ မာတိတော စ ပိတိတော စ, သံသုဒ္ဓဂဟဏိကော ယာဝ သတ္တမာ ပိတာမဟယုဂါ, အက္ခိတ္တော အနုပက္ကုဋ္ဌော ဇာတိဝါဒေန, အဇ္ဈာယကော, မန္တဓရော, တိဏ္ဏံ ဝေဒါနံ ပါရဂူ သနိဃဏ္ဍုကေဋုဘာနံ သာက္ခရပ္ပဘေဒါနံ ဣတိဟာသပဉ္စမာနံ, ပဒကော, ဝေယျာကရဏော, လောကာယတမဟာပုရိသလက္ခဏေသု အနဝယောတိ။ ဧဝံ ခေါ, ဘော ဂေါတမ, ဗြာဟ္မဏာ တေဝိဇ္ဇံ ပညပေန္တီ’’တိ။

‘‘အညထာ ခေါ, ဗြာဟ္မဏ, ဗြာဟ္မဏာ ဗြာဟ္မဏံ တေဝိဇ္ဇံ ပညပေန္တိ, အညထာ စ ပန အရိယဿ ဝိနယေ တေဝိဇ္ဇော ဟောတီ’’တိ။ ‘‘ယထာ ကထံ ပန, ဘော ဂေါတမ, အရိယဿ ဝိနယေ တေဝိဇ္ဇော ဟောတိ? သာဓု မေ ဘဝံ ဂေါတမော တထာ ဓမ္မံ ဒေသေတု ယထာ အရိယဿ ဝိနယေ တေဝိဇ္ဇော ဟောတီ’’တိ။ ‘‘တေန ဟိ, ဗြာဟ္မဏ, သုဏာဟိ, သာဓုကံ မနသိ ကရောဟိ; ဘာသိဿာမီ’’တိ။ ‘‘ဧဝံ, ဘော’’တိ ခေါ တိကဏ္ဏော ဗြာဟ္မဏော ဘဂဝတော ပစ္စဿောသိ။ ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ –

‘‘ဣဓ , ဗြာဟ္မဏ, ဘိက္ခု ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ ဝိဝိစ္စ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ သဝိတက္ကံ သဝိစာရံ ဝိဝေကဇံ ပီတိသုခံ ပဌမံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာ အဇ္ဈတ္တံ သမ္ပသာဒနံ စေတသော ဧကောဒိဘာဝံ အဝိတက္ကံ အဝိစာရံ သမာဓိဇံ ပီတိသုခံ ဒုတိယံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ ပီတိယာ စ ဝိရာဂါ ဥပေက္ခကော စ ဝိဟရတိ သတော စ သမ္ပဇာနော, သုခဉ္စ ကာယေန ပဋိသံဝေဒေတိ ယံ တံ အရိယာ အာစိက္ခန္တိ – ‘ဥပေက္ခကော သတိမာ သုခ ဝိဟာရီ’တိ တတိယံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ သုခဿ စ ပဟာနာ ဒုက္ခဿ စ ပဟာနာ, ပုဗ္ဗေဝ သောမနဿဒောမနဿာနံ အတ္ထင်္ဂမာ အဒုက္ခမသုခံ ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိံ စတုတ္ထံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။

‘‘သော ဧဝံ သမာဟိတေ စိတ္တေ ပရိသုဒ္ဓေ ပရိယောဒာတေ အနင်္ဂဏေ ဝိဂတူပက္ကိလေသေ မုဒုဘူတေ ကမ္မနိယေ ဌိတေ အာနေဉ္ဇပ္ပတ္တေ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏာယ စိတ္တံ အဘိနိန္နာမေတိ။ သော အနေကဝိဟိတံ ပုဗ္ဗေနိဝါ

သံ အနုဿရတိ, သေယျထိဒံ – ဧကမ္ပိ ဇာတိံ ဒွေပိ ဇာတိယော တိဿောပိ ဇာတိယော စတဿောပိ ဇာတိယော ပဉ္စပိ ဇာတိယော ဒသပိ ဇာတိယော ဝီသမ္ပိ ဇာတိယော တိံသမ္ပိ ဇာတိယော စတ္တာရီသမ္ပိ ဇာတိယော ပညာသမ္ပိ ဇာတိယော ဇာတိသတမ္ပိ ဇာတိသဟဿမ္ပိ ဇာတိသတသဟဿမ္ပိ, အနေကေပိ သံဝဋ္ဋကပ္ပေ အနေကေပိ ဝိဝဋ္ဋကပ္ပေ အနေကေပိ သံဝဋ္ဋဝိဝဋ္ဋကပ္ပေ – 'အမုတြာသိံ ဧဝံနာမော ဧဝံဂေါတ္တော ဧဝံဝဏ္ဏော ဧဝမာဟာရော ဧဝံသုခဒုက္ခပ္ပဋိသံဝေဒီ ဧဝမာယုပရိယန္တော, သော တတော စုတော အမုတြ ဥဒပါဒိံ။ တတြာပါသိံ ဧဝံနာမော ဧဝံဂေါတ္တော ဧဝံဝဏ္ဏော ဧဝမာဟာရော ဧဝံသုခဒုက္ခပ္ပဋိသံဝေဒီ ဧဝမာယုပရိယန္တော, သော တတော စုတော ဣဓူပပန္နော'တိ။ ဣတိ သာကာရံ သဥဒ္ဒေသံ အနေကဝိဟိတံ ပုဗ္ဗေနိဝါသံ အနုဿရတိ။ အယမဿ ပဌမာ ဝိဇ္ဇာ အဓိဂတာ ဟောတိ; အဝိဇ္ဇာ ဝိဟတာ, ဝိဇ္ဇာ ဥပ္ပန္နာ; တမော ဝိဟတော, အာလောကော ဥပ္ပန္နော ယထာ တံ အပ္ပမတ္တဿ အာတာပိနော ပဟိတတ္တဿ ဝိဟရတော။

"သော ဧဝံ သမာဟိတေ စိတ္တေ ပရိသုဒ္ဓေ ပရိယောဒာတေ အနင်္ဂဏေ ဝိဂတူပက္ကိလေသေ မုဒုဘူတေ ကမ္မနိယေ ဌိတေ အာနေဉ္ဇပ္ပတ္တေ သတ္တာနံ စုတူပပါတဉာဏာယ စိတ္တံ အဘိနိန္နာမေတိ။ သော ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ ဝိသုဒ္ဓေန အတိက္ကန္တမာနုသကေန သတ္တေ ပဿတိ စဝမာနေ ဥပပဇ္ဇမာနေ ဟီနေ ပဏီတေ သုဝဏ္ဏေ ဒုဗ္ဗဏ္ဏေ, သုဂတေ ဒုဂ္ဂတေ ယထာကမ္မူပဂေ သတ္တေ ပဇာနာတိ – 'ဣမေ ဝတ ဘောန္တော သတ္တာ ကာယဒုစ္စရိတေန သမန္နာဂတာ။ ပေ.။ မနောဒုစ္စရိတေန သမန္နာဂတာ အရိယာနံ ဥပဝါဒကာ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကာ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကမ္မသမာဒါနာ, တေ ကာယဿ ဘေဒာ ပရံ မရဏာ အပာယံ ဒုဂ္ဂတိံ ဝိနိပါတံ နိရယံ ဥပပန္နာ။ ဣမေ ဝါ ပန ဘောန္တော သတ္တာ ကာယသုစရိတေန သမန္နာဂတာ, ဝစီသုစရိတေန သမန္နာဂတာ, မနောသုစရိတေန သမန္နာဂတာ အရိယာနံ အနုပဝါဒကာ သမ္မာဒိဋ္ဌိကာ သမ္မာဒိဋ္ဌိကမ္မသမာဒါနာ, တေ ကာယဿ ဘေဒာ ပရံ မရဏာ သုဂတိံ သဂ္ဂံ လောကံ ဥပပန္နာ'တိ။ ဣတိ ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ ဝိသုဒ္ဓေန အတိက္ကန္တမာနုသကေန သတ္တေ ပဿတိ စဝမာနေ ဥပပဇ္ဇမာနေ ဟီနေ ပဏီတေ သုဝဏ္ဏေ ဒုဗ္ဗဏ္ဏေ, သုဂတေ ဒုဂ္ဂတေ ယထာကမ္မူပဂေ သတ္တေ ပဇာနာတိ။ အယမဿ ဒုတိယာ ဝိဇ္ဇာ အဓိဂတာ ဟောတိ; အဝိဇ္ဇာ ဝိဟတာ, ဝိဇ္ဇာ ဥပ္ပန္နာ; တမော ဝိဟတော, အာလောကော ဥပ္ပန္နော ယထာ တံ အပ္ပမတ္တဿ အာတာပိနော ပဟိတတ္တဿ ဝိဟရတော။

"သော ဧဝံ သမာဟိတေ စိတ္တေ ပရိသုဒ္ဓေ ပရိယောဒာတေ အနင်္ဂဏေ ဝိဂတူပက္ကိလေသေ မုဒုဘူတေ ကမ္မနိယေ ဌိတေ အာနေဉ္ဇပ္ပတ္တေ အာသဝါနံ ခယဉာဏာယ စိတ္တံ အဘိနိန္နာမေတိ။ သော 'ဣဒံ ဒုက္ခ'န္တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ, 'အယံ ဒုက္ခသမုဒယော'တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ, 'အယံ ဒုက္ခနိရောဓော'တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ, 'အယံ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ'တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ; 'ဣမေ အာသဝါ'တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ, 'အယံ အာသဝသမုဒယော'တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ, 'အယံ အာသဝနိရောဓော'တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ, 'အယံ အာသဝနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ'တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ။ တဿ ဧဝံ ဇာနတော ဧဝံ ပဿတော ကာမာသဝါပိ စိတ္တံ ဝိမုစ္စတိ, ဘဝါသဝါပိ စိတ္တံ ဝိမုစ္စတိ, အဝိဇ္ဇာသဝါပိ စိတ္တံ ဝိမုစ္စတိ; ဝိမုတ္တသ္မိံ ဝိမုတ္တမိတိ ဉာဏံ ဟောတိ။ 'ခီဏာ ဇာတိ, ဝုသိတံ ဗြဟ္မစရိယံ, ကတံ ကရဏီယံ, နာပရံ ဣတ္ထတ္တာယာ'တိ ပဇာနာတိ။ အယမဿ တတိယာ ဝိဇ္ဇာ အဓိဂတာ ဟောတိ; အဝိဇ္ဇာ ဝိဟတာ, ဝိဇ္ဇာ ဥပ္ပန္နာ; တမော ဝိဟတော, အာလောကော ဥပ္ပန္နော ယထာ တံ အပ္ပမတ္တဿ အာတာပိနော ပဟိတတ္တဿ ဝိဟရတော"တိ။

"အနုစ္စာဝစသီလဿ၊ နိပကဿ စ ဈာယိနော။
စိတ္တံ ယဿ ဝသီဘူတံ၊ ဧကဂ္ဂံ သုသမာဟိတံ။

"တံ ဝေ တမောနုဒံ ဓီရံ၊ တေဝိဇ္ဇံ မစ္စုဟာယိနံ။
ဟိတံ ဒေဝမနုဿာနံ၊ အာဟု သဗ္ဗပ္ပဟာယိနံ။

"တီဟိ ဝိဇ္ဇာဟိ သမ္ပန္နံ၊ အသမ္မူဠ္ဟဝိဟာရိနံ။
ဗုဒ္ဓံ အန္တိမဒေဟိနံ [အန္တိမသာရီရံ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ၊ တံ နမဿန္တိ ဂေါတမံ။

[ဓ. ပ. ၄၂၃; ဣတိဝု. ၉၉] "ပုဗ္ဗေနိဝါသံ ယော ဝေဒီ၊ သဂ္ဂါပါယဉ္စ ပဿတိ။

အထော ဇာတိက္ခယံ ပတ္တော၊ အဘိညာဝေါသိတော မုနိ။

‘‘တေဟိ တီဟိ ဝိဇ္ဇာဟိ၊ တေဝိဇ္ဇော ဟောတိ ဗြာဟ္မဏော။
တမဟံ ဝဒါမိ တေဝိဇ္ဇံ၊ နာညံ လပိတလာပန’’န္တိ။

‘‘ဧဝံ ခော, ဗြာဟ္မဏ, အရိယဿ ဝိနယေ တေဝိဇ္ဇော ဟောတီ’’တိ။ ‘‘အညထာ, ဘော ဂောတမ, ဗြာဟ္မဏာနံ တေဝိဇ္ဇော, အညထာ စ ပန အရိယဿ ဝိနယေ တေဝိဇ္ဇော ဟောတိ။ ဣမဿ စ ပန, ဘော ဂောတမ, အရိယဿ ဝိနယေ တေဝိဇ္ဇဿ ဗြာဟ္မဏာနံ တေဝိဇ္ဇော ကလံ နာဂ္ဃတိ သောဠသိံ’’။

‘‘အဘိက္ကန္တံ, ဘော ဂောတမ။ပေ.။ ဥပာသကံ မံ ဘဝံ ဂောတမော ဓာရေတု အဇ္ဇတဂ္ဂေ ပါဏုပေတံ သရဏံ ဂတ’’န္တိ။ အဋ္ဌမံ။

၉. ဇာဏုဿောဏိသုတ္တံ

၆၀. အထ ခော ဇာဏုဿောဏိ ဗြာဟ္မဏော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝတာ သဒ္ဓိံ။ပေ.။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခော ဇာဏုဿောဏိ ဗြာဟ္မဏော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – ‘‘ယဿဿု, ဘော ဂောတမ, ယညော ဝါ သဒ္ဓံ ဝါ ထာလိပါကော ဝါ ဒေယျဓမ္မံ ဝါ, တေဝိဇ္ဇေသု ဗြာဟ္မဏေသု ဒါနံ ဒဒေယျာ’’တိ။ ‘‘ယထာ ကထံ ပန, ဗြာဟ္မဏ, ဗြာဟ္မဏာ တေဝိဇ္ဇံ ပညပေန္တီ’’တိ? ‘‘ဣဓ ခော, ဘော ဂောတမ, ဗြာဟ္မဏော ဥဘတော သုဇာတော ဟောတိ မာတိတော စ ပိတိတော စ သံသုဒ္ဓဂဟဏိကော ယာဝ သတ္တမာ ပိတာမဟယုဂါ အက္ခိတ္တော အနုပက္ကုဋ္ဌော ဇာတိဝါဒေန, အဇ္ဈာယကော မန္တဓရော, တိဏ္ဏံ ဝေဒါနံ ပါရဂူ သနိဃဏ္ဍုကေဋုဘာနံ သာက္ခရပ္ပဘေဒါနံ ဣတိဟာသပဉ္စမာနံ, ပဒကော, ဝေယျာကရဏော, လောကာယတမဟာပုရိသလက္ခဏေသု အနဝယောတိ။ ဧဝံ ခော, ဘော ဂောတမ, ဗြာဟ္မဏာ တေဝိဇ္ဇံ ပညပေန္တီ’’တိ။

‘‘အညထာ ခော, ဗြာဟ္မဏ, ဗြာဟ္မဏာ ဗြာဟ္မဏံ တေဝိဇ္ဇံ ပညပေန္တိ, အညထာ စ ပန အရိယဿ ဝိနယေ တေဝိဇ္ဇော ဟောတီ’’တိ။ ‘‘ယထာ ကထံ ပန, ဘော ဂောတမ, အရိယဿ ဝိနယေ တေဝိဇ္ဇော ဟောတိ? သာဓု မေ ဘဝံ ဂောတမော တထာ ဓမ္မံ ဒေသေတု ယထာ အရိယဿ ဝိနယေ တေဝိဇ္ဇော ဟောတီ’’တိ ။ ‘‘တေန ဟိ, ဗြာဟ္မဏ, သုဏာဟိ , သာဓုကံ မနသိ ကရောဟိ; ဘာသိဿာမီ’’တိ ။ ‘‘ဧဝံ, ဘော’’တိ ခော ဇာဏုဿောဏိ ဗြာဟ္မဏော ဘဂဝတော ပစ္စဿောသိ။ ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ –

‘‘ဣဓ ပန, ဗြာဟ္မဏ, ဘိက္ခု ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ။ပေ.။ စတုတ္ထံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။

‘‘သော ဧဝံ သမာဟိတေ စိတ္တေ ပရိသုဒ္ဓေ ပရိယောဒာတေ အနင်္ဂဏေ ဝိဂတူပက္ကိလေသေ မုဒုဘူတေ ကမ္မနိယေ ဌိတေ အာနေဉ္ဇပ္ပတ္တေ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏာယ စိတ္တံ အဘိနိန္နာမေတိ။ သော အနေကဝိဟိတံ ပုဗ္ဗေနိဝါသံ အနုဿရတိ, သေယျထိဒံ – ဧကမ္ပိ ဇာတိံ ဒွေပိ ဇာတိယော။ပေ.။ ဣတိ သာကာရံ သဥဒ္ဒေသံ အနေကဝိဟိတံ ပုဗ္ဗေနိဝါသံ အနုဿရတိ။ အယမဿ ပဌမာ ဝိဇ္ဇာ အဓိဂတာ ဟောတိ; အဝိဇ္ဇာ ဝိဟတာ, ဝိဇ္ဇာ ဥပ္ပန္နာ; တမော ဝိဟတော, အာလောကော ဥပ္ပန္နော ယထာ တံ အပ္ပမတ္တဿ အာတာပိနော ပဟိတတ္တဿ ဝိဟရတော။

‘‘သော ဧဝံ သမာဟိတေ စိတ္တေ ပရိသုဒ္ဓေ ပရိယောဒာတေ အနင်္ဂဏေ ဝိဂတူပက္ကိလေသေ မုဒုဘူတေ ကမ္မနိယေ ဌိတေ အာနေဉ္ဇပ္ပတ္တေ သတ္တာနံ စုတူပပါတဉာဏာယ စိတ္တံ အဘိနိန္နာမေတိ။ သော ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ ဝိသုဒ္ဓေန အတိက္ကန္တမာနုသကေန။ပေ.။ ယထာကမ္မူပဂေ သတ္တေ ပဇာနာတိ။ အယမဿ ဒုတိယာ ဝိဇ္ဇာ အဓိဂတာ ဟောတိ; အဝိဇ္ဇာ ဝိဟတာ, ဝိဇ္ဇာ ဥပ္ပန္နာ; တမော ဝိဟတော, အာလောကော ဥပ္ပန္နော ယထာ တံ အပ္ပမတ္တဿ အာတာပိနော ပဟိတတ္တဿ ဝိဟရတော။

‘‘သော ဧဝံ သမာဟိတေ စိတ္တေ ပရိသုဒ္ဓေ ပရိယောဒာတေ အနင်္ဂဏေ ဝိဂတူပက္ကိလေသေ မုဒုဘူတေ ကမ္မနိယေ ဌိတေ အာနေဉ္ဇပ္ပတ္တေ အာသဝါနံ ခယဉာဏာယ စိတ္တံ အဘိနိန္နာမေတိ။ သော ‘ဣဒံ ဒုက္ခ’န္တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာ

တိ။ပေ.။ ‘အယံ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ’တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ; ‘ဣမေ အာသဝါ’တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ။ပေ.။ ‘အယံ အာသဝနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ’တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ။ တဿ ဧဝံ ဇာနတော ဧဝံ ပဿတော ကာမာသဝါပိ စိတ္တံ ဝိမုစ္စတိ, ဘဝါသဝါပိ စိတ္တံ ဝိမုစ္စတိ, အဝိဇ္ဇာသဝါပိ စိတ္တံ ဝိမုစ္စတိ; ဝိမုတ္တသ္မိံ ဝိမုတ္တမိတိ ဉာဏံ ဟောတိ။ ‘ခီဏာ ဇာတိ, ဝုသိတံ ဗြဟ္မစရိယံ, ကတံ ကရဏီယံ, နာပရံ ဣတ္ထတ္တာယာ’တိ ပဇာနာတိ။ အယမဿ တတိယာ ဝိဇ္ဇာ အဓိဂတာ ဟောတိ; အဝိဇ္ဇာ ဝိဟတာ, ဝိဇ္ဇာ ဥပ္ပန္နာ; တမော ဝိဟတော , အာလောကော ဥပ္ပန္နော ယထာ တံ အပ္ပမတ္တဿ အာတာပိနော ပဟိတတ္တဿ ဝိဟရတော”တိ။

“ယော သီလဗ္ဗတသမ္ပန္နော၊ ပဟိတတ္တော သမာဟိတော။
စိတ္တံ ယဿ ဝသီဘူတံ၊ ဧကဂ္ဂံ သုသမာဟိတံ။

[ဓ. ပ. ၄၂၃; ဣတိဝု. ၉၉] “ပုဗ္ဗေနိဝါသံ ယော ဝေဒီ၊ သဂ္ဂာပာယဉ္စ ပဿတိ။
အထော ဇာတိက္ခယံ ပတ္တော၊ အဘိညာဝောသိတော မုနိ။

“ဧတာဟိ တီဟိ ဝိဇ္ဇာဟိ၊ တေဝိဇ္ဇော ဟောတိ ဗြာဟ္မဏော။
တမဟံ ဝဒါမိ တေဝိဇ္ဇံ၊ နာညံ လပိတလာပန”န္တိ။

“ဧဝံ ခော, ဗြာဟ္မဏ, အရိယဿ ဝိနယေ တေဝိဇ္ဇော ဟောတီ”တိ။ “အညထာ, ဘော ဂောတမ, ဗြာဟ္မဏာနံ တေဝိဇ္ဇော, အညထာ စ ပန အရိယဿ ဝိနယေ တေဝိဇ္ဇော ဟောတိ။ ဣမဿ စ, ဘော ဂောတမ, အရိယဿ ဝိနယေ တေဝိဇ္ဇဿ ဗြာဟ္မဏာနံ တေဝိဇ္ဇော ကလံ နာဂ္ဃတိ သောဠသိံ”။

“အဘိက္ကန္တံ, ဘော ဂောတမ။ပေ.။ ဥပါသကံ မံ ဘဝံ ဂောတမော ဓာရေတု အဇ္ဇတဂ္ဂေ ပါဏုပေတံ သရဏံ ဂတ”န္တိ။ နဝမံ။

၁၀. သင်္ဂါရဝသုတ္တံ

၆၁. အထ ခော သင်္ဂါရဝေါ ဗြာဟ္မဏော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝတာ သဒ္ဓိံ သမ္မောဒိ။ သမ္မောဒနီယံ ကထံ သာရဏီယံ ဝီတိသာရေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခော သင်္ဂါရဝေါ ဗြာဟ္မဏော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – “မယမဿု, ဘော ဂောတမ, ဗြာဟ္မဏာ နာမ။ ယညံ ယဇာမပိ ယဇာပေမပိ။ တတြ, ဘော ဂောတမ, ယော စေဝ ယဇတိ [ယော စေဝ ယညံ ယဇတိ (သျာ. ကံ.)] ယော စ ယဇာပေတိ သဗ္ဗေ တေ အနေကသာရီရိကံ ပုညပ္ပဋိပဒံ ပဋိပန္နာ ဟောန္တိ, ယဒိဒံ ယညာဓိကရဏံ။ ယော ပနာယံ, ဘော ဂောတမ, ယဿ ဝါ တဿ ဝါ ကုလာ အဂါရသ္မာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇိတော ဧကမတ္တာနံ ဒမေတိ, ဧကမတ္တာနံ သမေတိ, ဧကမတ္တာနံ ပရိနိဗ္ဗာပေတိ, ဧဝမဿာယံ ဧကသာရီရိကံ ပုညပ္ပဋိပဒံ ပဋိပန္နော ဟောတိ, ယဒိဒံ ပဗ္ဗဇ္ဇာဓိကရဏ”န္တိ။

“တေန ဟိ, ဗြာဟ္မဏ, တညေဝေတ္ထ ပဋိပုစ္ဆိဿာမိ။ ယထာ တေ ခမေယျ တထာ နံ ဗျာကရေယျာသိ။ တံ ကိံ မညသိ, ဗြာဟ္မဏ, ဣဓ တထာဂတော လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နော သုဂတော လောကဝိဒူ အနုတ္တရော ပုရိသဒမ္မသာရထိ သတ္ထာ ဒေဝမနုဿာနံ ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ။ သော ဧဝမာဟ – ‘ဧထာယံ မဂ္ဂေါ အယံ ပဋိပဒါ ယထာပဋိပန္နော အဟံ အနုတ္တရံ ဗြဟ္မစရိယောဂဓံ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ပဝေဒေမိ; ဧထ [ဧတံ (က.)], တုမှေပိ တထာ ပဋိပဇ္ဇထ, ယထာပဋိပန္နာ တုမှေပိ အနုတ္တရံ ဗြဟ္မစရိယောဂဓံ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရိဿထာ’တိ။ ဣတိ အယဉ္စေဝ [သယံ စေဝ (က.)] သတ္ထာ ဓမ္မံ ဒေသေတိ, ပရေ စ တထတ္တာယ ပဋိပဇ္ဇန္တိ, တာနိ ခော ပန ဟောန္တိ အနေကာနိပိ သတာနိ အနေကာနိပိ သဟဿာနိ အနေကာနိပိ သတသဟဿာနိ။

“တံ ကိံ မညသိ, ဗြာဟ္မဏ, ဣစ္စာယံ ဧဝံ သန္တေ ဧကသာရီရိကာ ဝါ ပုညပ္ပဋိပဒါ ဟောတိ အနေကသာရီရိကာ ဝါ, ယဒိဒံ ပဗ္ဗဇ္ဇာဓိကရဏ”န္တိ? “ဣစ္စာယမ္ပိ [ဣစ္စာယန္တေ (က.)] , ဘော ဂောတမ, ဧဝံ သန္တေ အနေကသာရီရိကာ ပုညပ္ပဋိပဒါ ဟောတိ, ယဒိဒံ ပဗ္ဗဇ္ဇာဓိကရဏ”န္တိ။

ဧဝံ ဝုတ္တေ အာယသ္မာ အာနန္ဒော သင်္ဂာရဝံ ဗြာဟ္မဏံ ဧတဒဝေါစ – ''ကြမာသံ တေ, ဗြာဟ္မဏ, ဒွိန္နံ ပဋိပဒါနံ ကတမာ ပဋိပဒါ ခမတိ အပ္ပဋ္ဌတရာ စ အပ္ပသမာရမ္ဘတရာ စ မဟပ္ဖလတရာ စ မဟာနိသံသတရာ စာ''တိ? ဧဝံ ဝုတ္တေ သင်္ဂါရဝေါ ဗြာဟ္မဏော အာယသ္မန္တံ အာနန္ဒံ ဧတဒဝေါစ – ''သေယျထာပိ ဘဝံ ဂေါတမော ဘဝံ စာနန္ဒော။ ဧတေ မေ ပုဇ္ဇာ, ဧတေ မေ ပါသံသာ''တိ။

ဒုတိယမ္ပိ ခေါ အာယသ္မာ အာနန္ဒော သင်္ဂါရဝံ ဗြာဟ္မဏံ ဧတဒဝေါစ – ''န ခေါ တျာဟံ, ဗြာဟ္မဏ, ဧဝံ ပုစ္ဆာမိ – 'ကေ တ တေ ပုဇ္ဇာ ကေ တ တေ ပါသံသာ'တိ? ဧဝံ ခေါ တျာဟံ, ဗြာဟ္မဏ, ပုစ္ဆာမိ – 'ကြမာသံ တေ, ဗြာဟ္မဏ, ဒွိန္နံ ပဋိပဒါနံ ကတမာ ပဋိပဒါ ခမတိ အပ္ပဋ္ဌတရာ စ အပ္ပသမာရမ္ဘတရာ စ မဟပ္ဖလတရာ စ မဟာနိသံသတရာ စာ'''တိ? ဒုတိယမ္ပိ ခေါ သင်္ဂါရဝေါ ဗြာဟ္မဏော အာယသ္မန္တံ အာနန္ဒံ ဧတဒဝေါစ – ''သေယျထာပိ ဘဝံ ဂေါတမော ဘဝံ စာနန္ဒော။ ဧတေ မေ ပုဇ္ဇာ, ဧတေ မေ ပါသံသာ''တိ။

တတိယမ္ပိ ခေါ အာယသ္မာ အာနန္ဒော သင်္ဂါရဝံ ဗြာဟ္မဏံ ဧတဒဝေါစ – ''န ခေါ တျာဟံ, ဗြာဟ္မဏ, ဧဝံ ပုစ္ဆာမိ – 'ကေ တ တေ ပုဇ္ဇာ ကေ တ တေ ပါသံသာ'တိ? ဧဝံ ခေါ တျာဟံ, ဗြာဟ္မဏ, ပုစ္ဆာမိ – 'ကြမာသံ တေ, ဗြာဟ္မဏ, ဒွိန္နံ ပဋိပဒါနံ ကတမာ ပဋိပဒါ ခမတိ အပ္ပဋ္ဌတရာ စ အပ္ပသမာရမ္ဘတရာ စ မဟပ္ဖလတရာ စ မဟာနိသံသတရာ စာ'''တိ? တတိယမ္ပိ ခေါ သင်္ဂါရဝေါ ဗြာဟ္မဏော အာယသ္မန္တံ အာနန္ဒံ ဧတဒဝေါစ – ''သေယျထာပိ ဘဝံ ဂေါတမော ဘဝံ စာနန္ဒော။ ဧတေ မေ ပုဇ္ဇာ, ဧတေ မေ ပါသံသာ''တိ။

အထ ခေါ ဘဂဝတော ဧတဒဟောသိ – ''ယာဝ တတိယမ္ပိ ခေါ သင်္ဂါရဝေါ ဗြာဟ္မဏော အာနန္ဒေန သဟဓမ္မိကံ ပဉှံ ပုဋ္ဌော သံသာဒေတိ [မ. နိ. ၁.၃၃၇] နော ဝိဿဇ္ဇေတိ။ ယံနူနာဟံ ပရိမောစေယျ''န္တိ။ အထ ခေါ ဘဂဝါ သင်္ဂါရဝံ ဗြာဟ္မဏံ ဧတဒဝေါစ – ''ကာ နွဇ္ဇ, ဗြာဟ္မဏ, ရာဇန္တေပုရေ ရာဇပုရိသာနံ [ရာဇပရိသာယံ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] သန္နိသိန္နာနံ သန္နိပတိတာနံ အန္တရာကထာ ဥဒပါဒီ''တိ? ''အယံ ခွဇ္ဇ, ဘော ဂေါတမ, ရာဇန္တေပုရေ ရာဇပုရိသာနံ သန္နိသိန္နာနံ သန္နိပတိတာနံ အန္တရာကထာ ဥဒပါဒိ – 'ပုဗ္ဗေ သုဒံ အပ္ပတရာ စေဝ ဘိက္ခူ အဟေသုံ ဗဟုတရာ စ ဥတ္တရိ မနုဿဓမ္မာ ဣဒ္ဓိပါဋိဟာရိယံ ဒဿေသုံ; ဧတရဟိ ပန ဗဟုတရာ စေဝ ဘိက္ခူ အပ္ပတရာ စ ဥတ္တရိ မနုဿဓမ္မာ ဣဒ္ဓိပါဋိဟာရိယံ ဒဿေန္တီ'တိ။ အယံ ခွဇ္ဇ, ဘော ဂေါတမ, ရာဇန္တေပုရေ ရာဇပုရိသာနံ သန္နိသိန္နာနံ သန္နိပတိတာနံ အန္တရာကထာ ဥဒပါဒီ''တိ။

[ပဋိ. မ. ၃.၃၀; ဒီ. နိ. ၁.၄၈၁] ''တီဏိ ခေါ ဣမာနိ, ဗြာဟ္မဏ, ပါဋိဟာရိယာနိ။ ကတမာနိ တီဏိ? ဣဒ္ဓိပါဋိဟာရိယံ, အာဒေသနာပါဋိဟာရိယံ , အနုသာသနီပါဋိဟာရိယံ။ ကတမဉ္စ, ဗြာဟ္မဏ, ဣဒ္ဓိပါဋိဟာရိယံ? ဣဓ, ဗြာဟ္မဏ, ဧကစ္စော အနေကဝိဟိတံ ဣဒ္ဓိဝိဓံ ပစ္စနုဘောတိ – 'ဧကောပိ ဟုတွာ ဗဟုဓာ ဟောတိ, ဗဟုဓာပိ ဟုတွာ ဧကော ဟောတိ; အာဝိဘာဝံ, တိရောဘာဝံ; တိရောကုဋ္ဋံ တိရောပါကာရံ တိရောပဗ္ဗတံ အသဇ္ဇမာနော ဂစ္ဆတိ, သေယျထာပိ အာကာသေ; ပထဝိယာပိ ဥမ္မုဇ္ဇနိမုဇ္ဇံ ကရောတိ, သေယျထာပိ ဥဒကေ; ဥဒကေပိ အဘိဇ္ဇမာနေ ဂစ္ဆတိ, သေယျထာပိ ပထဝိယံ; အာကာသေပိ ပလ္လင်္ကေန ကမတိ, သေယျထာပိ ပက္ခီ သကုဏော; ဣမေပိ စန္ဒိမသူရိယေ ဧဝံမဟိဒ္ဓိကေ ဧဝံမဟာနုဘာဝေ ပါဏိနာ ပရိမသတိ [ပရာမသတိ (ဒီ. နိ. ၁.၄၈၄; ပဋိ. မ. ၁.၁၀၂)] ပရိမဇ္ဇတိ, ယာဝ ဗြဟ္မလောကာပိ ကာယေန ဝသံ ဝတ္တေတိ'။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ, ဗြာဟ္မဏ, ဣဒ္ဓိပါဋိဟာရိယံ ။

''ကတမဉ္စ, ဗြာဟ္မဏ, အာဒေသနာပါဋိဟာရိယံ? ဣဓ, ဗြာဟ္မဏ, ဧကစ္စော နိမိတ္တေန အာဒိသတိ – 'ဧဝမ္ပိ တေ မနော, ဣတ္ထမ္ပိ တေ မနော, ဣတိပိ တေ စိတ္တ'န္တိ။ သော ဗဟုံ စေပိ အာဒိသတိ တထေဝ တံ ဟောတိ, နော အညထာ။

''ဣဓ ပန, ဗြာဟ္မဏ, ဧကစ္စော န ဟေဝ ခေါ နိမိတ္တေန အာဒိသတိ , အပိ စ ခေါ မနုဿာနံ ဝာ အမနုဿာနံ ဝာ ဒေဝတာနံ ဝာ သဒ္ဒံ သုတွာ အာဒိသတိ – 'ဧဝမ္ပိ တေ မနော, ဣတ္ထမ္ပိ တေ မနော, ဣတိပိ တေ စိတ္တ'န္တိ။ သော ဗဟုံ စေပိ အာဒိသတိ တထေဝ တံ ဟောတိ, နော အညထာ။

''ဣဓ ပန, ဗြာဟ္မဏ, ဧကစ္စော န ဟေဝ ခေါ နိမိတ္တေန အာဒိသတိ နပိ မနုဿာနံ ဝာ အမနုဿာနံ ဝာ ဒေဝတာနံ ဝာ သဒ္ဒံ သုတွာ အာဒိသတိ, အပိ စ ခေါ ဝိတက္ကယတော ဝိစာရယတော ဝိတက္ကဝိပ္ဖာရသဒ္ဒံ သုတွာ အာဒိသတိ –

‘ဧဝမ္ပိ တေ မနော, ဣတ္ထမ္ပိ တေ မနော, ဣတိပိ တေ စိတ္တ’န္တိ။ သော ဗဟုံ စေပိ အာဒိသတိ တထေဝ တံ ဟောတိ, နော အညထာ။

“ဣဓ ပန, ဗြာဟ္မဏ, ဧကစ္စော န ဟေဝ ခော နိမိတ္တေန အာဒိသတိ, နပိ မနုဿာနံ ဝါ အမနုဿာနံ ဝါ ဒေဝတာနံ ဝါ သဒ္ဒံ သုတွာ အာဒိသတိ, နပိ ဝိတက္ကယတော ဝိစာရယတော ဝိတက္ကဝိပ္ဖာရသဒ္ဒံ သုတွာ အာဒိသတိ, အပိ စ ခော အဝိတက္ကံ အဝိစာရံ သမာဓိံ သမာပန္နဿ စေတသာ စေတော ပရိစ္စ ပဇာနာတိ – ‘ယထာ ဣမဿ ဘောတော မနောသင်္ခါရာ ပဏိဟိတာ ဣမဿ စိတ္တဿ အနန္တရာ အမုံ နာမ ဝိတက္ကံ ဝိတက္ကေဿတီ’တိ။ သော ဗဟုံ စေပိ အာဒိသတိ တထေဝ တံ ဟောတိ, နော အညထာ။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ, ဗြာဟ္မဏ, အာဒေသနာပာဋိဟာရိယံ။

“ကတမဉ္စ, ဗြာဟ္မဏ, အနုသာသနီပာဋိဟာရိယံ? ဣဓ, ဗြာဟ္မဏ, ဧကစ္စော ဧဝမနုသာသတိ – ‘ဧဝံ ဝိတက္ကေထ, မာ ဧဝံ ဝိတက္ကယိတ္ထ; ဧဝံ မနသိ ကရောထ, မာ ဧဝံ မနသာကတ္ထ; ဣဒံ ပဇဟထ, ဣဒံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရထာ’တိ။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ, ဗြာဟ္မဏ, အနုသာသနီပာဋိဟာရိယံ။ ဣမာနိ ခော, ဗြာဟ္မဏ, တီဏိ ပာဋိဟာရိယာနိ။ ဣမေသံ တေ, ဗြာဟ္မဏ, တိဏ္ဏံ ပာဋိဟာရိယာနံ ကတမံ ပာဋိဟာရိယံ ခမတိ အဘိက္ကန္တတရဉ္စ ပဏီတတရဉ္စာ”တိ?

“တတြ, ဘော ဂောတမ, ယဒိဒံ [ယမိဒံ (သျာ. ကံ. ပီ.)] ပာဋိဟာရိယံ ဣဓေကစ္စော အနေကဝိဟိတံ ဣဒ္ဓိဝိဓံ ပစ္စနုဘောတိ။ပေ.။ ယာဝ ဗြဟ္မလောကာပိ ကာယေန ဝသံ ဝတ္တေတိ, ဣဒံ, ဘော ဂောတမ, ပာဋိဟာရိယံ ယောဝ [ယော စ (သျာ. ကံ. ပီ. က.)] နံ ကရောတိ သောဝ [သော စ (သျာ. ကံ ပီ. က.)] နံ ပဋိသံဝေဒေတိ, ယောဝ [ယော စ (သျာ. ကံ. ပီ. က.)] နံ ကရောတိ တဿေဝ [တဿမေဝ (သီ. က.), တဿ စေဝ (သျာ. ကံ. ပီ.)] တံ ဟောတိ။ ဣဒံ မေ, ဘော ဂောတမ, ပာဋိဟာရိယံ မာယာသဟဓမ္မရူပံ ဝိယ ခာယတိ။

“ယမ္ပိဒံ, ဘော ဂောတမ, ပာဋိဟာရိယံ ဣဓေကစ္စော နိမိတ္တေန အာဒိသတိ – ‘ဧဝမ္ပိ တေ မနော, ဣတ္ထမ္ပိ တေ မနော, ဣတိပိ တေ စိတ္တ’န္တိ, သော ဗဟုံ စေပိ အာဒိသတိ တထေဝ တံ ဟောတိ, နော အညထာ။ ဣဓ ပန, ဘော ဂောတမ, ဧကစ္စော န ဟေဝ ခော နိမိတ္တေန အာဒိသတိ, အပိ စ ခော မနုဿာနံ ဝါ အမနုဿာနံ ဝါ ဒေဝတာနံ ဝါ သဒ္ဒံ သုတွာ အာဒိသတိ။ပေ.။ နပိ မနုဿာနံ ဝါ အမနုဿာနံ ဝါ ဒေဝတာနံ ဝါ သဒ္ဒံ သုတွာ အာဒိသတိ, အပိ စ ခော ဝိတက္ကယတော ဝိစာရယတော ဝိတက္ကဝိပ္ဖာရသဒ္ဒံ သုတွာ အာဒိသတိ။ပေ.။ နပိ ဝိတက္ကယတော ဝိစာရယတော ဝိတက္ကဝိပ္ဖာရသဒ္ဒံ သုတွာ အာဒိသတိ, အပိ စ ခော အဝိတက္ကံ အဝိစာရံ သမာဓိံ သမာပန္နဿ စေတသာ စေတော ပရိစ္စ ပဇာနာတိ – ‘ယထာ ဣမဿ ဘောတော မနောသင်္ခါရာ ပဏိဟိတာ ဣမဿ စိတ္တဿ အနန္တရာ အမုပ္ပံ နာမ ဝိတက္ကံ ဝိတက္ကေဿတီ’တိ, သော ဗဟုံ စေပိ အာဒိသတိ တထေဝ တံ ဟောတိ, နော အညထာ။ ဣဒမ္ပိ, ဘော ဂောတမ, ပာဋိဟာရိယံ ယောဝ နံ ကရောတိ သောဝ နံ ပဋိသံဝေဒေတိ, ယောဝ နံ ကရောတိ တဿေဝ တံ ဟောတိ။ ဣဒမ္ပိ မေ, ဘော ဂောတမ, ပာဋိဟာရိယံ မာယာသဟဓမ္မရူပံ ဝိယ ခာယတိ။

“ယဉ္စ ခော ဣဒံ, ဘော ဂောတမ, ပာဋိဟာရိယံ ဣဓေကစ္စော ဧဝံ အနုသာသတိ – ‘ဧဝံ ဝိတက္ကေထ, မာ ဧဝံ ဝိတက္ကယိတ္ထ; ဧဝံ မနသိ ကရောထ, မာ ဧဝံ မနသာကတ္ထ; ဣဒံ ပဇဟထ, ဣဒံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရထာ’တိ။ ဣဒမေဝ, ဘော ဂောတမ, ပာဋိဟာရိယံ ခမတိ ဣမေသံ တိဏ္ဏံ ပာဋိဟာရိယာနံ အဘိက္ကန္တတရဉ္စ ပဏီတတရဉ္စ။

“အစ္ဆရိယံ, ဘော ဂောတမ, အဗ္ဘုတံ, ဘော ဂောတမ! ယာဝသုဘာသိတမိဒံ ဘောတာ ဂောတမေန ဣမေဟိ စ မယံ တီဟိ ပာဋိဟာရိယေဟိ သမန္နာဂတံ ဘဝန္တံ ဂောတမံ ဓာရေမ။ ဘဝဉှိ ဂောတမော အနေကဝိဟိတံ ဣဒ္ဓိဝိဓံ ပစ္စနုဘောတိ။ပေ.။ ယာဝ ဗြဟ္မလောကာပိ ကာယေန ဝသံ ဝတ္တေတိ, ဘဝဉှိ ဂောတမော အဝိတက္ကံ အဝိစာရံ သမာဓိံ သမာပန္နဿ စေတသာ စေတော ပရိစ္စ ပဇာနာတိ – ‘ယထာ ဣမဿ ဘောတော မနောသင်္ခါရာ ပဏိဟိတာ ဣမဿ စိတ္တဿ အနန္တရာ အမုံ နာမ ဝိတက္ကံ ဝိတက္ကေဿတီ’တိ။ ဘဝဉှိ ဂောတမော ဧဝမနုသာသတိ – ‘ဧဝံ ဝိတက္ကေထ, မာ ဧဝံ ဝိတက္ကယိတ္ထ; ဧဝံ မနသိ ကရောထ, မာ ဧဝံ မနသာကတ္ထ; ဣဒံ ပဇဟထ, ဣဒံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရထာ’”တိ။

“အဒ္ဓာ ခော တျာဟံ, ဗြာဟ္မဏ, အာသဇ္ဇ ဥပနီယ ဝါစာ ဘာသိတာ; အပိ စ တျာဟံ ဗျာကရိဿာမိ။ အဟဉှိ, ဗြာဟ္မဏ, အနေကဝိဟိတံ ဣဒ္ဓိဝိဓံ ပစ္စနုဘောမိ။ပေ.။ ယာဝ ဗြဟ္မလောကာပိ ကာယေန ဝသံ ဝတ္တေမိ။ အဟ

ဥပဟိ , ဗြာဟ္မဏ, အဝိတက္ကံ အဝိစာရံ သမာဓိံ သမာပန္နဿ စေတသာ စေတော ပရိစ္စ ပဇာနာမိ – ‘ယထာ ဣမဿ ဘောတော မနောသင်္ခါရာ ပဏိဟိတာ, ဣမဿ စိတ္တဿ အနန္တရာ အမုံ နာမ ဝိတက္ကံ ဝိတက္ကေဿတီ’တိ။ အဟဥပဟိ, ဗြာဟ္မဏ, ဧဝမနုသာသာမိ – ‘ဧဝံ ဝိတက္ကေထ, မာ ဧဝံ ဝိတက္ကယိတ္ထ; ဧဝံ မနသိ ကရောထ, မာ ဧဝံ မနသာကတ္ထ; ဣဒံ ပဇဟထ, ဣဒံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရထာ’’’တိ။

‘‘အတ္ထိ ပန, ဘော ဂောတမ, အညော ဧကဘိက္ခုပိ ယော ဣမေဟိ တီဟိ ပာဋိဟာရိယေဟိ သမန္နာဂတော, အညတြ ဘောတာ ဂောတမေနာ’’တိ? ‘‘န ခော, ဗြာဟ္မဏ, ဧကံယေဝ သတံ န ဒွေ သတာနိ န တီဏိ သတာနိ န စတ္တာရိ သတာနိ န ပဉ္စ သတာနိ, အထ ခော ဘိယျောဝ, ယေ [တေ (က.) ပဿ မ. နိ. ၂.၁၉၅] ဘိက္ခူ ဣမေဟိ တီဟိ ပာဋိဟာရိယေဟိ သမန္နာဂတာ’’တိ။ ‘‘ကဟံ ပန, ဘော ဂောတမ, ဧတရဟိ တေ ဘိက္ခူ ဝိဟရန္တီ’’တိ? ‘‘ဣမသ္မိံယေဝ ခော, ဗြာဟ္မဏ, ဘိက္ခုသင်္ဃေ’’တိ။

‘‘အဘိက္ကန္တံ, ဘော ဂောတမ, အဘိက္ကန္တံ, ဘော ဂောတမ! သေယျထာပိ ဘော ဂောတမ, နိက္ကုဇ္ဇိတံ ဝါ ဥက္ကုဇ္ဇေယျ, ပဋိစ္ဆန္နံ ဝါ ဝိဝရေယျ, မူဠှဿ ဝါ မဂ္ဂံ အာစိက္ခေယျ, အန္ဓကာရေ ဝါ တေလပဇ္ဇောတံ ဓာရေယျ – ‘စက္ခုမန္တော ရူပါနိ ဒက္ခန္တီ’တိ, ဧဝမေဝံ ဘောတာ ဂောတမေန အနေကပရိယာယေန ဓမ္မော ပကာသိတော။ ဧသာဟံ ဘဝန္တံ ဂောတမံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ, ဓမ္မဉ္စ ဘိက္ခုသင်္ဃဉ္စ။ ဥပါသကံ မံ ဘဝံ ဂောတမော ဓာရေတု အဇ္ဇတဂ္ဂေ ပါဏုပေတံ သရဏံ ဂတ’’န္တိ။ ဒသမံ။

ဗြာဟ္မဏဝဂ္ဂေါ ပဌမော။

တဿုဒ္ဒါနံ –

ဒွေ ဗြာဟ္မဏာ စညတရော၊ ပရိဗ္ဗာဇကေန နိဗ္ဗုတံ။
ပလောကဝစ္ဆော တိကဏ္ဏော၊ သောဏိ သင်္ဂါရဝေန စာတိ။

(၇) ၂. မဟာဝဂ္ဂေါ

၁. တိတ္ထာယတနာဒိသုတ္တံ

၆၂. ‘‘တီဏိမာနိ , ဘိက္ခဝေ, တိတ္ထာယတနာနိ ယာနိ ပဏ္ဍိတေဟိ သမနုယုဉ္ဇိယမာနာနိ [သမနုဂ္ဂာဟိယမာနာနိ (သျာ. ကံ. က.)] သမနုဂ္ဂာဟိယမာနာနိ သမနုဘာသိယမာနာနိ ပရမ္ပိ ဂန္တွာ အကိရိယာယ သဏ္ဌဟန္တိ။ ကတမာနိ တီဏိ? သန္တိ, ဘိက္ခဝေ, ဧကေ သမဏဗြာဟ္မဏာ ဧဝံဝါဒိနော ဧဝံဒိဋ္ဌိနော – ‘ယံ ကိဉ္စာယံ ပုရိသပုဂ္ဂလော ပဋိသံဝေဒေတိ သုခံ ဝါ ဒုက္ခံ ဝါ အဒုက္ခမသုခံ ဝါ သဗ္ဗံ တံ ပုဗ္ဗေကတဟေတူ’တိ။ သန္တိ, ဘိက္ခဝေ, ဧကေ သမဏဗြာဟ္မဏာ ဧဝံဝါဒိနော ဧဝံဒိဋ္ဌိနော – ‘ယံ ကိဉ္စာယံ ပုရိသပုဂ္ဂလော ပဋိသံဝေဒေတိ သုခံ ဝါ ဒုက္ခံ ဝါ အဒုက္ခမသုခံ ဝါ သဗ္ဗံ တံ ဣဿရနိမ္မာနဟေတူ’တိ။ သန္တိ, ဘိက္ခဝေ, ဧကေ သမဏဗြာဟ္မဏာ ဧဝံဝါဒိနော ဧဝံဒိဋ္ဌိနော – ‘ယံ ကိဉ္စာယံ ပုရိသပုဂ္ဂလော ပဋိသံဝေဒေတိ သုခံ ဝါ ဒုက္ခံ ဝါ အဒုက္ခမသုခံ ဝါ သဗ္ဗံ တံ အဟေတုအပ္ပစ္စယာ’’’တိ။

‘‘တတြ, ဘိက္ခဝေ, ယေ တေ သမဏဗြာဟ္မဏာ ဧဝံဝါဒိနော ဧဝံဒိဋ္ဌိနော – ‘ယံ ကိဉ္စာယံ ပုရိသပုဂ္ဂလော ပဋိသံဝေဒေတိ သုခံ ဝါ ဒုက္ခံ ဝါ အဒုက္ခမသုခံ ဝါ သဗ္ဗံ တံ ပုဗ္ဗေကတဟေတူ’တိ, တျာဟံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဧဝံ ဝဒါမိ – ‘သစ္စံ ကိရ တုမှေ အာယသ္မန္တော ဧဝံဝါဒိနော ဧဝံဒိဋ္ဌိနော – ယံ ကိဉ္စာယံ ပုရိသပုဂ္ဂလော ပဋိသံဝေဒေတိ သုခံ ဝါ ဒုက္ခံ ဝါ အဒုက္ခမသုခံ ဝါ သဗ္ဗံ တံ ပုဗ္ဗေကတဟေတူ’တိ ? တေ စ မေ [တေ စေ မေ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ဧဝံ ပုဋ္ဌာ ‘အာမာ’တိ [အာမောတိ (သီ.)] ပဋိဇာနန္တိ။ တျာဟံ ဧဝံ ဝဒါမိ – ‘တေနဟာယသ္မန္တော ပါဏာတိပါတိနော ဘဝိဿန္တိ ပုဗ္ဗေကတဟေတု, အဒိန္နာဒာယိနော ဘဝိဿန္တိ ပုဗ္ဗေကတဟေတု, အဗြဟ္မစာရိနော ဘဝိဿန္တိ ပုဗ္ဗေကတဟေတု, မုသာဝါဒိနော ဘဝိဿန္တိ ပုဗ္ဗေကတဟေတု, ပိသုဏဝါစာ ဘဝိဿန္တိ ပုဗ္ဗေကတဟေတု, ဖရုသဝါစာ ဘဝိဿန္တိ ပုဗ္ဗေကတဟေတု, သမ္ဖပ္ပလာပိနော ဘဝိဿန္တိ ပုဗ္ဗေကတဟေတု, အဘိဇ္ဈာလုနော ဘဝိဿန္တိ ပုဗ္ဗေကတဟေတု, ဗျာပန္နစိတ္တာ ဘဝိဿန္တိ ပုဗ္ဗေကတဟေတု, မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကာ ဘဝိဿန္တိ ပုဗ္ဗေကတဟေတု’’’။

‘‘ပုဗ္ဗေကတံ ခော ပန, ဘိက္ခဝေ, သာရတော ပစ္စာဂစ္ဆတံ န ဟောတိ ဆန္ဒော ဝါ ဝါယာမော ဝါ ဣဒံ ဝါ ကရဏီယံ ဣဒံ ဝါ အကရဏီယန္တိ။ ဣတိ ကရဏီယာကရဏီယေ ခော ပန သစ္စတော ထေတတော အနုပလဗ္ဘိယမာနေ မုဋ္ဌဿတီနံ အနာရက္ခာနံ ဝိဟရတံ န ဟောတိ ပစ္စတ္တံ သဟဓမ္မိကော သမဏဝါဒော ။ အယံ ခော မေ, ဘိက္ခဝေ, တေသု သမဏဗြာဟ္မဏေသု ဧဝံဝါဒီသု ဧဝံဒိဋ္ဌီသု ပဌမော သဟဓမ္မိကော နိဂ္ဂဟော ဟောတိ။

‘‘တတြ, ဘိက္ခဝေ, ယေ တေ သမဏဗြာဟ္မဏာ ဧဝံဝါဒိနော ဧဝံဒိဋ္ဌိနော – ‘ယံ ကိဉ္စာယံ ပုရိသပုဂ္ဂလော ပဋိသံဝေဒေတိ သုခံ ဝါ ဒုက္ခံ ဝါ အဒုက္ခမသုခံ ဝါ သဗ္ဗံ တံ ဣဿရနိမ္မာနဟေတူ’တိ, တျာဟံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဧဝံ ဝဒါမိ – ‘သစ္စံ ကိရ တုမှေ အာယသ္မန္တော ဧဝံဝါဒိနော ဧဝံဒိဋ္ဌိနော – ယံ ကိဉ္စာယံ ပုရိသပုဂ္ဂလော ပဋိသံဝေဒေတိ သုခံ ဝါ ဒုက္ခံ ဝါ အဒုက္ခမသုခံ ဝါ သဗ္ဗံ တံ ဣဿရနိမ္မာနဟေတူ’တိ? တေ စ မေ ဧဝံ ပုဋ္ဌာ ‘အာမာ’တိ ပဋိဇာနန္တိ။ တျာဟံ ဧဝံ ဝဒါမိ – ‘တေနဟာယသ္မန္တော ပါဏာတိပါတိနော ဘဝိဿန္တိ ဣဿရနိမ္မာနဟေတု, အဒိန္နာဒာယိနော ဘဝိဿန္တိ ဣဿရနိမ္မာနဟေတု, အဗြဟ္မစာရိနော ဘဝိဿန္တိ ဣဿရနိမ္မာနဟေတု, မုသာဝါဒိနော ဘဝိဿန္တိ ဣဿရနိမ္မာနဟေတု, ပိသုဏဝါစာ ဘဝိဿန္တိ ဣဿရနိမ္မာနဟေတု, ဖရုသဝါစာ ဘဝိဿန္တိ ဣဿရနိမ္မာနဟေတု, သမ္ဖပ္ပလာပိနော ဘဝိဿန္တိ ဣဿရနိမ္မာနဟေတု, အဘိဇ္ဈာလုနော ဘဝိဿန္တိ ဣဿရနိမ္မာနဟေတု, ဗျာပန္နစိတ္တာ ဘဝိဿန္တိ ဣဿရနိမ္မာနဟေတု, မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကာ ဘဝိဿန္တိ ဣဿရနိမ္မာနဟေတု’’’။

‘‘ဣဿရနိမ္မာနံ ခော ပန, ဘိက္ခဝေ, သာရတော ပစ္စာဂစ္ဆတံ န ဟောတိ ဆန္ဒော ဝါ ဝါယာမော ဝါ ဣဒံ ဝါ ကရဏီယံ ဣဒံ ဝါ အကရဏီယန္တိ။ ဣတိ ကရဏီယာကရဏီယေ ခော ပန သစ္စတော ထေတတော အနုပလဗ္ဘိယမာနေ မုဋ္ဌဿတီနံ အနာရက္ခာနံ ဝိဟရတံ န ဟောတိ ပစ္စတ္တံ သဟဓမ္မိကော သမဏဝါဒော။ အယံ ခော မေ, ဘိက္ခဝေ, တေသု သမဏဗြာဟ္မဏေသု ဧဝံဝါဒီသု ဧဝံဒိဋ္ဌီသု ဒုတိယော သဟဓမ္မိကော နိဂ္ဂဟော ဟောတိ။

“တတ္ရ , ဘိက္ခဝေ, ယေ တေ သမဏဗြာဟ္မဏာ ဧဝံဝါဒိနော ဧဝံဒိဋ္ဌိနော – ‘ယံ ကိဉ္စာယံ ပုရိသပုဂ္ဂလော ပဋိသံဝေဒေတိ သုခံ ဝါ ဒုက္ခံ ဝါ အဒုက္ခမသုခံ ဝါ သဗ္ဗံ တံ အဟေတုအပ္ပစ္စယာ’တိ, တ္യာဟံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဧဝံ ဝဒါမိ – ‘သစ္စံ ကိရ တုမှေ အာယသ္မန္တော ဧဝံဝါဒိနော ဧဝံဒိဋ္ဌိနော – ယံ ကိဉ္စာယံ ပုရိသပုဂ္ဂလော ပဋိသံဝေဒေတိ သုခံ ဝါ ဒုက္ခံ ဝါ အဒုက္ခမသုခံ ဝါ သဗ္ဗံ တံ အဟေတုအပ္ပစ္စယာ’တိ? တေ စ မေ ဧဝံ ပုဋ္ဌာ ‘အာမာ’တိ ပဋိဇာနန္တိ။ တ္യာဟံ ဧဝံ ဝဒါမိ – ‘တေနဟာယသ္မန္တော ပာဏာတိပာတိနော ဘဝိဿန္တိ အဟေတုအပ္ပစ္စယာ။ပေ.။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကာ ဘဝိဿန္တိ အဟေတုအပ္ပစ္စယာ’”။

“အဟေတုအပ္ပစ္စယံ [အဟေတုံ (သီ.), အဟေတု (သျာ. ကံ.), အဟေတုအပ္ပစ္စယာ (ပီ.), အဟေတုံ အပ္ပစ္စယံ (က.)] ခော ပန, ဘိက္ခဝေ, သာရတော ပစ္စာဂစ္ဆတံ န ဟောတိ ဆန္ဒော ဝါ ဝါယာမော ဝါ ဣဒံ ဝါ ကရဏီယံ ဣဒံ ဝါ အကရဏီယန္တိ။ ဣတိ ကရဏီယာကရဏီယေ ခော ပန သစ္စတော ထေတတော အနုပလဗ္ဘိယမာနေ မုဋ္ဌဿတီနံ အနာရက္ခာနံ ဝိဟရတံ န ဟောတိ ပစ္စတ္တံ သဟဓမ္မိကော သမဏဝါဒေါ။ အယံ ခော မေ, ဘိက္ခဝေ, တေသု သမဏဗြာဟ္မဏေသု ဧဝံဝါဒီသု ဧဝံဒိဋ္ဌီသု တတိယော သဟဓမ္မိကော နိဂ္ဂဟော ဟောတိ။

“ဣမာနိ ခော, ဘိက္ခဝေ, တီဏိ တိတ္ထာယတနာနိ ယာနိ ပဏ္ဍိတေဟိ သမနုယုဉ္ဇိယမာနာနိ သမနုဂါဟိယမာနာနိ သမနုဘာသိယမာနာနိ ပရမ္ပိ ဂန္တွာ အကိရိယာယ သဏ္ဌဟန္တိ။

“အယံ ခော ပန, ဘိက္ခဝေ, မယာ ဓမ္မော ဒေသိတော အနိဂ္ဂဟိတော အသံကိလိဋ္ဌော အနုပဝဇ္ဇော အပ္ပဋိကုဋ္ဌော သမဏေဟိ ဗြာဟ္မဏေဟိ ဝိညူဟိ။ ကတမော စ, ဘိက္ခဝေ, မယာ ဓမ္မော ဒေသိတော အနိဂ္ဂဟိတော အသံကိလိဋ္ဌော အနုပဝဇ္ဇော အပ္ပဋိကုဋ္ဌော သမဏေဟိ ဗြာဟ္မဏေဟိ ဝိညူဟိ? ဣမာ ဆ ဓာတုယောတိ, ဘိက္ခဝေ, မယာ ဓမ္မော ဒေသိတော အနိဂ္ဂဟိတော အသံကိလိဋ္ဌော အနုပဝဇ္ဇော အပ္ပဋိကုဋ္ဌော သမဏေဟိ ဗြာဟ္မဏေဟိ ဝိညူဟိ။ ဣမာနိ ဆ ဖဿာယတနာနီတိ, ဘိက္ခဝေ, မယာ ဓမ္မော ဒေသိတော အနိဂ္ဂဟိတော အသံကိလိဋ္ဌော အနုပဝဇ္ဇော အပ္ပဋိကုဋ္ဌော သမဏေဟိ ဗြာဟ္မဏေဟိ ဝိညူဟိ။ ဣမေ အဋ္ဌာရသ မနောပဝိစာရာတိ, ဘိက္ခဝေ, မယာ ဓမ္မော ဒေသိတော အနိဂ္ဂဟိတော အသံကိလိဋ္ဌော အနုပဝဇ္ဇော အပ္ပဋိကုဋ္ဌော သမဏေဟိ ဗြာဟ္မဏေဟိ ဝိညူဟိ။ ဣမာနိ စတ္တာရိ အရိယသစ္စာနီတိ, ဘိက္ခဝေ, မယာ ဓမ္မော ဒေသိတော အနိဂ္ဂဟိတော အသံကိလိဋ္ဌော အနုပဝဇ္ဇော အပ္ပဋိကုဋ္ဌော သမဏေဟိ ဗြာဟ္မဏေဟိ ဝိညူဟိ။

“ဣမာ ဆ ဓာတုယောတိ, ဘိက္ခဝေ, မယာ ဓမ္မော ဒေသိတော အနိဂ္ဂဟိတော အသံကိလိဋ္ဌော အနုပဝဇ္ဇော အပ္ပဋိကုဋ္ဌော သမဏေဟိ ဗြာဟ္မဏေဟိ ဝိညူဟီတိ။ ဣတိ ခော ပနေတံ ဝုတ္တံ။ ကိဉ္စေတံ ပဋိစ္စ ဝုတ္တံ? ဆယိမာ, ဘိက္ခဝေ , ဓာတုယော – ပထဝီဓာတု, အာပောဓာတု, တေဇောဓာတု, ဝါယောဓာတု, အာကာသဓာတု, ဝိညာဏဓာတု။ ဣမာ ဆ ဓာတုယောတိ, ဘိက္ခဝေ, မယာ ဓမ္မော ဒေသိတော အနိဂ္ဂဟိတော အသံကိလိဋ္ဌော အနုပဝဇ္ဇော အပ္ပဋိကုဋ္ဌော သမဏေဟိ ဗြာဟ္မဏေဟိ ဝိညူဟီတိ။ ဣတိ ယံ တံ ဝုတ္တံ, ဣဒမေတံ ပဋိစ္စ ဝုတ္တံ။

“ဣမာနိ ဆ ဖဿာယတနာနီတိ, ဘိက္ခဝေ, မယာ ဓမ္မော ဒေသိတော အနိဂ္ဂဟိတော အသံကိလိဋ္ဌော အနုပဝဇ္ဇော အပ္ပဋိကုဋ္ဌော သမဏေဟိ ဗြာဟ္မဏေဟိ ဝိညူဟီတိ။ ဣတိ ခော ပနေတံ ဝုတ္တံ။ ကိဉ္စေတံ ပဋိစ္စ ဝုတ္တံ? ဆယိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, ဖဿာယတနာနိ – စက္ခု ဖဿာယတနံ, သောတံ ဖဿာယတနံ, ဃာနံ ဖဿာယတနံ, ဇိဝှာ ဖဿာယတနံ, ကာယော ဖဿာယတနံ, မနော ဖဿာယတနံ။ ဣမာနိ ဆ ဖဿာယတနာနီတိ, ဘိက္ခဝေ, မယာ ဓမ္မော ဒေသိတော အနိဂ္ဂဟိတော အသံကိလိဋ္ဌော အနုပဝဇ္ဇော အပ္ပဋိကုဋ္ဌော သမဏေဟိ ဗြာဟ္မဏေဟိ ဝိညူဟီတိ။ ဣတိ ယံ တံ ဝုတ္တံ, ဣဒမေတံ ပဋိစ္စ ဝုတ္တံ။

“ဣမေ အဋ္ဌာရသ မနောပဝိစာရာတိ, ဘိက္ခဝေ, မယာ ဓမ္မော ဒေသိတော အနိဂ္ဂဟိတော အသံကိလိဋ္ဌော အနုပဝဇ္ဇော အပ္ပဋိကုဋ္ဌော သမဏေဟိ ဗြာဟ္မဏေဟိ ဝိညူဟီတိ။ ဣတိ ခော ပနေတံ ဝုတ္တံ။ ကိဉ္စေတံ ပဋိစ္စ ဝုတ္တံ? စက္ခုနာ ရူပံ ဒိသွာ သောမနဿဋ္ဌာနိယံ ရူပံ ဥပဝိစရတိ ဒောမနဿဋ္ဌာနိယံ ရူပံ ဥပဝိစရတိ ဥပေက္ခာဋ္ဌာနိယံ ရူပံ ဥပဝိစရတိ, သောတေန သဒ္ဒံ သုတွာ။ ဃာနေန ဂန္ဓံ ဃာယိတွာ။ ဇိဝှာယ ရသံ သာယိတွာ။ ကာယေန ဖောဋ္ဌဗ္ဗံ ဖုသိတွာ။ မနသာ ဓမ္မံ ဝိညာယ သောမနဿဋ္ဌာနိယံ ဓမ္မံ ဥပဝိစရတိ ဒောမနဿဋ္ဌာနိယံ ဓမ္မံ ဥပဝိစရတိ ဥပေက္ခာဋ္ဌာနိယံ ဓ

မွံ ဥပဝိစရတိ။ ဣမေ အဌာရသ မနောပဝိစာရာတိ, ဘိက္ခဝေ, မယာ ဓမ္မော ဒေသိတော အနိဂ္ဂဟိတော အသံကိလိဋ္ဌော အနုပဝဇ္ဇော အပ္ပဋိကုဋ္ဌော သမဏေဟိ ဗြာဟ္မဏေဟိ ဝိညူဟီတိ။ ဣတိ ယံ တံ ဝုတ္တံ, ဣဒမေတံ ပဋိစ္စ ဝုတ္တံ။

“ဣမာနိ စတ္တာရိ အရိယသစ္စာနီတိ, ဘိက္ခဝေ, မယာ ဓမ္မော ဒေသိတော အနိဂ္ဂဟိတော အသံကိလိဋ္ဌော အနုပဝဇ္ဇော အပ္ပဋိကုဋ္ဌော သမဏေဟိ ဗြာဟ္မဏေဟိ ဝိညူဟီတိ။ ဣတိ ခော ပနေတံ ဝုတ္တံ။ ကိဉ္စေတံ ပဋိစ္စ ဝုတ္တံ? ဆန္နံ, ဘိက္ခဝေ, ဓာတူနံ ဥပာဒာယ ဂဗ္ဘဿာဝက္ကန္တိ ဟောတိ; ဩက္ကန္တိယာ သတိ နာမရူပံ, နာမရူပပစ္စယာ သဠာယတနံ, သဠာယတနပစ္စယာ ဖဿော, ဖဿပစ္စယာ ဝေဒနာ။ ဝေဒိယမာနဿ ခော ပနာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဣဒံ ဒုက္ခန္တိ ပညပေမိ, အယံ ဒုက္ခသမုဒယောတိ ပညပေမိ, အယံ ဒုက္ခနိရောဓောတိ ပညပေမိ, အယံ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါတိ ပညပေမိ။

“ကတမဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဒုက္ခံ အရိယသစ္စံ? ဇာတိပိ ဒုက္ခာ, ဇရာပိ ဒုက္ခာ , ( ) [(ဗျာဓိပိ ဒုက္ခော) (သီ. ပီ. က.) အဋ္ဌကထာယ သံသန္ဒေတဗ္ဗံ ဝိသုဒ္ဓိ. ၂.၅၃၇] မရဏမ္ပိ ဒုက္ခံ , သောကပရိဒေဝဒုက္ခဒောမနဿုပါယာသာပိ ဒုက္ခာ, (အပ္ပိယေဟိ သမ္ပယောဂေါ ဒုက္ခော, ပိယေဟိ ဝိပ္ပယောဂေါ ဒုက္ခော,) [(နတ္ထိ ကတ္ထစိ)] ယမ္ပိစ္ဆံ န လဘတိ တမ္ပိ ဒုက္ခံ။ သံခိတ္တေန ပဉ္စုပါဒါနက္ခန္ဓာ ဒုက္ခာ။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ဒုက္ခံ အရိယသစ္စံ။

“ကတမဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဒုက္ခသမုဒယံ [ဒုက္ခသမုဒယော (သျာ. ကံ.)] အရိယသစ္စံ? အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ, သင်္ခါရပစ္စယာ ဝိညာဏံ, ဝိညာဏပစ္စယာ နာမရူပံ, နာမရူပပစ္စယာ သဠာယတနံ, သဠာယတနပစ္စယာ ဖဿော, ဖဿပစ္စယာ ဝေဒနာ, ဝေဒနာပစ္စယာ တဏှာ, တဏှာပစ္စယာ ဥပာဒါနံ, ဥပာဒါနပစ္စယာ ဘဝေါ, ဘဝပစ္စယာ ဇာတိ, ဇာတိပစ္စယာ ဇရာမရဏံ သောကပရိဒေဝဒုက္ခဒောမနဿုပါယာသာ သမ္ဘဝန္တိ။ ဧဝမေတဿ ကေဝလဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ သမုဒယော ဟောတိ။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ဒုက္ခသမုဒယံ အရိယသစ္စံ။

“ကတမဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဒုက္ခနိရောဓံ [ဒုက္ခနိရောဓော (သျာ. ကံ.)] အရိယသစ္စံ? အဝိဇ္ဇာယ တွေဝ အသေသဝိရာဂနိရောဓာ သင်္ခါရနိရောဓော, သင်္ခါရနိရောဓာ ဝိညာဏနိရောဓော, ဝိညာဏနိရောဓာ နာမရူပနိရောဓော, နာမရူပနိရောဓာ သဠာယတနနိရောဓော, သဠာယတနနိရောဓာ ဖဿနိရောဓော, ဖဿနိရောဓာ ဝေဒနာနိရောဓော, ဝေဒနာနိရောဓာ တဏှာနိရောဓော, တဏှာနိရောဓာ ဥပာဒါနနိရောဓော, ဥပာဒါနနိရောဓာ ဘဝနိရောဓော, ဘဝနိရောဓာ ဇာတိနိရောဓော, ဇာတိနိရောဓာ ဇရာမရဏံ သောကပရိဒေဝဒုက္ခဒောမနဿုပါယာသာ နိရုဇ္ဈန္တိ။ ဧဝမေတဿ ကေဝလဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ နိရောဓော ဟောတိ။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ဒုက္ခနိရောဓံ အရိယသစ္စံ။

“ကတမဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ အရိယသစ္စံ? အယမေဝ အရိယော အဋ္ဌင်္ဂိကော မဂ္ဂေါ, သေယျထိဒံ – သမ္မာဒိဋ္ဌိ, သမ္မာသင်္ကပ္ပော, သမ္မာဝါစာ, သမ္မာကမ္မန္တော, သမ္မာအာဇီဝေါ, သမ္မာဝါယာမော, သမ္မာသတိ, သမ္မာသမာဓိ။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ အရိယသစ္စံ။ ‘ဣမာနိ စတ္တာရိ အရိယသစ္စာနီ’တိ, ဘိက္ခဝေ, မယာ ဓမ္မော ဒေသိတော အနိဂ္ဂဟိတော အသံကိလိဋ္ဌော အနုပဝဇ္ဇော အပ္ပဋိကုဋ္ဌော သမဏေဟိ ဗြာဟ္မဏေဟိ ဝိညူဟီတိ။ ဣတိ ယံ တံ ဝုတ္တံ ဣဒမေတံ ပဋိစ္စ ဝုတ္တ”န္တိ။ ပဌမံ။

၆၃. “တီဏိမာနိ , ဘိက္ခဝေ, အမာတာပုတ္တိကာနိ ဘယာနီတိ အဿုတဝါ ပုထုဇ္ဇနော ဘာသတိ။ ကတမာနိ တီဏိ? ဟောတိ သော, ဘိက္ခဝေ, သမယော ယံ မဟာအဂ္ဂိဍာဟော ဝုဋ္ဌာတိ။ မဟာအဂ္ဂိဍာဟေ ခော ပန, ဘိက္ခဝေ, ဝုဋ္ဌိတေ တေန ဂါမာပိ ဍယှန္တိ နိဂမာပိ ဍယှန္တိ နဂရာပိ ဍယှန္တိ။ ဂါမေသုပိ ဍယှမာနေသု နိဂမေသုပိ ဍယှမာနေသု နဂရေသုပိ ဍယှမာနေသု တတ္ထ မာတာပိ ပုတ္တံ နပ္ပဋိလဘတိ, ပုတ္တောပိ မာတရံ နပ္ပဋိလဘတိ ။ ဣဒံ, ဘိက္ခဝေ, ပဌမံ အမာတာပုတ္တိကံ ဘယန္တိ အဿုတဝါ ပုထုဇ္ဇနော ဘာသတိ။

“ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဟောတိ သော သမယော ယံ မဟာမေဃော ဝုဋ္ဌာတိ။ မဟာမေဃေ ခော ပန, ဘိက္ခဝေ, ဝုဋ္ဌိတေ မဟာဥဒကဝါဟကော သဉ္ဇာယတိ။ မဟာဥဒကဝါဟကေ ခော ပန, ဘိက္ခဝေ, သဉ္ဇာယန္တေ တေန ဂါမာပိ ဝုယှန္တိ နိဂမာပိ ဝုယှန္တိ နဂရာပိ ဝုယှန္တိ။ ဂါမေသုပိ ဝုယှမာနေသု နိဂမေသုပိ ဝုယှမာနေသု နဂရေသုပိ ဝုယှမာနေသု တတ္ထ မာတာပိ ပုတ္တံ နပ္ပဋိလဘတိ, ပုတ္တောပိ မာတရံ နပ္ပဋိလဘတိ။ ဣဒံ, ဘိက္ခဝေ, ဒုတိယံ အမာတာပုတ္တိကံ ဘယန္တိ အဿုတဝါ ပုထုဇ္ဇနော ဘာသတိ။

“ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဟောတိ သော သမယော ယံ ဘယံ ဟောတိ အဋဝိသင်္ကောပေါ, စက္ကသမာရူဠှာ ဇာနပဒါ ပရိယာယန္တိ။ ဘယေ ခေါ ပန, ဘိက္ခဝေ, သတိ အဋဝိသင်္ကောပေ စက္ကသမာရူဠှေသု ဇာနပဒေသု ပရိယာယန္တေသု တတ္ထ မာတာပိ ပုတ္တံ နပ္ပဋိလဘတိ, ပုတ္တောပိ မာတရံ နပ္ပဋိလဘတိ။ ဣဒံ, ဘိက္ခဝေ, တတိယံ အမာတာပုတ္တိကံ ဘယန္တိ အဿုတဝါ ပုထုဇ္ဇနော ဘာသတိ။ ဣမာနိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, တီဏိ အမာတာပုတ္တိကာနိ ဘယာနီတိ အဿုတဝါ ပုထုဇ္ဇနော ဘာသတိ။

“တာနိ ခေါ ပနိမာနိ [ဣမာနိ ခေါ (သီ.), ဣမာနိ ခေါ ပန (က.)], ဘိက္ခဝေ, တီဏိ သမာတာပုတ္တိကာနိယေဝ ဘယာနိ အမာတာပုတ္တိကာနိ ဘယာနီတိ အဿုတဝါ ပုထုဇ္ဇနော ဘာသတိ။ ကတမာနိ တီဏိ? ဟောတိ သော, ဘိက္ခဝေ, သမယော ယံ မဟာအဂ္ဂိဍာဟော ဝုဋ္ဌာတိ။ မဟာအဂ္ဂိဍာဟေ ခေါ ပန, ဘိက္ခဝေ, ဝုဋ္ဌိတေ တေန ဂါမာပိ ဍယှန္တိ နိဂမာပိ ဍယှန္တိ နဂရာပိ ဍယှန္တိ။ ဂါမေသုပိ ဍယှမာနေသု နိဂမေသုပိ ဍယှမာနေသု နဂရေသုပိ ဍယှမာနေသု ဟောတိ သော သမယော ယံ ကဒါစိ ကရဟစိ မာတာပိ ပုတ္တံ ပဋိလဘတိ, ပုတ္တောပိ မာတရံ ပဋိလဘတိ။ ဣဒံ, ဘိက္ခဝေ, ပဌမံ သမာတာပုတ္တိကံယေဝ ဘယံ အမာတာပုတ္တိကံ ဘယန္တိ အဿုတဝါ ပုထုဇ္ဇနော ဘာသတိ။

“ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဟောတိ သော သမယော ယံ မဟာမေဃော ဝုဋ္ဌာတိ။ မဟာမေဃေ ခေါ ပန, ဘိက္ခဝေ, ဝုဋ္ဌိတေ မဟာဥဒကဝါဟကော သဉ္ဇာယတိ။ မဟာဥဒကဝါဟကေ ခေါ ပန, ဘိက္ခဝေ, သဉ္ဇာတေ တေန ဂါမာပိ ဝုယှန္တိ နိဂမာပိ ဝုယှန္တိ နဂရာပိ ဝုယှန္တိ။ ဂါမေသုပိ ဝုယှမာနေသု နိဂမေသုပိ ဝုယှမာနေသု နဂရေသုပိ ဝုယှမာနေသု ဟောတိ သော သမယော ယံ ကဒါစိ ကရဟစိ မာတာပိ ပုတ္တံ ပဋိလဘတိ, ပုတ္တောပိ မာတရံ ပဋိလဘတိ။ ဣဒံ, ဘိက္ခဝေ, ဒုတိယံ သမာတာပုတ္တိကံယေဝ ဘယံ အမာတာပုတ္တိကံ ဘယန္တိ အဿုတဝါ ပုထုဇ္ဇနော ဘာသတိ။

“ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဟောတိ သော သမယော ယံ ဘယံ ဟောတိ အဋဝိသင်္ကောပေါ, စက္ကသမာရူဠှာ ဇာနပဒါ ပရိယာယန္တိ။ ဘယေ ခေါ ပန, ဘိက္ခဝေ, သတိ အဋဝိသင်္ကောပေ စက္ကသမာရူဠှေသု ဇာနပဒေသု ပရိယာယန္တေသု ဟောတိ သော သမယော ယံ ကဒါစိ ကရဟစိ မာတာပိ ပုတ္တံ ပဋိလဘတိ, ပုတ္တောပိ မာတရံ ပဋိလဘတိ။ ဣဒံ, ဘိက္ခဝေ, တတိယံ သမာတာပုတ္တိကံယေဝ ဘယံ အမာတာပုတ္တိကံ ဘယန္တိ အဿုတဝါ ပုထုဇ္ဇနော ဘာသတိ။ “ဣမာနိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, တီဏိ သမာတာပုတ္တိကာနိယေဝ ဘယာနိ အမာတာပုတ္တိကာနိ ဘယာနီတိ အဿုတဝါ ပုထုဇ္ဇနော ဘာသတိ”။

“တီဏိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, အမာတာပုတ္တိကာနိ ဘယာနိ။ ကတမာနိ တီဏိ? ဇရာဘယံ, ဗျာဓိဘယံ, မရဏဘယန္တိ။ န, ဘိက္ခဝေ, မာတာ ပုတ္တံ ဇီရမာနံ ဧဝံ လဘတိ – ‘အဟံ ဇီရာမိ, မာ မေ ပုတ္တော ဇီရီ’တိ; ပုတ္တော ဝါ ပန မာတရံ ဇီရမာနံ န ဧဝံ လဘတိ – ‘အဟံ ဇီရာမိ, မာ မေ မာတာ ဇီရီ’’’တိ။

“န, ဘိက္ခဝေ, မာတာ ပုတ္တံ ဗျာဓိယမာနံ ဧဝံ လဘတိ – ‘အဟံ ဗျာဓိယာမိ, မာ မေ ပုတ္တော ဗျာဓိယီ’တိ; ပုတ္တော ဝါ ပန မာတရံ ဗျာဓိယမာနံ န ဧဝံ လဘတိ – ‘အဟံ ဗျာဓိယာမိ, မာ မေ မာတာ ဗျာဓိယီ’’’တိ။

“န, ဘိက္ခဝေ, မာတာ ပုတ္တံ မီယမာနံ ဧဝံ လဘတိ – ‘အဟံ မီယာမိ, မာ မေ ပုတ္တော မီယီ’တိ; ပုတ္တော ဝါ ပန မာတရံ မီယမာနံ န ဧဝံ လဘတိ – ‘အဟံ မီယာမိ, မာ မေ မာတာ မီယီ’တိ။ ဣမာနိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, တီဏိ အမာတာပုတ္တိကာနိ ဘယာနီ”တိ။

“အတ္ထိ , ဘိက္ခဝေ, မဂ္ဂေါ အတ္ထိ ပဋိပဒါ ဣမေသဉ္စ တိဏ္ဏံ သမာတာပုတ္တိကာနံ ဘယာနံ ဣမေသဉ္စ တိဏ္ဏံ အမာတာပုတ္တိကာနံ ဘယာနံ ပဟာနာယ သမတိက္ကမာယ သံဝတ္တတိ။ ကတမော စ, ဘိက္ခဝေ, မဂ္ဂေါ ကတမာ စ ပဋိပဒါ ဣမေသဉ္စ တိဏ္ဏံ သမာတာပုတ္တိကာနံ ဘယာနံ ဣမေသဉ္စ တိဏ္ဏံ အမာတာပုတ္တိကာနံ ဘယာနံ ပဟာနာယ သမတိက္ကမာယ သံဝတ္တတိ? အယမေဝ အရိယော အဋ္ဌင်္ဂိကော မဂ္ဂေါ, သေယျထိဒံ – သမ္မာဒိဋ္ဌိ, သမ္မာသင်္ကပ္ပော, သမ္မာဝါစာ, သမ္မာကမ္မန္တော, သမ္မာအာဇီဝေါ, သမ္မာဝါယာမော, သမ္မာသတိ, သမ္မာသမာဓိ။ အယံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, မဂ္ဂေါ အယံ ပဋိပဒါ ဣမေသဉ္စ တိဏ္ဏံ သမာတာပုတ္တိကာနံ ဘယာနံ ဣမေသဉ္စ တိဏ္ဏံ အမာတာပုတ္တိကာနံ ဘယာနံ ပဟာနာယ သမတိက္ကမာယ သံဝတ္တတီ”တိ။ ဒုတိယံ။

၃. ဝေနာဂပုရသုတ္တံ

၆၄. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ကောသလေသု စာရိကံ စရမာနော မဟတာ ဘိက္ခုသင်္ဃေန သဒ္ဓိံ ယေန ဝေနာဂပုရံ နာမ ကောသလာနံ ဗြာဟ္မဏဂါမော တဒဝသရိ။ အဿောသုံ ခေါ ဝေနာဂပုရိကာ ဗြာဟ္မဏဂဟပတိကာ – “သမဏော ခလု, ဘော, ဂေါတမော သကျပုတ္တော သကျကုလာ ပဗ္ဗဇိတော ဝေနာဂပုရံ အနုပ္ပတ္တော။ တံ ခေါ ပန ဘဝန္တံ ဂေါတမံ ဧဝံ ကလျာဏော ကိတ္တိသဒ္ဒေါ အဗ္ဘုဂ္ဂတော – ‘ဣတိပိ သော ဘဂဝါ အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နော သုဂတော လောကဝိဒူ အနုတ္တရော ပုရိသဒမ္မသာရထိ သတ္ထာ ဒေဝမနုဿာနံ ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ’တိ [ဘဂဝါ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.) ဣဒံ သုတ္တဝဏ္ဏနာယ အဋ္ဌကထာယ သံသန္ဒေတဗ္ဗံ ဟရာ. ၁; ဒီ. နိ. ၁.၂၅၅ ပဿိတဗ္ဗံ]။ သော ဣမံ လောကံ သဒေဝကံ သမာရကံ သဗြဟ္မကံ သဿမဏဗြာဟ္မဏိံ ပဇံ သဒေဝမနုဿံ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ပဝေဒေတိ။ သော ဓမ္မံ ဒေသေတိ အာဒိကလျာဏံ မဇ္ဈေကလျာဏံ ပရိယောသာနကလျာဏံ သာတ္ထံ သဗျဉ္ဇနံ, ကေဝလပရိပုဏ္ဏံ ပရိသုဒ္ဓံ ဗြဟ္မစရိယံ ပကာသေတိ။ သာဓု ခေါ ပန တထာရူပါနံ အရဟတံ ဒဿနံ ဟောတီ”တိ။

အထ ခေါ ဝေနာဂပုရိကာ ဗြာဟ္မဏဂဟပတိကာ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိံသု; ဥပသင်္ကမိတွာ အပ္ပေကစ္စေ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိံသု, အပ္ပေကစ္စေ ဘဂဝတာ သဒ္ဓိံ သမ္မောဒိံသု, သမ္မောဒနီယံ ကထံ သာရဏီယံ ဝီတိသာရေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိံသု, အပ္ပေကစ္စေ ယေန ဘဂဝါ တေနဉ္ဇလိံ ပဏာမေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိံသု, အပ္ပေကစ္စေ နာမဂေါတ္တံ သာဝေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိံသု, အပ္ပေကစ္စေ တုဏှီဘူတာ ဧကမန္တံ နိသီဒိံသု။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခေါ ဝေနာဂပုရိကော ဝစ္ဆဂေါတ္တော ဗြာဟ္မဏော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ –

“အစ္ဆရိယံ, ဘော ဂေါတမ, အဗ္ဘုတံ, ဘော ဂေါတမ! ယာဝဉ္စိဒံ ဘောတော ဂေါတမဿ ဝိပ္ပသန္နာနိ ဣန္ဒြိယာနိ, ပရိသုဒ္ဓေါ ဆဝိဝဏ္ဏော ပရိယောဒါတော။ သေယျထာပိ, ဘော ဂေါတမ, သာရဒံ ဗဒရပဏ္ဍုံ [မဏ္ဍုံ (က.)] ပရိသုဒ္ဓံ ဟောတိ ပရိယောဒါတံ; ဧဝမေဝံ ဘောတော ဂေါတမဿ ဝိပ္ပသန္နာနိ ဣန္ဒြိယာနိ ပရိသုဒ္ဓေါ ဆဝိဝဏ္ဏော ပရိယောဒါတော။ သေယျထာပိ, ဘော ဂေါတမ, တာလပက္ကံ သမ္ပတိ ဗန္ဓနာ ပမုတ္တံ [မုတ္တံ (သီ. ပီ. က.)] ပရိသုဒ္ဓံ ဟောတိ ပရိယောဒါတံ; ဧဝမေဝံ ဘောတော ဂေါတမဿ ဝိပ္ပသန္နာနိ ဣန္ဒြိယာနိ ပရိသုဒ္ဓေါ ဆဝိဝဏ္ဏော ပရိယောဒါတော။ သေယျထာပိ, ဘော ဂေါတမ, နေက္ခံ [နိက္ခံ-ဣတိပိ (မ. နိ. ၃.၁၆၈)] ဇမ္ဗောနဒံ ဒက္ခကမ္မာရပုတ္တသုပရိကမ္မကတံ ဥက္ကာမုခေ သုကုသလသမ္ပဟဋ္ဌံ ပဏ္ဍုကမ္ဗလေ နိက္ခိတ္တံ ဘာသတေ စ တပတေ စ ဝိရောစတိ စ; ဧဝမေဝံ ဘောတော ဂေါတမဿ ဝိပ္ပသန္နာနိ ဣန္ဒြိယာနိ ပရိသုဒ္ဓေါ ဆဝိဝဏ္ဏော ပရိယောဒါတော။ ယာနိ တာနိ, ဘော ဂေါတမ, ဥစ္စာသယနမဟာသယနာနိ, သေယျထိဒံ – အာသန္ဒိ ပလ္လင်္ကော ဂေါနကော စိတ္တကော ပဋိကာ ပဋလိကာ တူလိကာ ဝိကတိကာ ဥဒ္ဒလောမီ ဧကန္တလောမီ ကဋ္ဋိဿံ ကောသေယျံ ကုတ္တကံ ဟတ္ထတ္ထရံ အဿတ္ထရံ ရထတ္ထရံ အဇိနပ္ပဝေဏီ ကဒလိမိဂပဝရပစ္စတ္ထရဏံ [ကာဒလိမိဂပဝရပစ္စတ္ထရဏံ (သီ.)] သဥတ္တရစ္ဆဒံ ဥဘတောလောဟိတကူပဓာနံ, ဧဝရူပါနံ နူန ဘဝံ ဂေါတမော ဥစ္စာသယနမဟာသယနာနံ နိကာမလာဘီ အကိစ္ဆလာဘီ အကသိရလာဘီ”တိ။

“ယာနိ ခေါ ပန တာနိ, ဗြာဟ္မဏ, ဥစ္စာသယနမဟာသယနာနိ, သေယျထိဒံ – အာသန္ဒိ ပလ္လင်္ကော ဂေါနကော စိတ္တကော ပဋိကာ ပဋလိကာ တူလိကာ ဝိကတိကာ ဥဒ္ဒလောမီ ဧကန္တလောမီ ကဋ္ဋိဿံ ကောသေယျံ ကုတ္တကံ ဟတ္ထတ္ထရံ အဿတ္ထရံ ရထတ္ထရံ အဇိနပ္ပဝေဏီ ကဒလိမိဂပဝရပစ္စတ္ထရဏံ သဥတ္တရစ္ဆဒံ ဥဘတောလောဟိတကူပဓာနံ။ ဒုလ္လဘာနိ တာနိ ပဗ္ဗဇိတာနံ လဒ္ဓါ စ ပန [လဒ္ဓါနိ စ (သီ. သျာ. ကံ.), လဒ္ဓါ စ (ပီ.)] န ကပ္ပန္တိ။

“တီဏိ ခေါ, ဣမာနိ, ဗြာဟ္မဏ, ဥစ္စာသယနမဟာသယနာနိ, ယေသာဟံ ဧတရဟိ နိကာမလာဘီ အကိစ္ဆလာဘီ အကသိရလာဘီ။ ကတမာနိ တီဏိ? ဒိဗ္ဗံ ဥစ္စာသယနမဟာသယနံ, ဗြဟ္မံ ဥစ္စာသယနမဟာသယနံ, အရိယံ ဥစ္စာသယနမဟာသယနံ။ ဣမာနိ ခေါ, ဗြာဟ္မဏ, တီဏိ ဥစ္စာသယနမဟာသယနာနိ, ယေသာဟံ ဧတရဟိ နိကာမလာဘီ အကိစ္ဆလာဘီ အကသိရလာဘီ”တိ။

“ကတမံ ပန တံ, ဘော ဂေါတမ, ဒိဗ္ဗံ ဥစ္စာသယနမဟာသယနံ, ယဿ ဘဝံ ဂေါတမော ဧတရဟိ နိကာမလာဘီ အကိစ္ဆလာဘီ အကသိရလာဘီ”တိ? “ဣဓာဟံ, ဗြာဟ္မဏ, ယံ ဂါမံ ဝါ နိဂမံ ဝါ ဥပနိဿာယ ဝိဟရာမိ, သော ပုဗ္ဗဏှ

သမယံ နိဝါသေတွာ ပတ္တစီဝရမာဒါယ တမေဝ ဂါမံ ဝါ နိဂမံ ဝါ ပိဏ္ဍာယ ပဝိသာမိ။ သော ပစ္ဆာဘတ္တံ ပိဏ္ဍပာတပဋိက္ကန္တော ဝနန္တံယေဝ ပဝိသာမိ [ပစာရယာမိ (သီ. သျာ. ကံ.)] ။ သော ယဒေဝ တတ္ထ ဟောန္တိ တိဏာနိ ဝါ ပဏ္ဏာနိ ဝါ တာနိ ဧကဇ္ဈံ သင်္ဃရိတွာ နိသီဒါမိ ပလ္လင်္ကံ အာဘုဇိတွာ ဥဇုံ ကာယံ ပဏိဓာယ ပရိမုခံ သတိံ ဥပဋ္ဌပေတွာ။ သော ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ ဝိဝိစ္စ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ သဝိတက္ကံ သဝိစာရံ ဝိဝေကဇံ ပီတိသုခံ ပဌမံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရာမိ; ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာ အဇ္ဈတ္တံ သမ္ပသာဒနံ စေတသော ဧကောဒိဘာဝံ အဝိတက္ကံ အဝိစာရံ သမာဓိဇံ ပီတိသုခံ ဒုတိယံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရာမိ; ပီတိယာ စ ဝိရာဂါ ဥပေက္ခကော စ ဝိဟရာမိ သတော စ သမ္ပဇာနော သုခဉ္စ ကာယေန ပဋိသံဝေဒေမိ, ယံ တံ အရိယာ အာစိက္ခန္တိ – 'ဥပေက္ခကော သတိမာ သုခဝိဟာရီ'တိ တတိယံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရာမိ; သုခဿ စ ပဟာနာ ဒုက္ခဿ စ ပဟာနာ ပုဗ္ဗေဝ သောမနဿဒောမနဿာနံ အတ္ထင်္ဂမာ အဒုက္ခမသုခံ ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိံ စတုတ္ထံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရာမိ။ သော စေ အဟံ, ဗြာဟ္မဏ, ဧဝံဘူတော စင်္ကမာမိ, ဒိဗ္ဗော မေ ဧသော တသ္မိံ သမယေ စင်္ကမော ဟောတိ။ သော စေ အဟံ, ဗြာဟ္မဏ, ဧဝံဘူတော တိဋ္ဌာမိ, ဒိဗ္ဗံ မေ ဧတံ တသ္မိံ သမယေ ဌာနံ ဟောတိ။ သော စေ အဟံ, ဗြာဟ္မဏ, ဧဝံဘူတော နိသီဒါမိ, ဒိဗ္ဗံ မေ ဧတံ တသ္မိံ သမယေ အာသနံ ဟောတိ။ သော စေ အဟံ, ဗြာဟ္မဏ, ဧဝံဘူတော သေယျံ ကပ္ပေမိ, ဒိဗ္ဗံ မေ ဧတံ တသ္မိံ သမယေ ဥစ္စာသယနမဟာသယနံ ဟောတိ။ ဣဒံ ခေါ, ဗြာဟ္မဏ, ဒိဗ္ဗံ ဥစ္စာသယနမဟာသယနံ, ယဿာဟံ ဧတရဟိ နိကာမလာဘီ အကိစ္ဆလာဘီ အကသိရလာဘီ"တိ။

"အစ္ဆရိယံ, ဘော ဂောတမ, အဗ္ဘုတံ, ဘော ဂောတမ! ကော စညော ဧဝရူပဿ ဒိဗ္ဗဿ ဥစ္စာသယနမဟာသယနဿ နိကာမလာဘီ ဘဝိဿတိ အကိစ္ဆလာဘီ အကသိရလာဘီ, အညတြ ဘောတာ ဂောတမေန!

"ကတမံ ပန တံ, ဘော ဂောတမ, ဗြဟ္မံ ဥစ္စာသယနမဟာသယနံ, ယဿ ဘဝံ ဂောတမော ဧတရဟိ နိကာမလာဘီ အကိစ္ဆလာဘီ အကသိရလာဘီ"တိ? "ဣဓာဟံ, ဗြာဟ္မဏ, ယံ ဂါမံ ဝါ နိဂမံ ဝါ ဥပနိဿာယ ဝိဟရာမိ, သော ပုဗ္ဗဏှသမယံ နိဝါသေတွာ ပတ္တစီဝရမာဒါယ တမေဝ ဂါမံ ဝါ နိဂမံ ဝါ ပိဏ္ဍာယ ပဝိသာမိ။ သော ပစ္ဆာဘတ္တံ ပိဏ္ဍပာတပဋိက္ကန္တော ဝနန္တံယေဝ ပဝိသာမိ။ သော ယဒေဝ တတ္ထ ဟောန္တိ တိဏာနိ ဝါ ပဏ္ဏာနိ ဝါ တာနိ ဧကဇ္ဈံ သင်္ဃရိတွာ နိသီဒါမိ ပလ္လင်္ကံ အာဘုဇိတွာ ဥဇုံ ကာယံ ပဏိဓာယ ပရိမုခံ သတိံ ဥပဋ္ဌပေတွာ။ သော မေတ္တာသဟဂတေန စေတသာ ဧကံ ဒိသံ ဖရိတွာ ဝိဟရာမိ, တထာ ဒုတိယံ, တထာ တတိယံ, တထာ စတုတ္ထံ, ဣတိ ဥဒ္ဓမဓော တိရိယံ သဗ္ဗဓိ သဗ္ဗတ္တတာယ သဗ္ဗာဝန္တံ လောကံ မေတ္တာသဟဂတေန စေတသာ ဝိပုလေန မဟဂ္ဂတေန အပ္ပမာဏေန အဝေရေန အဗျာပဇ္ဇေန [အဗျာပဇ္ဈေန (သဗ္ဗတ္ထ)] ဖရိတွာ ဝိဟရာမိ။ ကရုဏာသဟဂတေန စေတသာ။ပေ။ မုဒိတာသဟဂတေန စေတသာ။ပေ။ ဥပေက္ခာသဟဂတေန စေတသာ ဧကံ ဒိသံ ဖရိတွာ ဝိဟရာမိ, တထာ ဒုတိယံ, တထာ တတိယံ , တထာ စတုတ္ထံ [စတုတ္ထိံ (သီ.)] , ဣတိ ဥဒ္ဓမဓော တိရိယံ သဗ္ဗဓိ သဗ္ဗတ္တတာယ သဗ္ဗာဝန္တံ လောကံ ဥပေက္ခာသဟဂတေန စေတသာ ဝိပုလေန မဟဂ္ဂတေန အပ္ပမာဏေန အဝေရေန အဗျာပဇ္ဇေန ဖရိတွာ ဝိဟရာမိ။ သော စေ အဟံ, ဗြာဟ္မဏ, ဧဝံဘူတော စင်္ကမာမိ, ဗြဟ္မာ မေ ဧသော တသ္မိံ သမယေ စင်္ကမော ဟောတိ။ သော စေ အဟံ, ဗြာဟ္မဏ, ဧဝံဘူတော တိဋ္ဌာမိ။ပေ။ နိသီဒါမိ။ပေ။ သေယျံ ကပ္ပေမိ, ဗြဟ္မံ မေ ဧတံ တသ္မိံ သမယေ ဥစ္စာသယနမဟာသယနံ ဟောတိ။ ဣဒံ ခေါ, ဗြာဟ္မဏ, ဗြဟ္မံ ဥစ္စာသယနမဟာသယနံ, ယဿာဟံ ဧတရဟိ နိကာမလာဘီ အကိစ္ဆလာဘီ အကသိရလာဘီ"တိ။

"အစ္ဆရိယံ , ဘော ဂောတမ, အဗ္ဘုတံ, ဘော ဂောတမ! ကော စညော ဧဝရူပဿ ဗြဟ္မဿ ဥစ္စာသယနမဟာသယနဿ နိကာမလာဘီ ဘဝိဿတိ အကိစ္ဆလာဘီ အကသိရလာဘီ, အညတြ ဘောတာ ဂောတမေန!

"ကတမံ ပန တံ, ဘော ဂောတမ, အရိယံ ဥစ္စာသယနမဟာသယနံ, ယဿ ဘဝံ ဂောတမော ဧတရဟိ နိကာမလာဘီ အကိစ္ဆလာဘီ အကသိရလာဘီ"တိ? "ဣဓာဟံ, ဗြာဟ္မဏ, ယံ ဂါမံ ဝါ နိဂမံ ဝါ ဥပနိဿာယ ဝိဟရာမိ, သော ပုဗ္ဗဏှသမယံ နိဝါသေတွာ ပတ္တစီဝရမာဒါယ တမေဝ ဂါမံ ဝါ နိဂမံ ဝါ ပိဏ္ဍာယ ပဝိသာမိ။ သော ပစ္ဆာဘတ္တံ ပိဏ္ဍပာတပဋိက္ကန္တော ဝနန္တံယေဝ ပဝိသာမိ။ သော ယဒေဝ တတ္ထ ဟောန္တိ တိဏာနိ ဝါ ပဏ္ဏာနိ ဝါ တာနိ ဧကဇ္ဈံ သင်္ဃရိတွာ နိသီဒါမိ ပလ္လင်္ကံ အာဘုဇိတွာ ဥဇုံ ကာယံ ပဏိဓာယ ပရိမုခံ သတိံ ဥပဋ္ဌပေတွာ။ သော ဧဝံ ဇာနာမိ – 'ရာဂေါ မေ ပဟီနော ဥစ္ဆိန္နမူလော တာလာဝတ္ထုကတော အနဘာဝံကတော အာယတိံ အနုပ္ပာဒဓမ္မော; ဒေါသော မေ ပဟီနော ဥစ္ဆိန္နမူလော တာလာဝတ္ထုကတော အနဘာဝင်္ကတော အာယတိံ အနုပ္ပာဒဓမ္မော; မောဟော မေ ပဟီနော ဥစ္ဆိန္နမူ

လော တာလာဝတ္ထုကတော အနဘာဝင္ကတော အာယတိံ အနုပ္ပာဒဓမ္မော’။ သော စေ အဟံ, ဗ္ရာဟ္မဏ, ဇံဝဘူတော စင္ကမာမိ, အရိယော မေ ဧသော တသ္မိံ သမယေ စင္ကမော ဟောတိ။ သော စေ အဟံ, ဗ္ရာဟ္မဏ, ဇံဝဘူတော တိဋ္ဌာမိ။ ပေ.။ နိသီဒာမိ။ပေ.။ သေယျံ ကပ္ပေမိ, အရိယံ မေ တံ တသ္မိံ သမယေ ဥစ္စာသယနမဟာသယနံ ဟောတိ။ ဣဒံ ခော, ဗ္ရာဟ္မဏ, အရိယံ ဥစ္စာသယနမဟာသယနံ, ယဿာဟံ ဧတရဟိ နိကာမလာဘီ အကိစ္ဆလာဘီ အကသိရလာဘီ”တိ။

“အစ္ဆရိယံ, ဘော ဂေါတမ, အဗ္ဘုတံ, ဘော ဂေါတမ! ကော စညော ဧဝရူပဿ အရိယဿ ဥစ္စာသယနမဟာသယနဿ နိကာမလာဘီ ဘဝိဿတိ အကိစ္ဆလာဘီ အကသိရလာဘီ, အညတြ ဘောတာ ဂေါတမေန!

“အဘိက္ကန္တံ, ဘော ဂေါတမ, အဘိက္ကန္တံ, ဘော ဂေါတမ! သေယျထာပိ, ဘော ဂေါတမ, နိက္ကုဇ္ဇိတံ ဝါ ဥက္ကုဇ္ဇေယျ, ပဋိစ္ဆန္နံ ဝါ ဝိဝရေယျ, မူဠှဿ ဝါ မဂ္ဂံ အာစိက္ခေယျ, အန္ဓကာရေ ဝါ တေလပဇ္ဇောတံ ဓာရေယျ – ‘စက္ခုမန္တော ရူပါနိ ဒက္ခန္တီ’တိ; ဧဝမေဝံ ခော ဘောတာ ဂေါတမေန အနေကပရိယာယေန ဓမ္မော ပကာသိတော။ ဧတေ မယံ ဘဝန္တံ ဂေါတမံ သရဏံ ဂစ္ဆာမ ဓမ္မဉ္စ ဘိက္ခုသင်္ဃဉ္စ။ ဥပာသကေ နော ဘဝံ ဂေါတမော ဓာရေတု အဇ္ဇတဂ္ဂေ ပါဏုပေတေ သရဏံ ဂတေ”တိ။ တတိယံ။

၄. သရဘသုတ္တံ

၆၅. ဧဝံ မေ သုတံ – ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ရာဇဂဟေ ဝိဟရတိ ဂိဇ္ဈကူဋေ ပဗ္ဗတေ။ တေန ခော ပန သမယေန သရဘော နာမ ပရိဗ္ဗာဇကော အစိရပက္ကန္တော ဟောတိ ဣမသ္မာ ဓမ္မဝိနယာ။ သော ရာဇဂဟေ ပရိသတိ [ပရိသတိံ (သီ. ပီ.)] ဧဝံ ဝါစံ ဘာသတိ – “အညာတော မယာ သမဏာနံ သက္ယပုတ္တိကာနံ ဓမ္မော။ အညာယ စ ပနာဟံ သမဏာနံ သက္ယပုတ္တိကာနံ ဓမ္မံ ဧဝာဟံ တသ္မာ ဓမ္မဝိနယာ အပက္ကန္တော”တိ။ အထ ခော သမ္ဗဟုလာ ဘိက္ခူ ပုဗ္ဗဏှသမယံ နိဝာသေတွာ ပတ္တစီဝရမာဒာယ ရာဇဂဟံ ပိဏ္ဍာယ ပဝိသိံသု။ အဿောသုံ ခော တေ ဘိက္ခူ သရဘဿ ပရိဗ္ဗာဇကဿ ရာဇဂဟေ ပရိသတိ ဧဝံ ဝါစံ ဘာသမာနဿ – “အညာတော မယာ သမဏာနံ သက္ယပုတ္တိကာနံ ဓမ္မော။ အညာယ စ ပနာဟံ သမဏာနံ သက္ယပုတ္တိကာနံ ဓမ္မံ ဧဝာဟံ တသ္မာ ဓမ္မဝိနယာ အပက္ကန္တော”တိ။

အထ ခော တေ ဘိက္ခူ ရာဇဂဟေ ပိဏ္ဍာယ စရိတွာ ပစ္ဆာဘတ္တံ ပိဏ္ဍပါတပဋိက္ကန္တာ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိံသု; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိံသု။ ဧကမန္တံ နိသိန္နာ ခော တေ ဘိက္ခူ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစုံ – “သရဘော နာမ, ဘန္တေ, ပရိဗ္ဗာဇကော အစိရပက္ကန္တော ဣမသ္မာ ဓမ္မဝိနယာ။ သော ရာဇဂဟေ ပရိသတိ ဧဝံ ဝါစံ ဘာသတိ – ‘အညာတော မယာ သမဏာနံ သက္ယပုတ္တိကာနံ ဓမ္မော။ အညာယ စ ပနာဟံ သမဏာနံ သက္ယပုတ္တိကာနံ ဓမ္မံ ဧဝာဟံ တသ္မာ ဓမ္မဝိနယာ အပက္ကန္တော’တိ။ သာဓု ဘန္တေ, ဘဂဝါ ယေန သိပ္ပိနိကာတီရံ [သပ္ပိနိကာတီရံ (သီ. ပီ.), သပ္ပိနိယာ တီရံ (သျာ. ကံ.)] ပရိဗ္ဗာဇကာရာမော ယေန သရဘော ပရိဗ္ဗာဇကော တေနုပသင်္ကမတု အနုကမ္ပံ ဥပါဒါယာ”တိ။ အဓိဝာသေသိ ဘဂဝါ တုဏှီဘာဝေန။

အထ ခော ဘဂဝါ သာယနှသမယံ ပဋိသလ္လာနာ ဝုဋ္ဌိတော ယေန သိပ္ပိနိကာတီရံ ပရိဗ္ဗာဇကာရာမော ယေန သရဘော ပရိဗ္ဗာဇကော တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ပညတ္တေ အာသနေ နိသီဒိ ။ နိသဇ္ဇ ခော ဘဂဝါ သရဘံ ပရိဗ္ဗာဇကံ ဧတဒဝေါစ – “သစ္စံ ကိရ တွံ, သရဘ, ဧဝံ ဝဒေသိ – ‘အညာတော မယာ သမဏာနံ သက္ယပုတ္တိကာနံ ဓမ္မော။ အညာယ စ ပနာဟံ သမဏာနံ သက္ယပုတ္တိကာနံ ဓမ္မံ ဧဝာဟံ တသ္မာ ဓမ္မဝိနယာ အပက္ကန္တော’”တိ? ဧဝံ ဝုတ္တေ သရဘော ပရိဗ္ဗာဇကော တုဏှီ အဟောသိ။

ဒုတိယမ္ပိ ခော, ဘဂဝါ သရဘံ ပရိဗ္ဗာဇကံ ဧတဒဝေါစ – “ဝဒေဟိ, သရဘ, ကိန္တိ တေ အညာတော သမဏာနံ သက္ယပုတ္တိကာနံ ဓမ္မော? သစေ တေ အပရိပူရံ ဘဝိဿတိ, အဟံ ပရိပူရေဿာမိ။ သစေ ပန တေ ပရိပူရံ ဘဝိဿတိ, အဟံ အနုမောဒိဿာမီ”တိ။ ဒုတိယမ္ပိ ခော သရဘော ပရိဗ္ဗာဇကော တုဏှီ အဟောသိ။

တတိယမ္ပိ ခော ဘဂဝါ သရဘံ ပရိဗ္ဗာဇကံ ဧတဒဝေါစ – (“ယော [မယာ (သျာ. ကံ. ပီ.)] ခော သရဘ ပညာယတိ သမဏာနံ သက္ယပုတ္တိကာနံ ဓမ္မော) [( ) သီ. ပေါတ္ထကေ နတ္ထိ] “ဝဒေဟိ, သရဘ, ကိန္တိ တေ အညာတော သမဏာ

နံ သက္ကုပတ္တိကာနံ ဓမ္မော? သစေ တေ အပရိပူရံ ဘဝိဿတိ, အဟံ ပရိပူရေဿာမိ။ သစေ ပန တေ ပရိပူရံ ဘဝိဿ
တိ, အဟံ အနုမောဒိဿာမီ''တိ။ တတိယမ္ပိ ခော သရဘော ပရိဗ္ဗာဇကော တုဏှီ အဟောသိ။

အထ ခော တေ ပရိဗ္ဗာဇကာ သရဘံ ပရိဗ္ဗာဇကံ ဧတဒဝောစုံ – ''ယဒေဝ ခော တွံ, အာဝုသော သရဘ, သမဏံ ဂေ
တမံ ယာစေယျာသိ တဒေဝ တေ သမဏော ဂေါတမော ပဝါရေတိ။ ဝဒေဟာဝုသော သရဘ, ကိန္တိ တေ အညာတော သ
မဏာနံ သက္ကုပတ္တိကာနံ ဓမ္မော? သစေ တေ အပရိပူရံ ဘဝိဿတိ, သမဏော ဂေါတမော ပရိပူရေဿတိ။ သစေ
ပန တေ ပရိပူရံ ဘဝိဿတိ, သမဏော ဂေါတမော အနုမောဒိဿတီ''တိ။ ဧဝံ ဝုတ္တေ သရဘော ပရိဗ္ဗာဇကော တုဏှ
ဟီဘူတော မင်္ကုဘူတော ပတ္တက္ခန္ဓော အဓောမုခော ပဇ္ဈာယန္တော အပ္ပဋိဘာနော နိသီဒိ။

အထ ခော ဘဂဝါ သရဘံ ပရိဗ္ဗာဇကံ တုဏှီဘူတံ မင်္ကုဘူတံ ပတ္တက္ခန္ဓံ အဓောမုခံ ပဇ္ဈာယန္တံ အပ္ပဋိဘာနံ
ဝိဒိတွာ တေ ပရိဗ္ဗာဇကေ ဧတဒဝေါစ –

''ယော ခော မံ, ပရိဗ္ဗာဇကာ [ပရိဗ္ဗာဇကော (ပီ. က.)] , ဧဝံ ဝဒေယျ – 'သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ တေ ပဋိဇာနတော
ဣမေ ဓမ္မာ အနဘိသမ္ဗုဒ္ဓါ'တိ, တမဟံ တတ္ထ သာဓုကံ သမနုယုဉ္ဇေယျံ သမနုဂာဟေယျံ သမနုဘာသေယျံ။
သော ဝတ မယာ သာဓုကံ သမနုယုဉ္ဇိယမာနော သမနုဂာဟိယမာနော သမနုဘာသိယမာနော အဋ္ဌာနမေတံ အနဝကာသော
ယံ သော တိဏ္ဏံ ဌာနာနံ နာညတရံ [အညတရံ (က.)] ဌာနံ နိဂစ္ဆေယျ, အညေန ဝါ အညံ ပဋိစရိဿတိ, ဗဟိဒ္ဓါ
ကထံ အပနာမေဿတိ, ကောပဉ္စ ဒောသဉ္စ အပ္ပစ္စယဉ္စ ပာတုကရိဿတိ, တုဏှီဘူတော မင်္ကုဘူတော [တုဏှီ
ဘူတော ဝါ မင်္ကုဘူတော (သီ. ဿျာ. ကံ.), တုဏှီဘူတော ဝါ မင်္ကုဘူတော ဝါ (ပီ.)] ပတ္တက္ခန္ဓော အဓောမုခော
ပဇ္ဈာယန္တော အပ္ပဋိဘာနော နိသီဒိဿတိ, သေယျထာပိ သရဘော ပရိဗ္ဗာဇကော။

''ယော ခော မံ, ပရိဗ္ဗာဇကာ, ဧဝံ ဝဒေယျ – 'ခီဏာသဝဿ တေ ပဋိဇာနတော ဣမေ အာသဝါ အပရိက္ခီ
ဏာ'တိ, တမဟံ တတ္ထ သာဓုကံ သမနုယုဉ္ဇေယျံ သမနုဂာဟေယျံ သမနုဘာသေယျံ။ သော ဝတ မယာ သာဓုကံ
သမနုယုဉ္ဇိယမာနော သမနုဂာဟိယမာနော သမနုဘာသိယမာနော အဋ္ဌာနမေတံ အနဝကာသော ယံ သော တိဏ္ဏံ ဌာနာနံ
နာညတရံ ဌာနံ နိဂစ္ဆေယျ, အညေန ဝါ အညံ ပဋိစရိဿတိ, ဗဟိဒ္ဓါ ကထံ အပနာမေဿတိ, ကောပဉ္စ ဒောသဉ္စ အ
ပ္ပစ္စယဉ္စ ပာတုကရိဿတိ, တုဏှီဘူတော မင်္ကုဘူတော ပတ္တက္ခန္ဓော အဓောမုခော ပဇ္ဈာယန္တော အပ္ပဋိဘာ
နော နိသီဒိဿတိ, သေယျထာပိ သရဘော ပရိဗ္ဗာဇကော။

''ယော ခော မံ, ပရိဗ္ဗာဇကာ, ဧဝံ ဝဒေယျ – 'ယဿ ခော ပန တေ အတ္ထာယ ဓမ္မော ဒေသိတော, သော န နိယျ
ာတိ တက္ကရဿ သမ္မာ ဒုက္ခက္ခယာယာ'တိ, တမဟံ တတ္ထ သာဓုကံ သမနုယုဉ္ဇေယျံ သမနုဂာဟေယျံ သမနု
ဘာသေယျံ။ သော ဝတ မယာ သာဓုကံ သမနုယုဉ္ဇိယမာနော သမနုဂာဟိယမာနော သမနုဘာသိယမာနော အဋ္ဌာနမေတံ
အနဝကာသော ယံ သော တိဏ္ဏံ ဌာနာနံ နာညတရံ ဌာနံ နိဂစ္ဆေယျ, အညေန ဝါ အညံ ပဋိစရိဿတိ, ဗဟိဒ္ဓါ ကထံ
အပနာမေဿတိ, ကောပဉ္စ ဒောသဉ္စ အပ္ပစ္စယဉ္စ ပာတုကရိဿတိ, တုဏှီဘူတော မင်္ကုဘူတော ပတ္တက္ခန္ဓ
ော အဓောမုခော ပဇ္ဈာယန္တော အပ္ပဋိဘာနော နိသီဒိဿတိ, သေယျထာပိ သရဘော ပရိဗ္ဗာဇကော''တိ။ အထ ခော
ဘဂဝါ သိပ္ပိနိကာတီရေ ပရိဗ္ဗာဇကာရာမေ တိက္ခတ္တုံ သီဟနာဒံ နဒိတွာ ဝေဟာသံ ပက္ကာမိ။

အထ ခော တေ ပရိဗ္ဗာဇကာ အစိရပက္ကန္တဿ ဘဂဝတော သရဘံ ပရိဗ္ဗာဇကံ သမန္တတော ဝါစာယသန္နိ
တောဒကေန [ဝါစာသတ္တိတောဒကေန (သီ.)] သဉ္ဇမ္ဘရိမကံသု [သဉ္ဇမ္ဘရိမကံသု (ပီ., ဒီ. နိ. ၁.၄၂၁) သံ. နိ. ၂.၂၄၃ ဥပ
ရိပာဠိ ဝိယ] – ''သေယျထာပိ, အာဝုသော သရဘ, ဗြဟာရညေ ဇရသိင်္ဂါလော 'သီဟနာဒံ နဒိဿာမီ'တိ သိင်္ဂါလ
ကံယေဝ [သေကလကံယေဝ (သီ. ဿျာ. ကံ. ပီ.)] နဒတိ, ဘေရဏ္ဍကံယေဝ နဒတိ [ဘေဒဏ္ဍကံ (က.)] ; ဧဝမေဝံ ခော တွံ,
အာဝုသော သရဘ, အညတြေဝ သမဏေန ဂေါတမေန 'သီဟနာဒံ နဒိဿာမီ'တိ သိင်္ဂါလကံယေဝ နဒသိ ဘေရဏ္ဍ
ကံယေဝ နဒသိ။ သေယျထာပိ, အာဝုသော သရဘ, အမ္ဗုကသဉ္စရီ [အမ္ဗုကမဒ္ဒရီ (သီ.)] 'ပုရိသကရဝိတံ [ဖုဿကရ
ဝိတံ (သီ.), ပုဿကရဝိတံ (ဿျာ. ကံ. ပီ.)] ရဝိဿာမီ'တိ အမ္ဗုကသဉ္စရိရဝိတံယေဝ ရဝတိ; ဧဝမေဝံ ခော တွံ,
အာဝုသော သရဘ, အညတြေဝ သမဏေန ဂေါတမေန 'ပုရိသကရဝိတံ ရဝိဿာမီ'တိ, အမ္ဗုကသဉ္စရိရဝိတံယေဝ ရဝ
သိ။ သေယျထာပိ, အာဝုသော သရဘ, ဥသဘော သုညာယ ဂေါသာလာယ ဂမ္ဘီရံ နဒိတဗ္ဗံ မညတိ; ဧဝမေဝံ ခော တွံ,

အာဝုသော သရာဘ, အညတိတ္ထိယ သမဏာနံ ကေတမေနံ ဂမ္ဘီရံ နဒိတဗ္ဗံ မညသီ”တိ။ အထ ခေါ တေ ပရိဗ္ဗာဇကာ သရဘံ ပရိဗ္ဗာဇကံ သမန္တတော တစာယသန္နိတောဒကေန သဥမ္ဘာရိမကံသူတိ။ စတုတ္ထံ။

၅. ကေသမုတ္တိသုတ္တံ

၆၆. ဧဝံ မေ သုတံ – ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ကောသလေသု စာရိကံ စရမာနော မဟတာ ဘိက္ခုသင်္ဃေန သဒ္ဓိံ ယေန ကေသမုတ္တံ [ကေသပုတ္တံ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] နာမ ကာလာမာနံ နိဂမော တဒဝသရိ။ အဿောသုံ ခေါ ကေသမုတ္တိယာ ကာလာမာ – “သမဏော ခလု, ဘော, ဂောတမော သကျပုတ္တော သကျကုလာ ပဗ္ဗဇိတော ကေသမုတ္တံ အနုပ္ပတ္တော။ တံ ခေါ ပန ဘဝန္တံ ဂောတမံ ဧဝံ ကလျာဏော ကိတ္တိသဒ္ဒော အဗ္ဘုဂ္ဂတော – ‘ဣတိပိ သော ဘဂဝါ။ပေ.။ သာဓု ခေါ ပန တထာရူပါနံ အရဟတံ ဒဿနံ ဟောတီ’”တိ။

အထ ခေါ ကေသမုတ္တိယာ ကာလာမာ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိံသု; ဥပသင်္ကမိတွာ အပ္ပေကစ္စေ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိံသု, အပ္ပေကစ္စေ ဘဂဝတာ သဒ္ဓိံ သမ္မောဒိံသု, သမ္မောဒနီယံ ကထံ သာရဏီယံ ဝီတိသာရေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိံသု, အပ္ပေကစ္စေ ယေန ဘဂဝါ တေနဉ္ဇလိံ ပဏာမေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိံသု, အပ္ပေကစ္စေ နာမဂေါတ္တံ သာဝေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိံသု, အပ္ပေကစ္စေ တုဏှီဘူတာ ဧကမန္တံ နိသီဒိံသု။ ဧကမန္တံ နိသိန္နာ ခေါ တေ ကေသမုတ္တိယာ ကာလာမာ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစုံ –

“သန္တိ, ဘန္တေ, ဧကေ သမဏဗြာဟ္မဏာ ကေသမုတ္တံ အာဂစ္ဆန္တိ။ တေ သကံယေဝ ဝါဒံ ဒီပေန္တိ ဇောတေန္တိ, ပရပ္ပဝါဒံ ပန ခုံသေန္တိ ဝမ္ဘေန္တိ ပရိဘဝန္တိ ဩမက္ခိံ [ဩပပက္ခိံ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.), ဩမက္ခိကံ (က.)] ကရောန္တိ။ အပရေပိ, ဘန္တေ, ဧကေ သမဏဗြာဟ္မဏာ ကေသမုတ္တံ အာဂစ္ဆန္တိ။ တေပိ သကံယေဝ ဝါဒံ ဒီပေန္တိ ဇောတေန္တိ, ပရပ္ပဝါဒံ ပန ခုံသေန္တိ ဝမ္ဘေန္တိ ပရိဘဝန္တိ ဩမက္ခိံ ကရောန္တိ။ တေသံ နော, ဘန္တေ, အမှာကံ ဟောတေဝ ကင်္ခါ ဟောတိ ဝိစိကိစ္ဆာ – ‘ကော သု နာမ ဣမေသံ ဘဝတံ သမဏဗြာဟ္မဏာနံ သစ္စံ အာဟ, ကော မုသာ’”တိ? “အလဉှိ ဝေါ, ကာလာမာ, ကင်္ခိတုံ အလံ ဝိစိကိစ္ဆိတုံ။ ကင်္ခနီယေဝ ပန [ကင်္ခနီယေဝ စ ပန (သံယုတ္တနိကာယေ)] ဝေါ ဌာနေ ဝိစိကိစ္ဆာ ဥပ္ပန္နာ”။

“ဧထ တုမှေ, ကာလာမာ, မာ အနုဿဝေန, မာ ပရမ္ပရာယ, မာ ဣတိကိရာယ, မာ ပိဋကသမ္ပဒါနေန, မာ တက္ကဟေတု, မာ နယဟေတု, မာ အာကာရပရိဝိတက္ကေန, မာ ဒိဋ္ဌိနိဇ္ဈာနက္ခန္တိယာ, မာ ဘဗ္ဗရူပတာယ, မာ သမဏော နော ဂရူတိ။ ယဒါ တုမှေ, ကာလာမာ, အတ္တနာဝ ဇာနေယျာထ – ‘ဣမေ ဓမ္မာ အကုသလာ, ဣမေ ဓမ္မာ သာဝဇ္ဇာ, ဣမေ ဓမ္မာ ဝိညုဂရဟိတာ, ဣမေ ဓမ္မာ သမတ္တာ သမာဒိန္နာ [သမာဒိဏ္ဏာ (က.)] အဟိတာယ ဒုက္ခာယ သံဝတ္တန္တီ’”တိ, အထ တုမှေ, ကာလာမာ, ပဇဟေယျာထ။

“တံ ကိံ မညထ, ကာလာမာ, လောဘော ပုရိသဿ အဇ္ဈတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇမာနော ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဟိတာယ ဝါ အဟိတာယ ဝါ”တိ?

“အဟိတာယ, ဘန္တေ”။

“လုဒ္ဓော ပနာယံ, ကာလာမာ, ပုရိသပုဂ္ဂလော လောဘေန အဘိဘူတော ပရိယာဒိန္နစိတ္တော ပာဏမ္ပိ ဟနတိ, အဒိန္နမ္ပိ အာဒိယတိ, ပရဒာရမ္ပိ ဂစ္ဆတိ, မုသာပိ ဘဏတိ, ပရမ္ပိ တထတ္တာယ [တဒတ္တာယ (က.)] သမာဒပေတိ, ယံ သ [ယံ တဿ (က.) အနန္တရသုတ္တေ ပန “ယံ’ သ” ဣတေ၀ဝ သဗ္ဗတ္ထပိ ဒိဿတိ] ဟောတိ ဒီဃရတ္တံ အဟိတာယ ဒုက္ခာယာ”တိ။

“ဧဝံ, ဘန္တေ”။

“တံ ကိံ မညထ, ကာလာမာ, ဒေါသော ပုရိသဿ အဇ္ဈတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇမာနော ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဟိတာယ ဝါ အဟိတာယ ဝါ”တိ?

“အဟိတာယ, ဘန္တေ”။

“ဒုဋ္ဌော ပနာယံ, ကာလာမာ, ပုရိသပုဂ္ဂလော ဒောသေန အဘိဘူတော ပရိယာဒိန္နစိတ္တော ပာဏမ္ပိ ဟနတိ [ဟန္တိ (သီ. ပီ.)], အဒိန္နမ္ပိ အာဒိယတိ, ပရဒာရမ္ပိ ဂစ္ဆတိ, မုသာပိ ဘဏတိ, ပရမ္ပိ တထတ္တာယ သမာဒပေတိ, ယံ သ ဟောတိ ဒီဃရတ္တံ အဟိတာယ ဒုက္ခာယာ”တိ။

“ဧဝံ, ဘန္တေ”။

“တံ ကိံ မညထ, ကာလာမာ, မောဟော ပုရိသဿ အဇ္ဈတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇမာနော ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဟိတာယ ဝါ အဟိတာယ ဝါ”တိ?

“အဟိတာယ, ဘန္တေ”။

“မူဠှော ပနာယံ, ကာလာမာ, ပုရိသပုဂ္ဂလော မောဟေန အဘိဘူတော ပရိယာဒိန္နစိတ္တော ပာဏမ္ပိ ဟနတိ, အဒိန္နမ္ပိ အာဒိယတိ, ပရဒာရမ္ပိ ဂစ္ဆတိ, မုသာပိ ဘဏတိ, ပရမ္ပိ တထတ္တာယ သမာဒပေတိ, ယံ သ ဟောတိ ဒီဃရတ္တံ အဟိတာယ ဒုက္ခာယာ”တိ။

“ဧဝံ, ဘန္တေ”။

“တံ ကိံ မညထ, ကာလာမာ, ဣမေ ဓမ္မာ ကုသလာ ဝါ အကုသလာ ဝါ”တိ?

“အကုသလာ, ဘန္တေ”။

“သာဝဇ္ဇာ ဝါ အနဝဇ္ဇာ ဝါ”တိ?

“သာဝဇ္ဇာ, ဘန္တေ”။

“ဝိညုဂရဟိတာ ဝါ ဝိညုပ္ပသတ္ထာ ဝါ”တိ?

“ဝိညုဂရဟိတာ, ဘန္တေ”။

“သမတ္တာ သမာဒိန္နာ အဟိတာယ ဒုက္ခာယ သံဝတ္တန္တိ, နော ဝါ? ကထံ ဝါ [ကထံ ဝါ ဝေါ (?)] ဧတ္ထ ဟောတီ”တိ ?

“သမတ္တာ, ဘန္တေ, သမာဒိန္နာ အဟိတာယ ဒုက္ခာယ သံဝတ္တန္တီတိ။ ဧဝံ နော ဧတ္ထ ဟောတီ”တိ။

“ဣတိ ခော, ကာလာမာ, ယံ တံ အဝေါစုမှာ [အဝေါစုမှ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.) အ. နိ. ၄.၁၉၃] – ‘ဧထ တုမှေ, ကာလာမာ! မာ အနုဿဝေန, မာ ပရမ္ပရာယ, မာ ဣတိကိရာယ, မာ ပိဋကသမ္ပဒါနေန, မာ တက္ကဟေတု, မာ နယဟေတု, မာ အာကာရပရိဝိတက္ကေန, မာ ဒိဋ္ဌိနိဇ္ဈာနက္ခန္တိယာ, မာ ဘဗ္ဗရူပတာယ, မာ သမဏော နော ဂရူတိ။ ယဒါ တုမှေ ကာလာမာ အတ္တနာဝ ဇာနေယျာထ – ‘ဣမေ ဓမ္မာ အကုသလာ, ဣမေ ဓမ္မာ သာဝဇ္ဇာ, ဣမေ ဓမ္မာ ဝိညုဂရဟိတာ, ဣမေ ဓမ္မာ သမတ္တာ သမာဒိန္နာ အဟိတာယ ဒုက္ခာယ သံဝတ္တန္တီတိ, အထ တုမှေ, ကာလာမာ, ပဇဟေယျာထာ’တိ, ဣတိ ယံ တံ ဝုတ္တံ, ဣဒမေတံ ပဋိစ္စ ဝုတ္တံ။

“ဧထ တုမှေ, ကာလာမာ, မာ အနုဿဝေန, မာ ပရမ္ပရာယ, မာ ဣတိကိရာယ, မာ ပိဋကသမ္ပဒါနေန, မာ တက္ကဟေတု, မာ နယဟေတု, မာ အာကာရပရိဝိတက္ကေန, မာ ဒိဋ္ဌိနိဇ္ဈာနက္ခန္တိယာ, မာ ဘဗ္ဗရူပတာယ, မာ သမဏော နော ဂရူတိ။ ယဒါ တုမှေ, ကာလာမာ, အတ္တနာဝ ဇာနေယျာထ – ‘ဣမေ ဓမ္မာ ကုသလာ, ဣမေ ဓမ္မာ အနဝဇ္ဇာ,

ကြမေ ဓမ္မာ ဝိညုပ္ပသတ္ထာ, ကြမေ ဓမ္မာ သမတ္တာ သမာဒိန္နာ ဟိတာယ သုခာယ သံဝတ္တန္တီ’တိ, အထ တုမှေ, ကာလာမာ, ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရေယျာထ။

“တံ ကိံ မညထ, ကာလာမာ, အလောဘော ပုရိသဿ အဇ္ဈတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇမာနော ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဟိတာယ ဝါ အဟိတာယ ဝါ”တိ?

“ဟိတာယ, ဘန္တေ”။

“အလုဒ္ဓော ပနာယံ, ကာလာမာ, ပုရိသပုဂ္ဂလော လောဘေန အနဘိဘူတော အပရိယာဒိန္နစိတ္တော နေဝ ပါဏံ ဟနတိ, န အဒိန္နံ အာဒိယတိ, န ပရဒါရံ ဂစ္ဆတိ, န မုသာ ဘဏတိ, န ပရမ္ပိ တထတ္တာယ သမာဒပေတိ , ယံ သ ဟောတိ ဒီဃရတ္တံ ဟိတာယ သုခာယာ”တိ။

“ဧဝံ, ဘန္တေ”။

“တံ ကိံ မညထ, ကာလာမာ, အဒေါသော ပုရိသဿ အဇ္ဈတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇမာနော ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ပေ.။ အမောဟော ပုရိသဿ အဇ္ဈတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇမာနော ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ပေ.။ ဟိတာယ သုခာယာ”တိ။

“ဧဝံ ဘန္တေ” ။

“တံ ကိံ မညထ, ကာလာမာ, ကြမေ ဓမ္မာ ကုသလာ ဝါ အကုသလာ ဝါ”တိ?

“ကုသလာ , ဘန္တေ”။

“သာဝဇ္ဇာ ဝါ အနဝဇ္ဇာ ဝါ”တိ?

“အနဝဇ္ဇာ, ဘန္တေ”။

“ဝိညုဂရဟိတာ ဝါ ဝိညုပ္ပသတ္ထာ ဝါ”တိ?

“ဝိညုပ္ပသတ္ထာ, ဘန္တေ”။

“သမတ္တာ သမာဒိန္နာ ဟိတာယ သုခာယ သံဝတ္တန္တိ နော ဝါ? ကထံ ဝါ ဧတ္ထ ဟောတီ”တိ?

“သမတ္တာ, ဘန္တေ, သမာဒိန္နာ ဟိတာယ သုခာယ သံဝတ္တန္တိ။ ဧဝံ နော ဧတ္ထ ဟောတီ”တိ။

“ဣတိ ခော, ကာလာမာ, ယံ တံ အဝေါစုမှာ – ‘ဧထ တုမှေ, ကာလာမာ! မာ အနုဿဝေန, မာ ပရမ္ပရာယ, မာ ဣတိကိရာယ, မာ ပိဋကသမ္ပဒါနေန, မာ တက္ကဟေတု, မာ နယဟေတု, မာ အာကာရပရိဝိတက္ကေန, မာ ဒိဋ္ဌိနိဇ္ဈာနက္ခန္တိယာ, မာ ဘဗ္ဗရူပတာယ, မာ သမဏော နော ဂရူတိ။ ယဒါ တုမှေ, ကာလာမာ, အတ္တနာဝ ဇာနေယျာထ – ကြမေ ဓမ္မာ ကုသလာ, ကြမေ ဓမ္မာ အနဝဇ္ဇာ, ကြမေ ဓမ္မာ ဝိညုပ္ပသတ္ထာ, ကြမေ ဓမ္မာ သမတ္တာ သမာဒိန္နာ ဟိတာယ သုခာယ သံဝတ္တန္တီတိ, အထ တုမှေ, ကာလာမာ, ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရေယျာထာ’တိ, ဣတိ ယံ တံ ဝုတ္တံ ကြဒမေတံ ပဋိစ္စ ဝုတ္တံ။

“သ ခေါ သော [ယော ခေါ (က.)], ကာလာမာ, အရိယသာဝကော ဧဝံ ဝိဂတာဘိဇ္ဈော ဝိဂတဗျာပါဒေါ အသမ္မူဠှော သမ္ပဇာနော ပတိဿတော [သတော (က.)] မေတ္တာသဟဂတေန စေတသာ ဧကံ ဒိသံ ဖရိတွာ ဝိဟရတိ, တထာ ဒုတိယံ, တထာ တတိယံ, တထာ စတုတ္ထံ, ဣတိ ဥဒ္ဓမဓော တိရိယံ သဗ္ဗဓိ သဗ္ဗတ္တတာယ သဗ္ဗာဝန္တံ လောကံ မေတ္တာသဟဂတေန စေတသာ ဝိပုလေန မဟဂ္ဂတေန အပ္ပမာဏေန အဝေရေန အဗျာပဇ္ဇေန ဖရိတွာ ဝိဟရတိ။

ကရဏာသဟဂတေန စေတသာ။ပေ။ မုဒိတာသဟဂတေန စေတသာ။ပေ။ ဥပေက္ခာသဟဂတေန စေတသာ ဧကံ ဒိသံ ဖရိတွာ ဝိဟရတိ, တထာ ဒုတိယံ , တထာ တတိယံ, တထာ စတုတ္ထံ, ဣတိ ဥဒ္ဓမဓော တိရိယံ သဗ္ဗဓိ သဗ္ဗတ္တတာယ သဗ္ဗာဝန္တံ လောကံ ဥပေက္ခာသဟဂတေန စေတသာ ဝိပုလေန မဟဂ္ဂတေန အပ္ပမာဏေန အဝေရေန အဗျာပဇ္ဇေန ဖရိတွာ ဝိဟရတိ။

“သ [သစေ (က.)] ခော သော, ကာလာမာ, အရိယသာဝကော ဧဝံ အဝေရစိတ္တော ဧဝံ အဗျာပဇ္ဇစိတ္တော ဧဝံ အသံကိလိဋ္ဌစိတ္တော ဧဝံ ဝိသုဒ္ဓစိတ္တော။ တဿ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ စတ္တာရော အဿာသာ အဓိဂတာ ဟောန္တိ။ ‘သစေ ခော ပန အတ္ထိ ပရော လောကော, အတ္ထိ သုကတဒုက္ကဋာနံ [သုကဋဒုက္ကဋာနံ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ကမ္မာနံ ဖလံ ဝိပါကော, အထာဟံ [ဌာနမဟံ (သီ. ပီ.), ဌာနမေတံ ယေနာဟံ (သျာ. ကံ.)] ကာယဿ ဘေဒာ ပရံ မရဏာ သုဂတိံ သဂ္ဂံ လောကံ ဥပပဇ္ဇိဿာမီ’တိ, အယမဿ ပဌမော အဿာသော အဓိဂတော ဟောတိ။

“‘သစေ ခော ပန နတ္ထိ ပရော လောကော, နတ္ထိ သုကတဒုက္ကဋာနံ ကမ္မာနံ ဖလံ ဝိပါကော, အထာဟံ [ဣဓာဟံ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ အဝေရံ အဗျာပဇ္ဇံ အနီဃံ သုခိံ [သုခံ (သီ.), သုခီ (သျာ. ကံ.)] အတ္တာနံ ပရိဟရာမီ’တိ, အယမဿ ဒုတိယော အဿာသော အဓိဂတော ဟောတိ။

“‘သစေ ခော ပန ကရောတော ကရီယတိ ပါပံ, န ခော ပနာဟံ ကဿစိ ပါပံ စေတေမိ။ အကရောန္တံ ခော ပန မံ ပါပကမ္မံ ကုတော ဒုက္ခံ ဖုသိဿတီ’တိ, အယမဿ တတိယော အဿာသော အဓိဂတော ဟောတိ။

“‘သစေ ခော ပန ကရောတော န ကရီယတိ ပါပံ, အထာဟံ ဥဘယေနေဝ ဝိသုဒ္ဓံ အတ္တာနံ သမနုပဿာမီ’တိ, အယမဿ စတုတ္ထော အဿာသော အဓိဂတော ဟောတိ။

“သ ခော သော, ကာလာမာ, အရိယသာဝကော ဧဝံ အဝေရစိတ္တော ဧဝံ အဗျာပဇ္ဇစိတ္တော ဧဝံ အသံကိလိဋ္ဌစိတ္တော ဧဝံ ဝိသုဒ္ဓစိတ္တော။ တဿ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ ဣမေ စတ္တာရော အဿာသာ အဓိဂတာ ဟောန္တီ”တိ။

“ဧဝမေတံ, ဘဂဝါ, ဧဝမေတံ, သုဂတ! သ ခော သော, ဘန္တေ, အရိယသာဝကော ဧဝံ အဝေရစိတ္တော ဧဝံ အဗျာပဇ္ဇစိတ္တော ဧဝံ အသံကိလိဋ္ဌစိတ္တော ဧဝံ ဝိသုဒ္ဓစိတ္တော။ တဿ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ စတ္တာရော အဿာသာ အဓိဂတာ ဟောန္တိ။ ‘သစေ ခော ပန အတ္ထိ ပရော လောကော, အတ္ထိ သုကတဒုက္ကဋာနံ ကမ္မာနံ ဖလံ ဝိပါကော, အထာဟံ ကာယဿ ဘေဒာ ပရံ မရဏာ သုဂတိံ သဂ္ဂံ လောကံ ဥပပဇ္ဇိဿာမီ’တိ, အယမဿ ပဌမော အဿာသော အဓိဂတော ဟောတိ။

“‘သစေ ခော ပန နတ္ထိ ပရော လောကော, နတ္ထိ သုကတဒုက္ကဋာနံ ကမ္မာနံ ဖလံ ဝိပါကော, အထာဟံ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ အဝေရံ အဗျာပဇ္ဇံ အနီဃံ သုခိံ အတ္တာနံ ပရိဟရာမီ’တိ, အယမဿ ဒုတိယော အဿာသော အဓိဂတော ဟောတိ။

“သစေ ခော ပန ကရောတော ကရီယတိ ပါပံ, န ခော ပနာဟံ – ကဿစိ ပါပံ စေတေမိ, အကရောန္တံ ခော ပန မံ ပါပကမ္မံ ကုတော ဒုက္ခံ ဖုသိဿတီ’တိ, အယမဿ တတိယော အဿာသော အဓိဂတော ဟောတိ။

“‘သစေ ခော ပန ကရောတော န ကရီယတိ ပါပံ, အထာဟံ ဥဘယေနေဝ ဝိသုဒ္ဓံ အတ္တာနံ သမနုပဿာမီ’တိ, အယမဿ စတုတ္ထော အဿာသော အဓိဂတော ဟောတိ။

“သ ခော သော, ဘန္တေ, အရိယသာဝကော ဧဝံ အဝေရစိတ္တော ဧဝံ အဗျာပဇ္ဇစိတ္တော ဧဝံ အသံကိလိဋ္ဌစိတ္တော ဧဝံ ဝိသုဒ္ဓစိတ္တော။ တဿ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ ဣမေ စတ္တာရော အဿာသာ အဓိဂတာ ဟောန္တိ။

“အဘိက္ကန္တံ, ဘန္တေ။ပေ။ ဧတေ မယံ, ဘန္တေ, ဘဂဝန္တံ သရဏံ ဂစ္ဆာမ ဓမ္မဉ္စ ဘိက္ခုသံဃဉ္စ။ ဥပာသကေ နော, ဘန္တေ, ဘဂဝါ ဓာရေတု အဇ္ဇတဂ္ဂေ ပါဏုပေတေ သရဏံ ဂတေ”တိ။ ပဉ္စမံ။

၆. သာဠ္ဟသုတ္တံ

၆၇. ဧဝံ မေ သုတံ – ဧကံ သမယံ အာယသ္မာ နန္ဒကော သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ ပုဗ္ဗာရာမေ မိဂါရမာတုပါသာဒေ။ အထ ခေါ သာဠှော စ မိဂါရနတ္တာ သာဏော စ သေခုနိယနတ္တာ [ရောဟဏော စ ပေခုဏိယနတ္တာ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ယေနာယသ္မာ နန္ဒကော တေနုပသင်္ကမိံသု; ဥပသင်္ကမိတွာ အာယသ္မန္တံ နန္ဒကံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိံသု။ ဧကမန္တံ နိသိန္နံ ခေါ သာဠှံ မိဂါရနတ္တာရံ အာယသ္မာ နန္ဒကော ဧတဒဝေါစ –

‘‘ဧထ တုမှေ, သာဠှာ, မာ အနုဿဝေန, မာ ပရမ္ပရာယ, မာ ဣတိကိရာယ, မာ ပိဋကသမ္ပဒါနေန, မာ တက္ကဟေတု, မာ နယဟေတု, မာ အာကာရပရိဝိတက္ကေန, မာ ဒိဋ္ဌိနိဇ္ဈာနက္ခန္တိယာ, မာ ဘဗ္ဗရူပတာယ, မာ သမဏော နော ဂရူတိ။ ယဒါ တုမှေ, သာဠှာ , အတ္တနာဝ ဇာနေယျာထ ‘ဣမေ ဓမ္မာ အကုသလာ, ဣမေ ဓမ္မာ သာဝဇ္ဇာ, ဣမေ ဓမ္မာ ဝိညုဂရဟိတာ, ဣမေ ဓမ္မာ သမတ္တာ သမာဒိန္နာ အဟိတာယ ဒုက္ခာယ သံဝတ္တန္တီ’တိ, အထ တုမှေ သာဠှာ ပဇဟေယျာထ။

‘‘တံ ကိံ မညထ, သာဠှာ, အတ္ထိ လောဘော’’တိ?

‘‘ဧဝံ, ဘန္တေ’’။

‘‘အဘိဇ္ဈာတိ ခေါ အဟံ, သာဠှာ, ဧတမတ္ထံ ဝဒာမိ။ လုဒ္ဓော ခေါ အယံ, သာဠှာ, အဘိဇ္ဈာလု ပါဏမ္ပိ ဟနတိ, အဒိန္နမ္ပိ အာဒိယတိ, ပရဒါရမ္ပိ ဂစ္ဆတိ, မုသာပိ ဘဏတိ, ပရမ္ပိ တထတ္တာယ သမာဒပေတိ, ယံ သ ဟောတိ ဒီဃရတ္တံ အဟိတာယ ဒုက္ခာယာ’’တိ။

‘‘ဧဝံ, ဘန္တေ’’။

‘‘တံ ကိံ မညထ, သာဠှာ, အတ္ထိ ဒေါသော’’တိ?

‘‘ဧဝံ, ဘန္တေ’’။

‘‘ဗျာပါဒေါတိ ခေါ အဟံ, သာဠှာ, ဧတမတ္ထံ ဝဒာမိ။ ဒုဋ္ဌော ခေါ အယံ, သာဠှာ, ဗျာပန္နစိတ္တော ပါဏမ္ပိ ဟနတိ, အဒိန္နမ္ပိ အာဒိယတိ, ပရဒါရမ္ပိ ဂစ္ဆတိ, မုသာပိ ဘဏတိ, ပရမ္ပိ တထတ္တာယ သမာဒပေတိ, ယံ သ ဟောတိ ဒီဃရတ္တံ အဟိတာယ ဒုက္ခာယာ’’တိ။

‘‘ဧဝံ, ဘန္တေ’’။

‘‘တံ ကိံ မညထ, သာဠှာ, အတ္ထိ မောဟော’’တိ?

‘‘ဧဝံ, ဘန္တေ’’။

‘‘အဝိဇ္ဇာတိ ခေါ အဟံ, သာဠှာ, ဧတမတ္ထံ ဝဒာမိ။ မူဠှော ခေါ အယံ, သာဠှာ , အဝိဇ္ဇာဂတော ပါဏမ္ပိ ဟနတိ, အဒိန္နမ္ပိ အာဒိယတိ, ပရဒါရမ္ပိ ဂစ္ဆတိ, မုသာပိ ဘဏတိ, ပရမ္ပိ တထတ္တာယ သမာဒပေတိ, ယံ သ ဟောတိ ဒီဃရတ္တံ အဟိတာယ ဒုက္ခာယာ’’တိ။

‘‘ဧဝံ, ဘန္တေ’’။

‘‘တံ ကိံ မညထ, သာဠှာ, ဣမေ ဓမ္မာ ကုသလာ ဝါ အကုသလာ ဝါ’’တိ?

‘‘အကုသလာ, ဘန္တေ’’။

‘‘သာဝဇ္ဇာ ဝါ အနဝဇ္ဇာ ဝါ’’တိ?

“သာဝဇ္ဇာ, ဘန္တေ”။

“ဝိညုဂရဟိတာ တ ဝိညုပ္ပသတ္ထာ တ”တိ?

“ဝိညုဂရဟိတာ, ဘန္တေ”။

“သမတ္တာ သမာဒိန္နာ အဟိတာယ ဒုက္ခာယ သံဝတ္တန္တိ, နော တ? ကထံ တ ဧတ္ထ ဟောတီ”တိ?

“သမတ္တာ , ဘန္တေ, သမာဒိန္နာ အဟိတာယ ဒုက္ခာယ သံဝတ္တန္တီတိ။ ဧဝံ နော ဧတ္ထ ဟောတီ”တိ။

“ဣတိ ခေါ, သာဠှာ, ယံ တံ အဝေါစုမှာ – ‘ဧထ တုမှေ, သာဠှာ, မာ အနုဿဝေန, မာ ပရမ္ပရာယ, မာ ဣတိကိရာယ, မာ ပိဋကသမ္ပဒါနေန, မာ တက္ကဟေတု, မာ နယဟေတု, မာ အာကာရပရိဝိတက္ကေန, မာ ဒိဋ္ဌိနိဇ္ဈာနက္ခန္တိယာ, မာ ဘဗ္ဗရူပတာယ, မာ သမဏော နော ဂရူတိ။ ယဒါ တုမှေ, သာဠှာ, အတ္တနာဝ ဇာနေယျာထ – ဣမေ ဓမ္မာ အကုသလာ, ဣမေ ဓမ္မာ သာဝဇ္ဇာ, ဣမေ ဓမ္မာ ဝိညုဂရဟိတာ, ဣမေ ဓမ္မာ သမတ္တာ သမာဒိန္နာ အဟိတာယ ဒုက္ခာယ သံဝတ္တန္တီတိ, အထ တုမှေ, သာဠှာ, ပဇဟေယျာထာ’တိ, ဣတိ ယံ တံ ဝုတ္တံ ဣဒမေတံ ပဋိစ္စ ဝုတ္တံ။

“ဧထ တုမှေ, သာဠှာ, မာ အနုဿဝေန, မာ ပရမ္ပရာယ, မာ ဣတိကိရာယ, မာ ပိဋကသမ္ပဒါနေန, မာ တက္ကဟေတု, မာ နယဟေတု, မာ အာကာရပရိဝိတက္ကေန, မာ ဒိဋ္ဌိနိဇ္ဈာနက္ခန္တိယာ, မာ ဘဗ္ဗရူပတာယ, မာ သမဏော နော ဂရူတိ။ ယဒါ တုမှေ, သာဠှာ, အတ္တနာဝ ဇာနေယျာထ – ‘ဣမေ ဓမ္မာ ကုသလာ, ဣမေ ဓမ္မာ အနဝဇ္ဇာ, ဣမေ ဓမ္မာ ဝိညုပ္ပသတ္ထာ, ဣမေ ဓမ္မာ သမတ္တာ သမာဒိန္နာ ဟိတာယ သုခာယ သံဝတ္တန္တီ’တိ, အထ တုမှေ, သာဠှာ, ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရေယျာထ။

“တံ ကိံ မညထ, သာဠှာ, အတ္ထိ အလောဘော”တိ?

“ဧဝံ, ဘန္တေ”။

“အနဘိဇ္ဈာတိ ခေါ အဟံ, သာဠှာ, ဧတမတ္ထံ ဝဒါမိ။ အလုဒ္ဓော ခေါ အယံ, သာဠှာ, အနဘိဇ္ဈာလု နေဝ ပါဏံ ဟနတိ, န အဒိန္နံ အာဒိယတိ, န ပရဒါရံ ဂစ္ဆတိ, န မုသာ ဘဏတိ, ပရမ္ပိ န တထတ္တာယ သမာဒပေတိ, ယံ သ ဟောတိ ဒီဃရတ္တံ ဟိတာယ သုခာယာ”တိ။

“ဧဝံ, ဘန္တေ”။

“တံ ကိံ မညထ, သာဠှာ, အတ္ထိ အဒေါသော”တိ?

“ဧဝံ, ဘန္တေ”။

“အဗျာပါဒေါတိ ခေါ အဟံ, သာဠှာ, ဧတမတ္ထံ ဝဒါမိ။ အဒုဋ္ဌော ခေါ အယံ, သာဠှာ, အဗျာပန္နစိတ္တော နေဝ ပါဏံ ဟနတိ, န အဒိန္နံ အာဒိယတိ, န ပရဒါရံ ဂစ္ဆတိ, န မုသာ ဘဏတိ, ပရမ္ပိ န တထတ္တာယ သမာဒပေတိ, ယံ သ ဟောတိ ဒီဃရတ္တံ ဟိတာယ သုခာယာ”တိ။

“ဧဝံ, ဘန္တေ”။

“တံ ကိံ မညထ, သာဠှာ, အတ္ထိ အမောဟော”တိ?

“ဧဝံ, ဘန္တေ”။

“ဝိဇ္ဇာတိ ခော အဟံ, သာဠ္ဟာ, ဇောမတ္တံ ဝဒာမိ။ အမူဠ္ဟော ခော အယံ, သာဠ္ဟာ, ဝိဇ္ဇာဂတော နေဝ ဟဏ ဟနတိ, န အဒိန္နံ အာဒိယတိ, န ပရဒာရံ ဂစ္ဆတိ, န မုသာ ဘဏတိ, ပရမ္ပိ န တထတ္တာယ သမာဒပေတိ, ယံ သ ဟောတိ ဒီဃရတ္တံ ဟိတာယ သုခာယာ”တိ။

“ဧဝံ, ဘန္တေ”။

“တံ ကိံ မညထ, သာဠ္ဟာ, ဣမေ ဓမ္မာ ကုသလာ ဝါ အကုသလာ ဝါ”တိ?

“ကုသလာ, ဘန္တေ”။

“သာဝဇ္ဇာ ဝါ အနဝဇ္ဇာ ဝါ”တိ?

“အနဝဇ္ဇာ, ဘန္တေ”။

“ဝိညုဂရဟိတာ ဝါ ဝိညုပ္ပသတ္ထာ ဝါ”တိ?

“ဝိညုပ္ပသတ္ထာ , ဘန္တေ”။

“သမတ္တာ သမာဒိန္နာ ဟိတာယ သုခာယ သံဝတ္တန္တိ, နော ဝါ? ကထံ ဝါ ဧတ္ထ ဟောတီ”တိ?

“သမတ္တာ, ဘန္တေ, သမာဒိန္နာ ဟိတာယ သုခာယ သံဝတ္တန္တီတိ။ ဧဝံ နော ဧတ္ထ ဟောတီ”တိ။

“ဣတိ ခော, သာဠ္ဟာ, ယံ တံ အဝေါစုမှာ – ‘ဧထ တုမှေ, သာဠ္ဟာ, မာ အနုဿဝေန, မာ ပရမ္ပရာယ, မာ ဣတိကိရာယ, မာ ပိဋကသမ္ပဒါနေန, မာ တက္ကဟေတု, မာ နယဟေတု, မာ အာကာရပရိဝိတက္ကေန, မာ ဒိဋ္ဌိနိဇ္ဈာနက္ခန္တိယာ, မာ ဘဗ္ဗရူပတာယ, မာ သမဏော နော ဂရူတိ။ ယဒါ တုမှေ, သာဠ္ဟာ, အတ္တနာဝ ဇာနေယျာထ – ဣမေ ဓမ္မာ ကုသလာ, ဣမေ ဓမ္မာ အနဝဇ္ဇာ, ဣမေ ဓမ္မာ ဝိညုပ္ပသတ္ထာ, ဣမေ ဓမ္မာ သမတ္တာ သမာဒိန္နာ ဒီဃရတ္တံ ဟိတာယ သုခာယ သံဝတ္တန္တီတိ, အထ တုမှေ, သာဠ္ဟာ, ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရေယျာထာ’တိ, ဣတိ ယံ တံ ဝုတ္တံ ဣဒမေတံ ပဋိစ္စ ဝုတ္တံ။

“သ ခော သော, သာဠ္ဟာ, အရိယသာဝကော ဧဝံ ဝိဂတာဘိဇ္ဈော ဝိဂတဗျာပါဒေါ အသမ္မူဠ္ဟော သမ္ပဇာနော ပတိဿတော မေတ္တာသဟဂတေန စေတသာ။ပေ.။ ကရုဏာ။ပေ.။ မုဒိတာ။ပေ.။ ဥပေက္ခာသဟဂတေန စေတသာ ဧကံ ဒိသံ ဖရိတွာ ဝိဟရတိ, တထာ ဒုတိယံ, တထာ တတိယံ, တထာ စတုတ္ထံ, ဣတိ ဥဒ္ဓမဓော တိရိယံ သဗ္ဗဓိ သဗ္ဗတ္တတာယ သဗ္ဗာဝန္တံ လောကံ ဥပေက္ခာသဟဂတေန စေတသာ ဝိပုလေန မဟဂ္ဂတေန အပ္ပမာဏေန အဝေရေန အဗျာပဇ္ဈေန ဖရိတွာ ဝိဟရတိ။ သော ဧဝံ ပဇာနာတိ – ‘အတ္ထိ ဣဒံ, အတ္ထိ ဟီနံ, အတ္ထိ ပဏီတံ, အတ္ထိ ဣမဿ သညာဂတဿ ဥတ္တရိ [ဥတ္တရိံ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] နိဿရဏ’န္တိ။ တဿ ဧဝံ ဇာနတော ဧဝံ ပဿတော ကာမာသဝာပိ စိတ္တံ ဝိမုစ္စတိ, ဘဝါသဝာပိ စိတ္တံ ဝိမုစ္စတိ, အဝိဇ္ဇာသဝာပိ စိတ္တံ ဝိမုစ္စတိ; ဝိမုတ္တသ္မိံ ဝိမုတ္တမိတိ ဉာဏံ ဟောတိ။ ‘ခီဏာ ဇာတိ, ဝုသိတံ ဗြဟ္မစရိယံ, ကတံ ကရဏီယံ, နာပရံ ဣတ္ထတ္တာယာ’တိ ပဇာနာတိ။

“သော ဧဝံ ပဇာနာတိ – ‘အဟု ပုဗ္ဗေ လောဘော, တဒဟု အကုသလံ, သော ဧတရဟိ နတ္ထိ, ဣစ္စေတံ ကုသလံ; အဟု ပုဗ္ဗေ ဒေါသော။ပေ.။ အဟု ပုဗ္ဗေ မောဟော, တဒဟု အကုသလံ, သော ဧတရဟိ နတ္ထိ, ဣစ္စေတံ ကုသလ’န္တိ။ သော ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ နိစ္ဆာတော နိဗ္ဗုတော သီတိဘူတော သုခပ္ပဋိသံဝေဒီ ဗြဟ္မဘူတေန အတ္တနာ ဝိဟရတီ”တိ။ ဆဋ္ဌံ။

၇. ကထာဝတ္ထုသုတ္တံ

၆၈. “တီဏိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, ကထာဝတ္ထူနိ။ ကတမာနိ တီဏိ? အတီတံ ဝါ, ဘိက္ခဝေ, အဒ္ဓာနံ အာရဗ္ဘ ကထံ ကထေယျ – ‘ဧဝံ အဟောသိ အတီတမဒ္ဓာန’န္တိ။ အနာဂတံ ဝါ, ဘိက္ခဝေ, အဒ္ဓာနံ အာရဗ္ဘ ကထံ ကထေယျ – ‘ဧဝံ

ဘဝိဿတိ အနာဂတမဒ္ဓါန’န္တိ။ တေရဟိ တ, ဘိက္ခဝေ, ပစ္စုပ္ပန္နံ အဒ္ဓါနံ အာရဗ္ဘ ကထံ ကထေယျ – ‘ဧဝံ ဟောတိ တေရဟိ ပစ္စုပ္ပန္နမဒ္ဓါန’’’န္တိ [ဧဝံ တေရဟိ ပစ္စုပ္ပန္နန္တိ (သီ. ပီ. က.), ဧဝံ ဟောတိ တေရဟိ ပစ္စုပ္ပန္နန္တိ (သျာ. ကံ.)]။

‘‘ကထာသမ္ပယောဂေန, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ဝေဒိတဗ္ဗော ယဒိ ဝါ ကစ္ဆော ယဒိ ဝါ အကစ္ဆောတိ။ သစာယံ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ပဉှံ ပုဋ္ဌော သမာနော ဧကံသဗျာကရဏီယံ ပဉှံ န ဧကံသေန ဗျာကရောတိ, ဝိဘဇ္ဇဗျာကရဏီယံ ပဉှံ န ဝိဘဇ္ဇ ဗျာကရောတိ, ပဋိပုစ္ဆာဗျာကရဏီယံ ပဉှံ န ပဋိပုစ္ဆာ ဗျာကရောတိ, ဌပနီယံ ပဉှံ န ဌပေတိ [ထပနီယံ ပဉှံ န ထပေတိ (က.)], ဧဝံ သန္တာယံ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော အကစ္ဆော ဟောတိ။ သစေ ပနာယံ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ပဉှံ ပုဋ္ဌော သမာနော ဧကံသဗျာကရဏီယံ ပဉှံ ဧကံသေန ဗျာကရောတိ, ဝိဘဇ္ဇဗျာကရဏီယံ ပဉှံ ဝိဘဇ္ဇ ဗျာကရောတိ, ပဋိပုစ္ဆာဗျာကရဏီယံ ပဉှံ ပဋိပုစ္ဆာ ဗျာကရောတိ , ဌပနီယံ ပဉှံ ဌပေတိ, ဧဝံ သန္တာယံ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ကစ္ဆော ဟောတိ။

‘‘ကထာသမ္ပယောဂေန, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ဝေဒိတဗ္ဗော ယဒိ ဝါ ကစ္ဆော ယဒိ ဝါ အကစ္ဆောတိ။ သစာယံ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ပဉှံ ပုဋ္ဌော သမာနော ဌာနာဌာနေ န သဏ္ဌာတိ ပရိကပ္ပေ န သဏ္ဌာတိ အညာတဝါဒေ [အညတဝါဒေ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.), အညာတဝါရေ (က.)] န သဏ္ဌာတိ ပဋိပဒါယ န သဏ္ဌာတိ, ဧဝံ သန္တာယံ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော အကစ္ဆော ဟောတိ။ သစေ ပနာယံ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ပဉှံ ပုဋ္ဌော သမာနော ဌာနာဌာနေ သဏ္ဌာတိ ပရိကပ္ပေ သဏ္ဌာတိ အညာတဝါဒေ သဏ္ဌာတိ ပဋိပဒါယ သဏ္ဌာတိ, ဧဝံ သန္တာယံ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ကစ္ဆော ဟောတိ။

‘‘ကထာသမ္ပယောဂေန, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ဝေဒိတဗ္ဗော ယဒိ ဝါ ကစ္ဆော ယဒိ ဝါ အကစ္ဆောတိ။ သစာယံ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ပဉှံ ပုဋ္ဌော သမာနော အညေနညံ ပဋိစရတိ, ဗဟိဒ္ဓါ ကထံ အပနာမေတိ, ကောပဉ္စ ဒောသဉ္စ အပ္ပစ္စယဉ္စ ပါတုကရောတိ, ဧဝံ သန္တာယံ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော အကစ္ဆော ဟောတိ။ သစေ ပနာယံ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ပဉှံ ပုဋ္ဌော သမာနော န အညေနညံ ပဋိစရတိ န ဗဟိဒ္ဓါ ကထံ အပနာမေတိ, န ကောပဉ္စ ဒောသဉ္စ အပ္ပစ္စယဉ္စ ပါတုကရောတိ, ဧဝံ သန္တာယံ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ကစ္ဆော ဟောတိ။

‘‘ကထာသမ္ပယောဂေန, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ဝေဒိတဗ္ဗော ယဒိ ဝါ ကစ္ဆော ယဒိ ဝါ အကစ္ဆောတိ။ သစာယံ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ပဉှံ ပုဋ္ဌော သမာနော အဘိဟရတိ အဘိမဒ္ဒတိ အနုပဇ္ဇဂ္ဃတိ [အနုသံဇဂ္ဃတိ (က.)] ခလိတံ ဂဏှာတိ, ဧဝံ သန္တာယံ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော အကစ္ဆော ဟောတိ။ သစေ ပနာယံ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ပဉှံ ပုဋ္ဌော သမာနော နာဘိဟရတိ နာဘိမဒ္ဒတိ န အနုပဇ္ဇဂ္ဃတိ န ခလိတံ ဂဏှာတိ, ဧဝံ သန္တာယံ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ကစ္ဆော ဟောတိ။

‘‘ကထာသမ္ပယောဂေန , ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ဝေဒိတဗ္ဗော ယဒိ ဝါ သဉပနိသော ယဒိ ဝါ အနုပနိသောတိ။ အနောဟိတသောတော, ဘိက္ခဝေ, အနုပနိသော ဟောတိ, ဩဟိတသောတော သဉပနိသော ဟောတိ။ သော သဉပနိသော သမာနော အဘိဇာနာတိ ဧကံ ဓမ္မံ, ပရိဇာနာတိ ဧကံ ဓမ္မံ, ပဇဟတိ ဧကံ ဓမ္မံ, သစ္ဆိကရောတိ ဧကံ ဓမ္မံ။ သော အဘိဇာနန္တော ဧကံ ဓမ္မံ, ပရိဇာနန္တော ဧကံ ဓမ္မံ, ပဇဟန္တော ဧကံ ဓမ္မံ, သစ္ဆိကရောန္တော ဧကံ ဓမ္မံ သမ္မာဝိမုတ္တိံ ဖုသတိ။ ဧတဒတ္ထာ, ဘိက္ခဝေ, ကထာ; ဧတဒတ္ထာ မန္တနာ; ဧတဒတ္ထာ ဥပနိသာ; ဧတဒတ္ထံ သောတာဝဓာနံ, ယဒိဒံ အနုပါဒါ စိတ္တဿ ဝိမောက္ခောတိ။

‘‘ယေ ဝိရုဒ္ဓါ သလ္လပန္တိ၊ ဝိနိဝိဋ္ဌာ သမုဿိတာ။
အနရိယဂုဏမာသဇ္ဇ၊ အညောညဝိဝရေသိနော။

‘‘ဒုဗ္ဘာသိတံ ဝိက္ခလိတံ၊ သမ္ပမောဟံ [သသမ္ဘောဟံ (က.)] ပရာဇယံ။
အညောညဿာဘိနန္ဒန္တိ၊ တဒရိယော ကထနာစရေ [တဒရိယော န ကထံ ဝဒေ (က.)]။

‘‘သစေ စဿ ကထာကာမော၊ ကာလမညာယ ပဏ္ဍိတော။
ဓမ္မဋ္ဌပဋိသံယုတ္တာ၊ ယာ အရိယစရိတာ [အရိယဥ္စရိတာ (သီ.)၊ အရိယာဒိကာ (က.)] ကထာ။

“တံ ကထံ ကထယေ ဓီရော၊ အဝိရုဒ္ဓော အနုဿိတော။
အနုန္နတေန မနသာ၊ အပဠာသော အသာဟသော။

“အနုသူယာယမာနော သော၊ သမ္မဒညာယ ဘာသတိ။
သုဘာသိတံ အနုမောဒေယျ၊ ဒုဗ္ဘဋ္ဌေ နာပသာဒယေ [နာဝသာဒယေ (သီ. ပီ.)]။

“ဥပာရမ္ဘံ န သိက္ခေယျ၊ ခလိတဉ္စ န ကဟယေ [န ဘာသယေ (က.)]။
နာဘိဟရေ နာဘိမဒ္ဒေ၊ န ဝါစံ ပယုတံ ဘဏေ။

“အညာတတ္ထံ ပသာဒတ္ထံ၊ သတံ ဝေ ဟောတိ မန္တနာ။
ဧဝံ ခော အရိယာ မန္တေန္တိ၊ ဧသာ အရိယာန မန္တနာ။
ဧတဒညာယ မေဓာဝီ၊ န သမုဿေယျ မန္တယေ”တိ။ သတ္တမံ။

၈. အညတိတ္ထိယသုတ္တံ

၆၉. “သစေ, ဘိက္ခဝေ, အညတိတ္ထိယာ ပရိဗ္ဗာဇကာ ဧဝံ ပုစ္ဆေယျုံ – ‘တယောမေ, အာဝုသော, ဓမ္မာ။ ကတမေ တယော? ရာဂေါ, ဒေါသော, မောဟော – ဣမေ ခော, အာဝုသော, တယော ဓမ္မာ။ ဣမေသံ, အာဝုသော, တိဏ္ဏံ ဓမ္မာနံ ကော ဝိသေသော ကော အဓိပ္ပယာသော [အဓိပ္ပာယော (သီ.) အဓိပ္ပာယာသော (သျာ. ကံ. ပီ.) အဓိ + ပ + ယသု + ဏ = အဓိပ္ပယာသော] ကိံ နာနာကရဏ’န္တိ? ဧဝံ ပုဋ္ဌာ တုမှေ, ဘိက္ခဝေ, တေသံ အညတိတ္ထိယာနံ ပရိဗ္ဗာဇကာနံ ကိန္တိ ဗျာကရေယျာထာ”တိ? “ဘဂဝံမူလကာ နော, ဘန္တေ, ဓမ္မာ ဘဂဝံနေတ္တိကာ ဘဂဝံပဋိသရဏာ။ သာဓု ဝတ, ဘန္တေ, ဘဂဝန္တံယေဝ ပဋိဘာတု ဧတဿ ဘာသိတဿ အတ္ထော။ ဘဂဝတော သုတွာ ဘိက္ခူ ဓာရေဿန္တီ”တိ။ “တေန ဟိ, ဘိက္ခဝေ, သုဏာထ, သာဓုကံ မနသိ ကရောထ; ဘာသိဿာမီ”တိ။ “ဧဝံ, ဘန္တေ”တိ ခော တေ ဘိက္ခူ ဘဂဝတော ပစ္စဿောသုံ။ ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ –

“သစေ , ဘိက္ခဝေ, အညတိတ္ထိယာ ပရိဗ္ဗာဇကာ ဧဝံ ပုစ္ဆေယျုံ – ‘တယောမေ, အာဝုသော, ဓမ္မာ။ ကတမေ တယော? ရာဂေါ, ဒေါသော, မောဟော – ဣမေ ခော, အာဝုသော, တယော ဓမ္မာ; ဣမေသံ, အာဝုသော, တိဏ္ဏံ ဓမ္မာနံ ကော ဝိသေသော ကော အဓိပ္ပယာသော ကိံ နာနာကရဏ’န္တိ? ဧဝံ ပုဋ္ဌာ တုမှေ, ဘိက္ခဝေ, တေသံ အညတိတ္ထိယာနံ ပရိဗ္ဗာဇကာနံ ဧဝံ ဗျာကရေယျာထ – ‘ရာဂေါ ခော, အာဝုသော, အပ္ပသာဝဇ္ဇော ဒန္ဓဝိရာဂီ, ဒေါသော မဟာသာဝဇ္ဇော ခိပ္ပဝိရာဂီ, မောဟော မဟာသာဝဇ္ဇော ဒန္ဓဝိရာဂီ’” တိ။

“‘ကော ပနာဝုသော, ဟေတု ကော ပစ္စယော ယေန အနုပ္ပန္နော ဝါ ရာဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဥပ္ပန္နော ဝါ ရာဂေါ ဘိယျောဘာဝါယ ဝေပုလ္လာယ သံဝတ္တတီ’တိ? ‘သုဘနိမိတ္တန္တိဿ ဝစနီယံ။ တဿ သုဘနိမိတ္တံ အယောနိသော မနသိ ကရောတော အနုပ္ပန္နော ဝါ ရာဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဥပ္ပန္နော ဝါ ရာဂေါ ဘိယျောဘာဝါယ ဝေပုလ္လာယ သံဝတ္တတိ။ အယံ ခော, အာဝုသော, ဟေတု အယံ ပစ္စယော ယေန အနုပ္ပန္နော ဝါ ရာဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဥပ္ပန္နော ဝါ ရာဂေါ ဘိယျောဘာဝါယ ဝေပုလ္လာယ သံဝတ္တတီ’”တိ။

“‘ကော ပနာဝုသော, ဟေတု ကော ပစ္စယော ယေန အနုပ္ပန္နော ဝါ ဒေါသော ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဥပ္ပန္နော ဝါ ဒေါသော ဘိယျောဘာဝါယ ဝေပုလ္လာယ သံဝတ္တတီ’တိ? ‘ပဋိဃနိမိတ္တံ တိဿ ဝစနီယံ။ တဿ ပဋိဃနိမိတ္တံ အယောနိသော မနသိ ကရောတော အနုပ္ပန္နော ဝါ ဒေါသော ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဥပ္ပန္နော ဝါ ဒေါသော ဘိယျောဘာဝါယ ဝေပုလ္လာယ သံဝတ္တတိ။ အယံ ခော, အာဝုသော, ဟေတု အယံ ပစ္စယော ယေန အနုပ္ပန္နော ဝါ ဒေါသော ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဥပ္ပန္နော ဝါ ဒေါသော ဘိယျောဘာဝါယ ဝေပုလ္လာယ သံဝတ္တတီ’”တိ။

“‘ကော ပနာဝုသော, ဟေတု ကော ပစ္စယော ယေန အနုပ္ပန္နော ဝါ မောဟော ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဥပ္ပန္နော ဝါ မောဟော ဘိယျောဘာဝါယ ဝေပုလ္လာယ သံဝတ္တတီ’တိ? ‘အယောနိသော မနသိကာရော တိဿ ဝစနီယံ။ တဿ အယောနိသော မနသိ ကရောတော အနုပ္ပန္နော ဝါ မောဟော ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဥပ္ပန္နော ဝါ မောဟော ဘိယျောဘာဝါယ ဝေပုလ္လာ

ယ သံဝတ္တတိ။ အယံ ခော, အာဝုသော, ဟေတု အယံ ပစ္စယော ယေန အနုပ္ပန္နော တ မောဟော ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဥပ္ပန္နော တ မောဟော ဘိယျောဘာဝါယ ဝေပုလ္လာယ သံဝတ္တတီ'''တိ။

'''ကော ပနာဝုသော, ဟေတု ကော ပစ္စယော ယေန အနုပ္ပန္နော စေဝ ရာဂေါ နုပ္ပဇ္ဇတိ ဥပ္ပန္နော စ ရာဂေါ ပဟီယတီ'တိ? 'အသုဘနိမိတ္တန္တိဿ ဝစနီယံ။ တဿ အသုဘနိမိတ္တံ ယောနိသော မနသိ ကရောတော အနုပ္ပန္နော စေဝ ရာဂေါ နုပ္ပဇ္ဇတိ ဥပ္ပန္နော စ ရာဂေါ ပဟီယတိ။ အယံ ခော, အာဝုသော , ဟေတု အယံ ပစ္စယော ယေန အနုပ္ပန္နော စေဝ ရာဂေါ နုပ္ပဇ္ဇတိ ဥပ္ပန္နော စ ရာဂေါ ပဟီယတီ'''တိ။

'''ကော ပနာဝုသော, ဟေတု ကော ပစ္စယော ယေန အနုပ္ပန္နော စေဝ ဒေါသော နုပ္ပဇ္ဇတိ ဥပ္ပန္နော စ ဒေါသော ပဟီယတီ'တိ? 'မေတ္တာ စေတောဝိမုတ္တီ တိဿ ဝစနီယံ။ တဿ မေတ္တံ စေတောဝိမုတ္တိံ ယောနိသော မနသိ ကရောတော အနုပ္ပန္နော စေဝ ဒေါသော နုပ္ပဇ္ဇတိ ဥပ္ပန္နော စ ဒေါသော ပဟီယတိ။ အယံ ခော, အာဝုသော, ဟေတု အယံ ပစ္စယော ယေန အနုပ္ပန္နော စေဝ ဒေါသော နုပ္ပဇ္ဇတိ ဥပ္ပန္နော စ ဒေါသော ပဟီယတီ'''တိ။

'''ကော ပနာဝုသော, ဟေတု ကော ပစ္စယော ယေန အနုပ္ပန္နော စေဝ မောဟော နုပ္ပဇ္ဇတိ ဥပ္ပန္နော စ မောဟော ပဟီယတီ'တိ? 'ယောနိသောမနသိကာရော တိဿ ဝစနီယံ။ တဿ ယောနိသော မနသိ ကရောတော အနုပ္ပန္နော စေဝ မောဟော နုပ္ပဇ္ဇတိ ဥပ္ပန္နော စ မောဟော ပဟီယတိ။ အယံ ခော, အာဝုသော, ဟေတု အယံ ပစ္စယော ယေန အနုပ္ပန္နော တ မောဟော နုပ္ပဇ္ဇတိ ဥပ္ပန္နော စ မောဟော ပဟီယတီ'''တိ။ အဋ္ဌမံ။

၉. အကုသလမူလသုတ္တံ

၇၀. ''တီဏိမာနိ , ဘိက္ခဝေ, အကုသလမူလာနိ။ ကတမာနိ တီဏိ? လောဘော အကုသလမူလံ, ဒေါသော အကုသလမူလံ, မောဟော အကုသလမူလံ။

''ယဒပိ, ဘိက္ခဝေ, လောဘော တဒပိ အကုသလမူလံ [အကုသလံ (သီ. ဿာ. ကံ. ပီ.)] ; ယဒပိ လုဒ္ဓော အဘိသင်္ခရောတိ ကာယေန ဝါစာယ မနသာ တဒပိ အကုသလံ [အကုသလမူလံ (က.)]; ယဒပိ လုဒ္ဓော လောဘေန အဘိဘူတော ပရိယာဒိန္နစိတ္တော ပရဿ အသတာ ဒုက္ခံ ဥပ္ပာဒယတိ [ဥပဒဟတိ (သီ. ဿာ. ကံ. ပီ.)] ဝဓေန တ ဗန္ဓနေန တ ဇာနိယာ တ ဂရဟာယ တ ပဗ္ဗာဇနာယ တ ဗလဝမှိ ဗလတ္ထော ဣတိပိ တဒပိ အကုသလံ [ဣဒံ ပန သဗ္ဗတ္ထပိ ဧဝမေဝ ဒိဿတိ]။ ဣတိဿမေ လောဘဇာ လောဘနိဒါနာ လောဘသမုဒယာ လောဘပစ္စယာ အနေကေ ပါပကာ အကုသလာ ဓမ္မာ သမ္ဘဝန္တိ။

''ယဒပိ, ဘိက္ခဝေ, ဒေါသော တဒပိ အကုသလမူလံ; ယဒပိ ဒုဋ္ဌော အဘိသင်္ခရောတိ ကာယေန ဝါစာယ မနသာ တဒပိ အကုသလံ; ယဒပိ ဒုဋ္ဌော ဒေါသေန အဘိဘူတော ပရိယာဒိန္နစိတ္တော ပရဿ အသတာ ဒုက္ခံ ဥပ္ပာဒယတိ ဝဓေန တ ဗန္ဓနေန တ ဇာနိယာ တ ဂရဟာယ တ ပဗ္ဗာဇနာယ တ ဗလဝမှိ ဗလတ္ထော ဣတိပိ တဒပိ အကုသလံ။ ဣတိဿမေ ဒေါသဇာ ဒေါသနိဒါနာ ဒေါသသမုဒယာ ဒေါသပစ္စယာ အနေကေ ပါပကာ အကုသလာ ဓမ္မာ သမ္ဘဝန္တိ။

''ယဒပိ, ဘိက္ခဝေ, မောဟော တဒပိ အကုသလမူလံ; ယဒပိ မူဠှော အဘိသင်္ခရောတိ ကာယေန ဝါစာယ မနသာ တဒပိ အကုသလံ; ယဒပိ မူဠှော မောဟေန အဘိဘူတော ပရိယာဒိန္နစိတ္တော ပရဿ အသတာ ဒုက္ခံ ဥပ္ပာဒယတိ ဝဓေန တ ဗန္ဓနေန တ ဇာနိယာ တ ဂရဟာယ တ ပဗ္ဗာဇနာယ တ ဗလဝမှိ ဗလတ္ထော ဣတိပိ တဒပိ အကုသလံ။ ဣတိဿမေ မောဟဇာ မောဟနိဒါနာ မောဟသမုဒယာ မောဟပစ္စယာ အနေကေ ပါပကာ အကုသလာ ဓမ္မာ သမ္ဘဝန္တိ။ ဧဝရူပော စာယံ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ဝုစ္စတိ အကာလဝါဒီတိပိ, အဘူတဝါဒီတိပိ, အနတ္ထဝါဒီတိပိ, အဓမ္မဝါဒီတိပိ, အဝိနယဝါဒီတိပိ။

''ကသ္မာ စာယံ, ဘိက္ခဝေ, ဧဝရူပော ပုဂ္ဂလော ဝုစ္စတိ အကာလဝါဒီတိပိ, အဘူတဝါဒီတိပိ, အနတ္ထဝါဒီတိပိ, အဓမ္မဝါဒီတိပိ, အဝိနယဝါဒီတိပိ? တထာဟာယံ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ပရဿ အသတာ ဒုက္ခံ ဥပ္ပာဒယတိ ဝဓေန တ ဗန္ဓနေန တ ဇာနိယာ တ ဂရဟာယ တ ပဗ္ဗာဇနာယ တ ဗလဝမှိ ဗလတ္ထော ဣတိပိ။ ဘူတေန ခော ပန ဝုစ္စမာနော အဝ

ဇာနာတိ, နော ပဋ္ဌိဇာနာတိ; အဘူတေန ဝုစ္စမာနော န အာတပ္ပံ ကရောတိ, တဿ နိဗ္ဗေဌနာယ ဣတိပေတံ အတစ္ဆံ ဣတိပေတံ အဘူတန္တိ။ တဿ ဧဝရူပော ပုဂ္ဂလော ဝုစ္စတိ အကာလတဒီတိပိ, အဘူတတဒီတိပိ, အနတ္ထတဒီတိပိ, အဓမ္မတဒီတိပိ, အဝိနယတဒီတိပိ။

“ဧဝရူပေ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော လောဘဇေဟိ ဟပကေဟိ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ အဘိဘူတော ပရိယာဒိန္နစိတ္တော ဒိဋ္ဌေ စေဝ ဓမ္မေ ဒုက္ခံ ဝိဟရတိ, သဝိဃာတံ သဥပဟယာသံ သပရိဠာဟံ။ ကာယဿ စ ဘေဒာ ပရံ မရဏာ ဒုဂ္ဂတိ ဟဋ္ဌိကင္ခာ။

“ဒောသဇေဟိ။ပေ။ မောဟဇေဟိ ဟပကေဟိ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ အဘိဘူတော ပရိယာဒိန္နစိတ္တော ဒိဋ္ဌေ စေဝ ဓမ္မေ ဒုက္ခံ ဝိဟရတိ, သဝိဃာတံ သဥပဟယာသံ သပရိဠာဟံ။ ကာယဿ စ ဘေဒာ ပရံ မရဏာ ဒုဂ္ဂတိ ဟဋ္ဌိကင္ခာ။ သေယ္ယထာပိ, ဘိက္ခဝေ, သာလော တ ဓဝေ တ ဖန္ဒနော တ တီဟိ မာလုတလတာဟိ ဥဒ္ဓဿော ပရိယောနဒ္ဓော အနယံ အာပဇ္ဇတိ, ဗျသနံ အာပဇ္ဇတိ, အနယဗျသနံ အာပဇ္ဇတိ; ဧဝမေဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဧဝရူပေ ပုဂ္ဂလော လောဘဇေဟိ ဟပကေဟိ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ အဘိဘူတော ပရိယာဒိန္နစိတ္တော ဒိဋ္ဌေ စေဝ ဓမ္မေ ဒုက္ခံ ဝိဟရတိ, သဝိဃာတံ သဥပဟယာသံ သပရိဠာဟံ။ ကာယဿ စ ဘေဒာ ပရံ မရဏာ ဒုဂ္ဂတိ ဟဋ္ဌိကင္ခာ။

“ဒောသဇေဟိ။ပေ။ မောဟဇေဟိ ဟပကေဟိ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ အဘိဘူတော ပရိယာဒိန္နစိတ္တော ဒိဋ္ဌေ စေဝ ဓမ္မေ ဒုက္ခံ ဝိဟရတိ သဝိဃာတံ သဥပဟယာသံ သပရိဠာဟံ။ ကာယဿ စ ဘေဒာ ပရံ မရဏာ ဒုဂ္ဂတိ ဟဋ္ဌိကင္ခာ။ ဣမာနိ ခော, ဘိက္ခဝေ, တီဏိ အကုသလမူလာနီတိ။

“တီဏိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, ကုသလမူလာနိ။ ကတမာနိ တီဏိ? အလောဘော ကုသလမူလံ, အဒောသော ကုသလမူလံ, အမောဟော ကုသလမူလံ။

“ယဒပိ , ဘိက္ခဝေ, အလောဘော တဒပိ ကုသလမူလံ [ကုသလံ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ; ယဒပိ အလုဒ္ဓော အဘိသင္ခရောတိ ကာယေန တစာယ မနသာ တဒပိ ကုသလံ [ကုသလမူလံ (က.)]; ယဒပိ အလုဒ္ဓော လောဘေန အနဘိဘူတော အပရိယာဒိန္နစိတ္တော န ပရဿ အသတာ ဒုက္ခံ ဥပ္ပာဒယတိ ဝဓေန တ ဗန္ဓနေန တ ဇာနိယာ တ ဂရဟာယ တ ပဗ္ဗာဇနာယ တ ဗလဝမှိ ဗလတ္ထော ဣတိပိ တဒပိ ကုသလံ။ ဣတိဿမေ အလောဘဇာ အလောဘနိဒာနာ အလောဘသမုဒယာ အလောဘပစ္စယာ အနေကေ ကုသလာ ဓမ္မာ သမ္ဘဝန္တိ။

“ယဒပိ, ဘိက္ခဝေ, အဒေါသော တဒပိ ကုသလမူလံ; ယဒပိ အဒုဋ္ဌော အဘိသင္ခရောတိ ကာယေန တစာယ မနသာ တဒပိ ကုသလံ; ယဒပိ အဒုဋ္ဌော ဒေါသေန အနဘိဘူတော အပရိယာဒိန္နစိတ္တော န ပရဿ အသတာ ဒုက္ခံ ဥပ္ပာဒယတိ ဝဓေန တ ဗန္ဓနေန တ ဇာနိယာ တ ဂရဟာယ တ ပဗ္ဗာဇနာယ တ ဗလဝမှိ ဗလတ္ထော ဣတိပိ တဒပိ ကုသလံ။ ဣတိဿမေ အဒေါသဇာ အဒေါသနိဒာနာ အဒေါသသမုဒယာ အဒေါသပစ္စယာ အနေကေ ကုသလာ ဓမ္မာ သမ္ဘဝန္တိ။

“ယဒပိ, ဘိက္ခဝေ, အမောဟော တဒပိ ကုသလမူလံ; ယဒပိ အမူဠှော အဘိသင္ခရောတိ ကာယေန တစာယ မနသာ တဒပိ ကုသလံ; ယဒပိ အမူဠှော မောဟေန အနဘိဘူတော အပရိယာဒိန္နစိတ္တော န ပရဿ အသတာ ဒုက္ခံ ဥပ္ပာဒယတိ ဝဓေန တ ဗန္ဓနေန တ ဇာနိယာ တ ဂရဟာယ တ ပဗ္ဗာဇနာယ တ ဗလဝမှိ ဗလတ္ထော ဣတိပိ တဒပိ ကုသလံ။ ဣတိဿမေ အမောဟဇာ အမောဟနိဒာနာ အမောဟသမုဒယာ အမောဟပစ္စယာ အနေကေ ကုသလာ ဓမ္မာ သမ္ဘဝန္တိ။ ဧဝရူပော စာယံ , ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ဝုစ္စတိ ကာလတဒီတိပိ, ဘူတတဒီတိပိ, အတ္ထတဒီတိပိ, ဓမ္မတဒီတိပိ, ဝိနယတဒီတိပိ။

“ကဿ စာယံ, ဘိက္ခဝေ, ဧဝရူပေ ပုဂ္ဂလော ဝုစ္စတိ ကာလတဒီတိပိ, ဘူတတဒီတိပိ, အတ္ထတဒီတိပိ, ဓမ္မတဒီတိပိ, ဝိနယတဒီတိပိ? တထာဟာယံ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော န ပရဿ အသတာ ဒုက္ခံ ဥပ္ပာဒယတိ ဝဓေန တ ဗန္ဓနေန တ ဇာနိယာ တ ဂရဟာယ တ ပဗ္ဗာဇနာယ တ ဗလဝမှိ ဗလတ္ထော ဣတိပိ။ ဘူတေန ခော ပန ဝုစ္စမာနော ပဋ္ဌိဇာနာတိ နော အဝဇာနာတိ; အဘူတေန ဝုစ္စမာနော အာတပ္ပံ ကရောတိ တဿ နိဗ္ဗေဌနာယ – ‘ဣတိပေတံ အတစ္ဆံ, ဣတိ

ပေတံ အဘူတ’န္တိ။ တသ္မာ ဧဝရူပော ပုဂ္ဂလော ဝုစ္စတိ ကာလဝါဒီတိပိ, အတ္ထဝါဒီတိပိ, ဓမ္မဝါဒီတိပိ, ဝိနယဝါဒီတိပိ။

“ဧဝရူပဿ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလဿ လောဘဇာ ပာပကာ အကုသလာ ဓမ္မာ ပဟီနာ ဥစ္ဆိန္နမူလာ တာလာဝတ္ထုကတာ အနဘာဝံကတာ အာယတိံ အနုပ္ပာဒဓမ္မာ။ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ သုခံ ဝိဟရတိ အဝိဃာတံ အနုပါယာသံ အပရိဠာဟံ။ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ ပရိနိဗ္ဗာယတိ။

“ဒောသဇာ။ပေ.။ ပရိနိဗ္ဗာယတိ။ မောဟဇာ။ပေ.။ ပရိနိဗ္ဗာယတိ။ သေယျထာပိ ဘိက္ခဝေ, သာလော ဝါ ဓဝေါ ဝါ ဖန္ဒနော ဝါ တီဟိ မာလုဝါလတာဟိ ဥဒ္ဓဿော ပရိယောနဒ္ဓေါ။ အထ ပုရိသော အာဂစ္ဆေယျ ကုဒ္ဒါလ-ပိဋကံ [ကုဒ္ဒါလပိဋကံ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] အာဒါယ။ သော တံ မာလုဝါလတံ မူလေ ဆိန္ဒေယျ, မူလေ ဆေတွာ ပလိခဏေယျ, ပလိခဏိတွာ မူလာနိ ဥဒ္ဓရေယျ, အန္တမသော ဥသီရနာဠိမတ္တာနိပိ [ဥသီရနာဠမတ္တာနိပိ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ။ သော တံ မာလုဝါလတံ ခဏ္ဍာခဏ္ဍိကံ ဆိန္ဒေယျ, ခဏ္ဍာခဏ္ဍိကံ ဆေတွာ ဖာလေယျ, ဖာလေတွာ သကလိကံ သကလိကံ ကရေယျ, သကလိကံ သကလိကံ ကရိတွာ ဝါတာတပေ ဝိသောသေယျ, ဝါတာတပေ ဝိသောသေတွာ အဂ္ဂိနာ ဍဟေယျ, အဂ္ဂိနာ ဍဟိတွာ မသိံ ကရေယျ, မသိံ ကရိတွာ မဟာဝါတေ ဝါ ဩဖုဏေယျ နဒိယာ ဝါ သီဃသောတာယ ပဝါဟေယျ။ ဧဝမဿ [ဧဝမဿု (သီ.), ဧဝဿု (က.)] တာ, ဘိက္ခဝေ, မာလုဝါလတာ ဥစ္ဆိန္နမူလာ တာလာဝတ္ထုကတာ အနဘာဝံကတာ အာယတိံ အနုပ္ပာဒဓမ္မာ။ ဧဝမေဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဧဝရူပဿ ပုဂ္ဂလဿ လောဘဇာ ပာပကာ အကုသလာ ဓမ္မာ ပဟီနာ ဥစ္ဆိန္နမူလာ တာလာဝတ္ထုကတာ အနဘာဝံကတာ အာယတိံ အနုပ္ပာဒဓမ္မာ။ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ သုခံ ဝိဟရတိ အဝိဃာတံ အနုပါယာသံ အပရိဠာဟံ။ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ ပရိနိဗ္ဗာယတိ။

“ဒောသဇာ ။ပေ.။ မောဟဇာ ပာပကာ အကုသလာ ဓမ္မာ ပဟီနာ ဥစ္ဆိန္နမူလာ တာလာဝတ္ထုကတာ အနဘာဝံကတာ အာယတိံ အနုပ္ပာဒဓမ္မာ။ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ သုခံ ဝိဟရတိ အဝိဃာတံ အနုပါယာသံ အပရိဠာဟံ။ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ ပရိနိဗ္ဗာယတိ။ ဣမာနိ ခော, ဘိက္ခဝေ, တီဏိ ကုသလမူလာနီ”တိ။ နဝမံ။

၁၀. ဥပေါသထသုတ္တံ

၇၁. ဧဝံ မေ သုတံ – ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ ပုဗ္ဗာရာမေ မိဂါရမာတုပါသာဒေ။ အထ ခော ဝိသာခါ မိဂါရမာတာ တဒဟုပေါသထေ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နံ ခော ဝိသာခံ မိဂါရမာတရံ ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ – “ဟန္ဒ ကုတော နု တွံ, ဝိသာခေ, အာဂစ္ဆသိ ဒိဝါ ဒိဝဿာ”တိ? “ဥပေါသထာဟံ, ဘန္တေ, အဇ္ဇ ဥပဝသာမီ”တိ။

“တယော ခေါမေ, ဝိသာခေ, ဥပေါသထာ။ ကတမေ တယော? ဂေါပါလကုပေါသထော, နိဂဏ္ဌုပေါသထော, အရိယုပေါသထော။ ကထဉ္စ, ဝိသာခေ, ဂေါပါလကုပေါသထော ဟောတိ? သေယျထာပိ, ဝိသာခေ, ဂေါပါလကော သာယနှသမယေ သာမိကာနံ ဂါဝေါ နိယျာတေတွာ ဣတိ ပဋိသဉ္စိက္ခတိ – ‘အဇ္ဇ ခေါ ဂါဝေါ အမုကသ္မိဉ္စ အမုကသ္မိဉ္စ ပဒေသေ စရိံသု, အမုကသ္မိဉ္စ အမုကသ္မိဉ္စ ပဒေသေ ပါနီယာနိ ပိဝိံသု; သွေ ဒါနိ ဂါဝေါ အမုကသ္မိဉ္စ အမုကသ္မိဉ္စ ပဒေသေ စရိဿန္တိ, အမုကသ္မိဉ္စ အမုကသ္မိဉ္စ ပဒေသေ ပါနီယာနိ ပိဝိဿန္တီ’တိ; ဧဝမေဝံ ခော, ဝိသာခေ, ဣဓေကစ္စော ဥပေါသထိကော ဣတိ ပဋိသဉ္စိက္ခတိ – ‘အဟံ ခွဇ္ဇ ဣဒဉ္စိဒဉ္စ ခါဒနီယံ ခါဒိံ, ဣဒဉ္စိဒဉ္စ ဘောဇနီယံ ဘုဉ္ဇိံ ; သွေ ဒါနာဟံ ဣဒဉ္စိဒဉ္စ ခါဒနီယံ ခါဒိဿာမိ, ဣဒံ စိဒဉ္စ ဘောဇနီယံ ဘုဉ္ဇိဿာမီ’တိ။ သော တေန အဘိဇ္ဈာသဟဂတေန စေတသာ ဒိဝသံ အတိနာမေတိ။ ဧဝံ ခော ဝိသာခေ, ဂေါပါလကုပေါသထော ဟောတိ။ ဧဝံ ဥပဝုတ္ထော ခော, ဝိသာခေ, ဂေါပါလကုပေါသထော န မဟပ္ဖလော ဟောတိ န မဟာနိသံသော န မဟာဇုတိကော န မဟာဝိပ္ဖာရော။

“ကထဉ္စ, ဝိသာခေ, နိဂဏ္ဌုပေါသထော ဟောတိ? အတ္ထိ, ဝိသာခေ, နိဂဏ္ဌာ နာမ သမဏဇာတိကာ။ တေ သာဝကံ ဧဝံ သမာဒပေန္တိ – ‘ဧဟိ တွံ, အမ္ဘော ပုရိသ, ယေ ပုရတ္ထိမာယ ဒိသာယ ပါဏာ ပရံ ယောဇနသတံ တေသု ဒဏ္ဍံ နိက္ခိပါဟိ; ယေ ပစ္ဆိမာယ ဒိသာယ ပါဏာ ပရံ ယောဇနသတံ တေသု ဒဏ္ဍံ နိက္ခိပါဟိ; ယေ ဥတ္တရာယ ဒိသာယ ပါဏာ ပရံ ယောဇနသတံ တေသု ဒဏ္ဍံ နိက္ခိပါဟိ; ယေ ဒက္ခိဏာယ ဒိသာယ ပါဏာ ပရံ ယောဇနသတံ တေသု ဒဏ္ဍံ နိက္ခ

ခိဟဟိ’တိ။ ဣတိ ဧကေစ္စာနံ ဟဏ္ဏာနံ အနုဒ္ဒယာယ အနုကမ္ပာယ သမာဒပေန္တိ, ဧကစ္စာနံ ဟဏ္ဏာနံ နာနုဒ္ဒယာယ နာနု ကမ္ပာယ သမာဒပေန္တိ။ တေ တဒဟုပေါသထေ သာဝကံ ဧဝံ သမာဒပေန္တိ – ‘ဟေဟိ တွံ, အမ္ဘော ပုရိသ, သဗ္ဗစေလာနိ [သဗ္ဗဝေရာနိ (က.)] နိက္ခိပိတွာ ဧဝံ ဝဒေဟိ – နာဟံ ကွစနိ ကဿစိ ကိဥ္စနတသ္မိံ [ကိဥ္စနတသ္မိ (?) ကိရိယာပဒမေတံ ယထာ ကိဥ္စနတတ္ထိတိ], န စ မမ ကွစနိ ကတ္ထစိ ကိဥ္စနတတ္ထီ’တိ။ ဇာနန္တိ ခော ပနဿ မာတာပိတရော – ‘အယံ အမှာကံ ပုတ္တော’တိ; သောပိ ဇာနာတိ – ‘ဣမေ မယှံ မာတာပိတရော’တိ။ ဇာနာတိ ခော ပနဿ ပုတ္တဒါရော – ‘အယံ မယှံ ဘတ္တာ’တိ; သောပိ ဇာနာတိ – ‘အယံ မယှံ ပုတ္တဒါရော’တိ။ ဇာနန္တိ ခော ပနဿ ဒါသကမ္မကရပေါရိသာ – ‘အယံ အမှာကံ အယျော’တိ; သောပိ ဇာနာတိ – ‘ဣမေ မယှံ ဒါသကမ္မကရပေါရိသာ’တိ။ ဣတိ ယသ္မိံ သမယေ သစ္စေ သမာဒပေတဗ္ဗာ မုသာဝါဒေ တသ္မိံ သမယေ သမာဒပေန္တိ။ ဣဒံ တဿ မုသာဝါဒသ္မိံ ဝဒါမိ။ သော တဿာ ရတ္တိယာ အစ္စယေန ဘောဂေ အဒိန္နံယေဝ ပရိဘုဉ္ဇတိ။ ဣဒံ တဿ အဒိန္နာဒါနသ္မိံ ဝဒါမိ။ ဧဝံ ခော, ဝိသာခေ, နိဂဏ္ဌုပေါသထော ဟောတိ။ ဧဝံ ဥပဝုတ္ထော ခော, ဝိသာခေ, နိဂဏ္ဌုပေါသထော န မဟပ္ဖလော ဟောတိ န မဟာနိသံသော န မဟာဇုတိကော န မဟာဝိပ္ဖာရော။

“ကထဉ္စ, ဝိသာခေ, အရိယုပေါသထော ဟောတိ? ဥပက္ကိလိဋ္ဌဿ , ဝိသာခေ, စိတ္တဿ ဥပက္ကမေန ပရိယောဒပနာ ဟောတိ။ ကထဉ္စ, ဝိသာခေ, ဥပက္ကိလိဋ္ဌဿ စိတ္တဿ ဥပက္ကမေန ပရိယောဒပနာ [ပရိယောဒါပနာ (?)] ဟောတိ? ဣဓ, ဝိသာခေ, အရိယသာဝကော တထာဂတံ အနုဿရတိ – ‘ဣတိပိ သော ဘဂဝါ အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နော သုဂတော လောကဝိဒူ အနုတ္တရော ပုရိသဒမ္မသာရထိ သတ္ထာ ဒေဝမနုဿာနံ ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ’တိ။ တဿ တထာဂတံ အနုဿရတော စိတ္တံ ပသီဒတိ, ပါမောဇ္ဇံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ယေ စိတ္တဿ ဥပက္ကိလေသာ တေ ပဟီယန္တိ, သေယျထာပိ, ဝိသာခေ, ဥပက္ကိလိဋ္ဌဿ သီသဿ ဥပက္ကမေန ပရိယောဒပနာ ဟောတိ။

“ကထဉ္စ, ဝိသာခေ, ဥပက္ကိလိဋ္ဌဿ သီသဿ ဥပက္ကမေန ပရိယောဒပနာ ဟောတိ? ကက္ကဉ္စ ပဋိစ္စ မတ္တိကဉ္စ ပဋိစ္စ ဥဒကဉ္စ ပဋိစ္စ ပုရိသဿ စ တဇ္ဇံ ဝါယာမံ ပဋိစ္စ, ဧဝံ ခော, ဝိသာခေ, ဥပက္ကိလိဋ္ဌဿ သီသဿ ဥပက္ကမေန ပရိယောဒပနာ ဟောတိ။ ဧဝမေဝံ ခော , ဝိသာခေ, ဥပက္ကိလိဋ္ဌဿ စိတ္တဿ ဥပက္ကမေန ပရိယောဒပနာ ဟောတိ။

“ကထဉ္စ , ဝိသာခေ, ဥပက္ကိလိဋ္ဌဿ စိတ္တဿ ဥပက္ကမေန ပရိယောဒပနာ ဟောတိ? ဣဓ, ဝိသာခေ, အရိယသာဝကော တထာဂတံ အနုဿရတိ – ‘ဣတိပိ သော ဘဂဝါ အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နော သုဂတော လောကဝိဒူ အနုတ္တရော ပုရိသဒမ္မသာရထိ သတ္ထာ ဒေဝမနုဿာနံ ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ’တိ။ တဿ တထာဂတံ အနုဿရတော စိတ္တံ ပသီဒတိ, ပါမောဇ္ဇံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ယေ စိတ္တဿ ဥပက္ကိလေသာ တေ ပဟီယန္တိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဝိသာခေ – ‘အရိယသာဝကော ဗြဟ္မုပေါသထံ ဥပဝသတိ, ဗြဟ္မုနာ သဒ္ဓိံ သံဝသတိ, ဗြဟ္မဉ္စဿ [ဗြဟ္မဉ္စ (က.)] အာရဗ္ဘ စိတ္တံ ပသီဒတိ, ပါမောဇ္ဇံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ယေ စိတ္တဿ ဥပက္ကိလေသာ တေ ပဟီယန္တိ’။ ဧဝံ ခော, ဝိသာခေ, ဥပက္ကိလိဋ္ဌဿ စိတ္တဿ ဥပက္ကမေန ပရိယောဒပနာ ဟောတိ။

“ဥပက္ကိလိဋ္ဌဿ, ဝိသာခေ, စိတ္တဿ ဥပက္ကမေန ပရိယောဒပနာ ဟောတိ။ ကထဉ္စ, ဝိသာခေ, ဥပက္ကိလိဋ္ဌဿ စိတ္တဿ ဥပက္ကမေန ပရိယောဒပနာ ဟောတိ? ဣဓ, ဝိသာခေ, အရိယသာဝကော ဓမ္မံ အနုဿရတိ – ‘သွာက္ခာတော ဘဂဝတာ ဓမ္မော သန္ဒိဋ္ဌိကော အကာလိကော ဧဟိပဿိကော ဩပနေယျိကော ပစ္စတ္တံ ဝေဒိတဗ္ဗော ဝိညူဟီ’တိ။ တဿ ဓမ္မံ အနုဿရတော စိတ္တံ ပသီဒတိ, ပါမောဇ္ဇံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ယေ စိတ္တဿ ဥပက္ကိလေသာ တေ ပဟီယန္တိ, သေယျထာပိ, ဝိသာခေ, ဥပက္ကိလိဋ္ဌဿ ကာယဿ ဥပက္ကမေန ပရိယောဒပနာ ဟောတိ။

“ကထဉ္စ, ဝိသာခေ, ဥပက္ကိလိဋ္ဌဿ ကာယဿ ဥပက္ကမေန ပရိယောဒပနာ ဟောတိ? သောတ္တိဉ္စ ပဋိစ္စ, စုဏ္ဏဉ္စ ပဋိစ္စ, ဥဒကဉ္စ ပဋိစ္စ, ပုရိသဿ စ တဇ္ဇံ ဝါယာမံ ပဋိစ္စ။ ဧဝံ ခော, ဝိသာခေ, ဥပက္ကိလိဋ္ဌဿ ကာယဿ ဥပက္ကမေန ပရိယောဒပနာ ဟောတိ။ ဧဝမေဝံ ခော, ဝိသာခေ, ဥပက္ကိလိဋ္ဌဿ စိတ္တဿ ဥပက္ကမေန ပရိယောဒပနာ ဟောတိ။

“ကထဉ္စ, ဝိသာခေ, ဥပက္ကိလိဋ္ဌဿ စိတ္တဿ ဥပက္ကမေန ပရိယောဒပနာ ဟောတိ? ဣဓ, ဝိသာခေ, အရိယသာဝကော ဓမ္မံ အနုဿရတိ – ‘သွာက္ခာတော ဘဂဝတာ ဓမ္မော သန္ဒိဋ္ဌိကော အကာလိကော ဧဟိပဿိကော ဩပနေယျိကော ပစ္စတ္တံ ဝေဒိတဗ္ဗော ဝိညူဟီ’တိ။ တဿ ဓမ္မံ အနုဿရတော စိတ္တံ ပသီဒတိ, ပာမောဇ္ဇံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ယေ စိတ္တဿ ဥပက္ကိလေသာ တေ ပဟီယန္တိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဝိသာခေ, ‘အရိယသာဝကော ဓမ္မုပောသထံ ဥပဝသတိ, ဓမ္မေန သဒ္ဓိံ သံဝသတိ, ဓမ္မဉ္စဿ အာရဗ္ဘ စိတ္တံ ပသီဒတိ, ပာမောဇ္ဇံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ယေ စိတ္တဿ ဥပက္ကိလေသာ တေ ပဟီယန္တိ’။ ဧဝံ ခော, ဝိသာခေ, ဥပက္ကိလိဋ္ဌဿ စိတ္တဿ ဥပက္ကမေန ပရိယောဒပနာ ဟောတိ။

“ဥပက္ကိလိဋ္ဌဿ , ဝိသာခေ, စိတ္တဿ ဥပက္ကမေန ပရိယောဒပနာ ဟောတိ။ ကထဉ္စ, ဝိသာခေ, ဥပက္ကိလိဋ္ဌဿ စိတ္တဿ ဥပက္ကမေန ပရိယောဒပနာ ဟောတိ? ဣဓ, ဝိသာခေ, အရိယသာဝကော သင်္ဃံ အနုဿရတိ – ‘သုပ္ပဋိပန္နော ဘဂဝတော သာဝကသင်္ဃော, ဥဇုပ္ပဋိပန္နော ဘဂဝတော သာဝကသင်္ဃော, ဉာယပ္ပဋိပန္နော ဘဂဝတော သာဝကသင်္ဃော, သာမီစိပ္ပဋိပန္နော ဘဂဝတော သာဝကသင်္ဃော, ယဒိဒံ စတ္တာရိ ပုရိသယုဂါနိ အဋ္ဌ ပုရိသပုဂ္ဂလာ ဧသ ဘဂဝတော သာဝကသင်္ဃော အာဟုနေယျော ပာဟုနေယျော ဒက္ခိဏေယျော အဉ္ဇလိကရဏီယော အနုတ္တရံ ပုညက္ခေတ္တံ လောကဿာ’တိ။ တဿ သင်္ဃံ အနုဿရတော စိတ္တံ ပသီဒတိ, ပာမောဇ္ဇံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ယေ စိတ္တဿ ဥပက္ကိလေသာ တေ ပဟီယန္တိ, သေယျထာပိ, ဝိသာခေ, ဥပက္ကိလိဋ္ဌဿ ဝတ္ထဿ ဥပက္ကမေန ပရိယောဒပနာ ဟောတိ။

“ကထဉ္စ, ဝိသာခေ, ဥပက္ကိလိဋ္ဌဿ ဝတ္ထဿ ဥပက္ကမေန ပရိယောဒပနာ ဟောတိ? ဥသ္မဉ္စ [ဉီသဉ္စ (သ္ယာ. ကံ. အဋ္ဌကထာယမ္ပိ ပာဌန္တရံ, သံ. နိ. ၃.၈၉ ခေမကသုတ္တဟဋ္ဌိယာပိ သမေတိ။) ဥသုမဉ္စ (သီ.)] ပဋိစ္စ, ခာရဉ္စ ပဋိစ္စ, ဂောမယဉ္စ ပဋိစ္စ, ဥဒကဉ္စ ပဋိစ္စ, ပုရိသဿ စ တဇ္ဇံ ဝါယာမံ ပဋိစ္စ။ ဧဝံ ခော, ဝိသာခေ, ဥပက္ကိလိဋ္ဌဿ ဝတ္ထဿ ဥပက္ကမေန ပရိယောဒပနာ ဟောတိ။ ဧဝမေဝံ ခော, ဝိသာခေ, ဥပက္ကိလိဋ္ဌဿ စိတ္တဿ ဥပက္ကမေန ပရိယောဒပနာ ဟောတိ။

“ကထဉ္စ, ဝိသာခေ, ဥပက္ကိလိဋ္ဌဿ စိတ္တဿ ဥပက္ကမေန ပရိယောဒပနာ ဟောတိ? ဣဓ, ဝိသာခေ, အရိယသာဝကော သင်္ဃံ အနုဿရတိ – ‘သုပ္ပဋိပန္နော ဘဂဝတော သာဝကသင်္ဃော။ပေ။ အနုတ္တရံ ပုညက္ခေတ္တံ လောကဿာ’တိ။ တဿ သင်္ဃံ အနုဿရတော စိတ္တံ ပသီဒတိ, ပာမောဇ္ဇံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ယေ စိတ္တဿ ဥပက္ကိလေသာ တေ ပဟီယန္တိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဝိသာခေ, ‘အရိယသာဝကော သင်္ဃုပောသထံ ဥပဝသတိ, သင်္ဃေန သဒ္ဓိံ သံဝသတိ, သင်္ဃဉ္စဿ အာရဗ္ဘ စိတ္တံ ပသီဒတိ, ပာမောဇ္ဇံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ယေ စိတ္တဿ ဥပက္ကိလေသာ တေ ပဟီယန္တိ’။ ဧဝံ ခော, ဝိသာခေ, ဥပက္ကိလိဋ္ဌဿ စိတ္တဿ ဥပက္ကမေန ပရိယောဒပနာ ဟောတိ။

“ဥပက္ကိလိဋ္ဌဿ, ဝိသာခေ, စိတ္တဿ ဥပက္ကမေန ပရိယောဒပနာ ဟောတိ။ ကထဉ္စ, ဝိသာခေ, ဥပက္ကိလိဋ္ဌဿ စိတ္တဿ ဥပက္ကမေန ပရိယောဒပနာ ဟောတိ? ဣဓ, ဝိသာခေ, အရိယသာဝကော အတ္တနော သီလာနိ အနုဿရတိ အခဏ္ဍာနိ အစ္ဆိဒ္ဒာနိ အသဗလာနိ အကမ္မာသာနိ ဘုဇိဿာနိ ဝိညုပ္ပသတ္ထာနိ အပရာမဋ္ဌာနိ သမာဓိသံဝတ္တနိကာနိ။ တဿ သီလံ အနုဿရတော စိတ္တံ ပသီဒတိ, ပာမောဇ္ဇံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ယေ စိတ္တဿ ဥပက္ကိလေသာ တေ ပဟီယန္တိ, သေယျထာပိ, ဝိသာခေ, ဥပက္ကိလိဋ္ဌဿ အာဒာသဿ ဥပက္ကမေန ပရိယောဒပနာ ဟောတိ။

“ကထဉ္စ , ဝိသာခေ, ဥပက္ကိလိဋ္ဌဿ အာဒာသဿ ဥပက္ကမေန ပရိယောဒပနာ ဟောတိ? တေလဉ္စ ပဋိစ္စ , ဆာရိကဉ္စ ပဋိစ္စ, တလဏ္ဍုပကဉ္စ ပဋိစ္စ, ပုရိသဿ စ တဇ္ဇံ ဝါယာမံ ပဋိစ္စ။ ဧဝံ ခော, ဝိသာခေ, ဥပက္ကိလိဋ္ဌဿ အာဒာသဿ ဥပက္ကမေန ပရိယောဒပနာ ဟောတိ။ ဧဝမေဝံ ခော, ဝိသာခေ, ဥပက္ကိလိဋ္ဌဿ စိတ္တဿ ဥပက္ကမေန ပရိယောဒပနာ ဟောတိ။

“ကထဉ္စ, ဝိသာခေ, ဥပက္ကိလိဋ္ဌဿ စိတ္တဿ ဥပက္ကမေန ပရိယောဒပနာ ဟောတိ? ဣဓ , ဝိသာခေ, အရိယသာဝကော အတ္တနော သီလာနိ အနုဿရတိ အခဏ္ဍာနိ။ပေ။ သမာဓိသံဝတ္တနိကာနိ။ တဿ သီလံ အနုဿရတော စိတ္တံ ပသီဒတိ, ပာမောဇ္ဇံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ယေ စိတ္တဿ ဥပက္ကိလေသာ တေ ပဟီယန္တိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဝိသာခေ, ‘အရိယသာဝကော သီလုပောသထံ ဥပဝသတိ, သီလေန သဒ္ဓိံ သံဝသတိ, သီလဉ္စဿ အာရဗ္ဘ စိတ္တံ ပသီဒတိ, ပာ

မောဇ္ဇံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ယေ စိတ္တဿ ဥပက္ကိလေသာ တေ ပဟီယန္တိ’။ ဧဝံ ခော, ဝိသာခေ, ဥပက္ကိလိဋ္ဌဿ စိတ္တဿ ဥပက္ကမေန ပရိယောဒပနာ ဟောတိ။

“ဥပက္ကိလိဋ္ဌဿ, ဝိသာခေ, စိတ္တဿ ဥပက္ကမေန ပရိယောဒပနာ ဟောတိ။ ကထဉ္စ, ဝိသာခေ, ဥပက္ကိလိဋ္ဌဿ စိတ္တဿ ဥပက္ကမေန ပရိယောဒပနာ ဟောတိ? ဣဓ ဝိသာခေ, အရိယသာဝကော ဒေဝတာ အနုဿရတိ – ‘သန္တိ ဒေဝာ စာတုမဟာရာဇိကာ [စာတုမ္မဟာရာဇိကာ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)], သန္တိ ဒေဝါ တာဝတိံသာ, သန္တိ ဒေဝါ ယာမာ, သန္တိ ဒေဝါ တုသိတာ, သန္တိ ဒေဝါ နိမ္မာနရတိနော, သန္တိ ဒေဝါ ပရနိမ္မိတဝသဝတ္တိနော, သန္တိ ဒေဝါ ဗြဟ္မကာယိကာ, သန္တိ ဒေဝါ တတုတ္တရိ [တတုတ္တရိံ (သီ. ပီ.)]။ ယထာရူပါယ သဒ္ဓါယ သမန္နာဂတာ တာ ဒေဝတာ ဣတော စုတာ တတ္ထုပပန္နာ [တတ္ထူပပန္နာ (သီ. ပီ.)], မယှမ္ပိ တထာရူပါ သဒ္ဓါ သံဝိဇ္ဇတိ။ ယထာရူပေန သီလေန သမန္နာဂတာ တာ ဒေဝတာ ဣတော စုတာ တတ္ထုပပန္နာ, မယှမ္ပိ တထာရူပံ သီလံ သံဝိဇ္ဇတိ။ ယထာရူပေန သုတေန သမန္နာဂတာ တာ ဒေဝတာ ဣတော စုတာ တတ္ထုပပန္နာ, မယှမ္ပိ တထာရူပံ သုတံ သံဝိဇ္ဇတိ။ ယထာရူပေန စာဂေန သမန္နာဂတာ တာ ဒေဝတာ ဣတော စုတာ တတ္ထုပပန္နာ, မယှမ္ပိ တထာရူပေါ စာဂေါ သံဝိဇ္ဇတိ။ ယထာရူပါယ ပညာယ သမန္နာဂတာ တာ ဒေဝတာ ဣတော စုတာ တတ္ထုပပန္နာ, မယှမ္ပိ တထာရူပါ ပညာ သံဝိဇ္ဇတီ’တိ။ တဿ အတ္တနော စ တာသဉ္စ ဒေဝတာနံ သဒ္ဓဉ္စ သီလဉ္စ သုတဉ္စ စာဂဉ္စ ပညဉ္စ အနုဿရတော စိတ္တံ ပသီဒတိ, ပါမောဇ္ဇံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ယေ စိတ္တဿ ဥပက္ကိလေသာ တေ ပဟီယန္တိ, သေယျထာပိ, ဝိသာခေ, ဥပက္ကိလိဋ္ဌဿ ဇာတရူပဿ ဥပက္ကမေန ပရိယောဒပနာ ဟောတိ။

“ကထဉ္စ, ဝိသာခေ, ဥပက္ကိလိဋ္ဌဿ ဇာတရူပဿ ဥပက္ကမေန ပရိယောဒပနာ ဟောတိ? ဥက္ကဉ္စ ပဋိစ္စ, လောဏဉ္စ ပဋိစ္စ, ဂေရုကဉ္စ ပဋိစ္စ, နာဠိကသဏ္ဍာသဉ္စ [နာဠိကဉ္စ ပဋိစ္စ သဏ္ဍာသဉ္စ (ပီ. က.)] ပဋိစ္စ, ပုရိသဿ စ တဇ္ဇံ ဝါယာမံ ပဋိစ္စ။ ဧဝံ ခော, ဝိသာခေ, ဥပက္ကိလိဋ္ဌဿ ဇာတရူပဿ ဥပက္ကမေန ပရိယောဒပနာ ဟောတိ။ ဧဝမေဝံ ခော, ဝိသာခေ, ဥပက္ကိလိဋ္ဌဿ စိတ္တဿ ဥပက္ကမေန ပရိယောဒပနာ ဟောတိ။

“ကထဉ္စ, ဝိသာခေ, ဥပက္ကိလိဋ္ဌဿ စိတ္တဿ ဥပက္ကမေန ပရိယောဒပနာ ဟောတိ? ဣဓ, ဝိသာခေ, အရိယသာဝကော ဒေဝတာ အနုဿရတိ – ‘သန္တိ ဒေဝါ စာတုမဟာရာဇိကာ, သန္တိ ဒေဝါ တာဝတိံသာ။ပေ။ သန္တိ ဒေဝါ တတုတ္တရိ။ ယထာရူပါယ သဒ္ဓါယ သမန္နာဂတာ တာ ဒေဝတာ ဣတော စုတာ တတ္ထုပပန္နာ, မယှမ္ပိ တထာရူပါ သဒ္ဓါ သံဝိဇ္ဇတိ။ ယထာရူပေန သီလေန။ပေ။ သုတေန။ပေ။ စာဂေန။ပေ။ ပညာယ သမန္နာဂတာ တာ ဒေဝတာ ဣတော စုတာ တတ္ထုပပန္နာ, မယှမ္ပိ တထာရူပါ ပညာ သံဝိဇ္ဇတီ’တိ။ တဿ အတ္တနော စ တာသဉ္စ ဒေဝတာနံ သဒ္ဓဉ္စ သီလဉ္စ သုတဉ္စ စာဂဉ္စ ပညဉ္စ အနုဿရတော စိတ္တံ ပသီဒတိ, ပါမောဇ္ဇံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ယေ စိတ္တဿ ဥပက္ကိလေသာ တေ ပဟီယန္တိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဝိသာခေ, ‘အရိယသာဝကော ဒေဝတုပေါသထံ ဥပဝသတိ, ဒေဝတာဟိ သဒ္ဓိံ သံဝသတိ, ဒေဝတာ အာရဗ္ဘ စိတ္တံ ပသီဒတိ, ပါမောဇ္ဇံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ယေ စိတ္တဿ ဥပက္ကိလေသာ တေ ပဟီယန္တီ’။ ဧဝံ ခော, ဝိသာခေ, ဥပက္ကိလိဋ္ဌဿ စိတ္တဿ ဥပက္ကမေန ပရိယောဒပနာ ဟောတိ။

“သ ခော သော, ဝိသာခေ, အရိယသာဝကော ဣတိ ပဋိသဉ္စိက္ခတိ – ‘ယာဝဇီဝံ အရဟန္တော ပါဏာတိပါတံ ပဟာယ ပါဏာတိပါတာ ပဋိဝိရတာ နိဟိတဒဏ္ဍာ နိဟိတသတ္ထာ လဇ္ဇီ ဒယာပန္နာ သဗ္ဗပါဏဘူတဟိတာနုကမ္ပီ ဝိဟရန္တိ; အဟမ္ပဇ္ဇ ဣမဉ္စ ရတ္တိံ ဣမဉ္စ ဒိဝသံ ပါဏာတိပါတံ ပဟာယ ပါဏာတိပါတာ ပဋိဝိရတော နိဟိတဒဏ္ဍော နိဟိတသတ္ထော လဇ္ဇီ ဒယာပန္နော သဗ္ဗပါဏဘူတဟိတာနုကမ္ပီ ဝိဟရာမိ။ ဣမိနာပိ [ဣမိနာပဟံ (သီ.) အ. နိ. ၈.၄၁] အင်္ဂေန အရဟတံ အနုကရောမိ, ဥပေါသထော စ မေ ဥပဝုတ္ထော ဘဝိဿတိ။

“ယာဝဇီဝံ အရဟန္တော အဒိန္နာဒါနံ ပဟာယ အဒိန္နာဒါနာ ပဋိဝိရတာ ဒိန္နာဒါယီ ဒိန္နပါဋိကင်္ခီ, အထေနေန သုစိဘူတေန အတ္တနာ ဝိဟရန္တိ; အဟမ္ပဇ္ဇ ဣမဉ္စ ရတ္တိံ ဣမဉ္စ ဒိဝသံ အဒိန္နာဒါနံ ပဟာယ အဒိန္နာဒါနာ ပဋိဝိရတော ဒိန္နာဒါယီ ဒိန္နပါဋိကင်္ခီ, အထေနေန သုစိဘူတေန အတ္တနာ ဝိဟရာမိ။ ဣမိနာပိ အင်္ဂေန အရဟတံ အနုကရောမိ, ဥပေါသထော စ မေ ဥပဝုတ္ထော ဘဝိဿတိ။

“ယာဝဇီဝံ အရဟန္တော အဗ္ရဟ္မစရိယံ ပဟာယ ဗ္ရဟ္မစာရီ အာရာစာရီ [အနာစာရီ (ပီ.)] ဝိရတာ မေထုနာ ကာမဓမ္မာ; အဟမ္ပဇ္ဇ ဣမဉ္စ ရတ္တိံ ဣမဉ္စ ဒိဝသံ အဗ္ရဟ္မစရိယံ ပဟာယ ဗ္ရဟ္မစာရီ အာရာစာရီ ဝိရတော မေထုနာ ကာမဓမ္မာ။ ဣမိနာပိ အင်္ဂေန အရဟတံ အနုကရောမိ, ဥပေါသထော စ မေ ဥပဝုတ္ထော ဘဝိဿတိ။

“ယာဝဇီဝံ အရဟန္တော မုသာဝါဒံ ပဟာယ မုသာဝါဒါ ပဋိဝိရတာ သစ္စဝါဒီ သစ္စသန္ဓာ ထေတာ ပစ္စယိကာ အဝိသံဝါဒကာ လောကဿ; အဟမ္ပဇ္ဇ ဣမဉ္စ ရတ္တိံ ဣမဉ္စ ဒိဝသံ မုသာဝါဒံ ပဟာယ မုသာဝါဒါ ပဋိဝိရတော သစ္စဝါဒီ သစ္စသန္ဓော ထေတော ပစ္စယိကော အဝိသံဝါဒကော လောကဿ။ ဣမိနာပိ အင်္ဂေန အရဟတံ အနုကရောမိ, ဥပေါသထော စ မေ ဥပဝုတ္ထော ဘဝိဿတိ။

“ယာဝဇီဝံ အရဟန္တော သုရာမေရယမဇ္ဇပမာဒဋ္ဌာနံ ပဟာယ သုရာမေရယမဇ္ဇပမာဒဋ္ဌာနာ ပဋိဝိရတာ; အဟမ္ပဇ္ဇ ဣမဉ္စ ရတ္တိံ ဣမဉ္စ ဒိဝသံ သုရာမေရယမဇ္ဇပမာဒဋ္ဌာနံ ပဟာယ သုရာမေရယမဇ္ဇပမာဒဋ္ဌာနာ ပဋိဝိရတော။ ဣမိနာပိ အင်္ဂေန အရဟတံ အနုကရောမိ, ဥပေါသထော စ မေ ဥပဝုတ္ထော ဘဝိဿတိ။

“ယာဝဇီဝံ အရဟန္တော ဧကဘတ္တိကာ ရတ္တူပရတာ ဝိရတာ ဝိကာလဘောဇနာ; အဟမ္ပဇ္ဇ ဣမဉ္စ ရတ္တိံ ဣမဉ္စ ဒိဝသံ ဧကဘတ္တိကော ရတ္တူပရတော ဝိရတော ဝိကာလဘောဇနာ။ ဣမိနာပိ အင်္ဂေန အရဟတံ အနုကရောမိ, ဥပေါသထော စ မေ ဥပဝုတ္ထော ဘဝိဿတိ။

“ယာဝဇီဝံ အရဟန္တော နစ္စဂီတဝါဒိတဝိသူကဒဿနမာလာဂန္ဓဝိလေပနဓာရဏမဏ္ဍနဝိဘူသနဋ္ဌာနာ ပဋိဝိရတာ; အဟမ္ပဇ္ဇ ဣမဉ္စ ရတ္တိံ ဣမဉ္စ ဒိဝသံ နစ္စဂီတဝါဒိတဝိသူကဒဿနမာလာဂန္ဓဝိလေပနဓာရဏမဏ္ဍနဝိဘူသနဋ္ဌာနာ ပဋိဝိရတော ။ ဣမိနာပိ အင်္ဂေန အရဟတံ အနုကရောမိ, ဥပေါသထော စ မေ ဥပဝုတ္ထော ဘဝိဿတိ။

“ယာဝဇီဝံ အရဟန္တော ဥစ္စာသယနမဟာသယနံ ပဟာယ ဥစ္စာသယနမဟာသယနာ ပဋိဝိရတာ နီစသေယ္ယံ ကပ္ပေန္တိ မဉ္စကေ ဝာ တိဏသန္ထာရကေ ဝာ; အဟမ္ပဇ္ဇ ဣမဉ္စ ရတ္တိံ ဣမဉ္စ ဒိဝသံ ဥစ္စာသယနမဟာသယနံ ပဟာယ ဥစ္စာသယနမဟာသယနာ ပဋိဝိရတော နီစသေယ္ယံ ကပ္ပေမိ မဉ္စကေ ဝာ တိဏသန္ထာရကေ ဝာ။ ဣမိနာပိ အင်္ဂေန အရဟတံ အနုကရောမိ, ဥပေါသထော စ မေ ဥပဝုတ္ထော ဘဝိဿတီ”တိ။

“ဧဝံ ခေါ, ဝိသာခေ, အရိယုပေါသထော ဟောတိ။ ဧဝံ ဥပဝုတ္ထော ခေါ, ဝိသာခေ, အရိယုပေါသထော မဟပ္ဖလော ဟောတိ မဟာနိသံသော မဟာဇုတိကော မဟာဝိပ္ဖာရော”။

“ကီဝမဟပ္ဖလော ဟောတိ ကီဝမဟာနိသံသော ကီဝမဟာဇုတိကော ကီဝမဟာဝိပ္ဖာရော”? “သေယ္ယထာပိ, ဝိသာခေ, ယော ဣမေသံ သောဠသန္နံ မဟာဇနပဒါနံ ပဟူတရတ္တရတနာနံ [ပဟူတသတ္တရတနာနံ (က. သီ. သျာ. ကံ. ပီ.) ဋီကာယံ ဒဿိတပာဌော ဝေါ။ အ. နိ. ၈.၄၂] ဣဿရိယာဓိပစ္စံ ရဇ္ဇံ ကာရေယ္ယ , သေယ္ယထိဒံ – အင်္ဂါနံ, မဂဓာနံ, ကာသီနံ, ကောသလာနံ, ဝဇ္ဇီနံ, မလ္လာနံ, စေတီနံ, ဝင်္ဂါနံ, ကုရူနံ, ပဉ္စာလာနံ, မစ္ဆာနံ [မစ္စာနံ (က.)] , သူရသေနာနံ, အဿကာနံ, အဝန္တီနံ, ဂန္ဓာရာနံ, ကမ္ဗောဇာနံ, အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတဿ ဥပေါသထဿ ဧတံ [ဧကံ (က.)] ကလံ နာဂ္ဃတိ သောဠသိံ။ တံ ကိဿ ဟေတု? ကပဏံ, ဝိသာခေ, မာနုသကံ ရဇ္ဇံ ဒိဗ္ဗံ သုခံ ဥပနိဓာယ”။

“ယာနိ, ဝိသာခေ, မာနုသကာနိ ပညာသ ဝဿာနိ, စာတုမဟာရာဇိကာနံ ဒေဝါနံ ဧသော ဧကော ရတ္တိန္ဒိဝေါ [ရတ္တိဒိဝေါ (က.)]။ တာယ ရတ္တိယာ တိံသရတ္တိယော မာသော။ တေန မာသေန ဒွါဒသမာသိယော သံဝစ္ဆရော။ တေန သံဝစ္ဆရေန ဒိဗ္ဗာနိ ပဉ္စ ဝဿသတာနိ စာတုမဟာရာဇိကာနံ ဒေဝါနံ အာယုပ္ပမာဏံ။ ဌာနံ ခေါ ပနေတံ, ဝိသာခေ, ဝိဇ္ဇတိ ယံ ဣဓေကစ္စော ဣတ္ထီ ဝာ ပုရိသော ဝာ အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတံ ဥပေါသထံ ဥပဝသိတွာ ကာယဿ ဘေဒါ ပရံ မရဏာ စာတုမဟာရာဇိကာနံ ဒေဝါနံ သဟဗျတံ ဥပပဇ္ဇေယျ။ ဣဒံ ခေါ ပနေတံ, ဝိသာခေ, သန္ဓာယ ဘာသိတံ – ‘ကပဏံ မာနုသကံ ရဇ္ဇံ ဒိဗ္ဗံ သုခံ ဥပနိဓာယ’”။

“ယံ , ဝိသာခေ, မာနုသကံ ဝဿသတံ, တာဝတိံသာနံ ဒေဝါနံ ဧသော ဧကော ရတ္တိန္ဒိဝေါ။ တာယ ရတ္တိယာ တိံသရတ္တိယော မာသော။ တေန မာသေန ဒွါဒသမာသိယော သံဝစ္ဆရော။ တေန သံဝစ္ဆရေန ဒိဗ္ဗံ ဝဿသဟဿံ

တာဝတိံသာနံ ဒေဝါနံ အာယုပ္ပမာဏံ။ ဌာနံ ခော ပနေတံ, ဝိသာခေ, ဝိဇ္ဇတိ ယံ ဣဓေကစ္စော ဣတ္ထီ ဝါ ပုရိသော ဝါ အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတံ ဥပေါသထံ ဥပဝသိတ္ဝာ ကာယဿ ဘေဒါ ပရံ မရဏာ တာဝတိံသာနံ ဒေဝါနံ သဟဗျတံ ဥပပဇ္ဇေယျ။ ဣဒံ ခေါ ပနေတံ, ဝိသာခေ, သန္ဓာယ ဘာသိတံ – ‘ကပဏံ မာနုသကံ ရဇ္ဇံ ဒိဗ္ဗံ သုခံ ဥပနိဓာယ’’’။

‘‘ယာနိ, ဝိသာခေ, မာနုသကာနိ ဒွေ ဝဿသတာနိ, ယာမာနံ ဒေဝါနံ ဧသော ဧကော ရတ္တိန္ဒိဝေါ။ တာယ ရတ္တိယာ တိံသရတ္တိယော မာသော။ တေန မာသေန ဒွါဒသမာသိယော သံဝစ္ဆရော။ တေန သံဝစ္ဆရေန ဒိဗ္ဗာနိ ဒွေ ဝဿသဟဿာနိ ယာမာနံ ဒေဝါနံ အာယုပ္ပမာဏံ။ ဌာနံ ခော ပနေတံ, ဝိသာခေ, ဝိဇ္ဇတိ ယံ ဣဓေကစ္စော ဣတ္ထီ ဝါ ပုရိသော ဝါ အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတံ ဥပေါသထံ ဥပဝသိတ္ဝာ ကာယဿ ဘေဒါ ပရံ မရဏာ ယာမာနံ ဒေဝါနံ သဟဗျတံ ဥပပဇ္ဇေယျ။ ဣဒံ ခေါ ပနေတံ, ဝိသာခေ, သန္ဓာယ ဘာသိတံ – ‘ကပဏံ မာနုသကံ ရဇ္ဇံ ဒိဗ္ဗံ သုခံ ဥပနိဓာယ’’’။

‘‘ယာနိ, ဝိသာခေ, မာနုသကာနိ စတ္တာရိ ဝဿသတာနိ, တုသိတာနံ ဒေဝါနံ ဧသော ဧကော ရတ္တိန္ဒိဝေါ။ တာယ ရတ္တိယာ တိံသရတ္တိယော မာသော။ တေန မာသေန ဒွါဒသမာသိယော သံဝစ္ဆရော။ တေန သံဝစ္ဆရေန ဒိဗ္ဗာနိ စတ္တာရိ ဝဿသဟဿာနိ တုသိတာနံ ဒေဝါနံ အာယုပ္ပမာဏံ။ ဌာနံ ခော ပနေတံ, ဝိသာခေ, ဝိဇ္ဇတိ ယံ ဣဓေကစ္စော ဣတ္ထီ ဝါ ပုရိသော ဝါ အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတံ ဥပေါသထံ ဥပဝသိတ္ဝာ ကာယဿ ဘေဒါ ပရံ မရဏာ တုသိတာနံ ဒေဝါနံ သဟဗျတံ ဥပပဇ္ဇေယျ။ ဣဒံ ခေါ ပနေတံ, ဝိသာခေ, သန္ဓာယ ဘာသိတံ – ‘ကပဏံ မာနုသကံ ရဇ္ဇံ ဒိဗ္ဗံ သုခံ ဥပနိဓာယ’’’။

‘‘ယာနိ, ဝိသာခေ, မာနုသကာနိ အဋ္ဌ ဝဿသတာနိ, နိမ္မာနရတီနံ ဒေဝါနံ ဧသော ဧကော ရတ္တိန္ဒိဝေါ။ တာယ ရတ္တိယာ တိံသရတ္တိယော မာသော။ တေန မာသေန ဒွါဒသမာသိယော သံဝစ္ဆရော။ တေန သံဝစ္ဆရေန ဒိဗ္ဗာနိ အဋ္ဌ ဝဿသဟဿာနိ နိမ္မာနရတီနံ ဒေဝါနံ အာယုပ္ပမာဏံ။ ဌာနံ ခော ပနေတံ, ဝိသာခေ, ဝိဇ္ဇတိ ယံ ဣဓေကစ္စော ဣတ္ထီ ဝါ ပုရိသော ဝါ အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတံ ဥပေါသထံ ဥပဝသိတ္ဝာ ကာယဿ ဘေဒါ ပရံ မရဏာ နိမ္မာနရတီနံ ဒေဝါနံ သဟဗျတံ ဥပပဇ္ဇေယျ။ ဣဒံ ခေါ ပနေတံ, ဝိသာခေ, သန္ဓာယ ဘာသိတံ – ‘ကပဏံ မာနုသကံ ရဇ္ဇံ ဒိဗ္ဗံ သုခံ ဥပနိဓာယ’’’။

‘‘ယာနိ, ဝိသာခေ, မာနုသကာနိ သောဠသ ဝဿသတာနိ, ပရနိမ္မိတဝသဝတ္တီနံ ဒေဝါနံ ဧသော ဧကော ရတ္တိန္ဒိဝေါ။ တာယ ရတ္တိယာ တိံသရတ္တိယော မာသော။ တေန မာသေန ဒွါဒသမာသိယော သံဝစ္ဆရော။ တေန သံဝစ္ဆရေန ဒိဗ္ဗာနိ သောဠသ ဝဿသဟဿာနိ ပရနိမ္မိတဝသဝတ္တီနံ ဒေဝါနံ အာယုပ္ပမာဏံ။ ဌာနံ ခော ပနေတံ, ဝိသာခေ, ဝိဇ္ဇတိ ယံ ဣဓေကစ္စော ဣတ္ထီ ဝါ ပုရိသော ဝါ အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတံ ဥပေါသထံ ဥပဝသိတ္ဝာ ကာယဿ ဘေဒါ ပရံ မရဏာ ပရနိမ္မိတဝသဝတ္တီနံ ဒေဝါနံ သဟဗျတံ ဥပပဇ္ဇေယျ။ ဣဒံ ခေါ ပနေတံ, ဝိသာခေ, သန္ဓာယ ဘာသိတံ – ‘ကပဏံ မာနုသကံ ရဇ္ဇံ ဒိဗ္ဗံ သုခံ ဥပနိဓာယာ’’’တိ။

‘‘ပါဏံ န ဟာနေ [န ဟာနေ (သီ. ပီ.)၊ န ဟနေ (က.)] န စာဒိန္နမာဒိယေ၊
မုသာ န ဘာသေ န စ မဇ္ဇပေါ သိယာ။
အဗ္ရဟ္မစရိယာ ဝိရမေယျ မေထုနာ၊
ရတ္တိံ န ဘုဉ္ဇေယျ ဝိကာလဘောဇနံ။

‘‘မာလံ န ဓာရေ န စ ဂန္ဓမာစရေ၊
မဉ္စေ ဆမာယံ ဝ သယေထ သန္ထတေ။
ဧတဉှိ အဋ္ဌင်္ဂိကမာဟုပေါသထံ၊
ဗုဒ္ဓေန ဒုက္ခန္တဂုနာ ပကာသိတံ။

‘‘စန္ဒော စ သူရိယော စ ဥဘော သုဒဿနာ၊
သြဘာသယံ အနုပရိယန္တိ ယာဝတာ။
တမောနုဒာ တေ ပန အန္တလိက္ခဂါ၊
နဘေ ပဘာသန္တိ ဒိသာဝိရောစနာ။

‘‘တေသိံ ယံ ဝိဇ္ဇတိ အန္တရေ ဓနံ၊
မုတ္တာ မဏိ ဝေဠုရိယဉ္စ ဘဒ္ဒကံ။
သိင္ဂီ သုဝဏ္ဏံ အထ တပိ ကဉ္စနံ၊
ယံ ဇာတရူပံ ဟဋကန္တိ ဝုစ္စတိ။

‘‘အဋ္ဌင်္ဂုပေတဿ ဥပောသထဿ၊
ကလမ္ပိ တေ နာနုဘဝန္တိ သောဠသိံ။
စန္ဒပ္ပဘာ တာရဂဏာ စ သဗ္ဗေ။
‘‘တသ္မာ ဟိ နာရီ စ နရော စ သီလဝါ၊
အဋ္ဌင်္ဂုပေတံ ဥပဝဿုပောသထံ။
ပုညာနိ ကတ္ဝာန သုခုန္ဒြယာနိ၊
အနိန္ဒိတာ သဂ္ဂမုပေန္တိ ဌာန’’န္တိ။ ဒသမံ။

မဟာဝဂ္ဂေါ သတ္တမော။

တဿုဒ္ဒာနံ –

တိတ္ထဘယဉ္စ ဝေနာဂေါ၊ သရဘော ကေသမုတ္တိယာ။
သာဠှော စာပိ ကထာဝတ္ထု၊ တိတ္ထိယမူလုပောသထောတိ။

(၈) ၃. အာနန္ဒဝဂ္ဂေါ

၁. ဆန္နသုတ္တံ

၇၂. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ ဇေတဝနေ အနာထပိဏ္ဍိကဿ အာရာမေ။ အထ ခေါ ဆန္နော ပရိဗ္ဗာဇကော ယေနာယသ္မာ အာနန္ဒော တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ အာယသ္မတာ အာနန္ဒေန သဒ္ဓိံ သမ္မောဒိ။ သမ္မောဒနီယံ ကထံ သာရဏီယံ ဝီတိသာရေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခေါ ဆန္နော ပရိဗ္ဗာဇကော အာယသ္မန္တံ အာနန္ဒံ ဧတဒဝေါစ – ''တုမှေပိ, အာဝုသော အာနန္ဒ, ရာဂဿ ပဟာနံ ပညာပေထ, ဒေါသဿ ပဟာနံ ပညာပေထ, မောဟဿ ပဟာနံ ပညာပေထာတိ။ မယံ ခေါ, အာဝုသော, ရာဂဿ ပဟာနံ ပညာပေမ, ဒေါသဿ ပဟာနံ ပညာပေမ, မောဟဿ ပဟာနံ ပညပေမာ''တိ။

''ကိံ ပန တုမှေ, အာဝုသော, ရာဂေ အာဒီနဝံ ဒိသွာ ရာဂဿ ပဟာနံ ပညာပေထ, ကိံ ဒေါသေ အာဒီနဝံ ဒိသွာ ဒေါသဿ ပဟာနံ ပညာပေထ, ကိံ မောဟေ အာဒီနဝံ ဒိသွာ မောဟဿ ပဟာနံ ပညာပေထာ''တိ?

''ရတ္တော ခေါ, အာဝုသော, ရာဂေန အဘိဘူတော ပရိယာဒိန္နစိတ္တော အတ္တဗျာဗာဓာယပိ စေတေတိ, ပရဗျာဗာဓာယပိ စေတေတိ, ဥဘယဗျာဗာဓာယပိ စေတေတိ, စေတသိကမ္ပိ ဒုက္ခံ ဒေါမနဿံ ပဋိသံဝေဒေတိ; ရာဂေ ပဟီနေ နေဝတ္တဗျာဗာဓာယပိ စေတေတိ, န ပရဗျာဗာဓာယပိ စေတေတိ, န ဥဘယဗျာဗာဓာယပိ စေတေတိ, န စေတသိကံ ဒုက္ခံ ဒေါမနဿံ ပဋိသံဝေဒေတိ။ ရတ္တော ခေါ, အာဝုသော, ရာဂေန အဘိဘူတော ပရိယာဒိန္နစိတ္တော ကာယေန ဒုစ္စရိတံ စရတိ, ဝါစာယ ဒုစ္စရိတံ စရတိ, မနသာ ဒုစ္စရိတံ စရတိ; ရာဂေ ပဟီနေ နေဝ ကာယေန ဒုစ္စရိတံ စရတိ, န ဝါစာယ ဒုစ္စရိတံ စရတိ, န မနသာ ဒုစ္စရိတံ စရတိ။ ရတ္တော ခေါ, အာဝုသော, ရာဂေန အဘိဘူတော ပရိယာဒိန္နစိတ္တော အတ္တတ္ထမ္ပိ ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနာတိ, ပရတ္ထမ္ပိ ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနာတိ, ဥဘယတ္ထမ္ပိ ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနာတိ; ရာဂေ ပဟီနေ အတ္တတ္ထမ္ပိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ, ပရတ္ထမ္ပိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ, ဥဘယတ္ထမ္ပိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ။ ရာဂေါ ခေါ, အာဝုသော, အန္ဓကရဏော အစက္ခုကရဏော အညာဏကရဏော ပညာနိရောဓိကော ဝိဃာတပက္ခိကော အနိဗ္ဗာနသံဝတ္တနိကော။

''ဒုဋ္ဌော ခေါ, အာဝုသော, ဒေါသေန။ပေ။ မူဠ္ဟော ခေါ, အာဝုသော, မောဟေန အဘိဘူတော ပရိယာဒိန္နစိတ္တော အတ္တဗျာဗာဓာယပိ စေတေတိ, ပရဗျာဗာဓာယပိ စေတေတိ, ဥဘယဗျာဗာဓာယပိ စေတေတိ, စေတသိကမ္ပိ ဒုက္ခံ ဒေါမနဿံ ပဋိသံဝေဒေတိ; မောဟေ ပဟီနေ နေဝတ္တဗျာဗာဓာယပိ စေတေတိ, န ပရဗျာဗာဓာယပိ စေတေတိ, န ဥဘယဗျာဗာဓာယပိ စေတေတိ, န စေတသိကံ ဒုက္ခံ ဒေါမနဿံ ပဋိသံဝေဒေတိ။ မူဠ္ဟော ခေါ, အာဝုသော, မောဟေန အဘိဘူတော ပရိယာဒိန္နစိတ္တော ကာယေန ဒုစ္စရိတံ စရတိ, ဝါစာယ ဒုစ္စရိတံ စရတိ, မနသာ ဒုစ္စရိတံ စရတိ; မောဟေ ပဟီနေ နေဝ ကာယေန ဒုစ္စရိတံ စရတိ, န ဝါစာယ ဒုစ္စရိတံ စရတိ, န မနသာ ဒုစ္စရိတံ စရတိ။ မူဠ္ဟော ခေါ, အာဝုသော, မောဟေန အဘိဘူတော ပရိယာဒိန္နစိတ္တော အတ္တတ္ထမ္ပိ ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနာတိ, ပရတ္ထမ္ပိ ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနာတိ, ဥဘယတ္ထမ္ပိ ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနာတိ; မောဟေ ပဟီနေ အတ္တတ္ထမ္ပိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ, ပရတ္ထမ္ပိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ, ဥဘယတ္ထမ္ပိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ။ မောဟော ခေါ, အာဝုသော, အန္ဓကရဏော အစက္ခုကရဏော အညာဏကရဏော ပညာနိရောဓိကော ဝိဃာတပက္ခိကော အနိဗ္ဗာနသံဝတ္တနိကော။ ဣဒံ ခေါ မယံ, အာဝုသော, ရာဂေ အာဒီနဝံ ဒိသွာ ရာဂဿ ပဟာနံ ပညာပေမ။ ဣဒံ ဒေါသေ အာဒီနဝံ ဒိသွာ ဒေါသဿ ပဟာနံ ပညာပေမ။ ဣဒံ မောဟေ အာဒီနဝံ ဒိသွာ မောဟဿ ပဟာနံ ပညာပေမာ''တိ။

''အတ္ထိ ပနာဝုသော, မဂ္ဂေါ အတ္ထိ ပဋိပဒါ ဧတဿ ရာဂဿ ဒေါသဿ မောဟဿ ပဟာနာယာ''တိ? ''အတ္ထာဝုသော, မဂ္ဂေါ အတ္ထိ ပဋိပဒါ ဧတဿ ရာဂဿ ဒေါသဿ မောဟဿ ပဟာနာယာ''တိ။ ''ကတမော ပနာဝုသော, မဂ္ဂေါ ကတမာ ပဋိပဒါ ဧတဿ ရာဂဿ ဒေါသဿ မောဟဿ ပဟာနာယာ''တိ? ''အယမေဝ အရိယော အဋ္ဌင်္ဂိကော မဂ္ဂေါ, သေယျထိဒံ – သမ္မာဒိဋ္ဌိ။ပေ။ သမ္မာသမာဓိ။ အယံ ခေါ, အာဝုသော, မဂ္ဂေါ အယံ ပဋိပဒါ ဧတဿ ရာဂဿ ဒေါသဿ မောဟဿ ပဟာနာယာ''တိ။ ''ဘဒ္ဒကော ခေါ, အာဝုသော, မဂ္ဂေါ ဘဒ္ဒိကာ ပဋိပဒါ ဧတဿ ရာဂဿ ဒေါသဿ မောဟဿ ပဟာနာယ။ အလဉ္စ ပနာဝုသော အာနန္ဒ, အပ္ပမာဒာယာ''တိ။ ပဌမံ။

၂. အာဇီဝကသုတ္တံ

၇၃. ဧကံ သမယံ အာယသ္မာ အာနန္ဒော ကောသမ္ဗိယံ ဝိဟရတိ ဃောသိတာရာမေ။ အထ ခေါ အညတရော အာဇီဝကသာဝကော ဂဟပတိ ယေနာယသ္မာ အာနန္ဒော တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ အာယသ္မန္တံ အာနန္ဒံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခေါ သော အာဇီဝကသာဝကော ဂဟပတိ အာယသ္မန္တံ အာနန္ဒံ ဧတဒဝေါစ –

''ကေသံ နော, ဘန္တေ အာနန္ဒ, ဓမ္မော သွာက္ခာတော? ကေ လောကေ သုပ္ပဋိပန္နာ? ကေ လောကေ သုဂတာ''တိ [သုဂတာတိ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ? ''တေန ဟိ, ဂဟပတိ, တညေဝေတ္ထ ပဋိပုစ္ဆိဿာမိ, ယထာ တေ ခမေယျ တထာ နံ ဗျာကရေယျာသိ။ တံ ကိံ မညသိ, ဂဟပတိ, ယေ ရာဂဿ ပဟာနာယ ဓမ္မံ ဒေသေန္တိ, ဒေါသဿ ပဟာနာယ ဓမ္မံ ဒေသေန္တိ, မောဟဿ ပဟာနာယ ဓမ္မံ ဒေသေန္တိ, တေသံ ဓမ္မော သွာက္ခာတော နော ဝါ? ကထံ ဝါ တေ ဧတ္ထ ဟောတီ''တိ? ''ယေ , ဘန္တေ, ရာဂဿ ပဟာနာယ ဓမ္မံ ဒေသေန္တိ, ဒေါသဿ ပဟာနာယ ဓမ္မံ ဒေသေန္တိ, မောဟဿ ပဟာနာယ ဓမ္မံ ဒေသေန္တိ, တေသံ ဓမ္မော သွာက္ခာတော။ ဧဝံ မေ ဧတ္ထ ဟောတီ''တိ။

''တံ ကိံ မညသိ, ဂဟပတိ, ယေ ရာဂဿ ပဟာနာယ ပဋိပန္နာ, ဒေါသဿ ပဟာနာယ ပဋိပန္နာ, မောဟဿ ပဟာနာယ ပဋိပန္နာ, တေ လောကေ သုပ္ပဋိပန္နာ နော ဝါ? ကထံ ဝါ တေ ဧတ္ထ ဟောတီ''တိ? ''ယေ, ဘန္တေ, ရာဂဿ ပဟာနာယ ပဋိပန္နာ, ဒေါသဿ ပဟာနာယ ပဋိပန္နာ, မောဟဿ ပဟာနာယ ပဋိပန္နာ, တေ လောကေ သုပ္ပဋိပန္နာ။ ဧဝံ မေ ဧတ္ထ ဟောတီ''တိ။

''တံ ကိံ မညသိ, ဂဟပတိ, ယေသံ ရာဂေါ ပဟီနော ဥစ္ဆိန္နမူလော တာလာဝတ္ထုကတော အနဘာဝံကတော အာယတိံ အနုပ္ပာဒဓမ္မော, ယေသံ ဒေါသော ပဟီနော ဥစ္ဆိန္နမူလော တာလာဝတ္ထုကတော အနဘာဝင်္ကတော အာယတိံ အနုပ္ပာဒဓမ္မော, ယေသံ မောဟော ပဟီနော ဥစ္ဆိန္နမူလော တာလာဝတ္ထုကတော အနဘာဝံကတော အာယတိံ အနုပ္ပာဒဓမ္မော, တေ လောကေ သုဂတာ နော ဝါ? ကထံ ဝါ တေ ဧတ္ထ ဟောတီ''တိ? ''ယေသံ, ဘန္တေ, ရာဂေါ ပဟီနော ဥစ္ဆိန္နမူလော တာလာဝတ္ထုကတော အနဘာဝံကတော အာယတိံ အနုပ္ပာဒဓမ္မော, ယေသံ ဒေါသော ပဟီနော။ပေ။ ယေသံ မောဟော ပဟီနော ဥစ္ဆိန္နမူလော တာလာဝတ္ထုကတော အနဘာဝံကတော အာယတိံ အနုပ္ပာဒဓမ္မော, တေ လောကေ သုဂတာ။ ဧဝံ မေ ဧတ္ထ ဟောတီ''တိ။

''ဣတိ ခေါ, ဂဟပတိ, တယာဝေတံ [တယာ စေတံ (သီ. ပီ. က.)] ဗျာကတံ – 'ယေ, ဘန္တေ, ရာဂဿ ပဟာနာယ ဓမ္မံ ဒေသေန္တိ, ဒေါသဿ ပဟာနာယ ဓမ္မံ ဒေသေန္တိ, မောဟဿ ပဟာနာယ ဓမ္မံ ဒေသေန္တိ, တေသံ ဓမ္မော သွာက္ခာတော'တိ။ တယာဝေတံ ဗျာကတံ – 'ယေ, ဘန္တေ, ရာဂဿ ပဟာနာယ ပဋိပန္နာ, ဒေါသဿ ပဟာနာယ ပဋိပန္နာ, မောဟဿ ပဟာနာယ ပဋိပန္နာ, တေ လောကေ သုပ္ပဋိပန္နာ'တိ။ တယာဝေတံ ဗျာကတံ – 'ယေသံ, ဘန္တေ, ရာဂေါ ပဟီနော ဥစ္ဆိန္နမူလော တာလာဝတ္ထုကတော အနဘာဝင်္ကတော အာယတိံ အနုပ္ပာဒဓမ္မော, ယေသံ ဒေါသော ပဟီနော။ပေ။ ယေသံ မောဟော ပဟီနော ဥစ္ဆိန္နမူလော တာလာဝတ္ထုကတော အနဘာဝင်္ကတော အာယတိံ အနုပ္ပာဒဓမ္မော, တေ လောကေ သုဂတာ'''တိ။

''အစ္ဆရိယံ, ဘန္တေ, အဗ္ဘုတံ, ဘန္တေ! န စေဝ နာမ သဓမ္မုက္ကံသနာ ဘဝိဿတိ, န စ ပရဓမ္မာပသာဒနာ [န ပရဓမ္မာပသာဒနာ (သီ. ပီ.), န ပရဓမ္မဝမ္ဘနာ (မ. နိ. ၂.၂၃၆)]။ အာယတနေဝ [အာယတနေ စ (မ. နိ. ၂.၂၃၆)] ဓမ္မဒေသနာ, အတ္ထော စ ဝုတ္တော, အတ္တာ စ အနုပနီတော။ တုမှေဟ, ဘန္တေ အာနန္ဒ, ရာဂဿ ပဟာနာယ ဓမ္မံ ဒေသေထ, ဒေါသဿ။ပေ။ မောဟဿ ပဟာနာယ ဓမ္မံ ဒေသေထ။ တုမှာကံ, ဘန္တေ အာနန္ဒ, ဓမ္မော သွာက္ခာတော။ တုမှေ, ဘန္တေ အာနန္ဒ, ရာဂဿ ပဟာနာယ ပဋိပန္နာ, ဒေါသဿ။ပေ။ မောဟဿ ပဟာနာယ ပဋိပန္နာ။ တုမှေဟ, ဘန္တေ, လောကေ သုပ္ပဋိပန္နာ။ တုမှာကံ, ဘန္တေ အာနန္ဒ, ရာဂေါ ပဟီနော ဥစ္ဆိန္နမူလော တာလာဝတ္ထုကတော အနဘာဝင်္ကတော အာယတိံ အနုပ္ပာဒဓမ္မော, တုမှာကံ ဒေါသော ပဟီနော။ပေ။ တုမှာကံ မောဟော ပဟီနော ဥစ္ဆိန္နမူလော တာလာဝတ္ထုကတော အနဘာဝင်္ကတော အာယတိံ အနုပ္ပာဒဓမ္မော။ တုမှေဟ လောကေ သုဂတာ။

“အဘိက္ကန္တံ, ဘန္တေ, အဘိက္ကန္တံ, ဘန္တေ! သေယျထာပိ, ဘန္တေ, နိက္ကုဇ္ဇိတံ ဝါ ဥက္ကုဇ္ဇေယျ, ပဋိစ္ဆန္နံ ဝါ ဝိဝရေယျ, မူဠှဿ ဝါ မဂ္ဂံ အာစိက္ခေယျ, အန္ဓကာရေ ဝါ တေလပဇ္ဇောတံ ဓာရေယျ – ‘စက္ခုမန္တော ရူပါနိ ဒက္ခန္တီ’တိ; ဧဝမေဝံ အယျေန အာနန္ဒေန အနေကပရိယာယေန ဓမ္မော ပကာသိတော။ ဧသာဟံ, ဘန္တေ အာနန္ဒ, တံ ဘဂဝန္တံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ ဓမ္မဉ္စ ဘိက္ခုသင်္ဃဉ္စ။ ဥပါသကံ မံ အယျော အာနန္ဒော ဓာရေတု, အဇ္ဇတဂ္ဂေ ပါဏုပေတံ သရဏံ ဂတ”န္တိ။ ဒုတိယံ။

၃. မဟာနာမသက္ကသုတ္တံ

၇၄. ဧဝံ မေ သုတံ – ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ သက္ကေသု ဝိဟရတိ ကပိလဝတ္ထုသ္မိံ နိဂြောဓာရာမေ။ တေန ခေါ ပန သမယေန ဘဂဝါ ဂိလာနာဝုဋ္ဌိတော [ဂိလာနဝုဋ္ဌိတော (သဒ္ဒနီတိ)] ဟောတိ အစိရဝုဋ္ဌိတော ဂေလညာ။ အထ ခေါ မဟာနာမော သက္ကော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခေါ မဟာနာမော သက္ကော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – “ဒီဃရတ္တာဟံ, ဘန္တေ, ဘဂဝတာ ဧဝံ ဓမ္မံ ဒေသိတံ အာဇာနာမိ – ‘သမာဟိတဿ ဉာဏံ, နော အသမာဟိတဿာ’တိ။ သမာဓိ နု ခေါ, ဘန္တေ, ပုဗ္ဗေ, ပစ္ဆာ ဉာဏံ; ဉာဏံ ပုဗ္ဗေ, ပစ္ဆာ သမာဓီ”တိ? အထ ခေါ အာယသ္မတော အာနန္ဒဿ ဧတဒဟောသိ – “ဘဂဝါ ခေါ ဂိလာနဝုဋ္ဌိတော အစိရဝုဋ္ဌိတော ဂေလညာ ။ အယဉ္စ မဟာနာမော သက္ကော ဘဂဝန္တံ အတိဂမ္ဘီရံ ပဉှံ ပုစ္ဆတိ။ ယံနူနာဟံ မဟာနာမံ သက္ကံ ဧကမန္တံ အပနေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေယျ”န္တိ။

အထ ခေါ အာယသ္မာ အာနန္ဒော မဟာနာမံ သက္ကံ ဗာဟာယံ ဂဟေတွာ ဧကမန္တံ အပနေတွာ မဟာနာမံ သက္ကံ ဧတဒဝေါစ – “သေခမ္ပိ ခေါ, မဟာနာမ, သီလံ ဝုတ္တံ ဘဂဝတာ, အသေခမ္ပိ သီလံ ဝုတ္တံ ဘဂဝတာ; သေခေါပိ သမာဓိ ဝုတ္တော ဘဂဝတာ , အသေခေါပိ သမာဓိ ဝုတ္တော ဘဂဝတာ; သေခာပိ ပညာ ဝုတ္တာ ဘဂဝတာ, အသေခာပိ ပညာ ဝုတ္တာ ဘဂဝတာ။ ကတမဉ္စ, မဟာနာမ , သေခံ သီလံ? ဣဓ, မဟာနာမ, ဘိက္ခု သီလဝါ ဟောတိ ပါတိမောက္ခသံဝရသံဝုတော ဝိဟရတိ။ပေ.။ သမာဒါယ သိက္ခတိ သိက္ခာပဒေသု။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ, မဟာနာမ, သေခံ သီလံ”။

“ကတမော စ, မဟာနာမ, သေခေါ သမာဓိ? ဣဓ, မဟာနာမ, ဘိက္ခု ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ။ပေ.။ စတုတ္ထံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, မဟာနာမ, သေခေါ သမာဓိ။

“ကတမာ စ, မဟာနာမ, သေခါ ပညာ? ဣဓ, မဟာနာမ, ဘိက္ခု ဣဒံ ဒုက္ခန္တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ။ပေ.။ အယံ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါတိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, မဟာနာမ, သေခါ ပညာ။

“သ ခေါ သော, မဟာနာမ, အရိယသာဝကော ဧဝံ သီလသမ္ပန္နော ဧဝံ သမာဓိသမ္ပန္နော ဧဝံ ပညာသမ္ပန္နော အာသဝါနံ ခယာ အနာသဝံ စေတောဝိမုတ္တိံ ပညာဝိမုတ္တိံ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ ဧဝံ ခေါ, မဟာနာမ, သေခမ္ပိ သီလံ ဝုတ္တံ ဘဂဝတာ, အသေခမ္ပိ သီလံ ဝုတ္တံ ဘဂဝတာ; သေခေါပိ သမာဓိ ဝုတ္တော ဘဂဝတာ, အသေခေါပိ သမာဓိ ဝုတ္တော ဘဂဝတာ; သေခာပိ ပညာ ဝုတ္တာ ဘဂဝတာ, အသေခာပိ ပညာ ဝုတ္တာ ဘဂဝတာ”တိ။ တတိယံ။

၄. နိဂဏ္ဌသုတ္တံ

၇၅. ဧကံ သမယံ အာယသ္မာ အာနန္ဒော ဝေသာလိယံ ဝိဟရတိ မဟာဝနေ ကူဋာဂါရသာလာယံ။ အထ ခေါ အဘယော စ လိစ္ဆဝိ ပဏ္ဍိတကုမာရကော စ လိစ္ဆဝိ ယေနာယသ္မာ အာနန္ဒော တေနုပသင်္ကမိံသု; ဥပသင်္ကမိတွာ အာယသ္မန္တံ အာနန္ဒံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိံသု။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခေါ အဘယော လိစ္ဆဝိ အာယသ္မန္တံ အာနန္ဒံ ဧတဒဝေါစ – “နိဂဏ္ဌော, ဘန္တေ, နာဋပုတ္တော [နာထပုတ္တော (သီ. ပီ.)] သဗ္ဗညူ သဗ္ဗဒဿာဝီ အပရိသေသံ ဉာဏဒဿနံ ပဋိဇာနာတိ – ‘စရတော စ မေ တိဋ္ဌတော စ သုတ္တဿ စ ဇာဂရဿ စ သတတံ သမိတံ ဉာဏဒဿနံ ပစ္စုပဋ္ဌိတ’န္တိ။ သော ပုရာဏာနံ ကမ္မာနံ တပသာ ဗျန္တီဘာဝံ ပညပေတိ နဝါနံ ကမ္မာနံ အကရဏာ သေတုဃာတံ ။ ဣတိ ကမ္မက္ခယာ ဒုက္ခက္ခယော, ဒုက္ခက္ခယာ ဝေဒနာက္ခယော, ဝေဒနာက္ခယာ သဗ္ဗံ ဒုက္ခံ နိဇ္ဇိဏ္ဏံ ဘဝိဿ

သတိ – ဝေမေတိဿာ သန္ဒိဋ္ဌိကာယ နိဇ္ဇရာယ ဝိသုဒ္ဓိယာ သမတိက္ကမော ဟောတိ။ ကထဉ္စ, ဘန္တေ, ဘဂဝတ ကိမာ ဟာ''တိ?

''တိဿော ခော ဣမာ, အဘယ, နိဇ္ဇရာ ဝိသုဒ္ဓိယော တေန ဘဂဝတာ ဇာနတာ ပဿတာ အရဟတာ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေန သမ္မဒက္ခာတာ သတ္တာနံ ဝိသုဒ္ဓိယာ သောကပရိဒေဝါနံ သမတိက္ကမာယ ဒုက္ခဒောမနဿာနံ အတ္ထင်္ဂမာယ ဉာယဿ အဓိဂမာယ နိဗ္ဗာနဿ သစ္ဆိကိရိယာယ။ ကတမာ တိဿော? ဣဓ, အဘယ, ဘိက္ခု သီလဝါ ဟောတိ။ ပေ.။ သမာဒာယ သိက္ခတိ သိက္ခာပဒေသု။ သော နဝဉ္စ ကမ္မံ န ကရောတိ, ပုရာဏဉ္စ ကမ္မံ ဖုဿ ဖုဿ ဗျန္တီက ရောတိ။ သန္ဒိဋ္ဌိကာ နိဇ္ဇရာ အကာလိကာ ဧဟိပဿိကာ ဩပနေယျိကာ ပစ္စတ္တံ ဝေဒိတဗ္ဗာ ဝိညူဟီတိ။

''သ ခော သော, အဘယ, ဘိက္ခု ဧဝံ သီလသမ္ပန္နော ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ ဝိဝိစ္စ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ သဝိတက္ကံ သဝိစာရံ ဝိဝေကဇံ ပီတိသုခံ ပဌမံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာ အဇ္ဈတ္တံ သမ္ပသာဒနံ စေတသော ဧကောဒိဘာဝံ အဝိတက္ကံ အဝိစာရံ သမာဓိဇံ ပီတိသုခံ ဒုတိယံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ ပီတိယာ စ ဝိရာဂါ ဥပေက္ခကော စ ဝိဟရတိ သတော စ သမ္ပဇာနော, သုခဉ္စ ကာယေန ပဋိသံဝေဒေတိ ယံ တံ အရိယာ အာစိက္ခန္တိ – 'ဥပေက္ခကော သတိမာ သုခဝိဟာရီ'တိ တတိယံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ သုခဿ စ ပဟာနာ ဒုက္ခဿ စ ပဟာနာ, ပုဗ္ဗေဝ သောမနဿဒောမနဿာနံ အတ္ထင်္ဂမာ အဒုက္ခမသုခံ ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိံ စတုတ္ထံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ သော နဝဉ္စ ကမ္မံ န ကရောတိ, ပုရာဏဉ္စ ကမ္မံ ဖုဿ ဖုဿ ဗျန္တီကရောတိ။ သန္ဒိဋ္ဌိကာ နိဇ္ဇရာ အကာလိကာ ဧဟိပဿိကာ ဩပနေယျိကာ ပစ္စတ္တံ ဝေဒိတဗ္ဗာ ဝိညူဟီတိ။

''သ ခော သော, အဘယ, ဘိက္ခု ဧဝံ သမာဓိသမ္ပန္နော [ဧဝံ သီလသမ္ပန္နော ဧဝံ သမာဓိသမ္ပန္နော (သီ. ဿျာ. ကံ.)] အာသဝါနံ ခယာ အနာသဝံ စေတောဝိမုတ္တိံ ပညာဝိမုတ္တိံ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ သော နဝဉ္စ ကမ္မံ န ကရောတိ, ပုရာဏဉ္စ ကမ္မံ ဖုဿ ဖုဿ ဗျန္တီကရောတိ။ သန္ဒိဋ္ဌိကာ နိဇ္ဇရာ အကာလိကာ ဧဟိပဿိကာ ဩပနေယျိကာ ပစ္စတ္တံ ဝေဒိတဗ္ဗာ ဝိညူဟီတိ။ ဣမာ ခော, အဘယ, တိဿော နိဇ္ဇရာ ဝိသုဒ္ဓိယော တေန ဘဂဝတာ ဇာနတာ ပဿတာ အရဟတာ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေန သမ္မဒက္ခာတာ သတ္တာနံ ဝိသုဒ္ဓိယာ သောကပရိဒေဝါနံ သမတိက္ကမာယ ဒုက္ခဒောမနဿာနံ အတ္ထင်္ဂမာယ ဉာယဿ အဓိဂမာယ နိဗ္ဗာနဿ သစ္ဆိကိရိယာယာ''တိ။

ဧဝံ ဝုတ္တေ ပဏ္ဍိတကုမာရကော လိစ္ဆဝိ အဘယံ လိစ္ဆဝိံ ဧတဒဝေါစ – ''ကိံ ပန တွံ, သမ္မ အဘယ, အာယသ္မတော အာနန္ဒဿ သုဘာသိတံ သုဘာသိတတော နာဗ္ဘနုမောဒသီ''တိ? ''ကျာဟံ, သမ္မ ပဏ္ဍိတကုမာရက, အာယသ္မတော အာနန္ဒဿ သုဘာသိတံ သုဘာသိတတော နာဗ္ဘနုမောဒိဿာမိ! မုဒ္ဓာပိ တဿ ဝိပတေယျ ယော အာယသ္မတော အာနန္ဒဿ သုဘာသိတံ သုဘာသိတတော နာဗ္ဘနုမောဒေယျာ''တိ။ စတုတ္ထံ။

၅. နိဝေသကသုတ္တံ

၇၆. အထ ခော အာယသ္မာ အာနန္ဒော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နံ ခော အာယသ္မန္တံ အာနန္ဒံ ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ –

''ယေ, အာနန္ဒ, အနုကမ္ပေယျာထ ယေ စ သောတဗ္ဗံ မညေယျုံ မိတ္တာ ဝါ အမစ္စာ ဝါ ဉာတီ ဝါ သာလောဟိတာ ဝါ တေ ဝေါ, အာနန္ဒ, တီသု ဌာနေသု သမာဒပေတဗ္ဗာ [သမာအာပေတဗ္ဗာ (?)] နိဝေသေတဗ္ဗာ ပတိဋ္ဌာပေတဗ္ဗာ။ ကတမေသု တီသု? ဗုဒ္ဓေ အဝေစ္စပ္ပသာဒေ သမာဒပေတဗ္ဗာ နိဝေသေတဗ္ဗာ ပတိဋ္ဌာပေတဗ္ဗာ – 'ဣတိပိ သော ဘဂဝါ အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓော ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နော သုဂတော လောကဝိဒူ အနုတ္တရော ပုရိသဒမ္မသာရထိ; သတ္ထာ ဒေဝမနုဿာနံ, ဗုဒ္ဓော ဘဂဝါ'တိ, ဓမ္မေ အဝေစ္စပ္ပသာဒေ သမာဒပေတဗ္ဗာ နိဝေသေတဗ္ဗာ ပတိဋ္ဌာပေတဗ္ဗာ – 'သွာက္ခာတော ဘဂဝတာ ဓမ္မော သန္ဒိဋ္ဌိကော အကာလိကော ဧဟိပဿိကော ဩပနေယျိကော ပစ္စတ္တံ ဝေဒိတဗ္ဗော ဝိညူဟီ'တိ, သင်္ဃေ အဝေစ္စပ္ပသာဒေ သမာဒပေတဗ္ဗာ နိဝေသေတဗ္ဗာ ပတိဋ္ဌာပေတဗ္ဗာ – 'သုပ္ပဋိပန္နော ဘဂဝတော သာဝကသင်္ဃော ဥဇုပ္ပဋိပန္နော ဘဂဝတော သာဝကသင်္ဃော ဉာယပ္ပဋိပန္နော ဘဂဝတော သာဝကသင်္ဃော သာမီစိပ္ပဋိပန္နော ဘဂဝတော သာဝကသင်္ဃော, ယဒိဒံ စတ္တာရိ ပုရိသယုဂါနိ အဋ္ဌ ပုရိသပုဂ္ဂလာ ဧသ ဘဂဝတော သာဝကသ

ဋ္ဌော အာဟုနေယျော ပာဟုနေယျော ဒက္ခိဏေယျော အဉ္ဇလိကရဏီယော အနုတ္တရံ ပုညက္ခေတ္တံ လောကဿာ’’’တိ။

‘‘သိယာ, အာနန္ဒ, စတုန္နံ မဟာဘူတာနံ အညထတ္တံ – ပထဝီဓာတုယာ အာပောဓာတုယာ တေဇောဓာတုယာ ဝါယောဓာတုယာ, န တွေဝ ဗုဒ္ဓေ အဝေစ္စပ္ပသာဒေန သမန္နာဂတဿ အရိယသာဝကဿ သိယာ အညထတ္တံ တတြိဒံ အညထတ္တံ။ သော ဝတာနန္ဒ, ဗုဒ္ဓေ အဝေစ္စပ္ပသာဒေန သမန္နာဂတော အရိယသာဝကော နိရယံ ဝါ တိရစ္ဆာနယောနိံ ဝါ ပေတ္တိဝိသယံ ဝါ ဥပပဇ္ဇိဿတီတိ နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတိ။

‘‘သိယာ , အာနန္ဒ, စတုန္နံ မဟာဘူတာနံ အညထတ္တံ – ပထဝီဓာတုယာ အာပောဓာတုယာ တေဇောဓာတုယာ ဝါယောဓာတုယာ, န တွေဝ ဓမ္မေ။ပေ.။ န တွေဝ သင်္ဃေ အဝေစ္စပ္ပသာဒေန သမန္နာဂတဿ အရိယသာဝကဿ သိယာ အညထတ္တံ တတြိဒံ အညထတ္တံ။ သော ဝတာနန္ဒ, သင်္ဃေ အဝေစ္စပ္ပသာဒေန သမန္နာဂတော အရိယသာဝကော နိရယံ ဝါ တိရစ္ဆာနယောနိံ ဝါ ပေတ္တိဝိသယံ ဝါ ဥပပဇ္ဇိဿတီတိ နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတိ။

‘‘ယေ, အာနန္ဒ, အနုကမ္ပေယျာထ ယေ စ သောတဗ္ဗံ မညေယျုံ မိတ္တာ ဝါ အမစ္စာ ဝါ ဉာတီ ဝါ သာလောဟိတာ ဝါ တေ ဝော, အာနန္ဒ, ဣမေသု တီသု ဌာနေသု သမာဒပေတဗ္ဗာ နိဝေသေတဗ္ဗာ ပတိဋ္ဌာပေတဗ္ဗာ’’တိ။ ပဉ္စမံ။

၆. ပဌမဘဝသုတ္တံ

၇၇. အထ ခေါ အာယသ္မာ အာနန္ဒော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခေါ အာယသ္မာ အာနန္ဒော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – ‘‘ဘဝေါ, ဘဝေါတိ, ဘန္တေ, ဝုစ္စတိ။ ကိတ္တာဝတာ နု ခေါ, ဘန္တေ, ဘဝေါ ဟောတီ’’တိ?

‘‘ကာမဓာတုဝေပက္ကဉ္စ, အာနန္ဒ, ကမ္မံ နာဘဝိဿ, အပိ နု ခေါ ကာမဘဝေါ ပညာယေထာ’’တိ? ‘‘နော ဟေတံ, ဘန္တေ’’။ ‘‘ဣတိ ခေါ, အာနန္ဒ, ကမ္မံ ခေတ္တံ, ဝိညာဏံ ဗီဇံ, တဏှာ သ္နေဟော [သိနေဟော (သီ. ဿာ. ကံ. ပီ.)] ။ အဝိဇ္ဇာနီဝရဏာနံ သတ္တာနံ တဏှာသံယောဇနာနံ ဟီနာယ ဓာတုယာ ဝိညာဏံ ပတိဋ္ဌိတံ ဧဝံ အာယတိံ [အာယတိ (သီ.)] ပုနဗ္ဘဝာဘိနိဗ္ဗတ္တိ ဟောတိ။ ( ) [(ဧဝံ ခေါ အာနန္ဒ ဘဝေါ ဟောတီတိ) (က.) ဒုတိယသုတ္တေ ပန ဣဒံ ဟဉ္ဒနာနုတ္တံ နတ္ထိ]

‘‘ရူပဓာတုဝေပက္ကဉ္စ, အာနန္ဒ, ကမ္မံ နာဘဝိဿ, အပိ နု ခေါ ရူပဘဝေါ ပညာယေထာ’’တိ? ‘‘နော ဟေတံ, ဘန္တေ’’။ ‘‘ဣတိ ခေါ အာနန္ဒ, ကမ္မံ ခေတ္တံ, ဝိညာဏံ ဗီဇံ, တဏှာ သ္နေဟော။ အဝိဇ္ဇာနီဝရဏာနံ သတ္တာနံ တဏှာသံယောဇနာနံ မဇ္ဈိမာယ ဓာတုယာ ဝိညာဏံ ပတိဋ္ဌိတံ ဧဝံ အာယတိံ ပုနဗ္ဘဝာဘိနိဗ္ဗတ္တိ ဟောတိ။ ( ) [(ဧဝံ ခေါ အာနန္ဒ ဘဝေါ ဟောတီတိ) (က.) ဒုတိယသုတ္တေ ပန ဣဒံ ဟဉ္ဒနာနုတ္တံ နတ္ထိ]

‘‘အရူပဓာတုဝေပက္ကဉ္စ, အာနန္ဒ, ကမ္မံ နာဘဝိဿ, အပိ နု ခေါ အရူပဘဝေါ ပညာယေထာ’’တိ? ‘‘နော ဟေတံ, ဘန္တေ’’။ ‘‘ဣတိ ခေါ, အာနန္ဒ, ကမ္မံ ခေတ္တံ, ဝိညာဏံ ဗီဇံ, တဏှာ သ္နေဟော။ အဝိဇ္ဇာနီဝရဏာနံ သတ္တာနံ တဏှာသံယောဇနာနံ ပဏီတာယ ဓာတုယာ ဝိညာဏံ ပတိဋ္ဌိတံ ဧဝံ အာယတိံ ပုနဗ္ဘဝာဘိနိဗ္ဗတ္တိ ဟောတိ။ ဧဝံ ခေါ, အာနန္ဒ, ဘဝေါ ဟောတီ’’တိ။ ဆဋ္ဌံ။

၇. ဒုတိယဘဝသုတ္တံ

၇၈. အထ ခေါ အာယသ္မာ အာနန္ဒော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ။ပေ.။ အာယသ္မာ အာနန္ဒော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – ‘‘ဘဝေါ, ဘဝေါတိ, ဘန္တေ, ဝုစ္စတိ။ ကိတ္တာဝတာ နု ခေါ, ဘန္တေ, ဘဝေါ ဟောတီ’’တိ?

‘‘ကာမဓာတုဝေပက္ကဉ္စ, အာနန္ဒ, ကမ္မံ နာဘဝိဿ, အပိ နု ခေါ ကာမဘဝေါ ပညာယေထာ’’တိ? ‘‘နော ဟေတံ ဘန္တေ’’။ ‘‘ဣတိ ခေါ, အာနန္ဒ, ကမ္မံ ခေတ္တံ, ဝိညာဏံ ဗီဇံ, တဏှာ သ္နေဟော။ အဝိဇ္ဇာနီဝရဏာနံ သတ္တာနံ တဏှာ

ဟာသံယောဇနာနံ ဟီနာယ ဓာတုယာ စေတနာ ပတိဋ္ဌိတာ ပတ္ထနာ ပတိဋ္ဌိတာ ဧဝံ အာယတိံ ပုနဗ္ဘဝာဘိနိဗ္ဗတ္တိ ဟောတိ''။

''ရူပဓာတုဝေပက္ကဉ္စ, အာနန္ဒ, ကမ္မံ နာဘဝိဿ, အပိ နု ခော ရူပဘဝေါ ပညာယေထာ''တိ? ''နော ဟေတံ, ဘန္တေ''။ ''ဣတိ ခော, အာနန္ဒ, ကမ္မံ ခေတ္တံ, ဝိညာဏံ ဗီဇံ, တဏှာ သ္နေဟော။ အဝိဇ္ဇာနီဝရဏာနံ သတ္တာနံ တဏှာသံယောဇနာနံ မဇ္ဈိမာယ ဓာတုယာ စေတနာ ပတိဋ္ဌိတာ ပတ္ထနာ ပတိဋ္ဌိတာ ဧဝံ အာယတိံ ပုနဗ္ဘဝာဘိနိဗ္ဗတ္တိ ဟောတိ''။

''အရူပဓာတုဝေပက္ကဉ္စ, အာနန္ဒ, ကမ္မံ နာဘဝိဿ, အပိ နု ခော အရူပဘဝေါ ပညာယေထာ''တိ? ''နော ဟေတံ, ဘန္တေ''။ ''ဣတိ ခော, အာနန္ဒ, ကမ္မံ ခေတ္တံ, ဝိညာဏံ ဗီဇံ, တဏှာ သ္နေဟော။ အဝိဇ္ဇာနီဝရဏာနံ သတ္တာနံ တဏှာသံယောဇနာနံ ပဏီတာယ ဓာတုယာ စေတနာ ပတိဋ္ဌိတာ ပတ္ထနာ ပတိဋ္ဌိတာ ဧဝံ အာယတိံ ပုနဗ္ဘဝာဘိနိဗ္ဗတ္တိ ဟောတိ။ ဧဝံ ခော, အာနန္ဒ, ဘဝေါ ဟောတီ''တိ။ သတ္တမံ။

၈. သီလဗ္ဗတသုတ္တံ

၇၉. အထ ခော အာယသ္မာ အာနန္ဒော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတ္ဝာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတ္ဝာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နံ ခော အာယသ္မန္တံ အာနန္ဒံ ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ – ''သဗ္ဗံ နု ခော, အာနန္ဒ, သီလဗ္ဗတံ ဇီဝိတံ ဗြဟ္မစရိယံ ဥပဋ္ဌာနသာရံ သဖလ''န္တိ? ''န ခ္ဝေတ္ထ, ဘန္တေ, ဧကံသေနာ''တိ။ ''တေန ဟာနန္ဒ, ဝိဘဇ သ္သူ''တိ။

''ယဉ္ဟိဿ [ယထာရူပံ ဟိဿ (?) သေဝိတဗ္ဗာသေဝိတဗ္ဗသုတ္တာနုရူပံ], ဘန္တေ, သီလဗ္ဗတံ ဇီဝိတံ ဗြဟ္မစရိယံ ဥပဋ္ဌာနသာရံ သေဝတော အကုသလာ ဓမ္မာ အဘိဝဍ္ဎန္တိ ကုသလာ ဓမ္မာ ပရိဟာယန္တိ, ဧဝရူပံ သီလဗ္ဗတံ ဇီဝိတံ ဗြဟ္မစရိယံ ဥပဋ္ဌာနသာရံ အဖလံ။ ယဉ္စ ခ္ဝဿ [ယဉ္ဟိဿ (က.), ယထာရူပဉ္စ ခ္ဝဿ (?)], ဘန္တေ, သီလဗ္ဗတံ ဇီဝိတံ ဗြဟ္မစရိယံ ဥပဋ္ဌာနသာရံ သေဝတော အကုသလာ ဓမ္မာ ပရိဟာယန္တိ, ကုသလာ ဓမ္မာ အဘိဝဍ္ဎန္တိ, ဧဝရူပံ သီလဗ္ဗတံ ဇီဝိတံ ဗြဟ္မစရိယံ ဥပဋ္ဌာနသာရံ သဖလ''န္တိ။ ဣဒမဝေါစ အာယသ္မာ အာနန္ဒော; သမနုညော သတ္ထာ အဟောသိ။

အထ ခော အာယသ္မာ အာနန္ဒော ''သမနုညော မေ သတ္ထာ''တိ, ဥဋ္ဌာယာသနာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတ္ဝာ ပဒက္ခိဏံ ကတ္ဝာ ပက္ကာမိ။ အထ ခော ဘဂဝါ အစိရပက္ကန္တေ အာယသ္မန္တေ အာနန္ဒေ ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ – ''သေခော, ဘိက္ခဝေ, အာနန္ဒော; န စ ပနဿ သုလဘရူပေါ သမသမော ပညာယာ''တိ။ အဋ္ဌမံ။

၉. ဂန္ဓဇာတသုတ္တံ

၈၀. အထ ခော အာယသ္မာ အာနန္ဒော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတ္ဝာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတ္ဝာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခော အာယသ္မာ အာနန္ဒော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ –

''တီဏိမာနိ, ဘန္တေ, ဂန္ဓဇာတာနိ, ယေသံ အနုဝါတံယေဝ ဂန္ဓော ဂစ္ဆတိ, နော ပဋိဝါတံ။ ကတမာနိ တီဏိ? မူလဂန္ဓော, သာရဂန္ဓော, ပုပ္ဖဂန္ဓော – ဣမာနိ ခော, ဘန္တေ, တီဏိ ဂန္ဓဇာတာနိ, ယေသံ အနုဝါတံယေဝ ဂန္ဓော ဂစ္ဆတိ, နော ပဋိဝါတံ။ အတ္ထိ နု ခော, ဘန္တေ, ကိဉ္စိ ဂန္ဓဇာတံ ယဿ အနုဝါတမ္ပိ ဂန္ဓော ဂစ္ဆတိ, ပဋိဝါတမ္ပိ ဂန္ဓော ဂစ္ဆတိ, အနုဝါတပဋိဝါတမ္ပိ ဂန္ဓော ဂစ္ဆတီ''တိ?

''အတ္ထာနန္ဒ, ကိဉ္စိ ဂန္ဓဇာတံ [အတ္ထာနန္ဒ ဂန္ဓဇာတံ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ယဿ အနုဝါတမ္ပိ ဂန္ဓော ဂစ္ဆတိ , ပဋိဝါတမ္ပိ ဂန္ဓော ဂစ္ဆတိ, အနုဝါတပဋိဝါတမ္ပိ ဂန္ဓော ဂစ္ဆတီ''တိ။ ''ကတမဉ္စ ပန, ဘန္တေ, ဂန္ဓဇာတံ ယဿ အနုဝါတမ္ပိ ဂန္ဓော ဂစ္ဆတိ, ပဋိဝါတမ္ပိ ဂန္ဓော ဂစ္ဆတိ, အနုဝါတပဋိဝါတမ္ပိ ဂန္ဓော ဂစ္ဆတီ''တိ?

“ဣဓာနန္ဒ , ယသ္မိံ ကမေ တ နိဂမေ တ ဣတ္ထီ တ ပုရိသော တ ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဂတော ဟောတိ, ဓမ္မံ သရဏံ ဂတော ဟောတိ, သင်္ဃံ သရဏံ ဂတော ဟောတိ, ပါဏာတိပါတာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, အဒိန္နာဒါနာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, ကာမေသုမိစ္ဆာစာရာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, မုသာဝါဒါ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, သုရာမေရယမဇ္ဇပမာဒဋ္ဌာနာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ , သီလဝါ ဟောတိ ကလျာဏဓမ္မော, ဝိဂတမလမစ္ဆေရေန စေတသာ အဂါရံ အဇ္ဈာဝသတိ မုတ္တစာဂေ ပယတပါဏိ ဝေဿဂ္ဂရတော ယာစယောဂေ ဒါနသံဝိဘာဂရတော။

“တဿ ဒိသာသု သမဏဗြာဟ္မဏာ ဝဏ္ဏံ ဘာသန္တိ – ‘အမုကသ္မိံ [အသုကသ္မိံ (သီ. ဿျာ. ကံ. ပီ.)] နာမ ကမေ တ နိဂမေ တ ဣတ္ထီ တ ပုရိသော တ ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဂတော ဟောတိ, ဓမ္မံ သရဏံ ဂတော ဟောတိ, သင်္ဃံ သရဏံ ဂတော ဟောတိ, ပါဏာတိပါတာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, အဒိန္နာဒါနာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, ကာမေသုမိစ္ဆာစာရာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, မုသာဝါဒါ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, သုရာမေရယမဇ္ဇပမာဒဋ္ဌာနာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, သီလဝါ ဟောတိ ကလျာဏဓမ္မော, ဝိဂတမလမစ္ဆေရေန စေတသာ အဂါရံ အဇ္ဈာဝသတိ မုတ္တစာဂေ ပယတပါဏိ ဝေဿဂ္ဂရတော ယာစယောဂေ ဒါနသံဝိဘာဂရတော’”တိ။

“ဒေဝတာပိဿ [ဒေဝတာပိဿ အမနုဿာ (သီ. ပီ.), ဒေဝတာပိဿ အမနုဿာပိ (က.), ဒေဝတာပိဿ။ပေ။ မနုဿာပိဿ (?)] ဝဏ္ဏံ ဘာသန္တိ – ‘အမုကသ္မိံ နာမ ကမေ တ နိဂမေ တ ဣတ္ထီ တ ပုရိသော တ ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဂတော ဟောတိ, ဓမ္မံ သရဏံ ဂတော ဟောတိ, သင်္ဃံ သရဏံ ဂတော ဟောတိ, ပါဏာတိပါတာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ။ပေ။ သုရာမေရယမဇ္ဇပမာဒဋ္ဌာနာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, သီလဝါ ဟောတိ ကလျာဏဓမ္မော, ဝိဂတမလမစ္ဆေရေန စေတသာ အဂါရံ အဇ္ဈာဝသတိ မုတ္တစာဂေ ပယတပါဏိ ဝေဿဂ္ဂရတော ယာစယောဂေ ဒါနသံဝိဘာဂရတော’တိ။ ဣဒံ ခော တံ, အာနန္ဒ, ဂန္ဓဇာတံ ယဿ အနုဝါတမ္ပိ ဂန္ဓော ဂစ္ဆတိ, ပဋိဝါတမ္ပိ ဂန္ဓော ဂစ္ဆတိ, အနုဝါတပဋိဝါတမ္ပိ ဂန္ဓော ဂစ္ဆတီ”တိ။

“န ပုပ္ဖဂန္ဓော ပဋိဝါတမေတိ၊
န စန္ဒနံ တဂရမလ္လိကာ [တဂ္ဂရမလ္လိကာ (ပီ.)] ဝါ။
သတဉ္စ ဂန္ဓော ပဋိဝါတမေတိ၊
သဗ္ဗာ ဒိသာ သပ္ပုရိသော ပဝါယတီ”တိ။ နဝမံ။

၁၀. စူဠနိကာသုတ္တံ

၈၁. အထ ခော အာယသ္မာ အာနန္ဒော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခော အာယသ္မာ အာနန္ဒော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – “သမ္မုခာမေတံ, ဘန္တေ, ဘဂဝတော သုတံ သမ္မုခာ ပဋိဂ္ဂဟိတံ – ‘ဘဂဝတော, အာနန္ဒ, သိခိဿ အဘိဘူ နာမ သာဝကော ဗြဟ္မလောကေ ဌိတော သဟဿိလောကဓာတုံ [သဟဿီလောကဓာတုံ (ပီ.) သံ. နိ. ၁.၁၈၅ ဝိတ္ထာရော] သရေန ဝိညာပေသီ’တိ။ ဘဂဝါ ပန, ဘန္တေ, အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓော ကီဝတကံ ပဟောတိ သရေန ဝိညာပေတု”န္တိ? “သာဝကော သော, အာနန္ဒ, အပ္ပမေယျာ တထာဂတာ”တိ။

ဒုတိယမ္ပိ ခော အာယသ္မာ အာနန္ဒော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – “သမ္မုခာ မေတံ, ဘန္တေ, ဘဂဝတော သုတံ သမ္မုခာ ပဋိဂ္ဂဟိတံ – ‘ဘဂဝတော, အာနန္ဒ, သိခိဿ အဘိဘူ နာမ သာဝကော ဗြဟ္မလောကေ ဌိတော သဟဿိလောကဓာတုံ သရေန ဝိညာပေသီ’တိ။ ဘဂဝါ ပန, ဘန္တေ, အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓော ကီဝတကံ ပဟောတိ သရေန ဝိညာပေတု”န္တိ? “သာဝကော သော, အာနန္ဒ, အပ္ပမေယျာ တထာဂတာ”တိ။

တတိယမ္ပိ ခော အာယသ္မာ အာနန္ဒော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – “သမ္မုခာမေတံ, ဘန္တေ, ဘဂဝတော သုတံ သမ္မုခာ ပဋိဂ္ဂဟိတံ – ‘ဘဂဝတော, အာနန္ဒ, သိခိဿ အဘိဘူ နာမ သာဝကော ဗြဟ္မလောကေ ဌိတော သဟဿိလောကဓာတုံ သရေန ဝိညာပေသီ’တိ။ ဘဂဝါ ပန, ဘန္တေ, အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓော ကီဝတကံ ပဟောတိ သရေန ဝိညာပေတု”န္တိ? “သုတာ တေ, အာနန္ဒ, သဟဿီ စူဠနိကာ လောကဓာတူ”တိ? “ဧတဿ, ဘဂဝါ, ကာလော; ဧတဿ, သုဂတ, ကာလော! ယံ ဘဂဝါ ဘာသေယျ။ ဘဂဝတော သုတွာ ဘိက္ခူ ဓာရေဿန္တီ”တိ။ “တေနဟာနန္ဒ, သုဏာဟိ

သာခုကံ မနသိ ကရောဟိ, ဘာသိဿာမီ''တိ။ ''ဧဝံ, ဘန္တေ''တိ ခော အာယသ္မာ အာနန္ဒော ဘဂဝတော ပစ္စဿောသိ။ ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ –

''ယာဝတာ, အာနန္ဒ, စန္ဒိမသူရိယာ [စန္ဒိမသုရိယာ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ပရိဟရန္တိ, ဒိသာ ဘန္တိ ဝိရောစနာ, တာဝ သဟဿဓာ လောကော။ တသ္မိံ သဟဿဓာ လောကေ သဟဿံ [တသ္မိံ သဟဿံ (သျာ. ကံ. ပီ.)] စန္ဒာနံ, သဟဿံ သူရိယာနံ, သဟဿံ သိနေရုပဗ္ဗတရာဇာနံ, သဟဿံ ဇမ္ဗုဒီပါနံ, သဟဿံ အပရဂောယာနာနံ, သဟဿံ ဥတ္တရကုရူနံ, သဟဿံ ပုဗ္ဗဝိဒေဟာနံ, စတ္တာရိ မဟာသမုဒ္ဒသဟဿာနိ, စတ္တာရိ မဟာရာဇသဟဿာနိ, သဟဿံ စာတုမဟာရာဇိကာနံ, သဟဿံ တာဝတိံသာနံ , သဟဿံ ယာမာနံ , သဟဿံ တုသိတာနံ, သဟဿံ နိမ္မာနရတီနံ, သဟဿံ ပရနိမ္မိတဝသဝတ္တီနံ, သဟဿံ ဗြဟ္မလောကာနံ – အယံ ဝုစ္စတာနန္ဒ, သဟဿီ စူဠနိကာ လောကဓာတု။

''ယာဝတာနန္ဒ , သဟဿီ စူဠနိကာ လောကဓာတု တာဝ သဟဿဓာ လောကော။ အယံ ဝုစ္စတာနန္ဒ, ဒွိသဟဿီ မဇ္ဈိမိကာ လောကဓာတု။

''ယာဝတာနန္ဒ, ဒွိသဟဿီ မဇ္ဈိမိကာ လောကဓာတု တာဝ သဟဿဓာ လောကော။ အယံ ဝုစ္စတာနန္ဒ, တိသဟဿီ မဟာသဟဿီ လောကဓာတု။

''အာကင်္ခမာနော, အာနန္ဒ, တထာဂတော တိသဟဿိမဟာသဟဿိလောကဓာတုံ [တိသဟဿီ မဟာသဟဿီ လောကဓာတုံ (သျာ. ကံ.), တိသဟဿီမဟာသဟဿီလောကဓာတုံ (ပီ.)] သရေန ဝိညာပေယျ, ယာဝတာ ပန အာကင်္ခေယျာ''တိ။

''ယထာ ကထံ ပန, ဘန္တေ, ဘဂဝါ တိသဟဿိမဟာသဟဿိလောကဓာတုံ သရေန ဝိညာပေယျ, ယာဝတာ ပန အာကင်္ခေယျာ''တိ? ''ဣဓာနန္ဒ, တထာဂတော တိသဟဿိမဟာသဟဿိလောကဓာတုံ ဩဘာသေန ဖရေယျ။ ယဒါ တေ သတ္တာ တံ အာလောကံ သဉ္ဇာနေယျုံ, အထ တထာဂတော ဃောသံ ကရေယျ သဒ္ဒမနုဿာဝေယျ။ ဧဝံ ခော, အာနန္ဒ, တထာဂတော တိသဟဿိမဟာသဟဿိလောကဓာတုံ သရေန ဝိညာပေယျ, ယာဝတာ ပန အာကင်္ခေယျာ''တိ။

ဧဝံ ဝုတ္တေ အာယသ္မာ အာနန္ဒော (အာယသ္မန္တံ ဥဒာယိံ) [(ဘဂဝန္တံ) (သီ.), ( ) နတ္ထိ သျာ. ကံ. ပောတ္ထကေသု။ အဋ္ဌကထာယ သမေတိ] ဧတဒဝေါစ – ''လာဘာ ဝတ မေ, သုလဒ္ဓံ ဝတ မေ, ယဿ မေ သတ္ထာ ဧဝံမဟိဒ္ဓိကော ဧဝံမဟာနုဘာဝေါ''တိ။ ဧဝံ ဝုတ္တေ အာယသ္မာ ဥဒာယီ အာယသ္မန္တံ အာနန္ဒံ ဧတဒဝေါစ – ''ကိံ တုယှေတ္ထ, အာဝုသော အာနန္ဒ, ယဒိ တေ သတ္ထာ ဧဝံမဟိဒ္ဓိကော ဧဝံမဟာနုဘာဝေါ''တိ? ဧဝံ ဝုတ္တေ ဘဂဝါ အာယသ္မန္တံ ဥဒာယိံ ဧတဒဝေါစ – ''မာ ဟေဝံ, ဥဒာယိ, မာ ဟေဝံ, ဥဒာယိ။ သစေ, ဥဒာယိ, အာနန္ဒော အဝီတရာဂေါ ကာလံ ကရေယျ, တေန စိတ္တပ္ပသာဒေန သတ္တက္ခတ္တုံ ဒေဝေသု ဒေဝရဇ္ဇံ ကာရေယျ, သတ္တက္ခတ္တုံ ဣမသ္မိံယေဝ ဇမ္ဗုဒီပေ မဟာရဇ္ဇံ ကာရေယျ။ အပိ စ, ဥဒာယိ, အာနန္ဒော ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ ပရိနိဗ္ဗာယိဿတီ''တိ။ ဒသမံ။

အာနန္ဒဝဂ္ဂေါ တတိယော။

တဿုဒ္ဒါနံ –

ဆန္နော အာဇီဝကော သက္ကော၊ နိဂဏ္ဌော စ နိဝေသကော။
ဒုဝေ ဘဝ သီလဗ္ဗတံ၊ ဂန္ဓဇာတဉ္စ စူဠနီတိ။

(၉) ၄. သမဏဝဂ္ဂေါ

၁. သမဏသုတ္တံ

၈၂. “တီဏိမာနိ , ဘိက္ခဝေ, သမဏဿ သမဏိယာနိ သမဏကရဏီယာနိ။ ကတမာနိ တီဏိ? အဓိသီလသိက္ခာသမာဒါနံ, အဓိစိတ္တသိက္ခာသမာဒါနံ, အဓိပညာသိက္ခာသမာဒါနံ – ဣမာနိ ခော, ဘိက္ခဝေ, တီဏိ သမဏဿ သမဏိယာနိ သမဏကရဏီယာနိ။

“တသ္မာတိဟ, ဘိက္ခဝေ, ဧဝံ သိက္ခိတဗ္ဗံ – ‘တိဗ္ဗော နော ဆန္ဒော ဘဝိဿတိ အဓိသီလသိက္ခာသမာဒါနေ, တိဗ္ဗော နော ဆန္ဒော ဘဝိဿတိ အဓိစိတ္တသိက္ခာသမာဒါနေ, တိဗ္ဗော နော ဆန္ဒော ဘဝိဿတိ အဓိပညာသိက္ခာသမာဒါနေ’တိ။ ဧဝဉ္ဟိ ဝေါ, ဘိက္ခဝေ, သိက္ခိတဗ္ဗ”န္တိ။ ပဌမံ။

၂. ဂဒ္ရဘသုတ္တံ

၈၃. “သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, ဂဒ္ရဘော ဂောဂဏံ ပိဋ္ဌိတော ပိဋ္ဌိတော အနုဗန္ဓော ဟောတိ – ‘အဟမ္ပိ ဒမ္မော, အဟမ္ပိ ဒမ္မော’တိ [အဟမ္ပိ ဂေါ အမှဟာ အဟမ္ပိ ဂေါ အမှဟာတိ (သီ.), အဟမ္ပိ အမှဟာ အဟမ္ပိ အမှဟာတိ (သျာ. ကံ. ပီ.), အဟမ္ပိ ဂေါ အဟမ္ပိ ဂေါတိ (?)]။ တဿ န တာဒိသော ဝဏ္ဏော ဟောတိ သေယျထာပိ ဂုန္နံ, န တာဒိသော သရော ဟောတိ သေယျထာပိ ဂုန္နံ, န တာဒိသံ ပဒံ ဟောတိ သေယျထာပိ ဂုန္နံ။ သော ဂောဂဏံယေဝ ပိဋ္ဌိတော ပိဋ္ဌိတော အနုဗန္ဓော ဟောတိ – ‘အဟမ္ပိ ဒမ္မော, အဟမ္ပိ ဒမ္မော’”တိ။

“ဧဝမေဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဣဓေကစ္စော ဘိက္ခု ဘိက္ခုသင်္ဃံ ပိဋ္ဌိတော ပိဋ္ဌိတော အနုဗန္ဓော ဟောတိ – ‘အဟမ္ပိ ဘိက္ခု, အဟမ္ပိ ဘိက္ခူ’တိ။ တဿ န တာဒိသော ဆန္ဒော ဟောတိ အဓိသီလသိက္ခာသမာဒါနေ သေယျထာပိ အညေသံ ဘိက္ခူနံ, န တာဒိသော ဆန္ဒော ဟောတိ အဓိစိတ္တသိက္ခာသမာဒါနေ သေယျထာပိ အညေသံ ဘိက္ခူနံ, န တာဒိသော ဆန္ဒော ဟောတိ အဓိပညာသိက္ခာသမာဒါနေ သေယျထာပိ အညေသံ ဘိက္ခူနံ။ သော ဘိက္ခုသင်္ဃံယေဝ ပိဋ္ဌိတော ပိဋ္ဌိတော အနုဗန္ဓော ဟောတိ – ‘အဟမ္ပိ ဘိက္ခု, အဟမ္ပိ ဘိက္ခူ’”တိ။

“တသ္မာတိဟ , ဘိက္ခဝေ, ဧဝံ သိက္ခိတဗ္ဗံ – ‘တိဗ္ဗော နော ဆန္ဒော ဘဝိဿတိ အဓိသီလသိက္ခာသမာဒါနေ, တိဗ္ဗော နော ဆန္ဒော ဘဝိဿတိ အဓိစိတ္တသိက္ခာသမာဒါနေ, တိဗ္ဗော နော ဆန္ဒော ဘဝိဿတိ အဓိပညာသိက္ခာသမာဒါနေ’တိ။ ဧဝဉ္ဟိ ဝေါ, ဘိက္ခဝေ, သိက္ခိတဗ္ဗ”န္တိ။ ဒုတိယံ။

၃. ခေတ္တသုတ္တံ

၈၄. “တီဏိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, ကဿကဿ ဂဟပတိဿ ပုဗ္ဗ ကရဏီယာနိ။ ကတမာနိ တီဏိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ကဿကော ဂဟပတိ ပဋိကစ္စေဝ [ပဋိဂစ္စေဝ (သီ. ပီ.)] ခေတ္တံ သုကဋ္ဌံ ကရောတိ သုမတိကတံ [သုမတ္တိကတံ (က.), တတ္ထ မတိသဒ္ဒေါ ကဋ္ဌခေတ္တဿ သမီကရဏသာဓနေ အရဉ္ဇကေ ဝတ္တတီတိ သက္ကတအဘိဓာနေသု အာဂတံ။ တံ “မတိယာ သုဋ္ဌု သမီကတ”န္တိ အဋ္ဌကထာယ သမေတိ]။ ပဋိကစ္စေဝ ခေတ္တံ သုကဋ္ဌံ ကရိတွာ သုမတိကတံ ကာလေန ဗီဇာနိ ပတိဋ္ဌာပေတိ။ ကာလေန ဗီဇာနိ ပတိဋ္ဌာပေတွာ သမယေန ဥဒကံ အဘိနေတိပိ အပနေတိပိ။ ဣမာနိ ခော, ဘိက္ခဝေ, တီဏိ ကဿကဿ ဂဟပတိဿ ပုဗ္ဗ ကရဏီယာနိ။

“ဧဝမေဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, တီဏိမာနိ ဘိက္ခုဿ ပုဗ္ဗ ကရဏီယာနိ။ ကတမာနိ တီဏိ? အဓိသီလသိက္ခာသမာဒါနံ, အဓိစိတ္တသိက္ခာသမာဒါနံ, အဓိပညာသိက္ခာသမာဒါနံ – ဣမာနိ ခော, ဘိက္ခဝေ, တီဏိ ဘိက္ခုဿ ပုဗ္ဗ ကရဏီယာနိ။

“တသ္မာတိဟ, ဘိက္ခဝေ, ဧဝံ သိက္ခိတဗ္ဗံ – ‘တိဗ္ဗော နော ဆန္ဒော ဘဝိဿတိ အဓိသီလသိက္ခာသမာဒါနေ, တိဗ္ဗော နော ဆန္ဒော ဘဝိဿတိ အဓိစိတ္တသိက္ခာသမာဒါနေ, တိဗ္ဗော နော ဆန္ဒော ဘဝိဿတိ အဓိပညာသိက္ခာသမာဒါနေ’တိ။ ဧဝဉ္ဟိ ဝေါ, ဘိက္ခဝေ, သိက္ခိတဗ္ဗ”န္တိ။ တတိယံ။

၄. ဝဇ္ဇိပုတ္တသုတ္တံ

၈၅. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ဝေသာလိယံ ဝိဟရတိ မဟာဝနေ ကူဋာဂါရသာလာယံ။ အထ ခေါ အညတရော ဝဇ္ဇိပုတ္တကော ဘိက္ခု ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခေါ သော ဝဇ္ဇိပုတ္တကော ဘိက္ခု ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – ''သာဓိကမိဒံ, ဘန္တေ, ဒိယဍ္ဎသိက္ခာပဒသတံ [ဒိယဍ္ဎံ သိက္ခာပဒသတံ (သီ.)] အန္ဝဒ္ဓမာသံ ဥဒ္ဒေသံ အာဂစ္ဆတိ။ နာဟံ , ဘန္တေ, ဧတ္ထ သက္ကောမိ သိက္ခိတု''န္တိ။ ''သက္ခိဿသိ ပန တွံ, ဘိက္ခု, တီသု သိက္ခာသု သိက္ခိတုံ – အဓိသီလသိက္ခာယ, အဓိစိတ္တသိက္ခာယ အဓိပညာသိက္ခာယာ''တိ? ''သက္ကောမဟံ, ဘန္တေ, တီသု သိက္ခာသု သိက္ခိတုံ – အဓိသီလသိက္ခာယ, အဓိစိတ္တသိက္ခာယ, အဓိပညာသိက္ခာယာ''တိ။ ''တသ္မာတိဟ တွံ, ဘိက္ခု, တီသု သိက္ခာသု သိက္ခဿု – အဓိသီလသိက္ခာယ, အဓိစိတ္တသိက္ခာယ, အဓိပညာသိက္ခာယ''။

''ယတော ခေါ တွံ, ဘိက္ခု, အဓိသီလမ္ပိ သိက္ခိဿသိ, အဓိစိတ္တမ္ပိ သိက္ခိဿသိ, အဓိပညမ္ပိ သိက္ခိဿသိ, တဿ တုယှံ ဘိက္ခု အဓိသီလမ္ပိ သိက္ခတော အဓိစိတ္တမ္ပိ သိက္ခတော အဓိပညမ္ပိ သိက္ခတော ရာဂေါ ပဟီယိဿတိ, ဒေါသော ပဟီယိဿတိ, မောဟော ပဟီယိဿတိ။ သော တွံ ရာဂဿ ပဟာနာ ဒေါသဿ ပဟာနာ မောဟဿ ပဟာနာ ယံ အကုသလံ န တံ ကရိဿသိ, ယံ ပာပံ န တံ သေဝိဿသီ''တိ။

အထ ခေါ သော ဘိက္ခု အပရေန သမယေန အဓိသီလမ္ပိ သိက္ခိ, အဓိစိတ္တမ္ပိ သိက္ခိ, အဓိပညမ္ပိ သိက္ခိ။ တဿ အဓိသီလမ္ပိ သိက္ခတော အဓိစိတ္တမ္ပိ သိက္ခတော အဓိပညမ္ပိ သိက္ခတော ရာဂေါ ပဟီယိ, ဒေါသော ပဟီယိ, မောဟော ပဟီယိ။ သော ရာဂဿ ပဟာနာ ဒေါသဿ ပဟာနာ မောဟဿ ပဟာနာ ယံ အကုသလံ တံ နာကာသိ, ယံ ပာပံ တံ န သေဝီတိ။ စတုတ္ထံ။

၅. သေက္ခသုတ္တံ

၈၆. အထ ခေါ အညတရော ဘိက္ခု ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခေါ သော ဘိက္ခု ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ –

'''သေခေါ, သေခေါ'တိ, ဘန္တေ, ဝုစ္စတိ။ ကိတ္တာဝတာ နု ခေါ, ဘန္တေ, သေခေါ ဟောတီ''တိ? ''သိက္ခတီတိ ခေါ, ဘိက္ခု, တသ္မာ သေခေါတိ ဝုစ္စတိ။ ကိဉ္စ သိက္ခတိ? အဓိသီလမ္ပိ သိက္ခတိ, အဓိစိတ္တမ္ပိ သိက္ခတိ, အဓိပညမ္ပိ သိက္ခတိ။ သိက္ခတီတိ ခေါ, ဘိက္ခု, တသ္မာ သေခေါတိ ဝုစ္စတီ''တိ။

''သေခဿ သိက္ခမာနဿ၊ ဥဇုမဂ္ဂါနုသာရိနော။
ခယသ္မိံ ပဌမံ ဉာဏံ၊ တတော အညာ အနန္တရာ။

''တတော အညာဝိမုတ္တဿ [အညာဝိမုတ္တိယာ (က.)]၊ ဉာဏံ ဝေ [ဉာဏစ္စ (က.)] ဟောတိ တာဒိနော။
အကုပ္ပါ မေ ဝိမုတ္တီတိ၊ ဘဝသံယောဇနက္ခယေ''တိ။ ပဉ္စမံ။ ( ) [(အဋ္ဌမံ ဘာဏဝါရံ နိဋ္ဌိတံ) (က.)]

၆. ပဌမသိက္ခာသုတ္တံ

၈၇. ''သာဓိကမိဒံ , ဘိက္ခဝေ, ဒိယဍ္ဎသိက္ခာပဒသတံ အန္ဝဒ္ဓမာသံ ဥဒ္ဒေသံ အာဂစ္ဆတိ, ယတ္ထ အတ္တကာမာ ကုလပုတ္တာ သိက္ခန္တိ။ တိဿော ဣမာ, ဘိက္ခဝေ, သိက္ခာ ယတ္ထေတံ သဗ္ဗံ သမောဓာနံ ဂစ္ဆတိ။ ကတမာ တိဿော? အဓိသီလသိက္ခာ, အဓိစိတ္တသိက္ခာ အဓိပညာသိက္ခာ – ဣမာ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, တိဿော သိက္ခာ, ယတ္ထေတံ သဗ္ဗံ သမောဓာနံ ဂစ္ဆတိ။

''ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သီလေသု ပရိပူရကာရီ ဟောတိ သမာဓိသ္မိံ မတ္တသော ကာရီ ပညာယ မတ္တသော ကာရီ။ သော ယာနိ တာနိ ခုဒ္ဒါနုခုဒ္ဒကာနိ သိက္ခာပဒါနိ တာနိ အာပဇ္ဇတိပိ ဝုဋ္ဌာတိပိ။ တံ ကိဿ ဟေတု? န ဟိ မေတ္ထ, ဘိက္ခ

ခဝေ, အဘဗ္ဗတာ ဝုတ္တာ။ ယာနိ စ ခော တာနိ သိက္ခာပဒါနိ အာဒိဗ္ရဟ္မစရိယကာနိ ဗ္ရဟ္မစရိယသာရုပ္ပာနိ, တတ္ထ ဓုဝသီလော [ဓုဝသီလီ (သီ.) ပု. ပ. ၁၂၇-၁၂၈ (ထောက် ဝိသဒိသံ)] စ ဟောတိ ဌိတသီလော [ဌိတသီလီ (သီ.)] စ, သမာဒာယ သိက္ခတိ သိက္ခာပဒေသု။ သော တိဏ္ဏံ သံယောဇနာနံ ပရိက္ခယာ သောတာပန္နော ဟောတိ အဝိနိပါတဓမ္မော နိယတော သမ္ဗောဓိပရာယဏော။

"ဣဓ ပန, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သီလေသု ပရိပူရကာရီ ဟောတိ သမာဓိသ္မိံ မတ္တသော ကာရီ ပညာယ မတ္တသော ကာရီ။ သော ယာနိ တာနိ ခုဒ္ဒါနုခုဒ္ဒကာနိ သိက္ခာပဒါနိ တာနိ အာပဇ္ဇတိပိ ဝုဋ္ဌာတိပိ။ တံ ကိဿ ဟေတု? န ဟိ မေတ္ထ, ဘိက္ခဝေ, အဘဗ္ဗတာ ဝုတ္တာ။ ယာနိ စ ခော တာနိ သိက္ခာပဒါနိ အာဒိဗ္ရဟ္မစရိယကာနိ ဗ္ရဟ္မစရိယသာရုပ္ပာနိ တတ္ထ ဓုဝသီလော စ ဟောတိ ဌိတသီလော စ, သမာဒာယ သိက္ခတိ သိက္ခာပဒေသု။ သော တိဏ္ဏံ သံယောဇနာနံ ပရိက္ခယာ ရာဂဒောသမောဟာနံ တနုတ္တာ သကဒါဂါမီ ဟောတိ, သကိဒေဝ ဣမံ လောကံ အာဂန္တွာ ဒုက္ခဿန္တံ ကရောတိ။

"ဣဓ ပန, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သီလေသု ပရိပူရကာရီ ဟောတိ သမာဓိသ္မိံ ပရိပူရကာရီ ပညာယ မတ္တသော ကာရီ။ သော ယာနိ တာနိ ခုဒ္ဒါနုခုဒ္ဒကာနိ သိက္ခာပဒါနိ တာနိ အာပဇ္ဇတိပိ ဝုဋ္ဌာတိပိ။ တံ ကိဿ ဟေတု? န ဟိ မေတ္ထ, ဘိက္ခဝေ, အဘဗ္ဗတာ ဝုတ္တာ။ ယာနိ စ ခော တာနိ သိက္ခာပဒါနိ အာဒိဗ္ရဟ္မစရိယကာနိ ဗ္ရဟ္မစရိယသာရုပ္ပာနိ တတ္ထ ဓုဝသီလော စ ဟောတိ ဌိတသီလော စ, သမာဒာယ သိက္ခတိ သိက္ခာပဒေသု။ သော ပဉ္စန္နံ ဩရမ္ဘာဂိယာနံ သံယောဇနာနံ ပရိက္ခယာ ဩပပါတိကော ဟောတိ တတ္ထ ပရိနိဗ္ဗာယီ အနာဝတ္တိဓမ္မော တသ္မာ လောကာ။

"ဣဓ ပန, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သီလေသု ပရိပူရကာရီ ဟောတိ သမာဓိသ္မိံ ပရိပူရကာရီ ပညာယ ပရိပူရကာရီ။ သော ယာနိ တာနိ ခုဒ္ဒါနုခုဒ္ဒကာနိ သိက္ခာပဒါနိ တာနိ အာပဇ္ဇတိပိ ဝုဋ္ဌာတိပိ။ တံ ကိဿ ဟေတု? န ဟိ မေတ္ထ, ဘိက္ခဝေ, အဘဗ္ဗတာ ဝုတ္တာ။ ယာနိ စ ခော တာနိ သိက္ခာပဒါနိ အာဒိဗ္ရဟ္မစရိယကာနိ ဗ္ရဟ္မစရိယသာရုပ္ပာနိ တတ္ထ ဓုဝသီလော စ ဟောတိ ဌိတသီလော စ, သမာဒာယ သိက္ခတိ သိက္ခာပဒေသု။ သော အာသဝါနံ ခယာ အနာသဝံ စေတောဝိမုတ္တိံ ပညာဝိမုတ္တိံ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။

"ဣတိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဒေသံ ပဒေသကာရီ အာရာဓေတိ ပရိပူရံ ပရိပူရကာရီ။ အဝဉ္ဈာနိ တွေဝါဟံ [အဝဉ္ဈာနေဝ တဟံ (က.)], ဘိက္ခဝေ, သိက္ခာပဒါနိ ဝဒါမီ"တိ။ ဆဋ္ဌံ။

၇. ဒုတိယသိက္ခာသုတ္တံ

၈၈. "သာဓိကမိဒံ, ဘိက္ခဝေ, ဒိယဍ္ဎသိက္ခာပဒသတံ အန္ဝဍ္ဍမာသံ ဥဒ္ဒေသံ အာဂစ္ဆတိ ယတ္ထ အတ္တကာမာ ကုလပုတ္တာ သိက္ခန္တိ။ တိဿော ဣမာ, ဘိက္ခဝေ, သိက္ခာ ယတ္ထေတံ သဗ္ဗံ သမောဓာနံ ဂစ္ဆတိ။ ကတမာ တိဿော? အဓိသီလသိက္ခာ, အဓိစိတ္တသိက္ခာ, အဓိပညာသိက္ခာ – ဣမာ ခော, ဘိက္ခဝေ, တိဿော သိက္ခာ ယတ္ထေတံ သဗ္ဗံ သမောဓာနံ ဂစ္ဆတိ။

"ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သီလေသု ပရိပူရကာရီ ဟောတိ သမာဓိသ္မိံ မတ္တသော ကာရီ ပညာယ မတ္တသော ကာရီ။ သော ယာနိ တာနိ ခုဒ္ဒါနုခုဒ္ဒကာနိ သိက္ခာပဒါနိ တာနိ အာပဇ္ဇတိပိ ဝုဋ္ဌာတိပိ။ တံ ကိဿ ဟေတု? န ဟိ မေတ္ထ, ဘိက္ခဝေ, အဘဗ္ဗတာ ဝုတ္တာ။ ယာနိ စ ခော တာနိ သိက္ခာပဒါနိ အာဒိဗ္ရဟ္မစရိယကာနိ ဗ္ရဟ္မစရိယသာရုပ္ပာနိ တတ္ထ ဓုဝသီလော စ ဟောတိ ဌိတသီလော စ, သမာဒာယ သိက္ခတိ သိက္ခာပဒေသု။ သော တိဏ္ဏံ သံယောဇနာနံ ပရိက္ခယာ သတ္တက္ခတ္တုပရမော ဟောတိ ။ သတ္တက္ခတ္တုပရမံ ဒေဝေ စ မနုဿေ စ သန္ဓာဝိတွာ သံသရိတွာ ဒုက္ခဿန္တံ ကရောတိ။ သော တိဏ္ဏံ သံယောဇနာနံ ပရိက္ခယာ ကောလံကောလော ဟောတိ, ဒွေ ဝါ တီဏိ ဝါ ကုလာနိ သန္ဓာဝိတွာ သံသရိတွာ ဒုက္ခဿန္တံ ကရောတိ။ သော တိဏ္ဏံ သံယောဇနာနံ ပရိက္ခယာ ဧကဗီဇီ ဟောတိ, ဧကံယေဝ မာနုသကံ ဘဝံ နိဗ္ဗတ္တေတွာ ဒုက္ခဿန္တံ ကရောတိ။ သော တိဏ္ဏံ သံယောဇနာနံ ပရိက္ခယာ ရာဂဒောသမောဟာနံ တနုတ္တာ သကဒါဂါမီ ဟောတိ, သကိဒေဝ ဣမံ လောကံ အာဂန္တွာ ဒုက္ခဿန္တံ ကရောတိ။

"ဣဓ ပန, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သီလေသု ပရိပူရကာရီ ဟောတိ သမာဓိသ္မိံ ပရိပူရကာရီ ပညာယ မတ္တသော ကာရီ။ သော ယာနိ တာနိ ခုဒ္ဒါနုခုဒ္ဒကာနိ သိက္ခာပဒါနိ တာနိ အာပဇ္ဇတိပိ ဝုဋ္ဌာတိပိ။ တံ ကိဿ ဟေတု? န ဟိ မေတ္ထ, ဘိက္ခ

ခဝေ, အဘဗ္ဗတာ ဝုတ္တာ။ ယာနိ စ ခေါ တာနိ သိက္ခာပဒါနိ အာဒိဗြဟ္မစရိယကာနိ ဗြဟ္မစရိယသာရုပ္ပာနိ တတ္ထ ဓုဝသီလော စ ဟောတိ ဌိတသီလော စ, သမာဒါယ သိက္ခတိ သိက္ခာပဒေသု။ သော ပဉ္စန္နံ ဩရမ္ဘာဂိယာနံ သံယောဇနာနံ ပရိက္ခယာ ဥဒ္ဒံသောတော အကနိဋ္ဌဂါမီ။ သော ပဉ္စန္နံ ဩရမ္ဘာဂိယာနံ သံယောဇနာနံ ပရိက္ခယာ သသင်္ခါရပရိနိဗ္ဗာယီ ဟောတိ။ သော ပဉ္စန္နံ ဩရမ္ဘာဂိယာနံ သံယောဇနာနံ ပရိက္ခယာ အသင်္ခါရပရိနိဗ္ဗာယီ ဟောတိ။ သော ပဉ္စန္နံ ဩရမ္ဘာဂိယာနံ သံယောဇနာနံ ပရိက္ခယာ ဥပဟစ္စပရိနိဗ္ဗာယီ ဟောတိ။ သော ပဉ္စန္နံ ဩရမ္ဘာဂိယာနံ သံယောဇနာနံ ပရိက္ခယာ အန္တရာပရိနိဗ္ဗာယီ ဟောတိ။

"ဣဓ ပန, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သီလေသု ပရိပူရကာရီ ဟောတိ သမာဓိသ္မိံ ပရိပူရကာရီ ပညာယ ပရိပူရကာရီ။ သော ယာနိ တာနိ ဓုဝသီလော စ ဟောတိ ဌိတသီလော စ, သမာဒါယ သိက္ခတိ သိက္ခာပဒေသု။ သော အာသဝါနံ ခယာ အနာသဝံ စေတောဝိမုတ္တိံ ပညာဝိမုတ္တိံ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။

"ဣတိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဒေသံ ပဒေသကာရီ အာရာဓေတိ, ပရိပူရံ ပရိပူရကာရီ, အဝဉ္ဈာနိ တွေဝါဟံ, ဘိက္ခဝေ, သိက္ခာပဒါနိ ဝဒါမီ"တိ။ သတ္တမံ။

၈. တတိယသိက္ခာသုတ္တံ

၈၉. "သာဓိကမိဒံ , ဘိက္ခဝေ, ဒိယၜ္ဎသိက္ခာပဒသတံ အန္ဝဍ္ဎမာသံ ဥဒ္ဒေသံ အာဂစ္ဆတိ ယတ္ထ အတ္တကာမာ ကုလပုတ္တာ သိက္ခန္တိ။ တိဿော ဣမာ, ဘိက္ခဝေ, သိက္ခာ ယတ္ထေတံ သဗ္ဗံ သမောဓာနံ ဂစ္ဆတိ။ ကတမာ တိဿော? အဓိသီလသိက္ခာ, အဓိစိတ္တသိက္ခာ, အဓိပညာသိက္ခာ – ဣမာ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, တိဿော သိက္ခာ ယတ္ထေတံ သဗ္ဗံ သမောဓာနံ ဂစ္ဆတိ။

"ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သီလေသု ပရိပူရကာရီ ဟောတိ သမာဓိသ္မိံ ပရိပူရကာရီ ပညာယ ပရိပူရကာရီ။ သော ယာနိ တာနိ ခုဒ္ဒါနုခုဒ္ဒကာနိ သိက္ခာပဒါနိ တာနိ အာပဇ္ဇတိပိ ဝုဋ္ဌာတိပိ။ တံ ကိဿ ဟေတု? န ဟိ မေတ္ထ, ဘိက္ခဝေ, အဘဗ္ဗတာ ဝုတ္တာ။ ယာနိ စ ခေါ တာနိ သိက္ခာပဒါနိ အာဒိဗြဟ္မစရိယကာနိ ဗြဟ္မစရိယသာရုပ္ပာနိ တတ္ထ ဓုဝသီလော စ ဟောတိ ဌိတသီလော စ, သမာဒါယ သိက္ခတိ သိက္ခာပဒေသု။ သော အာသဝါနံ ခယာ အနာသဝံ စေတောဝိမုတ္တိံ ပညာဝိမုတ္တိံ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ တံ တ ပန အနဘိသမ္ဘဝံ အပ္ပဋိဝိဇ္ဈံ ပဉ္စန္နံ ဩရမ္ဘာဂိယာနံ သံယောဇနာနံ ပရိက္ခယာ အန္တရာပရိနိဗ္ဗာယီ ဟောတိ။ တံ တ ပန အနဘိသမ္ဘဝံ အပ္ပဋိဝိဇ္ဈံ ပဉ္စန္နံ ဩရမ္ဘာဂိယာနံ သံယောဇနာနံ ပရိက္ခယာ ဥပဟစ္စပရိနိဗ္ဗာယီ ဟောတိ။ တံ တ ပန အနဘိသမ္ဘဝံ အပ္ပဋိဝိဇ္ဈံ ပဉ္စန္နံ ဩရမ္ဘာဂိယာနံ သံယောဇနာနံ ပရိက္ခယာ အသင်္ခါရပရိနိဗ္ဗာယီ ဟောတိ။ တံ တ ပန အနဘိသမ္ဘဝံ အပ္ပဋိဝိဇ္ဈံ ပဉ္စန္နံ ဩရမ္ဘာဂိယာနံ သံယောဇနာနံ ပရိက္ခယာ သသင်္ခါရပရိနိဗ္ဗာယီ ဟောတိ။ တံ တ ပန အနဘိသမ္ဘဝံ အပ္ပဋိဝိဇ္ဈံ ပဉ္စန္နံ ဩရမ္ဘာဂိယာနံ သံယောဇနာနံ ပရိက္ခယာ ဥဒ္ဒံသောတော ဟောတိ အကနိဋ္ဌဂါမီ တံ တ ပန အနဘိသမ္ဘဝံ အပ္ပဋိဝိဇ္ဈံ တိဏ္ဏံ သံယောဇနာနံ ပရိက္ခယာ, ရာဂဒေါသမောဟာနံ တနုတ္တာ သကဒါဂါမီ ဟောတိ, သကိဒေဝ ဣမံ လောကံ အာဂန္တွာ ဒုက္ခဿန္တံ ကရောတိ။ တံ တ ပန အနဘိသမ္ဘဝံ အပ္ပဋိဝိဇ္ဈံ တိဏ္ဏံ သံယောဇနာနံ ပရိက္ခယာ ဧကဗီဇီ ဟောတိ, ဧကံယေဝ မာနုသကံ ဘဝံ နိဗ္ဗတ္တေတွာ ဒုက္ခဿန္တံ ကရောတိ။ တံ တ ပန အနဘိသမ္ဘဝံ အပ္ပဋိဝိဇ္ဈံ တိဏ္ဏံ သံယောဇနာနံ ပရိက္ခယာ ကောလံကောလော ဟောတိ, ဒွေ ဝါ တီဏိ ဝါ ကုလာနိ သန္ဓာဝိတွာ သံသရိတွာ ဒုက္ခဿန္တံ ကရောတိ။ တံ တ ပန အနဘိသမ္ဘဝံ အပ္ပဋိဝိဇ္ဈံ တိဏ္ဏံ သံယောဇနာနံ ပရိက္ခယာ သတ္တက္ခတ္တုပရမော ဟောတိ, သတ္တက္ခတ္တုပရမံ ဒေဝေ စ မနုဿေ စ သန္ဓာဝိတွာ သံသရိတွာ ဒုက္ခဿန္တံ ကရောတိ။

"ဣတိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပရိပူရံ ပရိပူရကာရီ အာရာဓေတိ ပဒေသံ ပဒေသကာရီ။ အဝဉ္ဈာနိတွေဝါဟံ , ဘိက္ခဝေ, သိက္ခာပဒါနိ ဝဒါမီ"တိ။ အဋ္ဌမံ။

၉. ပဌမသိက္ခတ္တယသုတ္တံ

၉၀. "တိဿော ဣမာ, ဘိက္ခဝေ, သိက္ခာ။ ကတမာ တိဿော? အဓိသီလသိက္ခာ, အဓိစိတ္တသိက္ခာ, အဓိပညာသိက္ခာ။

“ကတမာ စ, ဘိက္ခဝေ, အဓိသီလသိက္ခာ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သီလဝါ ဟောတိ။ပေ.။ သမာဒါယ သိက္ခတိ သိက္ခာပဒေသု။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, အဓိသီလသိက္ခာ။

“ကတမာ စ, ဘိက္ခဝေ, အဓိစိတ္တသိက္ခာ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ။ပေ.။ စတုတ္ထံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, အဓိစိတ္တသိက္ခာ။

“ကတမာ စ, ဘိက္ခဝေ, အဓိပညာသိက္ခာ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ‘ဣဒံ ဒုက္ခ’န္တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ။ပေ.။ ‘အယံ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ’တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, အဓိပညာသိက္ခာ။ ဣမာ ခော, ဘိက္ခဝေ, တိဿော သိက္ခာ”တိ။ နဝမံ။

၁၀. ဒုတိယသိက္ခတ္တယသုတ္တံ

၉၁. “တိဿော ဣမာ, ဘိက္ခဝေ, သိက္ခာ။ ကတမာ တိဿော? အဓိသီလသိက္ခာ, အဓိစိတ္တသိက္ခာ, အဓိပညာသိက္ခာ။

“ကတမာ စ, ဘိက္ခဝေ, အဓိသီလသိက္ခာ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သီလဝါ ဟောတိ။ပေ.။ သမာဒါယ သိက္ခတိ သိက္ခာပဒေသု။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, အဓိသီလသိက္ခာ။

“ကတမာ စ, ဘိက္ခဝေ, အဓိစိတ္တသိက္ခာ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ။ပေ.။ စတုတ္ထံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, အဓိစိတ္တသိက္ခာ။

“ကတမာ စ, ဘိက္ခဝေ, အဓိပညာသိက္ခာ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အာသဝါနံ ခယာ အနာသဝံ စေတောဝိမုတ္တိံ ပညာဝိမုတ္တိံ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, အဓိပညာ သိက္ခာ။ ဣမာ ခော, ဘိက္ခဝေ, တိဿော သိက္ခာ”တိ။

“အဓိသီလံ အဓိစိတ္တံ၊ အဓိပညဉ္စ ဝီရိယဝါ။
ထာမဝါ ဓိတိမာ ဈာယီ၊ သတော ဂုတ္တိန္ဒြိယော [ဥပ္ပတ္တိန္ဒြိယော (က.)] စရေ။

“ယထာ ပုရေ တထာ ပစ္ဆာ၊ ယထာ ပစ္ဆာ တထာ ပုရေ။
ယထာ အဓော တထာ ဥဒ္ဓံ၊ ယထာ ဥဒ္ဓံ တထာ အဓော။

“ယထာ ဒိဝါ တထာ ရတ္တိံ၊ ယထာ ရတ္တိံ တထာ ဒိဝါ။
အဘိဘုယျ ဒိသာ သဗ္ဗာ၊ အပ္ပမာဏသမာဓိနာ။

“တမာဟု သေခံ ပဋိပဒံ [ဟဋိပဒံ (?) မ. နိ. ၂.၂၇ ပဿိတဗ္ဗံ] ၊ အထော သံသုဒ္ဓစာရိယံ [သံသုဒ္ဓစာရဏံ (သီ. ပီ.)၊ သံသုဒ္ဓစာရိနံ (သျာ. ကံ.)]။
တမာဟု လောကေ သမ္ဗုဒ္ဓံ၊ ဓီရံ ပဋိပဒန္တဂုံ။

“ဝိညာဏဿ နိရောဓေန၊ တဏှာက္ခယဝိမုတ္တိနော။
ပဇ္ဇောတဿေဝ နိဗ္ဗာနံ၊ ဝိမောက္ခော ဟောတိ စေတသော”တိ။ ဒသမံ။

၁၁. သင်္ကဝါသုတ္တံ

၉၂. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ကောသလေသု စာရိကံ စရမာနော မဟတာ ဘိက္ခုသင်္ဃေန သဒ္ဓိံ ယေန သင်္ကဝါ [ပင်္ကဓာ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] နာမ ကောသလာနံ နိဂမော တဒဝသရိ။ တတြ သုဒံ ဘဂဝါ သင်္ကဝါယံ ဝိဟရတိ။ တေန ခော ပန သမယေန ကဿပဂေါတ္တော နာမ ဘိက္ခု သင်္ကဝါယံ အာဝါသိကော ဟောတိ။ တတြ သုဒံ ဘဂဝါ သိက္ခာပဒပဋိသံယုတ္တာယ

တ္တာယ ဓမ္မိယာ ကထာယ ဘိက္ခု သန္ဒဿေတိ သမာဒပေတိ သမုတ္တေဇေတိ သမ္ပဟံသေတိ။ အထ ခော ကဿပ ဂေါတ္တဿ ဘိက္ခုနော ဘဂဝတိ သိက္ခာပဒပဋိသံယုတ္တာယ ဓမ္မိယာ ကထာယ ဘိက္ခု သန္ဒဿေန္တေ သမာဒပေန္တေ သမုတ္တေဇေန္တေ သမ္ပဟံသေန္တေ အဟုဒေဝ အက္ခန္တိ အဟု အပ္ပစ္စယော – ''အဓိသလ္လိခတေဝါယံ [အဓိ သလ္လေခတေဝါယံ (သျာ. ကံ. က.)] သမဏော''တိ။ အထ ခော ဘဂဝါ သင်္ကတာယံ ယထာဘိရန္တံ ဝိဟရိတွာ ယေန ရာဇဂဟံ တေန စာရိကံ ပက္ကာမိ။ အနုပုဗ္ဗေန စာရိကံ စရမာနော ယေန ရာဇဂဟံ တဒဝသရိ။ တတြ သုဒံ ဘဂဝါ ရာဇ ဂဟေ ဝိဟရတိ။

အထ ခော ကဿပဂေါတ္တဿ ဘိက္ခုနော အစိရပက္ကန္တဿ ဘဂဝတော အဟုဒေဝ ကုက္ကုစ္စံ အဟု ဝိပ္ပ ဋိသာရော – ''အလာဘာ ဝတ မေ, န ဝတ မေ လာဘာ ; ဒုလ္လဒ္ဓံ ဝတ မေ, န ဝတ မေ သုလဒ္ဓံ; ယဿ မေ ဘဂဝတိ သိက္ခာပဒပဋိသံယုတ္တာယ ဓမ္မိယာ ကထာယ ဘိက္ခု သန္ဒဿေန္တေ သမာဒပေန္တေ သမုတ္တေဇေန္တေ သမ္ပဟံ သေန္တေ အဟုဒေဝ အက္ခန္တိ အဟု အပ္ပစ္စယော – 'အဓိသလ္လိခတေဝါယံ သမဏော'တိ။ ယံနူနာဟံ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမေယျံ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝတော သန္တိကေ အစ္စယံ အစ္စယတော ဒေသေယျ''န္တိ။ အထ ခော ကဿပဂေါတ္တော ဘိက္ခု သေနာသနံ သံသာမေတွာ ပတ္တစီဝရမာဒါယ ယေန ရာဇဂဟံ တေန ပက္ကာမိ။ အနုပုဗ္ဗေ န ယေန ရာဇဂဟံ ယေန ဂိဇ္ဈကူဋော ပဗ္ဗတော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေ တွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခော ကဿပဂေါတ္တော ဘိက္ခု ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ –

''ဧကမိဒံ, ဘန္တေ, သမယံ ဘဂဝါ သင်္ကတာယံ ဝိဟရတိ, သင်္ကတံ နာမ ကောသလာနံ နိဂမော။ တတြ, ဘန္တေ, ဘဂဝါ သိက္ခာပဒပဋိသံယုတ္တာယ ဓမ္မိယာ ကထာယ ဘိက္ခု သန္ဒဿေသိ သမာဒပေသိ သမုတ္တေဇေသိ သမ္ပဟံ သေသိ။ တဿ မယှံ ဘဂဝတိ သိက္ခာပဒပဋိသံယုတ္တာယ ဓမ္မိယာ ကထာယ ဘိက္ခု သန္ဒဿေန္တေ သမာဒပေန္တေ သမုတ္တေဇေန္တေ သမ္ပဟံသေန္တေ အဟုဒေဝ အက္ခန္တိ အဟု အပ္ပစ္စယော – 'အဓိသလ္လိခတေဝါယံ သမ ဏော'တိ။ အထ ခော ဘဂဝါ သင်္ကတာယံ ယထာဘိရန္တံ ဝိဟရိတွာ ယေန ရာဇဂဟံ တေန စာရိကံ ပက္ကာမိ။ ( ) [(အနုပု ဗ္ဗေန စာရိကံ စရမာနော ယေန ရာဇဂဟံ တဒဝသရိ။ တတြ သုဒံ ဘဂဝါ ရာဇဂဟေ ဝိဟရတိ။ အထ ခော (က.)] တဿ မယှံ, ဘန္တေ, အစိရပက္ကန္တဿ ဘဂဝတော အဟုဒေဝ ကုက္ကုစ္စံ အဟု ဝိပ္ပဋိသာရော – အလာဘာ ဝတ မေ, န ဝတ မေ လာဘာ; ဒုလ္လဒ္ဓံ ဝတ မေ, န ဝတ မေ သုလဒ္ဓံ; ယဿ မေ ဘဂဝတိ သိက္ခာပဒပဋိသံယုတ္တာယ ဓမ္မိယာ က ထာယ ဘိက္ခု သန္ဒဿေန္တေ သမာဒပေန္တေ သမုတ္တေဇေန္တေ သမ္ပဟံသေန္တေ အဟုဒေဝ အက္ခန္တိ အဟု အ ပ္ပစ္စယော – 'အဓိသလ္လိခတေဝါယံ သမဏော'တိ။ ယံနူနာဟံ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမေယျံ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝတော သန္တိကေ အစ္စယံ အစ္စယတော ဒေသေယျန္တိ။ အစ္စယော မံ, ဘန္တေ , အစ္စဂမာ ယထာဗာလံ ယထာ မူဠှံ ယထာအကုသလံ ယဿ မေ ဘဂဝတိ သိက္ခာပဒပဋိသံယုတ္တာယ ဓမ္မိယာ ကထာယ ဘိက္ခု သန္ဒဿေန္တေ သမာဒပေန္တေ သမုတ္တေဇေန္တေ သမ္ပဟံသေန္တေ အဟုဒေဝ အက္ခန္တိ အဟု အပ္ပစ္စယော – 'အဓိသလ္လိခတေ ဝါယံ သမဏော'တိ။ တဿ မေ, ဘန္တေ, ဘဂဝါ အစ္စယံ အစ္စယတော ပဋိဂ္ဂဏှာတု, အာယတိံ သံဝရာယာ''တိ။

''တဂ္ဃ တံ [တဂ္ဃ တွံ (သီ. ပီ.)] , ကဿပ, အစ္စယော အစ္စဂမာ ယထာဗာလံ ယထာမူဠှံ ယထာအကုသလံ, ယဿ တေ မယိ သိက္ခာပဒပဋိသံယုတ္တာယ ဓမ္မိယာ ကထာယ ဘိက္ခု သန္ဒဿေန္တေ သမာဒပေန္တေ သမုတ္တေ ဇေန္တေ သမ္ပဟံသေန္တေ အဟုဒေဝ အက္ခန္တိ အဟု အပ္ပစ္စယော – 'အဓိသလ္လိခတေဝါယံ သမဏော'တိ။ ယ တော စ ခော တွံ, ကဿပ, အစ္စယံ အစ္စယတော ဒိသွာ ယထာဓမ္မံ ပဋိကရောသိ, တံ တေ မယံ ပဋိဂ္ဂဏှာမ။ ဝုဒ္ဓိ ဟေသာ, ကဿပ, အရိယဿ ဝိနယေ ယော အစ္စယံ အစ္စယတော ဒိသွာ ယထာဓမ္မံ ပဋိကရောတိ, အာယတိံ သံဝရံ အာပဇ္ဇတိ။

''ထေရောစေပိ , ကဿပ, ဘိက္ခု ဟောတိ န သိက္ခာကာမော န သိက္ခာသမာဒာနဿ ဝဏ္ဏဝါဒီ, ယေ စညေ ဘိက္ခူ န သိက္ခာကာမာ တေ စ န သိက္ခာယ သမာဒပေတိ, ယေ စညေ ဘိက္ခူ သိက္ခာကာမာ တေသဉ္စ န ဝဏ္ဏံ ဘဏတိ ဘူတံ တစ္ဆံ ကာလေန, ဧဝရူပဿာဟံ, ကဿပ, ထေရဿ ဘိက္ခုနော န ဝဏ္ဏံ ဘဏာမိ။ တံ ကိဿ ဟေတု? သတ္ထာ ဟိဿ ဝဏ္ဏံ ဘဏတီတိ အညေ နံ [တံ (သီ. ပီ.)] ဘိက္ခူ ဘဇေယျုံ, ယေ နံ ဘဇေယျုံ တျာဿ ဒိဋ္ဌာနုဂတိံ အာပ ဇ္ဇေယျုံ, ယျာဿ ဒိဋ္ဌာနုဂတိံ အာပဇ္ဇေယျုံ တေသံ တံ အဿ ဒီဃရတ္တံ အဟိတာယ ဒုက္ခာယာတိ။ တသ္မာ ဟံ, ကဿပ, ဧဝရူပဿ ထေရဿ ဘိက္ခုနော န ဝဏ္ဏံ ဘဏာမိ။

‘‘မဇ္ဈိမော စေပိ, ကဿပ, ဘိက္ခု ဟောတိ။ပေ.။ နဝေါ စေပိ, ကဿပ, ဘိက္ခု ဟောတိ န သိက္ခာကာမော န သိက္ခာသမာဒါနဿ ဝဏ္ဏဝါဒီ, ယေ စညေ ဘိက္ခူ န သိက္ခာကာမာ တေ စ န သိက္ခာယ သမာဒပေတိ, ယေ စညေ ဘိက္ခူ သိက္ခာကာမာ တေသဉ္စ န ဝဏ္ဏံ ဘဏတိ ဘူတံ တစ္ဆံ ကာလေန, ဧဝရူပဿာဟံ, ကဿပ, နဝဿ ဘိက္ခုနော န ဝဏ္ဏံ ဘဏာမိ။ တံ ကိဿ ဟေတု? သတ္ထာ ဟိဿ ဝဏ္ဏံ ဘဏတီတိ အညေ နံ ဘိက္ခူ ဘဇေယျုံ, ယေ နံ ဘဇေယျုံ တျာဿ ဒိဋ္ဌာနုဂတိံ အာပဇ္ဇေယျုံ, ယျာဿ ဒိဋ္ဌာနုဂတိံ အာပဇ္ဇေယျုံ တေသံ တံ အဿ ဒီဃရတ္တံ အဟိတာယ ဒုက္ခာယာတိ။ တသ္မာဟံ, ကဿပ, ဧဝရူပဿ နဝဿ ဘိက္ခုနော န ဝဏ္ဏံ ဘဏာမိ။

‘‘ထေရော စေပိ, ကဿပ, ဘိက္ခု ဟောတိ သိက္ခာကာမော သိက္ခာသမာဒါနဿ ဝဏ္ဏဝါဒီ, ယေ စညေ ဘိက္ခူ န သိက္ခာကာမာ တေ စ သိက္ခာယ သမာဒပေတိ, ယေ စညေ ဘိက္ခူ သိက္ခာကာမာ တေသဉ္စ ဝဏ္ဏံ ဘဏတိ ဘူတံ တစ္ဆံ ကာလေန, ဧဝရူပဿာဟံ, ကဿပ, ထေရဿ ဘိက္ခုနော ဝဏ္ဏံ ဘဏာမိ။ တံ ကိဿ ဟေတု? သတ္ထာ ဟိဿ ဝဏ္ဏံ ဘဏတီတိ အညေ နံ ဘိက္ခူ ဘဇေယျုံ, ယေ နံ ဘဇေယျုံ တျာဿ ဒိဋ္ဌာနုဂတိံ အာပဇ္ဇေယျုံ, ယျာဿ ဒိဋ္ဌာနုဂတိံ အာပဇ္ဇေယျုံ တေသံ တံ အဿ ဒီဃရတ္တံ ဟိတာယ သုခါယာတိ။ တသ္မာဟံ, ကဿပ, ဧဝရူပဿ ထေရဿ ဘိက္ခုနော ဝဏ္ဏံ ဘဏာမိ။

‘‘မဇ္ဈိမော စေပိ, ကဿပ, ဘိက္ခု ဟောတိ သိက္ခာကာမော။ပေ.။ နဝေါ စေပိ, ကဿပ, ဘိက္ခု ဟောတိ သိက္ခာကာမော သိက္ခာသမာဒါနဿ ဝဏ္ဏဝါဒီ, ယေ စညေ ဘိက္ခူ န သိက္ခာကာမာ တေ စ သိက္ခာယ သမာဒပေတိ, ယေ စညေ ဘိက္ခူ သိက္ခာကာမာ တေသဉ္စ ဝဏ္ဏံ ဘဏတိ ဘူတံ တစ္ဆံ ကာလေန, ဧဝရူပဿာဟံ, ကဿပ, နဝဿ ဘိက္ခုနော ဝဏ္ဏံ ဘဏာမိ။ တံ ကိဿ ဟေတု? သတ္ထာ ဟိဿ ဝဏ္ဏံ ဘဏတီတိ အညေ နံ ဘိက္ခူ ဘဇေယျုံ, ယေ နံ ဘဇေယျုံ တျာဿ ဒိဋ္ဌာနုဂတိံ အာပဇ္ဇေယျုံ, ယျာဿ ဒိဋ္ဌာနုဂတိံ အာပဇ္ဇေယျုံ တေသံ တံ အဿ ဒီဃရတ္တံ ဟိတာယ သုခါယာတိ။ တသ္မာဟံ, ကဿပ, ဧဝရူပဿ နဝဿ ဘိက္ခုနော ဝဏ္ဏံ ဘဏာမီ’’တိ။ ဒေသမံ။

သမဏဝဂ္ဂေါ နဝမော။

တဿုဒ္ဒါနံ –

သမဏော ဂဒြဘော ခေတ္တံ, ဝဇ္ဇိပုတ္တော စ သေက္ခကံ။
တယော စ သိက္ခနာ ဝုတ္တာ, ဒွေဝ သိက္ခာ သင်္ကတယ ဓာတိ။

(၁၀) ၅. လောဏကပလ္လဝဂ္ဂော

၁. အစ္စာယိကသုတ္တံ

၉၃. ''တီဏိမာနိ , ဘိက္ခဝေ, ကဿကဿ ဂဟပတိဿ အစ္စာယိကာနိ ကရဏီယာနိ။ ကတမာနိ တီဏိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ကဿကော ဂဟပတိ သီဃံ သီဃံ ခေတ္တံ သုကဋ္ဌံ ကရောတိ သုမတိကတံ။ သီဃံ သီဃံ ခေတ္တံ သုကဋ္ဌံ ကရိတွာ သုမတိကတံ သီဃံ သီဃံ ဗီဇာနိ ပတိဋ္ဌာပေတိ။ သီဃံ သီဃံ ဗီဇာနိ ပတိဋ္ဌာပေတွာ သီဃံ သီဃံ ဥဒကံ အဘိနေတိပိ အပနေတိပိ။ ဣမာနိ ခော, ဘိက္ခဝေ, တီဏိ ကဿကဿ ဂဟပတိဿ အစ္စာယိကာနိ ကရဏီယာနိ။ တဿ ခော တံ, ဘိက္ခဝေ, ကဿကဿ ဂဟပတိဿ နတ္ထိ သာ ဣဒ္ဓိ ဝါ အာနုဘာဝေါ ဝါ – 'အဇ္ဇေဝ မေ ဓညာနိ ဇာယန္တု, သွေဝ ဂဗ္ဘီနိ ဟောန္တု, ဥတ္တရသွေဝ ပစ္စန္တူ'တိ။ အထ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဟောတိ သော သမယော ယံ တဿ ကဿကဿ ဂဟပတိဿ တာနိ ဓညာနိ ဥတုပရိဏာမီနိ ဇာယန္တိပိ ဂဗ္ဘီနိပိ ဟောန္တိ ပစ္စန္တိပိ။

''ဧဝမေဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, တီဏိမာနိ ဘိက္ခုဿ အစ္စာယိကာနိ ကရဏီယာနိ။ ကတမာနိ တီဏိ? အဓိသီလသိက္ခာသမာဒါနံ, အဓိစိတ္တသိက္ခာသမာဒါနံ, အဓိပညာသိက္ခာသမာဒါနံ – ဣမာနိ ခော, ဘိက္ခဝေ, တီဏိ ဘိက္ခုဿ အစ္စာယိကာနိ ကရဏီယာနိ။ တဿ ခော တံ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနော နတ္ထိ သာ ဣဒ္ဓိ ဝါ အနုဘာဝေါ ဝါ – 'အဇ္ဇေဝ မေ အနုပာဒာယ အာသဝေဟိ စိတ္တံ ဝိမုစ္စတု သွေ ဝါ ဥတ္တရသွေ ဝါ'တိ။ အထ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဟောတိ သော သမယော ယံ တဿ ဘိက္ခုနော အဓိသီလမ္ပိ သိက္ခတော အဓိစိတ္တမ္ပိ သိက္ခတော အဓိပညမ္ပိ သိက္ခတော အနုပာဒာယ အာသဝေဟိ စိတ္တံ ဝိမုစ္စတိ။

''တသ္မာတိဟ, ဘိက္ခဝေ, ဧဝံ သိက္ခိတဗ္ဗံ – 'တိဗ္ဗော နော ဆန္ဒော ဘဝိဿတိ အဓိသီလသိက္ခာသမာဒာနေ, တိဗ္ဗော ဆန္ဒော ဘဝိဿတိ အဓိစိတ္တသိက္ခာသမာဒာနေ , တိဗ္ဗော ဆန္ဒော ဘဝိဿတိ အဓိပညာသိက္ခာသမာဒာနေ'တိ။ ဧဝဉှိ ဝော, ဘိက္ခဝေ, သိက္ခိတဗ္ဗ''န္တိ။ ပဌမံ။

၂. ပဝိဝေကသုတ္တံ

၉၄. ''တီဏိမာနိ , ဘိက္ခဝေ, အညတိတ္ထိယာ ပရိဗ္ဗာဇကာ ပဝိဝေကာနိ ပညာပေန္တိ။ ကတမာနိ တီဏိ? စီဝရပဝိဝေကံ, ပိဏ္ဍပါတပဝိဝေကံ, သေနာသနပဝိဝေကံ။

''တတြိဒံ, ဘိက္ခဝေ, အညတိတ္ထိယာ ပရိဗ္ဗာဇကာ စီဝရပဝိဝေကသ္မိံ ပညာပေန္တိ, သာဏာနိပိ ဓာရေန္တိ, မသာဏာနိပိ ဓာရေန္တိ, ဆဝဒုဿာနိပိ ဓာရေန္တိ, ပံသုကူလာနိပိ ဓာရေန္တိ, တိရီဋာနိပိ ဓာရေန္တိ, အဇိနမ္ပိ ဓာရေန္တိ, အဇိနက္ခိပမ္ပိ ဓာရေန္တိ, ကုသစီရမ္ပိ ဓာရေန္တိ, ဝါကစီရမ္ပိ ဓာရေန္တိ, ဖလကစီရမ္ပိ ဓာရေန္တိ, ကေသကမ္ဗလမ္ပိ ဓာရေန္တိ, ဝါလကမ္ဗလမ္ပိ ဓာရေန္တိ , ဥလူကပက္ခိကမ္ပိ ဓာရေန္တိ။ ဣဒံ ခော, ဘိက္ခဝေ, အညတိတ္ထိယာ ပရိဗ္ဗာဇကာ စီဝရပဝိဝေကသ္မိံ ပညာပေန္တိ။

''တတြိဒံ, ဘိက္ခဝေ, အညတိတ္ထိယာ ပရိဗ္ဗာဇကာ ပိဏ္ဍပါတပဝိဝေကသ္မိံ ပညာပေန္တိ။ သာကဘက္ခာပိ ဟောန္တိ, သာမာကဘက္ခာပိ ဟောန္တိ, နီဝါရဘက္ခာပိ ဟောန္တိ, ဒဒ္ဒုလဘက္ခာပိ ဟောန္တိ, ဟဋဘက္ခာပိ ဟောန္တိ, ကဏဘက္ခာပိ ဟောန္တိ, အာစာမဘက္ခာပိ ဟောန္တိ, ပိညာကဘက္ခာပိ ဟောန္တိ, တိဏဘက္ခာပိ ဟောန္တိ, ဂောမယဘက္ခာပိ ဟောန္တိ, ဝနမူလဖလာဟာရာ ယာပေန္တိ ပဝတ္တဖလဘောဇီ။ ဣဒံ ခော, ဘိက္ခဝေ, အညတိတ္ထိယာ ပရိဗ္ဗာဇကာ ပိဏ္ဍပါတပဝိဝေကသ္မိံ ပညာပေန္တိ။

''တတြိဒံ, ဘိက္ခဝေ, အညတိတ္ထိယာ ပရိဗ္ဗာဇကာ သေနာသနပဝိဝေကသ္မိံ ပညာပေန္တိ အရညံ ရုက္ခမူလံ သုသာနံ [ရုက္ခမူလံ ဘုသာဂာရံ သုသာနံ (က.)] ဝနပတ္ထံ အဗ္ဘောကာသံ ပလာလပုဉ္ဇံ ဘုသာဂာရံ [သုညာဂါရံ (က.)]။ ဣဒံ ခော, ဘိက္ခဝေ, အညတိတ္ထိယာ ပရိဗ္ဗာဇကာ သေနာသနပဝိဝေကသ္မိံ ပညာပေန္တိ။ ဣမာနိ ခော, ဘိက္ခဝေ, တီဏိ အညတိတ္ထိယာ ပရိဗ္ဗာဇကာ ပဝိဝေကာနိ ပညာပေန္တိ။

“တီဏိ ခော ပနိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, ဣမသ္မိံ ဓမ္မဝိနယေ ဘိက္ခုနော ပဝိဝေကာနိ။ ကတမာနိ တီဏိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သီလဝာ စ ဟောတိ, ဒုဿီလျဉ္စဿ ပဟီနံ ဟောတိ, တေန စ ဝိဝိတ္တော ဟောတိ; သမ္မာဒိဋ္ဌိကော စ ဟောတိ, မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ စဿ ပဟီနာ ဟောတိ, တာယ စ ဝိဝိတ္တော ဟောတိ; ခီဏာသဝေါ စ ဟောတိ, အာသဝါ စဿ ပဟီနာ ဟောန္တိ, တေဟိ စ ဝိဝိတ္တော ဟောတိ ။ ယတော ခော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သီလဝါ ဟောတိ, ဒုဿီလျဉ္စဿ ပဟီနံ ဟောတိ, တေန စ ဝိဝိတ္တော ဟောတိ; သမ္မာဒိဋ္ဌိကော စ ဟောတိ, မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ စဿ ပဟီနာ ဟောတိ, တာယ စ ဝိဝိတ္တော ဟောတိ; ခီဏာသဝေါ စ ဟောတိ, အာသဝါ စဿ ပဟီနာ ဟောန္တိ, တေဟိ စ ဝိဝိတ္တော ဟောတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ‘ဘိက္ခု အဂ္ဂပ္ပတ္တော သာရပ္ပတ္တော သုဒ္ဓော သာရေ ပတိဋ္ဌိတော’”။

“သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, ကဿကဿ ဂဟပတိဿ သမ္ပန္နံ သာလိက္ခေတ္တံ။ တမေနံ ကဿကော ဂဟပတိ သီဃံ သီဃံ [သီဃသီဃံ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] လဝါပေယျ။ သီဃံ သီဃံ လဝါပေတွာ သီဃံ သီဃံ သင်္ဃရာပေယျ။ သီဃံ သီဃံ သင်္ဃရာပေတွာ သီဃံ သီဃံ ဥဗ္ဗဟာပေယျ [ဥဗ္ဗာဟာပေယျ (သျာ. ကံ.)] ။ သီဃံ သီဃံ ဥဗ္ဗဟာပေတွာ သီဃံ သီဃံ ပုဉ္ဇံ ကာရာပေယျ။ သီဃံ သီဃံ ပုဉ္ဇံ ကာရာပေတွာ သီဃံ သီဃံ မဒ္ဒာပေယျ။ သီဃံ သီဃံ မဒ္ဒာပေတွာ သီဃံ သီဃံ ပလာလာနိ ဥဒ္ဓရာပေယျ။ သီဃံ သီဃံ ပလာလာနိ ဥဒ္ဓရာပေတွာ သီဃံ သီဃံ ဘုသိကံ ဥဒ္ဓရာပေယျ။ သီဃံ သီဃံ ဘုသိကံ ဥဒ္ဓရာပေတွာ သီဃံ သီဃံ ဩပုနာပေယျ။ သီဃံ သီဃံ ဩပုနာပေတွာ သီဃံ သီဃံ အတိဟရာပေယျ။ သီဃံ သီဃံ အတိဟရာပေတွာ သီဃံ သီဃံ ကောဋ္ဋာပေယျ။ သီဃံ သီဃံ ကောဋ္ဋာပေတွာ သီဃံ သီဃံ ထုသာနိ ဥဒ္ဓရာပေယျ။ ဧဝမဿု [ဧဝဿု (က.)] တာနိ, ဘိက္ခဝေ, ကဿကဿ ဂဟပတိဿ ဓညာနိ အဂ္ဂပ္ပတ္တာနိ သာရပ္ပတ္တာနိ သုဒ္ဓါနိ သာရေ ပတိဋ္ဌိတာနိ။

“ဧဝမေဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ယတော ဘိက္ခု သီလဝါ စ ဟောတိ, ဒုဿီလျဉ္စဿ ပဟီနံ ဟောတိ, တေန စ ဝိဝိတ္တော ဟောတိ; သမ္မာဒိဋ္ဌိကော စ ဟောတိ, မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ စဿ ပဟီနာ ဟောတိ, တာယ စ ဝိဝိတ္တော ဟောတိ; ခီဏာသဝေါ စ ဟောတိ, အာသဝါ စဿ ပဟီနာ ဟောန္တိ, တေဟိ စ ဝိဝိတ္တော ဟောတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ‘ဘိက္ခု အဂ္ဂပ္ပတ္တော သာရပ္ပတ္တော သုဒ္ဓော သာရေ ပတိဋ္ဌိတော’”တိ။ ဒုတိယံ။

၃. သရဒသုတ္တံ

၉၅. “သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, သရဒသမယေ ဝိဒ္ဓေ ဝိဂတဝလာဟကေ ဒေဝေ အာဒိစ္စော နဘံ အဗ္ဘုဿုက္ကမာနော [အဗ္ဘုဿက္ကမာနော (သီ. ပီ.)] သဗ္ဗံ အာကာသဂတံ တမဂတံ အဘိဝိဟစ္စ ဘာသတေ စ တပတေ စ ဝိရောစတိ စ။

“ဧဝမေဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ယတော အရိယသာဝကဿ ဝိရဇံ ဝီတမလံ ဓမ္မစက္ခုံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ [ဥဒပါဒိ (သဗ္ဗတ္ထ)], သဟ ဒဿနုပ္ပာဒါ, ဘိက္ခဝေ, အရိယသာဝကဿ တီဏိ သံယောဇနာနိ ပဟီယန္တိ – သက္ကာယဒိဋ္ဌိ, ဝိစိကိစ္ဆာ, သီလဗ္ဗတပရာမာသော။

“အထာပရံ ဒွီဟိ ဓမ္မေဟိ နိယျာတိ အဘိဇ္ဈာယ စ ဗျာပါဒေန စ။ သော ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ ဝိဝိစ္စ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ သဝိတက္ကံ သဝိစာရံ ဝိဝေကဇံ ပီတိသုခံ ပဌမံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ တသ္မိံ စေ, ဘိက္ခဝေ, သမယေ အရိယသာဝကော ကာလံ ကရေယျ, နတ္ထိ တံ [တဿ (က.)] သံယောဇနံ ယေန သံယောဇနေန သံယုတ္တော အရိယသာဝကော ပုန ဣမံ [ပုနယိမံ (သျာ. ကံ. က.)] လောကံ အာဂစ္ဆေယျာ”တိ။ တတိယံ။

၄. ပရိသာသုတ္တံ

၉၆. “တိဿော ဣမာ, ဘိက္ခဝေ, ပရိသာ။ ကတမာ တိဿော? အဂ္ဂဝတီ ပရိသာ, ဝဂ္ဂါ ပရိသာ, သမဂ္ဂါ ပရိသာ။

“ကတမာ စ, ဘိက္ခဝေ, အဂ္ဂဝတီ ပရိသာ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ယဿံ ပရိသာယံ ထေရာ ဘိက္ခူ န ဗာဟုလိကာ ဟောန္တိ န သာထလိကာ, ဩက္ကမနေ နိက္ခိတ္တဓုရာ ပဝိဝေကေ ပုဗ္ဗင်္ဂမာ, ဝီရိယံ အာရဘန္တိ အပ္ပတ္တဿ ပတ္တ

တိယာ အနဓိဂတသ္သ အဓိဂမာယ အသစ္ဆိကတသ္သ သစ္ဆိကိရိယာယ, တေသံ ပစ္ဆိမာ ဇနတာ ဒိဋ္ဌာနုဂတိံ အာပဇ္ဇတိ။ သာပိ ဟောတိ န ဗာဟုလိကာ န သာထလိကာ ဩက္ကမနေ နိက္ခိတ္တဓုရာ ပဝိဝေကေ ပုဗ္ဗင်္ဂမာ, ဝီရိယံ အာရဘတိ အပ္ပတ္တသ္သ ပတ္တိယာ အနဓိဂတသ္သ အဓိဂမာယ အသစ္ဆိကတသ္သ သစ္ဆိကိရိယာယ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, အဂ္ဂဝတီ ပရိသာ။

“ကတမာ စ, ဘိက္ခဝေ, ဝဂ္ဂါ ပရိသာ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ယသ္သံ ပရိသာယံ ဘိက္ခူ ဘဏ္ဍနဇာတာ ကလဟဇာတာ ဝိဝါဒါပန္နာ အညမညံ မုခသတ္တီဟိ ဝိတုဒန္တာ ဝိဟရန္တိ, အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ဝဂ္ဂါ ပရိသာ။

“ကတမာ စ, ဘိက္ခဝေ, သမဂ္ဂါ ပရိသာ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ယသ္သံ ပရိသာယံ ဘိက္ခူ သမဂ္ဂါ သမ္မောဒမာနာ အဝိဝဒမာနာ ခီရောဒကီဘူတာ အညမညံ ပိယစက္ခူဟိ သမ္ပသ္သန္တာ ဝိဟရန္တိ, အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, သမဂ္ဂါ ပရိသာ။

“ယသ္မိံ , ဘိက္ခဝေ, သမယေ ဘိက္ခူ သမဂ္ဂါ သမ္မောဒမာနာ အဝိဝဒမာနာ ခီရောဒကီဘူတာ အညမညံ ပိယစက္ခူဟိ သမ္ပသ္သန္တာ ဝိဟရန္တိ, ဗဟုံ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခူ တသ္မိံ သမယေ ပုညံ ပသဝန္တိ။ ဗြဟ္မံ, ဘိက္ခဝေ, ဝိဟာရံ တသ္မိံ သမယေ ဘိက္ခူ ဝိဟရန္တိ, ယဒိဒံ မုဒိတာယ စေတောဝိမုတ္တိယာ။ ပမုဒိတသ္သ ပီတိ ဇာယတိ, ပီတိမနသ္သ ကာယော ပသ္သမ္ဘတိ, ပသ္သဒ္ဓကာယော သုခံ ဝေဒိယတိ, သုခိနော စိတ္တံ သမာဓိယတိ။

“သေယ္ယထာပိ, ဘိက္ခဝေ, ဥပရိပဗ္ဗတေ ထုလ္လဖုသိတကေ ဒေဝေ ဝသ္သန္တေ တံ ဥဒကံ ယထာနိန္နံ ပဝတ္တမာနံ ပဗ္ဗတကန္ဒရပဒရသာခာ ပရိပူရေတိ, ပဗ္ဗတကန္ဒရပဒရသာခာ ပရိပူရာ ကုသောဗ္ဘေ [ကုသ္သုဗ္ဘေ (သီ. ပီ.), ကုသုဗ္ဘေ (သျာ. ကံ. က.)] ပရိပူရေန္တိ, ကုသောဗ္ဘာ ပရိပူရာ မဟာသောဗ္ဘေ ပရိပူရေန္တိ, မဟာသောဗ္ဘာ ပရိပူရာ ကုန္နဒိယော ပရိပူရေန္တိ, ကုန္နဒိယော ပရိပူရာ မဟာနဒိယော ပရိပူရေန္တိ, မဟာနဒိယော ပရိပူရာ သမုဒ္ဒံ [သမုဒ္ဒသာဂရံ (က.)] ပရိပူရေန္တိ။

“ဧဝမေဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ယသ္မိံ သမယေ ဘိက္ခူ သမဂ္ဂါ သမ္မောဒမာနာ အဝိဝဒမာနာ ခီရောဒကီဘူတာ အညမညံ ပိယစက္ခူဟိ သမ္ပသ္သန္တာ ဝိဟရန္တိ, ဗဟုံ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခူ တသ္မိံ သမယေ ပုညံ ပသဝန္တိ။ ဗြဟ္မံ, ဘိက္ခဝေ, ဝိဟာရံ တသ္မိံ သမယေ ဘိက္ခူ ဝိဟရန္တိ, ယဒိဒံ မုဒိတာယ စေတောဝိမုတ္တိယာ။ ပမုဒိတသ္သ ပီတိ ဇာယတိ, ပီတိမနသ္သ ကာယော ပသ္သမ္ဘတိ, ပသ္သဒ္ဓကာယော သုခံ ဝေဒိယတိ, သုခိနော စိတ္တံ သမာဓိယတိ။ ဣမာ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, တိသ္သော ပရိသာ”တိ။ စတုတ္ထံ။

၅. ပဌမအာဇာနီယသုတ္တံ

၉၇. “တီဟိ, ဘိက္ခဝေ, အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတော ရညော ဘဒြော [ဘဒ္ဒော (က.)] အသ္သာဇာနီယော ရာဇာရဟော ဟောတိ ရာဇဘောဂ္ဂေါ, ရညော အင်္ဂန္တွေဝ သင်္ချံ [သင်္ခံ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ဂစ္ဆတိ။ ကတမေဟိ တီဟိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ရညော ဘဒြော အသ္သာဇာနီယော ဝဏ္ဏသမ္ပန္နော စ ဟောတိ ဗလသမ္ပန္နော စ ဇဝသမ္ပန္နော စ။ ဣမေဟိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, တီဟိ အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတော ရညော ဘဒြော အသ္သာဇာနီယော ရာဇာရဟော ဟောတိ ရာဇဘောဂ္ဂေါ, ရညော အင်္ဂန္တွေဝ သင်္ချံ ဂစ္ဆတိ။ ဧဝမေဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, တီဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အာဟုနေယျော ဟောတိ ပါဟုနေယျော ဒက္ခိဏေယျော အဉ္ဇလိကရဏီယော အနုတ္တရံ ပုညက္ခေတ္တံ လောကသ္သ။ ကတမေဟိ တီဟိ ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဝဏ္ဏသမ္ပန္နော စ ဟောတိ ဗလသမ္ပန္နော စ ဇဝသမ္ပန္နော စ။

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဝဏ္ဏသမ္ပန္နော ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သီလဝါ ဟောတိ, ပါတိမောက္ခသံဝရသံဝုတော ဝိဟရတိ အာစာရဂောစရသမ္ပန္နော အဏုမတ္တေသု ဝဇ္ဇေသု ဘယဒသ္သာဝီ, သမာဒာယ သိက္ခတိ သိက္ခာပဒေသု။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဝဏ္ဏသမ္ပန္နော ဟောတိ။

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဗလသမ္ပန္နော ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အာရဒ္ဓဝီရိယော ဝိဟရတိ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ပဟာနာယ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ဥပသမ္ပဒါယ ထာမဝါ ဒဠှပရက္ကမော အနိက္ခိတ္တဓုရော ကုသလေသု ဓမ္မေသု။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဗလသမ္ပန္နော ဟောတိ။

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဇဝသမ္ပန္နော ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ‘ဣဒံ ဒုက္ခ’န္တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ; ‘အယံ ဒုက္ခသမုဒယော’တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ; ‘အယံ ဒုက္ခနိရောဓော’တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ; ‘အယံ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ’တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဇဝသမ္ပန္နော ဟောတိ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, တီဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အာဟုနေယျော ဟောတိ ပါဟုနေယျော ဒက္ခိဏေယျော အဉ္ဇလိကရဏီယော အနုတ္တရံ ပုညက္ခေတ္တံ လောကဿာ”တိ။ ပဥ္စမံ။

၆. ဒုတိယအာဇာနီယသုတ္တံ

၉၈. “တီဟိ, ဘိက္ခဝေ, အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတော ရညော ဘဒ္ဒော အဿာဇာနီယော ရာဇာရဟော ဟောတိ ရာဇဘောဂ္ဂေါ, ရညော အင်္ဂန္တွေဝ သင်္ခယံ ဂစ္ဆတိ။ ကတမေဟိ တီဟိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ရညော ဘဒ္ဒော အဿာဇာနီယော ဝဏ္ဏသမ္ပန္နော စ ဟောတိ ဗလသမ္ပန္နော စ ဇဝသမ္ပန္နော စ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, တီဟိ အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတော ရညော ဘဒ္ဒော အဿာဇာနီယော ရာဇာရဟော ဟောတိ ရာဇဘောဂ္ဂေါ, ရညော အင်္ဂန္တွေဝ သင်္ချံ ဂစ္ဆတိ။ ဧဝမေဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, တီဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အာဟုနေယျော ဟောတိ။ပေ။ အနုတ္တရံ ပုညက္ခေတ္တံ လောကဿ။ ကတမေဟိ တီဟိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဝဏ္ဏသမ္ပန္နော စ ဟောတိ ဗလသမ္ပန္နော စ ဇဝသမ္ပန္နော စ။

“ကထဉ္စ , ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဝဏ္ဏသမ္ပန္နော ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သီလဝါ ဟောတိ။ပေ။ သမာဒာယ သိက္ခတိ သိက္ခာပဒေသု။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဝဏ္ဏသမ္ပန္နော ဟောတိ။

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဗလသမ္ပန္နော ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အာရဒ္ဓဝီရိယော ဝိဟရတိ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ပဟာနာယ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ဥပသမ္ပဒါယ ထာမဝါ ဒဠှပရက္ကမော အနိက္ခိတ္တဓုရော ကုသလေသု ဓမ္မေသု။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဗလသမ္ပန္နော ဟောတိ။

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဇဝသမ္ပန္နော ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ပဉ္စန္နံ ဩရမ္ဘာဂိယာနံ သံယောဇနာနံ ပရိက္ခယာ ဩပပါတိကော ဟောတိ တတ္ထ ပရိနိဗ္ဗာယီ အနာဝတ္တိဓမ္မော တသ္မာ လောကာ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဇဝသမ္ပန္နော ဟောတိ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, တီဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အာဟုနေယျော ဟောတိ။ပေ။ အနုတ္တရံ ပုညက္ခေတ္တံ လောကဿာ”တိ။ ဆဋ္ဌံ။

၇. တတိယအာဇာနီယသုတ္တံ

၉၉. “တီဟိ, ဘိက္ခဝေ, အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတော ရညော ဘဒ္ဒော အဿာဇာနီယော ရာဇာရဟော ဟောတိ ရာဇဘောဂ္ဂေါ, ရညော အင်္ဂန္တွေဝ သင်္ခယံ ဂစ္ဆတိ။ ကတမေဟိ တီဟိ? ဣဓ , ဘိက္ခဝေ, ရညော ဘဒ္ဒော အဿာဇာနီယော ဝဏ္ဏသမ္ပန္နော စ ဟောတိ ဗလသမ္ပန္နော စ ဇဝသမ္ပန္နော စ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, တီဟိ အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတော ရညော ဘဒ္ဒော အဿာဇာနီယော ရာဇာရဟော ဟောတိ ရာဇဘောဂ္ဂေါ, ရညော အင်္ဂန္တွေဝ သင်္ချံ ဂစ္ဆတိ။ ဧဝမေဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, တီဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အာဟုနေယျော ဟောတိ ပါဟုနေယျော ဒက္ခိဏေယျော အဉ္ဇလိကရဏီယော အနုတ္တရံ ပုညက္ခေတ္တံ လောကဿ။ ကတမေဟိ တီဟိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဝဏ္ဏသမ္ပန္နော စ ဟောတိ ဗလသမ္ပန္နော စ ဇဝသမ္ပန္နော စ။

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဝဏ္ဏသမ္ပန္နော ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သီလဝါ ဟောတိ , ပါတိမောက္ခသံဝရသံဝုတော ဝိဟရတိ အာစာရဂေါစရသမ္ပန္နော အဏုမတ္တေသု ဝဇ္ဇေသု ဘယဒဿာဝီ, သမာဒာယ သိက္ခတိ သိက္ခာပဒေသု။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဝဏ္ဏသမ္ပန္နော ဟောတိ။

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဗလသမ္ပန္နော ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အာရဒ္ဓဝီရိယော ဝိဟရတိ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ပဟာနာယ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ဥပသမ္ပဒါယ ထာမဝါ ဒဠှပရက္ကမော အနိက္ခိတ္တဓုရော ကုသလေသု ဓမ္မေသု။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဗလသမ္ပန္နော ဟောတိ။

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဇဝသမ္ပန္နော ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အာသဝါနံ ခယာ အနာသဝံ စေတောဝိ မုတ္တိံ ပညာဝိမုတ္တိံ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဇဝသမ္ပန္နော ဟောတိ။ ဣမေဟိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, တီဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အာဟုနေယျော ဟောတိ။ပေ.။ အနုတ္တရံ ပုညက္ခေတ္တံ လောကဿာ”တိ။ သတ္တမံ။

၈. ပေါတ္ထကသုတ္တံ

၁၀၀. “နဝေါပိ , ဘိက္ခဝေ, ပေါတ္ထကော ဒုဗ္ဗဏ္ဏော စ ဟောတိ ဒုက္ခသမ္ဖဿော စ အပ္ပဂ္ဃော စ; မဇ္ဈိမောပိ, ဘိက္ခဝေ, ပေါတ္ထကော ဒုဗ္ဗဏ္ဏော စ ဟောတိ ဒုက္ခသမ္ဖဿော စ အပ္ပဂ္ဃော စ; ဇိဏ္ဏောပိ, ဘိက္ခဝေ, ပေါတ္ထကော ဒုဗ္ဗဏ္ဏော စ ဟောတိ ဒုက္ခသမ္ဖဿော စ အပ္ပဂ္ဃော စ။ ဇိဏ္ဏမ္ပိ, ဘိက္ခဝေ, ပေါတ္ထကံ ဥက္ခလိပရိမဇ္ဇနံ ဝါ ကရောန္တိ သင်္ကာရကူဋေ ဝါ နံ [တံ (သီ.), ဌာနေ (က.)] ဆဍ္ဍေန္တိ။

“ဧဝမေဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, နဝေါ စေပိ ဘိက္ခု ဟောတိ ဒုဿီလော ပါပဓမ္မော။ ဣဒမဿ ဒုဗ္ဗဏ္ဏတာယ ဝဒါမိ။ သေယျထာပိ သော, ဘိက္ခဝေ, ပေါတ္ထကော ဒုဗ္ဗဏ္ဏော တထူပမာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဣမံ ပုဂ္ဂလံ ဝဒါမိ။ ယေ ခေါ ပနဿ သေဝန္တိ ဘဇန္တိ ပယိရုပါသန္တိ ဒိဋ္ဌာနုဂတိံ အာပဇ္ဇန္တိ, တေသံ တံ ဟောတိ ဒီဃရတ္တံ အဟိတာယ ဒုက္ခာယ။ ဣဒမဿ ဒုက္ခသမ္ဖဿတာယ ဝဒါမိ။ သေယျထာပိ သော, ဘိက္ခဝေ, ပေါတ္ထကော ဒုက္ခသမ္ဖဿော တထူပမာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဣမံ ပုဂ္ဂလံ ဝဒါမိ။ ယေသံ ခေါ ပန သော [ယေသံ ခေါ ပန (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.), ယေသံ သော (က.) ပု. ပ. ၁၁၆ ပဿိတဗ္ဗံ] ပဋိဂ္ဂဏှာတိ စီဝရပိဏ္ဍပါတသေနာသနဂိလာနပ္ပစ္စယဘေသဇ္ဇပရိက္ခာရံ, တေသံ တံ န မဟပ္ဖလံ ဟောတိ န မဟာနိသံသံ။ ဣဒမဿ အပ္ပဂ္ဃတာယ ဝဒါမိ ။ သေယျထာပိ သော, ဘိက္ခဝေ, ပေါတ္ထကော အပ္ပဂ္ဃော တထူပမာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဣမံ ပုဂ္ဂလံ ဝဒါမိ။ မဇ္ဈိမော စေပိ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဟောတိ။ပေ.။ ထေရော စေပိ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဟောတိ ဒုဿီလော ပါပဓမ္မော, ဣဒမဿ ဒုဗ္ဗဏ္ဏတာယ ဝဒါမိ။ သေယျထာပိ သော, ဘိက္ခဝေ, ပေါတ္ထကော ဒုဗ္ဗဏ္ဏော တထူပမာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဣမံ ပုဂ္ဂလံ ဝဒါမိ။ ယေ ခေါ ပနဿ သေဝန္တိ ဘဇန္တိ ပယိရုပါသန္တိ ဒိဋ္ဌာနုဂတိံ အာပဇ္ဇန္တိ, တေသံ တံ ဟောတိ ဒီဃရတ္တံ အဟိတာယ ဒုက္ခာယ။ ဣဒမဿ ဒုက္ခသမ္ဖဿတာယ ဝဒါမိ။ သေယျထာပိ သော, ဘိက္ခဝေ, ပေါတ္ထကော ဒုက္ခသမ္ဖဿော တထူပမာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဣမံ ပုဂ္ဂလံ ဝဒါမိ။ ယေသံ ခေါ ပန သော ပဋိဂ္ဂဏှာတိ စီဝရပိဏ္ဍပါတသေနာသနဂိလာနပ္ပစ္စယဘေသဇ္ဇပရိက္ခာရံ, တေသံ တံ န မဟပ္ဖလံ ဟောတိ န မဟာနိသံသံ။ ဣဒမဿ အပ္ပဂ္ဃတာယ ဝဒါမိ။ သေယျထာပိ သော, ဘိက္ခဝေ, ပေါတ္ထကော အပ္ပဂ္ဃော တထူပမာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဣမံ ပုဂ္ဂလံ ဝဒါမိ။

“ဧဝရူပေ စာယံ, ဘိက္ခဝေ, ထေရော ဘိက္ခု သင်္ဃမဇ္ဈေ ဘဏတိ။ တမေနံ ဘိက္ခူ ဧဝမာဟံသု – ‘ကိံ နု ခော တုယှံ ဗာလဿ အဗျတ္တဿ ဘဏိတေန, တွံပိ နာမ ဘဏိတဗ္ဗံ မညသီ’တိ! သော ကုပိတော အနတ္တမနော တထာရူပိံ ဝါစံ နိစ္ဆာရေတိ ယထာရူပာယ ဝါစာယ သင်္ဃော တံ ဥက္ခိပတိ, သင်္ကာရကူဋေဝ နံ ပေါတ္ထကံ။

“နဝမ္ပိ, ဘိက္ခဝေ, ကာသိကံ ဝတ္ထံ ဝဏ္ဏဝန္တဉ္စေဝ ဟောတိ သုခသမ္ဖဿဉ္စ မဟဂ္ဃဉ္စ; မဇ္ဈိမမ္ပိ, ဘိက္ခဝေ , ကာသိကံ ဝတ္ထံ ဝဏ္ဏဝန္တဉ္စေဝ ဟောတိ သုခသမ္ဖဿဉ္စ မဟဂ္ဃဉ္စ; ဇိဏ္ဏမ္ပိ, ဘိက္ခဝေ, ကာသိကံ ဝတ္ထံ ဝဏ္ဏဝန္တဉ္စေဝ ဟောတိ သုခသမ္ဖဿဉ္စ မဟဂ္ဃဉ္စ။ ဇိဏ္ဏမ္ပိ, ဘိက္ခဝေ, ကာသိကံ ဝတ္ထံ ရတနပလိဝေဌနံ ဝါ ကရောတိ ဂန္ဓကရဏ္ဍကေ ဝါ နံ ပက္ခိပန္တိ။

“ဧဝမေဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, နဝေါ စေပိ ဘိက္ခု ဟောတိ သီလဝါ ကလျာဏဓမ္မော, ဣဒမဿ သုဝဏ္ဏတာယ ဝဒါမိ။ သေယျထာပိ တံ, ဘိက္ခဝေ, ကာသိကံ ဝတ္ထံ ဝဏ္ဏဝန္တံ တထူပမာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဣမံ ပုဂ္ဂလံ ဝဒါမိ။ ယေ ခေါ ပနဿ သေဝန္တိ ဘဇန္တိ ပယိရုပါသန္တိ ဒိဋ္ဌာနုဂတိံ အာပဇ္ဇန္တိ, တေသံ တံ ဟောတိ ဒီဃရတ္တံ ဟိတာယ သုခာယ။ ဣဒမဿ သုခသမ္ဖဿတာယ ဝဒါမိ။ သေယျထာပိ တံ, ဘိက္ခဝေ, ကာသိကံ ဝတ္ထံ သုခသမ္ဖဿံ တထူပမာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဣမံ ပုဂ္ဂလံ ဝဒါမိ။ ယေသံ ခေါ ပန သော ပဋိဂ္ဂဏှာတိ စီဝရပိဏ္ဍပါတသေနာသနဂိလာနပ္ပစ္စယဘေသဇ္ဇပရိက္ခာရံ , တေသံ တံ မဟပ္ဖလံ ဟောတိ မဟာနိသံသံ။ ဣဒမဿ မဟဂ္ဃတာယ ဝဒါမိ။ သေယျထာပိ တံ, ဘိက္ခ

ဝေ, ကာသိကံ ဝတ္ထံ မဟဂ္ဃံ တထူပမာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဣမံ ပုဂ္ဂလံ ဝဒာမိ။ မဇ္ဈိမော စေပိ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဟောတိ။ပေ.။ ထေရော စေပိ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဟောတိ။ပေ.။ ပုဂ္ဂလံ ဝဒာမိ။

"ဝေရူပော စာယံ, ဘိက္ခဝေ, ထေရော ဘိက္ခု သင်္ဃမဇ္ဈေ ဘာသတိ ။ တမေနံ ဘိက္ခူ ဧဝမာဟံသု – 'အပ္ပသဒ္ဒါ အာယသ္မန္တော ဟောထ, ထေရော ဘိက္ခု ဓမ္မဉ္စ ဝိနယဉ္စ ဘာသတီ'တိ။ တသ္မာတိဟ, ဘိက္ခဝေ, ဧဝံ သိက္ခိတဗ္ဗံ – 'ကာသိကဝတ္ထူပမာ ဘဝိဿာမ, န ပောတ္ထကူပမာ'တိ [ကာသိကံ ဝတ္ထံ တထူပမာဟံ ဘဝိဿာမိ, န ပောတ္ထကူပမာဟန္တိ (က.)]။ ဧဝဉှိ ဝေါ, ဘိက္ခဝေ, သိက္ခိတဗ္ဗ"န္တိ။ အဋ္ဌမံ။

၉. လောဏကပလ္လသုတ္တံ

၁၀၁. "ယော [ယော ခေါ (သျာ. ကံ.), ယော စ ခေါ (က.)] , ဘိက္ခဝေ, ဧဝံ ဝဒေယျ – 'ယထာ ယထာယံ ပုရိသော ကမ္မံ ကရောတိ တထာ တထာ တံ ပဋိသံဝေဒိယတီ'တိ, ဧဝံ သန္တံ, ဘိက္ခဝေ, ဗြဟ္မစရိယဝါသော န ဟောတိ, ဩကာသော န ပညာယတိ သမ္မာ ဒုက္ခဿ အန္တကိရိယာယ ။ ယော စ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဧဝံ ဝဒေယျ – 'ယထာ ယထာ ဝေဒနီယံ အယံ ပုရိသော ကမ္မံ ကရောတိ တထာ တထာဿ ဝိပာကံ ပဋိသံဝေဒိယတီ'တိ, ဧဝံ သန္တံ, ဘိက္ခဝေ, ဗြဟ္မစရိယဝါသော ဟောတိ, ဩကာသော ပညာယတိ သမ္မာ ဒုက္ခဿ အန္တကိရိယာယ။ ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စဿ ပုဂ္ဂလဿ အပ္ပမတ္တကမ္ပိ ပါပကမ္မံ [ပါပံ ကမ္မံ (သီ. ပီ.)] ကတံ တမေနံ နိရယံ ဥပနေတိ။ ဣဓ ပန, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စဿ ပုဂ္ဂလဿ တာဒိသံယေဝ အပ္ပမတ္တကံ ပါပကမ္မံ ကတံ ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနီယံ ဟောတိ, နာ'ဏုပိ ခါယတိ, ကိံ ဗဟုဒေဝ။

"ကထံရူပဿ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလဿ အပ္ပမတ္တကမ္ပိ ပါပကမ္မံ ကတံ တမေနံ နိရယံ ဥပနေတိ? ဣဓ ပန, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော အဘာဝိတကာယော ဟောတိ အဘာဝိတသီလော အဘာဝိတစိတ္တော အဘာဝိတပညော ပရိတ္တော အပ္ပာတုမော အပ္ပဒုက္ခဝိဟာရီ။ ဧဝရူပဿ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလဿ အပ္ပမတ္တကမ္ပိ ပါပကမ္မံ ကတံ တမေနံ နိရယံ ဥပနေတိ။

"ကထံရူပဿ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလဿ တာဒိသံယေဝ အပ္ပမတ္တကံ ပါပကမ္မံ ကတံ ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနီယံ ဟောတိ, နာ'ဏုပိ ခါယတိ, ကိံ ဗဟုဒေဝ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော ဘာဝိတကာယော ဟောတိ ဘာဝိတသီလော ဘာဝိတစိတ္တော ဘာဝိတပညော အပရိတ္တော မဟတ္တော [မဟတ္တာ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] အပ္ပမာဏဝိဟာရီ။ ဧဝရူပဿ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလဿ တာဒိသံယေဝ အပ္ပမတ္တကံ ပါပကမ္မံ ကတံ ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနီယံ ဟောတိ, နာဏုပိ ခါယတိ, ကိံ ဗဟုဒေဝ။

"သေယျထာပိ , ဘိက္ခဝေ, ပုရိသော လောဏကပလ္လံ [လောဏဖလံ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ပရိတ္တေ ဥဒကမလ္လကေ [ဥဒကကပလ္လကေ (က.)] ပက္ခိပေယျ။ တံ ကိံ မညထ, ဘိက္ခဝေ, အပိ နု တံ ပရိတ္တံ ဥဒကံ [ဥဒကမလ္လကေ ဥဒကံ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] အမုနာ လောဏကပလ္လေန လောဏံ အဿ အပေယျ"န္တိ? "ဧဝံ, ဘန္တေ"။ "တံ ကိဿ ဟေတု"? "အဒုဉှိ, ဘန္တေ, ပရိတ္တံ ဥဒကကပလ္လကေ ဥဒကံ, တံ အမုနာ လောဏကပလ္လေန လောဏံ အဿ အပေယျ"န္တိ။ "သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, ပုရိသော လောဏကပလ္လကံ ဂင်္ဂါယ နဒိယာ ပက္ခိပေယျ။ တံ ကိံ မညထ, ဘိက္ခဝေ, အပိ နု သာ ဂင်္ဂါ နဒီ အမုနာ လောဏကပလ္လေန လောဏံ အဿ အပေယျာ"တိ? "နော ဟေတံ, ဘန္တေ"။ "တံ ကိဿ ဟေတု"? "အသု ဟိ, ဘန္တေ, ဂင်္ဂါယ နဒိယာ မဟာ ဥဒကက္ခန္ဓော သော အမုနာ လောဏကပလ္လေန လောဏော န အဿ အပေယျော"တိ [လောဏံ နေဝဿ အပေယျန္တိ (သီ.), န လောဏော အဿ အပေယျောတိ (ပီ.)]။

"ဧဝမေဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဣဓေကစ္စဿ ပုဂ္ဂလဿ အပ္ပမတ္တကမ္ပိ ပါပကမ္မံ ကတံ တမေနံ နိရယံ ဥပနေတိ။ ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စဿ ပုဂ္ဂလဿ တာဒိသံယေဝ အပ္ပမတ္တကံ ပါပကမ္မံ ကတံ ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနီယံ ဟောတိ, နာဏုပိ ခါယတိ, ကိံ ဗဟုဒေဝ။

"ကထံရူပဿ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလဿ အပ္ပမတ္တကမ္ပိ ပါပကမ္မံ ကတံ တမေနံ နိရယံ ဥပနေတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော အဘာဝိတကာယော ဟောတိ အဘာဝိတသီလော အဘာဝိတစိတ္တော အဘာဝိတပညော ပရိတ္တော

အပ္ပာတုမော အပ္ပဒုက္ခဝိပာကာ။ ဧဝရူပဿ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလဿ အပ္ပမတ္တကမ္ပိ ပါပကမ္မံ ကတံ တမေနံ နိရယံ ဥပနေတိ။

''ကထံရူပဿ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလဿ တာဒိသံယေဝ အပ္ပမတ္တကံ ပါပကမ္မံ ကတံ ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနီယံ ဟောတိ, နာဏုပိ ခါယတိ, ကိံ ဗဟုဒေဝ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော ဘာဝိတကာယော ဟောတိ ဘာဝိတသီလော ဘာဝိတစိတ္တော ဘာဝိတပညော အပရိတ္တော မဟတ္တော အပ္ပမာဏဝိဟာရီ။ ဧဝရူပဿ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလဿ တာဒိသံယေဝ အပ္ပမတ္တကံ ပါပကမ္မံ ကတံ ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနီယံ ဟောတိ, နာဏုပိ ခါယတိ, ကိံ ဗဟုဒေဝ။

''ဣဓ , ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော အမုကဿ ပဉ္စသတေနပိ ဗန္ဓနံ နိဂစ္ဆတိ, ကဟာပဏေနပိ ဗန္ဓနံ နိဂစ္ဆတိ, ကဟာပဏသတေနပိ ဗန္ဓနံ နိဂစ္ဆတိ။ ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော အမုကဿ ပဉ္စသတေနပိ န ဗန္ဓနံ နိဂစ္ဆတိ, ကဟာပဏေနပိ န ဗန္ဓနံ နိဂစ္ဆတိ, ကဟာပဏသတေနပိ န ဗန္ဓနံ နိဂစ္ဆတိ။

''ကထံရူပေါ, ဘိက္ခဝေ, အမုကဿ ပဉ္စသတေနပိ ဗန္ဓနံ နိဂစ္ဆတိ, ကဟာပဏေနပိ ဗန္ဓနံ နိဂစ္ဆတိ, ကဟာပဏသတေနပိ ဗန္ဓနံ နိဂစ္ဆတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ဒလိဒ္ဒော ဟောတိ အပ္ပဿကော အပ္ပဘောဂေါ။ ဧဝရူပေါ, ဘိက္ခဝေ, အမုကဿ ပဉ္စသတေနပိ ဗန္ဓနံ နိဂစ္ဆတိ, ကဟာပဏေနပိ ဗန္ဓနံ နိဂစ္ဆတိ, ကဟာပဏသတေနပိ ဗန္ဓနံ နိဂစ္ဆတိ။

''ကထံရူပေါ, ဘိက္ခဝေ, အမုကဿ ပဉ္စသတေနပိ န ဗန္ဓနံ နိဂစ္ဆတိ, ကဟာပဏေနပိ န ဗန္ဓနံ နိဂစ္ဆတိ, ကဟာပဏသတေနပိ န ဗန္ဓနံ နိဂစ္ဆတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော အဍ္ဎော ဟောတိ မဟဒ္ဓနော မဟာဘောဂေါ။ ဧဝရူပေါ, ဘိက္ခဝေ, အမုကဿ ပဉ္စသတေနပိ န ဗန္ဓနံ နိဂစ္ဆတိ, ကဟာပဏေနပိ န ဗန္ဓနံ နိဂစ္ဆတိ, ကဟာပဏသတေနပိ န ဗန္ဓနံ နိဂစ္ဆတိ။ ဧဝမေဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဣဓေကစ္စဿ ပုဂ္ဂလဿ အပ္ပမတ္တကံ ပါပကမ္မံ ကတံ။ တမေနံ နိရယံ ဥပနေတိ။ ဣဓ , ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စဿ ပုဂ္ဂလဿ တာဒိသံယေဝ အပ္ပမတ္တကံ ပါပကမ္မံ ကတံ ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနီယံ ဟောတိ, နာဏုပိ ခါယတိ, ကိံ ဗဟုဒေဝ။

''ကထံရူပဿ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလဿ အပ္ပမတ္တကံ ပါပကမ္မံ ကတံ, တမေနံ နိရယံ ဥပနေတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော အဘာဝိတကာယော ဟောတိ အဘာဝိတသီလော အဘာဝိတစိတ္တော အဘာဝိတပညော ပရိတ္တော အပ္ပာတုမော အပ္ပဒုက္ခဝိပာကာ။ ဧဝရူပဿ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလဿ တာဒိသံယေဝ အပ္ပမတ္တကံ ပါပကမ္မံ ကတံ တမေနံ နိရယံ ဥပနေတိ။

''ကထံရူပဿ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလဿ တာဒိသံယေဝ အပ္ပမတ္တကံ ပါပကမ္မံ ကတံ ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနီယံ ဟောတိ, နာဏုပိ ခါယတိ, ကိံ ဗဟုဒေဝ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော ဘာဝိတကာယော ဟောတိ ဘာဝိတသီလော ဘာဝိတစိတ္တော ဘာဝိတပညော အပရိတ္တော မဟတ္တော အပ္ပမာဏဝိဟာရီ။ ဧဝရူပဿ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလဿ တာဒိသံယေဝ အပ္ပမတ္တကံ ပါပကမ္မံ ကတံ ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနီယံ ဟောတိ, နာဏုပိ ခါယတိ, ကိံ ဗဟုဒေဝ။

''ဣဓ , ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော ဘာဝိတကာယော ဟောတိ ဘာဝိတသီလော ဘာဝိတစိတ္တော ဘာဝိတပညော အပရိတ္တော မဟတ္တော အပ္ပမာဏဝိဟာရီ။ ဧဝရူပဿ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလဿ တာဒိသံယေဝ အပ္ပမတ္တကံ ပါပကမ္မံ ကတံ ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနီယံ ဟောတိ, နာဏုပိ ခါယတိ, ကိံ ဗဟုဒေဝ။ သေယ္ယထာပိ, ဘိက္ခဝေ, ဩရဗ္ဘိကော ဝါ ဥရဗ္ဘဃာတကော ဝါ အပ္ပေကစ္စံ ဥရဗ္ဘံ အဒိန္နံ အာဒိယမာနံ ပဟောတိ ဟန္တုံ ဝါ ဗန္ဓိတုံ ဝါ ဇာပေတုံ ဝါ ယထာပစ္စယံ ဝါ ကာတုံ, အပ္ပေကစ္စံ ဥရဗ္ဘံ အဒိန္နံ အာဒိယမာနံ နပ္ပဟောတိ ဟန္တုံ ဝါ ဗန္ဓိတုံ ဝါ ဇာပေတုံ ဝါ ယထာပစ္စယံ ဝါ ကာတုံ။

''ကထံရူပံ, ဘိက္ခဝေ, ဩရဗ္ဘိကော ဝါ ဥရဗ္ဘဃာတကော ဝါ ဥရဗ္ဘံ အဒိန္နံ အာဒိယမာနံ ပဟောတိ ဟန္တုံ ဝါ ဗန္ဓိတုံ ဝါ ဇာပေတုံ ဝါ ယထာပစ္စယံ ဝါ ကာတုံ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ဒလိဒ္ဒော ဟောတိ အပ္ပဿကော အပ္ပဘောဂေါ။ ဧဝရူပံ , ဘိက္ခဝေ, ဩရဗ္ဘိကော ဝါ ဥရဗ္ဘဃာတကော ဝါ ဥရဗ္ဘံ အဒိန္နံ အာဒိယမာနံ ပဟောတိ ဟန္တုံ ဝါ ဗန္ဓိတုံ ဝါ ဇာပေတုံ ဝါ ယထာပစ္စယံ ဝါ ကာတုံ။

“ကထံရူပံ, ဘိက္ခဝေ, ဩရဗ္ဘိကော တ ဥရဗ္ဘဃာတကော တ ဥရဗ္ဘံ အဒိန္နံ အာဒိယမာနံ နပ္ပဟောတိ ဟန္တုံ တ ဗန္ဓိတုံ တ ဇာပေတုံ တ ယထာပစ္စယံ တ ကာတုံ ။ ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော အဓော ဟောတိ မဟဒ္ဓနော မဟာဘောဂေ ရာဇာ တ ရာဇမဟာမတ္တော တ။ ဝေရူပံ, ဘိက္ခဝေ, ဩရဗ္ဘိကော တ ဥရဗ္ဘဃာတကော တ ဥရဗ္ဘံ အဒိန္နံ အာဒိယမာနံ နပ္ပဟောတိ ဟန္တုံ တ ဗန္ဓိတုံ တ ဇာပေတုံ တ ယထာပစ္စယံ တ ကာတုံ။ အညဒတ္ထု ပဉ္ဇလိကောဝ [ပဉ္ဇလိကော (က.)] နံ [ပရံ (က.)] ယာစတိ – ‘ဒေဟိ မေ, မာရိသ, ဥရဗ္ဘံ တ ဥရဗ္ဘဓနံ တ’တိ။ ဝေမေဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဣဓေကစ္စဿ ပုဂ္ဂလဿ တာဒိသံယေဝ အပ္ပမတ္တကမ္ပိ ဟပကမ္မံ ကတံ တမေနံ နိရယံ ဥပနေတိ။ ဣဓ ပန, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စဿ ပုဂ္ဂလဿ တာဒိသံယေဝ အပ္ပမတ္တကံ ဟပကမ္မံ ကတံ ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနီယံ ဟောတိ, နာဏုပိ ခာယတိ, ကိံ ဗဟုဒေဝ။

“ကထံရူပဿ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလဿ အပ္ပမတ္တကမ္ပိ ဟပကမ္မံ ကတံ တမေနံ နိရယံ ဥပနေတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော အဘာဝိတကာယော ဟောတိ အဘာဝိတသီလော အဘာဝိတစိတ္တော အဘာဝိတပညော ပရိတ္တော အပ္ပာတုမော အပ္ပဒုက္ခဝိဟာရီ။ ဝေရူပဿ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလဿ အပ္ပမတ္တကမ္ပိ ဟပကမ္မံ ကတံ တမေနံ နိရယံ ဥပနေတိ။

“ကထံရူပဿ , ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလဿ တာဒိသံယေဝ အပ္ပမတ္တကံ ဟပကမ္မံ ကတံ ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနီယံ ဟောတိ, နာဏုပိ ခာယတိ, ကိံ ဗဟုဒေဝ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော ဘာဝိတကာယော ဟောတိ ဘာဝိတသီလော ဘာဝိတစိတ္တော ဘာဝိတပညော အပရိတ္တော မဟတ္တော အပ္ပမာဏဝိဟာရီ။ ဝေရူပဿ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလဿ တာဒိသံယေဝ အပ္ပမတ္တကံ ဟပကမ္မံ ကတံ ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနီယံ ဟောတိ, နာဏုပိ ခာယတိ, ကိံ ဗဟုဒေဝ။

“ယော, ဘိက္ခဝေ, ဧဝံ ဝဒေယျ – ‘ယထာ ယထာယံ ပုရိသော ကမ္မံ ကရောတိ တထာ တထာ တံ ပဋိသံဝေဒေတီ’တိ, ဧဝံ သန္တံ, ဘိက္ခဝေ, ဗြဟ္မစရိယတသော န ဟောတိ, ဩကာသော န ပညာယတိ သမ္မာ ဒုက္ခဿ အန္တကိရိယာယ။ ယော စ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဧဝံ ဝဒေယျ – ‘ယထာ ယထာ ဝေဒနီယံ အယံ ပုရိသော ကမ္မံ ကရောတိ တထာ တထာ တဿ ဝိဟကံ ပဋိသံဝေဒေတီ’တိ, ဧဝံ သန္တံ, ဘိက္ခဝေ, ဗြဟ္မစရိယတသော ဟောတိ, ဩကာသော ပညာယတိ သမ္မာ ဒုက္ခဿ အန္တကိရိယာယာ”တိ။ နဝမံ။

၁၀. ပံသုဓောဝကသုတ္တံ

၁၀၂. “သန္တိ , ဘိက္ခဝေ, ဇာတရူပဿ ဩဠာရိကာ ဥပက္ကိလေသာ ပံသုတလုကာ [ပံသုတလိကာ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] သက္ခရကဌလာ။ တမေနံ ပံသုဓောဝကော တ ပံသုဓောဝကန္တေတသီ တ အဒေဏိယံ အာကိရိတွတ ဓောဝတိ သန္ဓောဝတိ နိဒ္ဓောဝတိ။ တသ္မိံ ပဟီနေ တသ္မိံ ဗျန္တီကတေ သန္တိ ဇာတရူပဿ မဇ္ဈိမသဟဂတာ ဥပက္ကိလေသာ သုခုမသက္ခရာ ထူလတလုကာ [ထူလတလိကာ (သီ. ပီ.), ထုလ္လတလိကာ (သျာ. ကံ.)] ။ တမေနံ ပံသုဓောဝကော တ ပံသုဓောဝကန္တေတသီ တ ဓောဝတိ သန္ဓောဝတိ နိဒ္ဓောဝတိ။ တသ္မိံ ပဟီနေ တသ္မိံ ဗျန္တီကတေ သန္တိ ဇာတရူပဿ သုခုမသဟဂတာ ဥပက္ကိလေသာ သုခုမတလုကာ ကာဠဇလ္လိကာ။ တမေနံ ပံသုဓောဝကော တ ပံသုဓောဝကန္တေတသီ တ ဓောဝတိ သန္ဓောဝတိ နိဒ္ဓောဝတိ။ တသ္မိံ ပဟီနေ တသ္မိံ ဗျန္တီကတေ အထာပရံ သုဝဏ္ဏသိကတာဝသိဿန္တိ [သုဝဏ္ဏဇာတရူပကာဝသိဿန္တိ (က.)] ။ တမေနံ သုဝဏ္ဏကာရော တ သုဝဏ္ဏကာရန္တေတသီ တ ဇာတရူပံ မူသာယံ ပက္ခိပိတွတ ဓမတိ သန္ဓမတိ နိဒ္ဓမတိ ။ တံ ဟောတိ ဇာတရူပံ ဓန္တံ သန္ဓန္တံ [အဓန္တံ အသန္ဓန္တံ (သျာ. ကံ.)] နိဒ္ဓန္တံ အနိဒ္ဓန္တကသာဝံ [အနိဒ္ဓန္တံ အနိဟိတံ အနိန္နီတကသာဝံ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] , န စေဝ မုဒု ဟောတိ န စ ကမ္မနိယံ, န စ ပဘဿရံ ပဘင်္ဂု စ, န စ သမ္မာ ဥပေတိ ကမ္မာယ။ ဟောတိ သော, ဘိက္ခဝေ, သမယော ယံ သုဝဏ္ဏကာရော တ သုဝဏ္ဏကာရန္တေတသီ တ တံ ဇာတရူပံ ဓမတိ သန္ဓမတိ နိဒ္ဓမတိ။ တံ ဟောတိ ဇာတရူပံ ဓန္တံ သန္ဓန္တံ နိဒ္ဓန္တံ နိဒ္ဓန္တကသာဝံ [နိဟိတံ နိန္နီတကသာဝံ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] , မုဒု စ ဟောတိ ကမ္မနိယဉ္စ ပဘဿရဉ္စ, န စ ပဘင်္ဂု, သမ္မာ ဥပေတိ ကမ္မာယ။ ယဿာ ယဿာ စ ပိလန္ဓနဝိကတိယာ အာကင်္ခတိ – ယဒိ ပဋ္ဋိကာယ [မုဒ္ဒိကာယ (အ. နိ. ၅.၂၃)] , ယဒိ ကုဏ္ဍလာယ, ယဒိ ဂီဝေယျကေ [ဂီဝေယျကေန (က.), ဂီဝေယျကာယ (?)] , ယဒိ သုဝဏ္ဏမာလာယ – တဉ္စဿ အတ္ထံ အနုဘောတိ။

“ဝေမဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, သဒ္ဓိ အဓိစိတ္တမနုယုတ္တဿ ဘိက္ခုနော ဩဠာရိကာ ဥပက္ကိလေသာ ကာယဒုစ္စရိတံ ဝစီဒုစ္စရိတံ မနောဒုစ္စရိတံ, တမေနံ သစေတသော ဘိက္ခု ဒဗ္ဗဇာတိကော ပဇဟတိ ဝိနောဒေတိ ဗျန္တီကရောတိ အနဘာဝံ ဂမေတိ။ တသ္မိံ ပဟီနေ တသ္မိံ ဗျန္တီကတေ သန္တိ အဓိစိတ္တမနုယုတ္တဿ ဘိက္ခုနော မဇ္ဈိမသဟဂတာ ဥပက္ကိလေသာ ကာမဝိတက္ကော ဗျာပါဒဝိတက္ကော ဝိဟိံသာဝိတက္ကော, တမေနံ သစေတသော ဘိက္ခု ဒဗ္ဗဇာတိကော ပဇဟတိ ဝိနောဒေတိ ဗျန္တီကရောတိ အနဘာဝံ ဂမေတိ။ တသ္မိံ ပဟီနေ တသ္မိံ ဗျန္တီကတေ သန္တိ အဓိစိတ္တမနုယုတ္တဿ ဘိက္ခုနော သုခုမသဟဂတာ ဥပက္ကိလေသာ ဉာတိဝိတက္ကော ဇနပဒဝိတက္ကော အနဝညတ္တိပဋိသံယုတ္တော ဝိတက္ကော, တမေနံ သစေတသော ဘိက္ခု ဒဗ္ဗဇာတိကော ပဇဟတိ ဝိနောဒေတိ ဗျန္တီကရောတိ အနဘာဝံ ဂမေတိ။ တသ္မိံ ပဟီနေ တသ္မိံ ဗျန္တီကတေ အထာပရံ ဓမ္မဝိတက္ကာဝသိဿတိ [ဓမ္မဝိတက္ကောဝသိဿတိ (က.)]။ သော ဟောတိ သမာဓိ န စေဝ သန္တော န စ ပဏီတော နပ္ပဋိပ္ပဿဒ္ဓလဒ္ဓော န ဧကောဒိဘာဝါဓိဂတော သသင်္ခာရနိဂ္ဂယှဝါရိတဂတော [သသင်္ခာရနိဂ္ဂယှဝါရိတဝတော (သီ. ဿျာ. ကံ. ပီ.), သသင်္ခာရနိဂ္ဂယှဝါရိတဝတော (က.), သသင်္ခာရနိဂ္ဂယှဝါရိယာဓိဂတော (?) အ. နိ. ၉.၃၇; ဒီ. နိ. ၃.၃၅၅] ဟောတိ။ သော, ဘိက္ခဝေ, သမယော ယံ တံ စိတ္တံ အဇ္ဈတ္တံယေဝ သန္တိဋ္ဌတိ သန္နိသီဒတိ ဧကောဒိ ဟောတိ [ဧကောဒိဘာဝံ ဂစ္ဆတိ (သီ.), ဧကောဒိဘာတော ဟောတိ (ဿျာ. ကံ. က.), ဧကောဒိဟောတိ (ပီ.)] သမာဓိယတိ။ သော ဟောတိ သမာဓိ သန္တော ပဏီတော ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိလဒ္ဓော ဧကောဒိဘာဝါဓိဂတော န သသင်္ခာရနိဂ္ဂယှဝါရိတဂတော။ ယဿ ယဿ စ အဘိညာ သစ္ဆိကရဏီယဿ ဓမ္မဿ စိတ္တံ အဘိနိန္နာမေတိ အဘိညာ သစ္ဆိကိရိယာယ တတြ တတြေဝ သက္ခိဘဗ္ဗတံ ပာပုဏာတိ သတိ သတိအာယတနေ။

“သော သစေ အာကင်္ခတိ – ‘အနေကဝိဟိတံ ဣဒ္ဓိဝိဓံ ပစ္စနုဘဝေယျံ – ဧကောပိ ဟုတွာ ဗဟုဓာ အဿံ, ဗဟုဓာပိ ဟုတွာ ဧကော အဿံ; အာဝိဘာဝံ, တိရောဘာဝံ; တိရောကုဋ္ဋံ တိရောပါကာရံ တိရောပဗ္ဗတံ အသဇ္ဇမာနော ဂစ္ဆေယျံ, သေယျထာပိ အာကာသေ; ပထဝိယာပိ ဥမ္မုဇ္ဇနိမုဇ္ဇံ ကရေယျံ, သေယျထာပိ ဥဒကေ; ဥဒကေပိ အဘိဇ္ဇမာနေ [အဘိဇ္ဇမာနော (သီ. ပီ. က.)] ဂစ္ဆေယျံ, သေယျထာပိ ပထဝိယံ; အာကာသေပိ ပလ္လင်္ကေန ကမေယျံ ,
သေယျထာပိ ပက္ခီ သကုဏော; ဣမေပိ စန္ဒိမသူရိယေ ဧဝံမဟိဒ္ဓိကေ ဧဝံမဟာနုဘာဝေ ပာဏိနာ ပရိမသေယျံ ပရိမဇ္ဇေယျံ; ယာဝ ဗြဟ္မလောကာပိ ကာယေန ဝသံ ဝတ္တေယျ’န္တိ, တတြ တတြေဝ သက္ခိဘဗ္ဗတံ ပာပုဏာတိ သတိ သတိအာယတနေ။

“သော သစေ အာကင်္ခတိ – ‘ဒိဗ္ဗာယ သောတဓာတုယာ ဝိသုဒ္ဓာယ အတိက္ကန္တမာနုသိကာယ ဥဘော သဒ္ဒေ သုဏေယျံ ဒိဗ္ဗေ စ မာနုသေ စ ယေ ဒူရေ သန္တိကေ စာ’တိ, တတြ တတြေဝ သက္ခိဘဗ္ဗတံ ပာပုဏာတိ သတိ သတိအာယတနေ။

“သော သစေ အာကင်္ခတိ – ‘ပရသတ္တာနံ ပရပုဂ္ဂလာနံ စေတသာ စေတော ပရိစ္စ ပဇာနေယျံ – သရာဂံ ဝါ စိတ္တံ သရာဂံ စိတ္တန္တိ ပဇာနေယျံ, ဝီတရာဂံ ဝါ စိတ္တံ ဝီတရာဂံ စိတ္တန္တိ ပဇာနေယျံ; သဒောသံ ဝါ စိတ္တံ သဒောသံ စိတ္တန္တိ ပဇာနေယျံ, ဝီတဒောသံ ဝါ စိတ္တံ ဝီတဒောသံ စိတ္တန္တိ ပဇာနေယျံ; သမောဟံ ဝါ စိတ္တံ သမောဟံ စိတ္တန္တိ ပဇာနေယျံ, ဝီတမောဟံ ဝါ စိတ္တံ ဝီတမောဟံ စိတ္တန္တိ ပဇာနေယျံ; သံခိတ္တံ ဝါ စိတ္တံ သံခိတ္တံ စိတ္တန္တိ ပဇာနေယျံ, ဝိက္ခိတ္တံ ဝါ စိတ္တံ ဝိက္ခိတ္တံ စိတ္တန္တိ ပဇာနေယျံ; မဟဂ္ဂတံ ဝါ စိတ္တံ မဟဂ္ဂတံ စိတ္တန္တိ ပဇာနေယျံ, အမဟဂ္ဂတံ ဝါ စိတ္တံ အမဟဂ္ဂတံ စိတ္တန္တိ ပဇာနေယျံ; သဥတ္တရံ ဝါ စိတ္တံ သဥတ္တရံ စိတ္တန္တိ ပဇာနေယျံ, အနုတ္တရံ ဝါ စိတ္တံ အနုတ္တရံ စိတ္တန္တိ ပဇာနေယျံ; သမာဟိတံ ဝါ စိတ္တံ သမာဟိတံ စိတ္တန္တိ ပဇာနေယျံ, အသမာဟိတံ ဝါ စိတ္တံ အသမာဟိတံ စိတ္တန္တိ ပဇာနေယျံ; ဝိမုတ္တံ ဝါ စိတ္တံ ဝိမုတ္တံ စိတ္တန္တိ ပဇာနေယျံ, အဝိမုတ္တံ ဝါ စိတ္တံ အဝိမုတ္တံ စိတ္တန္တိ ပဇာနေယျ’န္တိ, တတြ တတြေဝ သက္ခိဘဗ္ဗတံ ပာပုဏာတိ သတိ သတိအာယတနေ။

“သော သစေ အာကင်္ခတိ – ‘အနေကဝိဟိတံ ပုဗ္ဗေနိဝါသံ အနုဿရေယျံ, သေယျထိဒံ – ဧကမ္ပိ ဇာတိံ ဒွေပိ ဇာတိယော တိဿောပိ ဇာတိယော စတဿောပိ ဇာတိယော ပဉ္စပိ ဇာတိယော ဒသပိ ဇာတိယော ဝီသမ္ပိ ဇာတိယော တိံသမ္ပိ ဇာတိယော စတ္တာလီသမ္ပိ ဇာတိယော ပညာသမ္ပိ ဇာတိယော ဇာတိသတမ္ပိ ဇာတိသဟဿမ္ပိ ဇာတိသတသဟဿမ္ပိ အနေကေပိ သံဝဋ္ဋကပ္ပေ အနေကေပိ ဝိဝဋ္ဋကပ္ပေ အနေကေပိ သံဝဋ္ဋဝိဝဋ္ဋကပ္ပေ – အမုတြာသိံ

ဇေ၀ံနာမော ဇေ၀ံကေတ္တော ဇေ၀ံဂေတ္တော ဇေ၀မာဟာရော ဇေ၀ံသုခဒုက္ခပ္ပဋိသံဝေဒီ ဇေ၀မာယုပရိယန္တော, သော တတော စုတော အမုတြ ဥဒပါဒိံ; တတြာပါသိံ ဇေ၀ံနာမော ဇေ၀ံကေတ္တော ဇေ၀ံဂေတ္တော ဇေ၀မာဟာရော ဇေ၀ံသုခဒုက္ခပ္ပဋိသံဝေဒီ ဇေ၀မာယုပရိယန္တော, သော တတော စုတော ဣဓူပပန္နောတိ, ဣတိ သာကာရံ သဥဒ္ဒေသံ အနေကဝိဟိတံ ပုဗ္ဗေနိဝါသံ အနုဿရေယျ'န္တိ, တတြ တတြေ၀ သက္ခိဘဗ္ဗတံ ပါပုဏာတိ သတိ သတိအာယတနေ။

"သော သစေ အာကင်္ခတိ – 'ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ ဝိသုဒ္ဓေန အတိက္ကန္တမာနုသကေန သတ္တေ ပဿေယျံ စဝမာနေ ဥပပဇ္ဇမာနေ ဟီနေ ပဏီတေ သုဝဏ္ဏေ ဒုဗ္ဗဏ္ဏေ, သုဂတေ ဒုဂ္ဂတေ ယထာကမ္မူပဂေ သတ္တေ ပဇာနေယျံ – ဣမေ ဝတ ဘောန္တော သတ္တာ ကာယဒုစ္စရိတေန သမန္နာဂတာ ဝစီဒုစ္စရိတေန သမန္နာဂတာ မနောဒုစ္စရိတေန သမန္နာဂတာ အရိယာနံ ဥပဝါဒကာ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကာ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကမ္မသမာဒာနာ , တေ ကာယဿ ဘေဒာ ပရံ မရဏာ အပါယံ ဒုဂ္ဂတိံ ဝိနိပါတံ နိရယံ ဥပပန္နာ; ဣမေ ဝါ ပန ဘောန္တော သတ္တာ ကာယသုစရိတေန သမန္နာဂတာ ဝစီသုစရိတေန သမန္နာဂတာ မနောသုစရိတေန သမန္နာဂတာ အရိယာနံ အနုပဝါဒကာ သမ္မာဒိဋ္ဌိကာ သမ္မာဒိဋ္ဌိကမ္မသမာဒာနာ, တေ ကာယဿ ဘေဒာ ပရံ မရဏာ သုဂတိံ သဂ္ဂံ လောကံ ဥပပန္နာတိ, ဣတိ ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ ဝိသုဒ္ဓေန အတိက္ကန္တမာနုသကေန သတ္တေ ပဿေယျံ စဝမာနေ ဥပပဇ္ဇမာနေ ဟီနေ ပဏီတေ သုဝဏ္ဏေ ဒုဗ္ဗဏ္ဏေ, သုဂတေ ဒုဂ္ဂတေ ယထာကမ္မူပဂေ သတ္တေ ပဇာနေယျ'န္တိ, တတြ တတြေ၀ သက္ခိဘဗ္ဗတံ ပါပုဏာတိ သတိ သတိအာယတနေ။

"သော သစေ အာကင်္ခတိ – 'အာသဝါနံ ခယာ အနာသဝံ စေတောဝိမုတ္တိံ ပညာဝိမုတ္တိံ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရေယျ'န္တိ, တတြ တတြေ၀ သက္ခိဘဗ္ဗတံ ပါပုဏာတိ သတိ သတိအာယတနေ"တိ။ ဒသမံ။

၁၁. နိမိတ္တသုတ္တံ

၁၀၃. "အဓိစိတ္တမနုယုတ္တေန, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနာ တီဏိ နိမိတ္တာနိ ကာလေန ကာလံ မနသိ ကာတဗ္ဗာနိ – ကာလေန ကာလံ သမာဓိနိမိတ္တံ မနသိ ကာတဗ္ဗံ, ကာလေန ကာလံ ပဂ္ဂဟနိမိတ္တံ မနသိ ကာတဗ္ဗံ, ကာလေန ကာလံ ဥပေက္ခာနိမိတ္တံ မနသိ ကာတဗ္ဗံ။ သစေ, ဘိက္ခဝေ, အဓိစိတ္တမနုယုတ္တော ဘိက္ခု ဧကန္တံ သမာဓိနိမိတ္တံယေဝ မနသိ ကရေယျ, ဌာနံ တံ စိတ္တံ ကောသဇ္ဇာယ သံဝတ္တေယျ။ သစေ, ဘိက္ခဝေ, အဓိစိတ္တမနုယုတ္တော ဘိက္ခု ဧကန္တံ ပဂ္ဂဟနိမိတ္တံယေဝ မနသိ ကရေယျ, ဌာနံ တံ စိတ္တံ ဥဒ္ဓစ္စာယ သံဝတ္တေယျ။ သစေ, ဘိက္ခဝေ , အဓိစိတ္တမနုယုတ္တော ဘိက္ခု ဧကန္တံ ဥပေက္ခာနိမိတ္တံယေဝ မနသိ ကရေယျ, ဌာနံ တံ စိတ္တံ န သမ္မာ သမာဓိယေယျ အာသဝါနံ ခယာယ။ ယတော စ ခော, ဘိက္ခဝေ, အဓိစိတ္တမနုယုတ္တော ဘိက္ခု ကာလေန ကာလံ သမာဓိနိမိတ္တံ မနသိ ကရောတိ, ကာလေန ကာလံ ပဂ္ဂဟနိမိတ္တံ မနသိ ကရောတိ, ကာလေန ကာလံ ဥပေက္ခာနိမိတ္တံ မနသိ ကရောတိ, တံ ဟောတိ စိတ္တံ မုဒုဉ္စ ကမ္မနိယဉ္စ ပဘဿရဉ္စ, န စ ပဘင်္ဂု, သမ္မာ သမာဓိယတိ အာသဝါနံ ခယာယ။

"သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, သုဝဏ္ဏကာရော ဝါ သုဝဏ္ဏကာရန္တေဝါသီ ဝါ ဥက္ကံ ဗန္ဓေယျ [ဗန္ဓတိ။ အာလိမ္ပတိ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၁၈၁ ဋီကာယံ စ) မ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၇၆; မ. နိ. ၃.၃၆၀ ဋီကာယံ စ ပဿိတဗ္ဗံ], ဥက္ကံ ဗန္ဓိတွာ ဥက္ကာမုခံ အာလိမ္ပေယျ, ဥက္ကာမုခံ အာလိမ္ပေတွာ သဏ္ဍာသေန ဇာတရူပံ ဂဟေတွာ ဥက္ကာမုခေ ပက္ခိပေယျ [ပက္ခိပတိ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၁၈၁)], ဥက္ကာမုခေ ပက္ခိပိတွာ ကာလေန ကာလံ အဘိဓမတိ, ကာလေန ကာလံ ဥဒကေန ပရိပ္ဖောသေတိ, ကာလေန ကာလံ အဇ္ဈုပေက္ခတိ။ သစေ, ဘိက္ခဝေ, သုဝဏ္ဏကာရော ဝါ သုဝဏ္ဏကာရန္တေဝါသီ ဝါ တံ ဇာတရူပံ ဧကန္တံ အဘိဓမေယျ, ဌာနံ တံ ဇာတရူပံ ဍဟေယျ။ သစေ, ဘိက္ခဝေ, သုဝဏ္ဏကာရော ဝါ သုဝဏ္ဏကာရန္တေဝါသီ ဝါ တံ ဇာတရူပံ ဧကန္တံ ဥဒကေန ပရိပ္ဖောသေယျ, ဌာနံ တံ ဇာတရူပံ နိဗ္ဗာပေယျ [နိဗ္ဗာယေယျ (သီ.)]။ သစေ, ဘိက္ခဝေ, သုဝဏ္ဏကာရော ဝါ သုဝဏ္ဏကာရန္တေဝါသီ ဝါ တံ ဇာတရူပံ ဧကန္တံ အဇ္ဈုပေက္ခေယျ, ဌာနံ တံ ဇာတရူပံ န သမ္မာ ပရိပါကံ ဂစ္ဆေယျ။ ယတော စ ခော, ဘိက္ခဝေ, သုဝဏ္ဏကာရော ဝါ သုဝဏ္ဏကာရန္တေဝါသီ ဝါ တံ ဇာတရူပံ ကာလေန ကာလံ အဘိဓမတိ, ကာလေန ကာလံ ဥဒကေန ပရိပ္ဖောသေတိ, ကာလေန ကာလံ အဇ္ဈုပေက္ခတိ, တံ ဟောတိ ဇာတရူပံ မုဒုဉ္စ ကမ္မနိယဉ္စ ပဘဿရဉ္စ, န စ ပဘင်္ဂု, သမ္မာ ဥပေတိ ကမ္မာယ။ ယဿာ ယဿာ စ ပိဠန္ဓနဝိကတိယာ အာကင်္ခတိ – ယဒိ ပဋ္ဋိကာယ, ယဒိ ကုဏ္ဍလာယ, ယဒိ ဂီဝေယျကေ, ယဒိ သုဝဏ္ဏမာလာယ – တဉ္စဿ အတ္ထံ အနုဘောတိ။

“ဝေမေဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, အဓိစိတ္တမနုယုတ္တေန ဘိက္ခုနာ တီဏိ နိမိတ္တာနိ ကာလေန ကာလံ မနသိ ကာတဗ္ဗာနိ – ကာလေန ကာလံ သမာဓိနိမိတ္တံ မနသိ ကာတဗ္ဗံ, ကာလေန ကာလံ ပဂ္ဂဟနိမိတ္တံ မနသိ ကာတဗ္ဗံ, ကာလေန ကာလံ ဥပေက္ခာနိမိတ္တံ မနသိ ကာတဗ္ဗံ။ သစေ, ဘိက္ခဝေ, အဓိစိတ္တမနုယုတ္တော ဘိက္ခု ဧကန္တံ သမာဓိနိမိတ္တံယေဝ မနသိ ကရေယျ , ဌာနံ တံ စိတ္တံ ကောသဇ္ဇာယ သံဝတ္တေယျ။ သစေ, ဘိက္ခဝေ, အဓိစိတ္တမနုယုတ္တော ဘိက္ခု ဧကန္တံ ပဂ္ဂဟနိမိတ္တံယေဝ မနသိ ကရေယျ, ဌာနံ တံ စိတ္တံ ဥဒ္ဓစ္စာယ သံဝတ္တေယျ။ သစေ, ဘိက္ခဝေ, အဓိစိတ္တမနုယုတ္တော ဘိက္ခု ဧကန္တံ ဥပေက္ခာနိမိတ္တံယေဝ မနသိ ကရေယျ, ဌာနံ တံ စိတ္တံ န သမ္မာ သမာဓိယေယျ အာသဝါနံ ခယာယ။ ယတော စ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, အဓိစိတ္တမနုယုတ္တော ဘိက္ခု ကာလေန ကာလံ သမာဓိနိမိတ္တံ မနသိ ကရောတိ, ကာလေန ကာလံ ပဂ္ဂဟနိမိတ္တံ မနသိ ကရောတိ, ကာလေန ကာလံ ဥပေက္ခာနိမိတ္တံ မနသိ ကရောတိ, တံ ဟောတိ စိတ္တံ မုဒုဉ္စ ကမ္မနိယဉ္စ ပဘဿရဉ္စ, န စ ပဘင်္ဂု, သမ္မာ သမာဓိယတိ အာသဝါနံ ခယာယ။ ယဿ ယဿ စ အဘိညာသစ္ဆိကရဏီယဿ ဓမ္မဿ စိတ္တံ အဘိနိန္နာမေတိ အဘိညာသစ္ဆိကိရိယာယ, တတြ တတြေဝ သက္ခိဘဗ္ဗတံ ပာပုဏာတိ သတိ သတိအာယတနေ။

“သော သစေ အာကင်္ခတိ – ‘အနေကဝိဟိတံ ဣဒ္ဓိဝိဓံ ပစ္စနုဘဝေယျံ။ပေ.။ (ဆ အဘိညာ ဝိတ္ထာရေတဗ္ဗာ) အာသဝါနံ ခယာ။ပေ.။ သစ္ဆိကတွာ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရေယျ’န္တိ, တတြ တတြေဝ သက္ခိဘဗ္ဗတံ ပာပုဏာတိ သတိ သတိအာယတနေ”တိ။ ဧကာဒသမံ။

လောဏကပလ္လဝဂ္ဂေါ [လောဏဖလဝဂ္ဂေါ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ပဉ္စမော။

တဿုဒ္ဒါနံ –

> အစ္စာယိကံ ပဝိဝေကံ၊ သရဒေါ ပရိသာ တယော။
> အာဇာနီယာ ပောတ္ထကော စ၊ လောဏံ ဓောဝတိ နိမိတ္တာနီတိ။

ဒုတိယော ပဏ္ဏာသကော သမတ္တော။

၃. တတိယပဏ္ဏာသကံ

(၁၁) ၁. သမ္ဗောဓဝဂ္ဂေါ

၁. ပုဗ္ဗေဝသမ္ဗောဓသုတ္တံ

၁၀၄. ‘‘ပုဗ္ဗေဝ မေ, ဘိက္ခဝေ, သမ္ဗောဓာ အနဘိသမ္ဗုဒ္ဓဿ ဗောဓိသတ္တဿေဝ သတော ဧတဒဟောသိ – ‘ကော နု ခော လောကေ အဿာဒော, ကော အာဒီနဝေါ, ကိံ နိဿရဏ’န္တိ? တဿ မယှံ, ဘိက္ခဝေ, ဧတဒဟောသိ – ‘ယံ ခော လောကံ [လောကေ (သီ. ဿျာ. ကံ. ပီ.)] ပဋိစ္စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ သုခံ သောမနဿံ, အယံ လောကေ အဿာဒော။ ယံ လောကော [လောကေ (ပီ. က.)] အနိစ္စော ဒုက္ခော ဝိပရိဏာမဓမ္မော, အယံ လောကေ အာဒီနဝေါ။ ယော လောကေ ဆန္ဒရာဂဝိနယော ဆန္ဒရာဂပ္ပဟာနံ, ဣဒံ လောကေ နိဿရဏ’န္တိ [လောကနိဿရဏံ (အဋ္ဌ.) ‘‘လောကေ နိဿရဏ’’န္တိ ပဒေန သံသန္ဒိတဗ္ဗံ]။ ယာဝကီဝဉ္စာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဧဝံ လောကဿ အဿာဒဉ္စ အဿာဒတော အာဒီနဝဉ္စ အာဒီနဝတော နိဿရဏဉ္စ နိဿရဏတော ယထာဘူတံ နာဗ္ဘညာသိံ, နေဝ တာဝါဟံ, ဘိက္ခဝေ, သဒေဝကေ လောကေ သမာရကေ သဗြဟ္မကေ သဿမဏဗြာဟ္မဏိယာ ပဇာယ သဒေဝမနုဿာယ ‘အနုတ္တရံ သမ္မာသမ္ဗောဓိံ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓော’တိ [အဘိသမ္ဗုဒ္ဓေါ (သီ. ဿျာ. ကံ. က.)] ပစ္စညာသိံ။ ယတော စ ခွာဟံ [ခော အဟံ (သီ. ပီ.), ခေါဟံ (ဿျာ. ကံ. က.)], ဘိက္ခဝေ, ဧဝံ လောကဿ အဿာဒဉ္စ အဿာဒတော အာဒီနဝဉ္စ အာဒီနဝတော နိဿရဏဉ္စ နိဿရဏတော ယထာဘူတံ အဗ္ဘညာသိံ, အထာဟံ, ဘိက္ခဝေ, သဒေဝကေ လောကေ သမာရကေ သဗြဟ္မကေ သဿမဏဗြာဟ္မဏိယာ ပဇာယ သဒေဝမနုဿာယ ‘အနုတ္တရံ သမ္မာသမ္ဗောဓိံ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓော’တိ ပစ္စညာသိံ။ ဉာဏဉ္စ ပန မေ ဒဿနံ ဥဒပါဒိ – ‘အကုပ္ပာ မေ ဝိမုတ္တိ [စေတောဝိမုတ္တိ (သီ. ပီ. က.)], အယမန္တိမာ ဇာတိ, နတ္ထိ ဒါနိ ပုနဗ္ဘဝေါ’’’တိ။ ပဌမံ။

၂. ပဌမအဿာဒသုတ္တံ

၁၀၅. ‘‘လောကဿာဟံ, ဘိက္ခဝေ, အဿာဒပရိယေသနံ အစရိံ။ ယော လောကေ အဿာဒော တဒဇ္ဈဂမံ။ ယာဝတကော လောကေ အဿာဒော, ပညာယ မေ သော သုဒိဋ္ဌော။ လောကဿာဟံ, ဘိက္ခဝေ, အာဒီနဝပရိယေသနံ အစရိံ။ ယော လောကေ အာဒီနဝေါ တဒဇ္ဈဂမံ။ ယာဝတကော လောကေ အာဒီနဝေါ, ပညာယ မေ သော သုဒိဋ္ဌော။ လောကဿာဟံ, ဘိက္ခဝေ, နိဿရဏပရိယေသနံ အစရိံ။ ယံ လောကေ နိဿရဏံ တဒဇ္ဈဂမံ။ ယာဝတကံ လောကေ နိဿရဏံ, ပညာယ မေ တံ သုဒိဋ္ဌံ။ ယာဝကီဝဉ္စာဟံ, ဘိက္ခဝေ, လောကဿ အဿာဒဉ္စ အဿာဒတော အာဒီနဝဉ္စ အာဒီနဝတော နိဿရဏဉ္စ နိဿရဏတော ယထာဘူတံ နာဗ္ဘညာသိံ, နေဝ တာဝါဟံ, ဘိက္ခဝေ, သဒေဝကေ လောကေ သမာရကေ သဗြဟ္မကေ သဿမဏဗြာဟ္မဏိယာ ပဇာယ သဒေဝမနုဿာယ ‘အနုတ္တရံ သမ္မာသမ္ဗောဓိံ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓော’တိ ပစ္စညာသိံ။ ယတော စ ခွာဟံ, ဘိက္ခဝေ, လောကဿ အဿာဒဉ္စ အဿာဒတော အာဒီနဝဉ္စ အာဒီနဝတော နိဿရဏဉ္စ နိဿရဏတော ယထာဘူတံ အဗ္ဘညာသိံ, အထာဟံ, ဘိက္ခဝေ, သဒေဝကေ လောကေ သမာရကေ သဗြဟ္မကေ သဿမဏဗြာဟ္မဏိယာ ပဇာယ သဒေဝမနုဿာယ ‘အနုတ္တရံ သမ္မာသမ္ဗောဓိံ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓော’တိ ပစ္စညာသိံ။ ဉာဏဉ္စ ပန မေ ဒဿနံ ဥဒပါဒိ – ‘အကုပ္ပာ မေ ဝိမုတ္တိ, အယမန္တိမာ ဇာတိ, နတ္ထိ ဒါနိ ပုနဗ္ဘဝေါ’’’တိ။ ဒုတိယံ။

၃. ဒုတိယအဿာဒသုတ္တံ

၁၀၆. ‘‘နော စေဒံ [နော စေတံ (ဿျာ. ကံ. ပီ. က.) သံ. နိ. ၃.၂၈ ပဿိတဗ္ဗံ], ဘိက္ခဝေ, လောကေ အဿာဒော အဘဝိဿ, နယိဒံ သတ္တာ လောကေ သာရဇ္ဇေယျုံ။ ယသ္မာ စ ခော, ဘိက္ခဝေ, အတ္ထိ လောကေ အဿာဒော, တသ္မာ သတ္တာ လောကေ သာရဇ္ဇန္တိ။ နော စေဒံ, ဘိက္ခဝေ, လောကေ အာဒီနဝေါ အဘဝိဿ, နယိဒံ သတ္တာ လောကေ နိဗ္ဗိန္ဒေယျုံ။ ယသ္မာ စ ခော, ဘိက္ခဝေ, အတ္ထိ လောကေ အာဒီနဝေါ, တသ္မာ သတ္တာ လောကေ နိဗ္ဗိန္ဒန္တိ။ နော စေဒံ, ဘိက္ခဝေ, လောကေ နိဿရဏံ အဘဝိဿ, နယိဒံ သတ္တာ လောကမှာ [လောကေ (က.)] နိဿရေယျုံ။ ယသ္မာ စ ခော, ဘိက္ခဝေ, အတ္ထိ လောကေ နိဿရဏံ, တသ္မာ သတ္တာ လောကမှာ နိဿရန္တိ။ ယာဝကီဝဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, သတ္တာ လောကဿ အဿာဒဉ္စ အဿာဒတော အာဒီနဝဉ္စ အာဒီနဝတော နိဿရဏဉ္စ နိဿရဏတော ယထာဘူတံ နာဗ္ဘညံသု [နာဗ္ဘညိံသု (သံ. နိ. ၃.၂၈)], နေဝ တာဝ, ဘိက္ခဝေ, သတ္တာ သဒေဝကာ လော

ကာ သမာရကာ သဗ္ရဟ္မကာ သဿမဏဗ္ရာဟ္မဏိယာ ပဇာယ သဒေဝမနုဿာယ နိဿဋာ ဝိသံယုတ္တာ ဝိပ္ပမုတ္တာ [ဝိပ္ပယုတ္တာ (က.)] ဝိမရိယာဒီကတေန [ဝိမရိယာဒိကတေန (သီ. ပီ. က.)] စေတသာ ဝိဟရိံသု။ ယတော စ ခော, ဘိက္ခဝေ, သတ္တာ လောကဿ အဿာဒဉ္စ အဿာဒတော အာဒီနဝဉ္စ အာဒီနဝတော နိဿရဏဉ္စ နိဿရဏတော ယထာဘူတံ အဗ္ဘညာသုံ, အထ, ဘိက္ခဝေ, သတ္တာ သဒေဝကာ လောကာ သမာရကာ သဗ္ရဟ္မကာ သဿမဏဗ္ရာဟ္မဏိယာ ပဇာယ သဒေဝမနုဿာယ နိဿဋာ ဝိသံယုတ္တာ ဝိပ္ပမုတ္တာ ဝိမရိယာဒီကတေန စေတသာ ဝိဟရန္တီ''တိ။ တတိယံ။

၄. သမဏဗ္ရာဟ္မဏသုတ္တံ

၁၀၇. ''ယေ ကေစိ, ဘိက္ခဝေ, သမဏာ ဝါ ဗ္ရာဟ္မဏာ ဝါ လောကဿ အဿာဒဉ္စ အဿာဒတော အာဒီနဝဉ္စ အာဒီနဝတော နိဿရဏဉ္စ နိဿရဏတော ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနန္တိ, န မေ တေ [န တေ (က.)], ဘိက္ခဝေ, သမဏာ ဝါ ဗ္ရာဟ္မဏာ ဝါ သမဏေသု ဝါ သမဏသမ္မတာ ဗ္ရာဟ္မဏေသု ဝါ ဗ္ရာဟ္မဏသမ္မတာ, န စ ပန တေ အာယသ္မန္တော သာမညတ္ထံ ဝါ ဗ္ရဟ္မညတ္ထံ ဝါ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရန္တိ။ ယေ စ ခော ကေစိ, ဘိက္ခဝေ, သမဏာ ဝါ ဗ္ရာဟ္မဏာ ဝါ လောကဿ အဿာဒဉ္စ အဿာဒတော အာဒီနဝဉ္စ အာဒီနဝတော နိဿရဏဉ္စ နိဿရဏတော ယထာဘူတံ ပဇာနန္တိ, တေ ခော, ဘိက္ခဝေ, သမဏာ ဝါ ဗ္ရာဟ္မဏာ ဝါ သမဏေသု ဝါ သမဏသမ္မတာ ဗ္ရာဟ္မဏေသု ဝါ ဗ္ရာဟ္မဏသမ္မတာ, တေ စ ပနာယသ္မန္တော သာမညတ္ထဉ္စ ဗ္ရဟ္မညတ္ထဉ္စ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရန္တီ''တိ [ဝိဟရိံသူတိ (သီ. ပီ.)] ။ စတုတ္ထံ။

၅. ရုဏ္ဏသုတ္တံ

၁၀၈. ''ရုဏ္ဏမိဒံ , ဘိက္ခဝေ, အရိယဿ ဝိနယေ ယဒိဒံ ဂီတံ။ ဥမ္မတ္တကမိဒံ, ဘိက္ခဝေ, အရိယဿ ဝိနယေ ယဒိဒံ နစ္စံ။ ကောမာရကမိဒံ, ဘိက္ခဝေ, အရိယဿ ဝိနယေ ယဒိဒံ အတိဝေလံ ဒန္တဝိဒံသကဟသိတံ [ဒန္တဝိဒံသကံ ဟသိတံ (သီ. ပီ.)]။ တသ္မာတိဟ, ဘိက္ခဝေ, သေတုဃာတော ဂီတေ, သေတုဃာတော နစ္စေ, အလံ ဝေါ ဓမ္မပ္ပမောဒိတာနံ သတံ သိတံ သိတမတ္တာယာ''တိ။ ပဉ္စမံ။

၆. အတိတ္တိသုတ္တံ

၁၀၉. ''တိဏ္ဏံ, ဘိက္ခဝေ, ပဋိသေဝနာယ နတ္ထိ တိတ္တိ။ ကတမေသံ တိဏ္ဏံ? သောပ္ပဿ, ဘိက္ခဝေ, ပဋိသေဝနာယ နတ္ထိ တိတ္တိ။ သုရာမေရယပါနဿ, ဘိက္ခဝေ, ပဋိသေဝနာယ နတ္ထိ တိတ္တိ။ မေထုနဓမ္မသမာပတ္တိယာ, ဘိက္ခဝေ, ပဋိသေဝနာယ နတ္ထိ တိတ္တိ။ ဣမေသံ, ဘိက္ခဝေ, တိဏ္ဏံ ပဋိသေဝနာယ နတ္ထိ တိတ္တီ''တိ။ ဆဋ္ဌံ။

၇. အရက္ခိတသုတ္တံ

၁၁၀. အထ ခော အနာထပိဏ္ဍိကော ဂဟပတိ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နံ ခော အနာထပိဏ္ဍိကံ ဂဟပတိံ ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ – ''စိတ္တေ, ဂဟပတိ, အရက္ခိတေ ကာယကမ္မမ္ပိ အရက္ခိတံ ဟောတိ, ဝစီကမ္မမ္ပိ အရက္ခိတံ ဟောတိ , မနောကမ္မမ္ပိ အရက္ခိတံ ဟောတိ။ တဿ အရက္ခိတကာယကမ္မန္တဿ အရက္ခိတဝစီကမ္မန္တဿ အရက္ခိတမနောကမ္မန္တဿ ကာယကမ္မမ္ပိ အဝဿုတံ ဟောတိ, ဝစီကမ္မမ္ပိ အဝဿုတံ ဟောတိ, မနောကမ္မမ္ပိ အဝဿုတံ ဟောတိ။ တဿ အဝဿုတကာယကမ္မန္တဿ အဝဿုတဝစီကမ္မန္တဿ အဝဿုတမနောကမ္မန္တဿ ကာယကမ္မမ္ပိ ပူတိကံ ဟောတိ, ဝစီကမ္မမ္ပိ ပူတိကံ ဟောတိ, မနောကမ္မမ္ပိ ပူတိကံ ဟောတိ။ တဿ ပူတိကာယကမ္မန္တဿ ပူတိဝစီကမ္မန္တဿ ပူတိမနောကမ္မန္တဿ န ဘဒ္ဒကံ မရဏံ ဟောတိ, န ဘဒ္ဒိကာ ကာလင်္ကိရိယာ။

''သေယျထာပိ, ဂဟပတိ, ကူဋာဂါရေ ဒုစ္ဆန္နေ ကူဋမ္ပိ အရက္ခိတံ ဟောတိ, ဂေါပါနသိယောပိ အရက္ခိတာ ဟောန္တိ, ဘိတ္တိပိ အရက္ခိတာ ဟောတိ; ကူဋမ္ပိ အဝဿုတံ ဟောတိ, ဂေါပါနသိယောပိ အဝဿုတာ ဟောန္တိ, ဘိ

တ္တိပိ အဝဇ္ဇာ ဟောတိ; ကူဋမ္ပိ ပူတိကံ ဟောတိ, ဂေါပါနသိယောပိ ပူတိကာ ဟောန္တိ, ဆဒနမ္ပိ ပူတိကံ ဟောတိ။

‘‘ဧဝမေဝံ ခော, ဂဟပတိ, စိတ္တေ အရက္ခိတေ ကာယကမ္မမ္ပိ အရက္ခိတံ ဟောတိ, ဝစီကမ္မမ္ပိ အရက္ခိတံ ဟောတိ, မနောကမ္မမ္ပိ အရက္ခိတံ ဟောတိ။ တဿ အရက္ခိတကာယကမ္မန္တဿ အရက္ခိတဝစီကမ္မန္တဿ အရက္ခိတမနောကမ္မန္တဿ ကာယကမ္မမ္ပိ အဝဿုတံ ဟောတိ, ဝစီကမ္မမ္ပိ အဝဿုတံ ဟောတိ, မနောကမ္မမ္ပိ အဝဿုတံ ဟောတိ။ တဿ အဝဿုတကာယကမ္မန္တဿ အဝဿုတဝစီကမ္မန္တဿ အဝဿုတမနောကမ္မန္တဿ ကာယကမ္မမ္ပိ ပူတိကံ ဟောတိ, ဝစီကမ္မမ္ပိ ပူတိကံ ဟောတိ, မနောကမ္မမ္ပိ ပူတိကံ ဟောတိ။ တဿ ပူတိကာယကမ္မန္တဿ ပူတိဝစီကမ္မန္တဿ ပူတိမနောကမ္မန္တဿ န ဘဒ္ဒကံ မရဏံ ဟောတိ, န ဘဒ္ဒိကာ ကာလင်္ကိရိယာ။

‘‘စိတ္တေ, ဂဟပတိ, ရက္ခိတေ ကာယကမ္မမ္ပိ ရက္ခိတံ ဟောတိ, ဝစီကမ္မမ္ပိ ရက္ခိတံ ဟောတိ, မနောကမ္မမ္ပိ ရက္ခိတံ ဟောတိ။ တဿ ရက္ခိတကာယကမ္မန္တဿ ရက္ခိတဝစီကမ္မန္တဿ ရက္ခိတမနောကမ္မန္တဿ ကာယကမ္မမ္ပိ အနဝဿုတံ ဟောတိ, ဝစီကမ္မမ္ပိ အနဝဿုတံ ဟောတိ, မနောကမ္မမ္ပိ အနဝဿုတံ ဟောတိ။ တဿ အနဝဿုတကာယကမ္မန္တဿ အနဝဿုတဝစီကမ္မန္တဿ အနဝဿုတမနောကမ္မန္တဿ ကာယကမ္မမ္ပိ အပူတိကံ ဟောတိ, ဝစီကမ္မမ္ပိ အပူတိကံ ဟောတိ, မနောကမ္မမ္ပိ အပူတိကံ ဟောတိ။ တဿ အပူတိကာယကမ္မန္တဿ အပူတိဝစီကမ္မန္တဿ အပူတိမနောကမ္မန္တဿ ဘဒ္ဒကံ မရဏံ ဟောတိ, ဘဒ္ဒိကာ ကာလင်္ကိရိယာ။

‘‘သေယျထာပိ, ဂဟပတိ, ကူဋာဂါရေ သုစ္ဆန္နေ ကူဋမ္ပိ ရက္ခိတံ ဟောတိ, ဂေါပါနသိယောပိ ရက္ခိတာ ဟောန္တိ, ဘိတ္တိပိ ရက္ခိတာ ဟောတိ; ကူဋမ္ပိ အနဝဿုတံ ဟောတိ, ဂေါပါနသိယောပိ အနဝဿုတာ ဟောန္တိ, ဘိတ္တိပိ အနဝဿုတာ ဟောတိ; ကူဋမ္ပိ အပူတိကံ ဟောတိ, ဂေါပါနသိယောပိ အပူတိကာ ဟောန္တိ, ဘိတ္တိပိ အပူတိကာ ဟောတိ။

ဧဝမေဝံ ခော, ဂဟပတိ, စိတ္တေ ရက္ခိတေ ကာယကမ္မမ္ပိ ရက္ခိတံ ဟောတိ, ဝစီကမ္မမ္ပိ ရက္ခိတံ ဟောတိ, မနောကမ္မမ္ပိ ရက္ခိတံ ဟောတိ။ တဿ ရက္ခိတကာယကမ္မန္တဿ ရက္ခိတဝစီကမ္မန္တဿ ရက္ခိတမနောကမ္မန္တဿ ကာယကမ္မမ္ပိ အနဝဿုတံ ဟောတိ, ဝစီကမ္မမ္ပိ အနဝဿုတံ ဟောတိ, မနောကမ္မမ္ပိ အနဝဿုတံ ဟောတိ။ တဿ အနဝဿုတကာယကမ္မန္တဿ အနဝဿုတဝစီကမ္မန္တဿ အနဝဿုတမနောကမ္မန္တဿ ကာယကမ္မမ္ပိ အပူတိကံ ဟောတိ, ဝစီကမ္မမ္ပိ အပူတိကံ ဟောတိ, မနောကမ္မမ္ပိ အပူတိကံ ဟောတိ။ တဿ အပူတိကာယကမ္မန္တဿ အပူတိဝစီကမ္မန္တဿ အပူတိမနောကမ္မန္တဿ ဘဒ္ဒကံ မရဏံ ဟောတိ, ဘဒ္ဒိကာ ကာလင်္ကိရိယာ’’တိ။ သတ္တမံ။

၈. ဗျာပန္နသုတ္တံ

၁၁၁. ဧကမန္တံ နိသိန္နံ ခော အနာထပိဏ္ဍိကံ ဂဟပတိံ ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ – ‘‘စိတ္တေ, ဂဟပတိ, ဗျာပန္နေ ကာယကမ္မမ္ပိ ဗျာပန္နံ ဟောတိ, ဝစီကမ္မမ္ပိ ဗျာပန္နံ ဟောတိ, မနောကမ္မမ္ပိ ဗျာပန္နံ ဟောတိ။ တဿ ဗျာပန္နကာယကမ္မန္တဿ ဗျာပန္နဝစီကမ္မန္တဿ ဗျာပန္နမနောကမ္မန္တဿ န ဘဒ္ဒကံ မရဏံ ဟောတိ, န ဘဒ္ဒိကာ ကာလင်္ကိရိယာ။ သေယျထာပိ, ဂဟပတိ, ကူဋာဂါရေ ဒုစ္ဆန္နေ ကူဋမ္ပိ ဗျာပန္နံ ဟောတိ, ဂေါပါနသိယောပိ ဗျာပန္နာ ဟောန္တိ, ဘိတ္တိပိ ဗျာပန္နာ ဟောတိ; ဧဝမေဝံ ခော, ဂဟပတိ, စိတ္တေ ဗျာပန္နေ ကာယကမ္မမ္ပိ ဗျာပန္နံ ဟောတိ, ဝစီကမ္မမ္ပိ ဗျာပန္နံ ဟောတိ, မနောကမ္မမ္ပိ ဗျာပန္နံ ဟောတိ။ တဿ ဗျာပန္နကာယကမ္မန္တဿ ဗျာပန္နဝစီကမ္မန္တဿ ဗျာပန္နမနောကမ္မန္တဿ န ဘဒ္ဒကံ မရဏံ ဟောတိ, န ဘဒ္ဒိကာ ကာလင်္ကိရိယာ။

‘‘စိတ္တေ, ဂဟပတိ, အဗျာပန္နေ ကာယကမ္မမ္ပိ အဗျာပန္နံ ဟောတိ, ဝစီကမ္မမ္ပိ အဗျာပန္နံ ဟောတိ, မနောကမ္မမ္ပိ အဗျာပန္နံ ဟောတိ။ တဿ အဗျာပန္နကာယကမ္မန္တဿ အဗျာပန္နဝစီကမ္မန္တဿ အဗျာပန္နမနောကမ္မန္တဿ ဘဒ္ဒကံ မရဏံ ဟောတိ, ဘဒ္ဒိကာ ကာလင်္ကိရိယာ။ သေယျထာပိ, ဂဟပတိ, ကူဋာဂါရေ သုစ္ဆန္နေ ကူဋမ္ပိ အဗျာပန္နံ ဟောတိ, ဂေါပါနသိယောပိ အဗျာပန္နာ ဟောန္တိ, ဘိတ္တိပိ အဗျာပန္နာ ဟောတိ;

ဝေမေဝံ ခော, ဂဟပတိ, စိတ္တေ အဗျာပန္နေ ကာယကမ္မမ္ပိ အဗျာပန္နံ ဟောတိ, ဝစီကမ္မမ္ပိ အဗျာပန္နံ ဟောတိ, မနောကမ္မမ္ပိ အဗျာပန္နံ ဟောတိ။ တဿ အဗျာပန္နကာယကမ္မန္တဿ။ပေ.။ အဗျာပန္နမနောကမ္မန္တဿ ဘဒ္ဒကံ မရဏံ ဟောတိ, ဘဒ္ဒိကာ ကာလင်္ကိရိယာ''တိ။ အဋ္ဌမံ။

၉. ပဌမနိဒါနသုတ္တံ

၁၁၂. ''တီဏိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, နိဒါနာနိ ကမ္မာနံ သမုဒယာယ။ ကတမာနိ တီဏိ? လောဘော နိဒါနံ ကမ္မာနံ သမုဒယာယ, ဒေါသော နိဒါနံ ကမ္မာနံ သမုဒယာယ, မောဟော နိဒါနံ ကမ္မာနံ သမုဒယာယ။ ယံ, ဘိက္ခဝေ, လောဘပကတံ ကမ္မံ လောဘဇံ လောဘနိဒါနံ လောဘသမုဒယံ, တံ ကမ္မံ အကုသလံ တံ ကမ္မံ သာဝဇ္ဇံ တံ ကမ္မံ ဒုက္ခဝိပါကံ, တံ ကမ္မံ ကမ္မသမုဒယာယ သံဝတ္တတိ, န တံ ကမ္မံ ကမ္မနိရောဓာယ သံဝတ္တတိ။ ယံ, ဘိက္ခဝေ, ဒေါသပကတံ ကမ္မံ ဒေါသဇံ ဒေါသနိဒါနံ ဒေါသသမုဒယံ, တံ ကမ္မံ အကုသလံ တံ ကမ္မံ သာဝဇ္ဇံ တံ ကမ္မံ ဒုက္ခဝိပါကံ, တံ ကမ္မံ ကမ္မသမုဒယာယ သံဝတ္တတိ, န တံ ကမ္မံ ကမ္မနိရောဓာယ သံဝတ္တတိ။ ယံ, ဘိက္ခဝေ, မောဟပကတံ ကမ္မံ မောဟဇံ မောဟနိဒါနံ မောဟသမုဒယံ, တံ ကမ္မံ အကုသလံ တံ ကမ္မံ သာဝဇ္ဇံ တံ ကမ္မံ ဒုက္ခဝိပါကံ, တံ ကမ္မံ ကမ္မသမုဒယာယ သံဝတ္တတိ, န တံ ကမ္မံ ကမ္မနိရောဓာယ သံဝတ္တတိ။ ဣမာနိ ခော, ဘိက္ခဝေ, တီဏိ နိဒါနာနိ ကမ္မာနံ သမုဒယာယ။

''တီဏိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, နိဒါနာနိ ကမ္မာနံ သမုဒယာယ။ ကတမာနိ တီဏိ? အလောဘော နိဒါနံ ကမ္မာနံ သမုဒယာယ, အဒေါသော နိဒါနံ ကမ္မာနံ သမုဒယာယ, အမောဟော နိဒါနံ ကမ္မာနံ သမုဒယာယ။ ယံ, ဘိက္ခဝေ, အလောဘပကတံ ကမ္မံ အလောဘဇံ အလောဘနိဒါနံ အလောဘသမုဒယံ, တံ ကမ္မံ ကုသလံ တံ ကမ္မံ အနဝဇ္ဇံ တံ ကမ္မံ သုခဝိပါကံ, တံ ကမ္မံ ကမ္မနိရောဓာယ သံဝတ္တတိ, န တံ ကမ္မံ ကမ္မသမုဒယာယ သံဝတ္တတိ။ ယံ, ဘိက္ခဝေ, အဒေါသပကတံ ကမ္မံ အဒေါသဇံ အဒေါသနိဒါနံ အဒေါသသမုဒယံ, တံ ကမ္မံ ကုသလံ တံ ကမ္မံ အနဝဇ္ဇံ တံ ကမ္မံ သုခဝိပါကံ, တံ ကမ္မံ ကမ္မနိရောဓာယ သံဝတ္တတိ, န တံ ကမ္မံ ကမ္မသမုဒယာယ သံဝတ္တတိ။ ယံ, ဘိက္ခဝေ, အမောဟပကတံ ကမ္မံ အမောဟဇံ အမောဟနိဒါနံ အမောဟသမုဒယံ, တံ ကမ္မံ ကုသလံ တံ ကမ္မံ အနဝဇ္ဇံ တံ ကမ္မံ သုခဝိပါကံ, တံ ကမ္မံ ကမ္မနိရောဓာယ သံဝတ္တတိ, န တံ ကမ္မံ ကမ္မသမုဒယာယ သံဝတ္တတိ။ ဣမာနိ ခော, ဘိက္ခဝေ, တီဏိ နိဒါနာနိ ကမ္မာနံ သမုဒယာယာ''တိ။ နဝမံ။

၁၀. ဒုတိယနိဒါနသုတ္တံ

၁၁၃. ''တီဏိမာနိ , ဘိက္ခဝေ, နိဒါနာနိ ကမ္မာနံ သမုဒယာယ။ ကတမာနိ တီဏိ? အတီတေ, ဘိက္ခဝေ, ဆန္ဒရာဂဋ္ဌာနိယေ ဓမ္မေ အာရဗ္ဘ ဆန္ဒော ဇာယတိ; အနာဂတေ, ဘိက္ခဝေ, ဆန္ဒရာဂဋ္ဌာနိယေ ဓမ္မေ အာရဗ္ဘ ဆန္ဒော ဇာယတိ; ပစ္စုပ္ပန္နေ, ဘိက္ခဝေ, ဆန္ဒရာဂဋ္ဌာနိယေ ဓမ္မေ အာရဗ္ဘ ဆန္ဒော ဇာယတိ။ ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, အတီတေ ဆန္ဒရာဂဋ္ဌာနိယေ ဓမ္မေ အာရဗ္ဘ ဆန္ဒော ဇာယတိ? အတီတေ, ဘိက္ခဝေ, ဆန္ဒရာဂဋ္ဌာနိယေ ဓမ္မေ အာရဗ္ဘ စေတသာ အနုဝိတက္ကေတိ အနုဝိစာရေတိ။ တဿ အတီတေ ဆန္ဒရာဂဋ္ဌာနိယေ ဓမ္မေ အာရဗ္ဘ စေတသာ အနုဝိတက္ကယတော အနုဝိစာရယတော ဆန္ဒော ဇာယတိ။ ဆန္ဒဇာတော တေဟိ ဓမ္မေဟိ သံယုတ္တော ဟောတိ။ ဧတမဟံ, ဘိက္ခဝေ, သံယောဇနံ ဝဒါမိ ယော စေတသော သာရာဂေါ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, အတီတေ ဆန္ဒရာဂဋ္ဌာနိယေ ဓမ္မေ အာရဗ္ဘ ဆန္ဒော ဇာယတိ။

''ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, အနာဂတေ ဆန္ဒရာဂဋ္ဌာနိယေ ဓမ္မေ အာရဗ္ဘ ဆန္ဒော ဇာယတိ? အနာဂတေ, ဘိက္ခဝေ, ဆန္ဒရာဂဋ္ဌာနိယေ ဓမ္မေ အာရဗ္ဘ စေတသာ အနုဝိတက္ကေတိ အနုဝိစာရေတိ။ တဿ အနာဂတေ ဆန္ဒရာဂဋ္ဌာနိယေ ဓမ္မေ အာရဗ္ဘ စေတသာ အနုဝိတက္ကယတော အနုဝိစာရယတော ဆန္ဒော ဇာယတိ။ ဆန္ဒဇာတော တေဟိ ဓမ္မေဟိ သံယုတ္တော ဟောတိ။ ဧတမဟံ, ဘိက္ခဝေ, သံယောဇနံ ဝဒါမိ ယော စေတသော သာရာဂေါ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, အနာဂတေ ဆန္ဒရာဂဋ္ဌာနိယေ ဓမ္မေ အာရဗ္ဘ ဆန္ဒော ဇာယတိ။

''ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ပစ္စုပ္ပန္နေ ဆန္ဒရာဂဋ္ဌာနိယေ ဓမ္မေ အာရဗ္ဘ ဆန္ဒော ဇာယတိ? ပစ္စုပ္ပန္နေ, ဘိက္ခဝေ, ဆန္ဒရာဂဋ္ဌာနိယေ ဓမ္မေ အာရဗ္ဘ စေတသာ အနုဝိတက္ကေတိ အနုဝိစာရေတိ။ တဿ ပစ္စုပ္ပန္နေ ဆန္ဒရာဂဋ္ဌာနိယေ ဓမ္မေ အာရဗ္ဘ စေတသာ အနုဝိတက္ကယတော အနုဝိစာရယတော ဆန္ဒော ဇာယတိ။ ဆန္ဒဇာတော တေဟိ ဓမ္မေဟိ သံယု

တ္တော ဟောတိ။ တေမဟံ, ဘိက္ခဝေ, သံယောဇနံ ဝဒါမိ ယော စေတသော သာရာဂေါ။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပစ္စုပ္ပန္နေ ဆန္ဒရာဂဋ္ဌာနိယေ ဓမ္မေ အာရဗ္ဘ ဆန္ဒော ဇာယတိ။ ဣမာနိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, တီဏိ နိဒာနာနိ ကမ္မာနံ သမုဒယာယ။

“တီဏိမာနိ , ဘိက္ခဝေ, နိဒာနာနိ ကမ္မာနံ သမုဒယာယ။ ကတမာနိ တီဏိ? အတီတေ, ဘိက္ခဝေ, ဆန္ဒရာဂဋ္ဌာနိယေ ဓမ္မေ အာရဗ္ဘ ဆန္ဒော န ဇာယတိ; အနာဂတေ ဘိက္ခဝေ, ဆန္ဒရာဂဋ္ဌာနိယေ ဓမ္မေ အာရဗ္ဘ ဆန္ဒော န ဇာယတိ; ပစ္စုပ္ပန္နေ, ဘိက္ခဝေ, ဆန္ဒရာဂဋ္ဌာနိယေ ဓမ္မေ အာရဗ္ဘ ဆန္ဒော န ဇာယတိ။ ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, အတီတေ ဆန္ဒရာဂဋ္ဌာနိယေ ဓမ္မေ အာရဗ္ဘ ဆန္ဒော န ဇာယတိ? အတီတာနံ, ဘိက္ခဝေ, ဆန္ဒရာဂဋ္ဌာနိယာနံ ဓမ္မာနံ အာယတိံ ဝိပါကံ ပဇာနာတိ။ အာယတိံ ဝိပါကံ ဝိဒိတွာ တဒဘိနိဝတ္တေတိ။ တဒဘိနိဝတ္တေတွာ [တဒဘိနိဝဇ္ဇေတိ, တဒဘိနိဝဇ္ဇေတွာ (သီ. သျာ. ကံ.)] စေတသာ အဘိနိဝိဇ္ဈိတွာ [အဘိဝိရာဇေတွာ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ပညာယ အတိဝိဇ္ဈ [အဘိနိဝိဇ္ဈ (က.)] ပဿတိ။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, အတီတေ ဆန္ဒရာဂဋ္ဌာနိယေ ဓမ္မေ အာရဗ္ဘ ဆန္ဒော န ဇာယတိ။

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, အနာဂတေ ဆန္ဒရာဂဋ္ဌာနိယေ ဓမ္မေ အာရဗ္ဘ ဆန္ဒော န ဇာယတိ? အနာဂတာနံ, ဘိက္ခဝေ, ဆန္ဒရာဂဋ္ဌာနိယာနံ ဓမ္မာနံ အာယတိံ ဝိပါကံ ပဇာနာတိ။ အာယတိံ ဝိပါကံ ဝိဒိတွာ တဒဘိနိဝတ္တေတိ။ တဒဘိနိဝတ္တေတွာ စေတသာ အဘိနိဝိဇ္ဈိတွာ ပညာယ အတိဝိဇ္ဈ ပဿတိ။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, အနာဂတေ ဆန္ဒရာဂဋ္ဌာနိယေ ဓမ္မေ အာရဗ္ဘ ဆန္ဒော န ဇာယတိ။

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ပစ္စုပ္ပန္နေ ဆန္ဒရာဂဋ္ဌာနိယေ ဓမ္မေ အာရဗ္ဘ ဆန္ဒော န ဇာယတိ? ပစ္စုပ္ပန္နာနံ, ဘိက္ခဝေ, ဆန္ဒရာဂဋ္ဌာနိယာနံ ဓမ္မာနံ အာယတိံ ဝိပါကံ ပဇာနာတိ, အာယတိံ ဝိပါကံ ဝိဒိတွာ တဒဘိနိဝတ္တေတိ, တဒဘိနိဝတ္တေတွာ စေတသာ အဘိနိဝိဇ္ဈိတွာ ပညာယ အတိဝိဇ္ဈ ပဿတိ။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပစ္စုပ္ပန္နေ ဆန္ဒရာဂဋ္ဌာနိယေ ဓမ္မေ အာရဗ္ဘ ဆန္ဒော န ဇာယတိ။ ဣမာနိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, တီဏိ နိဒာနာနိ ကမ္မာနံ သမုဒယာယာ”တိ။ ဒသမံ။

သမ္ဗောဓဝဂ္ဂေါ ပဌမော။

တဿုဒ္ဒာနံ –

ပုဗ္ဗေဝ ဒုဝေ အဿာဒါ၊ သမဏော ရုဏ္ဏပဉ္စမံ။
အတိတ္တိ ဒွေဝ စ ဝုတ္တာနိ၊ နိဒာနာနိ အပရေ ဒုဝေတိ။

(၁၂) ၂. အာဟယိကဝဂ္ဂေါ

၁. အာဟယိကသုတ္တံ

၁၁၄. ‘‘တယောမေ , ဘိက္ခဝေ, အာဟယိကာ နေရယိကာ ဣဒမပ္ပဟာယ။ ကတမေ တယော? ယော စ အဗြဟ္မစာရီ ဗြဟ္မစာရိပဋိညော, ယော စ သုဒ္ဓံ ဗြဟ္မစရိယံ စရန္တံ အမူလကေန [အဘူတေန (က.)] အဗြဟ္မစရိယေန အနုဒ္ဓံသေတိ, ယော စာယံ ဧဝံဝါဒီ ဧဝံဒိဋ္ဌိ – ‘နတ္ထိ ကာမေသု ဒေါသော’တိ, သော တာယ ကာမေသု ပါတဗျတံ အာပဇ္ဇတိ။ ဣမေ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, တယော အာဟယိကာ နေရယိကာ ဣဒမပ္ပဟာယာ’’တိ။ ပဌမံ။

၂. ဒုလ္လဘသုတ္တံ

၁၁၅. ‘‘တိဏ္ဏံ, ဘိက္ခဝေ, ပါတုဘာဝေါ ဒုလ္လဘော လောကသ္မိံ။ ကတမေသံ တိဏ္ဏံ? တထာဂတဿ, ဘိက္ခဝေ, အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ ပါတုဘာဝေါ ဒုလ္လဘော လောကသ္မိံ, တထာဂတပ္ပဝေဒိတဿ ဓမ္မဝိနယဿ ဒေသေတာ ပုဂ္ဂလော ဒုလ္လဘော လောကသ္မိံ, ကတညူ ကတဝေဒီ ပုဂ္ဂလော ဒုလ္လဘော လောကသ္မိံ။ ဣမေသံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, တိဏ္ဏံ ပါတုဘာဝေါ ဒုလ္လဘော လောကသ္မိ’’န္တိ။ ဒုတိယံ။

၃. အပ္ပမေယျသုတ္တံ

၁၁၆. ‘‘တယောမေ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။ ကတမေ တယော? သုပ္ပမေယျော, ဒုပ္ပမေယျော, အပ္ပမေယျော။ ကတမော စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော သုပ္ပမေယျော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော ဥဒ္ဓတော ဟောတိ ဥန္နဠော စပလော မုခရော ဝိကိဏ္ဏဝါစော မုဋ္ဌဿတိ အသမ္ပဇာနော အသမာဟိတော ဝိဗ္ဘန္တစိတ္တော ပါကတိန္ဒြိယော။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော သုပ္ပမေယျော။

‘‘ကတမော စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ဒုပ္ပမေယျော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော အနုဒ္ဓတော ဟောတိ အနုန္နဠော အစပလော အမုခရော အဝိကိဏ္ဏဝါစော ဥပဋ္ဌိတဿတိ သမ္ပဇာနော သမာဟိတော ဧကဂ္ဂစိတ္တော သံဝုတိန္ဒြိယော။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ဒုပ္ပမေယျော။

‘‘ကတမော စ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော အပ္ပမေယျော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အရဟံ ဟောတိ ခီဏာသဝေါ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော အပ္ပမေယျော။ ဣမေ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, တယော ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိ’’န္တိ။ တတိယံ။

၄. အာနေဉ္ဇသုတ္တံ

၁၁၇. ‘‘တယောမေ , ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။ ကတမေ တယော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော သဗ္ဗသော ရူပသညာနံ သမတိက္ကမာ ပဋိဃသညာနံ အတ္ထင်္ဂမာ နာနတ္တသညာနံ အမနသိကာရာ ‘အနန္တော အာကာသော’တိ အာကာသာနဉ္စာယတနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ သော တဒဿာဒေတိ တံ နိကာမေတိ တေန စ ဝိတ္တိံ အာပဇ္ဇတိ, တတ္ထ ဌိတော တဒဓိမုတ္တော တဗ္ဗဟုလဝိဟာရီ အပရိဟီနော ကာလံ ကုရုမာနော အာကာသာနဉ္စာယတနူပဂါနံ ဒေဝါနံ သဟဗျတံ ဥပပဇ္ဇတိ။ အာကာသာနဉ္စာယတနူပဂါနံ, ဘိက္ခဝေ, ဒေဝါနံ ဝီသတိ ကပ္ပသဟဿာနိ အာယုပ္ပမာဏံ။ တတ္ထ ပုထုဇ္ဇနော ယာဝတာယုကံ ဌတွာ ယာဝတကံ တေသံ ဒေဝါနံ အာယုပ္ပမာဏံ တံ သဗ္ဗံ ခေပေတွာ နိရယမ္ပိ ဂစ္ဆတိ တိရစ္ဆာနယောနိမ္ပိ ဂစ္ဆတိ ပေတ္တိဝိသယမ္ပိ ဂစ္ဆတိ။ ဘဂဝတော ပန သာဝကော တတ္ထ ယာဝတာယုကံ ဌတွာ ယာဝတကံ တေသံ ဒေဝါနံ အာယုပ္ပမာဏံ တံ သဗ္ဗံ ခေပေတွာ တသ္မိံယေဝ ဘဝေ ပရိနိဗ္ဗာယတိ။ အယံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဝိသေသော အယံ အဓိပ္ပယာသော ဣဒံ နာနာကရဏံ သုတဝတော အရိယသာဝကဿ အဿုတဝတာ ပုထုဇ္ဇနေန, ယဒိဒံ ဂတိယာ ဥပပတ္တိယာ။

“ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဣဓေကစ္စော ပုဂ္ဂလော သဗ္ဗသော အာကာသာနဉ္စာယတနံ သမတိက္ကမ္မ ‘အနန္တံ ဝိညာဏ’န္တိ ဝိညာဏဉ္စာယတနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ သော တဒဿာဒေတိ တံ နိကာမေတိ တေန စ ဝိတ္တိံ အာပဇ္ဇတိ, တတ္ထ ဌိတော တဒဓိမုတ္တော တဗ္ဗဟုလဝိဟာရီ အပရိဟီနော ကာလံ ကုရုမာနော ဝိညာဏဉ္စာယတနူပဂါနံ ဒေဝါနံ သဟဗျတံ ဥပပဇ္ဇတိ။ ဝိညာဏဉ္စာယတနူပဂါနံ, ဘိက္ခဝေ, ဒေဝါနံ စတ္တာရီသံ ကပ္ပသဟဿာနိ အာယုပ္ပမာဏံ။ တတ္ထ ပုထုဇ္ဇနော ယာဝတာယုကံ ဌတွာ ယာဝတကံ တေသံ ဒေဝါနံ အာယုပ္ပမာဏံ တံ သဗ္ဗံ ခေပေတွာ နိရယမ္ပိ ဂစ္ဆတိ တိရစ္ဆာနယောနိမ္ပိ ဂစ္ဆတိ ပေတ္တိဝိသယမ္ပိ ဂစ္ဆတိ။ ဘဂဝတော ပန သာဝကော တတ္ထ ယာဝတာယုကံ ဌတွာ ယာဝတကံ တေသံ ဒေဝါနံ အာယုပ္ပမာဏံ တံ သဗ္ဗံ ခေပေတွာ တသ္မိံယေဝ ဘဝေ ပရိနိဗ္ဗာယတိ။ အယံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဝိသေသော အယံ အဓိပ္ပယာသော ဣဒံ နာနာကရဏံ သုတဝတော အရိယသာဝကဿ အဿုတဝတာ ပုထုဇ္ဇနေန, ယဒိဒံ ဂတိယာ ဥပပတ္တိယာ။

“ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဣဓေကစ္စော ပုဂ္ဂလော သဗ္ဗသော ဝိညာဏဉ္စာယတနံ သမတိက္ကမ္မ ‘နတ္ထိ ကိဉ္စီ’တိ အာကိဉ္စညာယတနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ သော တဒဿာဒေတိ တံ နိကာမေတိ တေန စ ဝိတ္တိံ အာပဇ္ဇတိ, တတ္ထ ဌိတော တဒဓိမုတ္တော တဗ္ဗဟုလဝိဟာရီ အပရိဟီနော ကာလံ ကုရုမာနော အာကိဉ္စညာယတနူပဂါနံ ဒေဝါနံ သဟဗျတံ ဥပပဇ္ဇတိ။ အာကိဉ္စညာယတနူပဂါနံ, ဘိက္ခဝေ, ဒေဝါနံ သဋ္ဌိ ကပ္ပသဟဿာနိ အာယုပ္ပမာဏံ။ တတ္ထ ပုထုဇ္ဇနော ယာဝတာယုကံ ဌတွာ ယာဝတကံ တေသံ ဒေဝါနံ အာယုပ္ပမာဏံ တံ သဗ္ဗံ ခေပေတွာ နိရယမ္ပိ ဂစ္ဆတိ တိရစ္ဆာနယောနိမ္ပိ ဂစ္ဆတိ ပေတ္တိဝိသယမ္ပိ ဂစ္ဆတိ။ ဘဂဝတော ပန သာဝကော တတ္ထ ယာဝတာယုကံ ဌတွာ ယာဝတကံ တေသံ ဒေဝါနံ အာယုပ္ပမာဏံ တံ သဗ္ဗံ ခေပေတွာ တသ္မိံယေဝ ဘဝေ ပရိနိဗ္ဗာယတိ။ အယံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဝိသေသော , အယံ အဓိပ္ပယာသော ဣဒံ နာနာကရဏံ သုတဝတော အရိယသာဝကဿ အဿုတဝတာ ပုထုဇ္ဇနေန, ယဒိဒံ ဂတိယာ ဥပပတ္တိယာ။ ‘ဣမေ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, တယော ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိ’’’န္တိ။ စတုတ္ထံ။

၅. ဝိပတ္တိသမ္ပဒာသုတ္တံ

၁၁၈. “တိဿော ဣမာ, ဘိက္ခဝေ, ဝိပတ္တိယော။ ကတမာ တိဿော? သီလဝိပတ္တိ, စိတ္တဝိပတ္တိ, ဒိဋ္ဌိဝိပတ္တိ။ ကတမာ စ, ဘိက္ခဝေ, သီလဝိပတ္တိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပါဏာတိပါတီ ဟောတိ, အဒိန္နာဒာယီ ဟောတိ, ကာမေသုမိစ္ဆာစာရီ ဟောတိ, မုသာဝါဒီ ဟောတိ, ပိသုဏဝါစော ဟောတိ, ဖရုသဝါစော ဟောတိ, သမ္ဖပ္ပလာပီ ဟောတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, သီလဝိပတ္တိ။

“ကတမာ စ, ဘိက္ခဝေ, စိတ္တဝိပတ္တိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော အဘိဇ္ဈာလု ဟောတိ ဗျာပန္နစိတ္တော။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, စိတ္တဝိပတ္တိ။

“ကတမာ စ, ဘိက္ခဝေ, ဒိဋ္ဌိဝိပတ္တိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကော ဟောတိ ဝိပရီတဒဿနော – ‘နတ္ထိ ဒိန္နံ, နတ္ထိ ယိဋ္ဌံ, နတ္ထိ ဟုတံ, နတ္ထိ သုကတဒုက္ကဋာနံ , ကမ္မာနံ ဖလံ ဝိပါကော, နတ္ထိ အယံ လောကော, နတ္ထိ ပရော လောကော, နတ္ထိ မာတာ, နတ္ထိ ပိတာ, နတ္ထိ သတ္တာ ဩပပါတိကာ, နတ္ထိ လောကေ သမဏဗြာဟ္မဏာ သမ္မဂ္ဂတာ သမ္မာပဋိပန္နာ ယေ ဣမဉ္စ လောကံ ပရဉ္စ လောကံ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ပဝေဒေန္တီ’တိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ဒိဋ္ဌိဝိပတ္တိ။ သီလဝိပတ္တိဟေတု ဝါ, ဘိက္ခဝေ, သတ္တာ ကာယဿ ဘေဒါ ပရံ မရဏာ အပါယံ ဒုဂ္ဂတိံ ဝိနိပါတံ နိရယံ ဥပပဇ္ဇန္တိ; စိတ္တဝိပတ္တိဟေတု ဝါ, ဘိက္ခဝေ, သတ္တာ ကာယဿ ဘေဒါ ပရံ မရဏာ အပါယံ ဒုဂ္ဂတိံ ဝိနိပါတံ နိရယံ ဥပပဇ္ဇန္တိ; ဒိဋ္ဌိဝိပတ္တိဟေတု ဝါ, ဘိက္ခဝေ, သတ္တာ ကာယဿ ဘေဒါ ပရံ မရဏာ အပါယံ ဒုဂ္ဂတိံ ဝိနိပါတံ နိရယံ ဥပပဇ္ဇန္တိ။ ဣမာ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, တိဿော ဝိပတ္တိယောတိ။

“တိဿော ဣမာ, ဘိက္ခဝေ, သမ္ပဒါ။ ကတမာ တိဿော? သီလသမ္ပဒါ, စိတ္တသမ္ပဒါ, ဒိဋ္ဌိသမ္ပဒါ။ ကတမာ စ, ဘိက္ခဝေ, သီလသမ္ပဒါ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပါဏာတိပါတာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, အဒိန္နာဒါနာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, ကာမေသုမိစ္ဆာစာရာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, မုသာဝါဒါ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, ပိသုဏာယ ဝါစာယ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, ဖရုသာယ ဝါစာယ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, သမ္ဖပ္ပလာပါ ပဋိဝိရတော ဟောတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, သီလသမ္ပဒါ။

‘‘ကတမာ စ, ဘိက္ခဝေ, စိတ္တသမ္ပဒာ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော အနဘိဇ္ဈာလု ဟောတိ အဗျာပန္နစိတ္တော။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, စိတ္တသမ္ပဒာ။

‘‘ကတမာ စ, ဘိက္ခဝေ, ဒိဋ္ဌိသမ္ပဒာ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော သမ္မာဒိဋ္ဌိကော ဟောတိ အဝိပရီတဒဿနော – ‘အတ္ထိ ဒိန္နံ, အတ္ထိ ယိဋ္ဌံ, အတ္ထိ ဟုတံ, အတ္ထိ သုကတဒုက္ကဋာနံ ကမ္မာနံ ဖလံ ဝိပါကော, အတ္ထိ အယံ လောကော, အတ္ထိ ပရော လောကော, အတ္ထိ မာတာ, အတ္ထိ ပိတာ, အတ္ထိ သတ္တာ ဩပပါတိကာ, အတ္ထိ လောကေ သမဏဗြာဟ္မဏာ သမ္မဂ္ဂတာ သမ္မာပဋိပန္နာ ယေ ဣမဉ္စ လောကံ ပရဉ္စ လောကံ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ပဝေဒေန္တီ’တိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ဒိဋ္ဌိသမ္ပဒာ။ သီလသမ္ပဒာဟေတု တ, ဘိက္ခဝေ, သတ္တာ ကာယဿ ဘေဒာ ပရံ မရဏာ သုဂတိံ သဂ္ဂံ လောကံ ဥပပဇ္ဇန္တိ; စိတ္တသမ္ပဒာဟေတု တ, ဘိက္ခဝေ, သတ္တာ ကာယဿ ဘေဒာ ပရံ မရဏာ သုဂတိံ သဂ္ဂံ လောကံ ဥပပဇ္ဇန္တိ ; ဒိဋ္ဌိသမ္ပဒာဟေတု တ, ဘိက္ခဝေ, သတ္တာ ကာယဿ ဘေဒာ ပရံ မရဏာ သုဂတိံ သဂ္ဂံ လောကံ ဥပပဇ္ဇန္တိ။ ဣမာ ခော, ဘိက္ခဝေ, တိဿော သမ္ပဒာ’’တိ။ ပဉ္စမံ။

၆. အပဏ္ဏကသုတ္တံ

၁၁၉. ‘‘တိဿော ဣမာ, ဘိက္ခဝေ, ဝိပတ္တိယော။ ကတမာ တိဿော? သီလဝိပတ္တိ, စိတ္တဝိပတ္တိ, ဒိဋ္ဌိဝိပတ္တိ။ ကတမာ စ, ဘိက္ခဝေ, သီလဝိပတ္တိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပာဏာတိပာတီ ဟောတိ။ပေ.။ သမ္ဖပ္ပလာပီ ဟောတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, သီလဝိပတ္တိ။

‘‘ကတမာ စ, ဘိက္ခဝေ, စိတ္တဝိပတ္တိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော အဘိဇ္ဈာလု ဟောတိ ဗျာပန္နစိတ္တော။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, စိတ္တဝိပတ္တိ။

‘‘ကတမာ စ, ဘိက္ခဝေ, ဒိဋ္ဌိဝိပတ္တိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကော ဟောတိ ဝိပရီတဒဿနော – ‘နတ္ထိ ဒိန္နံ, နတ္ထိ ယိဋ္ဌံ။ပေ.။ ယေ ဣမဉ္စ လောကံ ပရဉ္စ လောကံ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ပဝေဒေန္တီ’တိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ဒိဋ္ဌိဝိပတ္တိ။ သီလဝိပတ္တိဟေတု တ, ဘိက္ခဝေ။ပေ.။ ဒိဋ္ဌိဝိပတ္တိဟေတု တ, ဘိက္ခဝေ, သတ္တာ ကာယဿ ဘေဒာ ပရံ မရဏာ အပါယံ ဒုဂ္ဂတိံ ဝိနိပါတံ နိရယံ ဥပပဇ္ဇန္တိ။ သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, အပဏ္ဏကော မဏိ ဥဒ္ဓံ ခိတ္တော ယေန ယေနေဝ ပတိဋ္ဌာတိ သုပ္ပတိဋ္ဌိတံယေဝ ပတိဋ္ဌာတိ; ဧဝမေဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, သီလဝိပတ္တိဟေတု တ သတ္တာ။ပေ.။ ဥပပဇ္ဇန္တိ။ ဣမာ ခော, ဘိက္ခဝေ, တိဿော ဝိပတ္တိယောတိ။

‘‘တိဿော ဣမာ, ဘိက္ခဝေ, သမ္ပဒာ။ ကတမာ တိဿော? သီလသမ္ပဒာ, စိတ္တသမ္ပဒာ, ဒိဋ္ဌိသမ္ပဒာ ။ ကတမာ စ, ဘိက္ခဝေ, သီလသမ္ပဒာ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပာဏာတိပာတာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ။ပေ.။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, သီလသမ္ပဒာ။

‘‘ကတမာ စ, ဘိက္ခဝေ, စိတ္တသမ္ပဒာ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော အနဘိဇ္ဈာလု ဟောတိ အဗျာပန္နစိတ္တော။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, စိတ္တသမ္ပဒာ။

‘‘ကတမာ စ, ဘိက္ခဝေ, ဒိဋ္ဌိသမ္ပဒာ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော သမ္မာဒိဋ္ဌိကော ဟောတိ အဝိပရီတဒဿနော – ‘အတ္ထိ ဒိန္နံ, အတ္ထိ ယိဋ္ဌံ။ပေ.။ ယေ ဣမဉ္စ လောကံ ပရဉ္စ လောကံ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ပဝေဒေန္တီ’တိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ဒိဋ္ဌိသမ္ပဒာ။ သီလသမ္ပဒာဟေတု တ , ဘိက္ခဝေ, သတ္တာ ကာယဿ ဘေဒာ ပရံ မရဏာ သုဂတိံ သဂ္ဂံ လောကံ ဥပပဇ္ဇန္တိ။ စိတ္တသမ္ပဒာဟေတု တ။ပေ.။ ဒိဋ္ဌိသမ္ပဒာဟေတု တ, ဘိက္ခဝေ, သတ္တာ ကာယဿ ဘေဒာ ပရံ မရဏာ သုဂတိံ သဂ္ဂံ လောကံ ဥပပဇ္ဇန္တိ။ သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, အပဏ္ဏကော မဏိ ဥဒ္ဓံ ခိတ္တော ယေန ယေနေဝ ပတိဋ္ဌာတိ သုပ္ပတိဋ္ဌိတံယေဝ ပတိဋ္ဌာတိ; ဧဝမေဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, သီလသမ္ပဒာဟေတု တ သတ္တာ ကာယဿ ဘေဒာ ပရံ မရဏာ သုဂတိံ သဂ္ဂံ လောကံ ဥပပဇ္ဇန္တိ, စိတ္တသမ္ပဒာဟေတု တ သတ္တာ။ပေ.။ ဒိဋ္ဌိသမ္ပဒာဟေတု တ သတ္တာ ကာယဿ ဘေဒာ ပရံ မရဏာ သုဂတိံ သဂ္ဂံ လောကံ ဥပပဇ္ဇန္တိ။ ဣမာ ခော, ဘိက္ခဝေ, တိဿော သမ္ပဒာ’’တိ။ ဆဋ္ဌံ။

၇. ကမ္မန္တသုတ္တံ

၁၂၀. ‘‘တိဿော ဣမာ, ဘိက္ခဝေ, ဝိပတ္တိယော။ ကတမာ တိဿော? ကမ္မန္တဝိပတ္တိ, အာဇီဝဝိပတ္တိ, ဒိဋ္ဌိဝိပတ္တိ။ ကတမာ စ, ဘိက္ခဝေ, ကမ္မန္တဝိပတ္တိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပာဏာတိပာတီ ဟောတိ။ပေ.။ သမ္ဖပ္ပလာပီ ဟောတိ ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ကမ္မန္တဝိပတ္တိ။

‘‘ကတမာ စ, ဘိက္ခဝေ, အာဇီဝဝိပတ္တိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော မိစ္ဆာအာဇီဝော ဟောတိ, မိစ္ဆာအာဇီဝေန ဇီဝိကံ [ဇီဝိတံ (သျာ. ကံ. က.)] ကပ္ပေတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, အာဇီဝဝိပတ္တိ။

‘‘ကတမာ စ, ဘိက္ခဝေ, ဒိဋ္ဌိဝိပတ္တိ? ဣဓ , ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကော ဟောတိ ဝိပရီတဒဿနော – ‘နတ္ထိ ဒိန္နံ, နတ္ထိ ယိဋ္ဌံ။ပေ.။ ယေ ဣမဉ္စ လောကံ ပရဉ္စ လောကံ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ပဝေဒေန္တီ’တိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ဒိဋ္ဌိဝိပတ္တိ။ ဣမာ ခော, ဘိက္ခဝေ, တိဿော ဝိပတ္တိယောတိ။

‘‘တိဿော ဣမာ, ဘိက္ခဝေ, သမ္ပဒါ။ ကတမာ တိဿော? ကမ္မန္တသမ္ပဒါ, အာဇီဝသမ္ပဒါ, ဒိဋ္ဌိသမ္ပဒါ။ ကတမာ စ, ဘိက္ခဝေ, ကမ္မန္တသမ္ပဒါ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပာဏာတိပာတာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ။ပေ.။ သမ္ဖပ္ပလာပာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ကမ္မန္တသမ္ပဒါ။

‘‘ကတမာ စ, ဘိက္ခဝေ, အာဇီဝသမ္ပဒါ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော သမ္မာအာဇီဝော ဟောတိ, သမ္မာအာဇီဝေန ဇီဝိကံ ကပ္ပေတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, အာဇီဝသမ္ပဒါ။

‘‘ကတမာ စ, ဘိက္ခဝေ, ဒိဋ္ဌိသမ္ပဒါ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော သမ္မာဒိဋ္ဌိကော ဟောတိ အဝိပရီတဒဿနော – ‘အတ္ထိ ဒိန္နံ, အတ္ထိ ယိဋ္ဌံ။ပေ.။ ယေ ဣမဉ္စ လောကံ ပရဉ္စ လောကံ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ပဝေဒေန္တီ’တိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ဒိဋ္ဌိသမ္ပဒါ။ ဣမာ ခော, ဘိက္ခဝေ, တိဿော သမ္ပဒါ’’တိ။ သတ္တမံ။

၈. ပဌမသောစေယျသုတ္တံ

၁၂၁. ‘‘တီဏိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, သောစေယျာနိ။ ကတမာနိ တီဏိ? ကာယသောစေယျံ, ဝစီသောစေယျံ, မနောသောစေယျံ။ ကတမဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ကာယသောစေယျံ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပာဏာတိပာတာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, အဒိန္နာဒါနာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, ကာမေသုမိစ္ဆာစာရာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ကာယသောစေယျံ။

‘‘ကတမဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဝစီသောစေယျံ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော မုသာဝါဒါ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, ပိသုဏာယ ဝါစာယ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, ဖရုသာယ ဝါစာယ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, သမ္ဖပ္ပလာပာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ ဘိက္ခဝေ, ဝစီသောစေယျံ။

‘‘ကတမဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, မနောသောစေယျံ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော အနဘိဇ္ဈာလု ဟောတိ အဗျာပန္နစိတ္တော သမ္မာဒိဋ္ဌိကော။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, မနောသောစေယျံ။ ဣမာနိ ခော, ဘိက္ခဝေ, တီဏိ သောစေယျာနီ’’တိ။ အဋ္ဌမံ။

၉. ဒုတိယသောစေယျသုတ္တံ

၁၂၂. ‘‘တီဏိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, သောစေယျာနိ။ ကတမာနိ တီဏိ? ကာယသောစေယျံ, ဝစီသောစေယျံ, မနောသောစေယျံ။ ကတမဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ကာယသောစေယျံ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ပာဏာတိပာတာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, အဒိန္နာဒါနာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, အဗြဟ္မစရိယာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ကာယသောစေယျံ။

“කතමඤ්ච, භික්ඛවෙ, වචීසොචෙය්‍යං? ඉධ, භික්ඛවෙ, භික්ඛු මුසාවාදා පටිවිරතො හොති, පිසුණාය වාචාය පටිවිරතො හොති, ඵරුසාය වාචාය පටිවිරතො හොති, සම්ඵප්පලාපා පටිවිරතො හොති. ඉදං වුච්චති, භික්ඛවෙ, වචීසොචෙය්‍යං.

“කතමඤ්ච, භික්ඛවෙ, මනොසොචෙය්‍යං? ඉධ, භික්ඛවෙ, භික්ඛු සන්තං වා අජ්ඣත්තං කාමච්ඡන්දං – ‘අත්ථි මෙ අජ්ඣත්තං කාමච්ඡන්දො’ති පජානාති; අසන්තං වා අජ්ඣත්තං කාමච්ඡන්දං – ‘නත්ථි මෙ අජ්ඣත්තං කාමච්ඡන්දො’ති පජානාති; යථා ච අනුප්පන්නස්ස කාමච්ඡන්දස්ස උප්පාදො හොති, තඤ්ච පජානාති; යථා ච උප්පන්නස්ස කාමච්ඡන්දස්ස පහානං හොති , තඤ්ච පජානාති; යථා ච පහීනස්ස කාමච්ඡන්දස්ස ආයතිං අනුප්පාදො හොති, තඤ්ච පජානාති; සන්තං වා අජ්ඣත්තං බ්‍යාපාදං – ‘අත්ථි මෙ අජ්ඣත්තං බ්‍යාපාදො’ති පජානාති; අසන්තං වා අජ්ඣත්තං බ්‍යාපාදං – ‘නත්ථි මෙ අජ්ඣත්තං බ්‍යාපාදො’ති පජානාති; යථා ච අනුප්පන්නස්ස බ්‍යාපාදස්ස උප්පාදො හොති, තඤ්ච පජානාති; යථා ච උප්පන්නස්ස බ්‍යාපාදස්ස පහානං හොති, තඤ්ච පජානාති; යථා ච පහීනස්ස බ්‍යාපාදස්ස ආයතිං අනුප්පාදො හොති, තඤ්ච පජානාති; සන්තං වා අජ්ඣත්තං ථිනමිද්ධං – ‘අත්ථි මෙ අජ්ඣත්තං ථිනමිද්ධ’න්ති පජානාති; අසන්තං වා අජ්ඣත්තං ථිනමිද්ධං – ‘නත්ථි මෙ අජ්ඣත්තං ථිනමිද්ධ’න්ති පජානාති; යථා ච අනුප්පන්නස්ස ථිනමිද්ධස්ස උප්පාදො හොති, තඤ්ච පජානාති; යථා ච උප්පන්නස්ස ථිනමිද්ධස්ස පහානං හොති, තඤ්ච පජානාති; යථා ච පහීනස්ස ථිනමිද්ධස්ස ආයතිං අනුප්පාදො හොති, තඤ්ච පජානාති; සන්තං වා අජ්ඣත්තං උද්ධච්චකුක්කුච්චං – ‘අත්ථි මෙ අජ්ඣත්තං උද්ධච්චකුක්කුච්ච’න්ති පජානාති; අසන්තං වා අජ්ඣත්තං උද්ධච්චකුක්කුච්චං – ‘නත්ථි මෙ අජ්ඣත්තං උද්ධච්චකුක්කුච්ච’න්ති පජානාති; යථා ච අනුප්පන්නස්ස උද්ධච්චකුක්කුච්චස්ස උප්පාදො හොති, තඤ්ච පජානාති; යථා ච උප්පන්නස්ස උද්ධච්චකුක්කුච්චස්ස පහානං හොති, තඤ්ච පජානාති; යථා ච පහීනස්ස උද්ධච්චකුක්කුච්චස්ස ආයතිං අනුප්පාදො හොති, තඤ්ච පජානාති; සන්තං වා අජ්ඣත්තං විචිකිච්ඡං – ‘අත්ථි මෙ අජ්ඣත්තං විචිකිච්ඡා’ති පජානාති; අසන්තං වා අජ්ඣත්තං විචිකිච්ඡං – ‘නත්ථි මෙ අජ්ඣත්තං විචිකිච්ඡා’ති පජානාති; යථා ච අනුප්පන්නාය විචිකිච්ඡාය උප්පාදො හොති, තඤ්ච පජානාති; යථා ච උප්පන්නාය විචිකිච්ඡාය පහානං හොති, තඤ්ච පජානාති; යථා ච පහීනාය විචිකිච්ඡාය ආයතිං අනුප්පාදො හොති, තඤ්ච පජානාති. ඉදං වුච්චති, භික්ඛවෙ, මනොසොචෙය්‍යං. ඉමානි ඛො, භික්ඛවෙ, තීණි සොචෙය්‍යානීති.

[ඉතිවු. 66] “කායසුචිං වචීසුචිං, චෙතොසුචිං අනාසවං.
සුචිං සොචෙය්‍යසම්පන්නං, ආහු නින්හාතපාපක”න්ති. නවමං.

10. මොනෙය්‍යසුත්තං

123. “තීණිමානි, භික්ඛවෙ, මොනෙය්‍යානි. කතමානි තීණි? කායමොනෙය්‍යං, වචීමොනෙය්‍යං, මනොමොනෙය්‍යං. කතමඤ්ච, භික්ඛවෙ, කායමොනෙය්‍යං ? ඉධ, භික්ඛවෙ, භික්ඛු පාණාතිපාතා පටිවිරතො හොති, අදින්නාදානා පටිවිරතො හොති, අබ්‍රහ්මචරියා පටිවිරතො හොති. ඉදං වුච්චති, භික්ඛවෙ, කායමොනෙය්‍යං.

“කතමඤ්ච, භික්ඛවෙ, වචීමොනෙය්‍යං? ඉධ, භික්ඛවෙ, භික්ඛු මුසාවාදා පටිවිරතො හොති, පිසුණාය වාචාය පටිවිරතො හොති, ඵරුසාය වාචාය පටිවිරතො හොති, සම්ඵප්පලාපා පටිවිරතො හොති. ඉදං වුච්චති, භික්ඛවෙ, වචීමොනෙය්‍යං.

“කතමඤ්ච, භික්ඛවෙ, මනොමොනෙය්‍යං? ඉධ, භික්ඛවෙ, භික්ඛු ආසවානං ඛයා අනාසවං චෙතොවිමුත්තිං පඤ්ඤාවිමුත්තිං දිට්ඨෙව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරති. ඉදං වුච්චති, භික්ඛවෙ, මනොමොනෙය්‍යං. ඉමානි ඛො, භික්ඛවෙ, තීණි මොනෙය්‍යානී”ති.

“කායමුනිං වචීමුනිං, චෙතොමුනිං අනාසවං.
මුනිං මොනෙය්‍යසම්පන්නං, ආහු සබ්බප්පහායින”න්ති. දසමං.

ආපායිකවග්ගො දුතියො.

တဿုဒ္ဒါနံ –

> အာဟာယိကော ဒုလ္လဘော အပ္ပမေယ္ယံ၊ အာနေဉ္ဇဝိပတ္တိသမ္ပဒါ။
> အပဏ္ဏကော စ ကမ္မန္တော၊ ဒွေဝ သောစေယ္ယာနိ မောနေယ္ယန္တိ။

(၁၃) ၃. ကုသိနာရဝဂ္ဂေါ

၁. ကုသိနာရသုတ္တံ

၁၂၄. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ကုသိနာရာယံ ဝိဟရတိ ဗလိဟရဏေ ဝနသဏ္ဍေ။ တတြ ခေါ ဘဂဝါ ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ – "ဘိက္ခဝေါ"တိ။ "ဘဒန္တေ"တိ တေ ဘိက္ခူ ဘဂဝတော ပစ္စဿောသုံ။ ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ –

"ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အညတရံ ဂါမံ ဝါ နိဂမံ ဝါ ဥပနိဿာယ ဝိဟရတိ။ တမေနံ ဂဟပတိ ဝါ ဂဟပတိပုတ္တော ဝါ ဥပသင်္ကမိတွာ သွာတနာယ ဘတ္တေန နိမန္တေတိ ။ အာကင်္ခမာနော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အဓိဝါသေတိ။ သော တဿာ ရတ္တိယာ အစ္စယေန ပုဗ္ဗဏှသမယံ နိဝါသေတွာ ပတ္တစီဝရမာဒါယ ယေန တဿ ဂဟပတိဿ ဝါ ဂဟပတိပုတ္တဿ ဝါ နိဝေသနံ တေနုပသင်္ကမတိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ပညတ္တေ အာသနေ နိသီဒတိ။ တမေနံ သော ဂဟပတိ ဝါ ဂဟပတိပုတ္တော ဝါ ပဏီတေန ခါဒနီယေန ဘောဇနီယေန သဟတ္ထာ သန္တပ္ပေတိ သမ္ပဝါရေတိ။

"တဿ ဧဝံ ဟောတိ – 'သာဓု ဝတ မ္ယာယံ ဂဟပတိ ဝါ ဂဟပတိပုတ္တော ဝါ ပဏီတေန ခါဒနီယေန ဘောဇနီယေန သဟတ္ထာ သန္တပ္ပေတိ သမ္ပဝါရေတီ'တိ။ ဧဝမ္ပိဿ ဟောတိ – 'အဟော ဝတ မာယံ ဂဟပတိ ဝါ ဂဟပတိပုတ္တော ဝါ အာယတိမ္ပိ ဧဝရူပေန ပဏီတေန ခါဒနီယေန ဘောဇနီယေန သဟတ္ထာ သန္တပ္ပေယျ သမ္ပဝါရေယျာ'တိ! သော တံ ပိဏ္ဍပါတံ ဂထိတော [ဂဓိတော (သျာ. ကံ. က.)] မုစ္ဆိတော အဇ္ဈောသန္နော [အဇ္ဈာပန္နော (သီ. က.) အဇ္ဈောပန္နော (ဋီကာ)] အနာဒီနဝဒဿာဝီ အနိဿရဏပညော ပရိဘုဉ္ဇတိ။ သော တတ္ထ ကာမဝိတက္ကမ္ပိ ဝိတက္ကေတိ, ဗျာပါဒဝိတက္ကမ္ပိ ဝိတက္ကေတိ, ဝိဟိံသာဝိတက္ကမ္ပိ ဝိတက္ကေတိ။ ဧဝရူပဿာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနော ဒိန္နံ န မဟပ္ဖလန္တိ ဝဒါမိ။ တံ ကိဿ ဟေတု? ပမတ္တော ဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဝိဟရတိ။

"ဣဓ ပန, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အညတရံ ဂါမံ ဝါ နိဂမံ ဝါ ဥပနိဿာယ ဝိဟရတိ။ တမေနံ ဂဟပတိ ဝါ ဂဟပတိပုတ္တော ဝါ ဥပသင်္ကမိတွာ သွာတနာယ ဘတ္တေန နိမန္တေတိ။ အာကင်္ခမာနော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အဓိဝါသေတိ။ သော တဿာ ရတ္တိယာ အစ္စယေန ပုဗ္ဗဏှသမယံ နိဝါသေတွာ ပတ္တစီဝရမာဒါယ ယေန တဿ ဂဟပတိဿ ဝါ ဂဟပတိပုတ္တဿ ဝါ နိဝေသနံ တေနုပသင်္ကမတိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ပညတ္တေ အာသနေ နိသီဒတိ။ တမေနံ သော ဂဟပတိ ဝါ ဂဟပတိပုတ္တော ဝါ ပဏီတေန ခါဒနီယေန ဘောဇနီယေန သဟတ္ထာ သန္တပ္ပေတိ သမ္ပဝါရေတိ။

"တဿ န ဧဝံ ဟောတိ – 'သာဓု ဝတ မ္ယာယံ ဂဟပတိ ဝါ ဂဟပတိပုတ္တော ဝါ ပဏီတေန ခါဒနီယေန ဘောဇနီယေန သဟတ္ထာ သန္တပ္ပေတိ သမ္ပဝါရေတီ'တိ။ ဧဝမ္ပိဿ န ဟောတိ – 'အဟော ဝတ မာယံ ဂဟပတိ ဝါ ဂဟပတိပုတ္တော ဝါ အာယတိမ္ပိ ဧဝရူပေန ပဏီတေန ခါဒနီယေန ဘောဇနီယေန သဟတ္ထာ သန္တပ္ပေယျ သမ္ပဝါရေယျာ'တိ! သော တံ ပိဏ္ဍပါတံ အဂထိတော အမုစ္ဆိတော အနဇ္ဈောသန္နော အာဒီနဝဒဿာဝီ နိဿရဏပညော ပရိဘုဉ္ဇတိ။ သော တတ္ထ နေက္ခမ္မဝိတက္ကမ္ပိ ဝိတက္ကေတိ, အဗျာပါဒဝိတက္ကမ္ပိ ဝိတက္ကေတိ, အဝိဟိံသာဝိတက္ကမ္ပိ ဝိတက္ကေတိ။ ဧဝရူပဿာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနော ဒိန္နံ မဟပ္ဖလန္တိ ဝဒါမိ။ တံ ကိဿ ဟေတု? အပ္ပမတ္တော ဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဝိဟရတီ"တိ။ ပဌမံ။

၂. ဘဏ္ဍနသုတ္တံ

၁၂၅. "ယသ္မိံ, ဘိက္ခဝေ, ဒိသာယံ ဘိက္ခူ ဘဏ္ဍနဇာတာ ကလဟဇာတာ ဝိဝါဒာပန္နာ အညမညံ မုခသတ္တီဟိ ဝိတုဒန္တာ ဝိဟရန္တိ, မနသိ ကာတုမ္ပိ မေ သာ, ဘိက္ခဝေ, ဒိသာ န ဖာသု ဟောတိ, ပဂေဝ ဂန္တုံ! နိဋ္ဌမေတ္ထ ဂစ္ဆာမိ – 'အဒ္ဓါ တေ အာယသ္မန္တော တယော ဓမ္မေ ပဇဟိံသု, တယော ဓမ္မေ ဗဟုလမကံသု [ဗဟုလီမကံသု (သျာ. ကံ. ပီ.)]။ ကတမေ တယော ဓမ္မေ ပဇဟိံသု? နေက္ခမ္မဝိတက္ကံ, အဗျာပါဒဝိတက္ကံ, အဝိဟိံသာဝိတက္ကံ – ဣမေ တယော ဓမ္မေ ပဇဟိံသု။ ကတမေ တယော ဓမ္မေ ဗဟုလမကံသု? ကာမဝိတက္ကံ, ဗျာပါဒဝိတက္ကံ, ဝိဟိံသာဝိတက္ကံ – ဣမေ တယော ဓမ္မေ ဗဟုလမကံသု'။ ယသ္မိံ, ဘိက္ခဝေ, ဒိသာယံ ဘိက္ခူ ဘဏ္ဍနဇာတာ ကလဟဇာတာ ဝိဝါဒာပန္နာ အညမညံ မုခသတ္တီဟိ ဝိတုဒန္တာ ဝိဟရန္တိ, မနသိ ကာတုမ္ပိ မေ သာ, ဘိက္ခဝေ, ဒိသာ န ဖာသု ဟောတိ, ပဂေဝ

ဂန္တုံ! နိဌမေတ္တ ဂစ္ဆာမိ – ‘အဒ္ဓာ တေ အာယသ္မန္တော ဣမေ တယော ဓမ္မေ ပဇဟိံသု, ဣမေ တယော ဓမ္မေ ဗ ဟုလမကံသု’’’။

‘‘ယသ္မံ ပန, ဘိက္ခဝေ, ဒိသာယံ ဘိက္ခူ သမဂ္ဂါ သမ္မောဒမာနာ အဝိဝဒမာနာ ခီရောဒကီဘူတာ အညမညံ ပိယစ က္ခူဟိ သမ္ပဿန္တာ ဝိဟရန္တိ, ဂန္တုမ္ပိ မေ သော, ဘိက္ခဝေ, ဒိသာ ဖာသု ဟောတိ, ပဂေဝ မနသိ ကာတုံ! နိဌမေတ္တ ဂစ္ဆာမိ – ‘အဒ္ဓာ တေ အာယသ္မန္တော တယော ဓမ္မေ ပဇဟိံသု, တယော ဓမ္မေ ဗဟုလမကံသု။ ကတမေ တယော ဓမ္မေ ပဇဟိံသု? ကာမဝိတက္ကံ, ဗျာပါဒဝိတက္ကံ, ဝိဟိံသာဝိတက္ကံ – ဣမေ တယော ဓမ္မေ ပဇဟိံသု။ ကတမေ တယော ဓမ္မေ ဗဟုလမကံသု? နေက္ခမ္မဝိတက္ကံ, အဗျာပါဒဝိတက္ကံ, အဝိဟိံသာဝိတက္ကံ – ဣမေ တယော ဓမ္မေ ဗဟုလမကံသု’။ ယသ္မံ , ဘိက္ခဝေ, ဒိသာယံ ဘိက္ခူ သမဂ္ဂါ သမ္မောဒမာနာ အဝိဝဒမာနာ ခီရောဒကီဘူတာ အညမညံ ပိယစက္ခူဟိ သမ္ပဿန္တာ ဝိဟရန္တိ, ဂန္တုမ္ပိ မေ သော, ဘိက္ခဝေ, ဒိသာ ဖာသု ဟောတိ, ပဂေဝ မနသိ ကာတုံ! နိဌမေတ္တ ဂစ္ဆာမိ – ‘အဒ္ဓာ တေ အာယသ္မန္တော ဣမေ တယော ဓမ္မေ ပဇဟိံသု, ဣမေ တယော ဓမ္မေ ဗဟုလမကံသူ’’’တိ။ ဒုတိယံ။

၃. ကေတမကစေတိယသုတ္တံ

၁၂၆. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ဝေသာလိယံ ဝိဟရတိ ဂေါတမကေ စေတိယေ။ တတြ ခေါ ဘဂဝါ ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ – ‘‘ဘိက္ခဝေါ’’တိ။ ‘‘ဘဒန္တေ’’တိ တေ ဘိက္ခူ ဘဂဝတော ပစ္စဿောသုံ။ ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ –

‘‘အဘိညာယာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မံ ဒေသေမိ, နော အနဘိညာယ။ သနိဒါနာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မံ ဒေသေမိ, နော အနိ ဒါနံ။ သပ္ပာဋိဟာရိယာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မံ ဒေသေမိ, နော အပ္ပာဋိဟာရိယံ။ တဿ မယှံ, ဘိက္ခဝေ, အဘိညာယ ဓ မ္မံ ဒေသယတော နော အနဘိညာယ, သနိဒါနံ ဓမ္မံ ဒေသယတော နော အနိဒါနံ, သပ္ပာဋိဟာရိယံ ဓမ္မံ ဒေသယတော နော အပ္ပာဋိဟာရိယံ, ကရဏီယော ဩဝါဒေါ, ကရဏီယာ အနုသာသနီ။ အလဉ္စ ပန ဝေါ, ဘိက္ခဝေ, တုဋ္ဌိယာ, အလံ အတ္တမနတာယ, အလံ သောမနဿာယ – ‘သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ, သွာက္ခာတော ဓမ္မော, သုပ္ပဋိပန္နော သင်္ ဃော’’’တိ။

ဣဒမဝေါစ ဘဂဝါ။ အတ္တမနာ တေ ဘိက္ခူ ဘဂဝတော ဘာသိတံ အဘိနန္ဒုန္တိ။ ဣမသ္မိဉ္စ ပန ဝေယျာကရဏသ္ မိံ ဘညမာနေ သဟဿီ လောကဓာတု အကမ္ပိတ္ထာတိ။ တတိယံ။

၄. ဘရဏ္ဍုကာလာမသုတ္တံ

၁၂၇. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ကောသလေသု စာရိကံ စရမာနော ယေန ကပိလဝတ္ထု တဒဝသရိ။ အဿောသိ ခေါ မဟာ နာမော သက္ကော – ‘‘ဘဂဝါ ကိရ ကပိလဝတ္ထုံ အနုပ္ပတ္တော’’တိ။ အထ ခေါ မဟာနာမော သက္ကော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ အဋ္ဌာသိ။ ဧကမန္တံ ဌိတံ ခေါ မဟာနာမံ သက္ ကံ ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ –

‘‘ဂစ္ဆ, မဟာနာမ, ကပိလဝတ္ထုသ္မိံ, တထာရူပံ အာဝသထံ ဇာန ယတ္ထဇ္ဇ မယံ ဧကရတ္တိံ ဝိဟရေယျာ မာ’’တိ။ ‘‘ဧဝံ , ဘန္တေ’’တိ ခေါ မဟာနာမော သက္ကော ဘဂဝတော ပဋိဿုတွာ ကပိလဝတ္ထုံ ပဝိသိတွာ ကေဝ လကပ္ပံ ကပိလဝတ္ထုံ အနွာဟိဏ္ဍန္တော [အာဟိဏ္ဍန္တော (သျာ. ကံ.)] နာဒ္ဒသ ကပိလဝတ္ထုသ္မိံ တထာရူပံ အာ ဝသထံ ယတ္ထဇ္ဇ ဘဂဝါ ဧကရတ္တိံ ဝိဟရေယျ။

အထ ခေါ မဟာနာမော သက္ကော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – ‘‘နတ္ထိ, ဘန္တေ, ကပိလဝတ္ထုသ္မိံ တထာရူပေါ အာဝသထော ယတ္ထဇ္ဇ ဘဂဝါ ဧကရတ္တိံ ဝိဟရေယျ။ အယံ, ဘန္တေ, ဘ ရဏ္ဍု ကာလာမော ဘဂဝတော ပုရာဏသဗြဟ္မစာရီ။ တဿဇ္ဇ ဘဂဝါ အဿမေ ဧကရတ္တိံ ဝိဟရတူ’’တိ။ ‘‘ဂစ္ဆ, မဟာနာမ, သန္ထရံ ပညပေဟီ’’တိ။ ‘‘ဧဝံ, ဘန္တေ’’တိ ခေါ မဟာနာမော သက္ကော ဘဂဝတော ပဋိဿုတွာ ယေန ဘ ရဏ္ဍုဿ ကာလာမဿ အဿမော တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ သန္ထရံ ပညာပေတွာ ဥဒကံ ဌပေတွာ ဟ

အနံ့ ဓောဝနာယ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – ''သန္ထတော, ဘန္တေ, သန္ထာရော, ဥဒကံ ဥပိတံ ဟာအနံ့ ဓောဝနာယ။ ယဿဒါနိ, ဘန္တေ, ဘဂဝါ ကာလံ မညတီ''တိ။

အထ ခေါ ဘဂဝါ ယေန ဘရဏ္ဍုဿ ကာလာမဿ အဿမော တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ပညတ္တေ အာသနေ နိသီဒိ။ နိသဇ္ဇ ခေါ ဘဂဝါ ပါဒေ ပက္ခာလေသိ။ အထ ခေါ မဟာနာမဿ သက္ကဿ ဧတဒဟောသိ – ''အကာလော ခေါ အဇ္ဇ ဘဂဝန္တံ ပယိရုပါသိတုံ။ ကိလန္တော ဘဂဝါ။ သွေဝ ဒါနာဟံ ဘဂဝန္တံ ပယိရုပါသိဿာမီ''တိ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ပဒက္ခိဏံ ကတွာ ပက္ကာမိ။

အထ ခေါ မဟာနာမော သက္ကော တဿာ ရတ္တိယာ အစ္စယေန ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နံ ခေါ မဟာနာမံ သက္ကံ ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ – ''တယော ခေါမေ, မဟာနာမ, သတ္ထာရော သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။ ကတမေ တယော? ဣဓ, မဟာနာမ, ဧကစ္စော သတ္ထာ ကာမာနံ ပရိညံ ပညာပေတိ; န ရူပာနံ ပရိညံ ပညာပေတိ, န ဝေဒနာနံ ပရိညံ ပညာပေတိ။ ဣဓ ပန, မဟာနာမ, ဧကစ္စော သတ္ထာ ကာမာနံ ပရိညံ ပညာပေတိ , ရူပာနံ ပရိညံ ပညာပေတိ; န ဝေဒနာနံ ပရိညံ ပညာပေတိ။ ဣဓ ပန, မဟာနာမ, ဧကစ္စော သတ္ထာ ကာမာနံ ပရိညံ ပညာပေတိ, ရူပာနံ ပရိညံ ပညာပေတိ, ဝေဒနာနံ ပရိညံ ပညာပေတိ။ ဣမေ ခေါ, မဟာနာမ, တယော သတ္ထာရော သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။ 'ဣမေသံ, မဟာနာမ, တိဏ္ဏံ သတ္ထာရာနံ ဧကာ နိဋ္ဌာ ဥဒာဟု ပုထု နိဋ္ဌာ'''တိ?

ဧဝံ ဝုတ္တေ ဘရဏ္ဍု ကာလာမော မဟာနာမံ သက္ကံ ဧတဒဝေါစ – ''ဧကာတိ, မဟာနာမ, ဝဒေဟီ''တိ။ ဧဝံ ဝုတ္တေ ဘဂဝါ မဟာနာမံ သက္ကံ ဧတဒဝေါစ – ''နာနာတိ, မဟာနာမ, ဝဒေဟီ''တိ။ ဒုတိယမ္ပိ ခေါ ဘရဏ္ဍု ကာလာမော မဟာနာမံ သက္ကံ ဧတဒဝေါစ – ''ဧကာတိ, မဟာနာမ, ဝဒေဟီ''တိ။ ဒုတိယမ္ပိ ခေါ ဘဂဝါ မဟာနာမံ သက္ကံ ဧတဒဝေါစ – ''နာနာတိ, မဟာနာမ, ဝဒေဟီ''တိ။ တတိယမ္ပိ ခေါ ဘရဏ္ဍု ကာလာမော မဟာနာမံ သက္ကံ ဧတဒဝေါစ – ''ဧကာတိ, မဟာနာမ , ဝဒေဟီ''တိ။ တတိယမ္ပိ ခေါ ဘဂဝါ မဟာနာမံ သက္ကံ ဧတဒဝေါစ – ''နာနာတိ, မဟာနာမ, ဝဒေဟီ''တိ။

အထ ခေါ ဘရဏ္ဍုဿ ကာလာမဿ ဧတဒဟောသိ – ''မဟေသက္ခဿ ဝတမှိ မဟာနာမဿ သက္ကဿ သမ္မုခါ သမဏေန ဂေါတမေန ယာဝတတိယံ အပသာဒိတော။ ယံနူနာဟံ ကပိလဝတ္ထုမှာ ပက္ကမေယျ''န္တိ။ အထ ခေါ ဘရဏ္ဍု ကာလာမော ကပိလဝတ္ထုမှာ ပက္ကာမိ။ ယံ ကပိလဝတ္ထုမှာ ပက္ကာမိ တထာ ပက္ကန္တောဝ အဟောသိ န ပုန ပစ္စာဂစ္ဆီတိ။ စတုတ္ထံ။

၅. ဟတ္ထကသုတ္တံ

၁၂၈. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ ဇေတဝနေ အနာထပိဏ္ဍိကဿ အာရာမေ။ အထ ခေါ ဟတ္ထကော ဒေဝပုတ္တော အဘိက္ကန္တာယ ရတ္တိယာ အဘိက္ကန္တဝဏ္ဏော ကေဝလကပ္ပံ ဇေတဝနံ ဩဘာသေတွာ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ – ''ဘဂဝတော ပုရတော ဌဿာမီ''တိ ဩသီဒတိမေဝ သံသီဒတိမေဝ [ဩသီဒတိ စေဝ သံသီဒတိ စ (သီ. ပီ.), ဩသီဒတိ သံသီဒတိ (သျာ. ကံ.)] , န သက္ကောတိ သဏ္ဌာတုံ။ သေယျထာပိ နာမ သပ္ပိ ဝါ တေလံ ဝါ ဝါလုကာယ အာသိတ္တံ ဩသီဒတိမေဝ သံသီဒတိမေဝ, န သဏ္ဌာတိ; ဧဝမေဝံ ဟတ္ထကော ဒေဝပုတ္တော – ''ဘဂဝတော ပုရတော ဌဿာမီ''တိ ဩသီဒတိမေဝ သံသီဒတိမေဝ, န သက္ကောတိ သဏ္ဌာတုံ။

အထ ခေါ ဘဂဝါ ဟတ္ထကံ ဒေဝပုတ္တံ ဧတဒဝေါစ – ''ဩဠာရိကံ, ဟတ္ထက, အတ္တဘာဝံ အဘိနိမ္မိနာဟီ''တိ ။ ''ဧဝံ, ဘန္တေ''တိ, ခေါ ဟတ္ထကော ဒေဝပုတ္တော ဘဂဝတော ပဋိဿုတွာ ဩဠာရိကံ အတ္တဘာဝံ အဘိနိမ္မိနိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ အဋ္ဌာသိ။ ဧကမန္တံ ဌိတံ ခေါ ဟတ္ထကံ ဒေဝပုတ္တံ ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ –

''ယေ တေ, ဟတ္ထက, ဓမ္မာ ပုဗ္ဗေ မနုဿဘူတဿ ပဝတ္တိနော အဟေသုံ, အပိ နု တေ တေ ဓမ္မာ ဧတရဟိ ပဝတ္တိနော''တိ? ''ယေ စ မေ, ဘန္တေ, ဓမ္မာ ပုဗ္ဗေ မနုဿဘူတဿ ပဝတ္တိနော အဟေသုံ, တေ စ မေ ဓမ္မာ ဧတရဟိ ပဝတ္တိနော; ယေ စ မေ, ဘန္တေ, ဓမ္မာ ပုဗ္ဗေ မနုဿဘူတဿ နပ္ပဝတ္တိနော အဟေသုံ, တေ စ မေ ဓမ္မာ ဧတရဟိ ပဝတ္တိနော။ သေယျထာပိ, ဘန္တေ, ဘဂဝါ ဧတရဟိ အာကိဏ္ဏော ဝိဟရတိ ဘိက္ခူဟိ ဘိက္ခုနီဟိ ဥပာသကေဟိ ဥပာ

သိကာဟိ ရာဇူဟိ ရာဇမဟာမတ္တေဟိ တိတ္ထိယေဟိ တိတ္ထိယသာဝကေဟိ; ဧဝမေဝံ ခော အဟံ, ဘန္တေ, အာကိဏ္ဏော ဝိဟရာမိ ဒေဝပုတ္တေဟိ။ ဒူရတောပိ, ဘန္တေ, ဒေဝပုတ္တာ အာဂစ္ဆန္တိ ဟတ္ထကဿ ဒေဝပုတ္တဿ သန္တိကေ 'ဓမ္မံ သောဿာမာ'တိ။ တိဏ္ဏာဟံ, ဘန္တေ, ဓမ္မာနံ အတိတ္တော အပ္ပဋိဝိတော ကာလင်္ကတော။ ကတမေသံ တိဏ္ဏံ? ဘဂဝတော အဟံ, ဘန္တေ, ဒဿနဿ အတိတ္တော အပ္ပဋိဝိတော ကာလင်္ကတော; သဒ္ဓမ္မဿဝနဿာဟံ, ဘန္တေ, အတိတ္တော အပ္ပဋိဝိတော ကာလင်္ကတော; သင်္ဃဿာဟံ, ဘန္တေ, ဥပဋ္ဌာနဿ အတိတ္တော အပ္ပဋိဝိတော ကာလင်္ကတော။ ဣမေသံ ခော အဟံ, ဘန္တေ, တိဏ္ဏံ ဓမ္မာနံ အတိတ္တော အပ္ပဋိဝိတော ကာလင်္ကတော"တိ။

"နာဟံ ဘဂဝတော ဒဿနဿ၊ တိတ္တိမဇ္ဈဂါ [တိတ္တိ တိတ္တိသမ္ဘဝံ (က.)] ကုဒာစနံ။
သင်္ဃဿ ဥပဋ္ဌာနဿ၊ သဒ္ဓမ္မဿဝနဿ စ။

"အဓိသီလံ သိက္ခမာနော၊ သဒ္ဓမ္မဿဝနေ ရတော။
တိဏ္ဏံ ဓမ္မာနံ အတိတ္တော၊ ဟတ္ထကော အဝိဟံ ဂတော"တိ။ ပဉ္စမံ။

၆. ကဋုဝိယသုတ္တံ

၁၂၉. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ဗာရာဏသိယံ ဝိဟရတိ ဣသိပတနေ မိဂဒါယေ။ အထ ခော ဘဂဝါ ပုဗ္ဗဏှသမယံ နိဝာသေတွာ ပတ္တစီဝရမာဒါယ ဗာရာဏသိံ ပိဏ္ဍာယ ပါဝိသိ။ အဒ္ဒသာ ခော ဘဂဝါ ဂေါယောဂပိလက္ခသ္မိံ [ဂေါယောဂမိလက္ခသ္မိံ (သျာ. ကံ. က.)] ပိဏ္ဍာယ စရမာနော [စရမာနံ (က.)] အညတရံ ဘိက္ခုံ ရိတ္တဿာဒံ ဗာဟိရဿာဒံ မုဋ္ဌဿတိံ အသမ္ပဇာနံ အသမာဟိတံ ဝိဗ္ဘန္တစိတ္တံ ပါကတိန္ဒြိယံ။ ဒိသွာ တံ ဘိက္ခုံ ဧတဒဝေါစ –

"မာ ခော တွံ, ဘိက္ခု, အတ္တာနံ ကဋုဝိယမကာသိ။ တံ ဝတ ဘိက္ခု ကဋုဝိယကတံ အတ္တာနံ အာမဂန္ဓေန [အာမဂန္ဓေ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] အဝဿုတံ မက္ခိကာ နာနုပတိဿန္တိ နာနွာဿဝိဿန္တီတိ [နာနုဗန္ဓိဿန္တိ (က.)], နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတီ"တိ။ အထ ခော သော ဘိက္ခု ဘဂဝတာ ဣမိနာ ဩဝါဒေန ဩဝဒိတော သံဝေဂမာပါဒိ။ အထ ခော ဘဂဝါ ဗာရာဏသိယံ ပိဏ္ဍာယ စရိတွာ ပစ္ဆာဘတ္တံ ပိဏ္ဍပါတပဋိက္ကန္တော ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ –

"ဣဓာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ပုဗ္ဗဏှသမယံ နိဝာသေတွာ ပတ္တစီဝရမာဒါယ ဗာရာဏသိံ ပိဏ္ဍာယ ပါဝိသိံ။ အဒ္ဒသံ ခော အဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဂေါယောဂပိလက္ခသ္မိံ ပိဏ္ဍာယ စရမာနော အညတရံ ဘိက္ခုံ ရိတ္တဿာဒံ ဗာဟိရဿာဒံ မုဋ္ဌဿတိံ အသမ္ပဇာနံ အသမာဟိတံ ဝိဗ္ဘန္တစိတ္တံ ပါကတိန္ဒြိယံ။ ဒိသွာ တံ ဘိက္ခုံ ဧတဒဝေါစံ –

"'မာ ခော တွံ, ဘိက္ခု, အတ္တာနံ ကဋုဝိယမကာသိ။ တံ ဝတ ဘိက္ခု ကဋုဝိယကတံ အတ္တာနံ အာမဂန္ဓေန အဝဿုတံ မက္ခိကာ နာနုပတိဿန္တိ နာနွာဿဝိဿန္တီတိ, နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတီ'တိ။ အထ ခော, ဘိက္ခဝေ, သော ဘိက္ခု မယာ ဣမိနာ ဩဝါဒေန ဩဝဒိတော သံဝေဂမာပါဒီ"တိ။ ဧဝံ ဝုတ္တေ အညတရော ဘိက္ခု ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – "ကိံ နု ခော, ဘန္တေ, ကဋုဝိယံ? ကော အာမဂန္ဓော? ကာ မက္ခိကာ"တိ?

"အဘိဇ္ဈာ ခော, ဘိက္ခု, ကဋုဝိယံ; ဗျာပါဒော အာမဂန္ဓော; ပါပကာ အကုသလာ ဝိတက္ကာ မက္ခိကာ။ တံ ဝတ, ဘိက္ခု, ကဋုဝိယကတံ အတ္တာနံ အာမဂန္ဓေန အဝဿုတံ မက္ခိကာ နာနုပတိဿန္တိ နာနွာဿဝိဿန္တီတိ, နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတီ"တိ။

"အဂုတ္တံ စက္ခုသောတသ္မိံ၊ ဣန္ဒြိယေသု အသံဝုတံ။
မက္ခိကာနုပတိဿန္တိ၊ သင်္ကပ္ပါ ရာဂနိဿိတာ။

"ကဋုဝိယကတော ဘိက္ခု၊ အာမဂန္ဓေ အဝဿုတော။
အာရကာ ဟောတိ နိဗ္ဗာနာ၊ ဝိဃာတဿေဝ ဘာဂဝါ။

"ဂါမေ ဝါ ယဒိ ဝါ ရညေ၊ အလဒ္ဓာ သမထမတ္တနော [သမမတ္တနော (သီ. သျာ. ကံ.)၊ သမ္မမတ္တနော (ပီ.)] ။

ပရေတိ [စရေတိ (သျာ. က.)] ဗာလော ဒုမ္မေဓော၊ မက္ခိကာဟိ ပုရက္ခတော။

“ယေ စ သီလေန သမ္ပန္နာ၊ ပညာယူပသမေရတာ။
ဥပသန္တာ သုခံ သေန္တိ၊ နာသယိတွာန မက္ခိကာ”တိ။ ဆဋ္ဌံ။

၇. ပဌမအနုရုဒ္ဓသုတ္တံ

၁၃၀. အထ ခေါ အာယသ္မာ အနုရုဒ္ဓော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခေါ အာယသ္မာ အနုရုဒ္ဓော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – “ဣဓာဟံ, ဘန္တေ, ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ ဝိသုဒ္ဓေန အတိက္ကန္တမာနုသကေန ယေဘုယျေန ပဿာမိ မာတုဂါမံ ကာယဿ ဘေဒါ ပရံ မရဏာ အပါယံ ဒုဂ္ဂတိံ ဝိနိပါတံ နိရယံ ဥပပဇ္ဇမာနံ။ ကတိဟိ နု ခေါ, ဘန္တေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော မာတုဂါမော ကာယဿ ဘေဒါ ပရံ မရဏာ အပါယံ ဒုဂ္ဂတိံ ဝိနိပါတံ နိရယံ ဥပပဇ္ဇတီ”တိ?

“တီဟိ ခေါ, အနုရုဒ္ဓ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော မာတုဂါမော ကာယဿ ဘေဒါ ပရံ မရဏာ အပါယံ ဒုဂ္ဂတိံ ဝိနိပါတံ နိရယံ ဥပပဇ္ဇတိ။ ကတမေဟိ တီဟိ? ဣဓ, အနုရုဒ္ဓ, မာတုဂါမော ပုဗ္ဗဏှသမယံ မစ္ဆေရမလပရိယုဋ္ဌိတေန စေတသာ အဂါရံ အဇ္ဈာဝသတိ, မဇ္ဈန္ဟိကသမယံ ဣဿာပရိယုဋ္ဌိတေန စေတသာ အဂါရံ အဇ္ဈာဝသတိ, သာယန္ဟသမယံ ကာမရာဂပရိယုဋ္ဌိတေန စေတသာ အဂါရံ အဇ္ဈာဝသတိ ။ ဣမေဟိ ခေါ, အနုရုဒ္ဓ, တီဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော မာတုဂါမော ကာယဿ ဘေဒါ ပရံ မရဏာ အပါယံ ဒုဂ္ဂတိံ ဝိနိပါတံ နိရယံ ဥပပဇ္ဇတီ”တိ။ သတ္တမံ။

၈. ဒုတိယအနုရုဒ္ဓသုတ္တံ

၁၃၁. အထ ခေါ အာယသ္မာ အနုရုဒ္ဓော ယေနာယသ္မာ သာရိပုတ္တော တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ အာယသ္မတာ သာရိပုတ္တေန သဒ္ဓိံ သမ္မောဒိ။ သမ္မောဒနီယံ ကထံ သာရဏီယံ ဝီတိသာရေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခေါ အာယသ္မာ အနုရုဒ္ဓော အာယသ္မန္တံ သာရိပုတ္တံ ဧတဒဝေါစ – “ဣဓာဟံ, အာဝုသော သာရိပုတ္တ, ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ ဝိသုဒ္ဓေန အတိက္ကန္တမာနုသကေန သဟဿံ လောကံ ဩလောကေမိ။ အာရဒ္ဓံ ခေါ ပန မေ ဝီရိယံ အသလ္လီနံ, ဥပဋ္ဌိတာ သတိ အသမ္မုဋ္ဌာ [အပမ္မုဋ္ဌာ (သီ.), အပမုဋ္ဌာ (သျာ. ကံ.)], ပဿဒ္ဓော ကာယော အသာရဒ္ဓော, သမာဟိတံ စိတ္တံ ဧကဂ္ဂံ။ အထ စ ပန မေ နာနုပါဒါယ [န အနုပါဒါယ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] အာသဝေဟိ စိတ္တံ ဝိမုစ္စတီ”တိ။

“ယံ ခေါ တေ, အာဝုသော အနုရုဒ္ဓ, ဧဝံ ဟောတိ – ‘အဟံ ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ ဝိသုဒ္ဓေန အတိက္ကန္တမာနုသကေန သဟဿံ လောကံ ဝောလောကေမီ’တိ, ဣဒံ တေ မာနသ္မိံ။ ယမ္ပိ တေ, အာဝုသော အနုရုဒ္ဓ, ဧဝံ ဟောတိ – ‘အာရဒ္ဓံ ခေါ ပန မေ ဝီရိယံ အသလ္လီနံ, ဥပဋ္ဌိတာ သတိ အသမ္မုဋ္ဌာ, ပဿဒ္ဓော ကာယော အသာရဒ္ဓော, သမာဟိတံ စိတ္တံ ဧကဂ္ဂ’န္တိ, ဣဒံ တေ ဥဒ္ဓစ္စသ္မိံ။ ယမ္ပိ တေ, အာဝုသော အနုရုဒ္ဓ, ဧဝံ ဟောတိ – ‘အထ စ ပန မေ နာနုပါဒါယ အာသဝေဟိ စိတ္တံ ဝိမုစ္စတီ’တိ, ဣဒံ တေ ကုက္ကုစ္စသ္မိံ။ သာဓု ဝတာယသ္မာ အနုရုဒ္ဓော ဣမေ တယော ဓမ္မေ ပဟာယ, ဣမေ တယော ဓမ္မေ အမနသိကရိတွာ အမတာယ ဓာတုယာ စိတ္တံ ဥပသံဟရတူ”တိ။

အထ ခေါ အာယသ္မာ အနုရုဒ္ဓော အပရေန သမယေန ဣမေ တယော ဓမ္မေ ပဟာယ, ဣမေ တယော ဓမ္မေ အမနသိကရိတွာ အမတာယ ဓာတုယာ စိတ္တံ ဥပသံဟရိ [ဥပသံဟာသိ (သျာ. ကံ. ပီ.), ဥပသံဟရတိ (က.)] ။ အထ ခေါ အာယသ္မာ အနုရုဒ္ဓော ဧကော ဝူပကဋ္ဌော အပ္ပမတ္တော အာတာပီ ပဟိတတ္တော ဝိဟရန္တော နစိရဿေဝ – ယဿတ္ထာယ ကုလပုတ္တာ သမ္မဒေဝ အဂါရသ္မာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇန္တိ, တဒနုတ္တရံ – ဗြဟ္မစရိယပရိယောသာနံ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟာသိ။ “ခီဏာ ဇာတိ, ဝုသိတံ ဗြဟ္မစရိယံ, ကတံ ကရဏီယံ, နာပရံ ဣတ္ထတ္တာယာ”တိ အဗ္ဘညာသိ။ အညတရော စ ပနာယသ္မာ အနုရုဒ္ဓော အရဟတံ အဟောသီတိ။ အဋ္ဌမံ။

၉. ပဋိစ္ဆန္နသုတ္တံ

၁၃၂. “တီဏိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, ပဋိစ္ဆန္နာနိ အာဝဟန္တိ [ဝဟန္တိ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)], နော ဝိဝဋာနိ။ ကတမာနိ တီဏိ? မာတုဂါမော, ဘိက္ခဝေ, ပဋိစ္ဆန္နော အာဝဟတိ, နော ဝိဝဋော; ဗြာဟ္မဏာနံ, ဘိက္ခဝေ, မန္တာ ပဋိစ္ဆန္နာ အာဝဟန္တိ, နော ဝိဝဋာ ; မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ, ဘိက္ခဝေ, ပဋိစ္ဆန္နာ အာဝဟတိ, နော ဝိဝဋာ။ ဣမာနိ ခော, ဘိက္ခဝေ, တီဏိ ပဋိစ္ဆန္နာနိ အာဝဟန္တိ, နော ဝိဝဋာနိ။

“တီဏိမာနိ , ဘိက္ခဝေ, ဝိဝဋာနိ ဝိရောစန္တိ, နော ပဋိစ္ဆန္နာနိ။ ကတမာနိ တီဏိ? စန္ဒမဏ္ဍလံ, ဘိက္ခဝေ, ဝိဝဋံ ဝိရောစတိ, နော ပဋိစ္ဆန္နံ; သူရိယမဏ္ဍလံ, ဘိက္ခဝေ, ဝိဝဋံ ဝိရောစတိ, နော ပဋိစ္ဆန္နံ; တထာဂတပ္ပဝေဒိတော ဓမ္မဝိနယော, ဘိက္ခဝေ, ဝိဝဋော ဝိရောစတိ, နော ပဋိစ္ဆန္နော။ ဣမာနိ ခော, ဘိက္ခဝေ, တီဏိ ဝိဝဋာနိ ဝိရောစန္တိ, နော ပဋိစ္ဆန္နာနီ”တိ။ နဝမံ။

၁၀. လေခသုတ္တံ

၁၃၃. “တယောမေ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။ ကတမေ တယော? ပါသာဏလေခူပမော ပုဂ္ဂလော, ပထဝိလေခူပမော ပုဂ္ဂလော, ဥဒကလေခူပမော ပုဂ္ဂလော။ ကတမော စ, ဘိက္ခဝေ, ပါသာဏလေခူပမော ပုဂ္ဂလော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော အဘိဏှံ ကုဇ္ဈတိ။ သော စ ခွဿ ကောဓော ဒီဃရတ္တံ အနုသေတိ။ သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, ပါသာဏေ လေခါ န ခိပ္ပံ လုဇ္ဇတိ ဝါတေန ဝါ ဥဒကေန ဝါ, စိရဋ္ဌိတိကာ ဟောတိ; ဧဝမေဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဣဓေကစ္စော ပုဂ္ဂလော အဘိဏှံ ကုဇ္ဈတိ။ သော စ ခွဿ ကောဓော ဒီဃရတ္တံ အနုသေတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ပါသာဏလေခူပမော ပုဂ္ဂလော။

“ကတမော စ, ဘိက္ခဝေ, ပထဝိလေခူပမော ပုဂ္ဂလော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော အဘိဏှံ ကုဇ္ဈတိ။ သော စ ခွဿ ကောဓော န ဒီဃရတ္တံ အနုသေတိ။ သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, ပထဝိယာ လေခါ ခိပ္ပံ လုဇ္ဇတိ ဝါတေန ဝါ ဥဒကေန ဝါ, န စိရဋ္ဌိတိကာ ဟောတိ; ဧဝမေဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဣဓေကစ္စော ပုဂ္ဂလော အဘိဏှံ ကုဇ္ဈတိ။ သော စ ခွဿ ကောဓော န ဒီဃရတ္တံ အနုသေတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ပထဝိလေခူပမော ပုဂ္ဂလော။

“ကတမော စ, ဘိက္ခဝေ, ဥဒကလေခူပမော ပုဂ္ဂလော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော အာဂါဠှေနပိ ဝုစ္စမာနော ဖရုသေနပိ ဝုစ္စမာနော အမနာပေနပိ ဝုစ္စမာနော သန္ဓိယတိမေဝ [။ ယေဝ (သျာ. ကံ.) ။ စေဝ (ပီ.)] သံသန္ဒတိမေဝ [။ ယေဝ (သျာ. ကံ.) ။ စေဝ (ပီ.)] သမ္မောဒတိမေဝ [။ ယေဝ (သျာ. ကံ.) ။ စေဝ (ပီ.)] ။ သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, ဥဒကေ လေခါ ခိပ္ပံယေဝ ပဋိဝိဂစ္ဆတိ, န စိရဋ္ဌိတိကာ ဟောတိ; ဧဝမေဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဣဓေကစ္စော ပုဂ္ဂလော အာဂါဠှေနပိ ဝုစ္စမာနော ဖရုသေနပိ ဝုစ္စမာနော အမနာပေနပိ ဝုစ္စမာနော သန္ဓိယတိမေဝ သံသန္ဒတိမေဝ သမ္မောဒတိမေဝ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ဥဒကလေခူပမော ပုဂ္ဂလော။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, တယော ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိ”န္တိ [ပု. ပ. ၁၁၅]။ ဒသမံ။

ကုသိနာရဝဂ္ဂေါ တေရသမော။

တဿုဒ္ဒါနံ –

ကုသိနာရဘဏ္ဍနာ စေဝ၊ ဂေါတမဘရဏ္ဍုဟတ္ထကော။
ကဍ္ဍုဝိယံ ဒွေဝ အနုရုဒ္ဓါ၊ ပဋိစ္ဆန္နံ လေခေန တေ ဒသာတိ။

(၁၄) ၄. ယောဓာဇီဝဝဂ္ဂော

၁. ယောဓာဇီဝသုတ္တံ

၁၃၄. ‘‘တီဟိ , ဘိက္ခဝေ, အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတော ယောဓာဇီဝေ ရာဇာရဟော ဟောတိ ရာဇဘောဂ္ဂေါ, ရညော အင်္ဂန္တွေဝ သင်္ချံ ဂစ္ဆတိ။ ကတမေဟိ တီဟိ ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ယောဓာဇီဝေ ဒူရေ ပါတီ စ ဟောတိ အက္ခဏဝေဓီ စ မဟတော စ ကာယဿ ပဒါလေတာ။ ဣမေဟိ, ခော, ဘိက္ခဝေ, တီဟိ အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတော ယောဓာဇီဝေ ရာဇာရဟော ဟောတိ ရာဇဘောဂ္ဂေါ, ရညော အင်္ဂန္တွေဝ သင်္ချံ ဂစ္ဆတိ။ ဧဝမေဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, တီဟိ အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အာဟုနေယျော ဟောတိ။ပေ။ အနုတ္တရံ ပုညက္ခေတ္တံ လောကဿ။ ကတမေဟိ တီဟိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဒူရေ ပါတီ စ ဟောတိ အက္ခဏဝေဓီ စ မဟတော စ ကာယဿ ပဒါလေတာ။

‘‘ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဒူရေ ပါတီ ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ယံ ကိဉ္စိ ရူပံ အတီတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နံ အဇ္ဈတ္တံ တ ဗဟိဒ္ဓါ တ ဩဠာရိကံ တ သုခုမံ တ ဟီနံ တ ပဏီတံ တ ယံ ဒူရေ သန္တိကေ တ, သဗ္ဗံ ရူပံ – ‘နေတံ မမ, နေသောဟမသ္မိ, န မေသော အတ္တာ’တိ ဧဝမေတံ ယထာဘူတံ သမ္မပ္ပညာယ ပဿတိ။ ယာ ကာစိ ဝေဒနာ အတီတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နာ အဇ္ဈတ္တာ တ ဗဟိဒ္ဓါ တ ဩဠာရိကာ တ သုခုမာ တ ဟီနာ တ ပဏီတာ တ ယာ ဒူရေ သန္တိကေ တ, သဗ္ဗံ ဝေဒနံ [သဗ္ဗာ ဝေဒနာ (သျာ. ကံ. ပီ. က.)] – ‘နေတံ မမ, နေသောဟမသ္မိ, န မေသော အတ္တာ’တိ ဧဝမေတံ ယထာဘူတံ သမ္မပ္ပညာယ ပဿတိ။ ယာ ကာစိ သညာ အတီတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နာ အဇ္ဈတ္တာ တ ဗဟိဒ္ဓါ တ ဩဠာရိကာ တ သုခုမာ တ ဟီနာ တ ပဏီတာ တ ယာ ဒူရေ သန္တိကေ တ, သဗ္ဗံ သညံ [သဗ္ဗာ သညာ (သျာ. ကံ. ပီ. က.)] – ‘နေတံ မမ, နေသောဟမသ္မိ, န မေသော အတ္တာ’တိ ဧဝမေတံ ယထာဘူတံ သမ္မပ္ပညာယ ပဿတိ။ ယေ ကေစိ သင်္ခါရာ အတီတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နာ အဇ္ဈတ္တာ တ ဗဟိဒ္ဓါ တ ဩဠာရိကာ တ သုခုမာ တ ဟီနာ တ ပဏီတာ တ ယေ ဒူရေ သန္တိကေ တ, သဗ္ဗေ သင်္ခါရေ – ‘နေတံ မမ, နေသောဟမသ္မိ, န မေသော အတ္တာ’တိ ဧဝမေတံ ယထာဘူတံ သမ္မပ္ပညာယ ပဿတိ။ ယံ ကိဉ္စိ ဝိညာဏံ အတီတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နံ အဇ္ဈတ္တံ တ ဗဟိဒ္ဓါ တ ဩဠာရိကံ တ သုခုမံ တ ဟီနံ တ ပဏီတံ တ ယံ ဒူရေ သန္တိကေ တ, သဗ္ဗံ ဝိညာဏံ – ‘နေတံ မမ, နေသောဟမသ္မိ, န မေသော အတ္တာ’တိ ဧဝမေတံ ယထာဘူတံ သမ္မပ္ပညာယ ပဿတိ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဒူရေ ပါတီ ဟောတိ။

‘‘ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အက္ခဏဝေဓီ ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ‘ဣဒံ ဒုက္ခ’န္တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ; ‘အယံ ဒုက္ခသမုဒယော’တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ; ‘အယံ ဒုက္ခနိရောဓော’တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ; ‘အယံ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ’တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အက္ခဏဝေဓီ ဟောတိ။

‘‘ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု မဟတော ကာယဿ ပဒါလေတာ ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု မဟန္တံ အဝိဇ္ဇာက္ခန္ဓံ ပဒါလေတိ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု မဟတော ကာယဿ ပဒါလေတာ ဟောတိ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, တီဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အာဟုနေယျော ဟောတိ။ပေ။ အနုတ္တရံ ပုညက္ခေတ္တံ လောကဿာ’’တိ။ ပဌမံ။

၂. ပရိသာသုတ္တံ

၁၃၅. ‘‘တိဿော ဣမာ, ဘိက္ခဝေ, ပရိသာ။ ကတမာ တိဿော? ဥက္ကာစိတဝိနီတာ ပရိသာ, ပဋိပုစ္ဆာဝိနီတာ ပရိသာ, ယာဝတာဝိနီတာ [ယာဝတဇ္ဈာဝိနီတာ (အဋ္ဌကထာယံ ပာဌန္တရံ)] ပရိသာ – ဣမာ ခော, ဘိက္ခဝေ, တိဿော ပရိသာ’’တိ။ ဒုတိယံ။

၃. မိတ္တသုတ္တံ

၁၃၆. ‘‘တီဟိ , ဘိက္ခဝေ, အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတော မိတ္တော သေဝိတဗ္ဗော။ ကတမေဟိ တီဟိ? ( ) [(ဣဓ ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခု) (ပီ. က.)] ဒုဒ္ဒဒံ ဒဒာတိ, ဒုက္ကရံ ကရောတိ, ဒုက္ခမံ ခမတိ – ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, တီဟိ အင်္ဂေဟိ သမန္

နာဂတော မိတ္တော သေဝိတဗ္ဗော''တိ။ တတိယံ။

၄. ဥပ္ပာဒာသုတ္တံ

၁၃၇. ''ဥပ္ပာဒာ ဝါ, ဘိက္ခဝေ, တထာဂတာနံ အနုပ္ပာဒာ ဝါ တထာဂတာနံ, ဌိတာဝ သာ ဓာတု ဓမ္မဋ္ဌိတတာ ဓမ္မနိယာမတာ။ သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ အနိစ္စာ။ တံ တထာဂတော အဘိသမ္ဗုဇ္ဈတိ အဘိသမေတိ။ အဘိသမ္ဗုဇ္ဈိတွာ အဘိသမေတွာ အာစိက္ခတိ ဒေသေတိ ပညာပေတိ ပဋ္ဌပေတိ ဝိဝရတိ ဝိဘဇတိ ဥတ္တာနီကရောတိ – 'သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ အနိစ္စာ'တိ။ ဥပ္ပာဒာ ဝါ, ဘိက္ခဝေ, တထာဂတာနံ အနုပ္ပာဒာ ဝါ တထာဂတာနံ ဌိတာဝ သာ ဓာတု ဓမ္မဋ္ဌိတတာ ဓမ္မနိယာမတာ။ သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ ဒုက္ခာ။ တံ တထာဂတော အဘိသမ္ဗုဇ္ဈတိ အဘိသမေတိ။ အဘိသမ္ဗုဇ္ဈိတွာ အဘိသမေတွာ အာစိက္ခတိ ဒေသေတိ ပညာပေတိ ပဋ္ဌပေတိ ဝိဝရတိ ဝိဘဇတိ ဥတ္တာနီကရောတိ – 'သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ ဒုက္ခာ'တိ။ ဥပ္ပာဒာ ဝါ, ဘိက္ခဝေ, တထာဂတာနံ အနုပ္ပာဒာ ဝါ တထာဂတာနံ ဌိတာဝ သာ ဓာတု ဓမ္မဋ္ဌိတတာ ဓမ္မနိယာမတာ။ သဗ္ဗေ ဓမ္မာ အနတ္တာ။ တံ တထာဂတော အဘိသမ္ဗုဇ္ဈတိ အဘိသမေတိ။ အဘိသမ္ဗုဇ္ဈိတွာ အဘိသမေတွာ အာစိက္ခတိ ဒေသေတိ ပညာပေတိ ပဋ္ဌပေတိ ဝိဝရတိ ဝိဘဇတိ ဥတ္တာနီကရောတိ – 'သဗ္ဗေ ဓမ္မာ အနတ္တာ'''တိ။ စတုတ္ထံ။

၅. ကေသကမ္ဗလသုတ္တံ

၁၃၈. ''သေယ္យထာပိ, ဘိက္ခဝေ, ယာနိ ကာနိစိ တန္တာဝုတာနံ ဝတ္ထာနံ, ကေသကမ္ဗလော တေသံ ပဋိကိဋ္ဌော အက္ခာယတိ။ ကေသကမ္ဗလော, ဘိက္ခဝေ, သီတေ သီတော, ဥဏှေ ဥဏှော, ဒုဗ္ဗဏ္ဏော, ဒုဂ္ဂန္ဓော, ဒုက္ခသမ္ဖဿော။ ဧဝမေဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ယာနိ ကာနိစိ ပုထုသမဏဗ္ရာဟ္မဏဝါဒါနံ [သမဏပ္ပဝါဒါနံ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] မက္ခလိဝါဒော တေသံ ပဋိကိဋ္ဌော အက္ခာယတိ။

''မက္ခလိ, ဘိက္ခဝေ, မောဃပုရိသော ဧဝံဝါဒီ ဧဝံဒိဋ္ဌိ – 'နတ္ထိ ကမ္မံ, နတ္ထိ ကိရိယံ, နတ္ထိ ဝီရိယ'န္တိ။ ယေပိ တေ, ဘိက္ခဝေ, အဟေသုံ အတီတမဒ္ဓါနံ အရဟန္တော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါ, တေပိ ဘဂဝန္တော ကမ္မဝါဒါ စေဝ အဟေသုံ ကိရိယဝါဒါ စ ဝီရိယဝါဒါ စ။ တေပိ, ဘိက္ခဝေ, မက္ခလိ မောဃပုရိသော ပဋိဗာဟတိ – 'နတ္ထိ ကမ္မံ, နတ္ထိ ကိရိယံ, နတ္ထိ ဝီရိယ'န္တိ။ ယေပိ တေ, ဘိက္ခဝေ, ဘဝိဿန္တိ အနာဂတမဒ္ဓါနံ အရဟန္တော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါ, တေပိ ဘဂဝန္တော ကမ္မဝါဒါ စေဝ ဘဝိဿန္တိ ကိရိယဝါဒါ စ ဝီရိယဝါဒါ စ။ တေပိ, ဘိက္ခဝေ, မက္ခလိ မောဃပုရိသော ပဋိဗာဟတိ – 'နတ္ထိ ကမ္မံ, နတ္ထိ ကိရိယံ, နတ္ထိ ဝီရိယ'န္တိ။ အဟမ္ပိ, ဘိက္ခဝေ, ဧတရဟိ အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓော ကမ္မဝါဒော စေဝ ကိရိယဝါဒော စ ဝီရိယဝါဒော စ။ မမ္ပိ, ဘိက္ခဝေ, မက္ခလိ မောဃပုရိသော ပဋိဗာဟတိ – 'နတ္ထိ ကမ္မံ, နတ္ထိ ကိရိယံ, နတ္ထိ ဝီရိယ'''န္တိ။

''သေယ္យထာပိ, ဘိက္ခဝေ, နဒီမုခေ ခိပ္ပံ ဥဍ္ဍေယျ [သြဍ္ဍေယျ (သီ.)] ဗဟူနံ [ဗဟုန္နံ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] မစ္ဆာနံ အဟိတာယ ဒုက္ခာယ အနယာယ ဗျသနာယ; ဧဝမေဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, မက္ခလိ မောဃပုရိသော မနုဿခိပ္ပံ မညေ လောကေ ဥပ္ပန္နော ဗဟူနံ သတ္တာနံ အဟိတာယ ဒုက္ခာယ အနယာယ ဗျသနာယာ''တိ။ ပဉ္စမံ။

၆. သမ္ပဒါသုတ္တံ

၁၃၉. ''တိဿော ဣမာ, ဘိက္ခဝေ, သမ္ပဒါ။ ကတမာ တိဿော? သဒ္ဓါသမ္ပဒါ, သီလသမ္ပဒါ, ပညာသမ္ပဒါ – ဣမာ ခော, ဘိက္ခဝေ, တိဿော သမ္ပဒါ''တိ။ ဆဋ္ဌံ။

၇. ဝုဒ္ဓိသုတ္တံ

၁၄၀. ''တိဿော ဣမာ, ဘိက္ခဝေ, ဝုဒ္ဓိယော။ ကတမာ တိဿော? သဒ္ဓါဝုဒ္ဓိ, သီလဝုဒ္ဓိ, ပညာဝုဒ္ဓိ – ဣမာ ခော, ဘိက္ခဝေ, တိဿော ဝုဒ္ဓိယော''တိ။ သတ္တမံ။

၈. အဿခဠုင်္ကသုတ္တံ

၁၄၁. “တယော စ, ဘိက္ခဝေ, အဿခဠုင်္ကေ ဒေသေဿာမိ တယော စ ပုရိသခဠုင်္ကေ။ တံ သုဏာထ, သာဓုကံ မနသိ ကရောထ; ဘာသိဿာမီ”တိ။ “ဧဝံ, ဘန္တေ”တိ ခော တေ ဘိက္ခူ ဘဂဝတော ပစ္စဿောသုံ။ ဘဂဝါ ဧတဒဝောစ –

“ကတမေ စ, ဘိက္ခဝေ, တယော အဿခဠုင်္ကာ? ဣဓ , ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော အဿခဠုင်္ကော ဇဝသမ္ပန္နော ဟောတိ; န ဝဏ္ဏသမ္ပန္နော, န အာရောဟပရိဏာဟသမ္ပန္နော။ ဣဓ ပန, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော အဿခဠုင်္ကော ဇဝသမ္ပန္နော စ ဟောတိ ဝဏ္ဏသမ္ပန္နော စ; န အာရောဟပရိဏာဟသမ္ပန္နော။ ဣဓ ပန, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော အဿခဠုင်္ကော ဇဝသမ္ပန္နော စ ဟောတိ ဝဏ္ဏသမ္ပန္နော စ အာရောဟပရိဏာဟသမ္ပန္နော စ။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, တယော အဿခဠုင်္ကာ။

“ကတမေ စ, ဘိက္ခဝေ, တယော ပုရိသခဠုင်္ကာ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုရိသခဠုင်္ကော ဇဝသမ္ပန္နော ဟောတိ; န ဝဏ္ဏသမ္ပန္နော, န အာရောဟပရိဏာဟသမ္ပန္နော။ ဣဓ ပန, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုရိသခဠုင်္ကော ဇဝသမ္ပန္နော စ ဟောတိ ဝဏ္ဏသမ္ပန္နော စ; န အာရောဟပရိဏာဟသမ္ပန္နော။ ဣဓ ပန, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုရိသခဠုင်္ကော ဇဝသမ္ပန္နော စ ဟောတိ ဝဏ္ဏသမ္ပန္နော စ အာရောဟပရိဏာဟသမ္ပန္နော စ။

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ပုရိသခဠုင်္ကော ဇဝသမ္ပန္နော ဟောတိ; န ဝဏ္ဏသမ္ပန္နော န အာရောဟပရိဏာဟသမ္ပန္နော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ‘ဣဒံ ဒုက္ခ’န္တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ။ပေ.။ ‘အယံ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ’တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ။ ဣဒမဿ ဇဝသ္မိံ ဝဒာမိ။ အဘိဓမ္မေ ခော ပန အဘိဝိနယေ ပဉှံ ပုဋ္ဌော သံသာဒေတိ [သံဟီရေတိ (က.)], နော ဝိဿဇ္ဇေတိ။ ဣဒမဿ န ဝဏ္ဏသ္မိံ ဝဒာမိ။ န ခော ပန လာဘီ ဟောတိ စီဝရပိဏ္ဍပာတသေနာသနဂိလာနပ္ပစ္စယဘေသဇ္ဇပရိက္ခာရာနံ။ ဣဒမဿ န အာရောဟပရိဏာဟသ္မိံ ဝဒာမိ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပုရိသခဠုင်္ကော ဇဝသမ္ပန္နော ဟောတိ; န ဝဏ္ဏသမ္ပန္နော, န အာရောဟပရိဏာဟသမ္ပန္နော။

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ပုရိသခဠုင်္ကော ဇဝသမ္ပန္နော စ ဟောတိ ဝဏ္ဏသမ္ပန္နော စ; န အာရောဟပရိဏာဟသမ္ပန္နော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ‘ဣဒံ ဒုက္ခ’န္တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ။ပေ.။ ‘အယံ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ’တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ။ ဣဒမဿ ဇဝသ္မိံ ဝဒာမိ။ အဘိဓမ္မေ ခော ပန အဘိဝိနယေ ပဉှံ ပုဋ္ဌော ဝိဿဇ္ဇေတိ, နော သံသာဒေတိ။ ဣဒမဿ ဝဏ္ဏသ္မိံ ဝဒာမိ။ န ပန လာဘီ ဟောတိ စီဝရပိဏ္ဍပာတသေနာသနဂိလာနပ္ပစ္စယဘေသဇ္ဇပရိက္ခာရာနံ။ ဣဒမဿ န အာရောဟပရိဏာဟသ္မိံ ဝဒာမိ။ ဧဝံ ခော , ဘိက္ခဝေ, ပုရိသခဠုင်္ကော ဇဝသမ္ပန္နော စ ဟောတိ ဝဏ္ဏသမ္ပန္နော စ; န အာရောဟပရိဏာဟသမ္ပန္နော။

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ပုရိသခဠုင်္ကော ဇဝသမ္ပန္နော စ ဟောတိ ဝဏ္ဏသမ္ပန္နော စ အာရောဟပရိဏာဟသမ္ပန္နော စ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ‘ဣဒံ ဒုက္ခ’န္တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ။ပေ.။ ‘အယံ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ’တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ။ ဣဒမဿ ဇဝသ္မိံ ဝဒာမိ။ အဘိဓမ္မေ ခော ပန အဘိဝိနယေ ပဉှံ ပုဋ္ဌော ဝိဿဇ္ဇေတိ, နော သံသာဒေတိ။ ဣဒမဿ ဝဏ္ဏသ္မိံ ဝဒာမိ။ လာဘီ ခော ပန ဟောတိ စီဝရပိဏ္ဍပာတသေနာသနဂိလာနပ္ပစ္စယဘေသဇ္ဇပရိက္ခာရာနံ။ ဣဒမဿ အာရောဟပရိဏာဟသ္မိံ ဝဒာမိ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပုရိသခဠုင်္ကော ဇဝသမ္ပန္နော စ ဟောတိ ဝဏ္ဏသမ္ပန္နော စ အာရောဟပရိဏာဟသမ္ပန္နော စ။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, တယော ပုရိသခဠုင်္ကာ”တိ။ အဋ္ဌမံ။

၉. အဿပရဿသုတ္တံ

၁၄၂. “တယော စ, ဘိက္ခဝေ, အဿပရဿေ [အဿသဒဿေ (သီ. ဿျာ. ကံ. ပီ.)] ဒေသေဿာမိ တယော စ ပုရိသပရဿေ [ပုရိသသဒဿေ (သီ. ဿျာ. ကံ. ပီ.)]။ တံ သုဏာထ, သာဓုကံ မနသိ ကရောထ; ဘာသိဿာမီ”တိ။ “ဧဝံ, ဘန္တေ”တိ ခော တေ ဘိက္ခူ ဘဂဝတော ပစ္စဿောသုံ။ ဘဂဝါ ဧတဒဝောစ –

“ကတမေ စ, ဘိက္ခဝေ, တယော အဿပရဿာ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော အဿပရဿော ဇဝသမ္ပန္နော ဟောတိ; န ဝဏ္ဏသမ္ပန္နော န အာရောဟပရိဏာဟသမ္ပန္နော။ ဣဓ ပန, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော အဿပရဿော ဇဝသမ္ပန္နော ဟောတိ ဝဏ္ဏသမ္ပန္နော စ; န အာရောဟပရိဏာဟသမ္ပန္နော။ ဣဓ ပန, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော အဿပရဿ

သော ဇဝသမ္ပန္နော စ ဟောတိ ဝဏ္ဏသမ္ပန္နော စ အာရောဟပရိဏာဟသမ္ပန္နော စ။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, တယော အဿပရဿာ။

‘‘ကတမေ စ, ဘိက္ခဝေ, တယော ပုရိသပရဿာ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုရိသပရဿော ဇဝသမ္ပန္နော ဟောတိ; န ဝဏ္ဏသမ္ပန္နော န အာရောဟပရိဏာဟသမ္ပန္နော။ ဣဓ ပန, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုရိသပရဿော ဇဝသမ္ပန္နော စ ဟောတိ ဝဏ္ဏသမ္ပန္နော စ; န အာရောဟပရိဏာဟသမ္ပန္နော။ ဣဓ ပန, ဘိက္ခဝေ , ဧကစ္စော ပုရိသပရဿော ဇဝသမ္ပန္နော စ ဟောတိ ဝဏ္ဏသမ္ပန္နော စ အာရောဟပရိဏာဟသမ္ပန္နော စ။

‘‘ကထဉ္စ , ဘိက္ခဝေ, ပုရိသပရဿော ဇဝသမ္ပန္နော ဟောတိ; န ဝဏ္ဏသမ္ပန္နော, န အာရောဟပရိဏာဟသမ္ပန္နော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ပဉ္စန္နံ ဩရမ္ဘာဂိယာနံ သံယောဇနာနံ ပရိက္ခယာ ဩပပာတိကော ဟောတိ တတ္ထ ပရိနိဗ္ဗာယီ အနာဝတ္တိဓမ္မော တသ္မာ လောကာ။ ဣဒမဿ ဇဝသ္မိံ ဝဒါမိ။ အဘိဓမ္မေ ခော ပန အဘိဝိနယေ ပဉှံ ပုဋ္ဌော သံသာဒေတိ, နော ဝိဿဇ္ဇေတိ။ ဣဒမဿ န ဝဏ္ဏသ္မိံ ဝဒါမိ။ န ခော ပန လာဘီ ဟောတိ စီဝရပိဏ္ဍပါတသေနာသနဂိလာနပ္ပစ္စယဘေသဇ္ဇပရိက္ခာရာနံ ။ ဣဒမဿ န အာရောဟပရိဏာဟသ္မိံ ဝဒါမိ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပုရိသပရဿော ဇဝသမ္ပန္နော ဟောတိ; န ဝဏ္ဏသမ္ပန္နော, န အာရောဟပရိဏာဟသမ္ပန္နော။

‘‘ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ပုရိသပရဿော ဇဝသမ္ပန္နော စ ဟောတိ ဝဏ္ဏသမ္ပန္နော စ, န အာရောဟပရိဏာဟသမ္ပန္နော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ပဉ္စန္နံ ဩရမ္ဘာဂိယာနံ သံယောဇနာနံ ပရိက္ခယာ ဩပပာတိကော ဟောတိ တတ္ထ ပရိနိဗ္ဗာယီ အနာဝတ္တိဓမ္မော တသ္မာ လောကာ။ ဣဒမဿ ဇဝသ္မိံ ဝဒါမိ။ အဘိဓမ္မေ ခော ပန အဘိဝိနယေ ပဉှံ ပုဋ္ဌော ဝိဿဇ္ဇေတိ, နော သံသာဒေတိ။ ဣဒမဿ ဝဏ္ဏသ္မိံ ဝဒါမိ။ န ခော ပန လာဘီ ဟောတိ စီဝရပိဏ္ဍပါတသေနာသနဂိလာနပ္ပစ္စယဘေသဇ္ဇပရိက္ခာရာနံ။ ဣဒမဿ န အာရောဟပရိဏာဟသ္မိံ ဝဒါမိ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပုရိသပရဿော ဇဝသမ္ပန္နော စ ဟောတိ; ဝဏ္ဏသမ္ပန္နော စ, န အာရောဟပရိဏာဟသမ္ပန္နော။

‘‘ကထဉ္စ , ဘိက္ခဝေ, ပုရိသပရဿော ဇဝသမ္ပန္နော စ ဟောတိ ဝဏ္ဏသမ္ပန္နော စ အာရောဟပရိဏာဟသမ္ပန္နော စ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ , ဘိက္ခု ပဉ္စန္နံ ဩရမ္ဘာဂိယာနံ သံယောဇနာနံ ပရိက္ခယာ ဩပပာတိကော ဟောတိ တတ္ထ ပရိနိဗ္ဗာယီ အနာဝတ္တိဓမ္မော တသ္မာ လောကာ။ ဣဒမဿ ဇဝသ္မိံ ဝဒါမိ။ အဘိဓမ္မေ ခော ပန အဘိဝိနယေ ပဉှံ ပုဋ္ဌော ဝိဿဇ္ဇေတိ, နော သံသာဒေတိ။ ဣဒမဿ ဝဏ္ဏသ္မိံ ဝဒါမိ။ လာဘီ ခော ပန ဟောတိ စီဝရပိဏ္ဍပါတသေနာသနဂိလာနပ္ပစ္စယဘေသဇ္ဇပရိက္ခာရာနံ။ ဣဒမဿ အာရောဟပရိဏာဟသ္မိံ ဝဒါမိ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပုရိသပရဿော ဇဝသမ္ပန္နော စ ဟောတိ ဝဏ္ဏသမ္ပန္နော စ အာရောဟပရိဏာဟသမ္ပန္နော စ။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, တယော ပုရိသပရဿာ’’တိ။ နဝမံ။

၁၀. အဿာဇာနီယသုတ္တံ

၁၄၃. ‘‘တယော စ, ဘိက္ခဝေ, ဘဒ္ဒေ အဿာဇာနီယေ ဒေသေဿာမိ တယော စ ဘဒ္ဒေ ပုရိသာဇာနီယေ။ တံ သုဏာထ, သာဓုကံ မနသိ ကရောထ; ဘာသိဿာမီ’’တိ။ ‘‘ဧဝံ, ဘန္တေ’’တိ ခော တေ ဘိက္ခူ ဘဂဝတော ပစ္စဿောသုံ။ ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ –

‘‘ကတမေ စ, ဘိက္ခဝေ, တယော ဘဒ္ဒာ အဿာဇာနီယာ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ဘဒ္ဒော အဿာဇာနီယော ။ပေ.။ ဇဝသမ္ပန္နော စ ဟောတိ ဝဏ္ဏသမ္ပန္နော စ အာရောဟပရိဏာဟသမ္ပန္နော စ။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, တယော ဘဒ္ဒာ အဿာဇာနီယာ။

‘‘ကတမေ စ ဘိက္ခဝေ, တယော ဘဒ္ဒာ ပုရိသာဇာနီယာ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ဘဒ္ဒော ပုရိသာဇာနီယော။ပေ.။ ဇဝသမ္ပန္နော စ ဟောတိ ဝဏ္ဏသမ္ပန္နော စ အာရောဟပရိဏာဟသမ္ပန္နော စ။

‘‘ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဘဒ္ဒော ပုရိသာဇာနီယော။ပေ.။ ဇဝသမ္ပန္နော စ ဟောတိ ဝဏ္ဏသမ္ပန္နော စ အာရောဟပရိဏာဟသမ္ပန္နော စ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အာသဝါနံ ခယာ အနာသဝံ စေတောဝိမုတ္တိံ ပညာဝိမုတ္တိံ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ

သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတ္တ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ ဣဒမဿ ဖဝသ္မိံ ဝဒါမိ။ အဘိဓမ္မေ ခေါ ပန အဘိဝိနယေ ပဉှံ ပုဋ္ဌော ဝိဿဇ္ဇေတိ, နော သံသာဒေတိ။ ဣဒမဿ ဝဏ္ဏသ္မိံ ဝဒါမိ။ လာဘီ ခေါ ပန ဟောတိ စီဝရပိဏ္ဍပါတသေနာသနဂိလာနပ္ပစ္စယဘေသဇ္ဇပရိက္ခာရာနံ။ ဣဒမဿ အာရောဟပရိဏာဟသ္မိံ ဝဒါမိ။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဘဒ္ဒော ပုရိသာဇာနီယော ဇဝသမ္ပန္နော စ ဟောတိ ဝဏ္ဏသမ္ပန္နော စ အာရောဟပရိဏာဟသမ္ပန္နော စ။ ဣမေ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, တယော ဘဒ္ဒာ ပုရိသာဇာနီယာ''တိ။ ဒသမံ။

၁၁. ပဌမမောရနိဝါပသုတ္တံ

၁၄၄. ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ရာဇဂဟေ ဝိဟရတိ မောရနိဝါပေ ပရိဗ္ဗာဇကာရာမေ။ တတြ ခေါ ဘဂဝါ ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ – ''ဘိက္ခဝေ''တိ။ ''ဘဒန္တေ''တိ တေ ဘိက္ခူ ဘဂဝတော ပစ္စဿောသုံ။ ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ –

''တီဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အစ္စန္တနိဋ္ဌော ဟောတိ အစ္စန္တယောဂက္ခေမီ အစ္စန္တဗြဟ္မစာရီ အစ္စန္တပရိယောသာနော သေဋ္ဌော ဒေဝမနုဿာနံ။ ကတမေဟိ တီဟိ? အသေက္ခေန သီလက္ခန္ဓေန, အသေက္ခေန သမာဓိက္ခန္ဓေန, အသေက္ခေန ပညာက္ခန္ဓေန။ ဣမေဟိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, တီဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အစ္စန္တနိဋ္ဌော ဟောတိ အစ္စန္တယောဂက္ခေမီ အစ္စန္တဗြဟ္မစာရီ အစ္စန္တပရိယောသာနော သေဋ္ဌော ဒေဝမနုဿာန''န္တိ။ ဧကာဒသမံ။

၁၂. ဒုတိယမောရနိဝါပသုတ္တံ

၁၄၅. ''တီဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အစ္စန္တနိဋ္ဌော ဟောတိ အစ္စန္တယောဂက္ခေမီ အစ္စန္တဗြဟ္မစာရီ အစ္စန္တပရိယောသာနော သေဋ္ဌော ဒေဝမနုဿာနံ။ ကတမေဟိ တီဟိ? ဣဒ္ဓိပါဋိဟာရိယေန , အာဒေသနာပါဋိဟာရိယေန, အနုသာသနီပါဋိဟာရိယေန – ဣမေဟိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, တီဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အစ္စန္တနိဋ္ဌော ဟောတိ အစ္စန္တယောဂက္ခေမီ အစ္စန္တဗြဟ္မစာရီ အစ္စန္တပရိယောသာနော သေဋ္ဌော ဒေဝမနုဿာန''န္တိ။ ဒွာဒသမံ။

၁၃. တတိယမောရနိဝါပသုတ္တံ

၁၄၆. ''တီဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အစ္စန္တနိဋ္ဌော ဟောတိ အစ္စန္တယောဂက္ခေမီ အစ္စန္တဗြဟ္မစာရီ အစ္စန္တပရိယောသာနော သေဋ္ဌော ဒေဝမနုဿာနံ။ ကတမေဟိ တီဟိ? သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ, သမ္မာဉာဏေန, သမ္မာဝိမုတ္တိယာ – ဣမေဟိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, တီဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု အစ္စန္တနိဋ္ဌော ဟောတိ အစ္စန္တယောဂက္ခေမီ အစ္စန္တဗြဟ္မစာရီ အစ္စန္တပရိယောသာနော သေဋ္ဌော ဒေဝမနုဿာန''န္တိ။ တေရသမံ။

ယောဓာဇီဝဝဂ္ဂေါ စုဒ္ဒသမော။

တဿုဒ္ဒာနံ –

ယောဓော ပရိသမိတ္တေန္ဒု, ဥပ္ပာဒာ ကေသကမ္ဗလော။
သမ္ပဒါ ဝုဒ္ဓိ တယော၊ အဿာ တယော မောရနိဝါပိနောတိ။

(၁၅) ၅. မင်္ဂလဝဂ္ဂေါ

၁. အကုသလသုတ္တံ

၁၄၇. ‘‘တီဟိ , ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ နိရယေ။ ကတမေဟိ တီဟိ? အကုသလေန ကာယကမ္မေန, အကုသလေန ဝစီကမ္မေန, အကုသလေန မနောကမ္မေန – ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, တီဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ နိရယေ။

‘‘တီဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ သဂ္ဂေ။ ကတမေဟိ တီဟိ? ကုသလေန ကာယကမ္မေန, ကုသလေန ဝစီကမ္မေန, ကုသလေန မနောကမ္မေန – ဣမေဟိ ခော , ဘိက္ခဝေ, တီဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ သဂ္ဂေ’’တိ။ ပဌမံ။

၂. သာဝဇ္ဇသုတ္တံ

၁၄၈. ‘‘တီဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ နိရယေ။ ကတမေဟိ တီဟိ? သာဝဇ္ဇေန ကာယကမ္မေန, သာဝဇ္ဇေန ဝစီကမ္မေန, သာဝဇ္ဇေန မနောကမ္မေန – ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, တီဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ နိရယေ။

‘‘တီဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ သဂ္ဂေ။ ကတမေဟိ တီဟိ? အနဝဇ္ဇေန ကာယကမ္မေန, အနဝဇ္ဇေန ဝစီကမ္မေန, အနဝဇ္ဇေန မနောကမ္မေန – ဣမေဟိ ခော။ပေ။ ဧဝံ သဂ္ဂေ’’တိ။ ဒုတိယံ။

၃. ဝိသမသုတ္တံ

၁၄၉. ‘‘တီဟိ , ဘိက္ခဝေ။ပေ။ ဝိသမေန ကာယကမ္မေန, ဝိသမေန ဝစီကမ္မေန, ဝိသမေန မနောကမ္မေန – ဣမေဟိ ခော။ပေ။ ဧဝံ နိရယေ။

‘‘တီဟိ , ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ။ပေ။ သမေန ကာယကမ္မေန, သမေန ဝစီကမ္မေန, သမေန မနောကမ္မေန – ဣမေဟိ ခော။ပေ။ ဧဝံ သဂ္ဂေ’’တိ။ တတိယံ။

၄. အသုစိသုတ္တံ

၁၅၀. ‘‘တီဟိ, ဘိက္ခဝေ။ပေ။ အသုစိနာ ကာယကမ္မေန, အသုစိနာ ဝစီကမ္မေန, အသုစိနာ မနောကမ္မေန – ဣမေဟိ ခော။ပေ။ ဧဝံ နိရယေ။

‘‘တီဟိ, ဘိက္ခဝေ။ပေ။ သုစိနာ ကာယကမ္မေန, သုစိနာ ဝစီကမ္မေန, သုစိနာ မနောကမ္မေန – ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, တီဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ သဂ္ဂေ’’တိ။ စတုတ္ထံ။

၅. ပဌမခတသုတ္တံ

၁၅၁. ‘‘တီဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဗာလော အဗျတ္တော အသပ္ပုရိသော ခတံ ဥပဟတံ အတ္တာနံ ပရိဟရတိ, သာဝဇ္ဇော စ ဟောတိ သာနုဝဇ္ဇော စ ဝိညူနံ, ဗဟုဉ္စ အပုညံ ပသဝတိ။ ကတမေဟိ တီဟိ? အကုသလေန ကာယကမ္မေန, အကုသလေန ဝစီကမ္မေန, အကုသလေန မနောကမ္မေန – ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, တီဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဗာလော အဗျတ္တော အသပ္ပုရိသော ခတံ ဥပဟတံ အတ္တာနံ ပရိဟရတိ, သာဝဇ္ဇော စ ဟောတိ သာနုဝဇ္ဇော စ ဝိညူနံ, ဗဟုဉ္စ အပုညံ ပသဝတိ။

‘‘တီဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ပဏ္ဍိတော ဝိယတ္တော သပ္ပုရိသော အက္ခတံ အနုပဟတံ အတ္တာနံ ပရိဟရတိ, အနဝဇ္ဇော စ ဟောတိ အနနုဝဇ္ဇော စ ဝိညူနံ, ဗဟုဉ္စ ပုညံ ပသဝတိ။ ကတမေဟိ တီဟိ? ကုသလေန ကာယကမ္မေန, ကုသလေန ဝစီကမ္မေန, ကုသလေန မနောကမ္မေန။ပေ.။။ ပဉ္စမံ။

၆. ဒုတိယခတသုတ္တံ

၁၅၂. ‘‘တီဟိ, ဘိက္ခဝေ။ပေ.။ သာဝဇ္ဇေန ကာယကမ္မေန, သာဝဇ္ဇေန ဝစီကမ္မေန, သာဝဇ္ဇေန မနောကမ္မေန။ ပေ.။။

‘‘တီဟိ , ဘိက္ခဝေ။ပေ.။ အနဝဇ္ဇေန ကာယကမ္မေန, အနဝဇ္ဇေန ဝစီကမ္မေန, အနဝဇ္ဇေန မနောကမ္မေန။ပေ.။။ ဆဋ္ဌံ။

၇. တတိယခတသုတ္တံ

၁၅၃. ‘‘တီဟိ, ဘိက္ခဝေ။ပေ.။ ဝိသမေန ကာယကမ္မေန, ဝိသမေန ဝစီကမ္မေန, ဝိသမေန မနောကမ္မေန။ပေ.။။

‘‘တီဟိ , ဘိက္ခဝေ။ပေ.။ သမေန ကာယကမ္မေန, သမေန ဝစီကမ္မေန, သမေန မနောကမ္မေန။ပေ.။။ သတ္တမံ။

၈. စတုတ္ထခတသုတ္တံ

၁၅၄. ‘‘တီဟိ, ဘိက္ခဝေ။ပေ.။ အသုစိနာ ကာယကမ္မေန, အသုစိနာ ဝစီကမ္မေန, အသုစိနာ မနောကမ္မေန။ပေ.။။

‘‘တီဟိ, ဘိက္ခဝေ။ပေ.။ သုစိနာ ကာယကမ္မေန, သုစိနာ ဝစီကမ္မေန, သုစိနာ မနောကမ္မေန – ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, တီဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ပဏ္ဍိတော ဝိယတ္တော သပ္ပုရိသော အက္ခတံ အနုပဟတံ အတ္တာနံ ပရိဟရတိ, အနဝဇ္ဇော စ ဟောတိ အနနုဝဇ္ဇော စ ဝိညူနံ, ဗဟုဉ္စ ပုညံ ပသဝတီ’’တိ။ အဋ္ဌမံ။

၉. ဝန္ဒနာသုတ္တံ

၁၅၅. ‘‘တိဿော ဣမာ, ဘိက္ခဝေ, ဝန္ဒနာ။ ကတမာ တိဿော? ကာယေန, ဝာစာယ, မနသာ – ဣမာ ခော, ဘိက္ခဝေ, တိဿော ဝန္ဒနာ’’တိ။ နဝမံ။

၁၀. ပုဗ္ဗဏှသုတ္တံ

၁၅၆. ‘‘ယေ , ဘိက္ခဝေ, သတ္တာ ပုဗ္ဗဏှသမယံ ကာယေန သုစရိတံ စရန္တိ , ဝါစာယ သုစရိတံ စရန္တိ, မနသာ သုစရိတံ စရန္တိ, သုပုဗ္ဗဏှော, ဘိက္ခဝေ, တေသံ သတ္တာနံ။

‘‘ယေ, ဘိက္ခဝေ, သတ္တာ မဇ္ဈန္ဟိကသမယံ ကာယေန သုစရိတံ စရန္တိ, ဝါစာယ သုစရိတံ စရန္တိ, မနသာ သုစရိတံ စရန္တိ, သုမဇ္ဈန္ဟိကော, ဘိက္ခဝေ, တေသံ သတ္တာနံ။

‘‘ယေ , ဘိက္ခဝေ, သတ္တာ သာယန္ဟသမယံ ကာယေန သုစရိတံ စရန္တိ, ဝါစာယ သုစရိတံ စရန္တိ, မနသာ သုစရိတံ စရန္တိ, သုသာယန္ဟော, ဘိက္ခဝေ, တေသံ သတ္တာန’’န္တိ။

‘‘သုနက္ခတ္တံ သုမင်္ဂလံ, သုပ္ပဘာတံ သုဟုဋ္ဌိတံ [သုဝုဋ္ဌိတံ (သီ. ပီ.)] ။
သုခဏော သုမုဟုတ္တော စ, သုယိဋ္ဌံ ဗြဟ္မစာရိသု။

‘‘ပဒက္ခိဏံ ကာယကမ္မံ, ဝါစာကမ္မံ ပဒက္ခိဏံ။

ပဒက္ခိဏံ မနောကမ္မံ၊ ပဏိဓိ တေ ပဒက္ခိဏေ [ပဏိဓိယော ပဒက္ခိဏာ (သီ. ပီ.)၊ ပဏိဓိ တေ ပဒက္ခိဏာ (သျာ. ကံ.)]။
ပဒက္ခိဏာနိ ကတွာန၊ လဘန္တတ္ထေ [လဘာတတ္ထေ (သီ. ပီ.)] ပဒက္ခိဏေ။

“တေ အတ္ထလဒ္ဓာ သုခိတာ၊ ဝိရုဠှာ ဗုဒ္ဓသာသနေ။
အရောဂါ သုခိတာ ဟောထ၊ သဟ သဗ္ဗေဟိ ဉာတိဘီ”တိ။ ဒသမံ။

မင်္ဂလဝဂ္ဂေါ ပဉ္စမော။

တဿုဒ္ဒါနံ –

အကုသလဉ္စ သာဝဇ္ဇံ၊ ဝိသမာသုစိနာ သဟ။
စတုရော ခတာ ဝန္ဒနာ၊ ပုဗ္ဗဏှေန စ တေ ဒသာတိ။

တတိယော ပဏ္ဏာသကော သမတ္တော။

(၁၆) ၆. အစေလကဝဂ္ဂေါ

၁၅၇-၁၆၃. “တိဿော ဣမာ, ဘိက္ခဝေ, ပဋိပဒါ။ ကတမာ တိဿော? အာဂါဠှာ ပဋိပဒါ, နိဇ္ဈာမာ ပဋိပဒါ, မဇ္ဈိမာ ပဋိပဒါ။ ကတမာ စ, ဘိက္ခဝေ, အာဂါဠှာ ပဋိပဒါ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ဧဝံဝါဒီ ဟောတိ ဧဝံဒိဋ္ဌိ – ‘နတ္ထိ ကာမေသု ဒေါသော’တိ။ သော ကာမေသု ပါတဗျတံ အာပဇ္ဇတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, အာဂါဠှာ ပဋိပဒါ။

“ကတမာ စ, ဘိက္ခဝေ, နိဇ္ဈာမာ ပဋိပဒါ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော အစေလကော ဟောတိ မုတ္တာစာရော, ဟတ္ထာပလေခနော [ဟတ္ထာဝလေခနော (သျာ. ကံ.) ဒီ. နိ. ၁.၃၉၄; မ. နိ. ၁.၁၅၅ ပဿိတဗ္ဗံ], န ဧဟိဘဒ္ဒန္တိကော, န တိဋ္ဌဘဒ္ဒန္တိကော, နာဘိဟဋံ န ဥဒ္ဒိဿကတံ န နိမန္တနံ သာဒိယတိ။ သော န ကုမ္ဘိမုခါ ပဋိဂ္ဂဏှာတိ, န ကဠောပိမုခါ [ခဠောပိမုခါ (သီ. သျာ. ကံ.)] ပဋိဂ္ဂဏှာတိ န ဧဠကမန္တရံ န ဒဏ္ဍမန္တရံ န မုသလမန္တရံ န ဒွိန္နံ ဘုဉ္ဇမာနာနံ န ဂဗ္ဘိနိယာ န ပါယမာနာယ န ပုရိသန္တရဂတာယ န သင်္ကိတ္တီသု န ယတ္ထ သာ ဥပဋ္ဌိတော ဟောတိ န ယတ္ထ မက္ခိကာ သဏ္ဍသဏ္ဍစာရိနီ န မစ္ဆံ န မံသံ န သုရံ န မေရယံ, န ထုသောဒကံ ပိဝတိ။ သော ဧကာဂါရိကော ဝါ ဟောတိ ဧကာလောပိကော, ဒွါဂါရိကော ဝါ ဟောတိ ဒွါလောပိကော။ သတ္တာဂါရိကော ဝါ ဟောတိ သတ္တာလောပိကော; ဧကိဿာပိ ဒတ္တိယာ ယာပေတိ, ဒွီဟိပိ ဒတ္တီဟိ ယာပေတိ။ သတ္တဟိပိ ဒတ္တီဟိ ယာပေတိ; ဧကာဟိကမ္ပိ အာဟာရံ အာဟာရေတိ, ဒွီဟိကမ္ပိ အာဟာရံ အာဟာရေတိ။ သတ္တာဟိကမ္ပိ အာဟာရံ အာဟာရေတိ – ဣတိ ဧဝရူပံ အဒ္ဓမာသိကမ္ပိ ပရိယာယဘတ္တဘောဇနာနုယောဂမနုယုတ္တော ဝိဟရတိ။

သော သာကဘက္ခောပိ ဟောတိ, သာမာကဘက္ခောပိ ဟောတိ, နီဝါရဘက္ခောပိ ဟောတိ, ဒဒ္ဒုလဘက္ခောပိ ဟောတိ, ဟဋဘက္ခောပိ ဟောတိ , ကဏဘက္ခောပိ ဟောတိ, အာစာမဘက္ခောပိ ဟောတိ, ပိညာကဘက္ခောပိ ဟောတိ, တိဏဘက္ခောပိ ဟောတိ, ဂောမယဘက္ခောပိ ဟောတိ, ဝနမူလဖလာဟာရော ယာပေတိ ပဝတ္တဖလဘောဇီ။

သော သာဏာနိပိ ဓာရေတိ, မသာဏာနိပိ ဓာရေတိ, ဆဝဒုဿာနိပိ ဓာရေတိ, ပံသုကူလာနိပိ ဓာရေတိ, တိရီဋာနိပိ ဓာရေတိ, အဇိနမ္ပိ ဓာရေတိ, အဇိနက္ခိပမ္ပိ ဓာရေတိ, ကုသစီရမ္ပိ ဓာရေတိ , ဝါကစီရမ္ပိ ဓာရေတိ, ဖလကစီရမ္ပိ ဓာရေတိ, ကေသကမ္ဗလမ္ပိ ဓာရေတိ, ဝါဠကမ္ဗလမ္ပိ ဓာရေတိ, ဥလူကပက္ခိကမ္ပိ ဓာရေတိ, ကေသမဿုလောစကောပိ ဟောတိ ကေသမဿုလောစနာနုယောဂမနုယုတ္တော, ဥဗ္ဘဋ္ဌကောပိ ဟောတိ အာသနပဋိက္ခိတ္တော, ဥက္ကုဋိကောပိ ဟောတိ ဥက္ကုဋိကပ္ပဓာနမနုယုတ္တော, ကဏ္ဋကာပဿယိကောပိ ဟောတိ ကဏ္ဋကာပဿယေ သေယျံ ကပ္ပေတိ, သာယတတိယကမ္ပိ ဥဒကောရောဟနာနုယောဂမနုယုတ္တော ဝိဟရတိ – ဣတိ ဧဝရူပံ အနေကဝိဟိတံ ကာယဿ အာတာပနပရိတာပနာနုယောဂမနုယုတ္တော ဝိဟရတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, နိဇ္ဈာမာ ပဋိပဒါ။

“ကတမာ စ, ဘိက္ခဝေ, မဇ္ဈိမာ ပဋိပဒါ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ကာယေ ကာယာနုပဿီ ဝိဟရတိ အာတာပီ သမ္ပဇာနော သတိမာ ဝိနေယျ လောကေ အဘိဇ္ဈာဒောမနဿံ; ဝေဒနာသု…ပေ… စိတ္တေ…ပေ… ဓမ္မေသု ဓမ္မာနုပဿီ ဝိဟရတိ အာတာပီ သမ္ပဇာနော သတိမာ ဝိနေယျ လောကေ အဘိဇ္ဈာဒောမနဿံ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, မဇ္ဈိမာ ပဋိပဒါ။ ဣမာ ခော, ဘိက္ခဝေ, တိဿော ပဋိပဒါ”တိ။

“တိဿော ဣမာ, ဘိက္ခဝေ, ပဋိပဒါ။ ကတမာ တိဿော? အာဂါဠှာ ပဋိပဒါ, နိဇ္ဈာမာ ပဋိပဒါ, မဇ္ဈိမာ ပဋိပဒါ။ ကတမာ စ, ဘိက္ခဝေ, အာဂါဠှာ ပဋိပဒါ…ပေ… အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, အာဂါဠှာ ပဋိပဒါ။

“ကတမာ စ, ဘိက္ခဝေ, နိဇ္ဈာမာ ပဋိပဒါ…ပေ… အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, နိဇ္ဈာမာ ပဋိပဒါ။

“ကတမာ စ, ဘိက္ခဝေ, မဇ္ဈိမာ ပဋိပဒါ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အနုပ္ပန္နာနံ ပါပကာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ အနုပ္ပါဒာယ ဆန္ဒံ ဇနေတိ ဝါယမတိ ဝီရိယံ အာရဘတိ စိတ္တံ ပဂ္ဂဏှာတိ ပဒဟတိ; ဥပ္ပန္နာနံ ပါပကာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ပဟာနာယ ဆန္ဒံ ဇနေတိ ဝါယမတိ ဝီရိယံ အာရဘတိ စိတ္တံ ပဂ္ဂဏှာတိ ပဒဟတိ; အနုပ္ပန္နာနံ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ဥပ္ပါဒာယ ဆန္ဒံ ဇနေတိ ဝါယမတိ ဝီရိယံ အာရဘတိ စိတ္တံ ပဂ္ဂဏှာတိ ပဒဟတိ; ဥပ္ပန္နာနံ ကုသလာနံ ဓမ္မာ

နံ ဋ္ဌိတိယာ အသမ္မောသာယ ဘိယျောဘာဝါယ ဝေပုလ္လာယ ဘာဝနာယ ပါရိပူရိယာ ဆန္ဒံ ဇနေတိ ဝါယမတိ ဝီရိယံ အာရဘတိ စိတ္တံ ပဂ္ဂဏှာတိ ပဒဟတိ။။

“ဆန္ဒသမာဓိပဓာနသင်္ခါရသမန္နာဂတံ ဣဒ္ဓိပါဒံ ဘာဝေတိ ဝီရိယသမာဓိ။ပေ.။ စိတ္တသမာဓိ။ပေ.။ ဝီမံသာသမာဓိပဓာနသင်္ခါရသမန္နာဂတံ ဣဒ္ဓိပါဒံ ဘာဝေတိ။ပေ.။။

“သဒ္ဓိန္ဒြိယံ ဘာဝေတိ။ ဝီရိယိန္ဒြိယံ ဘာဝေတိ။ သတိန္ဒြိယံ ဘာဝေတိ။ သမာဓိန္ဒြိယံ ဘာဝေတိ။ ပညိန္ဒြိယံ ဘာဝေတိ။။

“သဒ္ဓါဗလံ ဘာဝေတိ။ ဝီရိယဗလံ ဘာဝေတိ။ သတိဗလံ ဘာဝေတိ။ သမာဓိဗလံ ဘာဝေတိ။ ပညာဗလံ ဘာဝေတိ။။

“သတိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂံ ဘာဝေတိ။ ဓမ္မဝိစယသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂံ ဘာဝေတိ။ ဝီရိယသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂံ ဘာဝေတိ။ ပီတိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂံ ဘာဝေတိ။ ပဿဒ္ဓိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂံ ဘာဝေတိ။ သမာဓိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂံ ဘာဝေတိ။ ဥပေက္ခာသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂံ ဘာဝေတိ။။

“သမ္မာဒိဋ္ဌိံ ဘာဝေတိ။ သမ္မာသင်္ကပ္ပံ ဘာဝေတိ။ သမ္မာဝါစံ ဘာဝေတိ။ သမ္မာကမ္မန္တံ ဘာဝေတိ ။ သမ္မာအာဇီဝံ ဘာဝေတိ။ သမ္မာဝါယာမံ ဘာဝေတိ။ သမ္မာသတိံ ဘာဝေတိ။ သမ္မာသမာဓိံ ဘာဝေတိ။။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, မဇ္ဈိမာ ပဋိပဒါ။ ဣမာ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, တိဿော ပဋိပဒါ”တိ။

အစေလကဝဂ္ဂေါ ဆဋ္ဌော။

တဿုဒ္ဒါနံ –

သတိပဋ္ဌာနံ သမ္မပ္ပဓာနံ၊ ဣဒ္ဓိပါဒိန္ဒြိယေန စ။
ဗလံ ဗောဇ္ဈင်္ဂေ မဂ္ဂေ စ၊ ပဋိပဒါယ ယောဇယေတိ။

(၁၇) ၇. ကမ္မပထပေယျာလံ

၁၆၄-၁၈၃. “တီဟိ , ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ နိရယေ။ ကတမေဟိ တီဟိ? အတ္တနာ စ ပါဏာတိပာတီ ဟောတိ, ပရဉ္စ ပါဏာတိပာတေ သမာဒပေတိ, ပါဏာတိပာတေ စ သမနုညော ဟောတိ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, တီဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ နိရယေ။

“တီဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ သဂ္ဂေ။ ကတမေဟိ တီဟိ? အတ္တနာ စ ပါဏာတိပာတာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, ပရဉ္စ ပါဏာတိပာတာ ဝေရမဏိယာ သမာဒပေတိ, ပါဏာတိပာတာ ဝေရမဏိယာ စ သမနုညော ဟောတိ။။။

“အတ္တနာ စ အဒိန္နာဒါယီ ဟောတိ, ပရဉ္စ အဒိန္နာဒါနေ သမာဒပေတိ, အဒိန္နာဒါနေ စ သမနုညော ဟောတိ။။။

“အတ္တနာ စ အဒိန္နာဒါနာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, ပရဉ္စ အဒိန္နာဒါနာ ဝေရမဏိယာ သမာဒပေတိ, အဒိန္နာဒါနာ ဝေရမဏိယာ စ သမနုညော ဟောတိ။။။

“အတ္တနာ စ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရီ ဟောတိ, ပရဉ္စ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရေ သမာဒပေတိ, ကာမေသုမိစ္ဆာစာရေ စ သမနုညော ဟောတိ။။။

“အတ္တနာ စ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရာ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, ပရဉ္စ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရာ ဝေရမဏိယာ သမာဒပေတိ, ကာမေသုမိစ္ဆာစာရာ ဝေရမဏိယာ စ သမနုညော ဟောတိ။။။

“အတ္တနာ စ မုသာဝါဒီ ဟောတိ, ပရဉ္စ မုသာဝါဒေ သမာဒပေတိ, မုသာဝါဒေ စ သမနုညော ဟောတိ။။။

“အတ္တနာ စ မုသာဝါဒါ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, ပရဉ္စ မုသာဝါဒါ ဝေရမဏိယာ သမာဒပေတိ, မုသာဝါဒါ ဝေရမဏိယာ စ သမနုညော ဟောတိ။။။

“အတ္တနာ စ ပိသုဏဝါစော ဟောတိ, ပရဉ္စ ပိသုဏာယ ဝါစာယ သမာဒပေတိ, ပိသုဏာယ ဝါစာယ စ သမနုညော ဟောတိ။။။

“အတ္တနာ စ ပိသုဏာယ ဝါစာယ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, ပရဉ္စ ပိသုဏာယ ဝါစာယ ဝေရမဏိယာ သမာဒပေတိ, ပိသုဏာယ ဝါစာယ ဝေရမဏိယာ စ သမနုညော ဟောတိ။။။

“အတ္တနာ စ ဖရုသဝါစော ဟောတိ, ပရဉ္စ ဖရုသာယ ဝါစာယ သမာဒပေတိ, ဖရုသာယ ဝါစာယ စ သမနုညော ဟောတိ။။။

“အတ္တနာ စ ဖရုသာယ ဝါစာယ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, ပရဉ္စ ဖရုသာယ ဝါစာယ ဝေရမဏိယာ သမာဒပေတိ, ဖရုသာယ ဝါစာယ ဝေရမဏိယာ စ သမနုညော ဟောတိ။။။

“အတ္တနာ စ သမ္ဖပ္ပလာပီ ဟောတိ, ပရဉ္စ သမ္ဖပ္ပလာပေ သမာဒပေတိ, သမ္ဖပ္ပလာပေ စ သမနုညော ဟောတိ။။။

“အတ္တနာ စ သမ္ဖပ္ပလာပါ ပဋိဝိရတော ဟောတိ, ပရဉ္စ သမ္ဖပ္ပလာပါ ဝေရမဏိယာ သမာဒပေတိ, သမ္ဖပ္ပလာပါ ဝေရမဏိယာ စ သမနုညော ဟောတိ။။။

“အတ္တနာ စ အဘိဇ္ဈာလု ဟောတိ, ပရဉ္စ အဘိဇ္ဈာယ သမာဒပေတိ, အဘိဇ္ဈာယ စ သမနုညော ဟောတိ။။။

“အတ္တနာ စ အနဘိဇ္ဈာလု ဟောတိ, ပရဉ္စ အနဘိဇ္ဈာယ သမာဒပေတိ, အနဘိဇ္ဈာယ စ သမနုညော ဟောတိ။။။

‘‘အတ္တနာ စ ဗျာပန္နစိတ္တော ဟောတိ, ပရဉ္စ ဗျာပာဒေ သမာဒပေတိ, ဗျာပာဒေ စ သမနုညော ဟောတိ။။။

‘‘အတ္တနာ စ အဗျာပန္နစိတ္တော ဟောတိ, ပရဉ္စ အဗျာပာဒေ သမာဒပေတိ, အဗျာပာဒေ စ သမနုညော ဟော တိ။။။

‘‘အတ္တနာ စ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကော ဟောတိ, ပရဉ္စ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာ သမာဒပေတိ, မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာ စ သမနုညော ဟောတိ ။။။

‘‘အတ္တနာ စ သမ္မာဒိဋ္ဌိကော ဟောတိ, ပရဉ္စ သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ သမာဒပေတိ, သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ စ သမနုညော ဟောတိ။ ဣမေဟိ ခော, ဘိက္ခဝေ, တီဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ သဂ္ဂေ’’တိ။

ကမ္မပထပေယျာလံ နိဋ္ဌိတံ။

တဿုဒ္ဒာနံ –

ဟတံ အဒိန္နမိစ္ဆာ စ၊ မုသာတဒီ စ ပိသုဏာ။
ဖရုသာ သမ္ဖပ္ပလာပေ စ၊ အဘိဇ္ဈာ ဗျာပာဒဒိဋ္ဌိ စ။
ကမ္မပထေသု ပေယျာလံ၊ တိကကေန နိယောဇယေတိ။

(၁၈) ၈. ရာဂပေယျာလံ

၁၈၄. “ရာဂဿ , ဘိက္ခဝေ, အဘိညာယ တယော ဓမ္မာ ဘာဝေတဗ္ဗာ။ ကတမေ တယော? သုညတော သမာဓိ, အနိမိတ္တော သမာဓိ, အပ္ပဏိဟိတော သမာဓိ – ရာဂဿ, ဘိက္ခဝေ, အဘိညာယ ဣမေ တယော ဓမ္မာ ဘာဝေတဗ္ဗာ။ ( ) [(ရာဂဿ ဘိက္ခဝေ အဘိညာယ တယော ဓမ္မာ ဘာဝေတဗ္ဗာ။ ကတမေ တယော? သဝိတက္ကသဝိစာရော သမာဓိ, အဝိတက္ကဝိစာရမတ္တော သမာဓိ, အဝိတက္ကအဝိစာရော သမာဓိ။ ရာဂဿ ဘိက္ခဝေ အဘိညာယ ဣမေ တယော ဓမ္မာ ဘာဝေတဗ္ဗာ။) ဧတ္ထန္တရေ ပါဌော ကတ္ထစိ ဒိဿတိ, အဋ္ဌကထာယံ ပန္သိတဗ္ဗော]

“ရာဂဿ , ဘိက္ခဝေ, ပရိညာယ။ပေ.။ ပရိက္ခယာယ။ ပဟာနာယ။ ခယာယ။ ဝယာယ။ ဝိရာဂာယ။ နိရောဓာယ။ စာဂါယ။ ပဋိနိဿဂ္ဂါယ ဣမေ တယော ဓမ္မာ ဘာဝေတဗ္ဗာ။

“ဒောသဿ။ မောဟဿ။ ကောဓဿ။ ဥပနာဟဿ။ မက္ခဿ။ ပဠာသဿ။ ဣဿာယ။ မစ္ဆရိယဿ။ မာယာယ။ သာဌေယျဿ။ ထမ္ဘဿ။ သာရမ္ဘဿ။ မာနဿ။ အတိမာနဿ။ မဒဿ။ ပမာဒဿ အဘိညာယ။ ပရိညာယ။ ပရိက္ခယာယ။ ပဟာနာယ။ ခယာယ။ ဝယာယ။ ဝိရာဂာယ။ နိရောဓာယ။ စာဂါယ။ ပဋိနိဿဂ္ဂါယ ဣမေ တယော ဓမ္မာ ဘာဝေတဗ္ဗာ”တိ။

(ဣဒမဝေါစ ဘဂဝါ။ အတ္တမနာ တေ ဘိက္ခူ ဘဂဝတော ဘာသိတံ အဘိနန္ဒုန္တိ။) [( ) ဧတ္ထန္တရေ ပါဌော သျာ. ကံ. က. ပေါတ္ထကေသု န ဒိဿတိ]

ရာဂပေယျာလံ နိဋ္ဌိတံ။

တဿုဒ္ဒာနံ –

[ဣမာ ဥဒ္ဒါနဂါထာယော သီ. သျာ. ကံ. ပီ. ပေါတ္ထကေသု န ဒိဿန္တိ] ရာဂံ ဒောသဉ္စ မောဟဉ္စ, ကောဓူပနာဟပဉ္စမံ။
မက္ခပဠာသဣဿာ စ, မစ္ဆရိမာယာသာဌေယျာ။

ထမ္ဘသာရမ္ဘမာနဉ္စ, အတိမာနမဒဿ စ။
ပမာဒ သတ္တရသ ဝုတ္တာ, ရာဂပေယျာလနိဿိတာ။

ဓေတေ ဩပမ္မယုတ္တေန, အာဟဒေန အဘိညာယ။
ပရိညာယ ပရိက္ခယာ, ပဟာနက္ခယဗ္ဗယေန။
ဝိရာဂနိရောဓစာဂံ, ပဋိနိဿဂ္ဂေ ဣမေ ဒသ။

သုညတော အနိမိတ္တော စ, အပ္ပဏိဟိတော စ တယော။
သမာဓိမူလကာ ပေယျာလေသုပိ ဝဝတ္ထိတာ စာတိ။

တိကနိပါတပါဠိ နိဋ္ဌိတာ။